

KARL OVE KNAUSGÅRD

Lupta mea

CARTEA A DOUA: UN BĂRBAT ÎNDRĂGOSTIT

NOMINALIZARE LA INDEPENDENT FOREIGN FICTION PRIZE 2014

clasici contemporani
LITERA

clasici
contemporani
LITERA

Karl Ove Knausgård (n. 1968) este un scriitor norvegian cunoscut mai ales pentru cele șase romane autobiografice intitulate sugestiv *Lupta mea* (*Min kamp*). Născut în Oslo, scriitorul a crescut pe insula Tromøya, în Arendal și în Kristiansand, și a făcut studii de artă și literatură la Universitatea din Bergen. Knausgård a debutat în 1998 cu romanul *Ute av verden*, pentru care a primit Premiul pentru Literatură al Criticilor Norvegieni. A fost prima dată în istoria acestui premiu când a fost câștigat de un roman de debut. Între 1999 și 2002, Knausgård a fost coeditor la *Vagant*, o revistă literară norvegiană fondată în 1988, pentru care a realizat interviuri extrem de interesante cu scriitorii Rune Christiansen și Thure Erik Lund. Al doilea roman, *En tid for alt* (2004), a fost la fel de bine primit de critică și a fost nominalizat la Premiul pentru literatură al Consiliului Nordic și la IMPAC Dublin Literary Award. Consacrarea a venit însă odată cu publicarea, între 2009 și 2011, a seriei de romane autobiografice însumând peste 3 500 de pagini, care a devenit unul dintre cele mai mari fenomene literare în Norvegia, cu peste 450 000 de exemplare vândute. În 2010, scriitorul a înființat o mică editură împreună cu Yngve Knausgård (fratele său) și cu Asbjørn Jensen.

Knausgård și soția sa, scriitoarea Linda Boström Knausgård, trăiesc în Österlen, Suedia, împreună cu cei patru copii.

KARL OVE KNAUSGÅRD

Lupta mea

CARTEA A DOUA: UN BĂRBAT ÎNDRĂGOSTIT

Traducere din limba norvegiană
SIMINA RĂCHIȚEANU

LITERA®

Min kamp
Andre bok
Karl Ove Knausgård
Copyright © 2009 Forlaget Oktober as, Oslo
Toate drepturile rezervate

Această traducere a fost publicată cu sprijinul financiar al NORLA.

LITERA®

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Lupta mea.
Un bărbat îndrăgostit
Karl Ove Knausgård

Copyright © 2016 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactor: Justina Bandol
Corector: Emilia Achim
Copertă: Andreea Apostol
Tehnoredactare şi prepress: Ana Cioclo

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OVE KNAUSGÅRD, KARL
Lupta mea. Un bărbat îndrăgostit / Karl Ove Knausgård;
trad.: Simina Răchițeanu. – Bucureşti: Litera, 2016
ISBN 978-606-33-0277-0
I. Răchițeanu, Simina (trad.)
821.111(73)-31=135.1

PARTEA A TREIA

29 iulie 2008

VARA A FOST LUNGĂ şi încă nu s-a sfârşit. Pe 26 iunie am terminat prima parte a romanului, iar de atunci, de mai mult de o lună, le-am luat pe Vanja şi pe Heidi de la grădiniţă şi le-am dus acasă, cu tot ceea ce presupune o viaţă de zi cu zi devenită astfel mai aglomerată. Niciodată n-am înţeles rostul vacanţei, niciodată n-am simţit nevoia de aşa ceva, întotdeauna mi-am dorit doar să muncesc mai mult. Însă, dacă trebuie, trebuie. Prima săptămână plănuiserăm, de fapt, să o petrecem la casa de vacanţă pe care Linda ne-a pus să o cumpărăm toamna trecută şi care urma să fie în acelaşi timp loc pentru scris şi refugiu de weekend, însă după trei zile am renunţat şi ne-am întors cu maşina în oraş. Să aduni trei copii mici şi doi adulţi pe o suprafaţă nu prea mare, cu oameni de jur împrejur şi fără altă ocupaţie decât plivitul grădinii şi tunsul ierbii nu e neapărat o idee bună, în special dacă starea de spirit predominantă este de la bun început dezbinarea. Ne-am certat şi am ridicat tonul de mai multe ori, probabil spre amuzamentul vecinilor, iar senzaţia de claustrofobie pe care mi-o dădeau cele câteva sute de grădini meticulos cultivate, populate de oameni bătrâni pe jumătate dezbrăcaţi, mă făcea irascibil. Astfel de stări de spirit sunt repede receptate şi preluate de copii, în

special de Vanja, ea reacționează aproape instantaneu la schimbări ale tonului și ale intensității vocii și, dacă lucrurile scapă de sub control, începe să facă ceea ce știe că ne displace cel mai mult iar dacă durează suficient de mult, ne face să ne pierdem cumpătul. Deja frustrați la maximum, ne e aproape imposibil să ne mai apărăm, și o ținem așa, în țipete, strigăte și nefericire. În săptămâna următoare am închiriat o mașină și ne-am dus pe insula Tjörn, nu departe de Göteborg, unde prietena Lindei, Mikaela, care este naşa Vanjei, ne invitase la cabana de vară a iubitului ei. O întrebasem dacă știa cum e să stai cu trei copii și dacă era într-adevăr sigură că vrea să venim, dar era sigură, așa spusese, putea găti cu copiii, se gândise, putea să-i ia și pe ei la scăldat și la pescuit de crabi, ca să avem și noi puțin timp pentru noi. Am acceptat oferta și am plecat cu mașina până la reședința de vară de pe Tjörn, la marginea acestui straniu peisaj ce părea aproape la fel cu sudul Norvegiei, am parcat și am tăbărât înăuntru cu toți copiii, plus bagajele. Ideea fusese să stăm acolo toată săptămâna, însă trei zile mai târziu ne-am încărcat lucrurile în mașină și am luat-o din nou către sud, spre ușurarea evidentă a Mikaelei și a lui Erik.

Oamenii care nu au copii rareori înțeleg ce presupune asta, indiferent cât de maturi și de inteligenți ar fi în rest – în orice caz, așa a fost pentru mine înainte să am copii. Mikaela și Erik sunt oameni axați pe carieră, de când o cunosc, Mikaela a avut numai funcții de conducere în domeniul cultural, în timp ce Erik este directorul unei fundații internaționale cu sediul în Suedia. După Tjörn, urma să meargă la o întâlnire în Panama, înainte ca amândoi să-și petreacă apoi concediul în Provence, căci asta este viața lor: locuri despre care eu doar am citit pe ei îi așteaptă cu brațele deschise. Și în această viață am pătruns noi cu scutecele și cu șervețelele noastre umede, cu John care se cațără peste tot, cu Heidi și Vanja

care se bat și urlă, râd și plâng, care niciodată nu mănâncă la masă, care niciodată nu fac ce spunem noi – în orice caz, nu atunci când suntem cu alții și chiar *ne dorim* să se comporte frumos, fiindcă își dau seama: cu cât mai mare este miza pentru noi, cu atât mai indisciplinați devin ei, și, chiar dacă reședința aceea de vară era mare și încăpătoare, nu era suficient de mare și de încăpătoare pentru ca ei să accepte să treacă neobservați. Erik se prefăcea că nu se teme de nimic, voia să pară generos și prietenos cu copiii, dar era constant contrazis de limbajul corpului, de brațele lipite de trup, de felul cum tot timpul mergea și punea lucrurile înapoi la locul lor și de privirea parcă ațintită în depărtări. Era apropiat de lucrurile și de locul pe care le cunoscuse toată viața, însă distant față de cei care îl populau în acele zile, se uita la ei așa cum te-ai uita la o cărțiță sau la un porc spinos. L-am înțeles și l-am plăcut. Dar, în același timp, eu venisem acolo cu toate astea după mine, și orice întâlnire adevărată era imposibilă. Erik își făcuse studiile la Cambridge și la Oxford și lucrase mai mulți ani ca broker în cartierul financiar din Londra, însă, la o plimbare pe care el și Vanja au făcut-o pe un deal de lângă mare, a lăsat-o să se cațere singură la câțiva metri în față, în timp ce el stătea nemișcat și admira priveliștea, fără a lua în calcul faptul că ea avea doar patru ani și că nu putea aprecia singură riscurile, prin urmare, cu Heidi în brațe, a trebuit să fug într-acolo și să preiau controlul asupra situației. Atunci când, o jumătate de oră mai târziu, ne-am așezat într-o cafenea, eu cu picioarele țepene după sprintul de pe munte, și l-am rugat să-i dea lui John bucățele dintr-o chiflă pe care o pusesem lângă el, fiindcă eu trebuia să le urmăresc pe Heidi și Vanja și în același timp să le aduc ceva de mâncare, el a dat din cap, avea să se ocupe, totuși nu a împăturit ziarul din care citea, nici măcar nu și-a ridicat privirea, și nu a observat cum John, la o jumătate de metru de el, devenea din ce în

ce mai agitat şi, într-un final, a început să ţipe până ce s-a înroşit la faţă, de frustrare că bucăţica pe care o voia se afla sub nasul lui, dar n-o putea ajunge. Am văzut-o pe Linda, care stătea la celălalt capăt al mesei, că s-a enervat rău, însă şi-a muşcat limba, n-a făcut nici o remarcă, a aşteptat până când am ieşit, m-a luat deoparte şi atunci mi-a spus că ar trebui să mergem acasă. Imediat. Obişnuit cu capriciile ei, i-am spus că ar trebui să tacă din gură şi să nu ia astfel de decizii când e aşa de nervoasă. Asta a făcut-o, desigur, să fie şi mai nervoasă, şi lucrurile au continuat aşa până când, în dimineaţa următoare, ne-am suit în maşină şi am luat-o din loc.

Cerul senin, albastru, şi peisajul meschin şi bătut de vânt, dar frumos, împreună cu bucuria copiilor şi cu faptul că ne aflam într-o maşină, şi nu într-un compartiment de tren sau la bordul unui avion, care pentru noi fuseseră mijloacele principale de transport în ultimii ani, au mai relaxat atmosfera, dar n-a durat mult până am luat-o de la capăt, căci trebuia să mâncăm, iar restaurantul pe care l-am găsit şi lângă care am oprit s-a dovedit a fi al unui club de iahting –, însă, mi-a spus ospătarul, dacă treceam podul, intram în oraş, iar acolo, după vreo cinci sute de metri, era un alt restaurant, aşa că douăzeci de minute mai târziu ne aflam pe un pod înalt şi îngust, dar intens circulat, împingând două cărucioare, flămânzi şi înconjuraţi doar de un peisaj industrial. Linda era furioasă, privirea i se întunecase, tot timpul nimeream în asemenea situaţii, a spus ea printre dinţi, absolut nimeni nu mai păţea aşa ceva, nu eram în stare de nimic, acum ar fi trebuit să mâncăm toată familia, am fi putut să ne simţim bine, dar noi mergeam prin vânt, năuciţi de maşini care vâjâiau şi de gaze de eşapament pe blestematul ăsta de pod. Mai văzusem vreodată familii cu trei copii, afară, într-o asemenea situaţie? Strada pe care mergeam s-a terminat în faţa unei uşi de metal cu logoul

unei firme de securitate. Pentru a intra în oraș, care, de altfel, părea trist și dezolat, a trebuit să facem un ocol de cel puțin cincisprezece minute prin peisajul industrial. Aș fi părăsit-o, fiindcă întotdeauna se plângea, întotdeauna voia altceva, dar nu făcea niciodată nimic ca să-l obțină, doar se plângea și iar se plângea, niciodată nu lua lucrurile așa cum erau, iar când realitatea nu corespundea așteptărilor, pe mine dădea vina, în probleme mărunte sau importante. Bun, ne-am fi despărțit, însă chestiunile de logistică ne aduceau întotdeauna din nou împreună, aveam o mașină și două cărucioare, așa că nu ne-a rămas decât să ne prefacem că ceea ce fusese spus nu fusese totuși spus, să împingem cărucioarele murdare și șubrede peste pod și în sus până la frumosul club de iahting, să le săltăm în mașină și să punem copiilor centura ca să mergem până la cel mai apropiat McDonald's, care s-a dovedit a fi într-o benzinărie chiar la ieșirea din centrul orașului Göteborg, unde eu am stat afară pe o bancă și mi-am mâncat cârnatul, în timp ce Vanja și Linda stăteau în mașină și-i mâncau pe ai lor. John și Heidi dormeau. Excursia plănuită la parcul de distracții Liseberg am anulat-o, n-ar fi făcut decât să înrăutățească lucrurile dată fiind starea de spirit care domnea acum printre noi, în schimb, câteva ore mai târziu, ne-am oprit, dintr-un impuls de moment, la un „Tărâm al basmelor" ieftin și improvizat, unde totul era de cea mai proastă calitate, și i-am dus întâi pe copii la un mic „circ", care consta dintr-un câine ce sărea prin niște cercuri așezate la înălțimea unui genunchi, dintr-o doamnă forțoasă, cu înfățișare masculină, venită probabil de undeva din Europa de Est, care, îmbrăcată în bikini, arunca aceleași cercuri sus în aer și le rotea în jurul șoldurilor – trucuri pe care se pricepea să le facă orice fată din școala mea primară – și dintr-un bărbat blond de vârsta mea, cu iminei, turban și colăcei de grăsime atârnând deasupra șalvarilor, care și-a umplut gura

cu benzină şi de patru ori a scuipat flăcări înspre tavanul jos. John şi Heidi se holbau de ai fi zis că le ies ochii din cap. Vanja rămăsese cu gândul la ghereta pe lângă care trecuserăm unde puteai câştiga jucării de pluş, aşa că trăgea încontinuu de mine şi mă întreba când avea să se termine spectacolul. Din când în când mă uitam la Linda. Stătea cu Heidi în braţe şi avea lacrimi în ochi. Când am ieşit din sală şi am început să coborâm înspre maşinuţe, împingându-ne fiecare căruciorul pe lângă o piscină mare cu un tobogan lung, în spatele căruia trona un troll enorm, înalt de vreo treizeci de metri, am întrebat-o de ce se emoţionase.

–Nu ştiu, a spus ea. Întotdeauna m-a mişcat circul.

–Cum aşa?

–E atât de jalnic, atât de mic şi de ieftin! Şi, totodată, atât de frumos!

–Chiar şi ăsta?

–Da. Nu i-ai văzut pe Heidi şi pe John? Erau complet hipnotizaţi.

–Dar Vanja nu, am replicat zâmbind.

Linda a zâmbit şi ea.

–Ce? a întrebat Vanja, întorcându-se. Ce-ai zis, tata?

–Am spus doar că, la circ, nu te-ai gândit decât la animăluţul de pluş pe care l-ai văzut jos.

Vanja a zâmbit aşa cum zâmbea de obicei atunci când vorbeam despre ceva ce făcuse ea. Mulţumită, dar şi avidă, gata de mai mult.

–Ce-am făcut? a întrebat.

–M-ai tras de mânecă. Şi ai zis că vrei să pui fise.

–De ce? a continuat ea.

–De unde să ştiu eu? i-am răspuns. Voiai probabil să câştigi vreun animăluţ de pluş.

–Putem să ne ducem acum?

–Da, am spus. E acolo jos.

Am arătat în lungul potecii pavate, înspre leagănele și aparatele pe care abia dacă le puteam zări printre copaci.

– Primește și Heidi una? a spus ea.

– Dacă vrea, a spus Linda.

– Vrea, a spus Vanja și s-a aplecat înspre Heidi, care stătea în cărucior. Vrei, Heidi?

– Da, a spus Heidi.

A trebuit să cumpărăm fise de nouăzeci de coroane în total până ca fiecare să-și capete șoricelul de pluș. Soarele ardea pe cer deasupra noastră, aerul din pădure era stătut, tot felul de sunete zornăitoare și stridente de la aparatele din jur se amestecau cu muzica disco a anilor '80 care venea de la tarabe. Vanja a vrut vată de zahăr, așa că zece minute mai târziu stăteam la o masă lângă un chioșc, înconjurați de viespi nerăbdătoare și agresive, într-o căldură de cuptor care făcea ca zahărul să se lipească de tot ce atingea, adică de masă, de spatele cărucior ului, de brațe și de mâini, spre enervarea zgomotoasă a copiilor, care nu asta își imaginaseră văzând aparatul ce învârtea zahăr. Cafeaua mea era amară și aproape de nebăut. Un băiat micuț și murdar a venit spre noi pe tricicletă, direct în căruciorul lui Heidi, și ne-a privit așteptând să vadă ce spunem. Avea părul și ochii închiși la culoare, putea fi român, albanez sau poate grec. După ce s-a izbit cu roata de câteva ori de cărucior, s-a poziționat în așa fel încât să nu putem ieși și a rămas acolo, cu ochii în pământ.

– Ce-ar fi s-o întindem? am spus.

– Heidi voia să dea o tură pe cal, a spus Linda. Nu putem face asta mai întâi?

Un bărbat solid cu urechi clăpăuge, negricios și el, a venit și l-a ridicat pe băiatul cu bicicleta, l-a cărat în spațiul liber în fața chioșcului, l-a bătut de câteva ori ușurel pe cap și s-a întors la caracatița mecanică pe care o manevra. Brațele acesteia erau echipate cu coșulețe

mici în care te puteai aşeza şi care urcau şi coborau, rotindu-se în acelaşi timp lent. Băiatul a început să pedaleze în spaţiul liber, unde oameni în haine de vară veneau şi plecau fără încetare.

– Sigur, am spus şi m-am ridicat, am luat vata de zahăr a Vanjei şi pe a lui Heidi şi le-am aruncat într-un coş de gunoi şi am împins căruciorul cu John, care îşi rotea capul dintr-o parte în alta ca să prindă toate lucrurile interesante, către aleea ce ducea în „Vestul Sălbatic".

Dar, în „Vestul Sălbatic" – o movilă nisipoasă cu trei barăci proaspăt construite pe care stătea scris „mină", „şerif" şi „închisoare", ultimele două pline de afişe cu „căutat de poliţie", şi care erau mărginite de mesteceni, pe o parte, şi de o rampă unde tinerii se dădeau pe plăci, pe cealaltă parte –, locul de călărit era închis. Înăuntru, chiar mai sus de „mină", est-europeanca de la circ stătea pe o piatră şi fuma.

– Căluţ! a spus Heidi şi s-a uitat în jur.

– Atunci mergem la măgăruşul de la intrare, a spus Linda.

John şi-a trântit de pământ biberonul cu apă. Vanja s-a strecurat pe sub gard şi a fugit înspre „mină". Văzând-o, Heidi s-a ridicat din cărucior şi i-a luat-o pe urme. Am zărit un automat alb-roşu de cola în spatele presupusului birou al şerifului, m-am scotocit în buzunarul pantalonilor şi am evaluat conţinutul: două elastice de păr, o agrafă de păr cu buburuză, o brichetă, trei pietre şi două scoici mici pe care Vanja le găsise pe insula Tjörn, o hârtie de douăzeci de coroane, două monede de cinci şi nouă de o coroană.

– Eu fumez o ţigară între timp, am spus. Mă aşez acolo.

Am arătat cu capul înspre un trunchi de copac de la marginea parcului. John şi-a ridicat braţele în aer.

–Du-te! a spus Linda şi l-a săltat din cărucior. Ţi-e foame, John? a spus ea. Ah, ce cald e! Nu-i nicăieri vreun pic de umbră pe-aici? Să mă pot aşeza şi eu cu el?

–Acolo, sus, am spus şi am arătat înspre restaurantul de pe deal, care era construit sub formă de tren, cu bufetul în locomotivă şi mesele în vagon.

Nu se zărea nici picior de om. Scaunele stăteau rezemate cu spătarul de mese.

–Acolo mă duc, a spus Linda. Şi îi dau puţin să sugă. Eşti tu atent la fete?

Am dat din cap, m-am întors spre automatul de cola şi am cumpărat o doză, m-am aşezat pe trunchiul de copac, mi-am aprins o ţigară şi am ridicat privirea înspre coliba de lemn construită în grabă, unde Vanja şi Heidi făceau curse înăuntru şi afară, pe uşă.

–Aici e beznă înăuntru! mi-a strigat Vanja. Vino să vezi!

Am ridicat mâna şi i-am făcut semn, lucru cu care, din fericire, a părut să se mulţumească. Ţinea tot timpul şoarecele strâns la piept cu cealaltă mână.

Apropo, unde era şoricelul lui Heidi?

Am iscodit cu privirea în sus pe deal. Şi acolo, chiar lângă biroul şerifului, l-am zărit cu capul băgat în nisip. La restaurant, Linda a tras un scaun lângă perete, s-a aşezat şi a început să-l alăpteze pe John, care la început a dat din picioare, apoi s-a liniştit complet. Doamna de la circ urca spre vârful dealului. Un tăun m-a pişcat de picior. L-am plesnit cu atâta forţă, încât mi l-am făcut zob pe piele. Ţigara avea un gust groaznic pe căldură, dar am tras cu înverşunare fumul în plămâni şi m-am holbat în sus la vârfurile de molid, de un verde intens acolo unde soarele strălucea asupra lor. Un alt tăun mi s-a aşezat pe picior. L-am alungat nervos, m-am ridicat, am aruncat ţigara jos şi am luat-o înspre fete, cu cutia de cola pe jumătate plină şi încă rece în mână.

–Tata, tu te duci în spate cât noi suntem aici şi încerci să ne vezi printre scânduri, bine? a spus Vanja, mijind ochii la mine.

–În regulă, am răspuns şi am dat ocol barăcii.

Le-am auzit fâţâindu-se şi chicotind înăuntru. Mi-am aplecat capul înspre o crăpătură şi m-am uitat înăuntru. Însă diferenţa dintre lumina de afară şi întunericul din interior era prea mare ca să văd ceva.

–Tata, eşti acolo? a strigat Vanja.

–Da.

–Ne vezi?

–Nu. Aţi devenit invizibile?

–Da!

Când au ieşit, m-am prefăcut că nu le văd. Mi-am aţintit privirea asupra Vanjei şi am chemat-o.

–Dar sunt aici, a zis ea, dând din mâini.

–Vanja! am spus. Unde te-ai dus? Ieşi, te rog, asta nu mai e glumă!

–Dar sunt aici! Aici!

–Vanja...!

–Tu chiar nu mă vezi? Chiar sunt invizibilă?

Părea nespus de fericită, dar îi simţeam totodată o uşoară nelinişte în voce. Exact atunci John a început să ţipe. M-am uitat în sus. Linda s-a ridicat, ţinându-l strâns lipit de ea. Nu-i stătea în fire să ţipe aşa.

–A, aici eşti! i-am spus Vaniei. Ai fost aici tot timpul?

–Daaaa, a făcut ea.

–Auzi că John plânge?

Ea a dat din cap şi s-a uitat în sus.

–Atunci trebuie să mergem, am spus. Haide!

Am apucat-o de mână pe Heidi.

–*Nu vleau*, a spus. *Nu vleau să ţii de mână!*[1]

–În regulă, i-am zis. Atunci urcă-te în cărucior!

[1] Replicile scrise cu italice sunt în limba suedeză în original (n.red.)

–*Nu vleau căluciol!* a spus.

–Să te duc în braţe, atunci?

–*Nu vleau blaţe!*

M-am dus după cărucior. Când m-am întors, ea se urcase pe gard. Vanja se aşezase pe jos. Sus pe deal, Linda coborâse din restaurant, era acum pe drum şi s-a uitat în jos, ne-a chemat la ea făcându-ne semn cu mâna. John continua să urle.

–Nu vreau să merg, a spus Vanja. Mă dor picioarele.

–De-abia dacă ai mers un metru toată ziua! am exclamat. Cum să te doară picioarele?

–Eu n-am picioare. Trebuie să mă duci în braţe.

–Nu, Vanja, astea-s prostii! Nu pot să te duc în braţe.

–Ba da!

–Urcă în cărucior, Heidi! am spus. Mergem la călărit.

–Nu vleau căluciol, a insistat Heidi.

–Eu n-am picioaaare! a spus şi Vanja.

Ultimul cuvânt îl strigase.

Începeam să clocotesc de furie. Am simţit impulsul să le ridic şi să le car pe fiecare sub câte un braţ. Nu o dată mi se întâmplase să plec cu ele zvârcolindu-se şi urlând în braţele mele, netulburat în faţa trecătorilor, care întotdeauna se holbau atât de curioşi la scenele astea ale noastre, de parcă aş fi purtat o mască de maimuţă sau aşa ceva.

Dar acum am reuşit să mă temperez.

–Poţi tu să te aşezi în cărucior, atunci, Vanja? am propus.

–Dacă mă ridici tu.

–Nu, ai să te ridici singură.

–Ba nu, a spus. Eu n-am picioare.

Dacă n-aş fi cedat, am fi rămas acolo până a doua zi dimineaţă, căci, dacă Vanjei îi lipsea răbdarea şi se dădea bătută în faţa celei mai mici piedici, devenea în schimb infinit de încăpăţânată când era vorba s-o ţină pe-a ei.

–OK, am spus şi am săltat-o în cărucior. Ai câştigat din nou.

–Ce-am câştigat?

–Nimic, am răspuns. Haide acum, Heidi, să mergem!

Am ridicat-o de pe gard, şi, după câţiva *„nu vleau"* rostiţi cam fără tragere de inimă, eram din nou pe alee în sus, Heidi în braţe, Vanja în cărucior. Pe drum am cules şi şoricelul de pluş al lui Heidi, l-am scuturat de praf şi l-am pus în buzunarul cărucior ului.

–Nu ştiu ce-i cu el, mi-a spus Linda când am ajuns sus pe deal. A început dintr-odată să plângă. Poate l-a înţepat o viespe sau ceva. Uite aici...

I-a ridicat tricoul până mai sus de abdomen şi mi-a arătat un semn mic şi roşu. El s-a zbătut în strânsoarea ei, roşu la faţă şi cu părul ud de atâta ţipat.

–Bietul de el! a spus Linda.

–Pe mine m-a înţepat un tăun puţin mai devreme. Poate asta e. Dar, hai, pune-l în cărucior, să plecăm! Oricum nu-i putem face nimic acum.

L-am prins bine în curele, dar el se tot zvârcolea şi îşi împingea capul în jos, urlând.

–Mergem la maşină, am spus.

–Da, a încuviinţat Linda. Dar trebuie să-i schimb scutecul mai întâi. E o cameră de înfăşat acolo jos.

Am dat din cap, şi am început să coborâm. Trecuseră câteva ore bune de când veniserăm, soarele scăpătase puţin pe cer, şi ceva din lumina care se revărsa deasupra pădurii mi-a amintit de după-amiezile de vară de acasă, atunci când fie mergeam cu mama şi tata la capătul insulei ca să facem baie în mare, fie coboram singuri până la faleza de deasupra intrândului de apă de la marginea terenului nostru. În câteva secunde, am fost copleşit de amintiri, dar nu sub forma unor întâmplări concrete, ci mai mult ca stări de spirit, mirosuri, senzaţii. Felul cum lumina, care în miezul zilei era mai

albă şi mai neutră, devenea, mai târziu după-amiaza, mai densă şi începea să întunece toate culorile. Ah, să fugi pe potecă, prin pădurea împânzită de umbre, într-o vară din anii '70! Să plonjezi în apa sărată şi să înoţi până la insula Gjerstad, pe cealaltă parte! Soarele care strălucea pe suprafaţa stâncilor, făcându-le să pară aproape aurii. Iarba ţepoasă, uscată, care creştea în adânciturile dintre ele. Senzaţia de adâncime de sub suprafaţa apei, atât de întunecată în umbra de sub munte. Peştii care alunecau pe lângă noi. Şi coroanele copacilor deasupra noastră, cu ramurile zvelte, tremurânde în briza mării! Scoarţa subţire şi trunchiul neted, ca un picior, de dedesubt. Frunzişul verde...

–Aici e, a spus Linda şi a arătat înspre o clădire mică, octogonală, din lemn. Mă aştepţi?

–O luăm încet în jos, am spus.

În pădurea de lângă ieşire erau doi spiriduşi sculptaţi. Asta era justificarea „Tărâmului basmelor".

– *Uite, piriduşul!* a strigat Heidi.

„Piriduşul" era spiriduşul, adică gnomul de Crăciun, un spiriduş bătrân şi irascibil, care trebuie îmbunat cu terci de ovăz ca să nu întoarcă gospodăria pe dos. Fusese multă vreme preocupată de el. Până primăvara târziu se tot uitase înspre verandă, de unde spiriduşul apăruse în ajunul Crăciunului, spunând „vine piriduşul", iar când lua vreunul dintre cadourile pe care i le dăduse, întotdeauna spunea mai întâi de unde îl avea. Ce fel de statut avea spiriduşul în ochii ei nu era însă prea uşor de spus, căci atunci când, întâmplător, văzuse hainele de gnom în dulapul meu, după Crăciun, nu fusese câtuşi de puţin uimită sau indignată, misterul rămăsese intact, doar arătase cu degetul şi strigase „piriduşul", de parcă acesta ar fi fost locul unde făptura se schimba, şi, când îl întâlneam pe bătrânul fără adăpost cu barbă albă ce-şi ducea

traiul în piaţa din faţa casei noastre, i se întâmpla să se ridice în cărucior şi să strige „piriduşul" din toţi bojocii.

M-am aplecat în faţă şi am sărutat-o pe obrazul dolofan.

– *Nu pupic!* s-a împotrivit ea.

Am râs.

– Atunci pot să te pup pe tine, Vanja?

– Nu! a spus Vanja.

Un flux subţire, dar constant de oameni trecea tot timpul pe lângă noi, majoritatea purtând culori deschise, pantaloni scurţi, tricouri şi sandale, unii în pantaloni şi adidaşi, surprinzător de mulţi graşi, aproape nici unul bine îmbrăcat.

– *Tata meu la închisoare!* a strigat Heidi mulţumită.

Vanja s-a răsucit în cărucior.

– *Nu, tata nu e la închisoare!* a spus ea.

Am râs din nou şi m-am oprit.

– Trebuie s-o aşteptăm un pic aici pe mama, am spus.

„Tatăl tău este la închisoare" era o expresie pe care o născociseră şi şi-o spuneau unii altora copiii de la grădiniţă. Heidi o luase drept ceva deosebit de frumos şi obişnuia s-o emită când voia să mă laude. Când fuseserăm ultima dată la casa de vacanţă, după spusele Lindei, îi zisese asta unei doamne în vârstă care stătea în autobuz pe scaunul din spatele lor. „Tata meu la închisoare." Din moment ce eu nu eram acolo, ci rămăsesem cu John în staţia de autobuz, afirmaţia rămăsese, necontestată, în aer.

Mi-am aplecat capul înainte şi mi-am şters transpiraţia de pe frunte cu mâneca tricoului.

– Mai pot să iau o fisă la animale, tata? m-a întrebat Vanja.

– În nici un caz. Doar ai câştigat deja o jucărie!

– *Te rog, tata, încă una!* a insistat ea.

M-am întors şi am văzut-o pe Linda venind la pas. John stătea în fund în cărucior şi părea mulţumit sub pălăria sa de soare.

–Totul în regulă? am întrebat.

–Îhâm. Am spălat înţepătura cu apă rece. Dar John e obosit.

–Atunci o să doarmă în maşină, am spus.

–Cât crezi că e ora?

–Trei şi jumătate, poate.

–Ajungem acasă pe la opt, deci?

–Cam aşa.

Încă o dată am străbătut parcul îngust de distracţii, am trecut de nava de piraţi – o faţadă sordidă de lemn cu câteva podeţe în spate, pe care stăteau din loc în loc oameni cu o singură mână sau cu un singur picior, cu săbii şi bandane –, de ţarcul cu lame şi cel cu struţi, de platforma mică asfaltată unde câţiva copii se plimbau cu maşinuţe cu pedale şi am ajuns în sfârşit la intrare, unde erau amplasate o cursă cu obstacole, adică nişte buşteni şi nişte pereţi de scândură cu plasă între ei, o trambulină de bungee jumping şi un ţarc cu măgăruşi, lângă care am oprit. Linda a luat-o pe Heidi şi, cu ea în braţe, s-a aşezat la coadă, unde i-a pus o cască pe cap, în timp ce eu şi Vanja am rămas în picioare lângă gard, împreună cu John, privind.

Erau patru măgari pe traseu, în acelaşi timp, conduşi de părinţi. Circuitul în sine nu era mai lung de treizeci de metri, dar majorităţii animalelor le lua mult timp să-i parcurgă, căci aici erau măgari, nu ponei, iar măgarii se opresc după cum au chef. Părinţii disperaţi trăgeau de frâie cât puteau de tare, fără ca dobitoacele să se clintească. Îi plesneau cu palma peste crupă, dar fără vreun folos, căci afurisiţii de măgari rămâneau impasibili. Unul dintre copii plângea. Femeia care rupea biletele le striga tot

timpul sfaturi părinților. Trageți cât mai tare! Mai tare! Trageți pur și simplu, nu pățesc nimic. Tare! Așa, da!

– Vezi, Vanja? am spus. Măgarii refuză să se miște!

A râs. M-am înveselit fiindcă o vedeam pe ea veselă. În același timp, eram puțin îngrijorat de cum avea să se descurce Linda; răbdarea ei nu era cu mult mai mare decât a Vanjei. Însă, când i-a venit rândul, s-a descurcat cu mult curaj. De fiecare dată când măgarul se oprea, ea se răsucea cu spatele la el și plesnea în același timp din buze. Călărise în copilărie, avusese destul de mult de-a face cu caii, asta trebuia să fie explicația.

Heidi radia pe spinarea măgarului. Când animalul nu s-a mai lăsat momit de găselnița ei, Linda a tras atât de tare și de hotărât de căpăstru, încât lui nu i-a mai rămas loc de nici o încăpățânare.

– Ce frumos călărești! i-am strigat lui Heidi și m-am uitat în jos la Vanja. Vrei și tu?

Vanja a scuturat din cap cu încăpățânare și și-a aranjat ochelarii. Călărise ponei de la un an și jumătate, iar în toamna în care ne mutaserăm la Malmö, când ea avea doi ani și jumătate, începuse să meargă la o școală de călărie. Se afla în Folkets Park, într-un manej trist și sărăcăcios cu rumeguș pe podea, care pentru ea era un loc de basm, absorbea totul acolo ca un burete și la sfârșit voia să povestească despre el. Cu spatele drept, stătea pe poneiul ei lățos și era condusă în cerc de Linda sau, când a trebuit să merg eu singur cu ea, de una dintre fetele de unsprezece-doisprezece ani care păreau să-și petreacă toată viața în ring, în timp ce un instructor se tot plimba prin mijloc și le spunea ce trebuie să facă. Faptul că Vanja nu înțelegea totdeauna instrucțiunile nu era atât de grav, importantă era experiența contactului cu caii și cu mediul din jur. Grajdul, pisica și pisoii ei din fân, lista cu cine ce cal urma să călărească în după-amiaza respectivă, casca pe care o alegea ea,

clipele când calul trebuia scos pe pistă, călăritul în sine, melcişorii cu scorţişoară şi sucul de portocale primite apoi la cafeneaua manejului. Era punctul culminant al săptămânii. Însă, în cursul toamnei următoare, lucrurile s-au schimbat. A venit un instructor nou, şi Vanja, care părea mai mare decât cei de-abia patru ani ai ei, s-a confruntat cu nişte cerinţe cărora n-a reuşit să le facă faţă. Chiar dacă Linda a discutat cu instructorul, situaţia nu s-a schimbat, Vanja a început să protesteze când trebuia să meargă la călărit, nu mai voia sub nici o formă, şi în final am renunţat. Chiar şi atunci când Heidi a făcut mica ei tură pe măgăruş în parcul de distracţii, unde nu i s-a impus nici o cerinţă, Vania n-a vrut să călărească şi ea.

O altă activitate la care o înscriseserăm era un club unde copiii cântau împreună, dar şi desenau şi făceau tot felul de proiecte practice. A doua oară când fusese acolo au trebuit să deseneze o casă, iar Vanja a făcut iarba din faţă cu albastru. Instructoarea a venit la ea şi i-a spus că iarba nu e albastră, ci verde, şi i-a cerut să facă un nou desen. Vanja a rupt foaia în bucăţi şi s-a revoltat atât de zgomotos, încât ceilalţi părinţi au ridicat din sprâncene şi s-au simţit încântaţi de copiii lor bine-crescuţi. Vanja e o figură, însă mai presus de toate e un copil sensibil, şi faptul că devine mai rigidă – căci asta se întâmplă – mă nelinişteşte. O văd crescând, şi asta îmi schimbă şi imaginea felului cum am crescut eu însumi, nu atât în privinţa calităţii, cât a cantităţii, căci fie şi numai timpul petrecut cu propriii copii este imens. Sunt atât de multe ore, atât de multe zile, infinit de multe situaţii care apar şi prin care trebuie să treci. Din copilăria mea îmi aduc aminte doar de vreo câteva episoade, pe care le-am perceput drept definitorii şi semnificative, însă pe care acum le înţeleg scăldate într-o mare de alte evenimente ce le şterge complet sensul, căci cum aş

putea şti că exact evenimentele care s-au fixat în mintea mea au fost cruciale, şi nu toate celelalte, despre care nu-mi amintesc nimic?

Când discut asemenea lucruri cu Geir, cu care vorbesc la telefon în jur de o oră pe zi, el obişnuieşte să-l citeze pe Sven Stolpe, care scrie undeva despre Bergman că ar fi fost Bergman indiferent unde ar fi crescut, însemnând, desigur, că eşti ceea ce eşti indiferent de condiţii. Modul în care te raportezi la familie se formează anterior familiei. În copilărie, am fost învăţat să explic toate trăsăturile, acţiunile şi fenomenele prin mediul în care apăruseră. Latura biologică şi cea genetică, adică ceea ce ne e dat, de-abia dacă existau şi, când se manifestau, erau privite cu suspiciune. O asemenea atitudine poate la prima vedere să pară umanistă, din moment ce e atât de intim legată de convingerea că toţi oamenii sunt egali, însă, la o inspecţie mai amănunţită, poate la fel de bine să exprime o atitudine mecanicistă faţă de om, care, născut gol, îşi lasă viaţa modelată de mediu. Vreme îndelungată m-am raportat pur teoretic la chestiunea asta, care e fundamentală, poate fi utilizată ca punct de plecare în orice context – dacă mediul este factorul determinant, de exemplu, atunci oamenii sunt din start egali şi modelabili, iar un om bun poate fi creat intervenind asupra mediului său, de unde şi credinţa generaţiei părinţilor mei în stat, în sistemul de învăţământ şi în politică, de unde şi dorinţa lor de a respinge tot ce fusese înainte şi noul lor adevăr, care nu se găsea în interiorul oamenilor, în individualitatea şi în unicitatea lor, ci, dimpotrivă, în exteriorul omului, în colectiv şi în universal, exprimat poate cel mai limpede de către Dag Solstad, care a fost întotdeauna cronicarul timpului său, în textul din 1969 unde se află celebra lui sentinţă „nu vrem să dăm aripi ibricului de cafea": jos spiritualitatea, jos fervoarea, pledăm pentru un nou materialism,

dar faptul că aceeaşi atitudine s-ar fi putut afla la baza demolării vechilor zone urbane şi a construirii de şosele şi parcări, cărora stânga intelectuală firește că li s-a opus, nu le-a trecut niciodată prin minte, şi poate că nici nu le-ar fi putut trece până nu demult, când legătura dintre egalitarism şi capitalism, statul ajutoarelor sociale şi liberalism, materialismul marxist şi societatea de consum a devenit într-adevăr evidentă, căci cel mai mare producător de egalitate este banul, el nivelează toate diferenţele, şi, dacă firea şi soarta omului sunt mărimi maleabile, atunci banii sunt instrumentul modelator cel mai la îndemână, şi astfel se naşte fascinantul fenomen în cadrul căruia mase întregi de oameni îşi revendică individualitatea şi originalitatea comportându-se identic, în timp ce aceia care au deschis la un moment dat uşa aceasta prin afirmarea egalităţii, prin mutarea accentului pe valorile materiale şi prin credinţa lor în schimbare se ridică acum împotriva propriei opere, crezând că inamicul a creat-o – cu toate că, la fel ca orice raţionament simplu, nici acesta nu este complet adevărat, viaţa nu este o mărime matematică, nu are nici o teorie, doar practică, şi, deşi este tentant să explicăm modificarea societăţii de către o generaţie prin viziunea ei asupra relaţiei dintre ereditate şi mediu, tentaţia aceasta este literară şi constă mai degrabă în plăcerea speculaţiei, adică a preumblării gândului prin cele mai disparate zone ale umanului, decât în plăcerea de a spune adevărul. Cerurile sunt joase în cărţile lui Solstad, care sunt foarte atente la curentele contemporaneităţii, de la sentimentul înstrăinării din anii '60 la celebrarea politicului de la începutul deceniului al optulea şi apoi la distanţarea de la sfârşitul lui, când lucrurile începuseră să se schimbe. Această capacitate de a se da după cum bate vântul nu e nevoie să fie nici un avantaj, nici o slăbiciune a unei creaţii literare, ci pur şi simplu o parte a materialului ei, a orientării ei, iar în cazul

lui Solstad, esențialul se găsea întotdeauna în altă parte, și anume în limbaj, care la el strălucește prin noua lui eleganță de modă veche și radiază o lumină cu totul aparte, inimitabilă și plină de spirit. Limbajul acesta nu se poate învăța, limbajul acesta nu se găsește de cumpărat, și în asta constă valoarea lui. Nu e adevărat că ne naștem egali, nu condițiile ne fac viețile inegale, lucrurile stau invers, ne naștem inegali, iar condițiile ne fac viețile egale.

Când mă gândesc la cei trei copii ai mei, nu-mi vin în minte doar fețele lor distincte, ci și, în mod clar, senzația pe care o transmite fiecare. Această senzație, care este imuabilă, este ceea ce ei „sunt" pentru mine. Și ceea ce ei „sunt" se afla în ei încă din prima zi în care i-am privit. Pe atunci nu puteau face mai nimic sau puținul pe care îl puteau face – cum ar fi suptul, ridicatul brațelor din reflex, privitul în jur, imitarea altora – îl puteau face cu toții, așa încât ceea ce ei „sunt" nu are nici o legătură cu abilitățile lor, cu ceea ce pot sau nu pot face, ci e mai mult un soi de lumină care strălucește în ei.

Trăsăturile lor de caracter, care au început să se arate treptat după numai câteva săptămâni, au rămas în mod similar neschimbate și sunt atât de diferite la fiecare în parte, încât e dificil să-ți închipui că mediul pe care li-l oferim, prin comportamentul și modul nostru de a fi, ar juca vreun rol crucial. John are un temperament blând și prietenos, își iubește surorile, e îndrăgostit de avioane, trenuri și autobuze. Heidi este extrovertită și interacționează cu oricine se nimerește, e preocupată de pantofi și haine, vrea să se îmbrace numai cu rochii și se simte bine în micul ei corp, ceea ce, de exemplu, s-a vădit atunci când, la bazinul de înot, a stat goală în fața oglinzii și i-a spus Lindei, mama, uite ce fund frumos am! Nu suportă să fie mustrată, dacă se ridică vocea la ea, se întoarce cu spatele și începe să plângă. Vanja, în schimb, ripostează, are un temperament violent, e îndârjită,

sensibilă şi înclinată să relaţioneze. Are o memorie bună, ştie pe de rost majoritatea cărţilor pe care i le citim, la fel şi replicile din filmele pe care le vedem. Are umor, întotdeauna râdem mult de ea acasă, însă, când iese afară, se lasă marcată de stările de spirit din jur, şi, dacă sunt prea multe lucruri noi sau neobişnuite, se închide în sine. Timiditatea i-a apărut pe la şapte luni şi s-a manifestat prin faptul că pur şi simplu închidea ochii dacă cineva străin se apropia de ea, de parcă ar fi dormit. Câteodată face asta şi acum: dacă stă în cărucior şi, pe neaşteptate, ne întâlnim cu vreunul dintre părinţii de la grădiniţă, de exemplu, îşi închide pleoapele automat. La grădiniţa din Stockholm, care se afla exact peste drum de apartamentul nostru, s-a legat strâns, după ce se deschisese foarte precaută şi ezitantă, de un băiat de vârsta ei pe nume Alexander şi împreună cu el dădea iama la locul de joacă, într-un mod atât de violent, încât educatoarele ne-au spus că uneori trebuiau să-l păzească pe Alexander de ea, pentru că nu făcea faţă intensităţii Vanjei. Însă, de cele mai multe ori, el se lumina la venirea ei şi se întrista când ea pleca, şi încă de pe atunci ea a preferat mereu să se joace cu băieţii, are în mod evident nevoie de manifestări fizice şi impulsive, poate pentru că sunt simple şi îţi oferă repede sentimentul că eşti stăpân pe situaţie.

Când ne-am mutat la Malmö, a mers la o grădiniţă nouă chiar lângă Västra hamnen („Portul de vest", cartier faimos pentru că, potrivit autorităţilor, nu are emisii de carbon), în zona nou construită a oraşului unde locuiau cei mai înstăriţi, şi, din moment ce Heidi era aşa de mică, eu am fost cel care a ajutat-o să se acomodeze. În fiecare dimineaţă străbăteam oraşul cu bicicleta, pe lângă vechiul şantier naval şi mai departe înspre mare, Vanja cu casca ei micuţă pe cap şi cu braţele în jurul meu, eu cu genunchii la gură pe mica bicicletă de damă, uşor şi

bucuros, căci totul din oraş era încă nou pentru mine, şi variaţiile luminii de pe cer, din timpul dimineţii şi al după-amiezii, nu fuseseră încă îmblânzite de privirea sastisită a rutinei. Faptul că primul lucru pe care Vanja îl spunea dimineaţa era că nu vrea la grădiniţă şi că din când în când plângea când spunea asta l-am luat ca pe o simplă manifestare de tranziţie, cu siguranţă avea să-i placă în cele din urmă. Însă, odată ajunşi acolo, nu voia să se clintească din braţele mele, indiferent cu ce o ademeneau cele trei educatoare tinere. Eu credeam că cel mai bine ar fi fost s-o arunc în mijlocul copiilor, să plec pur şi simplu şi s-o las să se descurce singură, însă nici ele, nici Linda nu voiau să audă de o asemenea brutalitate, aşa că stăteam acolo, pe un scaun în mijlocul camerei, cu Vanja în braţe, înconjurat de copii care se jucau, în timp ce soarele strălucea afară, devenind treptat tot mai tomnatic pe măsură ce zilele treceau. Când luau gustarea de afară, care consta în bucăţi de mere şi de pere împărţite de educatoare, Vanja o accepta numai dacă putea sta la o distanţă de zece metri de ceilalţi, şi ne aşezam amândoi deoparte, eu cu un zâmbet vinovat pe faţă, mi se părea uimitor, căci exact acesta era şi felul meu de a mă raporta la ceilalţi: cum putuse ea, la doi ani şi jumătate, să perceapă aşa ceva? Bineînţeles că educatoarele reuşeau s-o desprindă de mine în cele din urmă, iar eu reuşeam să plec cu bicicleta ca să apuc să mai scriu puţin, în vreme ce ea plângea sfâşietor în urma mea, apoi, după o lună, am ajuns s-o las şi s-o iau în mod normal. Însă se întâmpla în continuare să spună dimineaţa că nu vrea să meargă, în continuare plângea uneori, aşa că, atunci când ne-au sunat de la o altă grădiniţă, aflată chiar lângă casa noastră, şi ne-au spus că au un loc liber, n-am ezitat să acceptăm. Grădiniţa se numea Lodjuret şi era o asociaţie de părinţi. Asta însemna că toţi părinţii făceau cu schimbul pe post de personal didactic timp de două săptămâni

pe an, pe lângă faptul că se ocupau de câte o chestiune administrativă sau practică. Nu bănuiam pe atunci cât de mult avea să ne mănânce din viață grădinița aceasta, dimpotrivă, vorbeam numai despre avantajele pe care le oferea: făcând cu schimbul, aveam să ne familiarizăm cu toți prietenii de joacă ai Vanjei și, prin intermediul sarcinilor de îndeplinit și al întâlnirilor pe care acestea le presupuneau, și cu părinții lor. Copiii mergeau în mod obișnuit, ni s-a spus, acasă unii la alții, așa încât curând avea să ne fie mai ușor când am fi avut nevoie. În plus, și acesta a fost poate cel mai important argument, noi nu cunoșteam pe nimeni în Malmö, nici măcar o singură persoană, și dispuneam acum de un mod simplu de a ne face relații. Și așa a și fost, după câteva săptămâni am fost invitați la petrecerea aniversară a unuia dintre copii. Vanja s-a bucurat foarte tare, între altele și fiindcă primise o pereche frumoasă de pantofi aurii pe care să-i încalțe, chiar dacă, în același timp, nici nu prea voia să meargă, fapt ușor de înțeles din moment ce nu-i cunoștea prea bine pe ceilalți. Invitația apăruse pe raftul de la grădiniță într-o vineri după-amiază, aniversarea era în sâmbăta următoare, și în fiecare dimineață Vanja întreba dacă azi e petrecerea Stellei. Când îi spuneam că nu, mă întreba dacă era poimâine; cam până acolo se întindea pentru ea viitorul. În dimineața în care în sfârșit am putut da din cap și spune da, astăzi trebuie să mergem la Stella, a țâșnit din pat direct la dulap, să-și încalțe pantofii aurii. Întreba de câteva ori pe oră dacă mai era mult, și am fi putut avea parte de o dimineață insuportabilă, cu cicăleală și scene, însă, din fericire, au fost destule activități cu care s-o umplem. Linda a luat-o cu ea la librărie să cumpere cadoul, apoi au stat la masa din bucătărie și au desenat o felicitare, le-am făcut baie Vanjei și lui Heidi, le-am pieptănat părul și le-am îmbrăcat cu ciorapi albi și rochii festive. Apoi dispoziția Vanjei s-a

schimbat brusc, din senin nu mai voia să poarte nici ciorapi, nici rochie, nici nu mai putea fi vorba să meargă la vreo petrecere, iar cu pantofii aurii a dat de perete, însă, după ce am aşteptat răbdători cele câteva minute cât a ţinut izbucnirea, am reuşit s-o îmbrăcăm la loc, să-i punem până şi şalul alb croşetat pe care îl primise la botezul lui Heidi, şi, când, într-un sfârşit, au fost amândouă aşezate în căruciorul din faţa noastră, erau din nou nerăbdătoare. Vanja era serioasă şi tăcută, cu pantofii aurii într-o mână şi cadoul în cealaltă, dar, când se întorcea spre noi să ne spună câte ceva, avea un zâmbet pe buze. Lângă ea stătea Heidi, emoţionată şi bucuroasă, căci, deşi nu înţelegea unde mergeam, hainele şi pregătirile îi sugeraseră cel mai probabil că avea să fie ceva ieşit din comun. Apartamentul unde se ţinea petrecerea se afla la câteva sute de metri mai sus pe strada pe care locuiam şi care acum era plină de agitaţia ce caracterizează după-amiezile târzii de sâmbătă în oraş, când ultimii cumpărători cu plasele lor grele se amestecă printre tinerii veniţi în centru să piardă vremea în faţă la Burger King sau la McDonald's, iar fluxul de maşini care alunecă pe lângă noi nu mai e pur funcţional – familii în drum spre parcări sau venind din ele –, ci începe să includă tot mai multe automobile joase, negre şi lucioase, cu basul pulsând prin caroserie, conduse de imigranţi de douăzeci de ani. În faţa supermarketului era atât de plin de oameni, încât a trebuit să ne oprim o clipă, şi, atunci când bătrâna sfrijită şi amărâtă care obişnuia să stea acolo în căruciorul ei cu rotile la ora aceea le-a văzut pe Vanja şi pe Heidi, s-a aplecat deasupra lor şi a zdrăngănit clopoţelul pe care-l avea agăţat de un băţ, cu un zâmbet care pentru ea era cu siguranţă drăgăstos, însă care pentru ele trebuie să fi fost înspăimântător. Dar n-au spus nimic, doar s-au uitat la ea. De cealaltă parte a intrării stătea un narcoman de vârsta mea, cu o

şapcă în mâna întinsă. Avea lângă el o pisică într-o cuşcă, şi, când a văzut-o, Vanja s-a întors spre noi.

– Când ne mutăm la ţară, o să am o pisică, a spus ea.

– Pisică! a spus Heidi şi a arătat cu degetul.

Am împins căruciorul peste bordura trotuarului până în stradă, ca să depăşesc trei indivizi care mergeau al naibii de încet şi în mod sigur credeau că trotuarul le aparţine, am mers câţiva metri cât am putut de repede şi după aceea am virat înapoi sus.

– S-ar putea să mai dureze până atunci, ştii, Vanja, am spus.

– Nu poţi să ţii o pisică în apartament, a spus ea.

– Aşa-i, a întărit Linda.

Vanja s-a întors din nou cu privirea înainte. A îmbrăţişat cu ambele mâini plasa cu cadoul.

M-am uitat la Linda.

– Cum ziceai că-l cheamă? Pe tatăl Stellei?

– Ah, mi-a zburat din minte...A, Erik, nu-i aşa?

– Ba da. Cu ce ziceai că se ocupă?

– Nu ştiu precis, a spus ea. Ceva legat de design.

Am trecut de restaurantul Gottgruvan, şi Vanja şi Heidi s-au aplecat amândouă în faţă ca să vadă prin geam. Alături era un amanet. Următorul magazin vindea tot felul de statuete şi bijuterii, îngeraşi şi buddha, plus tutun, ceai, săpun şi alte mărunţişuri new age. În vitrină atârnau afişe despre viitoarele vizite în oraş ale unor yoghini sau clarvăzători cunoscuţi. Pe cealaltă parte a străzii se afla un magazin de haine cu branduri ieftine, Ricco Jeans and Clothings, „modă pentru toată familia", lângă TABOO, un fel de sexshop care îşi ademenea clienţii cu vibratoarele şi păpuşile în neglijeu şi corset din vitrina de lângă uşă, ascunsă vederii din stradă. Alături erau magazinul de genţi şi pălării Bergman, al cărui interior, ca şi produsele, era probabil neschimbat de când fusese fondată firma, prin anii '40, şi

Radio City, care tocmai dăduse faliment, însă etala în continuare o vitrină plină de televizoare luminoase, înconjurate de cele mai variate aparate electrice, cu preţurile tipărite mare pe nişte plăci de carton portocalii şi verzi aproape fluorescente. Magazinele deveneau cu atât mai ieftine şi mai îndoielnice cu cât ajungeai mai sus pe stradă. Acelaşi lucru era valabil şi pentru oamenii care le frecventau. Spre deosebire de Stockholm, unde locuiserăm tot în centru, aici sărăcia şi mizeria se vedeau pe străzi. Îmi plăcea asta.

–Aici e, a spus Linda şi s-a oprit lângă o uşă.

Puţin mai încolo, în faţa unei săli de bingo, trei doamne de vreo cincizeci de ani, cu pielea spălăcită, stăteau şi fumau. Linda a parcurs cu privirea lista cu nume din dreptul interfonului şi apoi a tastat un număr. Două autobuze au trecut zăngănind, la mică distanţă unul de celălalt. Imediat după s-a auzit uşa deblocându-se, am intrat în holul întunecos. Am lăsat căruciorul lângă perete şi am urcat pe scări cele două etaje până la apartament, eu cu Heidi în braţe, Linda ţinând-o pe Vanja de mână. Uşa era deschisă când am ajuns sus. Iar apartamentul era întunecat pe dinăuntru. Am simţit un oarecare disconfort să intru pur şi simplu, aş fi preferat să sun la uşă, asta ar fi făcut sosirea noastră mai evidentă, căci, după cum stăteau lucrurile, rămăseserăm în hol fără să ne dea cineva atenţie.

Am aşezat-o pe Heidi pe podea şi i-am dat jos geaca. Linda trebuia să facă acelaşi lucru cu Vanja, dar ea a protestat, mai întâi trebuiau scoase cizmuliţele, ca să-şi poată încălţa pantofii aurii.

Pe fiecare parte a holului era câte o cameră. Într-una se jucau nişte copii aprinşi la faţă de încântare, în cealaltă nişte adulţi stăteau şi vorbeau. Pe holul ce continua în apartament l-am văzut pe Erik, era întors cu spatele şi vorbea cu unul din cuplurile de părinţi de la grădiniţă.

– Bună! am spus.

Nu s-a întors. Am lăsat geaca lui Heidi deasupra unei haine pe un scaun şi am întâlnit privirea Lindei, care se uita unde ar fi putut s-o agaţe pe a Vanjei.

– Intrăm? a întrebat ea.

Heidi mi-a cuprins piciorul cu braţele. Am ridicat-o şi am făcut câţiva paşi. Erik s-a întors.

– Salut! a spus el.

– Salut!

– Salut, Vanja!

Vanja s-a întors cu spatele.

– Vrei să-i dai cadoul Stellei? am întrebat-o.

– Stella, a venit Vanja! a strigat Erik.

– Dă-i-l tu! a spus Vanja.

Stella s-a ridicat din grupul de copii aşezaţi. A zâmbit.

– La mulţi ani, Stella! am spus. Vanja are un cadou pentru tine. M-am uitat în jos la Vanja. Vrei să i-l dai tu?

– Dă-i-l tu! a spus ea cu voce scăzută.

Am luat cadoul şi i l-am întins Stellei.

– E de la Vanja şi Heidi, am spus.

– Mulţumesc, a spus ea şi a rupt ambalajul.

Când a văzut că e o carte, a lăsat-o pe masa unde se aflau restul cadourilor şi s-a întors la ceilalţi copii.

– Deci? a spus Erik. Sunteţi în regulă?

– Da, am răspuns eu.

Am simţit cum cămaşa mi se lipea de piept. Oare era vizibil?

– Ce apartament frumos ai! a remarcat Linda. E cu trei camere?

– Da, a spus Erik.

Părea întotdeauna atât de deştept, părea că i-ar fi avut cu ceva la mână pe cei cu care vorbea, şi era greu de clasat; jumătatea lui de zâmbet putea la fel de bine să fie ironică, sau caldă, sau nesigură. Dacă ar fi avut un caracter pronunţat sau puternic, poate asta chiar m-ar fi

preocupat, însă purtările lui erau indecise într-un sens moale sau lipsit de voință, încât ceea ce ar fi putut să creadă sau să gândească nu mă interesa câtuși de puțin. Atenția îmi era concentrată asupra Vanjei. Stătea strâns lipită de Linda și se uita în pământ.

– Ceilalți sunt în bucătărie, a spus Erik. E și un pic de vin, dacă vreți și voi.

Heidi intrase deja în cameră, stătea în fața raftului cu un melc de lemn în mână. Avea roți și un șnur de care îl puteai trage după tine.

I-am salutat pe cei doi părinți aflați mai încolo în hol.

– Bună! au spus ei.

Cum îl chema? Johan? Sau Jacob? Și ea, oare o chema Mia? Nu, la naiba, pe el îl chema Robin!

– Salut! am spus.

– Ce faceți, sunteți bine? a întrebat el.

– Da, am răspuns. Și voi?

– Suntem bine, mersi.

Le-am zâmbit. Au zâmbit și ei. Vanja i-a dat drumul Lindei și a intrat ezitând în camera unde se jucau copiii. A stat puțin timp și s-a uitat la ei. Apoi a părut că se hotărâse să riște.

– Am pantofi aurii! a spus ea.

S-a aplecat în față, și-a scos un pantof și l-a ținut sus în aer, în cazul în care voia cineva să vadă. Dar nu voia nimeni. Când și-a dat seama, și l-a încălțat înapoi.

– Nu vrei să te așezi acolo și să te joci cu ei? i-am spus. Vezi, au o casă mare de păpuși.

Ea m-a ascultat, s-a așezat lângă ei, însă n-a făcut nimic, doar a stat și s-a uitat.

Linda a ridicat-o pe Heidi și a dus-o în brațe spre bucătărie. Am urmat-o. Toată lumea ne-a salutat, i-am salutat și noi, apoi ne-am așezat la masa lungă, eu lângă fereastră. Se vorbea despre bilete de avion *low cost*, cum prețurile care la început erau ridicol de mici creșteau

treptat pe măsură ce trebuia să plăteşti un supliment sau altul, până când ajungeai la un bilet la fel de costisitor ca ale marilor companii aeriene. Discuţia a alunecat înspre cumpărarea cotelor de emisii poluante şi apoi înspre noile sejururi cu trenuri-charter care tocmai fuseseră introduse. Puteam cu siguranţă să spun ceva despre asta, dar n-am făcut-o, pălăvrăgeala este unul dintre nenumăratele domenii pe care nu le stăpânesc, aşa că am rămas, ca de obicei, stând şi dând din cap la ceea ce se spunea, zâmbind când ceilalţi zâmbeau, deşi îmi doream cu toată fiinţa să fiu în altă parte. În faţa chiuvetei, mama Stellei, Frida, prepara un soi de sos. Nu mai era împreună cu Erik şi, chiar dacă se înţelegeau bine în privinţa Stellei, puteai observa din când în când ranchiună şi iritare între ei la şedinţele de la grădiniţă. Ea era blondă, avea pometi înalţi şi ochi înguşti, un corp lung şi zvelt şi ştia să se îmbrace, însă era mult prea mulţumită şi prea plină de sine ca să mi se pară atrăgătoare. Nu am nimic împotriva oamenilor neinteresanţi sau lipsiţi de originalitate, ei pot avea alte trăsături, mai importante, cum ar fi căldura, amabilitatea, prietenia, simţul umorului sau talentul de a ajuta discuţia să curgă, de a crea o atmosferă confortabilă, de a face o familie să funcţioneze, însă mi se face un rău aproape fizic lângă oamenii neinteresanţi care se cred extraordinar de interesanţi şi se împăunează cu asta.

Frida a aşezat castronul cu ceea ce crezusem că era un sos, însă care s-a dovedit a fi o pastă, pe o tavă pe care erau deja un bol cu morcovi tăiaţi beţişoare şi un altul cu castraveţi feliaţi. Chiar atunci, în încăpere a intrat Vanja. Ne-a găsit cu privirea, a venit şi s-a postat chiar lângă noi.

– *Vreau acasă*, a spus ea încet.

– Dar de-abia am venit! am replicat.

– Mai stăm puţin, a spus Linda. Ia uite, vin nişte bunătăţi!

Oare se referise la tava cu legume?

Da, în mod sigur la ea.

Erau nebuni cu toţii în ţara asta.

–Vin şi eu cu tine, i-am spus Vanjei. Haide!

–O iei şi pe Heidi? mi-a sugerat Linda.

Am dat din cap, şi, cu Vanja după mine, am dus-o pe Heidi în braţe până în camera unde erau copiii. Frida ne-a urmat, ţinând tava în mâini. A pus-o pe o măsuţă din mijlocul camerei.

–Aici aveţi o gustare, a zis. Înainte să vină tortul.

Copiii, trei fete şi un băiat, continuau să se joace cu casa de păpuşi. În cealaltă cameră se alergau doi băieţi. Erik stătea şi el acolo, în faţa combinei, cu un CD în mână.

–Am aici nişte jazz norvegian, a spus el. Te interesează jazzul?

–Mda... am răspuns.

–Norvegia are o şcoală bună de jazz, a adăugat.

–Cine e?

Mi-a arătat coperta. Era o trupă de care nu auzisem niciodată.

–Foarte bine, am zis.

Vanja stătea în spatele lui Heidi şi încerca s-o ridice. Heidi protesta.

–Vezi că nu vrea, Vanja, i-am spus. Las-o-n pace!

A continuat, şi atunci m-am dus la ele.

–Nu vrei un morcov? am întrebat.

–Nu, a spus Vanja.

–Uite nişte sos! i-am arătat. M-am apropiat de masă, am luat un beţişor de morcov, l-am înmuiat în pasta albă, probabil făcută cu smântână, şi l-am băgat în gură. Mmm, am spus. E bun!

Oare de ce nu le dădeau pur şi simplu nişte crenvurşti, îngheţată şi suc? Acadele? Jeleu? Budincă de ciocolată?

La naiba, ce ţară de idioţi! Femeile tinere beau atât de multă apă, încât le ieşea pe urechi, li se părea că e

„benefică" şi „revigorantă", când singurul lucru pe care îl făcea era să crească, la nivel naţional, numărul tinerilor suferinzi de incontinenţă. Copiii mâncau paste din cereale integrale, pâine integrală şi diverse soiuri de orez sălbatic, pe care stomacurile lor nu le puteau digera cum trebuie, dar nu conta, pentru că erau „benefice", „revigorante", „sănătoase". Ah, oamenii ăştia confundau mâncarea cu spiritul, credeau că, mâncând, pot deveni mai buni, fără să înţeleagă că mâncarea este una, iar ideile pe care ni le inspiră, alta. Şi, dacă spuneai asta, dacă spuneai ceva de tipul ăsta, erai fie reacţionar, fie pur şi simplu norvegian, adică un om rămas cu zece ani în urmă.

–*Nu vreau*, a spus Vanja. *Nu mi-e foame.*

–Bine, bine, am continuat. Dar uite aici! Ai văzut? E un tren. Nu vrei să-l construim?

A dat din cap, aşa că ne-am aşezat pe jos, în spatele celorlalţi copii. Am început să aranjez şine de lemn una după alta în semicerc, ajutând-o în acelaşi timp cu grijă pe Vanja să le pună cum trebuie pe ale ei. Heidi se mutase în cealaltă cameră, unde se plimba de-a lungul etajerei şi examina tot ce se găsea acolo. De fiecare dată când mişcările celor doi băieţi deveneau violente, ea se întorcea şi-i privea.

Erik a pus, în sfârşit, un disc şi dat sonorul mai tare. Pian, bas şi o puzderie de instrumente de percuţie care fac deliciul unui anumit tip de toboşar de jazz – genul care izbeşte pietre una de alta sau foloseşte diverse materiale aflate la îndemână. În ce mă privea, câteodată nu aveau nici un efect asupra mea, alteori mi se păreau ridicole. Mă enerva când primeau aplauze la concertele de jazz.

Erik a dat puţin din cap în ritm, apoi s-a întors, mi-a făcut cu ochiul şi s-a îndreptat spre bucătărie. Exact atunci a sunat cineva la uşă. Veniseră Linus şi fiul său Achilles. Linus, care avea o porţie de *snus* sub buza superioară (tutun sub formă de praf umezit care se vinde

numai în Suedia şi Norvegia), era îmbrăcat în pantaloni negri şi o haină închisă la culoare, sub care avea o cămaşă albă. Părul blond arăta vag ciufulit, ochii ce priveau în hol erau sinceri şi naivi.

–*Salutare!* a spus. *Ce mai faci?*

–Bine. Tu?

–*Nu mă plâng.*

Achilles, care era mic şi cu ochi mari, negri, şi-a dat jos haina şi încălţările uitându-se ţintă la copiii din spatele meu. Copiii sunt precum câinii, se găsesc întotdeauna unii pe alţii în mulţime. Vanja îl privea şi ea. El era preferatul ei, pe el îl alesese ca succesor al lui Alexander. Însă, după ce şi-a dat jos haina, Achilles a mers direct la ceilalţi copii, iar Vanja n-a avut cum să-l oprească. Linus s-a strecurat în bucătărie, şi după sclipirea pe care mi s-a părut că i-o văd în ochi, am bănuit că era nerăbdător să facă puţină conversaţie.

M-am ridicat şi m-am uitat la Heidi. Stătea lângă arborele de yucca de sub fereastră şi presăra pământ din ghiveci în mici mormane pe podea. M-am dus până la ea, am ridicat-o, am pus înapoi cu mâinile cât am putut din pământ şi am intrat în bucătărie să caut o cârpă sau ceva. Vanja a venit după mine şi s-a urcat în braţele Lindei. Dincolo, în sufragerie, Heidi a început să plângă. Linda m-a privit întrebătoare.

–Am eu grijă de ea, am spus. Numai să găsesc ceva cu care să şterg pe jos.

Blatul din bucătărie era înconjurat de lume, păreau să fi terminat de pregătit masa, şi, în loc să încerc să mă strecor înăuntru, am ieşit şi m-am dus la toaletă, am derulat o bucată zdravănă de hârtie igienică, am umezit-o sub robinet şi m-am întors în sufragerie să fac curat. Am ridicat-o pe Heidi, care plângea în continuare, şi am cărat-o în baie să-i spăl mâinile. Ea se zbătea să se elibereze din strânsoare.

– Gata, gata, dulceață! am spus. Imediat suntem gata. Încă puțin, acum, haide! Aaașa!

Când am ieșit, a renunțat la plâns, însă nu era pe deplin mulțumită, nu voia să fie pusă jos, ci numai să stea în brațele mele. În sufragerie, Robin stătea cu brațele încrucișate și o urmărea pe fiica sa Theresa, care era cu doar câteva luni mai mare decât Heidi, dar care putea deja vorbi în propoziții lungi.

– Deci? a făcut el. În clipa asta scrii?

– Da, puțin, am spus.

– Acasă?

– Da. Am camera mea.

– Și nu e dificil? Vreau să spun, nu ți se face chef să te uiți la televizor sau să speli haine, sau ceva, în loc să scrii?

– Mă descurc. Am ceva mai puțin timp decât dacă aș fi avut un birou, dar...

– Da, evident.

Avea părul deschis la culoare, de lungime medie, căzut în cârlionți pe ceafă, ochii limpezi, albaștri, nasul turtit, maxilarul lat. Nu era puternic, însă nici anemic. Se îmbrăca de parcă ar fi avut douăzeci și ceva de ani, chiar dacă avea aproape patruzeci. Habar n-aveam ce gândea, n-aș fi putut spune ce-i trecea prin minte, însă nici nu avea vreun aer misterios. Dimpotrivă, fața și aerul lui lăsau impresia de deschidere. Era totuși și altceva, am simțit, o umbră în el. Se ocupa cu integrarea refugiaților în comunitate, îmi spusese odată, și, după câteva întrebări pe care i le pusesem atunci despre cât de mulți refugiați fuseseră primiți și așa mai departe, abandonasem subiectul, căci punctele de vedere și simpatiile mele erau atât de diferite de norma pe care am presupus că o reprezenta, încât, mai devreme sau mai târziu, aveau să fie date în vileag, și aș fi căzut atunci de rău sau de prost, iar eu nu vedeam nici un motiv să las să se întâmple așa ceva.

Vanja, care stătea pe podea puțin mai încolo de ceilalți copii, s-a uitat spre noi. Am pus-o jos pe Heidi, și Vanja atât a părut să aștepte, căci în clipa aceea s-a ridicat și a venit la noi, a luat-o pe Heidi de mână și a condus-o până la raftul cu jucării, unde i-a înmânat melcul de lemn cu antene care se răsucea când îl trăgeai.

–Uite, Heidi! a spus ea și l-a luat din mâinile ei, l-a pus jos pe podea. Îl tragi de șnur, uite-așa. Și el se răsucește. Înțelegi?

Heidi a prins șnurul și l-a smucit. Melcul s-a răsturnat.

–Nu, nu așa, i-a spus Vanja. Îți arăt eu.

A pus melcul înapoi și l-a tras cu grijă pe o distanță de câțiva metri.

–Am o soră mai mică! a spus ea tare.

Robin se dusese la fereastră, unde stătea și se uita în curtea din spate. Stella, care era energică și probabil mai vioaie ca de obicei din moment ce era petrecerea ei, a strigat, entuziasmată, ceva ce eu n-am înțeles, a arătat înspre una dintre cele două fete mai mici, aceasta i-a întins păpușa pe care o ținea în mână, Stella a adus un cărucior micuț, a pus păpușa în el și l-a împins spre coridor. Achilles sfârșise prin a i se alătura lui Benjamin, un băiat cu jumătate de an mai mare decât Vanja, care deseori stătea absorbit de câte ceva – un desen, o grămăjoară de piese de Lego sau vreo corabie-pirat cu omuleți de plastic. Era plin de imaginație, independent și amabil, și stătea acum împreună cu Achilles și construiau circuitul de tren pe care îl începuserăm eu și Vanja. Cele două fetițe mai mici au fugit înăuntru după Stella. Heidi stătea și scâncea. Probabil că-i era foame. Am intrat în bucătărie și m-am așezat lângă Linda.

–Te duci puțin până la ele? am spus. Cred că lui Heidi i-e foame.

A dat din cap, și-a pus doar mâna pe umărul meu și s-a ridicat. Mi-au trebuit câteva secunde să mă orientez

în cele două discuţii care se derulau în jurul mesei. Una dintre ele se referea la mersul mai multor persoane cu aceeaşi maşină, cealaltă la maşini în general, şi am înţeles că discuţia tocmai se împărţise. Întunericul de dincolo de ferestre era dens, lumina din bucătărie, difuză, ridurile de pe chipurile suedezilor din jurul mesei rămâneau în umbră, ochii străluceau în lumina lumânărilor. Erik, Frida şi o femeie căreia nu-i ţineam minte numele stăteau lângă blatul de bucătărie, cu spatele la noi, ocupaţi cu mâncarea. M-a copleşit un sentiment de gingăşie faţă de Vanja, dar nu puteam face nimic. Aruncam câte o privire celui care vorbea, zâmbeam puţin când se făcea vreo glumă, sorbeam din paharul cu vin roşu pe care cineva mi-l pusese în faţă.

Chiar vizavi de mine stătea singura persoană care ieşea în evidenţă. Avea o faţă lată, obrajii brăzdaţi de cicatrici, trăsăturile dure, ochii intenşi. Mâinile aşezate pe masă erau mari. Purta o cămaşă în stilul anilor '50 şi nişte blugi albaştri suflecaţi pe picior. Tunsoarea îi era de asemenea din anii '50, şi purta favoriţi. Însă nu asta îl deosebea, ci prezenţa lui, faptul că nu puteai să nu-l observi stând acolo, chiar dacă nu spunea prea multe.

Odată, la Stockholm, am fost la o petrecere la care venise şi un boxer. Şi el stătea înăuntru în bucătărie, prezenţa lui fizică era de asemenea redutabilă şi îmi dădea o senzaţie distinctă, neplăcută, de inferioritate. Senzaţia că-i eram inferior. În mod straniu, seara aceea avea să-mi dea dreptate. Petrecerea se ţinea acasă la una dintre prietenele Lindei, Cora, apartamentul ei era mic, aşa că oamenii stăteau de vorbă peste tot. Din boxele de la bucătărie radia muzica. Străzile de afară se albiseră de zăpadă. Sarcina Lindei era deja avansată, ar fi putut să fie ultima petrecere pentru noi înainte să apară copilul şi să schimbe totul, aşa că, deşi era obosită, ea voia să încerce să rămână o vreme. Am băut puţin vin şi am stat

de vorbă cu Thomas, fotograf şi prieten de-al lui Geir; Cora îl cunoscuse prin partenera lui, Marie, care era poetă şi fusese îndrumătoarea ei la colegiul de literatură şi arte Biskops-Arnö. Linda stătea pe un scaun tras mai departe de masă din cauza burţii, râdea şi era veselă, şi probabil numai eu observasem interiorizarea şi licărul slab care o caracterizau în ultimele luni. După o vreme s-a ridicat şi a ieşit afară, i-am zâmbit, mi-am îndreptat din nou atenţia către Thomas, care a spus ceva despre genele roşcaţilor, prezenţi în număr neobişnuit de mare în seara aceea.

De undeva s-a auzit un ciocănit.

–Cora! am auzit. Cora!

Să fi fost Linda?

M-am ridicat şi am ieşit în hol.

Zgomotul venea din spatele uşii de la baie.

–Tu eşti, Linda? am întrebat.

–Da, a spus ea. Cred că s-a blocat uşa. Poţi s-o chemi pe Cora? Trebuie să aibă un şpil.

Am intrat în bucătărie şi am atins-o uşor pe umăr pe Cora, care ţinea o farfurie cu mâncare într-o mână şi un pahar cu vin roşu în cealaltă.

–Linda a rămas încuiată în baie.

–O, nu! a făcut ea, a lăsat paharul şi farfuria şi s-a grăbit afară.

S-au consultat o clipă prin uşa încuiată. Linda a încercat să urmeze instrucţiunile primite, însă nimic n-a funcţionat, uşa rămânea blocată. Toţi invitaţii cunoşteau acum situaţia, atmosfera devenise în acelaşi timp amuzată şi febrilă, o întreagă gaşcă stătea adunată în hol şi îi dădea sfaturi Lindei, în timp ce Cora, dezorientată şi neliniştită, repeta întruna că Linda este însărcinată în ultimele luni, trebuia să facem ceva imediat. Într-un sfârşit, s-a luat hotărârea să chemăm un lăcătuş. În vreme ce-l aşteptam, eu stăteam în faţa uşii şi vorbeam

cu Linda, conştient în mod neplăcut de faptul că toată lumea auzea ce spuneam şi de incapacitatea mea de a acţiona. Nu puteam oare să sparg uşa cu piciorul şi s-o scot de acolo? Simplu şi eficient?

Nu dădusem niciodată cu piciorul într-o uşă până atunci, nu ştiam cât de solidă e. Dacă lovitura nici n-ar fi clintit-o, cât de stupid aş fi părut?

Lăcătuşul a sosit o jumătate de oră mai târziu. A pus o sacoşă cu unelte pe podea şi a început să demonteze încuietoarea. Era mărunt, avea ochelari şi un început de chelie. N-a spus nimic cercului de oameni care stăteau în jurul lui, a încercat ceva cu o sculă sau alta, fără rezultat, afurisita de uşă nu se descuia. Într-un sfârşit s-a dat bătut, i-a spus Corei că nu merge, nu putea să-i vină de hac.

– Şi ce să facem atunci? a spus Cora. Femeia e însărcinată în ultima lună!

El a ridicat din umeri.

– Trebuie s-o spargeţi, a spus şi a început să-şi adune sculele.

Cine ar fi trebuit s-o spargă?

Eu, evident, doar eram soţul Lindei, era responsabilitatea mea.

Inima îmi bubuia în piept.

Să încerc oare? Să fac un pas în spate, în văzul tuturor, şi să lovesc cu toată forţa?

Şi dacă uşa nu se clintea? Sau dacă se dărâma şi o lovea Linda?

Putea să se adăpostească într-un colţ.

Am inspirat şi am expirat calm de câteva ori, dar fără folos, tremuram în continuare în sinea mea. Să atrag astfel atenţia asupra mea era tot ce mi se putea întâmpla mai rău. Dacă mai exista şi riscul de a da greş, dezastrul era total.

Cora s-a uitat în jur.

– Trebuie să spargem uşa, a spus ea. Cine se oferă?

Lăcătușul a dispărut pe ușa de la intrare. Dacă eu eram alesul, venise momentul să ies la înaintare.

Dar n-am fost în stare.

– Micke, a spus Cora. E boxer.

A dat să se ducă după el în camera de zi.

– Pot să-l rog eu, am spus.

Așa, cel puțin, nu ascundeam caracterul umilitor al situației, cel puțin îi spuneam în mod direct că eu, soțul Lindei, nu eram în stare să sparg ușa, dar că-l rugam pe el, boxer și uriaș, să facă asta pentru mine.

Stătea lângă fereastră cu o bere în mână și vorbea cu două fete.

– Bună, Micke! am spus.

El s-a uitat la mine.

– Linda e tot în baie. Lăcătușul n-a reușit să descuie. Crezi c-ai putea să spargi ușa?

– Bineînțeles, a spus și s-a mai uitat o clipă la mine înainte să lase deoparte sticla și să iasă în hol.

L-am urmat. Oamenii s-au dat la o parte din fața lui.

– Ești înăuntru? a întrebat-o el pe Linda.

– Da, a spus ea.

– Dă-te cât mai departe de ușă! Trebuie s-o sparg.

– În regulă, a spus Linda.

Micke a așteptat puțin, apoi a ridicat piciorul și a izbit cu el în ușă atât de tare, că broasca s-a strâmbat. Așchii au sărit în toate părțile.

Când Linda a ieșit din baie, cineva a aplaudat.

– Biata de tine! a spus Cora. Îmi cer mii de scuze. Să te pun tocmai pe tine în situația asta, și pe urmă...

Micke s-a întors și s-a îndepărtat.

– Cum ești? am întrebat-o.

– Bine, a spus Linda. Dar cred că ar trebui să plecăm acasă.

– Bineînțeles.

În bucătărie, muzica fusese oprită, căci două femei de vreo treizeci de ani trebuiau să-şi citească poeziile dezinhibate. I-am întins Lindei haina, mi-am pus-o pe a mea şi i-am salutat pe Cora şi pe Thomas. Ardeam de ruşine, dar aveam o ultimă datorie de îndeplinit, trebuia să-i mulţumesc lui Micke pentru ceea ce făcuse. Mi-am croit drum printre ascultătorii de poezie şi m-am oprit în faţa lui, lângă fereastră.

–Îţi mulţumesc, am spus. Ai salvat-o pe Linda.

–A! a spus el ridicând din umerii enormi. A fost o nimica toată.

În taxi, pe drumul spre casă, n-am spus aproape nimic. Nu fusesem la înălţimea situaţiei, mă dovedisem suficient de laş ca să-l las pe altul să rezolve problema, şi toate astea se reflectau acum în privirea mea. Eram absolut jalnic.

La culcare, Linda m-a întrebat ce e cu mine. I-am spus că mă făcusem de ruşine fiindcă nu spărsesem eu uşa. Ea m-a privit uimită. Ideea nici nu-i trecuse prin minte. De ce-ar fi trebuit să fac eu asta? Doar nu eram genul, nu?

Cel care stătea acum de cealaltă parte a mesei emana ceva similar cu boxerul din Stockholm. Ceva care nu avea de-a face cu corpolenţa sau cu masa musculară, căci, deşi câţiva bărbaţi de aici aveau trunchiuri musculoase şi bine antrenate, păreau totuşi uşori, prezenţa lor în cameră era volatilă şi nesemnificativă ca a unui gând întâmplător, nu, era altceva, şi, de fiecare dată când întâlneam lucrul acela, ieşeam în dezavantaj, mă vedeam bărbatul slab şi încătuşat care eram, care îşi trăia viaţa pe tărâmul cuvintelor. Stăteam şi mă gândeam la asta aruncându-i din când în când câte o privire celuilalt şi ascultând în acelaşi timp cu o ureche şi discuţia aflată în desfăşurare. Acum era vorba despre diverse metode pedagogice şi despre ce şcoli îşi propunea fiecare pentru copiii săi. După un mic

intermezzo când Linus a povestit despre o zi de întreceri sportive la care participase, discuția a ajuns la prețurile locuințelor. S-a constatat că înregistraseră o creștere semnificativă în ultimii ani, însă mai mult la Stockholm decât aici, și că probabil era doar o chestiune de timp până când tendința aceasta avea să-și schimbe direcția, poate că sumele aveau chiar să scadă la fel de mult cât crescuseră. Apoi Linus s-a întors către mine.

– Deci cum sunt prețurile locuințelor în Norvegia? m-a întrebat.

– Cam ca aici, am spus. Oslo e la fel de scump ca Stockholm. În provincie e ceva mai ieftin.

M-a privit câteva clipe, în caz că aș fi vrut să fructific oportunitatea pe care mi-o oferise, însă, cum n-a fost cazul, și-a întors fața de la mine și a continuat să discute. Făcuse același lucru la prima adunare generală la care participaserăm la grădiniță, dar atunci pe un ton vag critic, pentru că – așa se exprimase – ședința se apropia de sfârșit, iar eu și Linda încă nu spuseserăm nimic, și scopul era ca toată lumea să spună câte ceva, asta era ideea unei asociații de părinți. N-aveam habar ce-ar fi trebuit să cred despre chestiunile care se discutaseră, așa că Linda fusese cea care, cu o ușoară roșeață, trebuise să evalueze argumentele pro și contra în numele familiei noastre, în timp ce adunarea o privea țintă. Întrebarea era, în primul rând, dacă grădinița ar fi trebuit să se descotorosească de bucătarul angajat și să apeleze în schimb la catering, care era mai ieftin, și, în al doilea rând, pentru ce fel de mâncare ar fi trebuit să optăm: vegetariană sau normală? Lodjuret era, de fapt, o grădiniță vegetariană, tocmai pe principiul acesta fusese înființată la vremea ei, însă acum numai două dintre cuplurile de părinți erau vegetariene, și, din moment ce copiii nu mâncau mare lucru din multitudinea de legume ce le erau servite, numeroși părinți considerau că puteam

foarte bine să renunţăm la principiul respectiv. Discuţia durase mai multe ore şi sondase tema ca un năvod plimbat pe fundul mării. De exemplu, fusese adus în dezbatere procentul de carne din diversele tipuri de cârnat; una era când cârnaţii cumpăraţi din magazin aveau eticheta cu toate ingredientele, şi alta erau cârnaţii aduşi de firmele de catering, fiindcă de unde puteai să ştii care era conţinutul de carne? Dacă ar fi fost după mine, cârnaţii erau cârnaţi, nici măcar nu bănuiam ce lume întreagă se deschidea în faţa ochilor mei în seara aceea, cu atât mai puţin că se găseau oameni care puteau să se preocupe atât de mult de ea. N-ar fi fost mai bine pentru copii să aibă un bucătar care să gătească în bucătăria lor? mă gândisem, dar n-o spusesem, şi până la urmă începusem să sper că toată discuţia avea să se încheie fără ca noi să fim nevoiţi să spunem ceva, dar asta până când Linus îşi aţintise privirea fermă şi totodată naivă asupra noastră.

Din sufragerie s-a auzit plânsetul lui Heidi. M-am gândit iar la Vanja. De obicei rezolva situaţiile de genul ăsta făcând exact ce făceau şi ceilalţi. Dacă ei îşi trăgeau un scaun, îşi trăgea şi ea un scaun, dacă ei se aşezau, se aşeza şi ea, dacă ei râdeau, râdea şi ea, chiar dacă nu înţelegea de ce. Dacă fugeau în cerc şi strigau câte un cuvânt, fugea şi ea şi striga la fel. Era metoda ei. Însă Stella o depistase. Odată, când eram întâmplător prin preajma lor, o auzisem spunând: *„Tu nu faci decât să imiţi! Eşti un papagal! Un papagal!"* Asta n-o împiedicase pe Vanja să continue, pentru că metoda ei avea succes, dar aici, unde însăşi Stella era instanţa hotărâtoare, probabil că se simţea inhibată. Ştiam că înţelegea despre ce era vorba. De mai multe ori îi spusese ea însăşi acelaşi lucru lui Heidi, că nu făcea decât să imite şi că era un papagal.

Stella era cu jumătate de an mai mare decât Vanja, care o admira mai mult decât pe oricine altcineva. Când

putea să se alăture grupului era întotdeaua prin bunăvoința Stellei, care exercita controlul acesta asupra tuturor copiilor din grădiniță. Era o fetiță frumoasă, cu părul blond și ochii mari, mereu elegant și atent îmbrăcată, și cruzimea pe care o manifesta nu era nici mai multă, nici mai puțină decât a celorlalți copii din vârful ierarhiei. Nu asta mă deranja la ea. Pentru mine, problematice erau faptul că ea era perfect conștientă de impresia pe care o făcea asupra adulților și modul cum își folosea șarmul și nevinovăția. În timpul cât îmi făceam datoria la grădiniță, nu mă lăsasem niciodată păcălit. Indiferent cât de strălucitoare era privirea pe care o îndrepta spre mine când îmi cerea ceva, eu rămâneam impasibil, fapt care, bineînțeles, o deruta și-i înmulțea încercările de a mă fermeca. Odată, când rămăsese să meargă cu noi în parc, după grădiniță, și stătea lângă Vanja în căruciorul dublu, în timp ce eu o căram pe Heidi pe un braț și le împingeam pe ele cu celălalt, sărise din cărucior cu câteva sute de metri înainte de parc ca s-o ia la fugă pe ultima bucată de drum, și eu reacționasem drastic, o strigasem să vină înapoi și-i spusesem că trebuie să stea cuminte în cărucior până ajungem, erau mașini pe-acolo, nu vedea? Se uitase năucită la mine, nu era obișnuită cu tonul acesta, și, chiar dacă nu fusesem mulțumit de mine pentru felul cum rezolvasem situația, mă gândisem de asemenea că un „nu!" ferm nu era cel mai rău lucru cu care făptura aceasta putea să aibă de-a face. Însă ținuse minte, căci, atunci când, o jumătate de oră mai târziu, le ținusem de picioare și le rotisem în aer, spre nesfârșita lor încântare, iar apoi mă așezasem în genunchi să mă lupt cu ele, lucru după care Vanja era înnebunită, în special să vină în viteză și să mă răstoarne în iarbă, Stella mă lovise, în schimb, în picior, și asta mersese o dată, mersese de două ori, dar, când o făcuse a treia oară, îi spusesem, mă doare, Stella, nu mai face așa, rugăminte de care ea bineînțeles

că nu ţinuse cont, abia acum lucrurile deveneau interesante, şi mă lovise din nou, râzând tare, iar Vanja, care o copia mereu, râsese şi ea tare, şi atunci mă ridicasem, o înşfăcasem de mijloc şi o pusesem în picioare. „Ascultă aici, scârbă mică ce eşti!" îmi venise să-i spun, şi cu siguranţă aş fi şi spus-o dacă mama ei nu urma să vină s-o ia peste o jumătate de oră. „Ascultă aici, Stella!" am spus în schimb, dur şi iritat, privind-o în ochi. „Când spun nu, înseamnă nu. Ai înţeles?" Ea se uitase în jos, nu voise să răspundă. Îi ridicasem bărbia. „Ai înţeles?" repetasem. Ea încuviinţase din cap, iar eu îi dădusem drumul. „Eu merg şi mă aşez pe banca de acolo. Aşa că vă puteţi juca singure până vine mama ta." Vanja se uitase nedumerită la mine, dar apoi râsese şi trăsese uşor de Stella. Pentru ea, scenele de genul acesta erau obişnuite. Stellei îi trecuse imediat, din fericire, căci eram într-adevăr într-o situaţie delicată, oare ce-ar fi trebuit să fac dacă începea să plângă sau să strige? Se dusese însă cu Vanja la „trenul" cel mare, viermuind de copii. Când venise, mama ei avea două pahare de carton cu caffè latte în mână. În mod normal, aş fi plecat imediat, însă, când îmi întinsese paharul de cafea, n-avusesem de ales şi trebuise să mă aşez şi s-o ascult vorbind despre jobul ei, în timp ce mijeam ochii în soarele scăzut de noiembrie şi aruncam în acelaşi timp câte o privire către copii.

Săptămâna în care fusesem de serviciu la grădiniţă, practic ca un angajat, trecuse, în mare, fără surprize; lucrasem mult în diferite instituţii înainte, aşa că abordasem toate sarcinile de rutină într-un mod cu care personalul nu era obişnuit din partea părinţilor şi, în plus, nu eram tocmai străin de îmbrăcatul şi dezbrăcatul copiilor, de schimbatul scutecelor şi nici chiar de jucatul cu ei, dacă aşa mi se cerea. Copiii bineînţeles că reacţionau diferit la prezenţa mea. Unul dintre ei, care se învârtea singur, fără prieteni, de exemplu, un băieţel

blond-deschis, uscăţiv, voia tot timpul să se caţăre la mine în braţe, fie ca să i se citească, fie pur şi simplu ca să stea acolo. Cu un altul mă jucasem o jumătate de oră după plecarea celorlalţi, mama lui era în întârziere, însă el uitase complet de asta câtă vreme ne războiserăm cu nava-pirat, şi eu, spre bucuria lui, introduceam tot mai multe elemente, rechini, de pildă, bărci duşmane care atacau şi incendii. Un al treilea, băiatul cel mai mare de acolo, îmi descoperise chiar un punct slab în clipa în care îmi scosese brelocul cu chei din buzunar odată când stăteam la masă şi mâncam. Simplul fapt că nu-l oprisem, chiar dacă mă înfuriasem, îl făcuse să profite de situaţie. Întâi mă întrebase dacă printre chei era vreuna de la maşină. Scuturasem din cap, şi el întrebase de ce. Nu am maşină, răspunsesem. De ce? continuase el. Nu am permis. Nu ştii să conduci? Atunci nu eşti adult, aşa-i? Nu-i aşa că toţi adulţii ştiu să conducă? Apoi îmi zornăise brelocul pe sub nas. Îl lăsasem în pace, credeam că în curând avea să se dea bătut, dar nici gând, dimpotrivă, el continuase. Ţi-am luat cheile, spusese. Şi nu ajungi la ele! Mi le tot zornăia pe sub nas. Ceilalţi copii ne priveau, cei trei adulţi care compuneau personalul didactic, de asemenea. Făcusem greşeala să încerc brusc să le înşfac. Reuşise să se ferească şi râsese tare şi batjocoritor. Ha, ha, nu poţi să le prinzi! Încă o dată încercasem să mă fac că plouă. Începuse atunci să trântească brelocul de masă. Nu mai face aşa! îi spusesem. Îmi zâmbise doar batjocoritor şi continuase. Unul dintre angajaţi îl rugase să înceteze. Încetase, într-adevăr, dar continuase să le zgâlţâie în mână. Nu le mai primeşti niciodată înapoi! Atunci izbucnise Vanja.

–Dă-i cheile la tata! spusese ea.

Ce situaţie mai era şi asta?

Mă prefăcusem că nu era nimic, mă aplecasem din nou deasupra mesei şi mâncasem mai departe. Dar

nemernicul ăla mic continuase să mă şicaneze. Ţinghilinghi, ţinghilinghi. Hotărâsem să-l las să le păstreze până când terminam de mâncat. Băusem puţină apă, ciudat de înfierbântat din cauza unei asemenea bagatele. Oare asta să fie observat Olaf, şeful grădiniţei? În orice caz, îi spusese deodată lui Jocke să-mi dea înapoi cheile. Ceea ce Jocke şi făcuse, de bunăvoie.

Întreaga mea viaţă de adult m-am ţinut la distanţă de oameni, ăsta este modul meu de a mă descurca, evident, pentru că mă apropii revoltător de mult de alţii în gânduri şi în emoţii, e suficient să-şi întoarcă cineva privirea cu dezgust pentru ca o furtună să se dezlănţuie în mine. Apropierea aceasta e valabilă, firește, şi în raporturile cu copiii, ea îmi permite să mă întind pe jos şi să mă joc cu ei, însă, din moment ce lor le lipseşte complet spoiala de politeţe şi decenţă a adulţilor, înseamnă şi că pot să pătrundă, complet liberi, dincolo de aparenţele firii mele şi acolo să facă ravagii. Singurul mod în care îi puteam opri atunci când se întâmpla asta era aplicând forţa fizică pură, de care însă nu mă puteam folosi, sau prefăcându-mă că nu sunt afectat, asta era poate metoda cea mai bună, însă nu-mi ieşea tocmai grozav, din moment ce copiii, în orice caz, cei mai precoce dintre ei, descopereau imediat cât de incomod mă simţeam în prezenţa lor.

Ah, cât de nedemn putea fi!

Totul fusese deodată dat peste cap. Eu, care nu-mi băteam capul cu grădiniţa unde mergea Vanja, ci voiam doar să stea acolo ca să pot munci în pace câteva ore în fiecare zi, fără să ştiu ce i se întâmplase sau cum se simţea, eu, care nu voiam apropiere în viaţa mea, căruia nu-i era niciodată de ajuns distanţa, care nu puteam sta singur suficient timp, trebuia dintr-odată să petrec acolo o săptămână, ca un angajat, şi să mă implic profund în tot ce se întâmpla, fără ca asta să fie tot, căci, atunci când

oamenii îşi lăsau sau îşi luau copiii, era firesc să stai câteva minute în camera de joacă, în sala de mese sau oriunde şedeau ei şi să pălăvrăgeşti cu ceilalţi părinţi, poate să te joci puţin cu copiii, şi asta în fiecare zi a săptămânii... Aveam obiceiul s-o scurtez, o luam pe Vanja şi o îmbrăcam înainte ca altcineva să apuce să-şi dea seama ce se întâmplase, dar uneori eram înghesuit în hol, se iniţia o conversaţie, şi gata, rămâneam prizonier acolo, pe canapele joase şi adânci, şi pălăvrăgeam despre ceva pentru mine complet neinteresant, în timp ce copiii cei mai îndrăzneţi trăgeau de mine şi voiau să mă facă să-i arunc, să-i car, să-i învârt sau, în cazul lui Jocke, care, de altfel, era fiul amabilului bancher Gustav, om iubitor de cărţi, pur şi simplu să mă împungă cu obiecte ascuţite.

A sta o după-amiază şi o seară de sâmbătă îngrămădit la o masă şi mâncând legume cu un zâmbet crispat, dar amabil pe buze făcea parte din aceeaşi corvoadă.

În faţa blatului din bucătărie, Erik tocmai scosese un teanc de farfurii din dulap, în timp ce Frida stătea şi număra cuţite şi furculiţe. Am luat o înghiţitură de vin şi am simţit cât mi-era de foame. În deschizătura uşii s-a oprit Stella, cu faţa roşie şi uşor transpirată.

–*Acuma vine tortu*'? a strigat.

Frida s-a întors.

–Curând, iubirea mea. Dar mai întâi trebuie să mâncăm puţină mâncare propriu-zisă. Atenţia i s-a mutat de la Stella la cei aşezaţi în jurul mesei. Masa e gata! a spus. Puteţi să vă serviţi, aveţi farfurii şi tacâmuri. Şi puteţi lua şi pentru copii.

–Ah, ce bine că mâncăm! a spus Linus şi s-a ridicat. Ce aveţi aici?

Mă gândisem să stau până se termina coada, însă, când am văzut cu ce s-a întors Linus – fasole, salată, veşnicul cuşcuş şi un fel cald care am presupus că era tocană de năut –, m-am ridicat şi m-am dus în camera de zi.

–A venit mâncarea, i-am spus Lindei, care stătea de vorbă cu Mia, cu Vanja la picioare şi Heidi în braţe. Facem schimb?

–Da, mă bucur, a răspuns Linda. Mi-e o foame de lup.

–*Acum putem merge acasă, tata*? a întrebat Vanja.

–Dar mâncăm, am spus eu. Şi pe urmă vine tortul. Să-ţi aduc puţină mâncare?

–*Nu vreau.*

–Îţi aduc un pic, oricum, am spus şi am luat-o pe Heidi de mână. Iar tu vii cu mine.

–Heidi a mâncat o banană, apropo, m-a anunţat Linda. Dar cu siguranţă o să vrea şi ceva de mâncare.

–Haide, Theresa, să mergem şi să-ţi aducem puţină mâncare! a spus Mia.

Le-am urmat la bucătărie, am ridicat-o pe Heidi şi m-am aşezat la coadă. Şi-a sprijinit capul de umărul meu, ceea ce făcea numai când era obosită. Cămaşa mi se lipea de piept. Fiecare chip pe care-l vedeam, fiecare privire întâlnită, fiecare voce din jurul meu îmi păreau o povară de plumb pe care trebuia s-o port. Când mi se punea o întrebare sau puneam eu însumi una, era de parcă vorbele trebuiau scoase cu cleştele din mine. Heidi îmi uşura situaţia, să o am pe ea era un soi de protecţie, pe de o parte pentru că aveam cu ce să mă ocup, pe de alta fiindcă prezenţa ei abătea atenţia celorlalţi de la mine. Îi zâmbeau, o întrebau dacă era obosită, o mângâiau pe obraz. Mare parte din relaţia mea cu Heidi se baza pe faptul că eu o duceam în braţe. Asta era baza legăturii noastre. Ea voia întotdeauna să fie cărată, niciodată nu voia să meargă, îşi întindea braţele de îndată ce dădea cu ochii de mine şi zâmbea mulţumită de fiecare dată când putea să se cuibărească la pieptul meu. Şi mie îmi plăcea să stea lipită de mine fiinţa asta mică, dolofană, cu ochii mari şi gura lacomă.

Am pus pe o farfurie câteva boabe de fasole, câteva linguri din tocana de năut şi puţin cuşcuş şi am dus-o în sufragerie, unde toţi copiii stăteau acum în jurul mesei joase din centru, cu câte un părinte în spatele fiecăruia.

– *Nu vreau!* a spus Vanja de îndată ce am aşezat farfuria în faţa ei.

– Nu-i nimic, i-am răspuns. Nu trebuie dacă nu vrei. Dar crezi că Heidi vrea?

Am înfipt furculiţa în câteva boabe şi le-am ridicat către gura lui Heidi. Şi-a strâns buzele şi a întors capul într-o parte.

– Haide! am spus. Ştiu că vă e foame.

– Putem să ne jucăm cu trenul? a întrebat Vanja.

M-am uitat la ea. În mod normal, ar fi privit ţintă fie spre tren, fie în sus spre mine, de obicei rugător, însă acum privea drept în faţă.

– Sigur că putem, am spus.

Am ridicat-o pe Heidi şi ne-am dus în colţul camerei, unde a trebuit să-mi înghesui genunchii până mai să mi-i lipesc de piept ca să am loc între mobila mică de copii şi cutiile cu jucării. Am desfăcut circuitul trenului şi i-am întins Vanjei şină după şină, iar ea încerca să le pună cap la cap. Când nu reuşea, le împingea una în cealaltă cu toată puterea. Aşteptam până în clipa când părea că are să le arunce de nervi şi abia atunci interveneam. Heidi voia tot timpul să le rupă în bucăţi, aşa că am căutat cu privirea să-i dau ceva care să-i devieze energia. Un puzzle? Un animal de pluş? Un ponei mic de plastic cu gene mari şi cu o coamă de plastic lungă şi roz? Pe toate le-a aruncat departe.

– Tata, poţi să mă ajuţi? a întrebat Vanja.

– Da, da, am spus. Uite! Facem un pod aici, apoi trenul poate să meargă şi pe deasupra, şi pe dedesubt. Nu-i bine aşa?

Heidi a înşfăcat bucata de pod.

– Heidi! a spus Vanja.

I-am luat-o, şi ea a început să ţipe. Am ridicat-o în braţe şi m-am sculat.

– Nu reuşesc! a spus Vanja.

– Vin îndată. Mă duc numai până la mama cu Heidi, am spus eu şi am intrat în bucătărie cu ea lipită de şoldul meu, ca o adevărată stăpână a casei.

Linda stătea şi vorbea cu Gustav, singurul dintre părinţii de la Lodjuret care avea o meserie adevărată, clasică, şi cu care ea, dintr-un motiv sau altul, se înţelegea bine. El era jovial, faţa îi strălucea, trupul scund, întotdeauna îmbrăcat cu grijă, era mic şi compact, avea gâtul puternic, bărbia lată, figura turtită, dar deschisă şi veselă. Vorbea cu plăcere despre cărţile care îi plăceau şi care acum erau romanele lui Richard Ford.

„Chiar sunt grozave", spunea. „Le-ai citit? Sunt despre un agent imobiliar, despre un bărbat obişnuit, da, şi despre viaţa lui, atât de familiară parcă şi de obişnuită, surprinzând totodată întreaga Americă! Atmosfera americană, pulsul ţării!"

Şi mie îmi plăcea de el, mai ales pentru decenţa lui, care se datora numai faptului prea puţin complicat că avea o slujbă simplă şi onestă, ceea ce nici unul din cunoscuţii mei nu poseda, cu atât mai puţin eu însumi. Eram de aceeaşi vârstă, însă, când îl vedeam, el mi se părea cu zece ani mai în vârstă. Era adult în felul acela în care părinţii noştri fuseseră pe vremea când eram eu tânăr.

– Cred că Heidi ar trebui să se culce în curând, am spus eu. Pare obosită. Şi în mod sigur şi flămândă. Te duci tu acasă cu ea?

– Da. Numai să termin de mâncat mai întâi, bine?

– Sigur.

– Să ştii că am ţinut cartea ta în mână! a spus David. Am fost prin librărie şi am văzut-o acolo. Părea interesantă. La Norstedts a fost publicată?

– Da, am spus eu şi am zâmbit încordat, la ei.

– Deci n-ai cumpărat-o? a întrebat Linda, nu fără o nuanţă de tachinare în glas.

– Nu, de data asta am ales alta, a spus el şi şi-a şters buzele cu şerveţelul. E despre îngeri?

Am dat din cap. Heidi alunecase puţin din strânsoarea mea, şi, când am ridicat-o din nou, am observat cât de greu îi era scutecul.

– Îi schimb pampersul înainte să plecaţi, am spus. Ai adus sus căruciorul sau...?

– Da, e în hol.

– Bun, am spus şi am ieşit să aduc un scutec.

În sufragerie, Vanja şi Achilles fugeau în cerc, săreau de pe canapea pe podea, râdeau, se urcau înapoi şi săreau din nou. Am simţit un val de căldură în piept. M-am aplecat şi am cules un scutec şi un pachet de şerveţele umede, în timp ce Heidi se agăţa strâns de mine ca un ursuleţ koala. La baie nu era nici o masă pentru înfăşat, aşa că am pus-o jos pe gresie, i-am scos ciorăpeii, i-am desfăcut cele două clapete ale scutecului şi l-am aruncat în coşul de gunoi de sub chiuvetă, în timp ce Heidi mă privea serioasă.

– *Numa' pişu'!* a spus ea.

Apoi şi-a întors capul într-o parte şi s-a holbat la perete, la fel de indiferentă la mişcările mele cum fusese de când era bebeluş.

– Aşa, am spus. Acum eşti gata!

Am apucat-o de mâini şi am tras-o în sus. Ciorăpeii, care fuseseră puţin umezi, i-am împăturit în mână şi am scos sacoşa de schimb, de unde i-am luat nişte pantaloni de trening şi apoi jacheta de catifea maro, căptuşită, pe care o primise la aniversarea de un an din partea lui Yngve. Linda a intrat în timp ce îi puneam cizmele.

– Vin şi eu curând, am spus.

Ne-am sărutat, Linda a luat geanta într-o mână, pe Heidi în cealaltă, şi au plecat.

Vanja a trecut în goană pe hol, trăgându-l pe Achilles după ea, până în camera care ar fi trebuit să fie dormitorul, de unde s-a auzit sunetul vocii ei extaziate. Gândul de a intra şi a mă aşeza înapoi la masa din bucătărie nu era tocmai tentant, aşa că am deschis uşa de la baie, am încuiat-o în urma mea şi am rămas acolo nemişcat pentru câteva minute. Mi-am spălat apoi faţa cu apă rece şi am şters-o meticulos cu un prosop alb. Mi-am întâlnit propria reflecţie în oglindă, părea întunecată, şi pe figură îmi încremenise o asemenea frustrare, încât aproape m-am speriat când am văzut-o.

În bucătărie, nimeni n-a observat că mă întorsesem. Ba, de fapt, o femeie mică de statură, cu înfăţişare severă, păr scurt şi trăsături faciale banale, uşor ascuţite, m-a privit fix pentru o clipă scurtă din spatele ochelarilor de vedere. Ce mai voia?

Gustav şi Linus discutau despre conturi de pensii, bărbatul tăcut cu cămaşa în stilul anilor '50 îşi ţinea copilul – un băiat zvăpăiat cu păr blond, aproape alb – în braţe şi vorbea cu el despre clubul de fotbal din Malmö, Frida se conversa cu Mia despre nişte seri de club pe care ea şi câteva prietene trebuiau să le înceapă, iar Erik şi Mathias povesteau despre ecrane TV, discuţie la care Linus voia şi el să participe, după cum mi-am dat seama din privirea lungă aruncată înspre ei şi din căutăturile scurte pe care i le arunca lui Gustav ca să nu pară nepoliticos. Singura care nu stătea de vorbă cu nimeni era femeia tunsă scurt, şi, chiar dacă am încercat să mă uit oriunde, numai în direcţia ei nu, la scurt timp ea s-a aplecat totuşi peste masă şi m-a întrebat dacă eram mulţumit de grădiniţă. I-am spus că eram. Poate erau cam multe de făcut pentru părinţi, am adăugat, dar cu

siguranță merita, te familiarizai cu prietenii de joacă ai copiilor, or ăsta era un lucru foarte bun, mi se părea.

A zâmbit inexpresiv. Se simțea ceva amar la ea, ceva nefericit.

– Ce naiba? a spus dintr-odată Linus și a tresărit pe scaun. Ce tot *faceți* acolo?

S-a ridicat și a intrat în baie. În clipa următoare, a ieșit cu Vanja și Achilles în fața lui. Vanja zâmbea cu cel mai larg zâmbet al ei, Achilles părea ceva mai vinovat. Mânecile micului său sacou erau ude leoarcă. Brațele goale ale Vanjei luceau de umezeală.

– Și-au băgat mâinile în toaletă cât au putut de adânc, a spus Linus.

Am întâlnit privirea Vanjei și nu m-am putut abține să nu zâmbesc.

– Trebuie să-l dai jos, tinere, a continuat Linus, conducându-l pe Achilles în hol. Și pe urmă să te speli bine de tot pe mâini.

– E valabil și pentru tine, Vanja, am spus eu și m-am ridicat. Treci la baie!

Când am intrat, ea și-a întins brațele deasupra chiuvetei și s-a uitat în sus la mine.

– Mă joc cu Achilles! a spus.

– Am văzut, am replicat. Dar poate că nu-i nevoie chiar să-ți bagi mâinile în budă pentru asta.

– Nu, a spus ea și a râs.

Mi-am umezit palmele sub jetul de apă, le-am frecat cu săpun și i-am spălat brațele de la vârfurile degetelor până la umeri. Le-am șters, am sărutat-o pe frunte și am trimis-o din nou afară. Zâmbetul spășit cu care m-am așezat la loc era inutil, nimeni nu s-a dovedit interesat să discute scurtul intermezzo, nici măcar Linus, care, imediat ce s-a întors, a continuat povestea despre bărbatul pe care îl văzuse atacat de niște maimuțe în Thailanda. Nici măcar n-a ridicat din sprâncene când ceilalți

au râs, dar parcă se hrănea din râsul lor, ca şi cum acesta ar fi dat forţă poveştii, ceea ce s-a şi întâmplat, şi abia după următorul val de râsete a zâmbit şi el, nu mult, şi nu de propriul umor, asta m-a izbit, era mai mult o expresie a mulţumirii de sine pe care o simţea când chipul i se scălda în râsul pe care îl provocase.

– Da, da, da, a spus şi a dat cu pumnul prin aer.

Femeia cea severă, care până atunci se uitase pe fereastră, şi-a tras scaunul şi s-a aplecat din nou peste masă.

– Nu e greu cu doi copii de vârste aşa apropiate? m-a întrebat.

– În unele privinţe este, am spus eu. E într-adevăr obositor. Dar e oricum mai bine cu doi decât cu unul. Chestia asta cu un singur copil mie mi se pare puţin tristă... Întotdeauna cred că aş fi vrut să am trei copii. Aşa, ai destule combinaţii din care să alegi. Şi, în plus, copiii sunt în majoritate faţă de părinţi...

Am zâmbit. Ea n-a spus nimic. Dintr-odată, mi-am dat seama că avea un singur copil.

– Dar şi cu un singur copil poate fi minunat, am spus.

Şi-a sprijinit capul în mână.

– Mi-aş dori ca Gustav să aibă un frate sau o soră, a mărturisit ea. E dificil numai cu el.

– De ce? am spus. Doar are o mulţime de prieteni la grădiniţă. Îi ajunge.

– Problema e că nu am soţ, a spus ea. Şi atunci chiar nu se poate.

Şi de ce naiba mă privea asta pe *mine*?

Am privit-o cu compasiune şi m-am străduit să nu-mi las privirea să rătăcească, aşa cum se poate întâmpla foarte uşor în astfel de situaţii.

– Şi pe bărbaţii pe care îi întâlnesc nu mi-i pot imagina în postura de tată al copilului meu, a continuat ea.

– Ei, haideţi! am replicat. Lucrurile o să se aranjeze.

– Nu cred, a spus ea. Dar mulţumesc oricum.

Am întrezărit cu coada ochiului o mişcare. M-am întors şi m-am uitat spre uşă. Era Vanja. S-a lipit strâns de mine.

– *Vreau acasă*, a spus ea. Nu putem pleca acum?

– Mai stăm puţin, am spus. Imediat vine tortul. Tort vrei, nu-i aşa?

Nu mi-a răspuns.

– Vrei să stai la mine în braţe?

A dat din cap, iar eu am pus deoparte paharul cu vin şi am ridicat-o.

– Stai puţin aici cu mine, apoi mergem din nou. Pot să vin eu cu tine, OK?

– OK.

A stat şi s-a uitat la adulţii din jurul mesei. Oare ce putea ea să creadă? Cum i se părea?

Am privit-o. Părul lung şi blond îi ajungea până mai jos de umeri. Nas mic, gură mică, două urechi mici, amândouă ascuţite ca la elfi. Ochii albaştri, care întotdeauna îi trădau starea de spirit, îi fugeau puţin, şi de aceea purta ochelari. La început fusese mândră de ei. Acum erau primul lucru pe care îl arunca atunci când se supăra. Poate fiindcă ştia că voiam foarte mult să-i poarte?

Cu noi, ochii ei erau veseli şi plini de viaţă, asta dacă nu se ferecau, devenind inaccesibili atunci când avea unul dintre marile ei accese de furie. Era extraordinar de dramatică şi putea să antreneze întreaga familie cu temperamentul ei, inventa cu jucăriile ei nişte drame relaţionale complicate şi de proporţii, îi plăcea să i se citească, dar poate şi mai mult să se uite la filme, de preferinţă la cele cu personaje vii şi intrigă, pe care încerca să le descifreze şi despre care vorbea cu noi, debordând de întrebări, dar şi din plăcerea de a repovesti. O vreme, cât a fost fascinată de Madicken, fetiţa de şapte ani despre care scrie Astrid Lindgren, sărea de pe scaun, se întindea pe podea cu ochii închişi, şi noi trebuia să o

ridicăm şi să credem mai întâi că e moartă, abia apoi să înţelegem că e de fapt leşinată şi că are o comoţie, şi apoi să o cărăm, în timp ce ea rămânea cu ochii închişi şi braţele atârnând, până la pat, unde urma să stea culcată vreme de trei zile, de preferinţă în timp ce-i fredonam melodia tristă din scena respectivă. Apoi sărea în sus, fugea până la scaun şi o lua de la capăt. La festivitatea de Crăciun de la grădiniţă fusese singura care se înclinase la aplauzele primite şi care savurase în mod evident atenţia publicului. Deseori, pentru ea conta mai mult ideea unui lucru decât lucrul în sine, de exemplu în cazul dulciurilor; putea să vorbească o zi întreagă despre ele, să se bucure numai la gândul lor, dar, când dulciurile erau în sfârşit în castronaş în faţa ei, de-abia dacă le gusta, doar ca să le scuipe repede. Dar de învăţat din asta nu învăţa; sâmbăta următoare era din nou în aşteptarea minunatelor dulciuri. Voia foarte mult să se dea cu patinele, dar, când am ajuns pe patinoar şi ea şi-a pus patinele cumpărate de mama Lindei şi casca micuţă de hochei pe cap, a urlat de nervi dându-şi seama că nu reuşea să-şi ţină echilibrul şi că probabil nici n-avea să înveţe s-o facă prea curând. Cu atât mai mare i-a fost bucuria când a văzut că putea să schieze, odată, pe o mică parcelă înzăpezită din curtea mamei mele, când am încercat echipamentul pe care i-l procurase ea. Dar, şi atunci, ideea de a schia şi bucuria că era în stare s-o facă au fost mai mari decât bucuria schiatului în sine, fără de care se descurca bine mersi. Îi plăcea să călătorească împreună cu noi, să meargă în locuri pe care nu le mai văzuse şi să povestească despre tot ce se întâmplase, timp de mai multe luni după aceea. Dar cel mai mult îi plăcea, bineînţeles, să se joace cu alţi copii. Era grozav pentru ea când vreunul dintre colegii de grădiniţă venea la noi acasă. Prima dată când Benjamin trebuise să vină în vizită, şi-a inspectat jucăriile de cu seară, disperată că nu erau

suficient de bune pentru el. Tocmai împlinise trei ani. Însă, când el a venit, s-au înțeles perfect, și toate grijile anterioare au dispărut într-un vârtej de emoție și veselie. Părinților săi, Benjamin le-a spus că Vanja era cea mai simpatică din grădiniță, și, când i-am transmis asta – ea stătea în pat jucându-se cu păpușile Barbie –, a reacționat cu o emoție pe care nu i-o mai văzusem niciodată până atunci.

–Știi ce-a spus Benjamin? am întrebat-o prin deschizătura ușii.

–Nu, a spus ea și s-a uitat în sus la mine, brusc încordată.

–A spus că ești cea mai simpatică dintre toți copiii de la grădiniță.

Niciodată chipul nu i se luminase astfel. Strălucea toată de încântare. Am știut că nici eu, nici Linda n-am fi putut spune vreodată ceva care s-o facă să reacționeze așa și am înțeles, cu claritatea imediată a intuiției, că ea nu ne aparținea. Că viața ei îi aparținea în totalitate.

–Ce-a spus? m-a întrebat.

Voia să audă din nou.

–A spus că ești cea mai simpatică dintre toți copiii de la grădiniță.

Zâmbetul ei era stânjenit, dar plin de bucurie, iar asta m-a bucurat și pe mine, deși, în același timp, senzația plăcută mi-a fost pătată de o umbră, căci nu era oare neliniștitor de devreme ca gândurile și părerile altora să conteze atât de mult pentru ea? Nu era cel mai bine ca totul să vină de la ea, să fie înrădăcinat în ea? Altă dată când m-a surprins în privința aceasta a fost la grădiniță: intrasem în hol s-o iau, și ea a venit în fugă spre mine și m-a întrebat dacă Stella putea să vină cu ea la grajduri mai târziu. I-am spus că nu se poate, că trebuie planificat dinainte, trebuia să vorbim cu părinții ei mai întâi, iar ea a stat și m-a privit cât îi vorbeam, vizibil

dezamăgită, dar, când s-a dus să-i transmită Stellei mesajul, nu a folosit argumentele mele, după cum am auzit în hol în timp ce-i căutam pelerina.

– În mod sigur te-ai plictisi, spunea. Nu e prea amuzant doar să stai să te uiţi.

Modul acesta de a gândi, de a pune reacţiile celorlalţi înaintea alor sale, l-am recunoscut de la mine însumi, şi, pe drumul spre Folkets Park, prin ploaie, m-am întrebat cum de-l preluase. Era ceva care plutea pur şi simplu în jur, invizibil, dar prezent, cam ca aerul pe care îl inspira? Sau era ceva genetic?

Nu împărtăşisem nici unul din gândurile acestea despre copii nimănui în afară de Linda, desigur, căci complexitatea aceasta exista doar în spaţiul ei propriu, în mine şi între noi doi. În realitate, adică în lumea în care trăia Vanja, totul era simplu şi exprimat simplu. Complexitatea apărea doar în suma tuturor părţilor, de care, firește, ea nu ştia. Şi faptul că vorbeam mult despre problemele acestea nu ne făcea câtuşi de puţin bine în viaţa noastră de zi cu zi, unde totul era o harababură şi tot timpul la un pas de haos. În prima aşa-numită „discuţie despre progresul copilului" cu personalul grădiniţei, fusese în mare parte vorba despre cum Vanja nu voia să intre în contact cu educatoarele, să stea în braţe sau să fie mângâiată, şi despre timiditatea ei. Trebuia să ne ocupăm de ea şi s-o învăţăm să se călească, s-o învăţăm să conducă jocurile, să ia iniţiativa, să vorbească mai mult. Linda spusese că acasă era rezistentă, conducea toate jocurile, lua iniţiativa şi vorbea ca o moară stricată. Ei ne povestiseră că puţinul pe care îl spunea la grădiniţă era neclar, că nu vorbea bine, că vocabularul ei nu era suficient de extins, aşa că se întrebau dacă ne gândiserăm să mergem la un logoped. În acel moment al discuţiei ni se întinsese o broşură despre unul dintre terapeuţii din oraş. Au înnebunit de tot în ţara asta, mă

gândisem, un logoped? Chiar totul trebuia instituționalizat? Are numai trei ani!

– Nu, logopedul nici nu intră în discuție, replicasem. Până atunci Linda fusese cea care purtase convorbirea. O să vină de la sine. Eu la trei ani abia *am început* să vorbesc. Înainte de asta nu spuneam decât cuvinte simple pe care nu le înțelegea nimeni în afară de fratele meu.

Ei zâmbiseră.

– Și când am început să vorbesc, eram deja în stare să formulez propoziții lungi. Nu toți suntem la fel. Nu mergem la nici un logoped.

– Sigur, rămâne la latitudinea dumneavoastră, conchisese Olaf, directorul grădiniței. Dar puteți să păstrați broșurile și să vă gândiți și la varianta asta.

– Da, bineînțeles, spusesem.

Acum i-am adunat părul cu o mână și i-am plimbat un deget pe gât și pe partea de sus a spatelui. De obicei îi plăcea gestul acesta, în special înainte de somn, se liniștea complet, dar acum s-a îndepărtat.

De cealaltă parte a mesei, femeia cu înfățișare severă purta o conversație cu Mia, care o asculta cu toată atenția, în timp ce Frida și Erik începuseră să adune farfuriile și tacâmurile. Tortul alb, care era următorul element al programului, stătea frumos pe blat, decorat cu zmeură, cu cinci lumânări pe el, lângă un teanc de cutiuțe pătrate de carton cu suc de mere BRAVO fără zahăr.

Gustav, care până atunci stătuse lângă mine pe jumătate întors, s-a răsucit înspre noi.

– Bună, Vanja! a spus el. Te distrezi?

Cum nu a primit nici un răspuns și nici n-a putut stabili vreun contact vizual cu ea, s-a uitat la mine.

– Trebuie să vii cu Jocke la noi într-o zi, a spus el și mi-a făcut cu ochiul. Ai vrea?

– Da, a spus Vanja și l-a privit cu niște ochi brusc larg deschiși.

Jocke era cel mai mare băiat din grădiniță, și o vizită la el acasă era mai mult decât îndrăznise ea să spere.

– Atunci aranjăm noi, a spus Gustav.

A ridicat paharul și a băut o înghițitură de vin roșu, apoi și-a șters gura cu dosul palmei.

– Deci, scrii ceva nou? a întrebat el.

M-am îndreptat de spate.

– Da, cam așa ceva, am spus eu.

– Lucrezi acasă?

– Da.

– Și cum e? Stai și aștepți să-ți vină inspirația?

– Nu, așa nu merge. Trebuie să lucrez și eu în fiecare zi, ca tine.

– Interesant, interesant. Și nu te distrag multe acasă?

– Mă descurc.

– Atunci e bine. Da...

– Haideți în sufragerie, toată lumea! a spus Frida. Să-i cântăm Stellei!

A luat o brichetă din buzunar și a aprins cele cinci lumânări.

– Ce tort frumos! a spus Mia.

– Da, nu-i așa? a replicat Frida. Și sănătos. Crema e aproape fără zahăr.

L-a luat în mâini.

– Mergi tu să stingi lumina, Erik? a spus ea, în timp ce oamenii se ridicau de la locurile lor și ieșeau din cameră.

I-am urmat și eu, cu Vanja de mână, și abia apucasem să mă postez lângă perete, mai la o parte, când Frida a venit prin holul întunecat cu tortul luminos în mâini. Imediat ce a intrat în raza noastră vizuală, a început să cânte „Mulți ani trăiască!", acompaniată curând de ceilalți adulți, așa încât cântecul se auzea bine în mica sufragerie atunci când a așezat tortul pe masă în fața Stellei, care o privea cu ochi strălucitori.

– Să suflu acum? a întrebat ea.

Frida a dat din cap în timp ce cânta.

Toţi au aplaudat, inclusiv eu. Apoi s-au aprins din nou luminile, şi, timp de câteva minute, s-au împărţit copiilor feliile de tort. Vanja n-a vrut să stea la masă, ci pe podea, chiar lângă perete, unde ne-am şi aşezat, ea cu farfuria cu tort în braţe. Atunci am observat pentru prima dată că nu avea pantofi în picioare.

– Unde-ţi sunt pantofii aurii? am spus eu.

– *Sunt urâţi*, a spus ea.

– Nu, nu sunt. Sunt foarte frumoşi, am spus. Sunt pantofi de prinţesă adevărată!

– *Sunt urâţi*, a repetat ea.

– Dar unde sunt?

Nu mi-a răspuns.

– Vanja! am spus.

S-a uitat în sus la mine. Buzele îi erau albe de frişcă.

– Acolo, a spus, şi a arătat cu capul înspre cealaltă cameră.

M-am ridicat şi am intrat acolo, am privit în jur – nici un pantof. M-am întors.

– Unde i-ai pus, deci? Nu-i văd nicăieri.

– *Lângă floare*, a spus ea.

„Floare"? M-am dus din nou, m-am uitat pe lângă ghiveciurile de pe pervaz, dar nu erau acolo.

Să se fi referit la arborele de yucca?

Într-adevăr. Erau sus în ghiveci. I-am luat în mână, i-am şters de pământ deasupra ghiveciului, i-am luat apoi cu mine în baie şi i-am curăţat mai bine, după care i-am pus sub scaunul unde se afla haina ei.

Pauza de tort, care atrăsese toţi copiii, îi oferea şansa unui nou început, m-am gândit. Poate s-ar fi simţit mai bine după asta.

– O să iau şi eu nişte tort, i-am spus. Sunt în bucătărie. Vino dacă e ceva, bine?

– Bine, tata, a spus ea.

Ceasul de deasupra uşii de la bucătărie nu arăta decât şase şi jumătate. Încă nu plecase nimeni, aşa că trebuia să mai stăm puţin. Mi-am tăiat o felie subţire de tort, am pus-o pe farfurie şi m-am aşezat de cealaltă parte a mesei, pentru că locul pe care stătusem înainte era ocupat.

– Este şi cafea, dacă vrei, a spus Erik şi s-a uitat la mine cu un fel de zâmbet neterminat, de parcă în subiectul acesta şi în spusele lui era ceva mai mult decât ce se vedea.

Din câte ştiam, era doar o tehnică pe care o învăţase pentru a părea important, cam ca trucurile la care recurg scriitorii mediocri pentru a da textelor proprii impresia de profunzime.

Sau chiar văzuse ceva?

– Da, mulţumesc, am spus şi m-am ridicat, am luat un pahar din stiva de pe blat şi l-am umplut cu cafea din termosul gri marca Stelton, aflat alături.

Când m-am aşezat din nou, Erik era în drum spre sufragerie. Frida vorbea despre o cafetieră pe care o achiziţionase, fusese scumpă şi ea se hotărâse greu, dar nu regreta, merita toţi banii, făcea o cafea grozavă, şi tocmai cu astfel de lucruri era important să te răsfeţi, poate chiar mai important decât se credea în mod normal. Linus a povestit despre un episod din *Smith&Jones* pe care îl văzuse odată, doi oameni la o masă cu o râşniţă în faţa lor, unul apăsa pe buton, dar nu numai boabele de cafea erau măcinate, ci totul din râşniţă, care până la urmă rămânea complet goală. Nimeni n-a râs, iar el şi-a desfăcut braţele.

– Un simplu banc despre cafea, a spus el. Are cineva unul mai bun?

Pe pragul uşii stătea Vanja. Privirea i-a lunecat de-a lungul mesei, şi, când m-a reperat, a venit spre mine.

– Vrei acasă? am întrebat-o.

A dat din cap.

– Ei bine, știi ce? am spus eu. Și eu vreau. Numai să termin de mâncat tortul și să beau cafeaua. Vrei să stai la mine în brațe până atunci?

A dat din nou din cap. Am luat-o sus.

– Ce drăguț din partea ta că ai venit, Vanja! a spus Frida și i-a zâmbit de cealaltă parte a mesei. În curând urmează pescuitul. Rămâi și tu?

Vanja a dat din cap, și Frida s-a întors din nou înspre Linus, era un serial pe HBO pe care ea îl văzuse, iar el îl ratase, și pe care ea nu înceta să-l laude.

– Vrei? am spus eu. Să așteptăm pescuitul înainte să plecăm?

Vanja a scuturat din cap.

La pescuit, fiecare copil primea câte o mică undiță cu fir, pe care o arunca de cealaltă parte a unui cearșaf, unde un adult agăța de ea o punguță cu ceva tentant – dulciuri, jucărioare sau ceva similar. Aici probabil aveau să le umple cu mazăre sau anghinare, m-am gândit, și am coborât furculița, pe lângă Vanja, spre farfurie, unde, cu marginea, am tăiat o bucată – crustă maro sub crema albă, galbenă în interior, cu dungi roșii de dulceață –, mi-am răsucit încheietura mâinii astfel încât bucata să-mi rămână în furculiță, am ridicat-o din nou pe lângă Vanja și am dus-o la gură. Blatul era prea uscat, crema avea mult prea puțin zahăr, însă, cu încă o înghițitură de cafea, n-a fost atât de rău, până la urmă.

– Vrei o înghițitură? am spus.

Vanja a dat din cap. I-am băgat o bucățică în gura deschisă. S-a uitat în sus spre mine și a zâmbit.

– Pot să vin cu tine în sufragerie, am spus. Să vedem ce fac ceilalți. Ce zici, să participăm, totuși, la pescuit?

– Ai spus că mergem acasă, a replicat ea.

– Da, așa am spus. Atunci să mergem!

Am lăsat furculița pe farfurie, am terminat de băut cafeaua, am pus-o pe Vanja pe podea și m-am ridicat. Am privit în jurul meu. N-am întâlnit nici o privire.

– Noi ne retragem, am spus.

Exact atunci a venit Erik, cu un băț de bambus într-o mână și cu o pungă de plastic de la magazinul Hemköp în cealaltă.

– Începe pescuitul, a spus el.

Câțiva s-au ridicat să meargă și ei, alții au rămas așezați. Nimeni nu observase că voiam să plecăm. Și, din moment ce atenția celor din jurul mesei se împărțise dintr-odată în mai multe direcții, am simțit că n-avea rost să repet ce spusesem. Mi-a pus, în schimb, mâna pe umărul Vanjei și am condus-o afară. În sufragerie, Erik a strigat „pescuit!", și toți copiii s-au repezit pe lângă noi în capătul holului, unde un cearceaf alb atârna de la un perete la altul. Erik, care a venit după ei ca un păstor, i-a rugat să se așeze. Stând în hol și îmbrăcând-o pe Vanja în fața mea, îi vedeam foarte bine.

I-am închis fermoarul hainei roșii, deja puțin strâmtă, i-am pus pe cap căciula roșie marca Polarn O. Pyret și i-am prins-o sub bărbie, am așezat cizmulițele în fața ei așa încât să-și poată vârî singură picioarele în ele și i-am tras în sus fermoarul de la spate după ce s-a încălțat.

– Așa, am spus. Acum mai trebuie doar să mulțumim, apoi putem pleca. Haide!

Ea și-a ridicat brațele spre mine.

– Nu poți merge singură?

A scuturat din cap și a rămas cu mâinile întinse în sus.

– Bine, atunci, am spus. Dar mai întâi trebuie să mă îmbrac și eu.

În hol, Benjamin era primul care trebuia să „pescuiască". Și-a aruncat undița, și cineva, probabil Erik, i-a tras-o pe cealaltă parte.

– A mușcat! a strigat Benjamin.

Părinții care stăteau la perete au zâmbit, copiii de pe podea au strigat și au râs. În secunda următoare, Benjamin a tras de undiță, și o pungă roșu cu alb marca Hemköp, plină cu dulciuri, a apărut în zbor pe deasupra cearșafului, prinsă cu un cârlig de rufe. El a reușit s-o desprindă și s-a îndepărtat câțiva pași ca s-o deschidă în liniște, în timp ce următorul copil, Theresa, a preluat undița, ajutată de mama ei. Mi-am înfășurat eșarfa în jurul gâtului și mi-am încheiat jacheta albastră luată la reducere toamna trecută de la magazinul Paul Smith, la Stockholm, mi-am pus căciula cumpărată din același loc, m-am aplecat spre movila de încălțăminte de lângă perete, le-am găsit pe ale mele, o pereche de ghete Wrangler negre, cu șireturi galbene, cumpărate la Copenhaga când fusesem la târgul de carte de acolo, care nu-mi plăcuseră niciodată, nici măcar atunci când le luasem, și care, pe lângă asta, erau acum contaminate de amintirea a cât de groaznic îmi mersese acolo, căci nu fusesem în stare să răspund rezonabil la nici una dintre întrebările pe care mi le pusese pe scenă moderatorul entuziast și perspicace. Faptul că nu le aruncasem până atunci ținea în mod exclusiv de faptul că nu ne permiteam prea multe. Și ce șireturi galbene!

Le-am legat și m-am ridicat.

–Acum sunt gata, am spus.

Vanja și-a ridicat iar mâinile. Am luat-o în brațe, am făcut câțiva pași pe hol și mi-am băgat capul în bucătărie, unde vreo patru-cinci părinți stăteau și vorbeau.

–Noi am plecat, am spus. Numai bine și vă mulțumim!

–Mulțumim și *noi*! a spus Linus.

Gustav și-a ridicat puțin mâna la frunte într-un gest de salut.

Apoi ne-am întors pe hol. Mi-am pus mâna pe umărul Fridei, care stătea lipită de perete, zâmbitoare și absorbită de scena pescuitului, ca să-i atrag atenția.

– Noi plecăm, am spus. Mulțumesc că ne-ați chemat. A fost o petrecere foarte frumoasă. Și o companie foarte plăcută!

– Dar Vanja nu rămâne la pescuit? a spus ea.

Am făcut un fel de mutră expresivă, care trebuia să însemne ceva de genul „știi cât de irațională pot fi copiii".

– Da, da, a spus ea. Dar vă mulțumesc că ați venit. Te salut, Vanja!

Mia, care stătea chiar alături, în spatele Theresei, a spus:

– Așteaptă puțin!

S-a aplecat peste cearșaf și l-a întrebat pe Erik, care stătea ghemuit acolo jos, dacă putea să-i dea o pungă cu dulciuri. Bineînțeles – și i-a întins-o Vanjei.

– Uite aici, Vanja! O poți lua cu tine acasă. Și poate o împarți cu Heidi, dacă vrei.

– Nu vreau, a spus Vanja și a strâns punga la piept.

– Mulțumesc frumos! am spus. La revedere tuturor!

Stella s-a întors și s-a uitat la noi.

– Pleci, Vanja? De ce?

– La revedere, Stella! am spus. Mulțumim că ne-ai invitat la petrecerea ta.

Apoi m-am întors și am plecat. În jos, pe scările întunecate, prin holul de la intrare și afară în stradă. Voci, strigăte, pași și vuiete de motor creșteau și scădeau constant în spațiul dintre pereți. Vanja și-a pus mâinile în jurul meu și și-a sprijinit capul de umărul meu. Nu făcea asta niciodată. Ăsta era modul lui Heidi de a se comporta.

Un taxi a alunecat pe lângă noi, cu becul de pe acoperiș aprins. Ne-a depășit un cuplu cu un cărucior, ea avea un șal pe cap și era tânără, poate de douăzeci de ani. Avea tenul aspru, am văzut când au trecut pe lângă noi, se pudrase în strat gros. El era mai mare, de vârsta mea, și se uita neîncetat în jur. Căruciorul era un model caraghios, cu o tijă ca de floare ridicându-se dintre roți, pe

care se sprijinea coşul cu copilul. Din cealaltă parte venea spre noi o gaşcă de băieţi de cincisprezece-şaisprezece ani. Păr negru pieptănat pe spate, haine negre de piele, pantaloni negri şi cel puţin doi dintre ei aveau adidaşi Puma cu logoul în vârf, chestie care întotdeauna mi s-a părut de-a dreptul idioată. Lanţuri de aur la gât, mişcări ale mâinilor nesigure, neterminate.

Pantofii.

La naiba, îi uitase sus!

M-am oprit.

Ar fi trebuit să-i las pur şi simplu acolo?

Nu, era prea de tot, doar stăteam chiar în faţa uşii.

– Trebuie să ne întoarcem, am spus. Ţi-am uitat pantofii aurii.

Ea s-a îndreptat puţin de spate.

– *Nu-i vreau*, a spus.

– Ştiu. Dar nu putem să-i lăsăm pur şi simplu acolo. Îi luăm cu noi acasă, şi, după aceea, acolo pot să nu mai fie ai tăi.

M-am grăbit iar în sus pe scări, am pus-o jos pe Vanja, am deschis uşa, am făcut un pas înăuntru şi am înşfăcat pantofii fără să mă mai uit în apartament, însă n-am putut să n-o fac atunci când m-am ridicat şi am întâlnit privirea lui Benjamin, care stătea pe podea în cămaşa lui albă şi cu o maşinuţă într-o mână.

– Bună! a spus el şi mi-a făcut semn cu cealaltă.

Am zâmbit.

– *Bună*, Benjamin! am spus, am închis uşa după mine, am ridicat-o pe Vanja şi am coborât din nou.

Afară era rece şi senin, însă toată lumina oraşului provenită de la stâlpii de iluminat, de la vitrine şi de la farurile maşinilor se ridica şi forma un fel de cupolă strălucitoare deasupra acoperişurilor, prin care nu putea pătrunde lumina nici unei stele. Dintre toate corpurile

cereşti, se zărea numai luna, agăţată, aproape plină, deasupra hotelului Hilton.

Vanja s-a agăţat din nou strâns de mine în timp ce mă grăbeam pe stradă în jos, cu capul învăluit în respiraţia noastră ca într-un fum albicios.

– Poate vrea Heidi pantofii mei? a spus ea dintr-odată.

– Când va fi şi ea mare ca tine, îi va primi, i-am răspuns.

– Lui Heidi îi plac mult pantofii, a observat Vanja.

– Da, aşa-i.

Am mers o vreme în tăcere. În faţă la Subway, restaurantul cu sendvişuri de lângă supermarket, am văzut-o pe doamna nebună cu păr cărunt stând şi holbându-se prin geam. Agresivă şi imprevizibilă, se plimba peste tot prin cartierul nostru, de regulă vorbind singură, întotdeauna cu părul alb prins într-un coc strâns şi în acelaşi pardesiu bej, fie vară, fie iarnă.

– Eu o să am petrecere la ziua de naştere, tata? a întrebat Vanja.

– Dacă vrei.

– Vreau, a spus. Vreau să veniţi şi tu, Heidi şi mama.

– Pare o petrecere mică şi drăguţă, am spus şi am mutat-o de pe braţul drept pe cel stâng.

– Şi ştii ce mi-aş dori?

– Nu.

– Un peştişor auriu, a spus ea. Pot să primesc unul?

– Hm... am spus. Ca să ai un peştişor auriu trebuie să poţi avea grijă de el cum se cuvine. Să-l hrăneşti, să-i cureţi apa şi tot aşa. Şi pentru asta trebuie să ai puţin mai mult de patru ani, cred.

– Dar pot să-l hrănesc! Şi Jiro are unul, şi el e mai mic decât mine.

– E adevărat, am spus eu. Vom vedea. Cadourile aniversare trebuie să fie secrete, ăsta-i tot farmecul.

– Secrete? Ca un secret?

Am dat din cap.

–*La dracu'! La dracu'!* a spus femeia țicnită la numai câțiva metri de noi.

Simțind mișcare în jur, s-a întors și s-a uitat la mine. Ah, ochii aceia erau malefici!

–Ce pantofi ai în mână? a spus în urma noastră. Tăticule! Ce pantofi ai în mână? Numai puțin să stăm de vorbă! Și apoi, mai tare: La dracu'! Ah, la dra-CU'!

–Ce-a spus tanti aia? a întrebat Vanja.

–Nimic, am spus și am strâns-o mai tare lângă mine. Ești tot ce am eu mai frumos, Vanja, știi asta? Cel mai, cel mai frumos.

–Mai frumos și decât Heidi? a spus ea.

Am zâmbit.

–Sunteți la fel de frumoase tu și Heidi. *Exact* la fel de frumoase.

–Heidi e mai frumoasă, a spus ea.

Tonul ei era complet neutru, de parcă afirmase un fapt incontestabil.

–Aiurea! am spus. Prostuță mică!

A zâmbit. M-am uitat dincolo de ea, în supermarketul mare, aproape gol, unde produsele străluceau pe fiecare latură a aleilor, pe rafturi și tejghele. Două casiere stăteau fiecare la casa ei și priveau în gol, în așteptarea clienților. La semaforul de vizavi, un motor se ambala, și, când mi-am întors capul, am văzut că aparținea uneia dintre mașinile acelea enorme, cu aspect de jeep, care începuseră să umple străzile în ultimii ani. Gingășia pe care o simțeam față de Vanja era atât de mare, încât aproape că îmi sfâșia pieptul. Pentru a-i face față, am început să alerg ușor. Pe lângă Ankara, restaurantul turcesc ce oferea atât dans din buric, cât și karaoke, și la a cărui intrare stăteau deseori, în timpul serii, bărbați bine din Orient, mirosind a loțiune după ras și a fum de țigară, dar care atunci era gol, pe lângă Burger King, unde o fată incredibil de grasă,

cu o căciulă pe cap şi cu mănuşi cu un singur deget, stătea singură pe banca de afară şi înfuleca un hamburger, dincolo de intersecţie, pe lângă Systembolaget şi Handelsbanken, unde m-am oprit la semaforul roşu, chiar dacă nu erau maşini în trecere pe nici una dintre benzi. Tot timpul am ţinut-o pe Vanja strâns la piept.

– Vezi luna? am spus şi am arătat spre cer în timp ce aşteptam.

– Îhâm, a spus ea. Şi apoi, după o mică pauză: Au fost oameni acolo?

Ştia bine că fuseseră, dar la fel de bine ştia că îmi plăcea să-i povestesc despre astfel de lucruri.

– Da, au fost, am spus. La scurt timp după ce m-am născut eu, trei bărbaţi s-au dus acolo pe o navă. E departe, a durat mai multe zile. Şi apoi au dat o raită în jur.

– Nu s-au dus cu o navă, ci cu o navetă spaţială, a spus ea.

– Ai dreptate, m-am corectat eu. Au fost cu racheta.

Lumina s-a făcut verde, şi am traversat pe cealaltă parte a străzii, de unde începea piaţa şi unde se înălţa şi blocul nostru. Un bărbat slăbănog cu haină de piele şi părul lung pe spate stătea în faţa unui bancomat. A luat cu o mână cardul împins afară, iar cu cealaltă şi-a dat la o parte părul de pe faţă. Gestul era feminin şi comic, din moment ce tot restul la el, înfăţişarea lui heavy metal erau menite să pară întunecate, dure şi masculine.

Mica grămăjoară de chitanţe de pe jos, de la picioarele lui, a fost suflată de o rafală de vânt.

Am băgat mâna în buzunar şi am scos brelocul cu chei.

– Ce e aia? a spus Vanja şi a arătat înspre cele două aparate de suc cu gheaţă din faţa micului restaurant thailandez cu mâncare la pachet, vecin cu blocul nostru.

– Suc cu fulgi de gheaţă, am spus. Doar ştii ce e.

– Vreau şi eu! a spus ea.

M-am uitat la ea.

– Nu, nici nu stăm la discuție. Dar ți-e *foame*?

– Da.

– Putem cumpăra niște frigărui de pui, dacă vrei. Vrei?

– Da.

– OK, am spus și am pus-o jos.

Am deschis ușa restaurantului, care părea mai mult o gaură în perete și care în fiecare zi ne umplea balconul, șapte etaje mai sus, cu miros de tăieței și de pui prăjit. Vindeau două feluri într-o cutie, la patruzeci și cinci de coroane, așa că nu era tocmai prima dată când stăteam acolo, în fața vitrinei de sticlă, dând comanda tinerei asiatice slăbănoage, inexpresive și foarte conștiincioase. Gura îi stătea întotdeauna deschisă, deasupra dinților i se vedea gingia, privirea îi era întotdeauna neutră, de parcă n-ar fi văzut nici o diferență. În bucătărie lucrau doi tineri, pe ei abia dacă îi zărisem puțin, și între ei se mișca un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu o față de asemenea inexpresivă, dar puțintel mai amabilă, cel puțin atunci când ne intersectam pe holurile lungi, labirintice din subsol: el ducea sau aducea ceva din cămară, eu aruncam gunoiul, spălam haine, scoteam sau puneam la loc bicicleta.

– Poți s-o duci singură? i-am spus Vanjei și i-am întins ambalajul cald, care, la douăzeci de secunde după ce comandasem, stătea deja pe tejghea în fața mea.

Vanja a dat din cap, eu am plătit și apoi am intrat în holul de alături, unde Vanja a așezat cutia lângă ea, pe podea, ca să să apese butonul liftului.

A numărat cu voce tare toate etajele până sus. În fața apartamentului nostru, mi-a întins cutia, a deschis ușa și a început să-și strige mama încă înainte să fi intrat.

– Prima dată încălțările, am spus și am tras-o înapoi.

În momentul acela, Linda a ieșit din bucătărie. Înăuntru mergea televizorul, îl auzeam.

Un miros vag de stricat şi de ceva încă mai rău venea din punga mare cu gunoi şi de la cei doi săculeţi mici cu scutece din colţ, de lângă căruciorul dublu pliat. Cizmele şi haina lui Heidi zăceau chiar alături, pe podea.

De ce NAIBA nu le pusese în dulap?

Holul era invadat de haine, jocuri, pliante vechi, cărucioare de copii, genţi şi sticle cu apă. Nu fusese aici toată după-amiaza?

Dar la televizor putuse să se uite.

–Am primit o pungă cu dulciuri chiar dacă n-am fost la pescuit! a spus Vanja.

Aşadar asta fusese important pentru ea, m-am gândit, aplecându-mă să-i scot cizmele. Corpul îi tresărea de nerăbdare.

–Şi apoi m-am jucat cu Achilles!

–Ce frumos! a spus Linda, şi s-a ghemuit în faţa ei. Hai să văd ce-i în punga cu bunătăţi! a spus ea.

Vanja i-a deschis-o.

Cum de nu mă gândisem? Dulciuri ecologice. Trebuiau să fie de la magazinul care tocmai se deschisese în complexul comercial de vizavi. Diferite feluri de alune cu glazură de ciocolată de diverse culori. Zahăr candel. Nişte chestii asemănătoare stafidelor.

–Pot să le mănânc acum?

–Mai întâi frigăruile de pui, am spus. În bucătărie.

I-am atârnat haina în cuier, am pus încălţările în dulap şi am intrat în bucătărie, unde am aşezat frigăruile de pui, pacheţelele de primăvară şi nişte tăieţei pe o farfurie. Am găsit cuţit şi furculiţă, am umplut un pahar cu apă şi am pus totul în faţa ei pe masă, care era încă plină de carioci, cutiuţe cu acuarele, un pahar cu apă pentru pictat, pensule şi coli de hârtie.

–A fost bine acolo? a întrebat Linda şi s-a aşezat lângă ea.

Am dat din cap. M-am postat cu spatele la bufet şi mi-am încrucişat braţele la piept.

– Heidi a adormit uşor? am întrebat.

– Nu. Are febră. Probabil de asta era atât de irascibilă.

– Din nou? am spus.

– Îhâm. Dar nu atât de mare.

Am oftat. M-am întors şi m-am uitat la vesela îngrămădită pe bufet şi în chiuvetă.

– Arată îngrozitor aici, am observat.

– Vreau să văd un film, a spus Vanja.

– Nu acum, am replicat. A trecut de mult ora de culcare.

– Vreau!

– Şi tu ce-ai văzut la televizor? am spus, întâlnind privirea Lindei.

– Ce vrei să spui?

– Nimic anume. Te uitai la televizor când am venit. Mă întrebam doar la ce te uitai.

Acum ea a fost cea care a oftat.

– Nu vreau să mă culc! a spus Vanja şi a ridicat frigăruia de pui ca şi cum se pregătea s-o arunce.

Am prins-o de mână.

– Pune-o jos!

– Poţi să te uiţi zece minute şi să-ţi iei o porţie de dulciuri cu tine, a spus Linda.

– Tocmai i-am zis că nu are voie, am replicat eu.

– Zece minute doar, a spus ea şi s-a ridicat. Apoi o duc la culcare.

– A, da? am spus. Şi-atunci urmează să spăl eu vasele sau cum?

– Ce tot spui? Faci cum vrei. Am stat tot timpul aici cu Heidi, dacă la asta te referi. A fost bolnavă şi irascibilă şi...

– Mă duc să fumez o ţigară.

– ... total imposibilă.

Mi-am luat haina și ghetele și am ieșit pe balconul din partea de est, unde obișnuiam să stau la o țigară, și pentru că era acoperit, dar și pentru că rareori vedeai vreun om de-acolo. Balconul de pe cealaltă parte, care se întindea de-a lungul întregului apartament și era lung de peste douăzeci de metri, nu avea acoperiș și dădea înspre piața de dedesubt, unde mereu erau oameni, înspre hotelul și complexul comercial de pe cealaltă parte a străzii și înspre fațadele care se aliniau până la Parcul Magistraților. Dar eu voiam liniște, nu voiam să văd oameni, așa că am închis ușa micului balcon în spatele meu și m-am așezat pe scaunul din colț, am aprins o țigară, mi-am pus picioarele pe balustradă și am scrutat cu privirea curțile și cornișele, formele dure deasupra cărora cerul se arcuia înalt și măreț. Privelișteа se schimba constant. Aci vedeai îngrămădiri enorme de nori, asemănătoare unor munți cu râpe și stânci, cu canioane și peșteri, plutind misterios pe bolta albastră, aci un front aducător de ploaie putea să se apropie din depărtare, ca o plapumă întunecată la orizont, și, dacă asta se întâmpla vara, cele mai spectaculoase fulgere, câteva ore mai târziu, puteau sfârteca întunericul la interval de câteva secunde, în timp ce tunetul se prăvălea peste acoperișuri. Dar îmi plăceau chiar și cele mai banale variații ale cerului, chiar și cele uniforme, gri și ploioase, pe al căror fundal greoi culorile curților de sub mine ieșeau în evidență clare și luminoase. Acoperișurile verde-crud! Portocaliul sângeriu al cărămizilor! Și metalul galben al macaralelor, cât de viu strălucea în contrast cu tot restul alb-cenușiu! Sau una dintre zilele obișnuite de vară, când cerul era luminos și albastru, și soarele ardea, iar puținii nori care treceau pe deasupra erau ușori și aproape fără contur, și atunci îngrămădirea de case care se întindea până departe sclipea și scânteia. Și, când se lăsa seara, la orizont apărea mai întâi o înflăcărare

roşiatică, de parcă pământul de-acolo ardea în flăcări, apoi un întuneric palid şi moale, sub al cărui văl prietenos oraşul se cufunda în linişte, epuizat, dar şi fericit după o zi întreagă la soare. Pe cerul acesta luminau stelele, pluteau sateliţii, avioanele zburau către şi dinspre aeroporturile Kastrup (Copenhaga) şi Sturup (Malmö), aflate la distanţă mică unul de altul.

Dacă voiam să văd oameni, trebuia să mă aplec şi să privesc în jos înspre curtea de pe cealaltă parte, unde câteva figuri neclare se arătau din când în când la ferestre, în mişcarea aceea circulară dintre camere şi uşi: undeva se deschide un frigider, un bărbat numai în boxeri scoate ceva, îl închide şi se aşază la masa din bucătărie, altundeva se trânteşte uşa de la intrare şi o femeie în pardesiu şi cu geanta pe umăr se grăbeşte pe scări în jos, cercul se învârteşte mai departe, într-un al treilea loc cineva – judecând după siluetă şi după lentoarea mişcărilor, probabil un bărbat în vârstă – calcă haine; acum a terminat, stinge lumina, şi camera moare. Încotro să mă uit? Acolo sus, unde un bărbat ţopăie câteodată pe podea şi îşi mişcă braţele în faţa a ceva ce nu se poate vedea, dar care, după toate probabilităţile, e un bebeluş? Sau la femeia de cincizeci de ani care deseori stă şi priveşte pe fereastră?

Nu, vieţile acelea au rămas la adăpost de privirea mea. Mi-am îndreptat ochii în sus, departe, şi nu ca să examinez ce se găsea acolo sau ca să mă las copleşit de frumuseţea înaltului, ci doar ca să mi-i odihnesc. Ca să fiu complet singur.

Am luat sticla de doi litri de Cola Light de pe jos, de lângă scaun, şi mi-am turnat din ea într-unul din paharele de pe masă. Capacul era desfăcut şi cola răsuflată, aşa că gustul uşor amar al îndulcitorului, care de obicei dispărea în suc datorită bulelor, se simţea pregnant. Dar nu conta, niciodată nu mă interesase prea tare ce gust au lucrurile.

Am așezat paharul înapoi pe masă și am stins țigara. Toate sentimentele mele față de cei cu care tocmai îmi petrecusem mai multe ore dispăruseră. N-aveau decât să se facă scrum din partea mea. Asta era o regulă a vieții mele. Când mă aflam împreună cu alții, eram legat de ei, apropierea pe care o simțeam era uriașă, empatia, intensă. Într-adevăr, atât de intensă, încât binele lor era întotdeauna mai important decât al meu. Mă supuneam până aproape de anihilarea de sine printr-un mecanism interior total incontrolabil, puneam ceea ce credeau și gândeau ei înaintea propriilor mele gânduri și sentimente. Dar, în clipa când eram singur, ceilalți nu mai însemnau nimic pentru mine. Nu pentru că mi-ar fi displăcut sau pentru că aș fi nutrit dispreț față de ei, dimpotrivă, cei mai mulți îmi plăceau, iar la cei care nu-mi plăceau găseam mereu ceva valoros, vreo trăsătură sau alta cu care puteam rezona sau pe care puteam cel puțin s-o găsesc interesantă și care în clipa respectivă să-mi ocupe gândurile. Dar faptul că-mi plăceau nu însemna că-mi și păsa de ei. Situația socială era cea care mă lega, nu oamenii cuprinși în ea. Între cele două perspective nu mai încăpea altceva. Existau doar cea mică, autodistructivă, și cea mare, care mă distanța. Și exact între ele se desfășura viața mea de zi cu zi. Poate tocmai din cauza aceasta îmi era atât de greu s-o trăiesc. Viața de zi cu zi, cu obligațiile și rutina ei, era ceva ce suportam, nu ceva care mă încânta, nu ceva care să mă umple de sens și să mă facă fericit. Nu era vorba că n-aveam chef să spăl podeaua sau să schimb scutece, ci de ceva fundamental, de faptul că nu găseam valoare în viața cotidiană, ci mereu îmi doream să fiu în altă parte. Întotdeauna a fost astfel. Așa că viața pe care o duceam nu era a mea. Încercam să mi-o apropriez, aceasta era lupta mea, căci îmi doream să reușesc, dar dădeam greș, dorința de altceva distrugea constant tot ce făceam.

Dar care era problema?

Era oare tonul acela strident, bolnav, care răsuna pretutindeni în societate, insuportabil, produs de toți pseudooamenii și de toate pseudolocurile, pseudoîntâmplările și pseudoconflictele în mijlocul cărora ne trăiam viețile, de tot ceea ce vedeam, dar la care nu luam parte, de distanța pe care viața modernă ne-o impusese față de propriul nostru aici și acum, de fapt inalienabil și indispensabil? În cazul acesta, dacă ceea ce îmi doream era mai multă realitate, mai multă prezență, atunci nu trebuia să accept ceea ce mă înconjura? Și să nu-mi doresc altceva? Sau poate reacționam la caracterul prefabricat al zilelor, la traseul rutinat pe care îl urmam cu toții și care făcea orice atât de previzibil, încât trebuia să investim în divertisment pentru a simți un dram de intensitate? De fiecare dată când ieșeam pe ușă, știam ce urma să se întâmple, ce trebuia să fac. Așa era la nivel micro – mă duc la supermarket și fac cumpărături, intru și stau într-o cafenea cu un ziar, îmi iau copiii de la grădiniță – și așa era și la scară mare, de la intrarea în societate, grădinița, până la ieșire, azilul de bătrâni. Sau repulsia mea se datora similitudinii care se răspândea prin lume și care făcea totul mai mic? Când călătoreai acum prin Norvegia, vedeai același lucru pretutindeni. Aceleași drumuri, aceleași case, aceleași benzinării, aceleași magazine. Încă în anii '60 puteai observa schimbările culturale conducând prin tradiționala vale Gudbrandsdalen, văzând, de exemplu, clădirile acelea de lemn, ciudat de negre, atât de pure și de sumbre, care erau acum încapsulate asemenea unor mici muzee într-o cultură deja nediferențiată de cea din care veneai sau spre care te îndreptai. Și Europa, care se transforma tot mai mult într-o singură țară mare și omogenă. La fel, la fel, totul era la fel. Sau poate de vină era faptul că lumina care lumina lumea și care făcea totul din ea comprehensibil o golea totodată de

sens? Poate de vină erau pădurile care dispăruseră, speciile de animale care se stinseseră, modurile tradiționale de viață ce nu vor mai învia niciodată?

Da, la toate astea mă gândeam, toate astea mă umpleau de mâhnire și de o senzație de neputință, și, dacă exista o lume spre care să mă întorc cu gândul, aceasta era lumea secolelor al XVI-lea și al XVII-lea, cu codrii lor seculari, cu corăbiile și căruțele lor trase de cai, cu morile de vânt și castelele lor, cu mănăstiri și orășele, pictori și gânditori, exploratori și inventatori, preoți și alchimiști. Cum ar fi fost să trăiești într-o lume unde totul era făcut prin puterea mâinilor, a vântului sau a apei? Într-o lume în care indienii americani își duceau încă viața în pace? În care viața aceea era o posibilitate reală? În care Africa era necucerită? În care întunericul venea odată cu apusul, iar lumina, odată cu răsăritul? În care oamenii erau prea puțini și aveau prea puține unelte pentru a afecta populațiile animale, cu atât mai puțin pentru a le stârpi? În care nu puteai să ajungi dintr-un loc în altul fără efort, iar confortul era destinat doar bogaților, în care marea era plină de balene, pădurile, pline de urși și de lupi, și în care existau încă țări atât de puțin cunoscute, încât nici o istorie aventuroasă nu le putea face dreptate, cum ar fi China, până la care o călătorie nu numai că dura câteva luni și era rezervată unei minorități infime de marinari și comercianți, dar era și un pericol de moarte. E drept, lumea aceea era grosolană și sordidă, murdară și devastată de boli, bețivă și ignorantă, plină de durere, speranța de viață era scăzută, superstițiile înfloreau, dar ea i-a produs pe cel mai mare scriitor, Shakespeare, pe cel mai mare pictor, Rembrandt, pe cel mai mare savant, Newton, toți încă neegalați în domeniile lor, și cum se poate ca tocmai această perioadă să atingă asemenea culmi? Să fi fost moartea mai aproape și viața, prin urmare, mai puternică?

Cine ştie?

Orice ar fi, nu ne putem întoarce, tot ce întreprindem este ireversibil, şi, dacă te uiţi înapoi, ceea ce vezi nu este viaţa, ci moartea. Iar cel care ia condiţia omului contemporan drept cauză a inadaptării sale este fie megaloman, fie pur şi simplu prost, şi în ambele cazuri îi lipseşte spiritul de autoanaliză. Detestam multe lucruri din contemporaneitate, dar nu ea era cauza lipsei de sens din viaţa mea, fiindcă nu fusese mereu aşa... În primăvara în care m-am mutat la Stockholm şi am întâlnit-o pe Linda, de exemplu, lumea s-a deschis dintr-odată, şi intensitatea ei a crescut în acelaşi timp cu o viteză nebună. Eram iremediabil îndrăgostit, şi totul era posibil, fericirea mea stătea parcă în permanenţă să explodeze şi cuprindea totul. Să-mi fi vorbit atunci cineva despre lipsa sensului, i-aş fi râs în nas, căci eram liber şi lumea se deschidea în jurul meu inundată de sens, de la trenurile de metrou care treceau sclipitoare şi futuriste peste Slussen, în centrul capitalei suedeze, sub apartamentul în care locuiam, până la soarele ce colora în roşu turlele de biserică din Ridderholmen, în oraşul vechi, plin de edificii, al Stockholmului, în apusurile de secol al XIX-lea, straniu de frumoase, la care asistam zilnic în lunile acelea, de la mireasma de busuioc proaspăt şi gustul roşiilor coapte până la sunetul tocurilor pe caldarâmul de pe deal, coborând spre hotelul Hilton, într-o noapte târzie când eu şi Linda stăteam pe o bancă ţinându-ne de mână şi ştiam că acum suntem şi vom fi mereu împreună. O jumătate de an a durat starea aceea, o jumătate de an am fost absolut fericit, absolut prezent în lume şi în mine însumi, apoi ea a început lent să se estompeze, şi viaţa mi-a devenit încă o dată inaccesibilă. Un an mai târziu, lucrurile s-au repetat, chiar dacă într-un cu totul alt fel, şi anume când s-a născut Vanja. Nu lumea mi s-a deschis atunci, căci pe aceea o încuiaserăm pe din afară într-un soi de concentrare

absolută asupra miracolului care se înfăptuia în familia noastră, ci a fost ceva în interiorul meu. Dacă starea de îndrăgostit fusese sălbatică şi dezordonată, înecată de viaţă şi exuberanţă, cea de acum era precaută şi înăbuşită, plină de o nesfârşită atenţie faţă de ce se întâmpla. Patru săptămâni, poate cinci, atât a durat. Când trebuia să ies pentru un comision sau altul în oraş, *alergam* pe străzi, înşfăcam ce aveam de luat, tremurând de nerăbdare în faţa ghişeului, şi, cu plasele bălăngănindu-mi-se în mână, *alergam* înapoi. Nu voiam să pierd nici un minut. Zilele şi nopţile se contopeau, totul era tandreţe, delicateţe, şi, dacă Vanja deschidea ochii, ne grăbeam la ea: ah, iată-te! Dar şi asta a trecut, ne-am obişnuit şi cu ea, şi eu am început să lucrez, stăteam în noul birou de pe Dalagatan şi scriam în fiecare zi, în timp ce Linda era acasă cu Vanja şi venea în vizită la prânz, deseori îngrijorată de una sau alta, dar şi bucuroasă, mai apropiată, decât mine, de copil şi de ce se întâmpla, căci eu scriam, ceea ce la început fusese doar un eseu lung crescuse, încet şi sigur, până devenise roman, a ajuns curând să fie totul pentru mine, şi nu mai puteam decât să scriu, aşa că m-am mutat la birou, unde scriam zi şi noapte, dormeam doar câte o oră din când în când. Eram pătruns de un sentiment absolut minunat, un soi de lumină ardea în mine, nu caldă şi mistuitoare, ci rece, clară şi strălucitoare. Noaptea îmi luam cu mine o cană de cafea şi mă aşezam să fumez pe banca din afara spitalului, străzile erau liniştite în jur, iar eu aproape că nu puteam sta locului, atât de mare îmi era bucuria. Totul era posibil, totul avea sens. În două locuri din romanul acela am ajuns mai sus decât crezusem vreodată că se poate, şi cele două fragmente, pe care nu-mi venea să cred că eu le scrisesem şi pe care nimeni altcineva nu le băgase în seamă şi nu le comentase, făceau să merite cei cinci ani de încercări eşuate şi inconsistente de până atunci. Sunt două dintre cele mai

bune momente în viaţa mea. Şi mă refer la întreaga mea viaţă. Fericirea care m-a cuprins şi sentimentul de invincibilitate pe care l-am avut atunci le-am tot căutat după aceea, dar în zadar.

La câteva săptămâni după finalizarea romanului a început viaţa mea de tată care stă cu copilul, şi planul fusese să rămân aşa până în primăvara următoare, cât timp Linda era în ultimul an de studiu la Institutul de Teatru. Scrierea romanului ne afectase relaţia, dormisem la birou timp de şase săptămâni, în care abia dacă le văzusem pe Linda şi pe fetiţa noastră în vârstă de cinci luni, şi, când în sfârşit perioada aceasta se terminase, ea se simţise uşurată şi bucuroasă, trebuia să fiu lângă ea, îi eram dator, însă nu numai în aceeaşi cameră, pur fizic, ci şi cu toată atenţia şi implicarea mea. Şi asta n-am mai reuşit. Vreme de mai multe luni m-am simţit chinuit că nu mai eram acolo unde fusesem, în răceala şi limpezimea aceea, şi dorul de a mă întoarce a fost mai puternic decât bucuria vieţii pe care o trăiam. Faptul că romanul a avut succes n-a contat câtuşi de puţin. După fiecare recenzie bună, o bifam în minte şi o aşteptam pe următoarea, după fiecare conversaţie telefonică cu agentul editurii, dacă vreo editură străină îşi exprimase interesul sau făcuse o ofertă, o bifam în minte şi o aşteptam pe următoarea, şi faptul că, în cele din urmă, romanul a fost nominalizat la Premiul Consiliului Nordic pentru Literatură mi-a fost indiferent, căci, dacă înţelesesem ceva în ultima jumătate de an, era că singurul lucru la care se referea scrisul era *el însuşi*. În asta constă valoarea lui. Şi totuşi îmi doream mai mult din ceea ce deriva din el, fiindcă atenţia publică este un fel de drog, nevoia pe care o satisface e artificială, însă, odată ce ai gustat-o, râvneşti la mai mult. Mergeam aşadar în nesfârşitele mele plimbări cu căruciorul prin insula Djurgården, cu atracţiile ei turistice, şi aşteptam să sune telefonul şi

să mă întrebe vreun jurnalist despre ceva, să mă cheme undeva vreun organizator de evenimente, să-mi ceară vreun ziar un text, vreo editură să vină cu o ofertă, până când, într-un sfârşit, m-am hotărât să înfrunt consecinţele dezgustului pe care mi-l stârneau toate astea şi am început să refuz orice şi pe oricine, în timp ce interesul mi se diminua şi totul revenea la normal. Dar, oricât am încercat, n-am mai putut să mă implic în viaţa pe care o duceam, întotdeauna altceva era mai important. Vanja şedea în cărucior şi se uita în jur, în timp ce eu umblam haihui prin oraş, sau stătea în groapa cu nisip, săpând cu o lopăţică, în locul de joacă din parcul Humlegården, unde mamele înalte şi slabe de care eram înconjurat vorbeau tot timpul la telefonul mobil, arătând de parcă tocmai participau la vreo afurisită de prezentare de modă, sau stătea în scaunul din bucătăria de acasă şi înghiţea toată mâncarea cu care o hrăneam. Toate astea mă plictiseau într-un hal fără de hal. Mă simţeam stupid să mă plimb prin casă şi să vorbesc cu ea, pentru că ea nu spunea nimic, nu erau decât vocea mea idioată şi tăcerea ei, bolboroseala ei fericită sau plânsetul nemulţumit, apoi trebuia s-o îmbrac şi să mă târăsc din nou afară, până la Muzeul de Artă Modernă de pe insula Skeppsholmen, de exemplu, unde cel puţin puteam să văd câteva picturi bune în timp ce aveam grijă de ea, sau până la una dintre librăriile mari din centru, sau afară în Djurgården sau Brunnsviken, unde oraşul se apropia cel mai mult de natură, dacă nu cumva străbăteam drumul până la Geir, care la vremea aceea îşi avea biroul la universitate. Am ajuns, în cele din urmă, să stăpânesc întreg instrumentarul pentru bebeluşi, nu era nimic pe care să nu-l pot face cu ea, umblam peste tot, dar, indiferent cât de bine ne mergea şi câtă gingăşie simţeam faţă de Vanja, plictiseala şi apatia mea erau mai puternice. O mare parte a eforturilor mele erau menite s-o facă să doarmă, pentru ca eu

să pot citi, şi să fac zilele să treacă, încât să le pot bifa în calendar. Am învăţat să găsesc până şi cele mai îndepărtate cafenele din oraş, şi nu ştiu dacă erau multe bănci în parcuri pe care să nu mă fi aşezat, la un moment sau altul, cu o carte într-o mână şi cu cealaltă ţinând mânerul căruciorului. Îl luam pe Dostoievski cu mine, întâi *Demonii*, apoi *Fraţii Karamazov*. În ele am regăsit lumina. Nu pe cea clară şi curată a lui Hölderlin, la Dostoievski nu găseai nici o înălţime, nici un munte, nici o perspectivă divină, totul era amplasat jos, în profan, învăluit în atmosfera aceea sordidă, murdară, bolnăvicioasă şi aproape infectată tipică lui Dostoievski, niciodată prea departe de isterie. De acolo venea lumina în universul acela. În spaţiul acela se mişca divinul. Dar oare într-acolo trebuia mers? Trebuia oare să ajungi în genunchi? Ca de obicei, nu mă gândeam la nimic când citeam, mă cufundam doar în spaţiul acela, şi, după câteva sute de pagini, care îmi luau mai multe zile, dintr-odată se întâmpla ceva, tot ceea ce fusese construit meticulos începea încet să se lege şi, brusc, intensitatea devenea atât de mare, încât eram complet captivat, complet absorbit, până când Vanja deschidea ochii de jos, din adâncul căruciorului, aproape bănuitoare, trezindu-mă: acum unde m-ai mai adus?

Trebuia să închid cartea, s-o iau în braţe, să găsesc lingura, borcanul cu mâncare şi baveţica, dacă eram înăuntru, sau să iau drumul celei mai apropiate cafenele, dacă eram afară, să fac rost de un scaun pentru bebeluşi, s-o aşez pe el şi să mă duc la tejghea ca să rog personalul să-mi încălzească mâncarea, ceea ce angajaţii făceau întotdeauna fără tragere de inimă, căci oraşul era năpădit de bebeluşi în perioada aceea, era un *baby boom*, şi, din moment ce printre mame erau atâtea femei de peste treizeci de ani care până atunci munciseră şi îşi văzuseră de propria viaţă, apăruseră reviste *glossy* pentru mame în

care copiii erau un soi de accesoriu şi în care câte o celebritate se lăsa fotografiată alături de membrii familiei sale şi intervievată despre ei. Ceea ce înainte se petrecea în spaţiul privat era acum propulsat în cel public. Pretutindeni puteai să citeşti despre contracţii, cezariană şi alăptare, hăinuţe de bebeluş, cărucioare şi trucuri de călătorie pentru părinţii cu copii mici, apăreau cărţi scrise de taţi casnici sau de mame înverşunate care se simţeau nedreptăţite pentru că erau epuizate de muncă şi de creşterea concomitentă a copiilor. Ceea ce înainte fusese un lucru normal, despre care nu se vorbea în mod deosebit, anume copiii, era acum plasat în prim-planul existenţei şi cultivat cu o frenezie ce ar fi trebuit să pună toată lumea pe gânduri, căci ce sens mai aveau toate astea? În miezul acestei nebunii umblam şi eu cu copilul în cărucior, ca mulţi alţi taţi care, aparent, puneau paternitatea mai presus de orice. Când stăteam în cafenea şi o hrăneam pe Vanja, întotdeauna mai era cel puţin un tată, deseori de vârsta mea, adică la vreo treizeci şi cinci de ani, aproape mereu cu capul ras ca să-şi ascundă căderea părului, cheliile sau frunţile dezgolite aproape dispăruseră, şi întotdeauna vederea lor mi-era uşor incomodă, îmi venea greu să accept latura efeminată a ceea ce făceau, chiar dacă şi eu făceam exact acelaşi lucru şi eram exact la fel de efeminat ca ei. Vagul dispreţ cu care-i priveam pe bărbaţii ce împingeau cărucioarele era – ca să folosesc un eufemism – o sabie cu două tăişuri, din moment ce deseori aveam şi eu unul în faţa mea atunci când îi întâlneam. Mă îndoiam că aş fi fost singurul cu asemenea sentimente, uneori mi se părea că recunosc câte o privire neliniştită la unii taţi de la locurile de joacă şi starea de agitaţie din trupurile ce ar fi executat cu plăcere nişte ridicări la barele de căţărat în timp ce copiii se zbenguiau în jur. Însă a petrece zilnic câteva ore la o groapă cu nisip, împreună cu copilul, era

una. Existau lucruri cu mult mai rele. Linda tocmai începuse să meargă cu Vanja la un fel de cursuri de ritmică pentru copii la Biblioteca Națională, iar când am preluat eu sarcinile, a vrut ca Vanja să continue. Am bănuit că mă aștepta ceva îngrozitor, așa că am refuzat, nu, sub nici o formă nu mă duceam cu ea la cursuri, acum Vanja era cu mine, și cu asta basta. Dar Linda a continuat să le pomenească din când în când, și, după câteva luni, opoziția mea față de rolul bărbatului moale fusese radical deturnată, plus că Vanja se făcuse atât de mare, încât zilele ei necesitau o anumită variație, așa că într-o zi am acceptat, azi ne gândeam să mergem la cursurile pentru copii de la Biblioteca Națională. Nu uita să ajungi devreme, a spus Linda, înainte să se umple sala. Și așa s-a făcut că, într-o după-amiază devreme, am dus-o pe Vanja în sus pe Sveavägen (artera cea mai aglomerată din Suedia) înspre piața Odenplan, unde am traversat și am intrat pe ușile Bibliotecii Naționale, în care, dintr-un motiv sau altul, nu mai fusesem până atunci, chiar dacă era una dintre cele mai frumoase clădiri ale orașului, proiectată în spiritul așa-numitului „clasicism nordic" de Asplund cândva în anii '20, perioada secolului trecut care îmi plăcea cel mai mult. Vanja era mulțumită, odihnită și avea pe ea haine curate, special alese pentru ocazie. Am împins căruciorul în sala centrală, mare și perfect rotundă, am întrebat o femeie din spatele ghișeului despre secția pentru copii, i-am urmat indicațiile până într-o aripă plină de rafturi cu cărți pentru copii, unde, pe o ușă din fund, un afiș dezvăluia că aici începea, la orele paisprezece, cursul de ritmică. Trei cărucioare erau deja acolo. Pe câteva scaune ceva mai încolo stăteau proprietarele lor, trei femei cu haine greoaie și cu fețe sleite, toate în jur de treizeci și cinci, în timp ce niște copii care probabil erau ai lor se târau printre ele pe podea, trăgându-și nasul.

Am parcat căruciorul chiar lângă ale lor, am scos-o pe Vanja, m-am aşezat pe o mică poliţă cu ea în braţe, i-am scos haina şi pantofii şi am lăsat-o încet în jos pe podea. M-am gândit că putea şi ea să se târască puţin pe acolo. Dar nu voia, nu-şi amintea să mai fi fost aici, aşa că prefera să stea strâns lipită de mine şi şi-a întins mâinile în sus. Am luat-o din nou în braţe. A stat aşa, analizându-i interesată pe ceilalţi copii.

Apoi am văzut venind o femeie tânără şi frumoasă, cu o chitară în mână. Avea vreo douăzeci şi cinci de ani, părul lung şi blond, o haină care îi ajungea până pe la genunchi, cizme lungi, negre, şi s-a oprit în faţa mea.

– Bună! a spus. Nu te-am mai văzut până acum. Vii la ritmica pentru copii?

– Da, am spus şi m-am uitat în sus la ea.

Era într-adevăr frumoasă.

– Te-ai înscris, atunci?

– Nu, am spus. Trebuia?

– Da, trebuia. Şi azi este, din nefericire, plin.

Era o veste bună.

– Păcat! am spus şi m-am ridicat.

– Pentru că n-ai ştiut, a spus ea, azi te putem primi. Dar numai de data asta. Apoi, pentru data viitoare, te înscrii.

– Mulţumesc mult, am spus.

Mi-a zâmbit cu un zâmbet frumos, apoi a deschis uşa şi a intrat. M-am aplecat puţin şi am văzut-o cum punea chitara pe jos, îşi scotea haina şi eşarfa şi le atârna pe un scaun din interiorul încăperii. Prezenţa ei era proaspătă, uşoară, primăvăratică.

Am simţit unde aveau să ducă toate astea şi ar fi trebuit să mă ridic şi să plec. Însă nu de dragul meu eram acolo, ci de al Vanjei şi al Lindei. Aşa că am rămas. Vanja avea opt luni şi era absolut fascinată de orice fel de spectacol. Trebuia să participe.

În sală au continuat să intre femei cu cărucioare, în grupuri mici, şi curând locul s-a umplut de bârfe, tuse, râsete, plânsete, foşnet de haine şi scotocit prin poşete. Părea că majoritatea veneau câte două sau câte trei. Multă vreme am fost singurul venit acolo pe cont propriu. La două fără câteva minute au mai sosit doi bărbaţi. Din limbajul corpului am înţeles că nu se cunoşteau între ei. Primul, un tip mărunt, cu capul mare şi ochelari, m-a salutat cu un gest al capului. Îmi venea să-i trag una. De ce-şi închipuia că facem parte din aceeaşi ligă? A urmat acelaşi ritual: jos salopeta, căciula şi pantofii, scos biberonul şi jucărioara şi copilul coborât pe podea.

Mamele începuseră de mult să intre în încăperea unde trebuia să se desfăşoare cursul. Am aşteptat cât am putut, dar, când ceasul indica fără un minut, m-am ridicat şi am intrat cu Vanja în braţe. De-a lungul podelei erau aşezate perne, pe ele trebuia să şedem, în timp ce tânăra care urma să ţină lecţia stătea pe un scaun în faţa noastră. Cu chitara în braţe, se uita zâmbitoare în jur. Avea pe ea un pulover bej, dintr-un fel de caşmir. Sânii îi erau bine conturaţi, talia subţire, picioarele, unul deasupra celuilalt, bătând ritmul, erau lungi şi în continuare acoperite de cizmele negre.

M-am aşezat pe perna mea şi am luat-o pe Vanja în braţe. O privea ţintă cu ochi mari pe femeia cu chitara, care acum ne ura bun venit.

– Avem şi câţiva participanţi noi, a spus ea. N-aţi vrea să vă prezentaţi?

– Monica, a spus o femeie.

– Kristina.

– Lul.

Lul? Ce prostie de nume mai era şi ăsta?

S-a făcut linişte. Femeia cea frumoasă s-a uitat la mine şi mi-a zâmbit încurajator.

– Karl Ove, am spus grav.

—Atunci începem cu cântecul nostru de bun venit, a spus ea şi a interpretat primul acord, explicându-ne în acelaşi timp că părinţii trebuiau să spună numele copilului lor când ea le făcea semn, apoi toată lumea cânta numele respectiv.

A zdrăngănit din nou primul acord, şi toţi au început să cânte. Ideea era ca, prin cântec, să-i spui salut prietenului tău, făcându-i cu mâna, moment în care părinţii copiilor prea mici ca să înţeleagă îi prindeau de încheietură şi fluturau cu mânuţa lor, ceea ce am făcut şi eu, dar, când a început al doilea vers, n-am mai avut nici o scuză să stau acolo tăcut şi a trebuit să încep să cânt. Vocea mea profundă a sunat ca o boală în corul vocilor feminine înalte. De douăsprezece ori am cântat salut prietenului nostru, până toţi copiii au fost menţionaţi şi am putut trece mai departe. Următorul cântec se referea la părţile corpului, pe care copiii trebuiau, bineînţeles, să le atingă când erau menţionate. Frunte, ochi, urechi, nas, gură, stomac, genunchi, picior. Frunte, ochi, urechi, nas, gură, stomac, genunchi, picior. Apoi ni s-au împărţit diverse instrumente zornăitoare, cu care trebuia să zornăim în timp ce cântam un cântec nou. Nu era stânjenitor, nu era jenant să stai acolo. Era umilitor şi degradant. Totul era blând, prietenos şi bun, toate mişcările erau mărunte, iar eu stăteam gârbovit pe o pernă şi mormăiam împreună cu mame şi copii un cântec ce, toate ca toate, dar era dirijat de o femeie cu care chiar m-aş fi culcat. Însă, stând acolo, eram făcut complet inofensiv, nedemn, impotent, nu mai exista nici o diferenţă între mine şi ea decât că ea era mai frumoasă, şi nivelarea aceasta prin care renunţasem la tot ceea ce eram eu, chiar şi la dimensiunile corpului meu, şi asta de bunăvoie, mă umplea de furie.

—Şi acum copiii vor dansa puţin! a spus ea şi a pus chitara jos pe podea, s-a ridicat şi s-a apropiat de un CD-player aşezat pe un scaun de alături.

– Toată lumea să se aşeze în cerc, apoi mergem întâi într-o parte, batem aşa din picioare, a spus şi a bătut cu piciorul ei frumos, ne învârtim o dată şi facem câţiva paşi în cealaltă parte.

M-am sculat, am ridicat-o pe Vanja şi m-am aşezat în cercul care se formase. M-am uitat după ceilalţi doi bărbaţi. Amândoi erau total concentraţi asupra propriilor copii.

– Da, da, Vanja, am spus cu voce scăzută. Mare-i grădina lui Dumnezeu, cum obişnuia străbunicul tău să spună.

S-a uitat în sus la mine. Până atunci nu se arătase interesată de nici unul din lucrurile pe care copiii trebuiseră să le facă. Nici măcar să scuture puţin maracasele nu voise.

– Atunci începem! a spus femeia cea frumoasă şi a apăsat butonul CD-playerului.

O melodie cu iz de folk s-a răspândit în încăpere, şi am pornit-o după ceilalţi, păşind în ritmul muzicii. Pe Vanja o ţineam cu mâinile de subsuori, încât mi se bălăngănea la piept. Apoi trebuia să bat din picior, să mă învârt cu ea şi s-o iau în sens invers. Mulţi se distrau, am auzit râsete şi chiar şi câteva mici ţipete de încântare. Când asta s-a terminat, a trebuit să dansăm fiecare cu copilul. M-am legănat cu Vanja în braţe, gândindu-mă că aşa trebuia să fie iadul, blajin, amabil şi plin de mame străine cu bebeluşi. Când şi asta s-a terminat, a început o serie de activităţi cu o pânză mare, albastră, care de data asta trebuia să reprezinte marea, şi am cântat un cântec despre valuri, unduind pânza, iar copiii trebuiau să se târască pe sub ea, până când am ridicat-o brusc, tot cântând.

Când, în sfârşit, profesoara ne-a mulţumit pentru participare, m-am grăbit afară, am îmbrăcat-o pe Vanja fără să mă uit la nimeni, cu ochii în pământ, în timp ce vocile, mai vesele decât înainte, zumzăiau în jurul

meu, am așezat-o pe Vanja în cărucior, am prins-o bine în chingi și am împins-o afară cât de repede am putut fără să bat la ochi. Afară, pe stradă, îmi venea să urlu din toți bojocii și să sparg ceva. M-am mulțumit totuși să mă îndepărtez cât mai mult și cât mai iute de locul acela al rușinii.

–Ah, Vanja, Vanja! am spus, grăbindu-mă în jos pe Sveavägen. Te-ai simțit bine? Nu prea am avut impresia.

–Ta ta taa, a făcut Vanja.

N-a zâmbit, dar ochii îi erau veseli.

A arătat cu degetul.

–A, o motocicletă! am spus. Ce-ți place ție atâta la motociclete, de fapt?

Când am ajuns la magazinul Konsum de la intersecția cu Tegnérgatan, am intrat să cumpăr ceva pentru cină. Aveam în continuare un sentiment de claustrofobie, dar violența lui se diminuase, nu mai eram furios în timp ce împingeam căruciorul printre rafturi. Magazinul îmi trezea amintiri, era cel în care mergeam pe vremea când, cu trei ani în urmă, mă mutasem la Stockholm și locuisem câteva săptămâni în apartamentul editurii Nordstedt, la o aruncătură de băț mai sus pe stradă. Cântăream peste o sută de kilograme la vremea aceea și mă mișcam într-un fel de întuneric semi-catatonic, fugind de viața mea de până atunci. Nu fusese prea vesel. Dar mă hotărâsem să iau situația în mâini, așa că în fiecare seară ieșeam să alerg în parcul Lill-Jansskogen. Nu apucam să fac o sută de metri și inima începea să-mi bubuie, iar plămânii să nu mai aibă aer, așa încât trebuia să mă opresc. După încă o sută de metri, picioarele îmi tremurau. Apoi mă întorceam în apartamentul ca de hotel și mâncam pâine crocantă de secară și supă. Într-una din zile văzusem o femeie aici în magazin, apăruse deodată lângă mine, tocmai în fața vitrinei cu mezeluri, și fusese ceva la ea, latura pur fizică a prezenței ei, care într-o clipă

mă umpluse cu o dorință aproape explozivă. Ținea coșul de cumpărături în față, cu ambele mâini, avea părul roșcat și pielea palidă a feței, pistruiată. Îi simțisem mirosul, un iz slab de transpirație și săpun, și stătusem cu privirea ațintită înainte, cu inima bătând și gâtul sugrumat, preț de vreo cincisprezece secunde, căci atât durase să ia din vitrină un pachet de salam și să se îndepărteze. O văzusem din nou când trebuia să plătesc, stătea la cealaltă casă, iar dorința, care persistase, mă copleșise din nou. Își pusese cumpărăturile în plasă, se întorsese și ieșise pe ușă. N-o mai văzusem niciodată.

Din scaunul jos al cărucior ului, Vanjei îi căzuseră ochii pe un câine, spre care arăta cu degetul. Niciodată nu m-am oprit să reflectez la ce vedea ea atunci când se uita la lumea din jur. Ce însemna fluxul acela nesfârșit de oameni, fețe, mașini, magazine și semne pentru ea? Nu i se părea totuna, în mod sigur, căci nu numai că arăta în mod regulat către motociclete, pisici, câini și alți copii, dar își și organizase un sistem ierarhic foarte clar pentru oamenii din jurul ei: întâi Linda, apoi eu, apoi bunica și apoi toți ceilalți, în funcție de cât de mult fuseseră în preajma ei în ultimele zile.

– Da, uite, un câine! am spus.

Am luat de pe raft o cutie cu lapte, pe care am pus-o sus pe cărucior, și o caserolă cu paste proaspăt fierte din vitrina de alături. Apoi am luat două pachete de șuncă serrano, un borcănel de măsline și o brânză mozzarella, un ghiveci cu busuioc și câteva roșii. Era o mâncare pe care nici n-aș fi visat vreodată s-o cumpăr în viața mea dinainte, fiindcă pe atunci nu bănuiam că ar exista. Dar acum eram aici, în Stockholmul clasei mijlocii culte, și, deși cochetatul cu tot ce era italian, spaniol, francez și distanțarea de tot ce era suedez mi se păreau prosteși, ba chiar, pe măsură ce-mi formam o imagine de ansamblu, de-a dreptul dezgustătoare, chestiunea nu merita totuși

să-mi pierd timpul cu ea. Când mi-era dor de varză cu cotlete de porc, de tocană, de supă de legume, de găluşte de cartofi, chiftele, tradiţionalul *lungemos* din carne şi organe de porc şi de vită, chiftele de peşte, tocană de miel, cârnaţi, friptură de balenă, sagú cu lapte, păsat de griş, budincă de orez sau griş cu smântână, mi-era dor în egală măsură de anii '70. Şi, din moment ce mâncarea nu era importantă pentru mine, puteam foarte bine să gătesc ceva ce-i plăcea Lindei.

M-am oprit câteva secunde în faţa standului de ziare, întrebându-mă dacă să cumpăr cele două „gazete de seară", cum se numeau în Suedia, cele mai mari tabloide. Lectura lor era ca şi cum ţi-ai fi răsturnat o găleată de gunoi în cap. Din când în când mai făceam asta, când mi se părea că puţin gunoi în plus acolo sus nu mai conta. Dar nu astăzi.

Am plătit şi am ieşit din nou în stradă, unde asfaltul negru reflecta vag lumina cerului blând de iarnă, iar maşinile care stăteau la coadă pe toate laturile intersecţiei semănau cel mai mult cu nişte buşteni tăiaţi şi îngrămădiţi laolaltă. Ca să scap de trafic, am luat-o pe Tegnérgatan. În vitrina anticariatului, unul dintre cele pe care le vizitam regulat, am văzut o carte de Malaparte despre care Geir îmi vorbise cu căldură şi una de Galileo Galilei, din seria Atlantis. M-am întors din drum, am deschis uşa, împingând-o cu călcâiul, şi am intrat cu spatele, cu căruciorul după mine.

–Aş vrea două dintre cărţile expuse în vitrină, am spus. Galileo Galilei şi Malaparte.

–*Poftim?* a spus bărbatul de cincizeci de ani, în cămaşă, care ţinea magazinul şi s-a uitat la mine peste ochelarii pătrăţoşi aşezaţi pe vârful nasului.

–În *vitrină*, am spus. Două cărţi. Galilei şi Malaparte.

–Cerul şi războiul, da? a spus el şi s-a întors să mi le aducă.

Vanja adormise.

Fusese oare cursul atât de obositor?

Am tras spre mine maneta de sub tetieră şi am lăsat-o încet pe spate în cărucior. A fluturat o mână în somn şi şi-a strâns pumnul, exact cum făcuse imediat după naştere. Una dintre mişcările care îi erau înnăscute şi pe care, încetul cu încetul, le înlocuise cu altele, proprii. Dar, când dormea, primele ei gesturi ieşeau din nou la suprafaţă.

Am împins căruciorul puţin într-o parte, ca să se poată trece, şi m-am întors către raftul cu cărţi de artă, în timp ce anticarul bătea preţul celor două volume la casa lui de marcat de modă veche. Fiindcă Vanja dormea, aveam câteva minute la dispoziţie, şi primul lucru pe care mi-au căzut ochii a fost un album foto de Per Maning. Ce baftă! Întotdeauna îmi plăcuseră pozele lui, în special acestea, din seria cu animale. Vaci, porci, câini, foci. Într-un fel sau altul reuşise să le surprindă sufletul. Nu puteai interpreta altfel privirea pe care animalele acestea o aveau în imagini. O prezenţă absolută, câteodată îndurerată, câteodată vidă, alteori pătrunzătoare. Dar şi plină de mister, aşa cum erau enigmatice potretele făcute de pictorii secolului al XVII-lea.

L-am pus pe tejghea.

– Tocmai l-am primit, a spus anticarul. Frumoasă carte! Sunteţi norvegian?

– Da, am spus. Am să mă mai uit puţin pe-aici.

Am găsit o ediţie a jurnalelor lui Delacroix, am luat-o, apoi un volum despre Turner – chiar dacă pictura nici unui alt artist nu pierdea atât de mult când era fotografiată –, cartea istoricului şi criticului de artă Poul Vad despre pictorul modernist Hammershøi şi un album superb despre orientalism în artă.

Când le-am pus pe tejghea, mi-a sunat telefonul mobil. Aproape nimeni nu avea numărul meu, aşa că

țârâitul care și-a croit drum din adâncul buzunarului lateral al hanoracului nu mi-a stârnit nici o neliniște. Dimpotrivă. În afară de scurtul schimb de cuvinte cu profesoara de la curs, nu vorbisem cu nimeni de când Linda plecase cu bicicleta în dimineața aceea.

– Alo! a spus Geir. Ce faci?

– Încerc să-mi cresc stima de sine, am spus și m-am întors spre perete. Tu?

– În orice caz, nu asta. Stau la birou și mă uit la lumea care trece pe-aici. Deci, ce mai e nou?

– Tocmai am întâlnit o femeie frumoasă.

– A, da?

– Am vorbit puțin cu ea.

– Serios?

– M-a invitat s-o însoțesc.

– Și ai acceptat?

– Bineînțeles. M-a întrebat până și cum mă cheamă.

– Dar?

– Ține niște cursuri de ritmică pentru copii. Așa că a trebuit să stau acolo, să bat din palme și să cânt cântecele pentru copii în fața ei, cu Vanja în brațe. Pe o pernuță pe jos. Împreună cu o grămadă de mame și de copii.

Geir a râs în hohote.

– Am primit și o jucărie zornăitoare s-o scutur.

– Ha-ha-ha!

– Eram atât de furios când am plecat de acolo, încât nu mai știam ce fac. Dar am putut să-mi pun la bătaie grăsimea de pe șolduri. Și nimănui nu i-a păsat de colăceii mei de pe burtă.

– Nu, în mod evident sunt moi și simpatici, a spus Geir și a râs din nou. Auzi, nu vrei să ieșim diseară?

– Glumești?

– Nu, pe bune. Mă gândeam să stau aici și să lucrez până pe la șapte. Pe urmă ne putem întâlni în oraș.

– Nu se poate.

–Şi de ce naiba mai stai în Stockholm, dacă niciodată nu ne putem vedea?

–„Locuieşti“[1], am spus. Nu „stai“.

–Îţi aduci aminte când ai venit în Stockholm? m-a întrebat el. Când mi-ai ţinut o prelegere într-un taxi despre expresia „sub papuc“ fiindcă nu voiam să vin cu tine într-un club de noapte?

–Nu se zice „în Stockholm“, ci „la Stockholm“, am spus.

–La naiba, omule! Vorbeam de expresia aia. „Sub papuc.“ Îţi aminteşti?

–Da, din păcate.

–Şi? a spus el. Ce concluzie tragi?

–Că este o diferenţă, am spus. Eu nu sunt sub papuc. Eu sunt papucul. Iar tu eşti un imineu.

–Ha-ha-ha! Pe mâine, atunci?

–Mâine luăm cina cu Fredrik şi Karin.

–Fredrik? Cretinul ăla de regizor de film?

–Eu nu m-aş fi exprimat aşa, dar, da, despre el e vorba.

–O, Doamne, Dumnezeule! Da, da. Duminică atunci? Nu, e ziua voastră de odihnă. Luni?

–OK.

–Bun, şi luni chiar e foarte multă lume.

–Luni la Pelikan, deci, am spus. Apropo, stau cu o carte de Malaparte în mână.

–A, da? Deci eşti într-un anticariat? Foarte bine.

–Şi cu jurnalul lui Delacroix.

–Şi ăla e bun. Thomas vorbea despre el, din câte ştiu. Altceva?

–Au sunat ieri de la *Aftenposten*. Voiau un interviu.

–Doar n-ai acceptat, nu?

---

[1] Joc de cuvinte intraductibil: în original, personajele pronunţă acelaşi cuvânt – Geir, în varianta suedeză, Karl Ove – în cea norvegiană, puţin diferită. (n.red.)

– Ba da.

– Idiotule! Ziceai că încetezi.

– Ştiu. Dar cei de la editură mi-au spus că jurnalistul e excepţional. Şi apoi m-am gândit că aş putea să fac o ultimă încercare. *Se poate* întâmpla totuşi să iasă bine.

– Nu, nu se poate, a spus Geir.

– Nu, ştiu. Dar ce contează? În orice caz, deja am acceptat. La tine?

– Nimic. Am mâncat nişte brioşe cu antropologii. Apoi a trecut pe-aici directorul cel bătrân al institutului, cu firimituri în barbă şi cu şliţul deschis. Voia să stăm de vorbă. Sunt singurul care nu vrea să-l dea afară. Aşa că vine aici.

– Cel care pe vremuri era destul de dur?

– Da. Şi care acum tremură de frică să nu-şi piardă biroul. Nu i-a mai rămas altceva Aşa că e blând ca un mieluşel. E vorba de adaptare. Eşti dur când îţi permiţi şi amabil, când trebuie.

– Poate trec mâine pe-acolo, am spus. Ai timp, ce zici?

– Bineînţeles că am, ce naiba! Numai să n-o aduci pe Vanja, totuşi.

– Ha-ha! Bun, hai că trebuie să plătesc. Ne vedem mâine.

– Sigur. Salutări Lindei şi Vanjei.

– Salutări Christinei.

– Vorbim.

– Da, vorbim.

Am închis şi am vârât din nou mobilul în buzunar. Vanja dormea în continuare. Anticarul stătea şi se uita într-un catalog. A ridicat privirea când m-am postat în faţa ghişeului.

– Face o mie cinci sute treizeci de coroane, a spus.

I-am întins cardul. Chitanţa am vârât-o în buzunarul din spate – singurul mod în care îmi justificam aceste cumpărături era faptul că le puteam deduce din

impozit – cele două sacoşe cu cărţi le-am pus pe plasa de sub cărucior şi am ieşit împingându-l, în timp ce soneria de la intrare îmi bâzâia în urechi.

Era ora trei şi patruzeci. Mă trezisem de la patru şi jumătate în dimineaţa aceea, stătusem şi parcursesem o traducere problematică pentru editura Damm până la şase şi jumătate, şi, chiar dacă era o muncă plicticoasă în care nu făceam altceva decât să compar propoziţie după propoziţie cu originalul, era totuşi de sute de ori mai interesantă şi satisfăcătoare decât ceea ce a urmat pe parcursul dimineţii şi al după-amiezii – îngrijit şi distrat copilul, care pentru mine nu mai erau decât o metodă de a-mi omorî timpul. De sleit, viaţa asta nu mă sleia, n-avea nimic de-a face cu cheltuiala de energie, dar, din moment ce nu-mi oferea nici cea mai mică scânteie de inspiraţie, mă dezumfla oricum, de parcă aş fi fost un balon înţepat.

La intersecţia cu Döbelnsgatan am luat-o la dreapta, am urcat colina de sub biserica Sfântului Ioan, care, cu zidurile sale din cărămidă roşie şi acoperişul metalic verde, semăna perfect cu biserica Sfântul Ioan din Bergen şi cu biserica Sfânta Treime din Arendal, am ţinut o vreme Malmskillnadsgatan, apoi am coborât pe strada David Bagares şi am intrat pe poarta curţii noastre din spate. Două torţe ardeau pe trotuarul din faţa cafenelei de vizavi. Mirosea a urină, căci aici se opreau diferiţi indivizi în drumul lor dinspre luxoasa piaţă Stureplan spre casă şi urinau printre gratii, şi a gunoi de la şirul de tomberoane aşezate de-a lungul peretelui. În colţ stătea porumbiţa care se aciuase aici chiar de când ne mutaserăm noi, cu doi ani în urmă. Pe atunci îşi avea cuibul într-o gaură sus în zid. Când aceasta a fost zidită şi toate suprafeţele plane de sus au fost acoperite cu ţepi, s-a mutat jos, la nivelul solului. Aici erau şi şobolani, îi vedeam uneori când ieşeam să

fumez noaptea – spinări negre ce alunecau printre tufişuri şi traversau pe neaşteptate în fugă porţiunea deschisă şi luminată, înspre siguranţa straturilor de flori de pe cealaltă parte. Acum, acolo stătea una dintre coafeze, fumând şi vorbind la telefonul mobil. Avea vreo patruzeci de ani, şi am bănuit că fusese un fel de frumuseţe a vreunui orăşel de provincie, în orice caz, îmi amintea de femeile pe care le vedeai în restaurantele din Arendal pe timpul verii, femei de patruzeci de ani cu părul vopsit mult prea blond sau mult prea negru, cu pielea mult prea bronzată, cu ochii mult prea provocatori, cu râsul mult prea violent. Vocea îi era răguşită, vorbea un dialect clar din Scania, din sudul extrem al Suediei, ceva între suedeză şi daneză, iar azi era îmbrăcată complet în alb. A dat din cap când m-a văzut, la fel am făcut şi eu. Deşi abia dacă vorbiserăm, o plăceam, era cu totul altfel decât ceilalţi oameni pe care-i întâlnisem în Stockholm şi care fie erau în ascensiune, fie ajunseseră deja sus, fie credeau că ajunseseră. Ea n-avea nici o treabă, ca să mă exprim blând, cu corectitudinea austeră a stilului lor, care nu ţinea numai de haine şi de lucruri, ci şi de gânduri şi atitudini.

M-am oprit în faţa uşii şi am scos cheia. Un miros de detergent şi de haine curate venea în flux dinspre aerisitorul de deasupra geamului de la spălătorie. Am descuiat şi am intrat în casă cât am putut de grijuliu. Vanja cunoştea perfect sunetele acestea şi ordinea lor şi, în consecinţă, aproape întotdeauna când ajungeam aici se trezea. La fel şi acum. De data aceasta, s-a deşteptat cu un ţipăt. Am lăsat-o să urle, am deschis uşa liftului, am apăsat pe buton şi m-am uitat în oglindă în timp ce urcam cele două etaje. Linda, care trebuie să fi auzit urletele, stătea şi ne aştepta în uşă.

–Salut! a spus ea. Cum a fost? Tocmai te-ai trezit, inimioară? Haide, vino încoace, să vezi ce...

A desfăcut hamul și a ridicat-o pe Vanja.

–Ne-am simțit bine, am spus și am împins cărucio-rul gol înăuntru, în timp ce Linda și-a descheiat pulo-verul și a intrat în bucătărie s-o alăpteze. Dar la cursul de ritmică nu mai pun piciorul cât oi trăi.

–A fost chiar atât de rău? a spus ea și s-a uitat zâm-bind la mine preț de o clipă, apoi a privit în jos spre Vanja și și-a scos sânul gol.

–Rău? A fost cea mai nenorocită experiență pe care am avut-o vreodată. Am plecat clocotind de furie.

–Am înțeles, a spus ea, pierzându-și interesul.

Grija ei față de Vanja era cu totul altfel. Atotcuprin-zătoare. Și în întregime autentică.

Am intrat în bucătărie cu alimentele și le-am pus în frigider, am așezat ghiveciul cu busuioc pe o farfurie, pe pervaz, și l-am udat puțin, am scos cărțile de sub cărucior și le-am pus în bibliotecă, m-am așezat în fața cal-culatorului și am deschis e-mailul. Nu-l verificasem de dimineață. Aveam un mesaj de la scriitorul și muzician-ul Carl-Johan Vallgren, mă felicita pentru nominali-zare, spunea că, din păcate, nu reușise încă să se apuce de cartea mea și că, dacă aveam chef de o bere vreodată, să-i dau un telefon. Era un om care-mi plăcea cu adevă-rat, îi prețuiam extravaganța, pe care unii o găseau de-ranjantă, snoabă sau stupidă, mai ales după ce petrecusem doi ani în Suedia. Însă îmi era imposibil să beau o bere cu el. Aș fi stat acolo fără să scot o vorbă, știam; încercasem deja de două ori. Aveam apoi un mesaj de la cunoscutul critic literar și jurnalist cultural Marta Norheim, despre un interviu pe care voia să mi-l ia în legătură cu premiul pentru roman primit de la postul național de radio norvegian NRK2. Și unul de la un-chiul meu Gunnar, care îmi mulțumea pentru carte, scria că își făcea curaj s-o citească, îmi ura noroc la campionatul nordic de literatură și încheia cu un P.S.

despre cât era de păcat că Yngve şi Kari Anne se despărţeau. Am ieşit din cont fără să răspund.

–Ai primit ceva interesant? m-a întrebat Linda.

–Naa. Carl-Johan m-a felicitat, apoi cei de la NRK vor un interviu peste două săptămâni. Şi mi-a scris Gunnar, închipuie-ţi! Mi-a mulţumit doar pentru carte. Ceea ce nu e rău dacă te gândeşti ce supărat a fost în legătură cu *Ute av verden*[1].

–Într-adevăr, a spus Linda. Şi nu-l suni pe Carl-Johan să-l chemi în oraş?

–Aşa bine dispusă eşti?

Ea s-a strâmbat la mine.

–Încercam doar să fiu drăguţă.

–Înţeleg, am spus. Îmi cer scuze. Nu asta voiam să zic. OK?

–Desigur.

Am trecut pe lângă ea şi am luat volumul al doilea din *Fraţii Karamazov* de pe canapea.

–Am plecat, am spus. Ne vedem mai târziu.

–Pa!

Acum aveam o oră pentru mine. Era singura condiţie pe care o impusesem înainte să preiau grija Vanjei de peste zi, anume să am o oră, singur, după-amiaza, şi, chiar dacă Lindei i se părea nedrept, din moment ce ea nu avusese niciodată o astfel de oră, acceptase. Motivul pentru care nu avusese o astfel de oră, am presupus eu, era că nu se gândise la aşa ceva. Şi motivul pentru care nu se gândise la aşa ceva, am presupus în continuare, era că prefera să fie împreună cu noi, în loc să fie singură. Dar nu acesta era şi cazul meu. Aşa că, timp de o oră în fiecare zi, stăteam într-o cafenea din apropiere, citind şi

[1] „Afară din lume", primul roman publicat al autorului (1998). A primit Premiul pentru Literatură al Criticilor Norvegieni. (n.red.)

fumând. Nu mergeam niciodată la aceeaşi cafenea de mai mult de patru-cinci ori la rând, pentru că începeam să fiu tratat ca un fel de „client fidel", adică să fiu salutat la intrare şi epatat cu cunoştinţele chelnerilor despre preferinţele mele, de obicei printr-un comentariu prietenesc pe marginea vreunui eveniment despre care vorbea toată lumea. Însă, pentru mine, singurul scop al traiului într-o metropolă era să pot fi complet singur, înconjurat totodată de oameni. Toţi cu feţe pe care nu le mai văzusem în viaţa mea! Fluxul de chipuri noi, care nu se oprea niciodată. A mă pierde în el reprezenta pentru mine însăşi bucuria asociată metropolei. Metroul, cu aglomerarea lui de tipuri şi de caractere. Pieţele. Aleile pietonale. Cafenelele. Marile complexe comerciale. Distanţă, distanţă, niciodată nu mă săturam de distanţă. Aşadar, când un barman începea să mă salute şi să zâmbească la vederea mea şi când, fără să se limiteze la a-mi întinde o ceaşcă de cafea înainte ca eu să apuc să i-o cer, îmi oferea şi un croasant din partea casei, era vremea să nu mai dau pe acolo. Şi nu era atât de dificil să găsesc alternative, locuiam în centrul oraşului, or, pe o rază de zece minute în jurul nostru se găseau sute de cafenele.

În ziua aceea, am luat-o pe Regeringsgatan în jos, înspre centru. Strada era plină de oameni. Pe drum, m-am gândit la femeia cea frumoasă de la cursul de ritmică pentru copii. Care fusese treaba? M-aş fi culcat cu ea, dar nu credeam că aş fi avut vreodată ocazia, iar dacă ocazia s-ar fi ivit, n-aş fi făcut-o. Şi atunci de ce mai conta faptul că mă comportasem ca o femeie în faţa ei?

Se pot spune multe despre imaginea pe care cineva o are despre sine, dar, în orice caz, ea nu ţine de zona rece a raţiunii. Gândurile o pot înţelege probabil, dar nu au puterea de-a o şi controla. Imaginea de sine nu ţine numai de ceea ce eşti, ci şi de ceea ce vrei să fii, de ce ai putea să fii, de ce ai fost odată. Pentru ea nu există

diferență între real și ipotetic. În ea se contopesc toate vârstele, toate sentimentele, toate pulsiunile. Când mergeam prin oraș cu căruciorul și îmi petreceam zilele având grijă de copilul meu, nu adăugam ceva vieții mele, îmbogățind-o, ba dimpotrivă, ceva din ea dispărea, o parte a sinelui meu, cea legată de bărbăție. Nu gândurile mă ajutau să înțeleg asta, căci gândurile știau că o făceam dintr-un motiv, și anume că eu și Linda ar fi trebuit să fim egali în raport cu copilul nostru, ci emoțiile, care mă umpleau de disperare atunci când mă înghesuiam într-o matriță atât de mică și de constrângătoare, încât nu mă mai puteam mișca. Întrebarea era cu ce parametri trebuia operat. Dacă parametrii erau egalitatea și dreptatea, da, atunci nu mai era nimic de spus despre cufundarea bărbaților în moliciune și intimitate. Nici despre aplauzele cu care era întâmpinată această evoluție, căci, dacă egalitatea și dreptatea erau parametrii, schimbarea era o îmbunătățire incontestabilă și un progres. Dar existau și alți parametri. Unul era fericirea, un altul intensitatea vieții. Și tot ce se putea ca femeile care își vedeau de carieră până spre patruzeci de ani și care făceau apoi un copil în ultima clipă, copil de care, după câteva luni, avea grijă bărbatul, asta înainte de a-l duce la grădiniță, așa încât ambii să-și poată vedea mai departe de carieră, să fi fost mai fericite decât femeile din generațiile anterioare. Se prea putea ca bărbații care stăteau acasă cu bebelușii lor vreme de o jumătate de an să-și ridice astfel nivelul de intensitate a vieții. Și era posibil ca femeile să-i dorească într-adevăr pe bărbații aceștia cu brațe subțiri, șolduri late, capete rase și ochelari negri de firmă, care vorbeau la fel de bucuros despre avantajele și dezavantajele comparative ale marsupiilor și ale portbebeurilor, ca și despre alegerea optimă între a face propria mâncare pentru bebeluș sau a cumpăra un sortiment ecologic la borcan. Tot ce se

putea ca ele să-i fi dorit din toată inima şi din tot sufletul lor. Dar nu era esenţial nici dacă nu i-ar fi vrut, căci parametrii relevanţi erau egalitatea şi dreptatea, care depăşeau toate celelalte aspecte ale vieţii şi ale relaţiilor. Era o alegere, şi alegerea fusese făcută. Inclusiv pentru mine. Dacă aş fi vrut să stabilesc lucrurile altcumva, ar fi trebuit să-i spun Lindei înainte să rămână însărcinată: Ascultă, eu vreau copii, dar nu vreau să stau acasă şi să mă ocup de ei, e bine pentru tine? Asta înseamnă că va fi responsabilitatea ta. Atunci ea ar fi putut spune nu, nu e bine, sau da, e bine, şi viitorul nostru putea fi planificat pornind de aici. Dar nu făcusem asta, nu fusesem atât de prevăzător, aşa că trebuia să urmez regulile existente. În clasa şi cultura cărora le aparţineam, era de la sine înţeles ca amândoi să îndeplinim acelaşi rol, numit înainte rolul femeii. Iar eu eram legat de el precum Odiseu de catarg: dacă voiam să mă eliberez, puteam s-o fac, dar nu fără a pierde tot ce aveam. Şi aşa se făcea că mergeam, modern şi efeminat, pe străzile din Stockholm, cu un bărbat furios de secol al XVIII-lea în interiorul meu. Modul în care eram privit se schimba ca prin magie în clipa în care puneam mâinile pe mânerul căruciorului. Întotdeauna mă uitasem la femeile pe lângă care treceam, aşa cum fac mereu toţi bărbaţii, un gest destul de enigmatic, pentru că nu poate duce decât la o scurtă privire drept răspuns, şi, dacă vedeam o femeie cu adevărat frumoasă, se putea chiar întâmpla să mă întorc după ea, discret, bineînţeles, dar totuşi: de ce? Ce funcţie îndeplineau toţi aceşti ochi, toate aceste guri, toate aceste piepturi şi talii, picioare şi funduri? De ce era atât de important să te uiţi la ele? Când numai câteva secunde sau, cel mult, minute mai târziu uitam complet de ele? Uneori câte o femeie îmi întâlnea privirea, şi un tremur de dorinţă mi-ar fi putut străbate corpul dacă s-ar fi uitat la mine o sutime de secundă în

plus, căci privirea aceea venea de la o persoană din mulţime, nu ştiam nimic despre ea, de unde era, cum trăia, nimic, şi totuşi ne priveam unul pe celălalt, dar cam atât, apoi se termina, dusă era, şi mie mi se ştergea din memorie pentru totdeauna. Când mergeam cu căruciorul, nici o femeie nu se uita la mine, era de parcă nici nu existam. S-ar putea crede că asta avea legătură cu faptul că semnalizam atât de evident că eram luat, dar asta se vedea la fel de bine şi atunci când mergeam cu Linda de mână, ceea ce n-a împiedicat vreodată pe cineva să se uite la mine. Ah, nu primeam oare ceea ce meritam, nu eram pur şi simplu pus la locul meu pentru că umblam şi mă uitam după alte femei când aveam acasă una care era mama copilului meu?

Nu, nu era deloc bine.

Chiar nu era.

Tonje îmi povestise odată despre un bărbat întâlnit în oraş, era târziu, el venise la masa lor, era beat, dar nepericulos, aşa crezuseră, din moment ce le povestise că ieşise direct de la maternitate, iubita lui născuse primul lor copil în ziua respectivă, iar acum el sărbătorea. Dar apoi începuse să-i facă lu Tonje avansuri, din ce în ce mai insistent, şi, în cele din urmă, îi propusese să meargă la el acasă... Ea fusese profund tulburată, năpădită de dezgust, dar şi de fascinaţie, bănuisem eu, doar cum era posibil aşa ceva, ce avea omul acela în cap?

Nu-mi puteam imagina o trădare mai mare. Dar oare nu eram şi eu de aceeaşi teapă când căutam privirile tuturor acestor femei?

Inevitabil, gândurile mi s-au îndreptat spre Linda, care stătea acasă şi se ocupa de Vanja, spre ochii lor, ai Vanjei curioşi sau veseli, sau somnoroşi, ai Lindei, atât de frumoşi. Niciodată nu-mi dorisem pe cineva mai mult decât pe ea, şi acum o aveam nu numai pe ea, ci şi copilul ei. De ce nu mă puteam mulţumi cu asta? De ce

nu puteam să pun deoparte scrisul pentru un an şi să-i fiu tată Vanjei, cât timp Linda îşi finaliza studiile? Eu le iubeam, ele mă iubeau. Şi-atunci de ce nu înceta tot restul să mă roadă pe dinăuntru?

Trebuia să mă străduiesc şi mai mult. Să uit tot ce era în jurul meu şi să mă concentrez în timpul zilei numai asupra Vanjei. Să-i ofer Lindei tot ce-i trebuia. Să fiu un om bun. La naiba, să fiu un om bun, îmi era peste putinţă aşa ceva?

Sosisem la noul magazin Sony şi tocmai mă întrebam dacă n-ar fi trebuit să intru în Librăria Academiei de pe colţ, să cumpăr nişte cărţi şi să mă aşez la cafeneaua de acolo, când l-am zărit pe dramaturgul Lars Norén pe cealaltă parte a străzii. Mergea, cu o sacoşă Nike în mână, în direcţia din care eu tocmai venisem. Prima dată îl văzusem la câteva săptămâni după ce ne mutaserăm în apartamentul de aici, era în parcul Humlegården, ceaţa atârna apăsătoare deasupra copacilor şi înspre noi venea un om mărunt, semănând a hobbit, îmbrăcat complet în negru. Îi întâlnisem privirea, era neagră ca noaptea, şi simţisem un fior pe spinare, ce fel de om mai era şi ăsta? Un trol?

–L-ai *văzut?* mă întorsesem spre Linda.

–Era Lars Norén, spusese ea.

–*Ăsta* era Lars Norén?

Mama Lindei, care era actriţă, lucrase cu el la o piesă pusă în scenă la Teatrul Regal cu multă vreme în urmă, şi la fel cea mai bună prietenă a Lindei, Helena, şi ea actriţă. Linda îmi povestise cum el îi vorbise mamei foarte amabil şi cum cuvintele ei apăruseră ulterior în piesă, identice, puse în gura personajului pe care îl juca Ingrid. Linda mă cicălise să citesc *Kaos är granne med Gud* („Haosul este vecin cu Dumnezeu") şi *Natten är dagens mor* („Noaptea este mama zilei") de Norén, despre care spunea că erau absolut extraordinare, dar n-am

făcut-o niciodată, lista mea de lecturi obligatorii era lungă precum un an dureros, şi pe moment mă mulţumeam să-l văd din când în când, căci nu se sfia să apară dintr-odată pe stradă, şi, când mergeam la cafeneaua noastră favorită, Saturnus, nu rareori se întâmpla să-l găsim acolo, dând un interviu sau pur şi simplu stând de vorbă cu cineva. Nu era singurul scriitor peste care dădeam; în brutăria de mai încolo îl văzusem o dată pe Kristian Petri, pe care aproape că-l salutasem, neobişnuit, cum eram, să întâlnesc figuri văzute înainte, şi altă dată pe Peter Englund, în acelaşi loc, în timp ce Lars Jakobson, care scrisese minunatul roman *Iden Röda Damens slott* („În castelul Doamnei Roşii"), intrase o dată în Café Dello Sport când noi eram acolo, iar pe Stig Larsson, de care fusesem obsedat pe la douăzeci de ani şi al cărui volum de poezie *Natta de mina* („Culcându-i pe ai mei") mă pocnise ca o lovitură de pumn, îl văzusem odată pe terasa vestitului restaurant Sturehof, citea dintr-o carte, şi inima îmi bătuse atât de tare, încât ai fi zis că dădusem cu ochii de un mort. Altă dată îl văzusem la Pelikan când eram împreună cu cineva care-i cunoştea anturajul şi-i strânsesem mâna, uscată ca un smoc de paie, în timp ce îmi zâmbea apatic. Pe Aris Fioretos îl văzusem într-o seară la centrul cultural Forum, era şi Katarina Frostenson acolo, peste Ann Jäderlund dădusem la o petrecere prin Söder. Îi citisem pe toţi scriitorii aceştia când eram la Bergen, pe atunci erau doar nişte nume străine care trăiau într-o ţară străină, iar acum, când îi vedeam în carne şi oase, erau învăluiţi de aura de atunci, ceea ce îmi stârnea un puternic sentiment al istoriei contemporane, ei scriau în prezent şi îl umpleau cu acele stări de spirit prin care urma să fim înţeleşi de cei de după noi. Stockholm la început de mileniu, aceasta era impresia pe care o aveam văzându-i, şi era o senzaţie plăcută şi măreaţă. Că mulţi dintre aceşti scriitori îşi trăiseră măreţia în anii '80 şi '90

şi erau de mult daţi la o parte nu mă interesa, nu realitatea mi-o doream, ci magia. Dintre scriitorii tineri pe care îi citisem, numai Jerker Virdborg îmi plăcuse, romanul său *Svart Krabba* („Crabul negru") avea ceva ce îl ridica deasupra pâclei de morală şi de politică în care se învăluiau ceilalţi. Nu că ar fi fost neapărat un roman excepţional, însă el căuta altceva. Şi asta era singura datorie a literaturii, în toate celelalte privinţe era liberă, dar nu şi în asta, iar când scriitorii neglijau această îndatorire, nu meritau decât dispreţ.

Cât le uram revistele! Articolele. Gassilewski, Raattamaa, Halberg. Ce scriitori îngrozitori erau!

Nu, Librăria Academiei nu.

M-am oprit în faţa trecerii de pietoni. Pe cealaltă parte, în pasajul către marele şi venerabilul magazin universal NK se afla o cafenea micuţă, şi m-am hotărât să-mi încerc norocul. Chiar dacă mă duceam des acolo, fluxul de oameni era atât de mare, iar mediul atât de anonim, încât te pierdeai oricum în el.

Am găsit o masă liberă chiar lângă balustrada din faţa scării ce ducea către magazinul de bricolaj de la subsol. Mi-am atârnat haina pe scaun, am pus cartea pe masă cu coperta în jos şi cu cotorul ferit, aşa încât nimeni să nu poată vedea ce citeam, şi m-am aşezat la coadă în faţa ghişeului. Cei trei angajaţi, două femei şi un bărbat, semănau ca nişte fraţi. Cea mai în vârstă, care stătea acum lângă cafetiera sfârâitoare, avea o înfăţişare şi o atitudine cum vezi aproape numai în reviste, şi plasticitatea ei aproape a anulat dorinţa pe care o resimţisem văzând-o cum se mişcă în spatele ghişeului, de parcă lumea în care mă mişcam eu era incomensurabilă cu a ei – şi chiar aşa şi era. Nu exista nici un alt punct de intersecţie între noi decât privirea.

Fir-ar! O luam de la capăt!

N-ar fi trebuit să mă opresc deja?

Am scos din portmoneu o bancnotă mototolită de o sută şi am netezit-o în palmă. I-am cercetat cu privirea pe ceilalţi clienţi, aproape toţi aşezaţi pe câte un scaun şi cu pungile strălucitoare de cumpărături îngrămădite pe altul. Cizme şi pantofi lucioşi, costume, paltoane şi haine impecabile, ici-colo un guler de blană, un lanţ de aur, piele îmbătrânită şi ochi îmbătrâniţi în găvanele lor îmbătrânite şi vopsite. Se bea cafea, se mâncau produse de patiserie. Aş fi dat incredibil de mult să aflu la ce se gândeau oamenii aceştia stând acolo. Cum li se părea lor lumea din jur. Dacă era cu totul altfel decât o vedeam eu? Dacă erau încântaţi de pielea întunecată a canapelelor, de culoarea neagră a cafelei şi de gustul ei bun, ca să nu mai vorbim de insula gălbuie de cremă de vanilie din mijlocul suprafeţei ondulate şi fisurate a foitajului? Cum ar fi fost dacă lumea aceasta întreagă cânta înăuntrul lor? Dacă erau plini până la refuz de nenumăratele plăceri pe care li le oferise această zi? Plasele lor de cumpărături, de exemplu, cât de subtile şi de extravagante erau, cu şnurul acela răsucit în locul mânerului mărunt de carton lipit al pungilor de supermarket! Şi logourile, cu care specialiştii chiar îşi bătuseră capul câteva zile sau săptămâni la rând, folosindu-se de toate cunoştinţele şi experienţa lor, primind feedback în timpul şedinţelor cu alte departamente, lucrând mai departe, poate chiar arătând mostre prietenilor şi membrilor familiei, nedormind nopţile, căci cu siguranţă prima variantă nu fusese pe placul cuiva, în ciuda atenţiei şi a inteligenţei cu care fusese creată, până sosise ziua când logourile deveniseră realitate, şi acum, de exemplu, stăteau în braţele unei femei de cincizeci de ani cu părul ţeapăn, uşor auriu.

Poate că nu părea chiar atât de extaziată. Mai mult uşor contemplativă. Plină de pace interioară după o viaţă lungă şi fericită? În care contrastul perfect dintre materialul alb, dur şi rece al ceştii şi lichidul negru, dens şi

cald al cafelei nu era decât o destinaţie temporară în hoinăreala printre lucrurile şi fenomenele lumii? Căci nu văzuse ea odată degeţel-roşu pe un vârf de munte? Nu văzuse ea un câine urinând pe un felinar din parc într-una din serile ceţoase de noiembrie care umpleau oraşul de mister şi frumuseţe? Căci, ah, ah! nu era aerul plin de particule microscopice de ploaie, care nu numai că se aşază ca o peliculă pe piele şi pe lână, pe metal şi lemn, ci şi reflectă în jur lumina, aşa încât totul sclipea şi strălucea în atmosfera aceea gri? Nu văzuse ea un bărbat spărgând geamul de la pivniţă în partea cealaltă a curţii din spate, pentru ca apoi s-o deschidă cu forţă şi să se strecoare în interior pentru a fura tot ce găsise? Căile omului sunt într-adevăr remarcabile şi stranii! Nu fusese ea în posesia unui mic stativ de metal cu solniţă şi piperniţă, ambele din sticlă mată, însă cu capacul din acelaşi metal ca stativul şi cu multe găurele, pentru ca respectivele granule de sare şi piper să poată fi *presărate*? Şi pe ce nu le presărase! Fripturi de porc, pulpe de miel, omlete galbene şi delicioase cu bucăţele verzi de ceapă, supe de mazăre şi fripturi de vită. Plină până la refuz de toate aceste impresii, care, fiecare în parte, cu tot ce ţine de gust, miros, culoare şi formă, erau în sine o experienţă de viaţă, poate că nu era ciudat să-şi caute liniştea şi pacea acolo unde stătea şi unde nu părea să fi vrut să mai interiorizeze *ceva* din lumea asta.

Bărbatul din faţa mea, de la coadă, primise în sfârşit pe tejghea ceea ce comandase – trei caffè latte, probabil extrem de dificil de făcut –, şi chelneriţa cu păr lung până la umeri, buze moi şi ochi negri, care se înveseleau imediat la vederea cuiva cunoscut, dar care acum erau neutri, s-a uitat la mine.

–O cafea neagră? a spus ea înainte să apuc să cer ceva.

Am dat din cap şi am oftat când ea s-a întors s-o aducă. Aşadar, îl reţinuse şi ea pe bărbatul înalt şi trist,

cu pete de mâncare pentru copii pe pulover, care nu se spăla niciodată pe cap.

În puținele secunde cât i-a luat să scoată o ceașcă și s-o umple cu cafea, am măsurat-o din priviri. Și ea purta cizme lungi până la genunchi. Era moda iernii, și mi-aș fi dorit să dureze pentru totdeauna.

– Poftim! a spus.

I-am întins o bancnotă de o sută, ea a luat-o în primire cu degete ei îngrijite, am observat până și că lacul de unghii era transparent, a numărat restul din casă și mi l-a pus în palmă, și în momentul acela zâmbetul pe care mi-l adresase a alunecat înspre cele trei prietene din spatele meu.

Vederea cărții lui Dostoievski pe masă nu era tocmai ispititoare. Rezistența la lectură îmi creștea cu cât citeam mai puțin, era un cerc vicios tipic. În plus, ajunsesem să nu-mi placă să mă aflu în lumea descrisă de Dostoievski. Indiferent cât de absorbit puteam fi și cât admiram ceea ce făcuse, nu puteam scăpa de senzația de jenă pe care mi-o dădea lectura cărților lui. Nu, nu jenă. Disconfort era cuvântul. Mă simțeam inconfortabil în lumea lui Dostoievski. Dar am deschis oricum cartea și m-am așezat ca acasă pe canapea s-o citesc, după ce am aruncat o scurtă privire prin local ca să mă asigur că nu mă vedea nimeni făcând asta.

Înainte de Dostoievski, idealul, chiar și idealul creștin, a fost întotdeauna pur și puternic, ceresc, aproape intangibil. Carnea era slabă, mintea, șovăielnică, dar idealul era de neînduplecat. Idealul presupunea să aspiri, să înduri, să-ți duci crucea luptând. În cărțile lui Dostoievski, totul este omenesc sau, mai curând, omenescul este totul, și la fel sunt inversate și idealurile: le poți atinge numai renunțând, resemnându-te, golindu-te de voință mai degrabă decât alimentând-o. Idealurile celor

mai importante romane ale lui Dostoievski sunt smerenia şi renunţarea la sine, iar măreţia lui constă în faptul că acestea nu sunt niciodată atinse în acţiunea romanelor, lucru care este tocmai o urmare a propriei lui smerenii şi renunţări la sine ca autor. Spre deosebire de majoritatea celorlalţi mari scriitori, Dostoievski nu este el însuşi vizibil în romanele sale. Nu există nici o întorsătură de frază care să-l trădeze, nu se întrezăreşte nici o morală definitivă, el îşi foloseşte întreaga ingeniozitate şi tenacitate pentru a-i individualiza pe oameni, şi, din moment ce omul are atât de multe în el care nu se supun smereniei şi renunţării la sine, lupta şi acţiunea sunt întotdeauna mai puternice decât pasivitatea milei şi a iertării în care se dizolvă. De aici se poate merge mai departe, să luăm de pildă conceptul lui de nihilism, care niciodată nu pare real, ci e numai o idee fixă, o bucată din universul istoriei ideilor, exact pentru că omenescul răbufneşte la el în toate formele sale, de la cea mai grotescă şi mai animalică până la rafinamentul aristocratic sau la idealul christic, murdar, sărac şi refuzând splendorile lumii, şi se revarsă peste tot, inclusiv peste discuţia despre nihilism, până îl umple de sens. La un autor precum Tolstoi, care a scris şi a trăit şi el în perioada tulbure din a doua jumătate a secolului trecut, care a fost şi el preocupat de toate trăirile religioase şi morale ale omului, lucrurile arată complet diferit. La el găseşti descrieri ample de peisaje şi încăperi, de obiceiuri şi îmbrăcăminte, la el o ţeavă fumegă în urma unei împuşcături, pocnitura reverberează cu un ecou slab, animalul lovit saltă înainte de a se prăbuşi, iar sângele scoate aburi atunci când se prelinge pe pământ. Acolo se discută despre vânătoare cu argumente detaliate, ce nu se vor a fi altceva decât analiza competentă a unui fenomen obiectiv, inserată într-o relatare altfel perfect narativă. Această greutate a faptelor şi a lucrurilor nu se

găsește la Dostoievski, la el în spatele lor se ascunde mereu altceva, drama vreunui suflet, ceea ce înseamnă că există întotdeauna o latură a omenescului pe care el n-o cuprinde, și anume cea care ne leagă de lucrurile din exteriorul nostru. Multe forțe se întrepătrund în om, și în el există și altceva decât sufletul. Autorii Vechiului Testament au știut-o mai bine decât oricine. Acolo găsim de departe cea mai bogată descriere a posibilelor manifestări umane, în care sunt reprezentate toate formele de viață imaginabile, în afară de una, pentru noi singura validă, și anume cea sufletească. Împărțirea omenescului în subconștient și conștient, iraționalitate și raționalitate, unde una o explică sau o amplifică pe cealaltă, și înțelegerea lui Dumnezeu ca pe ceva în care îți poți cufunda sufletul, așa încât lupta să înceteze și să se instaureze pacea, sunt perspective noi, indisolubil legate de noi și de timpul nostru, care nu degeaba a făcut ca lucrurile să ne scape, contopindu-le cu cunoștințele sau cu imaginile noastre despre ele, în timp ce noi am inversat relația omului cu lumea: dacă înainte omul era cel care rătăcea prin lume, acum lumea este cea care rătăcește prin om. Iar când sensul se deplasează, se deplasează și lipsa lui. Nu eliminarea lui Dumnezeu este cea care ne deschide calea către noapte, așa cum se întâmpla în secolul al XIX-lea, când umanul rămas a cuprins totul, după cum se poate vedea la Dostoievski, la Munch și la Freud, unde omul, poate de nevoie, poate din dorință, a devenit propriul său ideal. De aici n-a mai lipsit decât un singur pas înapoi pentru ca întreg sensul să dispară. Și atunci omul a văzut că deasupra umanului există un cer care e nu numai pustiu, întunecat și rece, ci și nesfârșit. Cât valora umanul în acest univers? Era omul pe pământ altceva decât o târâtoare printre alte târâtoare, o viață printre altele, care ar fi putut să se manifeste la fel de bine sub forma algelor din mare sau a

ciupercilor din pădure, a icrelor din burta peştelui, a şobolanilor dintr-un cuib sau a scoicilor de pe o stâncă? De ce ar mai fi contat alegerile, când în viaţă nu mai exista nici un scop şi nici o direcţie, afară poate doar de a ne îngrămădi laolaltă, a trăi şi a muri? Cine se mai putea întreba despre valoarea vieţii când ea dispărea o dată pentru totdeauna, cui îi mai păsa de o movilă de pământ sau de o grămadă de oase vechi? Hârca, nu striga ea batjocoritoare acolo în mormânt? Ce mai contau câţiva morţi, din perspectiva asta? A da, existau şi alte perspective asupra aceleiaşi lumi; nu putea fi ea oare văzută ca un miracol, cu râurile ei de munte şi pădurile întinse, cu cochiliile de melc spiralate şi grotele adânci de un stat de om, cu vasele de sânge şi circumvoluţiunile cerebrale, cu planetele pustii şi galaxiile în extindere? Ba da, putea, căci sensul nu apare de la sine, ci îl dăm noi. Moartea goleşte viaţa de sens pentru că ţinta tuturor eforturilor noastre încetează odată cu ea, şi o umple de sens pentru că proximitatea ei face ca fiecare fărâmă de viaţă să fie indispensabilă, fiecare clipă, preţioasă. Însă, în vremurile noastre, moartea ne-a fost luată, ea nu mai există, nu mai mult decât în anunţurile din ziare, în ştirile de la televizor sau în filme, unde nu marchează încheierea vreunui flux – discontinuitate –, ci, dimpotrivă, datorită repetiţiei zilnice, reprezintă o continuare a fluxului – continuitate –, şi astfel a ajuns, în mod straniu, simbolul siguranţei şi modul nostru de ancorare. Prăbuşirea unui avion e un ritual, se întâmplă periodic, presupune cam acelaşi lucru, iar noi nu facem niciodată parte din ea. Siguranţă, da, dar şi tensiune şi intensitate, închipuie-ţi cât de îngrozitoare pot fi ultimele secunde ale pasagerilor... Aproape tot ce vedem şi facem are ceva din intensitatea aceea, intensitate care, deşi se declanşează în noi, nu are nici o legătură cu noi. Ce e asta? Trăim oare vieţile altora? Da, trăim şi avem parte, de fapt, de

tot ce nu am trăit şi nu am avut, din moment ce vedem şi participăm fără a fi noi înşine acolo. Şi nu rareori, ci zi de zi... Şi nu numai eu şi cei cunoscuţi mie, ci culturi întregi, aproape toată lumea, toată blestemata asta de omenire. Ea a cercetat şi şi-a însuşit totul, aşa cum marea înglobează ploaia şi zăpada, nu mai e nici un singur lucru pe lumea asta pe care noi să nu-l fi atras în universul nostru şi, astfel, să nu-l fi impregnat cu umanitate: pe aici a trecut mintea noastră. În comparaţie cu divinul, umanul a fost întotdeauna mic şi lipsit de importanţă, şi probabil datorită enormei semnificaţii a acestei pespective, semnificaţie care ar putea fi comparată doar cu importanţa intuiţiei că întotdeauna cunoaşterea a fost o cădere, a apărut ideea de divin – care acum a dispărut. Căci cine mai meditează azi la lipsa de sens a vieţii? Adolescenţii. Ei singuri mai sunt preocupaţi de întrebările existenţiale, care din acest motiv au dobândit o notă puerilă şi imatură, încât unui adult cu simţul decenţei rămas intact îi e de două ori imposibil să le ia în serios. Ciudat nu e însă, fiindcă vitalitatea nu e niciodată mai puternică şi mai incandescentă ca în adolescenţă, când pentru prima oară pătrunzi în lume şi toate sentimentele îţi sunt noi. Şi iată-i deci pe adolescenţi, cu gândurile lor măreţe orbitând pe traiectoriile lor mici, privind ba în stânga, ba în dreapta după vreo supapă prin care să le poată elibera, în timp ce presiunea preaplinului se acumulează. Şi peste cine dau inevitabil, dacă nu peste bătrânul Dostoievski? Dostoievski a devenit un autor al adolescenţilor, iar problema nihilismului, o problemă adolescentină. Fenomenul nu e tocmai uşor de explicat, dar, în orice caz, el a dus la subminarea acestei problematici esenţiale şi, totodată, la trasferul întregii forţe critice către stânga, unde se disipează în idei despre dreptate şi egalitate, care legitimează şi ghidează dezvoltarea acestei societăţi şi a vieţii noastre lipsite de adâncime. Diferenţa

dintre nihilismul secolului al XIX-lea şi cel al secolului nostru este totuna cu diferenţa dintre deşertăciune şi egalitate. În 1949, scriitorul german Ernst Jünger scria că viitorul ne va duce mai aproape de statul universal. Acum, când democraţia liberală deţine supremaţia printre formele sociale, pare că a avut dreptate. Cu toţii suntem democraţi, cu toţii suntem liberali, iar diferenţele dintre state, culturi şi oameni se micşorează pretutindeni. Or, mişcarea aceasta nu este ea, în mod fundamental, nihilistă? „Lumea nihilistă este în esenţă o lume în continuă descreştere, ceea ce în mod necesar şi natural coincide cu mişcarea către zero", scria Jünger. Exemple ale unei astfel de descreşteri sunt percepţia lui Dumnezeu ca „bun", sau tendinţa de a găsi un numitor comun tuturor evoluţiilor complicate din lume, sau predilecţia pentru specializare, şi ea o altă formă de reducţie, sau dorinţa de a transforma totul în cifre, fie că vorbim de frumuseţe, pădure, artă sau corpuri. Căci ce sunt banii altceva decât un mod de a pune semnul egalităţii între cele mai felurite lucruri, transformându-le în bunuri de consum? Sau, după cum scria Jünger: „Încetul cu încetul, toate sferele sunt aduse la un numitor comun, chiar şi cele care există în afara cauzalităţii, precum visul". În secolul nostru, până şi visele ne sunt identice, până şi visele devin tranzacţionabile. Absenţa diferenţei este doar un alt nume pentru indiferenţă.

În asta constă noaptea noastră.

Am simţit că în jurul meu mulţimea începea să se rărească şi că afară se întunecase, însă numai după ce am lăsat cartea deoparte ca să mă duc să-mi mai umplu cana mi-am dat seama că asta ar fi trebuit să-mi semnaleze trecerea timpului.

Era şase fără zece.

Fir-ar!

Ar fi trebuit să fiu acasă la cinci. Şi era şi vineri, iar vineri după-amiaza şi seara obişnuiam să facem ceva mai deosebit. Sau cel puţin asta era ideea.

La naiba! Ce porcărie!

Mi-am îmbrăcat haina, am băgat cartea în buzunar şi m-am grăbit afară.

– La revedere! a spus chelneriţa în urma mea.

– La revedere! am spus fără să mă mai uit înapoi.

Nu mă puteam întoarce acasă fără să fac cumpărăturile. Am intrat întâi vizavi, la Systembolaget, am luat la întâmplare o sticlă de vin roşu de pe raftul cu cele mai scumpe băuturi, după ce verificasem să aibă marcaj, apoi am luat-o prin pasajul ce ducea în interiorul mallului, care era atât de mare şi de luxos, încât întotdeauna mă făcea să mă simt un jerpelit şi un boschetar, apoi pe scări în jos către supermarketul de la subsol, unde găseai cea mai simandicoasă ofertă de produse din Stockholm şi unde ajungea o parte considerabilă a veniturilor noastre, nu fiindcă am fi fost nişte gurmanzi, ci fiindcă ne era prea lene să mergem până la supermarketul ieftin din pasajul staţiei de metrou de pe bulevardul Birger Jarlsgatan şi fiindcă eu nu dădeam o para chioară pe valoarea banilor, însemnând că îi aruncam pe geam fără nici o reţinere atunci când îi aveam şi la fel de firesc le duceam dorul când nu-i aveam. Bineînţeles că era o prostie, care ne făcea viaţa mai dificilă decât ar fi fost cazul. Am fi putut uşor avea o situaţie economică modestă, dar stabilă şi funcţională, în loc ca eu să arunc toţi banii pe geam de îndată ce intram în posesia lor, şi apoi să trăim următorii trei ani la limita supravieţuirii. Dar cine ar fi putut să gândească astfel? Nu eu, în orice caz. Aşa că m-am dus la raionul de măcelărie, unde stătea atârnată o minunăţie de carne matură, un antricot cu preţ exorbitant pentru noi, adus de la o fermă din Gotland, de al cărui gust

până şi eu îmi dădeam seama că era excepţional, şi unde se găseau nişte sosuri de casă în recipiente de plastic, din care am luat câteva, înşfăcând apoi şi o pungă cu cartofi, nişte roşii, o căpăţână de broccoli şi nişte ciuperci. Am văzut că aveau zmeură proaspătă şi am luat o caserolă, m-am grăbit înspre lăzile frigorifice şi am găsit îngheţata de vanilie de marca mai puţin cunoscută pe care tocmai începuseră s-o aducă, şi, în final, am luat în fugă un soi de napolitane franţuzeşti delicioase, care mergeau cu îngheţata, din cealaltă parte a magazinului, unde, din fericire, era şi o casă.

Fir-ar să fie, era şi un sfert!

N-ajungea că întârziasem o oră şi jumătate şi că Linda mă aştepta acasă, dar mai scurtasem şi seara, pentru că ne culcam foarte devreme. Pentru mine nu era nici o problemă, puteam foarte bine să mănânc nişte sendvişuri în faţa televizorului şi să mă culc la şapte şi jumătate dacă era nevoie, dar de ea era vorba.

În plus, tocmai fusesem într-un mic turneu de lecturi publice de trei zile şi urma să plec la Oslo săptămâna următoare ca să ţin o prelegere, aşa că nu puteam întinde coarda prea mult.

Am pus produsele pe banda de metal ce se mişca lent spre casieră. El le-a luat unul după altul şi le-a răsucit în aer până când cititorul cu laser a scanat codul de bare, apoi le-a aşezat pe banda rulantă îngustă şi neagră – făcând totul cu mişcări de somnambul, ca prin vis. Lumina de deasupra noastră era puternică şi nu-i ascundea nici un por al pielii. Gura îi atârna pe la colţuri, nu fiindcă ar fi fost bătrână, ci fiindcă avea obrajii mari şi cărnoşi. Tot capul îi era înfăşurat în carne. Faptul că petrecuse mult timp aranjându-şi coafura nu-i fusese de nici un folos: era ca şi cum ar fi pieptănat ciuful verde al unui morcov.

– Cinci sute douăzeci de coroane, a spus şi şi-a privit unghiile, ridicând mâinile.

Am trecut cardul prin cititor şi am tastat codul pin. În timp ce priveam fix ecranul şi aşteptam ca tranzacţia să fie aprobată, mi-am dat seama că uitasem de plasă. Când se întâmpla aşa ceva, aveam întotdeauna grijă s-o plătesc, pentru ca vânzătoarea să nu-şi închipuie c-o uitasem intenţionat şi că speram să-mi spună că puteam lua una gratis, aşa cum făcea adeseori. Dar acum nu aveam deloc bani gheaţă şi ar fi fost stupid să folosesc cardul pentru suma aceasta ridicolă. Pe de altă parte, de ce ar fi contat părerea ei despre mine? Doar era atât de grasă!

– Am uitat să iau o plasă, am spus.

– Face două coroane.

Am luat o plasă din cutia de dedesubtul casei de marcat şi am scos iar cardul.

– N-ai mărunt? a întrebat ea.

– Nu, din păcate.

A fluturat din mână.

– Dar vreau s-o plătesc, am spus. Nu e vorba de asta.

A zâmbit obosită.

– Poţi s-o iei aşa.

– Mulţumesc, am răspuns, am îndesat produsele în plasă şi am luat-o spre scările ce duceau în sus, înspre o sală unde erau înşirate vitrinele unei firme de licitaţii.

Când am ieşit pe uşa de acolo, pe cealaltă parte a străzii magazinul NK strălucea în întuneric. O întreagă reţea de coridoare se întindea chiar sub centrul oraşului, din pasajul principal puteai pătrunde în subsolul NK şi ajunge pe o stradă comercială subterană, legată pe partea stângă de un alt centru comercial, Gallerian, şi apoi, mai sus pe aceeaşi parte cu Casa de Cultură, mai departe se ieşea direct în pasajul pietonal Plattan, de sub piaţa centrală, şi apoi în staţia de metrou T-Centralen, de unde alte tuneluri duceau până departe, la gară. În zilele ploioase, veneam mereu pe aici, dar nu numai atunci, fiindcă orice subterană mă atrăgea, avea ceva magic – imagine

care-mi rămăsese cu siguranță din copilărie, când peșterile reprezentau însăși întruchiparea fantasticului. Îmi amintesc cum într-o iarnă se așternuse o zăpadă de peste doi metri, trebuie să fi fost prin 1976 sau 1977, și într-un weekend am săpat în ea niște peșteri conectate prin tuneluri întinse prin toată grădina, până la vecini. Când s-a lăsat seara și am putut sta în interiorul zăpezii, povestind, eram cuprinși ca de vrajă.

Am trecut pe lângă barul american plin de lume, era vineri, și oamenii veneau aici după serviciu să bea o bere sau înainte să înceapă distracția pe bune, cu hainele groase puse pe spătarul scaunului, zâmbeau și beau cu fețele îmbujorate, majoritatea aveau în jur de patruzeci de ani, în timp ce băieți și fete tinere cu șorțuri negre se învârteau în jur și luau comenzile, așezau tăvi cu bere pe mese și strângeau paharele goale. Sunetul oamenilor veseli, zumzetul acela cald, prietenos, întretăiat de câte un hohot de râs, a ajuns la mine în clipa când o ușă s-a deschis și un grup de cinci persoane s-a oprit chiar în fața intrării, fiecare făcea câte ceva: își cotrobăia în geantă după o țigară sau un ruj, tasta un număr pe telefon, pe care îl ducea apoi, așteptând, la ureche, în timp ce privirea îi străbătea strada sau căuta pe altcineva ca să-i zâmbească – un simplu zâmbet prietenesc.

– Un taxi până la Regeringsgatan... am auzit în spatele meu.

Pe stradă aluneca încet și mohorât un cârd de mașini, fețele pasagerilor erau luminate de felinare și dobândeau o strălucire misterioasă, iar pe chipurile șoferilor se proiecta lumina albăstruie a bordului. Din unele automobile se auzea basul. Pe cealaltă parte a străzii ieșeau oameni din NK, unde o voce urma să anunțe prin difuzor că în cincisprezece minute mallul se va închide. Vedeai blănuri groase, paltoane de lână de culoare închisă, mănuși de piele, mănunchiuri de

sacoşe. Câte o jachetă tinerească lucioasă, câte un pantalon tip sac, câte o căciulă croşetată. O femeie a trecut în fugă, într-o mână îşi ţinea căciula, haina descheiată îi flutura pe lângă picioare. Unde trebuia să ajungă? Părea ceva serios, aşa că m-am întors după ea. Dar nu s-a întâmplat nimic, a dispărut pur şi simplu după colţ, înspre parcul Kungsträdgården. Lipiţi de perete stăteau nişte boschetari. Unul ţinea în faţă un carton pe care era scris cu markerul că avea nevoie de bani pentru un adăpost peste noapte. Chiar alături era o căciulă cu nişte monede în ea. Ceilalţi doi stăteau şi beau. M-am uitat în altă direcţie când am trecut prin dreptul lor, am traversat spre Librăria Academiei, m-am grăbit pe lângă faţadele severe şi impersonale, m-am gândit la Linda, care era poate nervoasă, poate se gândea că seara era distrusă, şi la cât de puţin chef aveam să înfrunt aşa ceva. A urmat încă o intersecţie, am trecut pe lângă restaurantul italian scump, am aruncat o scurtă privire în sus înspre Glenn Miller Café, unde chiar atunci două persoane ieşeau din taxi, şi am mers mai departe spre restaurantul Nalen. Un autobuz enorm cu remorcă, probabil al unei formaţii, stătea parcat acolo, cu un autobuz alb al postului naţional suedez de radio chiar în spate. Dinăuntru ieşeau pe trotuar mănunchiuri groase de cabluri, şi am încercat în van să văd cine urma să cânte acolo în seara aceea, după care am urcat cele trei trepte din faţa uşii noastre, am tastat codul de securitate şi am intrat. De îndată ce am pus piciorul pe trepte, am auzit uşa deschizându-se şi închizându-se la loc la etajul de deasupra. Judecând după miros, trebuia să fi fost rusoaica. Dar era prea târziu ca să mai iau liftul, prin urmare am continuat să urc şi, într-adevăr, imediat după, iat-o coborând. S-a făcut că nu mă vede. Am salutat-o oricum.

–Bună!

A mormăit ceva, însă numai după ce a trecut de mine.

Era o vecină de coşmar. În primele noastre şapte luni, apartamentul ei fusese gol. Dar apoi, într-o noapte, pe la unu şi jumătate, ne-am trezit din cauza unui zgomot din hol, uşa ei se trântise, şi, la scurt timp după, a pornit muzica atât de tare, că nu ne mai puteam auzi unul pe celălalt. O muzică eurodisco în care basul şi percuţia ne făceau podeaua să vibreze şi ferestrele să tremure. Era ca şi cum am fi dat drumul la combina noastră la maximum. Linda, care era însărcinată în luna a opta, avea deja probleme cu somnul, dar chiar şi eu puteam să-mi iau adio de la odihnă, chit că de regulă dormeam buştean pe orice fel de gălăgie. Între cântece o auzeam strigând sub noi. Ne-am sculat şi ne-am dus în sufragerie. Trebuia să apelăm oare numărul acela special pentru astfel de situţii? N-aş fi vrut, era ceva prea suedez pentru mine, n-ar fi fost mai bine să mergem pur şi simplu jos, să sunăm la sonerie şi să-i spunem? Ba da, însă asta trebuia s-o fac eu. Şi aşa am şi făcut, am sunat, chiar dacă degeaba, apoi am bătut, dar n-a ieşit nimeni. Am petrecut încă o jumătate de oră în sufragerie. Oare muzica avea să se oprească pur şi simplu? Dar, până la urmă, Linda s-a enervat atât de tare, încât a coborât ea, şi atunci femeia a deschis brusc uşa. Şi a fost atât de înţelegătoare! A făcut un pas în faţă şi a atins burta Lindei, şi tu, care aştepţi un copil, a spus ea într-o suedeză cu iz rusesc, îmi pare rău, îmi cer scuze, dar bărbatul meu m-a părăsit şi nu ştiu ce să fac, înţelegi? Muzică şi puţin vin, prind bine în Suedia asta friguroasă. Dar tu aştepţi un copil şi trebuie să dormi, draga de tine!

Bucuroasă că reuşise, Linda s-a întors sus şi mi-a povestit ce discutaseră, după care am intrat amândoi în dormitor şi ne-am culcat. Zece minute mai târziu, chiar când adormisem, spectacolul acela de coşmar a început din nou. Aceeaşi muzică la acelaşi volum scandalos, cu aceleaşi urlete între melodii.

Ne-am sculat şi ne-am dus în sufragerie. Era aproape trei şi jumătate. Ce-ar fi trebuit să facem? Linda voia să apeleze numărul pentru reclamaţii, dar eu nu voiam, căci, deşi apelul era anonim, adică echipa care se ocupa de păstrarea liniştii publice nu avea voie să divulge numele reclamantului, era evident că ea avea să se prindă cine protestase, şi la cât de instabilă era, n-am fi făcut decât să punem paie pe foc. Atunci Linda a propus să aşteptăm, de data asta, până se termina, şi a doua zi să-i scriem o scrisoare amicală, din care să reiasă că eram înţelegători şi toleranţi, dar că un asemenea volum dat noaptea târziu era pur şi simplu inacceptabil. S-a întins pe canapea, respirând greoi cu burta în sus, eu m-am culcat în dormitor, şi, o oră mai târziu, când era aproape ora cinci, muzica s-a oprit în sfârşit. A doua zi, Linda a scris scrisoarea, a băgat-o în cutia poştală înainte să ieşim la prânz, şi a fost linişte până pe la şase seara, când la uşa noastră s-a auzit un val de ciocănituri şi bătăi violente. Am mers să deschid. Era rusoaica. Chipul încleştat şi alcoolic îi era alb de furie. În mână ţinea strâns scrisoarea Lindei.

–Ce naiba e asta? a strigat ea. Cum *îndrăzniţi*? La mine în casă! Să nu-mi spuneţi voi ce mama dracului să fac la mine în casă!

–Este o scrisoare amicală... am început eu.

–Dar nu cu tine vreau să vorbesc! a spus ea. Vreau să vorbesc cu şeful din casa asta!

–Cum adică?

–Tu nu eşti stăpân la tine în casă! Eşti dat afară când vrei să fumezi. Stai de râsul curcilor acolo, în curte. Crezi că nu te-am văzut? Cu ea vreau să vorbesc!

A făcut câţiva paşi înainte şi a vrut să treacă pe lângă mine. Mirosea puternic a alcool.

Inima mi se zbătea în piept. Furia era singura emoţie de care îmi era cu adevărat teamă. Niciodată nu reuşeam

să mă păzesc de senzația aceea de slăbiciune ce îmi cuprindea tot corpul. Picioarele îmi erau fără vlagă, brațele fără vlagă, vocea îmi tremura. Dar ea nu trebuia să observe.

– Cu mine trebuie să vorbești, am spus și am făcut un pas înspre ea.

– Nu! Ea a scris scrisoarea. Cu ea am de vorbit.

– Uite ce este! Ai pus muzica groaznic de tare, noaptea târziu. N-am putut dormi. Nu poți face așa ceva. Știi foarte bine.

– Nu-mi spui *tu* mie ce să fac!

– Nu, poate că nu, i-am răspuns. Dar există ceva care se numește oră de liniște. Toată lumea din bloc trebuie să țină cont de ea.

– Știi tu cât plătesc eu chirie? a spus ea. O mie cinci sute de coroane! Și locuiesc aici de opt ani! Nimeni nu s-a plâns până acum. Și pe urmă ați venit voi. Uși de biserică ce sunteți! „Eu sunt însărcinaaată!"

La ultimele cuvinte, a mimat cum arătau oamenii ca noi strâmbând din gură și dând din cap. Părul îi era vâlvoi, pielea palidă, obrajii grăsuni, ochii bulbucați.

Se uita țintă la mine cu privirea ei sfredelitoare. Mi-am coborât ochii. Ea s-a răsucit pe călcâie și a luat-o pe scări în jos.

Am închis ușa și m-am întors spre Linda, care stătea lipită de peretele din hol.

– Mda, a fost o idee grozavă, am spus.

– Te referi la scrisoare?

– Da. Acum am stârnit-o.

– Vrei să spui că e greșeala mea? Ea e dusă rău cu capul, nu eu. N-am ce să-i fac.

– Liniștește-te! am spus. Noi doi n-avem nimic de împărțit.

În apartamentul de sub noi se auzea muzica, la fel de tare ca în noaptea precedentă. Linda s-a uitat la mine.

– Ieșim? a spus ea.

– Nu-mi surâde ideea să ne lăsăm daţi afară.

– Dar aici nu se poate sta.

– Nu.

În timp ce ne îmbrăcam, muzica s-a oprit. Poate chiar şi pentru ea era prea tare. Dar noi am ieşit oricum până la portul de lângă piaţa Nybroplan, unde luminile străluceau în apa neagră şi unde straturi mari de gheaţă amestecată cu zăpadă se adunau în faţa feribotului când acesta sosea la mal. Clădirea Teatrului Dramatic Regal trona ca un castel pe cealaltă parte a străzii. Era unul dintre edificiile care îmi plăceau cel mai mult din tot oraşul. Nu pentru că era frumos, căci nu era, ci pentru că îi simţeai aerul aparte, ca şi al zonei din jur. Poate că strălucirea lui, chiar şi în zilele mohorâte de ploaie, se datora pur şi simplu culorii deschise, aproape albe, şi suprafeţelor atât de întinse. Cu vântul constant ce venea dinspre mare şi cu steagurile fluturând în faţa intrării, spaţiul în care stătea părea cumva deschis, şi îi lipsea aparenţa aceea zdrobitoare a clădirilor monumentale. Oare nu arăta ca o colină pe malul mării?

Mergeam ţinându-ne de mână pe Strandvägen. Suprafaţa apei până la insula Skeppsholmen era cufundată în întuneric. Cum doar câteva clădiri răspândeau lumină în jur, în oraş se crea un ritm straniu, părea să se sfârşească, trecând în rural şi în natură, pentru ca apoi să continue pe cealaltă parte, unde centrul vechi, cartierul Slussen şi toată colina dinspre Söder străluceau şi clocoteau de viaţă.

Linda mi-a povestit câteva anecdote de la Teatrul Dramatic Regal, unde ea practic crescuse. Cât timp mama ei fusese actriţă acolo, avusese grijă singură de Linda şi de fratele ei, aşa încât copiii o însoţiseră adesea la repetiţii şi la spectacole. Pentru mine, teatrul era mitologic, pentru Linda, era trivial, ceva despre care nu prea voia să vorbească şi în mod sigur n-ar fi făcut-o nici

acum dacă n-aş fi întrebat-o eu. Ştia totul despre actori, despre vanitatea şi pasiunea lor, despre temeri şi intrigi, râdea şi spunea că, în realitate, cei mai buni erau deseori şi cei mai proşti, cei care înţelegeau cel mai puţin, spunea că un actor intelectual era un paradox, însă, chiar dacă disprețuia actoria, ca şi afectarea şi gesticulaţia lor, sentimentele şi vieţile lor ieftine şi goale, chiar superficiale, prestaţiile lor cele mai iscusite aveau pentru ea o valoare deosebită, vorbea aprins despre ele, de pildă *Peer Gynt* pus în scenă de Bergman, pe care îl văzuse de nenumărate ori, fiindcă lucra la garderoba teatrului în perioada aceea, caracterul lui fantastic şi de basm, dar şi baroc şi burlesc, sau *Visul* lui August Strindberg, pus în scenă de celebrul regizor american avangardist Robert Wilson la Teatrul de Stat din Stockholm, şi la care Linda se ocupase de dramaturgie, care era, fireşte, mai pură şi mai stilizată, dar la fel de magică. Ea însăşi îşi dorise cândva să devină actriţă, doi ani la rând ajunsese până la ultima probă în cadrul examenului de admitere la Institutul de Teatru, dar, după ce fusese respinsă a doua oară, se consolase, n-ar mai fi fost acceptată niciodată, îşi îndreptase privirea în altă direcţie, se înscrisese la cursurile de scriere creativă de la Biskops-Arnö şi debutase în anul următor cu poeziile scrise acolo.

Acum povestea despre un turneu la care participase. Teatrul Dramatic Regal, compania lui Bergman, călătorea prin lume, erau vedete pe oriunde mergeau, şi de data asta ajunseseră la Tokio. Actorii suedezi intraseră într-unul din cele mai selecte restaurante ale oraşului, nici vorbă să se descalţe sau să urmeze regulile casei, nu, ei îşi fluturau braţele, scuturau scrumul în ceştile de sake şi strigau după chelner. Linda, în rochie scurtă, cu ruj roşu, părul negru tuns bob şi o ţigară în mână, uşor îndrăgostită de actorul Peter Stormare, le ţinea companie. Avea doar cincisprezece ani şi, din ce mi-a povestit,

probabil arăta grotesc în ochii japonezilor. Aceştia rămăseseră inexpresivi, se plimbaseră doar tăcuţi printre ei – chiar şi când unul dintre actori se prăbuşise peste un paravan de hârtie, căzând la pământ.

Linda a râs povestindu-mi.

–Când trebuia să plecăm, a continuat ea şi s-a uitat înspre restaurantul Djurgårdsbrunn, un chelner mi-a adus o pungă. Cadou de la bucătar, mi-a spus. M-am uitat înăuntru. Ştii ce era?

–Nu.

–Era plină de crabi minusculi vii.

–Crabi? Şi ce însemnau?

Linda a ridicat din umeri.

–Nu ştiu.

–Ce-ai făcut cu ei?

–I-am luat la hotel. Mama era atât de ameţită, încât n-a putut ajunge singură acasă. Eu am luat separat un taxi, ţinând punga cu crabi la picioare. Când am ajuns sus în cameră, am dat drumul la apă rece în cadă şi i-am răsturnat acolo. Au forfotit toată noaptea, în timp ce eu dormeam în camera alăturată. În plin centrul oraşului.

–Şi apoi ce s-a întâmplat? Ce-ai făcut cu ei?

–Povestea se încheie aici, a spus ea şi m-a prins de mână, privindu-mă zâmbitoare.

Avea ea ceva cu Japonia. Volumul ei de poezii primise, dintre toate, un premiu japonez, o diplomă cu scris japonez, care până nu demult atârnase deasupra biroului ei. Şi oare nu aveau trăsăturile ei mărunte şi frumoase un uşor iz japonez?

Am urcat înspre piaţa Karlaplan, unde bazinul în formă de cerc, în mijlocul căruia în jumătatea caldă a anului funcţiona o fântână enormă, era acum golit de apă şi acoperit de frunzele căzute ale copacilor dimprejur.

–Ţii minte când am văzut *Strigoii*? am întrebat-o.

–Bineînţeles, a spus. N-am să uit niciodată.

Știam asta, lipise biletul de la spectacol în albumul foto pe care îl tot frunzărea în timpul sarcinii. *Strigoii* lui Ibsen fusese ultimul spectacol de teatru al lui Bergman, și noi ne duseserăm să-l vedem înainte de a fi propriu-zis împreună, era unul dintre primele lucruri pe care le făcuserăm în doi, unul dintre primele lucruri împărtășite. Trecuse de atunci doar un an și jumătate, însă părea o viață de om.

Linda m-a privit cu căldura aceea care mă umplea până în străfundurile sufletului. Văzduhul era rece și bătea un vânt aspru, înțepător. Ceva legat de vremea aceasta m-a făcut să mă gândesc la poziția extrem de estică a Stockholmului, era aici un aer străin, diferit de Norvegia mea, fără să pot spune precis în ce fel. Cartierul în care ajunseserăm era cea mai bogată și mai moartă parte a orașului. Nimeni nu ieșea aici pe străzi, care nu erau niciodată circulate și cu toate astea erau mai largi decât oriunde altundeva în centru.

O femeie și un bărbat cu un câine veneau înspre noi, el cu mâinile la spate și cu o căciulă de piele pe cap, ea într-o haină de blană, cu micul terier adulmecând în față.

– Intrăm undeva să luăm o bere? am întrebat.

– Da. Mi-e și foame. Poate barul de la cinema Zita?

– Bună idee.

Un frison mi-a străbătut corpul, și mi-am ridicat gulerul paltonului mai strâns în jurul gâtului.

– La naiba, ce frig e în seara asta! am spus. N-ai înghețat?

A clătinat din cap. Purta pufoaica enormă împrumutată de la cea mai bună prietenă, Helena, care iarna trecută fusese și ea însărcinată, și căciula de blană cumpărată de mine în timpul vizitei noastre la Paris, de ale cărei urechi atârnau niște ghemotoace mici de blană.

– Dă din picioare?

Linda și-a pus mâinile pe burtă.

– Nu, copilul doarme, a spus ea. Asta face aproape întotdeauna când mă plimb.

– „Copilul", am spus eu. Mă trece un fior când vorbești așa. De parcă încă n-am ajuns să concep că e vorba de o ființă umană înăuntrul tău.

– Dar este, a spus Linda. Am deja senzația că-l cunosc. Îți amintești cum s-a zbătut când am făcut testul pentru diabet?

Am dat din cap. Linda risca anumite complicații pentru că tatăl ei avea diabet, așa că trebuise să înghită un fel de compoziție zaharoasă, cea mai grețoasă și scârboasă chestie făcută vreodată, după spusele ei, iar copilul din burtă o burdușise nebunește cu picioarele timp de peste o oră.

– Cred că atunci a avut o surpriză, am spus cu un zâmbet, aruncând o privire înspre Humlegården, care începea de pe cealaltă parte a străzii.

Cu cupolele sale de lumină, care în unele locuri dezvăluiau copacii cu trunchiurile lor greoaie și ramurile răsfirate, iar în altele, peluza îngălbenită și umedă din parc, lăsând spațiile intermediare complet în beznă, atmosfera nocturnă avea ceva magic, dar nu magic ca în pădure, ci ca la teatru. Am luat-o împreună pe una din alei. Deși pe alocuri rămăseseră încă mici grămăjoare de frunze, peluzele și aleile dintre ele erau goale ca podeaua din sufragerie. Un alergător fugea încet și târșâit în jurul statuii lui Linné, un altul cobora panta lină în viteză. Știam că sub noi se aflau depozitele imense ale Bibliotecii Regale, care se ivea luminată în fața noastră. La o intersecție mai încolo era Stureplan, unde se găseau cele mai exclusiviste localuri de noapte ale orașului. Noi locuiam la o aruncătură de băț de piața aceasta, dar într-o cu totul altă lume. Aici erau împușcați oameni fără ca noi să știm ceva până citeam a doua zi în ziar, vedete de talie mondială se opreau aici când poposeau în oraș, întreaga

elită de celebrități și afaceriști ai Suediei se afișa în Stureplan – evenimente despre care întreaga țară putea citi apoi în tabloide. La barurile de aici nu stăteai la coadă să intri, te aliniai într-un rând, iar paznicii veneau și arătau cu degetul către cine era admis. Până să ajung aici nu văzusem duritatea și răceala din acest oraș, iar diferențele culturale nu le simțisem niciodată atât de frapant. În Norvegia, aproape orice distanță este geografică, și, din moment ce populația e atât de mică, drumul până sus sau până în centru este peste tot scurt. În fiecare clasă există câte un elev care ajunge până în vârf în vreun domeniu – sau cel puțin în fiecare școală. Oricine cunoaște pe cineva care știe pe altcineva. În Suedia, distanța socială este mult mai mare, și, pentru că satele sunt depopulate și aproape toată lumea locuiește la oraș, iar toți cei care au vreun fel de ambiții se mută la Stockholm, unde se petrec *toate* evenimentele relevante, atunci e destul de vizibil: oamenii sunt atât de aproape și totuși atât de departe.

– Tu te gândești din când în când de unde vin eu? am întrebat-o pe Linda și m-am uitat la ea.

A dat din cap.

– Nu, nu prea. Tu ești Karl Ove, soțul meu cel frumos. Asta ești tu pentru mine.

– Între un cartier de case risipit pe insula Tromøya, unde ai copilărit, și lumea ta e o distanță ca de la cer la pământ, îți dai seama, nu? Eu nu știu nimic despre locul ăsta. Totul mi-e *profund* străin. Îți amintești ce-a spus mama când a intrat pentru prima dată în apartamentul nostru? Nu? „Ar fi trebuit să vadă și bunicul tău, Karl Ove."

– Foarte frumos, nu?

– Dar înțelegi? Pentru tine e un simplu apartament. Pentru mama era un fel de sală de bal.

– Și pentru tine?

–Şi pentru mine la fel. Dar nu *asta* voiam să spun. Că e sau nu foarte frumos. Ci că eu vin dintr-o cu totul altă lume. Dintr-un loc total lipsit de orice sofisticare, nu-i aşa? Mi se rupe de el, mi se rupe şi de asta, ideea e că nu-mi aparţine şi că niciodată n-o să-mi aparţină, oricât aş locui aici.

Am traversat drumul şi am intrat pe strada îngustă din zona rezidenţială vecină cu cartierul unde crescuse Linda, am trecut pe lângă cafeneaua Saturnus şi apoi în jos pe Birger Jarlsgatan, unde era cinematograful Zita. Faţa îmi amorţise de frig, coapsele îmi îngheţaseră.

–Eşti norocos să fii în situaţia asta, a spus ea. Nu ţi se pare că te-a ajutat foarte mult? Faptul că ai un loc la care să te poţi întoarce? Faptul că există un exterior de unde vii şi un interior unde vrei să ajungi?

–Înţeleg ce vrei să spui.

–Eu am avut totul aici. Aici am crescut. Şi aproape că nu mă pot distanţa. Şi mai sunt şi aşteptările. Nimeni nu se aştepta la ceva anume de la tine, nu? Bine, ba da, dar în afară de a studia şi de a-ţi găsi un job?

Am ridicat din umeri.

–Nu m-am gândit niciodată în felul ăsta.

–Nu, a spus ea.

A urmat o pauză.

–Eu întotdeauna am trăit în miezul a tot ce e aici. Poate că *mama* nu şi-a dorit decât să-mi fie bine... S-a uitat la mine. De asta e atât de mulţumită de tine.

–E mulţumită?

–N-ai observat? Trebuie să fi observat!

–Ba da, sigur că da.

Mi-am amintit prima întâlnire cu mama ei. O căsuţă la o fermă veche în pădure. Era toamnă. Ne aşezaserăm să mâncăm de îndată ce ajunseserăm. Supă caldă cu carne, pâine proaspăt coaptă, lumânări pe masă.

Îi simțeam din când în când privirea ațintită asupra mea. Era curioasă și caldă.

– Dar pe lângă mama erau și alții în jurul meu, a continuat Linda. Johan Nordenfalk al doisprezecelea crezi poate că a devenit profesor de școală? Atâția bani și atâta cultură! Toți trebuiau să reușească. Am avut trei prieteni care și-au luat viața. Iar la câți au sau au avut anorexie nici nu îndrăznesc să mă gândesc.

– Da, ce mizerie! am spus. De ce oamenii n-o pot lua mai ușor?

– Nu vreau să ne creștem copiii aici, a spus Linda.

– Acum sunt „copii"?

A zâmbit.

– Da.

– Atunci rămâne Tromøya, am spus. Știu un singur om care și-a luat viața acolo.

– Nu e de glumă!

– Sigur că nu.

O femeie într-o rochie lungă, roșie a trecut țăcănind din tocuri pe lângă noi. Ținea o geantă neagră într-o mână, cu cealaltă strângea la piept un șal negru de plasă. Chiar în spatele ei veneau doi bărbați tineri în hanorac și bocanci de munte, unul cu o țigară între degete. După ei, trei prietene. Și ele îmbrăcate de petrecere, cu poșete minuscule în mână, dar măcar purtau fâșuri peste rochii. În comparație cu străzile din Östermalm, aici era un adevărat circ. Pe ambele părți ale străzii bătea lumina restaurantelor, toate pline de oameni. În față la Zita, unul dintre cele două cinematografe de artă din cartier, un mic grup stătea și tremura.

– Dar, foarte sincer, a spus Linda. Poate nu Tromøya, însă cu siguranță Norvegia. E mai plăcut acolo.

– Este.

Am împins uşa grea şi am ţinut-o deschisă ca să intre. Mi-am scos mănuşile şi căciula, mi-am descheiat paltonul, mi-am desfăcut fularul.

– Dar eu nu vreau în Norvegia, am spus. Asta e ideea.

Ea n-a zis nimic, s-a dus doar la avizierul cu afişe de film. S-a întors către mine.

– Rulează *Timpuri noi*! a spus.

– Mergem?

– Da, mergem! Numai să mănânc ceva înainte. Cât e ora?

– Opt patruzeci.

– Începe la nouă. Ajungem. Cumperi tu biletele, iar eu merg să văd dacă pot să-mi iau ceva de la bar.

– Da. Am scos din buzunar o bancnotă mototolită de o sută şi m-am apropiat de ghişeu. Mai aveţi bilete la *Timpuri noi*?

O femeie ce nu putea să aibă mai mult de douăzeci de ani, cu codiţe şi ochelari, m-a privit cu un aer superior.

– Poftim?

– Aveţi – bilete – la – *Timpuri – noi*? am scandat în suedeză.

– Da.

– Vreau două. În spate, pe mijloc. Două, am repetat în suedeză,

Pentru siguranţă, am ridicat două degete în aer.

Ea a tipărit biletele şi le-a pus tăcută pe blatul din faţa mea, apoi a netezit puţin bancnota înainte s-o vâre în casă. Am intrat în bar, care era plin ochi de lume, am văzut-o pe Linda la tejghea şi m-am strecurat până lângă ea.

– Te iubesc, i-am spus.

Nu-i spuneam asta aproape niciodată, şi ochii ei au strălucit când s-a uitat la mine.

– Chiar?

Ne-am sărutat uşor. Apoi chelnerul a aşezat un coşuleţ cu taco în faţa noastră şi un bol cu ceva ce semăna a sos guacamole.

– Vrei o bere? a spus ea.

Am clătinat din cap.

– Poate după. Dar atunci vei fi tu prea obosită.

– Probabil. Ai luat bilete?

– Da.

Prima dată văzusem *Timpuri noi* la clubul de film din Bergen, la vârsta de douăzeci de ani. La un moment dat, nu mă mai puteam opri din râs. Nu multe persoane ţin minte când au râs ultima dată, eu ţin minte când am râs acum douăzeci de ani – firește, pentru că nu se întâmplă atât de des. Îmi amintesc şi ruşinea de a nu mă putea controla, şi bucuria de a mă manifesta. Scena îmi e şi acum întipărită în minte. Chaplin trebuia să apară într-un fel de varieteu. Este un număr important, care poate avea urmări majore, el are emoţii şi îşi scrie versurile cântecului, pentru mai multă siguranţă, pe o bucată de hârtie pe care, înainte să intre în sală, şi-o bagă în mâneca sacoului. Dar, imediat ce ajunge pe ringul de dans, pierde versurile, pentru că îşi salută publicul cu un gest grandios, şi foile îi zboară. Aşa că rămâne acolo fără text, în vreme ce trupa din spatele lui cântă. Ce-ar trebui să facă? Ei bine, da, se ia în grabă după muzicanţi, improvizând un dans, pentru ca publicul să nu-şi dea seama de nefirescul situaţiei, timp în care orchestra repetă şi iar repetă secvenţa de început. Râsesem până îmi dăduseră lacrimile. Apoi scena se transformă, căci el nu găseşte textele, oricât de mult le caută dansând, şi până la urmă e *nevoit* să cânte. Stă acolo fără cuvinte şi, când începe în cele din urmă, foloseşte cuvinte inexistente, dar care seamănă, iar dacă sensul a dispărut, au rămas tonul şi melodia, şi asta mă umpluse de bucurie, îmi amintesc, nu doar pentru mine, ci pentru

întreaga umanitate, căci se simțea acolo o mare căldură, și unul dintre noi era cel care o crease.

Când, în seara aceea, m-am așezat lângă Linda, nu eram sigur de ce ne așteptam. *Chaplin*, într-adevăr. Cineva care ar apărea în eseurile despre umor scrise de Fosnes Hansen. Și, dacă fusese amuzant acum cincisprezece ani, avea să mai fie de râs și acum?

Avea. Și exact în același loc. Intră, salută publicul, fițuicile îi alunecă din mâneci, el dansează de-a lungul și de-a latul podelei, cu picioarele rămase parcă *în urmă*, târșâite, fără a pierde vreo clipă contactul cu publicul; pe tot parcursul dansului și al căutării, înclină politicos din cap către spectatori. La pantomima care a urmat, o lacrimă mi-a curs pe obraz. Cât de frumos mi se părea totul în seara aceea! La ieșirea din sală chicoteam, Linda era bucuroasă pentru că eu eram atât de fericit, bănuiam, dar și din motivele ei. Ținându-ne de mână, am urcat treptele de piatră din dreptul Institutului Cultural Finlandez, râzând în timp ce repovesteam scene din film. Apoi am luat-o pe Regeringsgatan, pe lângă brutărie, magazinul de mobilă și US VIDEO, și într-un final am descuiat și am urcat scările până la apartamentul nostru. Era puțin trecut de zece și jumătate, și Linda abia mai reușea să-și țină ochii deschiși, așa că ne-am culcat de îndată.

Zece minute mai târziu s-a dezlănțuit din nou muzica de dedesubt. Uitasem complet de rusoaică și m-am ridicat brusc în capul oaselor.

– Drace! a făcut Linda. Nu poate fi adevărat!

Abia dac-am auzit ce spusese.

– Nu e nici unsprezece, am spus. Și e vineri seara. N-avem ce face.

– Nu-mi pasă, a spus Linda. Eu sun și-o reclam. Așa nu mai merge.

Dar nici nu apucase bine să se ridice și să iasă din cameră, că muzica s-a oprit. Ne-am culcat din nou.

De data asta, adormisem când a luat-o de la capăt. La fel de zgomotos. M-am uitat la ceas. Unsprezece jumătate.

–Suni tu? a spus Linda. N-am închis un ochi.

Dar s-a întâmplat acelaşi lucru. După numai câteva minute, muzica s-a oprit şi s-a făcut linişte.

–Mă culc în bucătărie.

Rusoaica a mai pornit muzica la maximum în noaptea aceea de două ori. Ultima dată a îndrăznit s-o lase o întreagă jumătate de oră înainte s-o oprească. Era ridicol, dar foarte deranjant. Femeia era sărită şi i se pusese pata pe noi. Aveam impresia că se putea întâmpla orice. Dar până la următorul episod a trecut mai mult de o săptămână. Aşezasem nişte ghivece cu plante în geamul din casa scărilor, lângă uşa noastră, era o zonă comună şi nu era treaba noastră s-o decorăm, dar, cu un etaj mai sus, vecinii făcuseră la fel, şi nimeni n-ar fi putut obiecta dacă aranjam puţin coridorul. Două zile mai târziu, plantele au dispărut. Nu conta prea mult, dar ghivecele fuseseră ale străbunicii mele, erau printre puţinele lucruri pe care le luasem din casa din Kristiansand după moartea bunicii, datau de la începutul secolului trecut, şi din cauza asta dispariţia lor era puţin enervantă. Fie le furase cineva – dar cine mai fură astăzi ghivece de flori? –, fie cineva le luase fiindcă îi displăcea iniţiativa noastră. Ne-am decis să punem un bilet la avizierul din hol şi să întrebăm dacă le văzuse cineva. Deja în aceeaşi seară bileţelul era plin de insulte şi acuzaţii scrise cu cerneală albastră într-o suedeză plină de greşeli. Îi acuzam de furt pe locatarii din clădire? În cazul acesta, puteam să ne mutăm de-acolo cât mai repede. Cine naiba ne credeam? Câteva zile mai târziu, am montat o masă de înfăşat pe care o cumpăraserăm de la IKEA, a necesitat puţină ciocăneală, dar, fiind numai ora şapte seara, nu m-am gândit că avea să fie vreo problemă. Dar a fost; după primele lovituri de ciocan, de mai jos

a început un zdrăngănit sălbatic în țevi – era vecina rusoaică, protestând astfel împotriva a ceea ce ea considera a fi în mod evident un abuz. Dar nu puteam să las baltă montatul pentru așa ceva, prin urmare am continuat. În minutul următor ușa de dedesubt s-a trântit, după care femeia a apărut la ușa noastră. Am deschis. Cum puteam să ne plângem de ea, când noi făceam exact la fel? Am încercat să-i explic diferența dintre a pune muzica tare în mijlocul nopții și a monta o masă de înfășat la șapte seara, dar vorbeam la pereți. Cu o privire sălbatică și cu gesturi revoltate, a ținut-o pe-a ei. Dormea, noi o treziserăm. Credeam noi că eram mai grozavi decât ea, dar nu eram...

De atunci încolo a folosit constant aceeași metodă. De fiecare dată când vreun sunet de la noi pătrundea până jos la ea, fie și un simplu pas mai apăsat pe podea, începea să bată în țevi. Ecoul era penetrant și, din moment ce executantul era ascuns privirii, plutea în încăpere ca un soi de conștiință încărcată. Mi se părea detestabil, mă simțeam de parcă nu puteam să am liniște nicăieri, nici măcar în propriul cămin.

Apoi, în zilele de dinaintea Crăciunului, sub noi s-a făcut liniște. Am cumpărat un brad de la un stand din Humlegården; era întuneric, aerul plin de zăpadă, iar pe străzi domnea haosul tipic din preajma sărbătorilor, oamenii alunecau unul pe lângă altul orbi față de ceilalți și de lume. Am ales un pom, vânzătorul înfofolit l-a înfășurat într-un fel de plasă ca să-l facă mai ușor de transportat, am plătit și l-am săltat pe umăr. Abia atunci mi-a trecut prin minte că era, poate, puțin cam mare. O jumătate de oră mai târziu, după nenumărate pauze pe drum, l-am târât în apartament. Am râs când l-am văzut postat în sufragerie. Era enorm. Cumpăraserăm un brad gigantic. Dar poate nu era atât de stupid,

pentru că a fost primul şi ultimul Crăciun petrecut în doi. În ajun, am mâncat mâncarea tradiţională suedeză adusă de mama Lindei, am împachetat cadourile şi apoi ne-am uitat la *Circul* lui Chaplin, căci ne cumpăraserăm un set cu toate filmele lui. Le-am vizionat de sărbători, am făcut plimbări lungi pe străzile decorate festiv, am aşteptat şi am aşteptat. Am uitat de rusoaică, şi toată lumea a încetat să mai existe pentru noi în tot weekendul de Crăciun. Ne-am dus până la mama Lindei, am stat acolo câteva zile şi, când ne-am întors, am început să ne pregătim pentru masa de revelion cu Geir şi Christina, Anders şi Helena.

Dimineaţă am făcut curăţenie în tot apartamentul, am fost afară şi am făcut cumpărături pentru cină, am călcat faţa de masă mare şi albă, am extins masa cu un blat inserat la mijloc şi am acoperit-o, am lustruit argintăria şi sfeşnicele, am împăturit şerveţelele şi am aşezat boluri cu fructe, încât apartamentul strălucea cât se poate de burghez atunci când, pe la ora şapte, au sosit oaspeţii. Întâi Anders, Helena şi fiica lor. Helena şi Linda se cunoscuseră pe vremea când Helena lua lecţii cu mama Lindei, şi, chiar dacă Helena era cu şapte ani mai în vârstă decât Linda, găsiseră imediat un limbaj comun. Anders fusese cu ea în ultimii trei ani. Ea era actriţă, el era... da, un fel de infractor.

Când am deschis, stăteau cu feţele înroşite de frig în casa scărilor, zâmbind.

– Salut, bătrâne! a spus Anders.

Purta o căciulă de piele maro cu clapete, o geacă mare albastră şi pantofi negri distinşi. Elegant nu era, şi totuşi se asorta în mod straniu cu Helena, care, cu paltonul ei alb, cizmele negre şi căciula de blană albă, era în mod sigur elegantă.

Din căruciorul de lângă ei, fetiţa mă privea serioasă.

– Salut! i-am spus şi am privit-o în ochi.

Nu i s-a clintit nici un mușchi pe față.

– Intrați! am spus și am făcut câțiva pași în spate.

– Putem aduce căruciorul înăuntru? a întrebat Helena.

– Desigur, am spus. Crezi că încape? Sau ar trebui să desfac și cealaltă ușă?

În timp ce Helena împingea căruciorul și-l trecea peste prag, Anders și-a dat jos haina în hol.

– Unde e *señorita*? a spus el.

– Se odihnește, am spus.

– Totul e-n regulă?

– Da.

– Bine! a spus și și-a frecat mâinile. La naiba, ce frig e afară!

În fața noastră, fetița era împinsă pe ușă înăuntru, cu mâinile încleștate pe mânerul căruciorului. Helena a pus frânele și a ridicat-o de acolo, i-a scos căciula și a desfăcut fermoarul salopetei roșii, în timp ce fetița stătea nemișcată pe podea. Pe dedesubt avea o rochiță albastru-închis, ciorăpei și pantofi albi.

Din dormitor a venit Linda. Fața îi strălucea. A îmbrățișat-o mai întâi pe Helena. Au stat mult așa, strângându-se în brațe, privindu-se în ochi.

– Ce frumoasă ești! a spus Helena. *Cum* reușești? Țin minte, când eu eram în luna a noua...

– E doar o rochie veche pentru gravide, a spus Linda.

– Da, dar *toată* ești atât de frumoasă!

Linda a zâmbit mulțumită, s-a aplecat și l-a îmbrățișat pe Anders.

– Ce masă! a spus Helena când a intrat în sufragerie. Uau!

Nu știam exact ce ar trebui să fac, așa că am intrat în bucătărie să verific, pasămite, una-alta, în timp ce le așteptam să se liniștească. În clipa următoare, am auzit iar soneria.

– Deci? a spus Geir când am deschis uşa de la intrare. Ai terminat curăţenia?

– A, *voi* eraţi? am spus eu. Nu rămăsese pe luni? Noi aici facem revelionul, aşa că nu e cel mai bun moment. Dar, în fine, poate vă înghesuim şi pe voi pe undeva...

– Bună, Karl Ove! a spus Christina şi m-a îmbrăţişat. Sunteţi bine?

– Da, am spus şi am făcut câţiva paşi înapoi ca să le fac loc, căci Linda venise să-i salute.

Iar îmbrăţişări, iar haine date jos şi încălţări scoase din picioare, după care am intrat cu toţii în sufragerie, unde fiica lui Anders şi a Helenei, care începuse să se târască printre noi, a fost un motiv excelent să-mi feresc privirea în primele minute, până când lucrurile s-au aşezat.

– Voi chiar ţineţi la tradiţiile de Crăciun, din câte văd, a spus Anders şi a arătat înspre bradul enorm din colţ.

– A costat opt sute de coroane, am replicat eu. Îl ţinem până când nu mai are strop de viaţă în el. În casa asta nu se irosesc banii.

Anders a râs.

– Şeful a dat-o pe glume!

– Eu glumesc tot timpul, am spus. Numai voi, suedezii, nu pricepeţi ce spun.

– Cam da, a confirmat el. La început, cel puţin, nu înţelegeam nimic din ce spuneai.

– Deci anul ăsta v-aţi luat un brad de parveniţi? a comentat Geir.

Anders a început să vorbească o imitaţie de norvegiană, aşa cum se obişnuieşte în Suedia, adică folosind frecvent cuvântul *kjempe*[1], câte un *gutt*[2], care suedezilor le sună foarte comic, totul rostit cu o tonalitate entuziastă ce urcă la sfârşitul fiecărei propoziţii. Nu avea nici

[1] „Foarte" în norvegiană (n.tr.)

[2] „Băiat" în norvegiană (n.tr.)

o legătură cu dialectul meu, despre care ei presupuneau, bineînțeles, că era *nynorsk*[1].

– N-a fost planificat așa, am spus eu și am zâmbit. Recunosc că un brad atât de mare e puțin jenant. Dar părea mic când l-am cumpărat. Abia când am ajuns acasă am văzut că era enorm. Oricum, eu întotdeauna am avut un simț al proporțiilor deformat.

– Știi ce înseamnă *kjempe*, Anders? a spus Linda.

El a scuturat din cap.

– De *avis*[2] știu. Și *gütt*. Și *vindu*[3].

– E exact la fel ca *jätte*[4]. *Jättestor – kjempestor*[5].

Își închipuia că mă ajută sau ce?

– Mi-a luat o jumătate de an să înțeleg, a continuat ea. Că se folosesc exact la fel. Trebuie să fie o mulțime de cuvinte pe care doar am impresia că le înțeleg. Aproape că nici nu îndrăznesc să mă gândesc la faptul că am tradus cartea eseistului Sæterbakken acum *doi* ani. Pe atunci nu știam deloc norvegiană.

– Dar Gilda știa? a spus Helena.

– Ea? Nu. Știa și mai puțin decât mine. Dar m-am uitat peste carte nu demult, la primele pagini, și nu părea rea. În afară de un cuvânt. De câte ori mă gândesc la el, simt că roșesc. Am tradus *stue* – care înseamnă „cameră de zi" – prin *stuga*[6]... Deci el stătea afară în „căsuță", când în text scria că stătea în camera de zi.

– Și-atunci cum se zice *stuga* în norvegiană? a întrebat Anders.

– *Hytte*, am spus eu.

– A, asta înseamnă *hytte*! Da, chiar e o diferență...

---

[1] A doua versiune oficială standardizată a limbii norvegiene, care are la bază principalele dialecte (n.tr.)

[2] „Ziar" în norvegiană (n.tr.)

[3] „Fereastră" în norvegiană (n.tr.)

[4] „Foarte" în suedeză (n.tr.)

[5] „Foarte mare" în suedeză, respectiv, norvegiană (n.tr.)

[6] „Căsuță" în suedeză (n.tr.)

–Dar nimeni n-a comentat, a adăugat Linda şi a râs.

–Are cineva chef de şampanie? am întrebat.

–Pot s-o aduc eu, s-a oferit Linda.

Când s-a întors, a aşezat cele cinci pahare laolaltă şi a început să răsucească sârma ce ţinea dopul, cu faţa uşor întoarsă şi cu ochii mijiţi, de parcă urma o ditamai explozia. Dopul a ţâşnit până la urmă în mâna ei cu un plescăit, iar Linda a plimbat pe deasupra paharelor sticla cu şampania curgând.

–Ai reuşit, a lăudat-o Anders.

–Am lucrat la un restaurant mai demult, a spus Linda. Dar asta n-am ştiut niciodată să fac. Îmi lipseşte cu totul simţul profunzimii. Întotdeauna când turnam şampania în paharele oaspeţilor era la întâmplare.

S-a îndreptat de spate şi ne-a întins pe rând paharele încă spumegând. Ei şi-a turnat nişte şampanie fără alcool.

–Noroc şi bine aţi venit!

Am ciocnit. După ce şampania s-a băut, am intrat în bucătărie să pregătesc homarii. Geir a venit în urma mea şi s-a aşezat la masă.

–Homari, a spus el. E incredibil cât de repede te-ai integrat în societatea suedeză! Vin la tine de revelion, la doi ani după ce te-ai mutat aici, şi tu serveşti mâncarea de revelion a suedezilor.

–Nu sunt singurul, am spus.

–Nu, ştiu, a spus el şi a zâmbit. Odată am făcut un Crăciun mexican la noi acasă, eu şi Christina, ţi-am povestit?

–Da, am spus eu şi am despicat primul homar în două, l-am pus pe platou şi am continuat cu următorul.

Geir începuse să vorbească despre manuscrisul său. Îl ascultam cu o ureche. „A, da?" spuneam din când în când, pentru a semnala că-l urmăream, chiar dacă gândul îmi era în altă parte. Nu putea vorbi cu oricine despre ceea ce scria, aşa că prindea ocazia aici sau atunci când

ieşeam la o ţigară. Scrisese o versiune brută, îi luase un an şi jumătate, eu o citisem şi făcusem comentarii. Comentariile fuseseră cuprinzătoare şi detaliate, se întindeau pe nouăzeci de pagini, iar tonul criticii era, din păcate, adeseori ironic. Îmi închipuisem că Geir rezista la orice, însă ar fi trebuit să fiu mai înţelept, nimeni nu rezistă la orice, iar sarcasmul la adresa muncii tale nu e tocmai cel mai uşor de suportat. Dar nu reuşeam niciodată să-l evit, la fel îmi scriam şi rapoartele de cititor, ironia pândea mereu după uşă. Problema cu manuscrisul lui Geir, de care el ştia şi pe care o recunoştea, era că lua deseori o distanţă prea mare faţă de evenimentele povestite şi miza prea mult pe subînţelesuri. Numai o privire din afară putea să remedieze asta. Asta şi primise. Dar era o privire ironică, mult prea ironică... Fusesem oare motivat de vreo dorinţă subconştientă de a mă ridica deasupra lui, care, altfel, era întotdeauna superior?

Nu.

Nu?

– Îmi pare foarte rău, am spus, aşezând al treilea homar pe spate şi înfigându-i cuţitul în platoşa de pe burtă.

Era mai puţin dură decât a crabului şi de o consistenţă care mi se părea artificială, ca a unui obiect de plastic. Culoarea roşie – nu avea ceva nefiresc în ea? Şi toate detaliile acelea mici, precum canelurile din cleşti sau aspectul de armură al carapacei de la coadă – nu păreau oare confecţionate în atelierul unui artist renascentist?

– Şi foarte bine faci, a spus Geir. Zece mătănii pentru sufletul tău rău şi păcătos. Poţi să-ţi imaginezi cum e să stea cineva în fiecare zi cu comentariile tale şi să se lase tachinat de ele? „Eşti complet idiot sau ce?" „Mda, cred că sunt, de fapt..."

– E doar o chestiune tehnică, am spus şi m-am uitat la el în timp ce desfăceam carapacea cu cuţitul.

– Tehnică? Tehnică? Ţie ţi-e uşor să vorbeşti! Tu poţi povesti cum ai fost la toaletă în douăzeci de pagini,

ținându-ți cititorii cu sufletul la gură. Câtă lume crezi că poate face asta? Câți scriitori n-ar fi făcut-o dac-ar fi putut? De ce crezi că stau oamenii și-și șlefuiesc poeziile moderniste de câte trei cuvinte pe pagină? Pentru că nu pot face altceva. Asta trebuie să fi înțeles după atâția ani, ce naiba! Dacă ar fi putut, ar fi făcut și ei același lucru. Tu poți și nu-ți apreciezi această îndemânare. Îi acorzi puțină importanță și îți dorești mai degrabă să te pricepi să scrii eseuri. Dar eseuri scrie toată lumea! E cel mai simplu lucru din lume.

M-am uitat la carnea albă cu fire roșii ce ieșea la iveală de sub carapacea tăiată. Am simțit mirosul slab de apă sărată.

– Tu spui că nu vezi literele când scrii, nu-i așa? a continuat el. La naiba, eu nu văd decât litere! Mi se împletesc ca un soi de pânză de păianjen în fața ochilor. Nimic nu răzbate de sub ea, înțelegi, totul se răsucește în interior, ca o unghie crescută în carne.

– Tu de când lucrezi la el? am spus. De un an? E o nimica toată. Eu scriu de șase ani și tot ce am e un eseu tâmpit de o sută treizeci de pagini despre îngeri. Vino la mine în 2009, și atunci o să-mi pară poate rău pentru tine. De altfel, ce am citit eu a fost bun. Povestea e grozavă, interviurile sunt bune. Trebuie doar prelucrat.

– Ha! a spus Geir.

Am pus pe platou cele două jumătăți de homar, cu carapacea în sus.

– Tu știi că asta e, de fapt, singura mea putere asupra ta? am spus și am înhățat ultimul homar.

– Nuuu. Mai sunt cel puțin câteva lucruri pe care le știi despre mine și care ar trebui să rămână între noi.

– A, aia! am spus. E cu totul altceva.

El a râs tare și cu poftă.

Au trecut câteva secunde fără să mai schimbăm vreun cuvânt.

Se simţea oare *ofensat*?

Am început să despic homarul cu cuţitul.

Era imposibil de stabilit. Dacă l-aş fi rănit, îmi spusese cândva, n-aş fi aflat în veci. Era la fel de mândru pe cât era de plin de sine, la fel de arogant pe cât era de loial. Pierduse prieteni o mulţime, poate pentru că rareori îşi schimba direcţia şi niciodată nu-i era teamă să spună ce crede. Şi nimănui – sau aproape nimănui – nu-i plăceau părerile lui. În iarna dinainte, între noi se născuse o ostilitate palpabilă; când ieşeam, stăteam în mare parte tăcuţi, fiecare pe scaunul lui, şi, dacă cineva scotea vreo vorbă, era Geir făcând remarci acide la adresa mea, la care eu făceam tot posibilul să răspund pe măsură. Apoi, dintr-odată, nu mai primisem nici o veste de la el. Două săptămâni mai târziu mă sunase Christina şi-mi povestise că Geir plecase pentru muncă de teren în Turcia şi urma să lipsească mai multe luni. Rămăsesem cu gura căscată – era o schimbare neaşteptată – şi mă simţisem puţin jignit, pentru că nu-mi spusese nimic despre asta. Câteva săptămâni după aceea, auzisem de la un prieten din Norvegia că Geir fusese intervievat de reporterii de la *Dagsrevyen* la Bagdad, unde se oferise să fie scut uman. Am zâmbit în sinea mea, era tipic pentru el, dar totodată n-am putut înţelege de ce îmi ascunsese asta. Mai târziu s-a dovedit că, într-un fel sau altul, îl ofensasem. În ce consta ofensa n-am aflat niciodată. Dar, când s-a întors la Stockholm, patru luni mai târziu, încărcat de microcasete cu interviuri, după ce se stătuse în mijlocul bombardamentelor timp de mai multe săptămâni, era ca nou. Starea aceea de deprimare din toamnă şi iarnă dispăruse, iar prietenia noastră a luat-o de la început.

Eu şi Geir eram de-o seamă, crescuserăm la câţiva kilometri depărtare, fiecare pe insula sa de lângă

Arendal – Tromøya, și, respectiv, Hisøya –, dar fără să ne cunoaștem, căci locul firesc de întâlnire ar fi fost liceul, la vremea căruia eu însă mă mutasem de mult la Kristiansand. Prima dată l-am întâlnit la o petrecere la Bergen, unde eram amândoi studenți. Făcea oarecum parte din grupul celor originari din Arendal, de care eram și eu vag legat prin Yngve, și, când am vorbit cu el, m-am gândit că ar fi putut deveni prietenul care îmi lipsea, căci în perioada aceea, în primul meu an la Bergen, nu aveam pe nimeni, ci mă agățam de Yngve. Am ieșit în oraș în câteva seri, el râdea tot timpul și avea un soi de nesăbuință care îmi plăcea, fiind totodată interesat în mod autentic de oamenii din jurul său, încât putea spune cu adevărat ceva despre ei. Era genul de om care vorbea întotdeauna la obiect, deci spusele lui contau. Îmi făcusem un prieten nou – gândul acesta mi-a înveselit săptămânile din vara lui 1989. Dar apoi s-a dovedit că el trebuia să meargă mai departe, Bergen nu-i era locul potrivit, și-a strâns lucrurile imediat după ultimul examen și s-a mutat la Uppsala, în Suedia. I-am scris o scrisoare în vara aceea, dar n-am pus-o niciodată la poștă, și așa Geir a dispărut din viața și din gândurile mele.

Unsprezece ani mai târziu, mi-a trimis o carte prin poștă. Era despre box, se numea *Estetica nasului spart.* Nesăbuința și abilitatea de a intra direct în miezul lucrurilor îi rămăseseră intacte, am constatat după primele câteva pagini, dar acestora li se adăugaseră între timp multe alte lucruri. Trei ani boxase într-un club din Stockholm pentru a se apropia de mediul descris în carte. Găsise acolo valorile pe care societatea bunăstării sociale le îngropase, precum masculinitatea, onoarea, violența și durerea, și interesant pentru mine a fost cât de diferită părea societatea privită dinspre mediul acela, prin prisma acelui set de valori. Arta consta în a aborda

lumea aceea fără vreo interferență din cealaltă lume, în a încerca s-o vezi așa cum era, în propriii ei termeni, și apoi, pornind de aici, în a-ți îndrepta din nou privirea în afară. Atunci totul arăta altfel. În carte, Geir lega ceea ce văzuse și descria de o cultură elevată de tip clasic, antiliberal, de la Nietzsche și Jünger până la Mishima și Cioran. Acolo nimic nu era de vânzare, nu putea fi evaluat în termeni financiari, și, în felul acesta, din această nouă perspectivă, am descoperit în ce măsură lucrurile pe care le considerasem mereu firești, de la sine înțelese, aproape o parte din mine, erau, de fapt, exact invers, relative și arbitrare. În sensul acesta, cartea lui Geir a fost la fel de importantă pentru mine cum fusese *Statues* („Statui") de Michel Serres, unde arhaicul în care suntem și am fost întotdeauna cufundați este scos la iveală cu o claritate înfricoșătoare, și cum fuseseră *Cuvintele și lucrurile* lui Michel Foucault, în care este pusă în lumină influența timpurilor și a limbajului contemporan asupra convingerilor și a percepțiilor noastre despre realitate și în care vedem cum fiecare lume conceptuală, în care toată lumea trăiește complet cufundată, o înlocuiește pe cea anterioară. Ce aveau în comun toate aceste cărți era faptul că stabileau un punct de vedere în afara contemporaneității, fie la periferia acesteia, cum era clubul de box – un fel de enclavă unde continuau să reziste câteva dintre cele mai importante valori ale trecutului apropiat –, fie în străfundurile istoriei, de unde ceea ce eram, ori ne imaginam a fi, se transforma radical. Probabil mă îndreptasem în această direcție bâjbâind, fără ca gândurile mele să prindă de veste, și apoi în viața mea au apărut cărțile acestea, mi-au fost practic vârâte sub ochi, și ceva nou mi-a devenit clar. Așa cum se întâmplă întotdeauna cu cărțile care ni se par hotărâtoare, ele dădeau glas unor lucruri care pentru mine fuseseră doar intuiții, senzații,

percepții. O durere surdă, o nemulțumire mocnită, o mânie înăbușită, nedefinită. Dar nici o direcție, nici o claritate, nici o rigoare. Faptul că exact cartea lui Geir a devenit atât de importantă pentru mine avea ceva de-a face și cu asemănarea dintre trecuturile noastre – eram exact de aceeași vârstă, cunoșteam aceiași oameni din aceleași locuri, amândoi ne dedicaserăm la vârsta maturității cititului, scrisului și studiatului –, deci cum se făcea că el reușise să aterizeze într-un cu totul alt loc decât mine? Încă din grădiniță, eu – ca toată lumea, de altfel – fusesem încurajat să gândesc critic și independent. Ideea că această gândire critică era bună numai până la un punct, dincolo de care se transforma în opusul ei și devenea un rău, sau chiar răul în sine, nu mi-a trecut prin cap decât mult după treizeci de ani. Ați putea să vă întrebați de ce atât de târziu? Pe de o parte, din cauza însoțitoarei mele fidele, naivitatea, care, cu credulitatea sa mai „de la țară", putea foarte bine să pună la îndoială diverse opinii, dar nicicând premisele lor, și astfel nu se întreba niciodată dacă „criticul" era într-adevăr critic, „radicalul" era într-adevăr radical, „binele" era într-adevăr bun – lucru pe care toți oamenii raționali îl fac de îndată ce scapă din ghearele contemplației îmbătate de sine și împovărate de efuziunile tinereții; pe de altă parte, din cauză că, la fel ca mulți alții din generația mea, fusesem învățat să gândesc abstract, adică să-mi însușesc cunoștințe despre diverse curente de gândire din diverse discipline, să le redau mai mult sau mai puțin critic, preferabil văzute în relație cu alte curente de gândire, și apoi să fiu evaluat pentru asta, dar câteodată și pentru propria mea intuiție, pentru dorința mea de a cunoaște, fără ca gândurile mele să părăsească din acest motiv zona abstractului, așa încât faptul de a gândi devenise în cele din urmă pentru mine o activitate aplicată unor

fenomene de ordin secund, lumii aşa cum apărea ea în filosofie, literatură, ştiinţe sociale, politică, în timp ce lumea în care trăiam, în care dormeam, mâncam, vorbeam, iubeam, fugeam, cea care avea miros, gust, sunet, în care ploua şi bătea vântul, pe care o simţeam pe piele, era ţinută deoparte, nu devenea temă de gândire. De fapt, de gândit, gândeam şi acolo, dar într-un alt mod, mai practic, orientat spre fenomenele luate pe rând, unul după altul, şi din alte motive: în timp ce în realitatea abstractă gândeam ca s-o înţeleg, în realitatea concretă gândeam ca să mă descurc în ea. În realitatea abstractă îmi puteam confecţiona un sine din idei, în realitatea concretă eram cel care eram, un corp, o privire, o voce. De aici porneşte toată independenţa. Inclusiv gândirea independentă. Şi aceasta nu era numai tema cărţii lui Geir, ci şi felul în care ea se derula. El descria numai ce văzuse cu propriii ochi, ce auzise cu propriile urechi, şi, când încerca să înţeleagă ceea ce văzuse şi auzise, o făcea devenind parte din ele. Aceasta era, totodată, şi forma de reflecţie cea mai fidelă vieţii pe care o descria. Un boxer nu era niciodată judecat după vorbele sau gândurile lui, ci după fapte.

Misologie, neîncrederea în cuvinte – la fel cum Pyrrhus avea piromania[1] –, oare asta e o atitudine potrivită pentru un scriitor? Tot ce se poate spune în cuvinte se poate contrazice tot în cuvinte, prin urmare, la ce folosesc tezele de doctorat, romanele, literatura? Sau, formulat altfel: dacă putem spune că un lucru e adevărat, se poate întotdeauna spune şi că e neadevărat. Este un punct zero şi punctul de unde valoarea zero

[1] Falsă asociere între Pyrrhus, comandant de oşti şi rege al Epirului (295–272 î.Hr.), şi cuvântul „piromanie", de origine greacă, într-adevăr, dar derivat din rădăcina *pyr*, „foc". Pyrrhus nu era piroman (n.red.)

se propagă. Dar nu este un punct mort, nici chiar pentru literatură, căci literatura nu înseamnă doar cuvinte, literatura este ceea ce cuvintele trezesc în cititor. Acest excedent validează literatura, şi nu, cum cred mulţi, excedentul formal în sine. Limba criptată şi enigmatică a lui Paul Celan nu are nimic de-a face cu inaccesibilitatea sau opacitatea, dimpotrivă, e vorba despre deschiderea unei zone inaccesibile limbii, dar pe care, undeva în adâncul nostru, o cunoaştem sau o recunoaştem, sau, dacă nu, o descoperim. Cuvintele lui Paul Celan nu se pot contrazice prin cuvinte. Ceea ce posedă ele nu poate fi convertit sau schimbat, ci se găseşte doar acolo şi în fiecare dintre cei care şi le însuşesc.

De lucrul acesta se lega oarecum motivul pentru care picturile şi, în parte, fotografiile erau atât de importante pentru mine. În ele nu exista nici un cuvânt, nici un concept, şi, când le priveam, ceea ce simţeam, ceea ce le făcea să fie atât de importante, era de asemenea aconceptual. Era ceva stupid aici, o zonă complet lipsită de inteligenţă pe care mă chinuiam s-o recunosc şi s-o accept, dar care era, totuşi, poate cel mai important element a ceea ce voiam să fac.

La o jumătate de an după lectura cărţii lui Geir, i-am trimis un e-mail şi l-am întrebat dacă nu voia să scrie un eseu pentru *Vagant*, publicaţia la care eram pe atunci redactor. Voia, am făcut un schimb de mesaje, tot timpul formal şi la obiect. Un an mai târziu, când am părăsit-o de pe o zi pe alta pe Tonje şi întreaga viaţă cu ea la Bergen, i-am trimis lui Geir un e-mail, întrebându-l dacă nu ştia unde aş fi putut să locuiesc la Stockholm. Nu ştia, dar puteam sta la el până găseam. Mi-ar fi plăcut, i-am spus. Grozav, mi-a răspuns el, când vii? Mâine, am scris eu. Mâine?

Câteva ore mai târziu, după o noapte în trenul Bergen-Oslo şi o după-amiază în trenul Oslo-Stockholm, îmi târam valizele pe peronul şi prin coridoarele subterane ale gării din Stockholm, căutând un dulap suficient de mare ca să le cuprindă pe amândouă. Pe toată durata călătoriei cu trenul citisem, ca să nu mă gândesc la ce se întâmplase în ultimele zile şi la motivul plecării mele, dar acum, în mijlocul mulţimii de oameni care tălăzuiau dinspre şi înspre trenurile pentru navetişti, neliniştea devenise deja imposibil de înăbuşit. Cu sufletul îngheţat, mergeam în lungul unui coridor. După ce am plasat fiecare valiză în câte un dulap şi am pus cele două chei în buzunarul unde ţineam de obicei cheile casei, am intrat la toaletă şi mi-am clătit faţa cu apă rece ca să mă înviorez. Timp de câteva secunde m-am privit în oglindă. Faţa mi-era palidă şi buhăită, părul, dezordonat şi ochii... da, ochii... Erau holbaţi, dar nu într-un fel activ, extravertit, ca şi cum s-ar fi uitat după ceva, ci mai mult de parcă lucrurile din jur erau atrase în ei, de parcă absorbeau în ei totul.

De când căpătasem o asemenea privire?

Am dat drumul la apă caldă şi mi-am ţinut o vreme mâinile sub jet, până când căldura a început să se răspândească prin ele, apoi am smuls o hârtie din automat, m-am şters şi am aruncat-o în coşul de lângă chiuvetă. Cântăream 101 kg şi eram complet lipsit de speranţă. Dar acum mă aflam aici, era totuşi ceva, m-am gândit şi am ieşit, am luat-o pe scări şi am intrat în hala principală, unde am rămas pironit în mijloc, înconjurat de oameni din toate părţile, încercând să încropesc un plan. Era puţin trecut de două. La cinci trebuia să-l întâlnesc pe Geir aici. Aşadar, aveam trei ore de pierdut. Trebuia să mănânc, aveam nevoie de un fular şi de un tuns.

Am ieşit din gară şi m-am oprit iar în faţa taxiurilor. Cerul era gri şi rece, aerul, umed. În dreapta se vedea o

încâlceală de şosele şi de poduri de beton, dincolo de el, un lac mic, în spatele lui, o serie de clădiri cu aspect monumental. La stânga o stradă largă, intens circulată, chiar în faţă o stradă care ceva mai sus cotea la stânga de-a lungul unui zid murdar, dincolo de care era o biserică.

Încotro s-o iau?

Am pus un picior pe o bancă, mi-am rulat o ţigară, am aprins-o şi am luat-o spre stânga. După vreo sută de metri m-am oprit. Perspectiva nu părea promiţătoare, aici toate construcţiile fuseseră gândite în funcţie de maşinile ce vâjâiau pe lângă tine, aşa că m-am răsucit şi am luat-o înapoi, am încercat şoseaua din faţă, ducea către o stradă largă de tip bulevard, cu un complex comercial enorm, de cărămidă, pe cealaltă parte. Mai încolo era un fel de piaţă uşor scufundată, din care, pe partea dreaptă, se ridica o clădire înaltă de sticlă. *KULTURHUSET* scria cu litere roşii, şi am intrat, am urcat pe scările rulante până la etajul întâi, unde s-a dovedit că se afla o cafenea, am cumpărat o baghetă cu chifteluţe şi o salată de varză roşie şi m-am aşezat la fereastră, de unde puteam privi afară piaţa şi strada din faţa mallului.

Aveam să locuiesc aici? Locuiam deja?

Ieri după-amiază eram încă acasă la Bergen.

Ieri, asta fusese ieri.

Tonje mă însoţise la tren. Lumina artificială de pe peron, pasagerii de lângă vagoane, setaţi deja pe regim de noapte şi vorbind cu voci scăzute, roţile valizelor ce zgâriau asfaltul. Ea plânsese. Eu nu, o îmbrăţişasem doar, îi ştersesem lacrimile de pe obraz, ea zâmbise printre lacrimi, şi urcasem, gândindu-mă că nu voiam s-o văd plecând, să-i văd spatele, dar nu reuşisem să mă abţin, mă uitasem pe geam şi o urmărisem cum ieşea de pe peron şi dispărea prin uşa dinspre stradă.

Avea să rămână acolo?

În casa noastră?

Am luat o înghiţitură din baghetă şi m-am uitat în jos înspre piaţa în carouri alb-negru, ca să-mi mut gândurile în altă parte. Şirul de magazine de pe partea cealaltă roia de oameni. Intrau şi ieşeau pe uşile staţiei de metrou, în tunelul care ducea la galeria comercială, urcau şi coborau scările. Umbrele, paltoane, sacouri, genţi, plase, rucsacuri, căciuli, cărucioare de copii. Deasupra lor, maşini şi autobuze.

Ceasul de pe peretele mallului arăta trei fără zece minute. Poate cel mai bine era să mă tund acum, ca să nu risc să rămân la sfârşit în pană de timp, m-am gândit. Pe scări în jos, am scos telefonul mobil şi am răsfoit printre numerele salvate acolo, dar n-am simţit nevoia să apelez pe nimeni, erau prea multe explicaţii de dat, prea multe lucruri de spus, prea puţin de primit înapoi, aşadar, când am ieşit din nou afară, în după-amiaza mohorâtă de martie, în care începuseră să cadă câţiva fulgi grei, am închis telefonul la loc şi l-am pus înapoi în buzunar şi pe urmă am pornit pe Drottninggatan, în căutarea unei frizerii. În faţa complexului comercial, un bărbat cânta la muzicuţă. De fapt, nu cânta, doar sufla în ea cu toată puterea, răsucindu-şi corpul înainte şi înapoi cu mişcări bruşte. Avea părul lung, figura devastată. Emana o senzaţie copleşitoare de agresiune care m-a izbit ca un pumn. Când am trecut pe lângă el, groaza îmi pulsa în vene. În spatele lui, în dreptul intrării într-un magazin de pantofi, o tânără s-a aplecat deasupra unui cărucior şi a ridicat un copil. Bebeluşul stătea într-un fel de geantă căptuşită cu blană, cu capul acoperit de o căciulă îmblănită, cu privirea aţintită drept în faţă, părând întru totul netulburat de ce i se întâmpla. Ţinându-l cu una din mâini, femeia a deschis cu cealaltă uşa magazinului. Ninsoarea se topea de îndată ce atingea pământul. Un bărbat stătea pe un scaun pliant cu o pancartă mare în mână, care anunţa că la cincizeci de metri pe stânga se

găsea un restaurant unde puteai servi friptură la scândură la 109 coroane. Friptură la scândură? m-am gândit. Multe femei semănau între ele, aveau în jur de cincizeci de ani, ochelari, corpuri rotunjite, purtau paltoane, duceau genți inscripționate Åhléns, Lindex, NK, Coop, Hemköp. Bărbați de aceeași vârstă erau mai puțini, dar și aceștia semănau între ei, chiar dacă în alte feluri. Ochelari, păr de culoarea nisipului, ochi stinși, jachete verzui sau gri stil turist, mai adesea slabi decât grași. Aș fi vrut să găsesc un loc să fiu singur, dar n-aveam nici o șansă, așa că am continuat să merg pe stradă. Faptul că toate figurile pe care le vedeam mi-erau străine și mi-au rămas așa săptămâni și luni la rând, din moment ce nu cunoșteam nici un suflet aici, nu mă împiedica să mă simt supravegheat. Chiar și dacă aș fi locuit pe vreo insuliță în ocean unde n-ar mai fi trăit decât trei oameni, și tot m-aș fi simțit supravegheat. Era ceva în neregulă cu paltonul meu? Gulerul nu trebuia ridicat așa? Încălțările arătau așa cum ar trebui să arate niște încălțări? Mergeam poate puțin ciudat? Așa, ușor aplecat în față? Ah, eram un idiot, un idiot! Flacăra prostiei ardea în mine strălucitoare. Ah, ce idiot eram! Ce tâmpit! Încălțările mele. Paltonul. Totul stupid, stupid, stupid! Gura mea, fără formă, gândurile, fără formă, sentimentele, fără formă. Totul aluneca, nimic nu era stabil. Nimic solid, dur, necesar. Moale, bleg și prost. Băga-mi-aș picioarele! Cât de prost eram! Nu-mi puteam găsi liniștea într-o cafenea, într-o clipă îi absorbeam pe toți cei de acolo, și continuam și după aceea, fiecare privire aruncată spre mine îmi ajungea până în adâncul sufletului, mă răscolea, și fiecare mișcare pe care o făceam, chiar și simpla răsfoire a vreunei cărți, ajungea la fel până la ei ca semn al prostiei mele, fiecare mișcare spunea: „Aici stă un idiot". Așa că era mai bine să plec, privirile dispăreau atunci una după alta, erau desigur înlocuite de altele noi, dar care nu aveau niciodată timp

să se statornicească, alunecau doar pe lângă mine, uite un idiot, uite un idiot, uite un idiot! În ritmul acestui refren mă mișcam. Știam că n-avea sens, că era ceva pe care îl făceam eu singur înăuntrul meu, dar asta nu-mi folosea la nimic, căci ei continuau să pătrundă în interiorul meu, să-l răscolească, și până și cel mai neadaptat dintre ei, până și cel mai urât, gras și mizerabil, până și femeia aia cu gura căscată și cu ochi goi și nătângi putea, uitîndu-se la mine, să spună că nu eram așa cum ar trebui. Până și ea. Așa stăteau lucrurile. Mergeam prin mulțime, pe sub cerul care se întuneca, printre fulgii de zăpadă căzând, pe lângă șirul de magazine luminate pe dinăuntru, singur în noul meu oraș, fără să mă gândesc o clipă la cum avea să-mi meargă, căci nu conta, nu conta chiar deloc, și gândindu-mă numai că trebuia să fac față la toate astea. „Astea" erau viața. A-i face față, asta era ocupația mea.

Am găsit o frizerie fără programare, pe care nu o văzusem când trecusem prima dată, într-un pasaj aflat chiar lângă complexul comercial. Trebuia doar să intri și să te așezi pe scaun. Nu erai spălat pe cap, ți se umezea doar părul cu niște pufuri de apă dintr-o sticlă. Frizerul, un imigrant, kurd am presupus, m-a întrebat cum voiam să mă tundă, i-am spus scurt, arătând cu degetul mare și arătătorul cum mă gândisem, el m-a întrebat cu ce mă ocup, i-am spus că eram student, m-a întrebat de unde veneam, am spus Norvegia, eram aici în vacanță? am spus da, și asta a fost tot. Pletele îmi cădeau pe podea în jurul scaunului. Erau aproape complet negre. Ciudat, pentru că, atunci când mă priveam în oglindă, eu îmi vedeam părul blond. Întotdeauna fusese așa. Chiar dacă știam că părul meu era închis la culoare, eu nu așa îl vedeam. Vedeam un păr blond, așa cum fusese în copilărie și adolescență. Până și în poze îl vedeam blond. Numai

când era tăiat şi separat, ca aici, pe gresie, atunci îmi dădeam seama că avea o culoare închisă, aproape neagră.

Când am ieşit pe stradă, o jumătate de oră mai târziu, aerul rece mi s-a lăsat ca o cască deasupra capului proaspăt tuns. Era aproape patru, cerul avea să se întunece curând. Am intrat într-un magazin H&M pe care-l văzusem mai devreme, voiam să-mi cumpăr un fular. Raionul de bărbaţi se afla la subsol. Fiindcă, după ce căutasem o vreme, nu găseam fularele, m-am dus la casă şi am întrebat-o pe fata de acolo unde erau.

–*Poftim*? a spus ea.

–Unde aveţi fularele? am repetat eu.

–*Din păcate, nu înţeleg ce spuneţi. I'm sorry. What did you say?*[1]

–Fularele, am insistat în norvegiană şi m-am apucat de gât. Unde sunt?

–*I don't understand,* a spus ea. *Do you speak English?*[2]

–*Scarves,* am spus. *Do you have any scarves?*[3]

–*Oh, scarves,* a spus ea. *That's what we call* halsduk. *No, I'm sorry. It's not the season for them anymore.*[4]

Ieşit înapoi pe trotuar, m-am gândit o clipă dacă n-ar trebui să intru la Åhlens, magazinul acela universal, să caut acolo un fular, dar am respins ideea, destulă prostie în acea zi, şi am luat-o din nou pe stradă, înspre hostelul unde locuisem cu două veri în urmă, pentru simplul motiv că mersul cu un scop era mai bun decât mersul fără scop. Pe drum am intrat într-un anticariat. Rafturile erau înalte şi atât de înghesuite, că abia-abia aveai loc să te întorci printre ele. După o privire indiferentă aruncată peste

---

[1] „Îmi pare rău. Ce aţi spus?" (în limba engleză în original) (n.red.)

[2] „Nu înţeleg." [...] „Vorbiţi englezeşte?" (în limba engleză în original) (n.red.)

[3] „Fulare" [...] „Aveţi fulare?" (în limba engleză în original) (n.red.)

[4] „A, fulare!" [...] „Noi le spunem *halsduk*. Nu, îmi pare rău. Nu mai e sezonul lor." (în limba engleză în original) (n.red.)

cotoare, când dădeam să ies, în vârful unui teanc de pe colţul tejghelei, ochii mi-au căzut pe o carte de Hölderlin.

– E de vânzare? l-am întrebat pe anticar, un bărbat de vârsta mea care se uita deja la mine de o bună bucată de vreme.

– Desigur, a spus el, fără măcar să clipească.

Se numea *Cântece*. Să fi fost o traducere din *Die vaterländische Gesänge*[1]?

Am căutat colofonul. Anul ediţiei era 2002. Deci cartea era nouă. Dar aici nu scria nimic despre titlul original, aşa că am răsfoit postfaţa, oprindu-mă la fiecare cuvânt scris cu italice. Şi da. Acolo scria: *Die vaterländische Gesänge*. Dar de ce fusese tradus prin *Cântece*?

Nu conta.

– O iau, am spus. Cât vă dau?

– *Poftim*?

– Cât costă?

– *Numai o clipă dacă mi-o daţi, să verific... O sută cincizeci de coroane, mulţumesc.*

Am plătit, el a pus cartea într-o plăsuţă şi mi-a întins-o împreună cu bonul, pe care l-am băgat în buzunarul din spate înainte să deschid uşa şi să ies, cu punga bălăngănindu-mi-se de mână. Afară ploua. M-am oprit, mi-am dat jos rucsacul, am pus punga înăuntru, l-am luat înapoi în spinare şi am pornit-o mai departe pe strada comercială, intens luminată, unde ninsoarea de o oră nu lăsase alte urme decât un strat gri, noroios, pe toate suprafeţele de mai sus de nivelul solului: cornişe, pervazuri, capete de statui, pardoseala verandelor, copertine lăsate, încât pânza se aduna pe margini, lângă cadru, muchiile pereţilor, capacele coşurilor de gunoi, pompele de apă. Dar nu pe stradă. Neagră şi umedă, strălucea în lumina vitrinelor şi a felinarelor.

---

[1] „Imnuri patriotice" (n.red.)

Din cauza ploii, o parte din gelul pe care frizerul mi-l întinsese pe păr mi s-a scurs pe frunte. L-am luat cu palma şi l-am şters de pantaloni, am descoperit un intrând pe partea dreaptă a străzii şi m-am adăpostit acolo să-mi aprind o ţigară. Înăuntru era o grădină lungă, unde se vedeau terasele a cel puţin două restaurante. Un mic bazin în mijloc. Pe peretele de lângă poartă scria numele Uniunii Scriitorilor Suedezi. Semn bun. Uniunea Scriitorilor era unul dintre locurile unde mă gândisem să sun şi să mă interesez de o locuinţă.

Am aprins ţigara, am scos cartea cumpărată, mi-am sprijinit spatele de perete şi am început s-o răsfoiesc, cu o uşoară strângere de inimă.

Numele lui Hölderlin mi-era de mult familiar. Nu că l-aş fi citit sistematic, dimpotrivă, fuseseră doar câteva poezii răzleţe din antologia de traduceri poetice a lui Olav Hauge, plus că îi cunoşteam, într-un mod cu totul superficial, destinul, anii de nebunie în turnul din Tübingen. Numele îl purtam totuşi cu mine de multă vreme, cam de la vârsta de şaisprezece ani, când unchiul meu Kjartan, fratele cu zece ani mai tânăr al mamei, începuse pentru prima dată să vorbească despre el. Rămăsese singurul copil care mai locuia în casa unde crescuse, o gospodărie mică din Sørbøvåg în regiunea Ytre Sogn, împreună cu părinţii săi: bunicul, care pe atunci se apropia de optzeci de ani, dar era totuşi încă plin de viaţă şi activ, şi bunica mea, care suferea de o formă avansată de Parkinson şi prin urmare trebuia ajutată practic la orice. Pe lângă faptul că ţinea gospodăria, care, deşi nu era mai mare de douăzeci de hectare, consuma timp şi energie, şi că îşi îngrijea mama de dimineaţa până seara, Kjartan lucra şi ca instalator pe un şantier naval la vreo treizeci de kilometri distanţă. Era un bărbat deosebit de sensibil, fragil ca o plăntuţă

plăpândă, complet dezinteresat de aspectele practice ale vieţii şi neînzestrat pentru ele, aşa că tot ce făcea, în viaţa lui de zi cu zi, trebuie să-şi fi impus constant să facă. Zi de zi, lună de lună, an de an. Voinţă pură şi încăpăţânată. Situaţia în care se afla nu se datora neapărat faptului că nu reuşise niciodată să se rupă de mediul unde se născuse, aşa cum s-ar putea crede, că rămăsese pur şi simplu în zona familiară numai pentru că-i era familiară, ci era mai degrabă o consecinţă a naturii sale sensibile. Căci înspre ce ar fi putut să se îndrepte un tânăr pasionat de ideal şi de perfecţiune la mijlocul anilor '70? Dacă ar fi fost în anii '20, ca tatăl lui, poate că s-ar fi regăsit şi implicat în curentul vitalist, întârziat-romantic, care exalta natura, specific cel puţin culturii nynorskeze, cel în cadrul căruia au scris Olav Nygard, Olav Duun, Kristoffer Uppdal şi Olav Aukrust şi pe care, mai târziu, Olav Hauge avea să-l aducă în prezent; dacă ar fi fost tânăr în anii '50, poate că ar fi asimilat noţiunile şi teoriile radicalismului cultural, dacă nu cumva l-ar fi acaparat opusul lor, adică forţele cultural-conservatoare care se stingeau încet-încet. Dar el nu-şi trăise tinereţea nici în anii '20, nici în anii '50, ci la începutul anilor '70, aşa că devenise membru al Partidului Comunist al Muncitorilor (marxist-leninist) şi se „autoproletarizase", cum se spunea pe atunci. Începuse să monteze ţevi pe nave, deoarece credea într-o lume mai bună decât aceasta. Nu doar pentru câteva luni sau câţiva ani, ca majoritatea colegilor lui de partid, ci timp de aproape douăzeci de ani. A fost printre puţinii care nu au renunţat la idealurile lor când vremurile s-au schimbat, ci s-au ţinut de ele, deşi costurile sociale şi personale ale acestei atitudini creşteau odată cu trecerea timpului. Să fii comunist într-un sat era altceva decât să fii comunist într-un oraş. În oraş nu rămâneai singur, erau şi alţii ca tine, o comunitate, iar,

în plus, convingerile nu ți se vădeau în orice situație. Într-un sat, erai „comunistul". Aceasta a fost identitatea lui Kjartan, viața lui. Să fii comunist la începutul anilor '70, când erai susținut de o mișcare populară, era de asemenea altceva decât să fii comunist în anii '80, când toți profitorii dăduseră de mult bir cu fugiții. Un comunist singur pare un soi de paradox, însă așa s-a întâmplat cu Kjartan. Țin minte cum tatăl meu obișnuia să discute cu el în verile când veneam în vizită la bunici. Vocile lor ridicate se auzeau din bucătărie când ne culcam și trebuia să dormim, și, deși nu eram în stare nici să articulez, nici să gândesc asta, simțeam că exista o diferență între ei și că diferența aceasta era fundamentală. Pentru tatăl meu, discuția era limitată și se rezuma la a-l face pe Kjartan conștient de iluziile lui, pentru Kjartan era o chestiune de viață și de moarte, totul sau nimic. De aici și iritarea din vocea tatălui meu și fervoarea din glasul lui Kjartan. Reieșea, de asemenea – sau cel puțin asta era percepția mea –, că tatăl meu vorbea din perspectiva realității, ceea ce spunea și credea el aparținea prezentului, era legat de *noi*, de zilele noastre, de școală și de meciurile noastre de fotbal, de benzile noastre desenate și de ieșitul la pescuit, de curățarea zăpezii și desertul de sâmbătă, în timp ce Kjartan vorbea dintr-o cu totul altă perspectivă, despre ceva care exista altundeva. Bineînțeles că el nu putea accepta ca ideile în care credea și cărora, într-un fel, își dedicase viața să nu aibă nimic de-a face cu realitatea, așa cum tatăl meu, împreună cu toți ceilalți, susținea de fiecare dată. Nu putea accepta că realitatea nu era așa cum o prezenta el și n-avea să fie niciodată. Asta ar fi însemnat că el era un visător. Și el tocmai asta *nu* era! El se raporta *exact* la realitatea concretă, materială, fizică, pământească! Situația era profund ironică. El, care apăra teoriile despre coeziune socială și solidaritate, era cel

proscris şi lăsat singur. El, care înţelegea lumea în mod idealist şi abstract, el, care avea cel mai rafinat suflet dintre toţi, cel care sălta şi căra, bătea cu ciocanul, suda şi înşuruba, se târa şi se înghesuia de la o navă la alta, cel care mulgea şi hrănea vacile, curăţa bălegarul din grajd şi primăvara îl împrăştia pe câmp, cosea iarba şi făcea căpiţe, întreţinea clădirile şi îşi îngrijea mama, care devenea tot mai neajutorată cu fiecare an. Asta devenise viaţa lui. Ofilirea treptată a comunismului la începutul anilor '80 şi faptul că discuţiile intense pe care le purtase în stânga şi-n dreapta se estompau pe nesimţite şi, într-o zi, au dispărut de-a dreptul, au schimbat poate sensul vieţii lui, dar nu şi conţinutul ei. A continuat la fel ca până atunci, lua autobuzul până la şantier, muncea toată ziua, venea acasă şi îşi îngrijea părinţii, îşi plimba mama prin cameră, asta dacă ea se simţea în stare, sau stătea şi îi masa picioarele, o ajuta să meargă la baie, poate îi căuta haine pentru a doua zi, făcea ce trebuia făcut pe-afară, aducea vacile şi le mulgea sau orice altceva, apoi intra la el în casă, lua cina şi dormea până dimineaţa – dacă nu cumva bunicii i se făcea atât de rău, încât bunicul venea şi îl chema în miez de noapte. Aceasta era viaţa lui Kjartan, văzută din afară. La începutul perioadei lui comuniste, eu aveam numai vreo doi ani, iar când aceasta a intrat în declin – cel puţin partea ei de retorică activă –, eu tocmai terminasem şcoala primară, aşa că toată chestiunea asta a constituit doar un fel de vag fundal pentru imaginea pe care mi-am făcut-o despre el când am ajuns la şaisprezece ani şi a început să mă intereseze cine „erau" oamenii. Mult mai semnificativ pentru imaginea lui din mintea mea era faptul că scria poezii. Nu pentru că aş fi fost pasionat de poezie, ci pentru că asta „spunea" mai multe despre el. Căci poezia nu se scria dacă nu simţeai nevoia s-o scrii, aşadar, dacă nu erai poet. Nouă nu ne

vorbea despre asta, dar nici nu se ascundea. În orice caz, știam. Într-un an, i-au fost publicate niște poezii în săptămânalul *Dag og Tid*, alta în *Klassekampen*, tablouri mici și simple ale realității muncitorului industrial, care, în ciuda modestiei lor, și-au câștigat un anumit prestigiu în familia Hatløy, unde cărțile și cultura erau la mare preț. Când i s-a tipărit o poezie pe ultima pagină a revistei literare *Vinduet*, lângă o poză mică de-a lui, și când, câțiva ani după aceea, versurile lui au acoperit două pagini ale aceleiași publicații, Kjartan a devenit în ochii noștri un scriitor pursânge. Cam pe atunci a început să citească filosofie. Stătea serile în casa înălțată deasupra fiordului și buchisea germana halucinant de complicată a lui Heidegger din *Ființă și timp* – probabil cuvânt cu cuvânt, căci, din câte știam, nu mai citise sau vorbise germană din timpul școlii – și citea din poeții despre care scria Heidegger, în special Hölderlin, și din presocraticii la care se referea, și Nietzsche, Nietzsche. Mai târziu avea să descrie lectura lui Heidegger ca pe o reîntoarcere acasă. Se poate spune fără nici o exagerare că îl umpluse până la refuz. Și că experiența avusese ceva religios. O trezire, o întoarcere, o lume veche fusese umplută cu un sens nou. Pe atunci, tatăl meu își părăsise familia, așa că eu, Yngve și mama începuserăm să sărbătorim Crăciunul la bunica și bunicul, unde Kjartan, acum de vreo treizeci și cinci de ani, continua să locuiască și să lucreze. Cele patru-cinci seri de ajun petrecute acolo sunt, fără îndoială, cele mai frumoase pe care le-am trăit. Bunica era bolnavă și stătea ghemuită la masă, tremurând. Mâinile îi tremurau, brațele îi tremurau, capul, picioarele. Uneori avea convulsii și trebuia așezată pe un scaun unde picioarele îi erau îndoite aproape cu forța, apoi masate. Dar era conștientă, ochii îi erau conștienți, ne vedea și se bucura să ne vadă. Bunicul, mic, rotund și vioi, stătea și își depăna poveștile

de îndată ce prindea ocazia, iar când râdea – așa cum făcea întotdeauna la poveștile sale –, îi dădeau lacrimile. Însă ocazia nu venea prea des pentru că era acolo Kjartan, iar Kjartan stătuse un an întreg citind Heidegger, era plin până la refuz de Heidegger, în mijlocul vieții sale epuizante și fără rost, fără un suflet cu care să-l împartă, căci nimeni nu auzise de Heidegger pe o distanță de câțiva kilometri și nici nu voia să audă, deși presupun că el încercase, sigur încercase, atât de împătimit era, dar fără nici un rezultat, nimeni nu înțelegea, nimeni nu voia să înțeleagă, el era complet singur, și atunci am apărut noi, sora lui, Sissel, care era instructor pentru asistente medicale, interesată de politică, literatură și filosofie, fiul ei Yngve, care mergea la universitate, lucru pe care Kjartan visase întotdeauna să-l facă, și tot mai mult în ultimii ani, și fiul ei Karl Ove. Eu aveam șaptesprezece ani, mergeam la liceu, și, chiar dacă nu înțelegeam un cuvânt din poeziile lui, el știa că le citesc. Și pentru el era suficient. Îndată ce noi am intrat pe ușă, ecluzele lui s-au deschis. Toate gândurile adunate în el în ultimul an au țâșnit la suprafață. Nu conta că nu înțelegeam, că era ajunul Crăciunului, că pe masă așteptau friptura de miel, cartofii, piureul de gulii, berea de Crăciun și sticla de *akevit*; el vorbea despre Heidegger, din interior, fără nici o punte de legătură cu lumea exterioară, și era vorba de *Dasein* și *Das Mann*, de Trakl și Hölderlin, marele poet Hölderlin, de Heraclit și Socrate, de Nietzsche și Platon, de păsările din copaci și valurile din fiord, de esența ființei umane și de nașterea existenței, de soare, de cer și ploaia din aer, de ochii pisicii și de căderea cascadei. Cu părul răvășit, costumul strâmb și cravata plină de pete, stătea și vorbea, ochii îi străluceau, îi străluceau cu adevărat, n-am să uit niciodată, afară era complet întuneric, ploaia izbea în ferestre, era ajunul Crăciunului în Norvegia anului 1986,

Crăciunul nostru, cadourile stăteau sub brad, toată lumea era frumos îmbrăcată, și singurul lucru despre care se vorbea era Heidegger. Bunica tremura, bunicul stătea și molfăia un os, mama asculta cu atenție, Yngve încetase să asculte. Eu însumi eram indiferent și cel mai mult mă bucura Crăciunul. Dar, chiar dacă nu înțelegeam nimic din ce spunea Kjartan și nimic din ce scria el, nici din vreunul dintre poeții pe care îi lăuda cu atâta ardoare, am simțit intuitiv că avea dreptate, că existau o filosofie supremă și o poezie supremă, și că, dacă nu le înțelegeai, dacă nu reușeai să te împărtășești din ele, tu erai singurul vinovat. De atunci, de câte ori mă gândeam la ceva suprem, mă gândeam la Hölderlin, și, când mă gândeam la Hölderlin, îl asociam întotdeauna cu munți și fiorduri, noapte și ploaie, cer și pământ și ochii strălucind ai unchiului meu.

Chiar dacă în viața mea se schimbaseră multe de atunci, relația pe care o aveam cu poezia a rămas practic neschimbată. Puteam s-o citesc, dar poeziile nu mi se deschideau niciodată, și asta pentru că nu aveam „dreptul" la ele: nu erau pentru mine. Când mă apropiam de ele, mă simțeam ca un impostor și eram într-adevăr mereu descoperit, fiindcă poeții spuneau întotdeauna: tu, care vrei să intri aici, cine te crezi? Asta spunea poezia lui Osip Mandelștam, asta spuneau versurile lui Ezra Pound, ale lui Gottfried Benn, ale lui Johannes Bobrowski. Trebuia să-ți câștigi dreptul de a le citi.

Cum?

Era simplu. Căutai o carte, citeai, și, dacă poeziile se deschideau, erai demn de ele, dacă nu, atunci nu erai. Faptul că eu eram printre cei cărora nu li se deschideau m-a necăjit în special pe la vreo douăzeci de ani, când încă aveam o mulțime de idei despre ce aș fi putut deveni. Consecințele ermetismului poeziilor erau de fapt

grave, mult mai grave decât faptul că nu aveam acces la un gen literar. La adresa mea se pronunța o condamnare. Poemele pătrundeau într-o altă realitate sau vedeau realitatea într-un alt mod, care era mai adevărat decât cel obișnuit. Or, cum această capacitate de pătrundere nu se putea învăța, ci fie aveai acces la ea, fie nu, lipsa ei mă condamna la o viață de rând, mă transforma într-unul dintre cei mulți. Durerea pe care mi-o pricinuia conștiința acestui fapt era considerabilă. Și, strict vorbind, existau numai trei moduri de a reacționa. Primul era să recunoști față de tine însuți și să accepți. Eram un bărbat complet normal care trebuia să trăiască o viață complet normală și să găsească un sens acolo unde se afla, nu în altă parte. În practică, așa și părea să fie. Îmi plăcea să mă uit la fotbal și chiar îl jucam atunci când aveam posibilitatea, îmi plăcea muzica pop și cântam la tobe într-o trupă de două ori pe săptămână, urmam o serie de cursuri la universitate, ieșeam în oraș sau stăteam acasă pe canapea în timpul serii și mă uitam la televizor cu fata cu care eram la momentul respectiv. A doua metodă era să negi complet intuiția aceea, să-ți spui că aveai de fapt demnitatea necesară înăuntrul tău, dar încă nerealizată, și apoi să trăiești o viață în lumea literară, poate în calitate de critic, poate ca profesor la universitate, poate ca scriitor, fiindcă era perfect posibil să te menții pe linia de plutire în această lume fără ca literatura să ți se deschidă vreodată. Se putea scrie o întreagă teză despre Hölderlin, de exemplu, descriind poeziile, discutând la ce se referă și în ce moduri era exprimat subiectul – la nivelul sintaxei, în alegerea cuvintelor, în utilizarea imaginilor –, se putea scrie despre relația dintre dimensiunea greacă și cea creștină a poeziilor, despre rolul peisajului, rolul vremii sau despre cum se raportau poeziile la realitatea istorico-politică în care apăruseră, chiar dacă nu se punea accentul pe

partea biografică, de exemplu pe substratul de protestantism german al lui Hölderlin sau pe enorma influență pe care a avut-o asupra lui Revoluția Franceză. Se putea scrie despre relația lui cu ceilalți idealiști germani – Goethe, Schiller, Hegel, Novalis – sau cu Pindar, în poeziile târzii. Se putea scrie despre traducerile lui neortodoxe din Sofocle sau se puteau compara poeziile cu ceea ce scria Hölderlin în scrisori. Se puteau confrunta poeziile lui cu viziunea lui Heidegger despre ele sau se putea face un pas mai departe, scriind despre disputa dintre Heidegger și Adorno în privința lui Hölderlin. Se putea scrie și despre întreaga istorie a receptării sale sau despre istoria traducerilor lui Hölderlin. Toate acestea se puteau face fără ca poeziile lui Hölderlin să ți se deschidă vreodată. Se putea face astfel cu toți poeții, și firește că se și făcea. Dacă erai dispus să muncești din greu, se puteau scrie propriile poezii, chiar dacă erai printre cei cărora poeziile nu li se deschideau; căci numai un poet putea să vadă diferența dintre poezie și poezii care doar seamănă a poezie. Dintre aceste două metode, prima, acceptarea, era cea mai bună, dar cea mai dificilă. Cealaltă metodă, negarea, era mai ușoară, dar și mai neplăcută, pentru că te pândea mereu senzația că ceea ce faci nu are de fapt nici o valoare. Or, dacă trăiai o viață în lumea literaturii, căutai exact valoarea. A treia metodă, care însemna respingerea problemei ca atare, era prin urmare cea mai bună. Nu există nimic superior. Nu există nici o înțelegere privilegiată. Nimic nu este mai bun sau mai adevărat decât altceva. Dacă poeziile nu mi se deschideau, nu însemna neapărat că eu eram mai prejos, nici că avea mai puțină valoare ceea ce scriam eu. Amândouă, atât poeziile care nu mi se deschideau, cât și ceea ce scriam eu, erau în esență același lucru, adică text. Dacă într-adevăr al meu era mai prost, și firește că era, asta nu era rezultatul vreunei situații ireversibile,

a faptului că nu aveam ceea ce-mi trebuia, ci se putea schimba prin muncă asiduă şi prin experienţă acumulată treptat. Până la un punct, desigur, concepte precum talentul şi calitatea erau în continuare invariabile, nu toţi puteau scrie la fel de bine. Cel mai important era că nu exista o prăpastie, nimic insurmontabil, între cei care aveau şi cei care nu aveau chemarea; cei care vedeau şi cei care nu. Era doar o problemă de grad pe aceeaşi scală. Era un gând reconfortant şi deloc dificil de justificat, pentru că domina toate mediile artistice, critice şi universitare de la mijlocul anilor '60 şi până în prezent. Ideile pe care le avusesem, şi care fuseseră o parte atât de firească din mine încât nici nu ştiam că erau idei, şi, în consecinţă, nu le exprimasem niciodată, doar le simţisem, dar care totuşi mă cârmuiseră, erau romantism în forma sa cea mai pură, adică o chestie învechită. Puţinii care se ocupau serios de romantism erau interesaţi de aspectele care se potriveau imaginarului nostru contemporan, de pildă fragmentarismul sau ironia. Dar pentru mine scopul nu era romantismul – dacă simţeam afinitate faţă de vreo epocă, aceasta era barocul, la care mă atrăgeau simţul spaţial, înălţimile şi adâncimile ameţitoare, ideile despre viaţă şi teatru, oglinzi şi corp, lumină şi întuneric, artă şi ştiinţă –, ci sentimentul acela că mă aflam în afara esenţialului, a ceea ce era cel mai important, a ceea ce era însăşi existenţa. Dacă acest sentiment era romantic sau nu, nu mai conta. Pentru a amortiza durerea pe care mi-o provoca, mă apărasem de-a lungul anilor prin cele trei metode pomenite mai sus, şi multă vreme crezusem în ele, în special în ultima. Crezusem că viziunea în care arta era spaţiul unde ardea focul adevărului şi al frumuseţii, ultimul unde viaţa putea să-şi arate adevărata faţă, era o nebunie. Dar din când în când concepţia aceasta ieşea la suprafaţă. Nu ca un gând, căci ideile pot fi contrazise, ci ca un sentiment.

Ştiam însă cu toată fiinţa mea că era o minciună, că mă înşelam pe mine însumi. Aşa stăteau lucrurile în după-amiaza aceea din martie 2002, când mă aflam în curtea interioară a Uniunii Scriitorilor Suedezi din Stockholm şi răsfoiam ultimele mari imnuri ale lui Hölderlin în traducerea lui Fioretos.

Doamne, ce jalnic!

Prin faţa porţii se scurgea un flux constant de oameni. Lumina lămpilor ce atârnau prinse de cabluri deasupra străzii sclipea pe hainele de fâş şi pe plase, pe asfalt şi pe metal. Un murmur slab de paşi şi de voci se ridica în spaţiul dintre şirurile de case. Pe un pervaz de la etajul întâi stăteau nemişcaţi doi porumbei. La capătul copertinei prinse de peretele clădirii de care mă sprijineam, apa se aduna în picături mari, desprinzându-se şi căzând pe pământ la intervale regulate. Cartea o pusesem în rucsac, şi am scos telefonul mobil din buzunarul hainei să văd cât era ora. Ecranul era negru, aşa că am pornit telefonul de îndată ce am luat-o la pas. Mi-a intrat imediat un mesaj. Era de la Tonje.

„Ai ajuns? Mă gândesc la tine."

Cele două propoziţii mi-au adus-o brusc aproape. Imaginea ei, tot ce însemna ea pentru mine pentru o clipă m-au copleşit. Nu numai chipul ei şi modul cum se comporta, aşa cum se întâmplă când te gândeşti la cineva cunoscut, ci tot ce figura ei putea să fie, tot acel ceva imposibil de definit, dar de o claritate absolută, pe care un om îl radiază pentru cei care-l iubesc. Dar nu voiam să răspund. Plecasem ca să mă îndepărtez de ea, aşa că, străbătut de un val de durere, am şters mesajul şi m-am uitat la ceasul de pe ecran.

16:21.

În puţin mai mult de o jumătate de oră aveam să-l întâlnesc pe Geir.

Dacă nu cumva stabiliserăm patru *şi jumătate*...

Oare aşa să fi fost?

La naiba, așa era! Spuseserăm patru și jumătate, nu cinci.

M-am întors și am luat-o la fugă. După câteva sute de metri m-am oprit să-mi trag răsuflarea. Bărbatul așezat care ținea în mână pancarta în formă de săgeată s-a uitat la mine cu ochi goi. M-am gândit că e un semn și am intrat pe strada indicată de săgeată. Când am ajuns la intersecția de la celălalt capăt, gara era chiar în fața mea, din moment ce pe un zid în interiorul unei străduțe de vizavi strălucea un indicator galben cu „expresul de Arlanda". Era ora 16:26. Dacă voiam să ajung la fix, trebuia să parcurg în fugă și ultima bucată. Am traversat în goană strada, apoi am luat-o în jos prin terminalul trenului de aeroport, de-a lungul peronului, prin sala de așteptare, pe lângă chioșcuri și cafenele, bănci și dulapuri pentru bagaje, și apoi în sala principală, unde m-am oprit gâfâind atât de tare, încât a trebuit să mă aplec în față, cu mâinile pe genunchi.

Stabiliserăm să ne întâlnim lângă balustrada circulară din mijlocul sălii, de unde puteai vedea etajul de mai jos. Când m-am îndreptat de spate să mă uit după Geir, ceasul de pe perete arăta exact și jumătate.

Acolo.

Am ales un traseu ocolit, pe lângă șirul de chioșcuri, și apoi m-am postat lângă perete, la o oarecare distanță, ca să-l pot vedea pe Geir înainte să mă vadă el pe mine. Nu-l mai văzusem de doisprezece ani, și atunci doar de vreo patru–cinci ori în decurs de două luni, așa că, de îndată ce îmi răspunsese la e-mail scriindu-mi că pot locui la ei, îmi fusese teamă că nu-l voi recunoaște. „Recunoaște" era impropriu spus, căci nici măcar nu aveam vreo poză de-a lui. Când mă gândeam la Geir, în fața ochilor nu-mi apărea figura lui, ci literele numelui și imaginea vagă a cuiva care râde. Singurul episod cu el pe care mi-l aminteam era din barul Fekterloftet, în Bergen. Geir râdea și spunea: „Tu chiar ești un existențialist!" De ce îmi

aminteam tocmai asta habar n-aveam. Poate fiindcă nu ştiusem ce înseamnă? Şi fiindcă mă simţisem flatat că ideile mele se încadrau într-un renumit curent filosofic?

Încă nu ştiam ce era un existenţialist. Cunoşteam conceptul, câteva nume şi o perioadă, dar conţinutul exact îmi scăpa.

Regele aproximării, asta eram.

Mi-am dat jos rucsacul, l-am aşezat pe podea între picioare şi m-am îndreptat de umeri în timp ce mă uitam la oamenii de lângă balustradă. Nici unul nu putea fi Geir. Dacă apărea vreunul care să corespundă puţinului pe care îl mai ştiam, aveam să mă duc la el şi să sper că mă va recunoaşte. În cel mai rău caz, aveam să-l întreb: „Eşti Geir?"

M-am uitat în sus la ceasul din capătul holului. Şi treizeci şi cinci.

Să fi zis, totuşi, cinci?

Cine ştie de ce, eram sigur că era un om punctual. Asta înseamnă că trebuie să fi stabilit ora cinci. Înăuntru în hol văzusem un internet-café, şi, după alte câteva minute de aşteptare, am intrat acolo să primesc confirmarea. Simţeam şi nevoia de a-i reciti e-mailurile, de a le cântări tonul, astfel încât situaţia care mă aştepta să-mi devină mai puţin străină.

Problemele de ordin lingvistic pe care le avusesem până atunci m-au făcut să-i spun fetei de la tejghea doar: „Internet?". Ea a dat din cap şi a arătat înspre unul dintre calculatoare. M-am aşezat în faţa lui şi am intrat în cont, unde îmi sosiseră cinci e-mailuri noi pe care le-am parcurs în fugă. Toate erau de la redacţia *Vagant.* Chiar dacă nu trecuse decât o zi de la plecarea mea din Bergen, discuţia dintre Preben, Eirik, Finn şi Jørgen, proiectată pe ecranul din faţa mea, părea să se desfăşoare într-o altă lume, deja străină. De parcă aş fi traversat o graniţă, de parcă într-adevăr *nu mă mai puteam întoarce.*

Ieri eram acolo, mi-am spus. Și încă nu m-am hotărât cât timp voi sta aici. Mă pot întoarce peste o săptămână dacă vreau. Sau mâine.

Dar nu asta simțeam. Simțeam că nu mă mai puteam întoarce niciodată.

Mi-am întors capul și m-am uitat înspre cafeneaua Burger King. Pe cea mai apropiată masă era un pahar de cola răsturnat. Lichidul negru se scursese într-o băltoacă ovală și încă picura de pe colțul mesei pe podea. La masa din spate, un bărbat cu genunchii lipiți mânca de parcă și-ar fi aplicat o pedeapsă: timp de câteva secunde, mâna i s-a mișcat rapid între cutia de carton cu chipsuri, vasul cu ketchup și gura mestecândă, apoi a înghițit, a înșfăcat hamburgerul cu ambele mâini, l-a dus la gură și a mușcat din el. În timp ce mesteca, ținea hamburgerul pregătit, la câțiva centimetri de gură. Apoi a luat încă o înghițitură, și-a șters buzele cu o mână, cu cealaltă a dus la gură paharul cu suc, uitându-se în tot acest timp la cele trei adolescente brunete care stăteau și vorbeau la masa de alături. Privirea uneia dintre ele a întâlnit-o o clipă pe a mea, și atunci m-am uitat înspre intrare, unde au apărut două stewardese în uniformă, fiecare cu valiza ei, și apoi din nou la ecran, în timp ce în urechi îmi răsuna țăcănitul ascuțit, estompându-se rapid, al tocurilor.

Și dacă n-aveam să mă mai întorc niciodată? De fapt, îmi dorisem asta. Să fiu aici, singur, într-un oraș străin. Fără obligații, fără altcineva, numai eu, liber să fac orice voiam.

Și atunci de ce toată senzația asta de greutate?

Am deschis e-mailul de la Geir și am început să-l citesc.

Dragă Karl Ove,

O idee minunată! Uppsala este, așa cum ai scris, un oraș universitar prin excelență. Poate fi asemănat cu sudul

Norvegiei de la începutul secolului, un loc în care îți trimiți copiii să învețe cum să pronunțe un „r" vibrant. Stockholm este una dintre cele mai frumoase capitale ale lumii, dar nu e nici pe departe liniștit. Suedia e un paradox absolut, pe de o parte renumită pentru granițele sale deschise, pe de alta, cea mai segregată țară din Europa. Dacă n-ai ce face la Uppsala, îți recomand să locuiești la Stockholm. (Oricum între ele faci numai 40-50 minute cu trenul, și circulă câte unul la fiecare jumătate de oră.)

Cât despre apartamente, garsoniere sau camere de închiriat, nu e cel mai ușor lucru de obținut. În Uppsala e aproape și mai rău din cauza tuturor studenților noi. Dificil, dar nu imposibil. În clipa asta nu știu pe nimeni care să aibă o cameră de închiriat, dar am să cercetez. Din moment ce tu, dacă am înțeles bine, nu te muți definitiv, ci într-o primă fază, până la sfârșitul anului, ar trebui să poți face rost de un așa-numit „apartament la mâna a doua". Există agenții pentru așa ceva. Apropo, ai luat legătura cu Uniunea Scriitorilor din Suedia? Nu-i imposibil să aibă apartamente pentru scriitorii străini sau cel puțin să știe ei pe cineva care are. Dacă vrei, pot să dau niște telefoane la agenții, asociații etc.

Astăzi este sâmbătă, 16 martie. Vrei să vii weekendul viitor ori, poate și mai bine, la mijlocul săptămânii, când totul e deschis, să vezi dacă-ți prieste? Sau te-ai hotărât deja? În cazul ăsta, am să încep să caut apartamente disponibile de la începutul săptămânii viitoare. În orice situație, ești bine-venit să locuiești aici, fie că ești în vacanță, fie că vrei să-ți cauți o casă.

Acum n-am numărul tău de telefon – pentru că e mai simplu să facem un plan de atac la telefon. În clipa de față, e convenabil să trăiești în Suedia dacă ai venituri norvegiene. Cât te-ai gândit să plătești pe lună? Vrei una, două sau trei camere?

Mă bucur că am să te revăd,

Geir

Karl Ove,

Dacă nu cumva eşti deja în tren, sună-mă de îndată ce ajungi la Oslo sau la Stockholm! Nu arunca banii pe hotel! Nu e cazul să-ţi faci griji! Am motive egoiste – tu vorbeşti norvegiană fluent. Vocabularul meu se micşorează. Universitatea din Uppsala datează, apropo, din 1477.

În Stockholm sună la 708 96 93.

Geir

Aşadar, nu-ţi plac telefoanele, ai? Să zicem atunci Gara Centrală (unde ajunge trenul tău), după-amiază la 17.00. E o balustradă circulară în mijlocul sălii (în limbajul colocvial îi spune „cercul poponarilor") Ne vedem acolo. Dar sună dacă intervine ceva! (Chiar atât de pornit împotriva telefoanelor nu poţi fi.)

Geir

Asta era corespondenţa. Nu mă îndoiam de sinceritatea ofertei lui de a locui la ei, însă era totuşi dificil să accept. În împrejurările de faţă ar fi fost mult mai potrivit să ne vedem undeva la o cafea. Pe de altă parte, nu aveam prea mult de pierdut. Şi, apoi, Geir provenea de pe insula Hisøya.

Am închis documentul şi am aruncat o privire înspre masa cu cele trei fete, apoi am apucat rucsacul şi m-am ridicat. Cea care vorbea atunci vădea un soi de intensitate ofensată, incredibil de vehementă, şi era aprobată cu aceeaşi intensitate. Dacă nu le-aş fi auzit vorbind, aş fi crezut că au în jur de nouăsprezece ani. Acum ştiam că aveau mai degrabă cincisprezece.

Cea care stătea cel mai aproape şi-a întors capul şi mi-a întâlnit din nou privirea. Nu ca să-mi ofere ceva, nu era o privire deschisă, ci ca să constate c-o priveam. Şi totuşi, transmitea ceva. O străfulgerare care semăna a

bucurie. Apoi, în timp ce mă îndreptam spre tejghea să plătesc, a urmat bubuitura conştiinţei. Aveam treizeci şi trei de ani, eram un bărbat adult. De ce gândeam atunci ca la douăzeci? Când avea să mă părăsească această atitudine adolescentină? La treizeci şi trei de ani, tatăl meu avea un băiat de treisprezece ani şi unul de nouă, avea casă, maşină şi slujbă, dacă te uiţi la pozele lui de atunci, părea un bărbat şi, din câte îmi aminteam, se şi comporta ca un bărbat, m-am gândit eu şi m-am apropiat de tejghea. Am pus mâna caldă pe blatul rece de marmură. Chelneriţa s-a ridicat de pe un scaun şi a venit să încaseze.

– Cât face? am spus.

– *Poftim?*

Am oftat.

– Cât costă?

A aruncat o privire la ecranul din faţa sa.

– Zece, a spus.

I-am întins o bancnotă mototolită de douăzeci.

– E în regulă, am spus şi am luat-o din loc înainte ca ea să apuce să emită acel „poftim?“ suedez, pe care ţara asta părea să-l folosească din plin.

Ceasul de pe peretele sălii principale arăta ora cinci fără şase minute. M-am dus la locul meu de dinainte şi m-am uitat la oamenii de lângă balustradă. Cum nici unul nu se potrivea cu imaginea vagă pe care o aveam în minte, mi-am lăsat privirea să rătăcească printre cei care umblau prin sală. Din chioşcul de pe partea cealaltă a ieşit un bărbat mic de statură, cu capul mare şi cu o înfăţişare atât de deosebită, încât l-am urmărit cu privirea. Avea vreo cincizeci de ani, părul îi era gălbui, figura lată, nasul mare, gura o idee oblică şi ochii mici. Arăta ca un gnom. Dar era îmbrăcat la costum şi palton, într-o mână ducea o geantă din piele elegantă, sub braţ ţinea strâns un ziar şi sub înfăţişarea lui citadină aveai impresia că se ascunde o altă natură, motiv pentru care nu l-am

pierdut din ochi până a dispărut în jos pe scările către peroanele de unde porneau trenurile pentru navetiști. Brusc, am văzut iar cât de vechi era totul. Spatele, mâinile, picioarele, capetele, urechile, părul, unghiile, fiecare detaliu al corpurilor ce se scurgeau prin sală era vechi. Murmurul vocilor ce se ridica de pe buzele lor era vechi. Chiar și bucuria, chiar și dorința și anticiparea a ce avea să aducă viitorul erau vechi. Și totuși, în același timp, totul era nou, pentru noi era nou, pentru noi aparținea timpului nostru, aparținea cozii de taxiuri de afară, cafetierelor din cafenele, rafturilor cu reviste din chioșcuri, telefoanelor mobile și iPod-urilor, jachetelor impermeabile și laptopurilor cărate în gențile lor prin sală și apoi sus în tren, trenurilor și ușilor automatizate, tonomatelor de bilete și panourilor luminoase, cu destinații care se schimbau întruna. Vechiul nu avea nici un loc aici. Și totuși, se răspândea pretutindeni.

Ce gând îngrozitor!

Am băgat o mână în buzunar, să verific dacă mai am acolo cheile casetei de bagaje. Le aveam. Apoi mi-am pipăit pieptul cu mâna: cardul de credit era la locul lui? Era.

În învălmășeala din față s-a ivit o figură cunoscută. Inima mea și-a accelerat bătăile. Dar nu era Geir, era altcineva. O cunoștință și mai îndepărtată. Prietenul vreunui prieten? Vreun fost coleg de școală?

Am zâmbit când mi-am dat seama. Era bărbatul de la Burger King. S-a oprit și s-a uitat pe panoul cu sosiri. Între degetul mare și arătătorul mâinii în care ducea servieta ținea un bilet. Ca să compare ora de pe el cu cea de pe panou, a ridicat și servieta până la nivelul feței.

M-am uitat în sus spre ceasul de pe peretele din capătul holului. Fără două minute. Dacă Geir ar fi fost atât de punctual pe cât presupusesem, atunci s-ar fi aflat deja pe undeva prin sală, așa că am cercetat mai

insistent cu privirea figurile ce se apropiau. Întâi în stânga, apoi în dreapta.

Acolo.

Acela era Geir, nu?

Da. El era. Văzându-i fața, mi-am amintit-o. Și nu numai că se îndrepta spre mine, dar și privirea îi era ațintită asupra mea.

Am zâmbit, mi-am șters palma de coapsă cât am putut de discret și am întins-o înspre el când s-a oprit în fața mea.

–Salut, Geir! am spus. Nu ne-am văzut de mult.

A zâmbit și el. Și-a retras mâna imediat deși de-abia dacă ne atinseserăm.

–Că bine zici! a spus. Și nu te-ai schimbat câtuși de puțin.

–Nu?

–Nu, deloc. E ca și cum te-aș vedea în Bergen. Distant, serios, îmbrăcat la sacou, a râs el. Mergem? Apropo, unde ți-e bagajul?

–Într-un dulap, ceva mai jos, am spus. Vrei să luăm mai întâi o cafea?

–Sigur, a spus el. Unde vrei să mergem?

–Nu contează, am spus. E o cafenea la intrare.

–OK. Atunci să mergem acolo.

A luat-o în față, s-a oprit la o masă, m-a întrebat fără să se uite la mine dacă voiam lapte sau zahăr și a dispărut la ghișeu, în timp ce eu îmi dădeam jos rucsacul, mă așezam și îmi scoteam tutunul. L-am văzut schimbând câteva cuvinte cu chelnerița, întinzându-i o bancnotă. Chiar dacă îl recunoscusem, și deci imaginea subconștientă pe care o avusesem despre el se potrivea, aura lui era altfel decât mă așteptasem. Era mult mai puțin fizică, îi lipsea aproape complet greutatea trupească pe care i-o atribuisem. Făcusem asta probabil fiindcă știam că boxase.

Am simţit o nevoie intensă să dorm, să mă culc într-o cameră goală, să sting lumina şi să dispar pur şi simplu din lume. Asta îmi doream, iar ceea ce mă aştepta, ore întregi de obligaţii sociale şi de conversaţie, părea de nesuportat.

Am oftat. Lumina artificială din tavan, care se aşternea peste toate lucrurile din sală şi se reflecta în câte un geam, o bucată de metal, o suprafaţă de marmură sau o ceaşcă de cafea, ar fi trebuit să fie de-ajuns ca să mă facă fericit că mă aflam aici şi o vedeam. Toate sutele de oameni care se deplasau în toate direcţiile prin hol ar fi trebuit să fie de-ajuns ca să mă facă fericit. Tonje, cu care fusesem împreună timp de opt ani, faptul că-mi împărţisem viaţa cu ea, cu omul minunat care era, ar fi trebuit să mă facă fericit. Faptul că-i vedeam pe fratele meu Yngve şi pe copiii lui ar fi trebuit să mă facă fericit. Toată muzica din lume, toată literatura din lume, toată arta din lume, fericit, fericit, ar fi trebuit să mă facă fericit. Toată frumuseţea lumii, care ar fi trebuit să fie de nesuportat, mă lăsa indiferent. Prietenii mi-erau indiferenţi. Viaţa mea mi-era indiferentă. Aşa era şi aşa fusese de atât de multă vreme, încât nu mai suportasem şi mă hotărâsem să fac ceva. Voiam să fiu din nou fericit. Părea stupid, nu puteam să spun nimănui, dar aşa era.

Am dus la buze ţigara pe jumătate rulată şi am lins adezivul, am apăsat cu degetele mari încât să se fixeze pe hârtie, am desprins de la ambele capete tutunul ce ieşise pe din afară şi i-am dat drumul în interiorul alb-sclipitor al pachetului, am ridicat puţin clapeta adezivă ca să alunece peste ambalajul lucios până în dreptul grămezii încâlcite de firişoare de tutun maroniu-deschis, am închis pachetul, l-am pus în buzunarul sacoului atârnat pe spătarul scaunului, am pus ţigara în gură şi am aprins-o cu flacăra galben-tremurândă a brichetei. La tejghea, Geir primise două ceşti în care acum turna cafea, în vreme ce

chelneriţa îi punea restul pe bar şi se întorsese deja către clientul următor, un bărbat pletos de vreo cincizeci de ani, cu pălărie şi bocanci şi un fel de mantie ca un poncho.

Nu, nu emana nici un fel de greutate trupească. Ce emana, din contră, şi fusese vizibil din clipa în care nu mă mai privise în ochi şi până când dăduse drumul mâinii mele, iar privirea lui începuse să rătăcească în jur, era neastâmpărul. Părea să fie tot timpul în mişcare.

A venit cu câte o ceaşcă în fiecare mână. Nu m-am putut abţine să nu zâmbesc.

–Aşa, a spus el, lăsând ceştile pe masă şi trăgând scaunul. Te muţi la Stockholm?

–Aşa se pare.

–În cazul acesta, rugăciunile mi-au fost ascultate, a spus el fără să mă privească. S-a uitat în jos spre masă, spre mâna de pe mânerul ceştii. De nu ştiu câte ori i-am spus Christinei că mi-aş dori să se mute aici un norvegian cu interese literare. Şi acum ai venit tu.

A dus ceaşca la gură şi a suflat în ea înainte să bea.

–Ţi-am scris o scrisoare în vara când ai plecat la Uppsala, am spus. O scrisoare lungă. Dar n-am expediat-o niciodată. Stă încă nedesfăcută în casa mamei mele. Habar nu mai am ce scrie în ea.

–Glumeşti! a spus el şi s-a uitat la mine.

–O vrei?

–Evident că n-o vreau! Şi nici ţie să nu-ţi treacă prin cap s-o deschizi! Să rămână acolo, la mama ta! E un fragment de timp sigilat.

–Poate, am spus eu. Oricum, nu-mi amintesc nimic din perioada aceea. Şi toate jurnalele şi manuscrisele pe care le-am scris atunci le-am ars.

–Le-ai ars? a spus Geir. Nu le-ai aruncat, ci le-ai ars?

Am dat din cap.

–Dramatic! a spus el. Dar aşa erai şi la Bergen.

–Serios?

–O, da!

–Tu nu?

–Eu nu! Tu erai.

A râs. Şi-a întors capul şi s-a uitat la oamenii care tocmai treceau pe lângă noi. L-a întors apoi din nou şi i-a cercetat cu privirea pe ceilalţi clienţi ai cafenelei. Am scuturat vârful ţigării în scrumieră. Fumul ce se ridica de la ea a tremurat încet în curentul uşilor ce se deschideau şi se închideau întruna. Îi aruncam lui Geir ocheade scurte aproape insesizabile. Impresia pe care mi-o lăsa părea întru câtva independentă de chipul lui. Ochii îi erau întunecaţi şi îndureraţi, dar aura lui nu avea nimic întunecat sau dureros. Părea fericit şi rezervat.

–Cunoşti Stockholmul? m-a întrebat.

Am scuturat din cap.

–Nu prea bine. Sunt aici doar de câteva ore.

–E un oraş frumos. Dar rece ca gheaţa. Poţi trăi o viaţă întreagă aici fără să te apropii de cineva. Totul e gândit în aşa fel încât oamenii să nu intre în legătură unii cu alţii. Uită-te la benzile rulante! a spus el şi a arătat cu capul înspre sala centrală, unde probabil se aflau scările rulante. Cei care nu se mişcă stau pe partea dreaptă, cei care merg o iau pe stânga. Când vin la Oslo, sunt complet uluit de cât de des mă ciocnesc de oameni. Ne înghiontim şi ne lovim tot timpul. Să eziţi întâi la stânga, apoi la dreapta, apoi iar la stânga când te trezeşti faţă-n faţă cu cineva pe stradă – ştii cum e – aici pur şi simplu nu se întâmplă. Toţi ştiu încotro se îndreaptă, toţi fac ce au de făcut. La aeroport, în faţa caruselului pentru bagaje, e o linie galbenă pe care n-ai voie s-o depăşeşti. Şi nimeni n-o depăşeşte. Recuperarea bagajelor se face frumos şi ordonat. La fel sunt şi conversaţiile în ţara asta. Există o linie galbenă pe care nimeni n-are voie s-o depăşească. Toţi sunt politicoşi, toţi sunt bine-crescuţi, toţi spun ce trebuie să spună. Esenţial e să nu jigneşti.

Dacă eşti obişnuit cu aşa ceva, lectura dezbaterilor din presa norvegiană devine un şoc. Ce discuţii încinse! Oamenii se stropşesc unul la celălalt! Aici lucrul ăsta e de neînchipuit. Şi, dacă vezi vreun profesor norvegian la televizor – deşi asta nu se întâmplă aproape niciodată, nimănui nu-i pasă de Norvegia, Norvegia nu există în Suedia, dar se mai întâmplă –; ei bine, o să pară un sălbatic, cu părul ciufulit, cu îmbrăcămintea neîngrijită sau extravagantă şi spunând lucruri pe care n-ar trebui să le spună. Asta e o parte a tradiţiei academice norvegiene, unde educaţia nu are sau nu ar trebui să aibă vreo expresie exterioară... sau unde expresia exterioară a mediului academic trebuie să reflecte idiosincraziile şi individualul. Nu universalul şi colectivul, cum se întâmplă aici. Dar aici nimeni nu pricepe aşa ceva. Aici ei nu văd decât nişte sălbatici. În Suedia, toţi cred că modelul suedez este singurul posibil. Tot ce iese din tiparul suedez este perceput ca o greşeală sau o lipsă. Te apucă toţi dracii! A, da, exact pe profesorul Jon Bing l-am văzut la televizor. Părea complet nebun. Purta plete, mustaţă şi un pulover cu nasturi, am impresia.

– Un academician suedez arată cum trebuie, se comportă cum trebuie şi spune ceva previzibil într-un mod previzibil. De altfel, aici *toată lumea* se comportă cum trebuie. Adică, toţi cei care au atribuţii publice. Pe stradă deja e puţin altfel. Acum câţiva ani, în ţara asta le-au dat drumul din spitale tuturor pacienţilor cu probleme psihiatrice. Aşa că îi poţi vedea pretutindeni, mergând, bombănind şi strigând. Lucrurile sunt astfel aranjate încât săracii să locuiască în anumite zone, bogaţii, în altele, cei cu preocupări culturale, într-o parte, imigranţii, în altă parte. Ai să vezi.

A dus ceaşca de cafea la gură şi a luat o înghiţitură. Nu ştiam ce-ar fi trebuit să spun. Vorbele lui nu aveau nici o legătură cu situaţia de faţă, cu sosirea mea din Norvegia

și cu întâlnirea noastră la o cafea, ci posedau o coerență și o fluiditate care păreau gândite dinainte. Era ceva ce Geir *spunea*, mi-am dat seama, una dintre temele lui preferate. Experiențele mele cu acest tip de oameni care aveau teme predilecte de discuție era că trebuia să aștepți până când se manifesta apogeul presiunii acestor idei construite dinainte, pentru că, de regulă, după aceea urma un alt soi de atenție și de prezență. Dacă avea dreptate în pledoariile lui sau nu, asta nu știam, bănuiam doar că erau declanșate de frustrare și că vorbea exact despre ceea ce îi declanșase frustrarea. Poate într-adevăr Suedia era de vină. Poate ceva din el însuși. Pentru mine nu conta, putea să vorbească despre orice, nu de asta mă aflam aici.

–În Norvegia pot fi îmbinate sportul și viața academică, la fel berea și viața academică, a continuat el. Țin minte asta de la Bergen. Sportul era important pentru studenți. Dar aici ele sunt domenii ireconciliabile. Nu vorbesc despre oamenii de știință, ci despre intelectuali. Aici, în mediile academice, se supracomunică partea intelectuală, numai asta există, totul se subordonează intelectului. Corpul, de exemplu, este complet inexpresiv. În timp ce în Norvegia partea intelectuală este sublicitată. În Norvegia, a aduce puțin un om de rând nu e o problemă pentru un academician. Ideea e ca mediul să permită intelectului să strălucească precum un diamant. În Suedia, ideea e să strălucească mediul de manifestare a intelectului, condițiile în care acesta se exprimă. La fel și în cazul culturii de elită. În Norvegia ea e cam trecută sub tăcere, nu prea poate să existe, cultura elitistă nu poate să existe dacă nu este totodată și populară. În Suedia, ea este subliniată. Latura populară și cea elitistă sunt dimensiuni ireconciliabile. Fiecare își are locul ei și *nici un schimb* n-ar trebui să aibă loc între ele. Există excepții, întotdeauna există, dar aceasta este regula principală. O altă mare diferență între Norvegia și Suedia se referă la

roluri. Ultima dată când am fost acasă, am luat autobuzul de la Arendal la Kristiansand, şi şoferul autobuzului îi tot dădea cum el nu e de fapt şofer de autobuz, ci cu totul altceva, şi cum făcea asta numai ca să strângă bani pentru Crăciun. Şi apoi a spus că trebuie să avem grijă unii de alţii în perioada sărbătorilor. Şi asta în difuzor! Aşa ceva e de neimaginat în Suedia. Aici, omul se confundă pur şi simplu cu munca lui. E un rol din care pur şi simplu nu mai iese. Nu există nici o gaură în el, nici un loc pe unde individul ar putea să scoată capul şi să spună: uite, ăsta sunt adevăratul eu!

–Atunci de ce locuieşti aici? am spus eu.

Geir s-a uitat o clipă la mine.

–E într-adevăr o ţară perfectă dacă vrei să fi lăsat în pace, a spus el şi şi-a lăsat privirea să hoinărească din nou. N-am nimic împotriva răcelii. Nu mi-o doresc în viaţa mea, dar pot trăi foarte bine în mijlocul ei, dacă înţelegi diferenţa. E frumos să te uiţi la ea. Şi e practică. O dispreţuiesc, dar mă folosesc de ea. Deci, mergem?

–Da, haidem!

Mi-am lăsat baltă ţigara, am băut ultima înghiţitură de cafea, mi-am tras sacoul de pe scaun, l-am pus pe mine, mi-am aruncat rucsacul în spate şi am luat-o după el în sala cea mare. Când am ajuns în dreptul lui, s-a întors către mine.

–Poţi merge pe partea cealaltă? Nu aud aproape nimic cu urechea asta.

M-am supus. Am observat că picioarele îi călcau în afară când umbla, ca la raţă. Întotdeauna reacţionasem la chestia asta. Balerinele merg aşa. Avusesem odată o prietenă care făcea balet, şi era unul dintre puţinele lucruri care nu-mi plăceau la ea – mersul acela cu picioarele orientate în lateral.

–Unde ţi-e bagajul? a întrebat el.

–Jos, am spus. Şi la dreapta.

–Atunci mergem jos, a spus el şi a arătat înspre nişte scări din capătul sălii.

Din câte vedeam, nu era nici o diferenţă între comportamentul oamenilor de aici şi al celor din Gara Centrală din Oslo. În orice caz, nimic frapant. Diferenţele despre care vorbise el păreau minime, probabil dobândeau proporţii după un exil de mai mulţi ani.

–Mi se pare cam la fel cu Norvegia. Tot aşa te ciocneşti de oameni şi aici.

–Aşteaptă numai! a spus el, m-a privit şi a zâmbit.

Era un zâmbet ironic, un zâmbet atotştiutor. Iar eu nu puteam suferi comportamentul atotştiutor, indiferent în ce formă era livrat. Însemna că eu ştiam mai puţin.

–Uite aici! am spus, m-am oprit şi am arătat în sus înspre panoul de deasupra noastră.

–Ce anume?

–Panoul cu sosiri. Din cauza asta am venit aici. Exact din cauza asta.

–Cum adică? a spus Geir.

–Uită-te numai! Södertälje. Nynäshamn. Gävle. Arboga. Västerås. Örebro. Halmstad. Uppsala. Mora. Göteborg. Malmö. Suedia are ceva incredibil de exotic. Limba e aproape la fel, oraşele sunt aproape la fel, dacă vezi poze din satele suedeze, arată ca satele norvegiene. În afară de detalii. Şi tocmai aceste mici abateri, aceste mici diferenţe, acel *aproape* cunoscut, *aproape* la fel, dar care totuşi nu este la fel, mi se pare incredibil de atrăgător.

S-a uitat sceptic la mine.

–Eşti nebun! a spus.

Apoi a râs.

Am pornit din nou. Nu-mi stătea în fire să spun aşa ceva, complet din senin, dar simţisem că trebuia să mă răzbun. Să nu-l las să domine.

–Am dintotdeauna atracția asta, am continuat. Nu față de India, de Burma sau de Africa, diferențele mari nu m-au interesat niciodată. Dar Japonia, de exemplu. Nu Tokio sau orașele mari, ci satele din Japonia, orășelele de coastă. Ai văzut cât de mult seamănă natura cu cea de la noi din Norvegia. Dar cultura, casele și obiceiurile lor sunt absolut străine, absolut de neînțeles. Sau Maine din SUA. Ai văzut coasta de acolo? Natura arată ca în sudul Norvegiei, însă tot ce e creat de mâna omului este american. Înțelegi ce spun?

–Nu. Dar ascult.

–Doar atât am vrut să spun.

Am ajuns jos în sala subterană, plină și ea de oameni în mișcare, ne-am dus la dulapurile pentru bagaje, am scos afară cele două valize, Geir a luat-o pe una, și am pornit-o prin sală înspre peroanele de metrou, aflate la câteva sute de metri mai încolo.

O jumătate de oră mai târziu, mergeam printr-o suburbie a orașului datând din anii '50, care, în întunericul de martie pătruns de lumina felinarelor, părea intactă. Se numea Västertorp, toate clădirile aveau formă pătrată, erau din cărămidă, se deosebeau una de cealaltă numai după mărime și erau înconjurate de blocuri-turn. De-a lungul străzilor centrale vedeai case mai joase, cu diverse magazine la parter. Între blocuri stăteau imobili pinii. Printre trunchiuri întrezăream câte o movilă, câte un iaz, în lumina intrărilor și a vitrinelor care răsăreau parcă din pământ. Geir vorbea întruna, cum făcuse și în metrou. În mare parte, detalia ceea ce vedeam. Din când în când se auzeau numele stațiilor, atât de frumoase și de străine: Slussen, Mariatorget, Zinkensdamm, Hornstull, Liljeholmen, Midsommarkransen, Telefonplan...

–Uite, asta este, a spus el și a arătat înspre una dintre casele de pe marginea străzii.

Am intrat într-un hol, am urcat scările și apoi am împins o ușă. Cărți într-o bibliotecă lipită de perete, ceva mai încolo un suport de umerașe plin cu haine, mirosul vieții unor oameni străini.

– Hei, Christina, nu-l saluți pe prietenul nostru norvegian? a spus el și s-a uitat în camera de pe partea stângă.

Am făcut un pas în față. O femeie stătea la o masă acolo înăuntru, s-a uitat în sus cu un pliant în mâini și o foaie pe masa din fața sa.

– Bună, Karl Ove! a spus ea. Încântată de cunoștință. Am auzit atât de multe despre tine!

– Eu n-am auzit nimic despre tine, din păcate, am spus. În afară de puținul pe care îl știu din cartea lui Geir.

Ea a zâmbit, ne-am strâns mâinile, a început să facă ordine pe masă, a pus de cafea. Geir mi-a arătat apartamentul, era aranjat destul de simplu, avea două camere, amândouă acoperite cu rafturi de sus până jos. Într-una din ele, care era sufrageria, se găsea un colț unde lucra Christina, în cealaltă, care era dormitorul, stătea și lucra Geir. El a deschis câteva vitrine și mi-a arătat cărțile dinăuntru. Stăteau atât de drept, încât ai fi crezut că folosise o nivelă cu bule de aer, și nu erau ordonate alfabetic, ci în serii și după autor.

– Îți ții lucrurile în ordine, din câte văd, am spus.

– Țin totul în ordine, a spus el. Absolut totul. Nu există nici un lucru în viața mea care să nu fie planificat sau calculat.

– Sună înfricoșător, am spus și m-am uitat la el.

A zâmbit.

– Pentru mine este înfricoșător să întâlnesc un om care se mută la Stockholm de pe o zi pe alta.

– A trebuit.

– A vrea înseamnă a fi nevoit să vrei, a spus el. După cum spune misticul Maximos în *Împărat și galilean*. Sau, mai precis: „Ce valoare are viața? Totul e un joc.

A vrea înseamnă a fi nevoit să vrei". În piesa aceasta, Ibsen a încercat să fie înţelept. Erudit, în orice caz. Şi şi-a propus o sinteză colosală. „Sfidez necesitatea! Nu vreau să fiu la mila ei. Sunt liber, liber, liber." E interesant. *A hell of a good play*[1], cum spunea Beckett despre *Aşteptându-l pe Godot.* Am fost complet fascinat când am citit-o. Ibsen intră în dialog cu un timp trecut, toată cultura pe care o presupune e dispărută. E incredibil de interesant! Ai citit-o?

Am scuturat din cap.

–N-am citit nici o piesă istorică de-a lui Ibsen.

–A fost scrisă într-o perioadă în care totul era reevaluat. Şi el asta face. Catilina, ştii, era simbolul trădării. Dar Ibsen îl transformă. E ca şi cum noi am fi răsturnat imaginea lui Quisling, aproape acelaşi lucru. A avut sânge-n el când a scris asta. Însă toate valorile pe care le răstoarnă provin din Antichitate, şi din cauza asta nouă ne e aproape imposibil să-l înţelegem. Nu mai citim Cicero, azi... Da-a. Să scrii o piesă în care încerci să uneşti împăraţii şi galileenii! Ibsen eşuează, desigur, dar, în orice caz, eşuează măreţ. E prea simbolic. Dar e şi curajos. Se vede cât de mult îşi doreşte să atingă măreţia. Nu-l prea cred când spune că citea doar Biblia. E şi un pic de Schiller aici. *Die Räuber, Hoţii.* E tot o reprezentare a revoltei. Ca şi *Michael Kohlhaas* de Heinrich von Kleist. Există şi o paralelă la Bjørnson. Nu cumva *Sigurd Slembe*, ţii minte?

–Nu ştiu nimic despre Bjørnson.

–Cred că e *Sigurd Slembe.* Momentul când trebuie să treci la acţiune. A acţiona sau a nu acţiona. Tipic Hamlet. A fi atacant sau spectator în propria viaţă.

–Iar tu ce eşti?

–Bună întrebare.

---

[1] „O piesă al dracului de bună" (în limba engleză în original) (n.red.)

A urmat o pauză. Apoi Geir a spus:

– Sunt mai degrabă un spectator, cu elemente de acțiune coregrafiată. Dar, de fapt, nu știu. Mi se pare că sunt multe lucruri în mine pe care nu le văd. Și atunci ele nu există. Tu?

– Spectator.

– Dar ești aici. Iar ieri erai la Bergen.

– Da, însă nu ca un rezultat al vreunei alegeri. Am fost nevoit.

– Nu e și ăsta un mod de a alege? Să lași întâmplarea să-și facă treaba?

– Poate.

– E straniu. Cu cât ești mai puțin conștient de lucruri, cu atât devii mai activ. Știi, boxerii despre care am scris aveau o prezență incredibilă. Dar asta înseamnă că nu-și erau propriii spectatori, prin urmare nu-și aminteau nimic. Nimic! Trăiește clipa cu mine, aici și acum – asta era oferta lor. Și bineînțeles că pentru ei funcționează, întotdeauna trebuie să urce din nou în ring, iar dacă ai luat bătaie în meciul anterior, ai face bine să nu-ți amintești de asta, altfel dai de belea. Însă prezența lor era absolut remarcabilă. Umplea totul. *Vita contemplativa* sau *vita activa*, astea sunt cele două posibilități, nu-i așa? E într-adevăr o problemă veche cu care se confruntă toți spectatorii. Dar actorii nu. Este o problemă tipic spectatorială...

În spatele nostru, capul Christinei a răsărit în ușă.

– Vreți puțină cafea?

– Cu plăcere, am spus eu.

Am intrat în bucătărie și ne-am așezat la masă. De la fereastră vedeam strada, deșartă în lumina felinarelor. Am întrebat-o pe Christina ce desena când veniserăm noi, și ea mi-a spus că făcea niște modele de pantofi pentru o fabricuță de încălțăminte din nordul țării. M-a izbit dintr-odată absurdul situației: mă aflam într-o

bucătărie, într-o suburbie suedeză, împreună cu doi oameni pe care nu-i cunoşteam. Ce făceam, de fapt? Ce aveam de făcut aici? Christina s-a apucat să prepare cina, eu am stat în sufragerie cu Geir şi i-am povestit despre Tonje, despre cum ne mersese, ce se întâmplase, cum fusese viaţa mea la Bergen. El mi-a rezumat în mod similar ce se întâmplase în viaţa lui de când părăsise Bergenul cu treisprezece ani în urmă. Ce mi-a atras cel mai mult atenţia a fost o dispută pe care o avusese în cotidianul *Svenska Dagbladet* cu un profesor suedez care îl înfuriase atât de tare, încât, într-o bună dimineaţă, îşi postase ultimele argumente injurioase pe uşile castelului din Uppsala, ca un al doilea Luther. Voise chiar să urineze pe uşă, dar Christina îl oprise.

Am mâncat chiftele de miel, cartofi copţi şi salată grecească. Mi-era o foame de lup, am golit farfuria într-o clipă, iar Christina avea o privire vinovată. I-am întâmpinat scuzele cu contra-scuzele mele. Era în mod evident făcută din acelaşi aluat ca şi mine. Am băut puţin vin, am vorbit despre diferenţele dintre Suedia şi Norvegia şi, deşi în minte îmi spuneam: nu, Suedia nu e aşa şi Norvegia nu e aşa, dădeam din cap şi aprobam. Pe la ora unsprezece abia mai reuşeam să-mi ţin ochii deschişi, Geir mi-a adus lenjerie de pat, urma să dorm pe canapeaua din sufragerie, şi, în timp ce întindeam amândoi cearşaful, brusc, figura i s-a schimbat. *A căpătat o cu totul altă faţă.* Apoi s-a schimbat la loc, iar eu a trebuit să mă silesc să mă concentrez asupra acestui chip: aşa arăta el, ăsta era el.

Apoi faţa i s-a schimbat din nou.

Am prins ultimul colţ de cearşaf sub saltea şi m-am aşezat pe canapea. Mâinile îmi tremurau. Ce fusese asta?

S-a întors spre mine. Chipul îi era din nou cel pe care îl văzusem în Gara Centrală.

– Încă nu ţi-am spus nimic despre romanul tău, a zis el şi s-a aşezat de cealaltă parte a mesei. Dar mi-a lăsat

o impresie de neuitat. Am fost zguduit profund când l-am citit.

– De ce? am spus.

– Pentru că ai mers atât de departe. Ai mers incredibil de departe. M-am bucurat că ai făcut asta. Stăteam și zâmbeam singur, căci ți-a reușit. Când ne-am întâlnit, voiai să devii scriitor. Nimeni nu mai avea ideea asta. Numai tu. Și ți-ai atins scopul. Dar nu asta m-a zguduit. Ci faptul că ai mers atât de departe. Oare trebuie mers chiar așa departe? m-am gândit atunci. A fost înfricoșător. Eu însumi nu pot merge atât de departe. – Ce vrei să spui? În ce fel am mers departe? Nu e un simplu roman?

– Spui despre tine lucruri care n-au mai fost spuse. Mai ales povestea aia cu fata de treisprezece ani. Nu mi-am închipuit niciodată că vei îndrăzni s-o scrii.

M-am simțit străbătut brusc de un curent rece.

– Nu prea înțeleg despre ce vorbești, am spus. Aia era o poveste inventată. Nu m-a costat chiar atâta efort cum ți se pare ție.

El a zâmbit și m-a privit drept în ochi.

– Mi-ai povestit despre relația cu fata când ne-am cunoscut la Bergen. Veniseși din nord în vara dinainte, dar erai încă foarte afectat de ce se întâmplase acolo. Despre asta vorbeai. Despre tatăl tău, despre cum te îndrăgostiseși la șaisprezece ani și te credeai un fel de locotenent Glahn, din romanul lui Knut Hamsun, și apoi despre relația pe care o avuseseși cu o fată de treisprezece ani când fuseseși profesor în nord.

– Ha-ha! am spus. Nu e chiar atât de amuzant pe cât crezi.

Geir nu mai zâmbea.

– Vrei să spui că nu-ți amintești? Era în clasa ta, tu erai îndrăgostit lulea de ea, așa am înțeles, însă era o harababură, printre altele, ai spus că vorbiseși cu mama ei

la o petrecere – şi, în roman, scena e redată exact aşa cum mi-ai descris-o mie. Bine, nu e ceva neapărat greşit – dacă eşti sigur că dorinţa este reciprocă, atenţie! Dar cum poţi fi sigur e cu totul altceva. De fapt, asta e problema. Eu am avut un coleg de clasă care a lăsat însărcinată o fată de treisprezece ani, sigur, el avea şaptesprezece, în timp ce tu aveai optsprezece, dar, *what the fuck,* nu asta contează. Ci faptul că ai scris despre aşa ceva. S-a uitat la mine. Ce e? Arăţi de parcă ai văzut o stafie.

– Doar nu vorbeşti serios! am spus. Pe bune? N-am povestit niciodată aşa ceva.

– Ba da. Chiar ai povestit. Mi s-a întipărit în memorie.

– Dar nu s-a şi întâmplat!

– În orice caz, tu aşa ai spus.

Am simţit un cleşte strângându-mi inima. Cum fusese posibil să spun aşa ceva? Oare aş fi putut să reprim o întâmplare atât de semnificativă? S-o dau pur şi simplu la o parte şi să uit complet de ea şi apoi s-o scriu fără să-mi închipui o clipă că era reală?

Nu.

Nu, nu, nu.

Era de neconceput.

Absolut, total de neconceput.

Dar atunci de unde ar fi putut Geir să ştie?

S-a ridicat.

– Iartă-mă, Karl Ove, a repetat el. Dar chiar ai spus.

– Nu pot să înţeleg, am răspuns. Dar nici n-am impresia că minţi.

A scuturat din cap şi a zâmbit.

– Somn uşor!

– Somn uşor!

Zăceam cu ochii deschişi pe pat, auzind sunetele slabe ale cuplului care se pregătea de culcare în dormitorul alăturat, şi mă uitam fix undeva în cameră. Era plină de

lumina slabă, lunară, a felinarelor de afară. Gândurile îmi alergau disperate, încercând să găsească o explicație la cuvintele lui Geir, în vreme ce emoțiile deja mă condamnaseră: aveau o asemenea putere asupra mea, încât mă durea tot corpul. Auzeam din când în când un murmur scăzut care trebuie să fi venit de la linia de metrou aflată la câteva sute de metri mai încolo, și în el mi-am căutat consolarea. Dedesubtul lui se auzea un vuiet slab, care, dacă n-aș fi știut cum stăteau lucrurile, ar fi părut să vină de la o mare. Dar mă aflam în Stockholm, în mod sigur era vreo autostradă pe undeva prin apropiere.

Am respins ideea, sub nici o formă n-aș fi putut reprima ceva atât de semnificativ. Și totuși memoria mea avea goluri mari, beam mult în perioada aceea din nord, la fel ca tinerii pescari cu care îmi petreceam sfârșiturile de săptămână – cel puțin o sticlă de tărie pe seară. Seri și nopți întregi îmi dispăruseră din memorie și rămăseseră ca un soi de tuneluri înăuntrul meu, pline de întuneric și de curent și de propriile mele sentimente învârtejindu-se. Ce făcusem? Ce făcusem? Când începusem să studiez la Bergen, obiceiul continuase, seri și nopți întregi umblam aiurea prin oraș, asta era senzația, puteam veni acasă cu haina plină de sânge, fără să am habar de ce se întâmplase. Sau cu haine care nu erau ale mele. Mă puteam trezi pe un acoperiș, mă puteam trezi în parc sub un tufiș, odată mă trezisem pe coridorul unei instituții. Atunci venise poliția să mă ridice. Urmase interogatoriul: cineva intrase prin efracție undeva în apropiere și furase bani, eu fusesem? Nu știam, dar am spus nu, nu, nu. Toate golurile acestea, tot întunericul acesta lipsit de conștiință, întins de-a lungul atâtor ani, în care s-ar fi putut derula întâmplări misterioase, aproape fantomatice, la periferia memoriei, mă umpluseră de vină, o doză mare de vină, și, când Geir îmi spusese că îi povestisem despre o relație cu o fată de

treisprezece ani în nord, nu putusem spune nu cu mâna pe inimă, nu, n-am făcut aşa ceva, fiindcă aveam o mică îndoială: se întâmplaseră atât de multe, de ce nu şi asta?

În aceeaşi încâlceală intra şi ceea ce se întâmplase între mine şi Tonje, dar şi ce avea să se întâmple.

O părăsisem? Viaţa noastră împreună se încheiase? Sau era doar o pauză, o despărţire de câteva luni, o perioadă de gândire şi de evaluare pe cont propriu pentru fiecare?

Fuseserăm împreună timp de opt ani, din care şase, căsătoriţi. Ea mi-era în continuare omul cel mai apropiat, nu trecuse mai mult de o zi de când împărţiserăm patul, şi, dacă nu mă întorceam acum şi nu mă uitam în altă direcţie, lucrurile aveau să rămână aşa, pentru că, intuiam eu, hotărârea îmi aparţinea.

Ce voiam?

N-aveam habar.

Zăceam pe o canapea într-un apartament de la periferia Stockholmului, un oraş unde nu cunoşteam pe nimeni, şi în mine totul era haos şi nelinişte. Nesiguranţa pătrunsese adânc, până în miezul fiinţei mele.

O faţă s-a ivit în uşa de sticlă a balconului îngust. A dispărut când am privit-o ţintă. Inima mi-a bătut mai repede. Am închis ochii, şi acelaşi chip mi-a apărut în faţă. Îl vedeam din profil, apoi s-a întors către mine şi m-a fixat cu privirea. S-a transformat. S-a transformat din nou. A luat o altă formă. Nu mai văzusem niciodată aceste figuri, dar toate erau profund realiste şi captivante. Ce fel de paradă era asta? Apoi nasul a devenit un cioc, ochii, nişte ochi de pasăre răpitoare, şi, brusc, în interiorul meu stătea un şoim, fixându-mă cu privirea.

M-am întors pe o parte.

Nu voiam decât să fiu un om decent. Un om bun, sincer, integru, care să-i privească pe ceilalţi în ochi şi pe care toată lumea să ştie că se poate baza.

Dar nu era așa. Eram un laș și făcusem lucruri îngrozitoare. Și acum mă eschivam din nou.

A doua zi dimineață m-a trezit vocea ridicată a lui Geir. S-a așezat pe marginea canapelei și mi-a întins o cană cu cafea fierbinte.

– Bună dimineața! E ora șapte! Nu-mi spune că ești pasăre de noapte.

M-am ridicat în capul oaselor și m-am încruntat la el.

– De obicei mă trezesc pe la unu, am spus. Și nu pot vorbi cu nimeni timp de o oră.

– Păcat! a spus Geir. Dar, în orice caz, nu sunt un spectator al propriei vieți, în mod sigur. Îi văd pe alții, la asta mă pricep, dar pe mine nu. Nici o șansă. În plus, „spectator" poate că nu e termenul potrivit aici, e un fel de eufemism; întrebarea adevărată e dacă ești sau nu capabil de acțiune. Bei cafeaua sau ce faci?

– Dimineața beau întotdeauna ceai, am spus. Dar am s-o beau de dragul tău.

Am luat cana și am sorbit din ea.

– *Împărat și galilean*, ca să încheiem, a spus el, e nereușită, în esență, din același motiv ca și *Zarathustra*. Însă ideea este, și n-am apucat s-o spun ieri, că tot ceea ce afirmă ele pot afirma doar pentru că au eșuat. Asta e important.

S-a uitat la mine de parcă aștepta un răspuns. Am dat din cap de câteva ori și am luat o nouă înghițitură de cafea.

– Și, revenind la romanul tău, nu povestea despre fata aia de treisprezece ani era cea mai zguduitoare. Ci faptul că ai mers atât de departe cu dezvăluirea de sine. E nevoie de curaj pentru asta.

– În cazul meu, nu e. Nu-mi pasă de mine în privința asta.

– Dar exact asta e bătător la ochi! Câți oameni crezi că ar face așa ceva?

Am ridicat din umeri, nu voiam decât să mă scufund înapoi în canapea și să dorm mai departe, însă Geir aproape că țopăia la capătul ei.

– Ce zici de o tură prin oraș? Hai să-ți arăt cum e Stockholmul! Nu are suflet, dar este excepțional de frumos. De asta nu poți scăpa.

– În regulă, am spus. Dar poate nu chiar în clipa asta. Cât e ora, de fapt?

– Opt și zece, a spus el și s-a ridicat. Trage-ți hainele pe tine, apoi luăm micul dejun. Christina face omletă cu șuncă.

Nu, nu voiam să mă ridic din pat. Și, după ce mi-am impus să mă scol, nu voiam să ies din apartament. Aș fi vrut să rămân pe canapea tot restul zilei. După micul dejun, am încercat să trag de timp, dar energia și voința lui Geir erau de fier.

– Îți face bine să te plimbi puțin, a spus el. Abătut cum ești, ar fi fatal să rămâi în casă, știi asta. Așa că, în picioare! Hai odată! Mergem!

În drum spre stația de metrou, în timp ce el mergea cu pași largi înainte, iar eu mă târam în urmă, s-a întors spre mine cu un rânjet care în mod sigur ar fi vrut să fie un zâmbet.

– Ai descoperit în subconștient întâmplările din nord sau încă bâjbâi?

– Mi-am dat seama de ce trebuie să se fi întâmplat chiar înainte să adorm. N-am să-ți ascund că m-am simțit ușurat. Pentru o clipă, crezusem că aveai dreptate, că într-adevăr reprimasem totul. Dar nu era nimic deosebit.

– Deci, cum sună explicația?

– Ai amestecat trei povești diferite și le-ai unit într-una singură, fie atunci, fie când ai citit cartea. Am

avut o prietenă acolo, dar ea avea şaisprezece ani, iar eu optsprezece. Sau stai, avea cincisprezece. Ori şaisprezece. Nu sunt sigur. Dar, în orice caz, nu treisprezece.

–Ai spus că erai îndrăgostit de una dintre elevele tale.

–Nu puteam să spun aşa ceva.

–Ba da, la naiba, Karl Ove! Am o memorie de elefant.

Ne-am oprit în faţa barierelor de acces, am cumpărat un bilet şi apoi am luat-o prin tunelul de beton ce ducea către peron.

–Era o fată care se îndrăgostise de mine, asta îmi amintesc. Sigur asta ai ţinut minte. Şi pe urmă ai încurcat lucrurile, crezând că eu eram îndrăgostit de ea şi că fuseserăm împreună.

–Poate că aşa a fost, a spus el. Dar tu nu asta mi-ai spus.

–Of, încetează odată, ce naiba! N-am venit la Stockholm ca să am şi mai multe probleme. Ideea era să scap de ele.

–Atunci ai venit la omul potrivit, a spus el. N-am să mai pomenesc niciodată de asta.

Am luat metroul până în oraş, ne-am plimbat de la o staţie la alta toată ziua, şi de fiecare dată apărea câte un nou peisaj urban, aşa cum spusese el, totul foarte frumos. Dar n-am reuşit să-mi fac o imagine coerentă; în cele patru-cinci zile cât am hoinărit de dimineaţa devreme până seara târziu, Stockholmul n-a fost pentru mine decât un şir de piese de puzzle. Ne plimbam umăr la umăr, coteam în direcţiile indicate de el, şi în acest timp Geir vorbea tare şi entuziast despre tot ce vedeam şi apoi făcea asociaţiile aferente. Din când în când, mă supăra raportul inegal de forţe, faptul că el hotăra totul, iar atunci când ziceam nu, nu mergem la dreapta, ci la stânga, el zâmbea şi spunea desigur, dacă îţi face plăcere, sau putem face şi asta dacă te face să te simţi mai bine. În fiecare zi luam prânzul în alt loc, în Norvegia eram obişnuit cu

sendvișuri, mâncam în oraș poate o dată la șase luni; Geir și Christina făceau asta zilnic, deseori luau și prânzul, și cina la restaurant, față de Norvegia costa o nimica toată, iar oferta era enormă. Eu eram tentat să mănânc în cafenele studențești, adică în localuri care semănau cu ceea ce știam din Bergen, dar Geir refuza, nu mai avea douăzeci de ani, după spusele lui, și nu voia să aibă nimic de-a face cu tineretul. După-amiezile și serile mă silea să iau legătura cu toți suedezii pe care-i știam aici, cu toate relațiile pe care mi le făcusem când scriam pentru *Vagant*, cu toți cunoscuții editorului meu, pentru că, spunea el, e aproape imposibil să faci rost de o locuință în orașul acesta, totul se obține prin relații. Eu nu voiam, aveam chef să dorm, să lâncezesc, să pierd vremea, dar el mă împingea constant de la spate, așa trebuie și nu există nici o altă cale. Am mers la un mare eveniment de poezie, au citit autori danezi, norvegieni, suedezi și ruși, printre care Steffen Sørum, care a deschis seara cu un *Hello Stockholm!*, de parcă ar fi fost vedetă rock, iar eu am roșit în numele întregii noastre țări. A citit Inger Christensen. Un rus a dat buzna pe scenă, beat, strigând că nimănui de-acolo nu-i plăcea poezia, *You all hate poetry!* a răcnit el, în timp ce translatorul lui suedez, un bărbat sfios cu un ghiozdan mic în spate, încerca să-l potolească și, într-un final, plimbându-se tăcut pe scenă, rusul a reușit să citească niște poezii. Totul s-a sfârșit cu o scenă violentă, când rusul l-a bătut întâi pe translator pe spate, după care l-a îmbrățișat. În public l-am găsit pe criticul Lemhagen, care cunoștea pe toată lumea, și prin el am ajuns în spatele scenei și i-am întrebat pe toți scriitorii suedezi dacă știau vreo locuință disponibilă. Raattamaa avea un apartament, a spus el, puteam să mă mut acolo chiar săptămâna următoare, nu era nici o problemă. Eu și Geir am ieșit cu ei, întâi la restaurantul Malmen, unde poeta suedeză Marie

Silkeberg s-a aplecat spre mine și m-a întrebat de ce ar trebui să citească tocmai romanul meu, iar eu n-am găsit nimic mai bun de răspuns decât că era poate genul de carte pe care n-o puteai lăsa din mână, la care ea mi-a zâmbit scurt și apoi, nu atât de repede încât să mă insulte, dar nici atât de târziu încât să nu însemne nimic, s-a uitat în jur după un alt partener de discuție. Ea era poetă, eu eram scriitor de divertisment. După aceea, toată lumea a mers acasă la ea la o mică petrecere. Geir, spre deosebire de mine, disprețuia complet poezia și poeții, îi privea cu ură în ochi și a intrat în conflict cu Silkeberg sugerând la un moment dat că un apartament atât de mare, situat central, sigur nu era prea ieftin. Când, în zorii zilei, am plecat spre Slussen, el mi-a vorbit despre clasa culturală de mijloc, despre toate privilegiile pe care le aveau, cum literatura era pentru ei un simplu bilet de intrare în mediul social și cum perpetuau ei ideologiile. A vorbit despre așa-zisa lor solidaritate cu cei năpăstuiți, despre cum cochetau cu clasa muncitoare și cum subminaseră noțiuni precum calitatea, cum subordonarea calității față de politică și ideologie era catastrofală, nu numai pentru literatură, ci și pentru universități, și, ducând logica până la capăt, pentru întreaga societate. Nu puteam să asociez nimic din toate acestea cu realitatea pe care o cunoșteam, îl contraziceam din când în când, îi spuneam că e paranoic, că făcea din țânțar armăsar, că exista întotdeauna o ființă umană în spatele ideologiei, și din când în când îl lăsam să vorbească singur. Cu toate acestea, a spus el când am trecut de turnichetele stației de metrou și am pășit pe scara rulantă, Inger Christensen era unică. Absolut minunată. Era o categorie în sine, ea singură. Chiar dacă toată lumea spune asta, și știi ce părere am eu despre consens, ea chiar era așa.

– Da, am spus eu.

De pe peronul de sub noi, curentul dinspre metroul ce se apropia a adus în zbor o plasă de plastic. Ca un animal cu faruri în loc de ochi, trenul s-a ivit în celălalt capăt întunecat.

– Ea e la un cu totul alt nivel, a spus Geir. La nivel mondial.

Nu simțisem nimic deosebit în timpul lecturii lui Inger Christensen. Însă, înaintea lecturii, îmi stârnise curiozitatea – o femeie mică, plinuță și bătrână ce stătea și bea în bar, cu geanta atârnată de mână.

– *Sommerfugledalen*[1] e un ciclu de sonete, am spus eu, păşind pe peron în timp ce trenul se oprea. Trebuie să fie cea mai dificilă formă. Se ia primul vers din fiecare sonet și acestea trebuie să-l compună pe ultimul.

– Da, Hadle a încercat de multe ori să-mi explice, a spus Geir. Dar niciodată nu țin minte.

– Italo Calvino face ceva similar în *Dacă într-o noapte de iarnă un călător*. Dar nu la fel de strict, bineînțeles. Titlurile tuturor povestirilor creează, în cele din urmă, o altă scurtă povestire. Ai citit-o?

Uşile s-au deschis, am intrat și ne-am așezat față în față pe nişte scaune.

– Calvino, Borges, Cortázar, n-ai decât să-i ții pentru tine! Nu-mi place fantasticul și nu-mi plac constructele. Pentru mine, numai oamenii contează.

– Dar cu Christensen cum rămâne? am spus. Cu greu poți găsi un autor mai înclinat spre tot felul de constructe. Uneori, scrisul ei e aproape matematică pură.

– Ceea ce am ascultat eu nu era, a spus Geir, iar eu m-am uitat pe geam când trenul a pornit.

– Tu ai auzit vocea ei, am spus eu. Care trece dincolo de orice număr și de orice sistem. La fel e și la Borges, cel puțin în proza lui cea mai bună.

---

[1] „Valea fluturilor" (n.red.)

– Nu contează, a spus Geir.

– Nu vrei?

– Nu.

– În regulă.

Am stat o vreme tăcuți, cuprinși de tăcerea în care erau cufundați și restul pasagerilor. Priviri goale, corpuri nemișcate, pereți și podele vibrând ușor.

– Serile de poezie seamănă cu experiența unui spital, a spus Geir când am pornit din următoarea stație. Numai nevroze.

– Nu și Christensen însă, nu?

– Nu, tocmai, exact asta spuneam. Cu ea e altceva.

– Poate construcția aceea strictă pe care tu n-o accepți i-a adus de fapt un echilibru? O obiectivitate?

– Posibil, a spus el. Dar, dacă n-ar fi fost ea, întreaga seară ar fi fost irosită.

– Și tipul care avea un apartament, am spus. Rataajaama, așa-l chema?

A doua zi dimineață am sunat la numărul primit de la Raattamaa. Nici un răspuns. Am sunat încontinuu timp de două zile. Nu mi-a răspuns nimeni. Nu-și lua niciodată telefonul cu el, așa că în ziua a treia m-am dus cu Geir la un alt eveniment la care trebuia să participe, am stat într-un bar pe cealaltă parte a străzii și am așteptat până s-a încheiat, iar când el a ieșit, l-am abordat. Și-a coborât privirea când m-a recunoscut, din păcate era prea târziu, apartamentul nu mai era disponibil. Prin Geir Gulliksen am aranjat o întâlnire cu doi editori de la Norstedts, am luat prânzul cu ei, mi-au dat o listă cu scriitori pe care să-i contactez – *„nu sunt neapărat cei mai buni, dar sunt cei mai amabili"* – și mi-au spus că puteam sta în apartamentul de protocol al editurii timp de două săptămâni. Am acceptat, și, în timp ce locuiam acolo, am primit un răspuns pozitiv de la Joar Tiberg, căruia îi publicaserăm un

poem mai lung în *Vagant*, cunoştea o fată de la *Ordfront Magasin* care urma să plece pentru o lună; puteam locui în apartamentul ei.

O sunam pe Tonje la intervale regulate, povestindu-i cum eram şi ce făceam, şi ea îmi povestea ce se întâmpla acasă. Ce făceam noi de fapt nu îndrăznea nici unul să întrebe.

Am început să alerg. Şi am început din nou să scriu. Trecuseră deja patru ani de la primul meu roman, şi nu aveam nimic. Întins pe salteaua cu apă din camera frapant de feminină pe care o închiriasem, a trebuit să fac o alegere. Ori mă apucam să scriu despre viaţa mea aşa cum era acum, un soi de jurnal deschis, îndreptat spre viitor, în care tot ce se întâmplase în ultimii ani ar fi format un fel de curent subteran întunecat – în sinea mea îl intitulasem *Jurnalul de Stockholm* –, ori continuam povestea abia începută cu trei zile înainte să vin aici, despre o plimbare prin insuliţele din largul coastei în vara când aveam doisprezece ani, când tata pescuia crabi, iar eu găsisem un pescăruş mort. Atmosfera de atunci, cu căldura şi întunericul, crabii şi focul de tabără, cu toţi pescăruşii ce-şi apărau ţipând cuiburile în timp ce eu, tata şi Yngve traversam insuliţa, avea ceva deosebit – deşi poate nu suficient pentru a susţine un întreg roman.

Ziua stăteam şi citeam în pat, deseori venea Geir pe la mine, şi mergeam împreună să luăm prânzul, iar serile scriam, alergam sau luam metroul până la Geir şi Christina, de care mă apropiasem pe parcursul celor două săptămâni cât stătusem la ei. Pe lângă conversaţiile despre literatură şi pe lângă toate temele politice şi ideologice pe care le aborda Geir, discutam tot timpul şi lucruri mai intime. În ce mă priveşte, subiectul era inepuizabil, totul ieşea la suprafaţă, de la întâmplări din copilărie până la moartea tatălui meu, de la verile din Sørbøvåg până la iarna când o cunoscusem pe Tonje.

Geir era perspicace, privea din afară și mergea exact la țintă, de fiecare dată. Povestea vieții lui, care abia mai târziu a început să prindă contur, de parcă mai întâi trebuia să se asigure că se poate încrede în mine, era aproape opusul poveștii mele. În timp ce el se trăgea dintr-o familie din clasa muncitoare, fără nici o ambiție și nici o carte în bibliotecă, eu proveneam din clasa mijlocie, amândoi părinții mei își continuaseră studiile ca adulți pentru a avansa în carieră și avusesem acces la întreaga literatură universală. În timp ce el se bătea în curtea școlii și fusese exmatriculat și trimis la psiholog, eu încercasem mereu să intru în grațiile profesorilor fiind cât mai silitor. În timp ce el se juca de obicei cu soldăței și visa să aibă propria armă, eu jucam fotbal și visam să devin, la un moment dat, jucător profesionist. În timp ce eu mă înscrisesem pe listele Partidului Stângii Socialiste la alegerile școlare care le imitau pe cele reale și scrisesem un proiect despre revoluția din Nicaragua, el era membru al Asociației Naționale a Tineretului Militar și al Partidului Progresului. În timp ce eu scriam un poem despre mâini de copii tăiate și despre cruzimea umană, după ce văzusem *Apocalipsul, acum*, el încerca să afle cum poate deveni cetățean american pentru a se înrola în armata SUA.

În pofida tuturor acestor lucruri, eram în stare să dialogăm. Eu îl înțelegeam, el mă înțelegea, și, pentru prima dată în viața mea de adult, puteam spune cuiva ce gândeam, fără rezerve.

M-am hotărât să aleg povestea cu crabii și pescărușul, am scris douăzeci de pagini, treizeci, ieșirile la alergat au devenit din ce în ce mai lungi și, în curând, s-au extins în toată zona Söder, în vreme ce pierdeam kilograme unul după altul, iar conversațiile cu Tonje se răreau.

Apoi am întâlnit-o pe Linda și a răsărit soarele.

Nu pot spune altfel. Soarele a răsărit în viaţa mea. Mai întâi, ca un fel de lumină profilată la orizont, aproape ca şi cum îmi spunea: încoace trebuie să priveşti. Apoi au apărut primele raze, totul a devenit mai limpede, mai uşor, mai plin de viaţă, eu am fost tot mai fericit, şi până la urmă soarele a urcat la zenit pe cerul vieţii mele, arzând, arzând neîncetat.

Prima dată când am dat cu ochii de Linda a fost în vara lui 1999, la un seminar pentru scriitori scandinavi debutanţi organizat la Biskops-Arnö, lângă Stockholm. Stătea în faţa unei clădiri, cu faţa scăldată în lumină. Purta ochelari de soare, un tricou alb cu o dungă roşie în dreptul pieptului, pantaloni de un verde milităresc. Era subţire şi frumoasă. Emana ceva întunecat, sălbatic, erotic, distructiv. M-am pierdut complet.

Am văzut-o a doua oară după o jumătate de an. Stătea la o masă într-o cafenea din Oslo, purta o haină mare de piele, blugi albaştri, cizme negre şi era atât de fragilă, împrăştiată şi pierdută, încât nu mi-am dorit decât s-o ţin în braţe. N-am făcut-o.

Când am venit la Stockholm, ea era singura persoană pe care o cunoşteam în afară de Geir. Aveam numărul ei, iar a doua zi după ce am ajuns, am sunat-o de la Geir şi Christina. Ceea ce se întâmplase la Biskops-Arnö era mort şi îngropat, nu mai aveam sentimente pentru ea, dar aveam nevoie de persoane cunoscute care să locuiască în oraş, ea era scriitoare, sigur cunoştea multă lume, poate chiar şi pe unii care să aibă vreo locuinţă disponibilă.

N-a răspuns. Am închis şi m-am întors către Geir, care stătea şi se prefăcea că nu urmărise ce se petrecea.

– Nu e nimeni acasă.

– Încearcă mai târziu! a spus el.

Aşa am făcut. Dar nu răspundea nimeni, niciodată.

Cu ajutorul Christinei, am dat nişte anunţuri în ziarele din Stockholm. Scriitor norvegian caută spaţiu pentru scris/apartament, aşa suna textul, am discutat mult până am ajuns la forma asta, ea şi Geir susţineau că se găseau mulţi oameni cu preocupări culturale atraşi de cuvântul „scriitor", şi că „norvegian" semnaliza ceva plăcut şi nepericulos. Cu siguranţă aveau dreptate, căci am fost sunat de mai multe persoane. Primele apartamente care mi s-au oferit se aflau la periferia oraşului, le-am refuzat, părea lipsit de sens să mă aciuez într-un bloc pe undeva prin vreo pădure, şi, în timp ce aşteptam să primesc oferte mai bune, m-am mutat mai întâi în apartamentul editurii Norstedts, apoi în locuinţa aceea feminină. După o săptămână petrecută acolo, s-a ivit ceva: cineva voia să-şi închirieze apartamentul din Söder, aşa că m-am dus acolo, am aşteptat în faţa uşii, două femei la vreo cincizeci de ani, ce semănau atât de mult încât trebuiau să fie gemene, au coborât dintr-o maşină, le-am salutat, ele au spus că erau din Polonia şi că voiau să închirieze casa pe cel puţin un an, sună foarte interesant, am spus eu, vino sus, au spus ele, putem semna contractul chiar acum dacă-ţi place apartamentul.

Era chiar drăguţ, o cameră şi jumătate, în jur de treizeci de metri pătraţi, cu bucătărie şi baie, standard acceptabil, locaţie perfectă. Am semnat. Dar ceva scârţâia, ceva nu era în regulă, nu înţelegeam ce, am coborât pe scări şi m-am oprit în faţa panoului cu numele locatarilor. Întâi am citit adresa, Brännkyrkagatan 92, îmi suna cunoscut, o mai văzusem undeva, dar unde? unde? m-am tot gândit în timp ce îmi plimbam privirea de-a lungul listei cu nume.

Pe toţi dracii!

„Linda Boström", aşa scria.

Am înlemnit.

Era adresa ei! Îi scrisesem și îi cerusem un text pentru *Vagant*, chiar la afurisitul de Brännkyrkagatan 92 expediasem scrisoarea.

Care era probabilitatea să nimeresc tocmai acolo?

Locuiau un milion și jumătate de oameni în orașul acesta. Eu cunoșteam unul singur. Dădusem un anunț la ziar, primisem un răspuns interesant de la niște gemene poloneze complet necunoscute și nimerisem în *aceeași clădire*!

Am luat-o agale înspre stația de metrou și am stat tulburat pe scaun tot drumul spre casă. Oare ce va crede Linda când mă voi fi mutat la etajul de deasupra ei? Că am urmărit-o?

Nu era în regulă. Nu puteam face asta. Nu după experiența groaznică de la Biskops-Arnö.

Primul lucru pe care l-am făcut după ce am intrat pe ușă a fost să le sun pe poloneze și să le spun că mă răzgândisem, că totuși nu voiam apartamentul, tocmai apăruse o ofertă mai bună, îmi ceream scuze.

Nu făcea nimic, a spus una din ele.

Eram din nou în punctul de unde plecasem.

–Ești nebun? a exclamat Geir când i-am povestit. Ai refuzat un apartament în centrul Söderului, care în plus era și ieftin, fiindcă *ți se pare* că cineva pe care nici nu-l cunoști s-ar simți *poate* urmărit? Îți dai seama câți ani am încercat eu să fac rost de un apartament în centru? Ai idee cât e de dificil? E *imposibil*. Și pe urmă vii tu cu pletele tale aurii și primești o ofertă, apoi încă una, și tu refuzi?

–Acum asta e, nu mai e nimic de făcut, am spus eu. E OK dacă trec pe la voi din când în când sau...? Mă simt puțin de parcă ați fi familia mea. Și dacă iau masa de duminică seara la voi?

–Lăsând la o parte faptul că azi e luni, sentimentul e reciproc, la fel simt și eu. Dar mi-e greu să mă transpun

într-o relaţie tată–fiu. În cazul ăsta ar fi mai degrabă o relaţie Cezar–Brutus.

–Şi care dintre noi e Cezar?

–Nu pune întrebări idioate! Mai devreme sau mai târziu tot ai să mă trădezi. Dar hai, vino! Şi stăm aici de vorbă.

Am mâncat împreună, eu am ieşit pe balconul îngust să fumez şi să beau cafea, Geir a venit şi el, am vorbit despre atitudinea relativistă pe care amândoi o aveam faţă de lume, despre faptul că lumea se schimba atunci când se schimba cultura, despre cum nu puteai vedea în afara ta, şi ce nu puteai vedea nu exista, ne-am întrebat dacă această viziune se datora faptului că fuseserăm la facultate exact atunci când poststructuralismul şi postmodernismul erau în plină înflorire şi toată lumea citea Foucault şi Derrida sau dacă *într-adevăr* aşa stăteau lucrurile, şi dacă, în acest caz, nu cumva renegam tocmai ceea ce era permanent, neschimbător şi ne-relativ. Geir mi-a povestit despre o cunoştinţă care nu mai voia să-i vorbească după o discuţie pe care o avuseseră despre real şi relativ. M-am gândit că e ciudat să mizezi totul pe aşa ceva, dar n-am spus nimic. Pentru mine, socialul este totul, a spus Geir. Umanul. Nu mă interesează nimic în afara socialului. Pe mine da, am replicat. A, da? a spus Geir, ce anume te interesează? Copacii, am spus. El a râs. Modelele din plante. Tiparele cristalelor. Ale pietrelor. Ale formelor de relief. Ale galaxiilor. Te referi la fractali? Da, de exemplu. Dar şi la tot ce leagă lucrurile vii de cele moarte, toate formele dominante din lume. Norii! Dunele de nisip! Asta mă interesează. O, Doamne, ce plictisitor! a spus Geir. Ba nu, am spus eu. Ba da. Intrăm? am întrebat.

Mi-am turnat încă o cană de cafea şi l-am întrebat dacă puteam să dau un telefon.

–Desigur, a spus. Pe cine vrei să suni?

–Pe Linda. Ştii tu, cea care...

–Da, da, da. Cea pentru care ai renunţat deja la un apartament.

Am format numărul, probabil a cincisprezecea oară. Spre uimirea mea, a răspuns.

–Pe Linda la telefon.

–A, bună! Sunt Karl Ove Knausgård, am spus eu.

–Bună! Tu eşti?

–Da. Sunt în Stockholm.

–Serios? În vacanţă?

–Nu, nu ştiu exact. Mă gândeam să locuiesc aici o vreme.

–Adevărat? Ce tare!

–Da. Sunt aici de câteva săptămâni. Am încercat să te sun, dar nu-mi răspundea nimeni.

–Nu, am fost plecată la Visby o vreme.

–A, da?

–Da, am stat acolo să scriu.

–Sună bine.

–Da, a fost destul de frumos. Nu mi-a ieşit atât de mult, dar...

–Am înţeles, am spus eu.

A urmat o pauză.

–Dar ştii, am adăugat, mă gândeam... n-ai vrea să bem o cafea într-o zi?

–Cu plăcere. Rămân în oraş.

–Mâine, poate? Ai timp?

–Da, cred că da. Înainte de prânz, în orice caz.

–E perfect.

–Unde locuieşti? am întrebat.

–Chiar lângă Nytorget.

–A, ce bine! Şi nu ne putem vedea acolo? Ştii unde e pizzeria de la colţ? Pe partea cealaltă e o cafenea. Acolo?

–În regulă. Dar când ţi-ar pica cel mai bine? Unsprezece? Douăsprezece?

– Douăsprezece e bine.

– Super. Ne vedem atunci!

– Da. Pa!

– Pa!

Am închis şi am intrat la Geir, el stătea pe canapea cu ceaşca de cafea în mână şi se uita la mine.

– Deci? a spus. Victorie?

– Da. Ne întâlnim mâine.

– Bine! Trec pe la tine seara, şi o să-mi poţi povesti cum a mers.

M-am dus acolo cu o oră mai devreme, aveam cu mine un manuscris pe care îl revizuiam, ultimul roman al Kristinei Næss, şi am stat acolo să lucrez. Un tremur de nerăbdare îmi străbătea corpul de fiecare dată când mă gândeam la ea. Nu că aş fi vrut ceva de la ea, abandonasem ideea o dată pentru totdeauna, era mai degrabă faptul că nu ştiam ce avea să se întâmple, cum avea să iasă totul.

Am zărit-o când s-a dat jos de pe bicicletă chiar în faţa cafenelei. A sprijinit roata din faţă de un suport şi a legat-o, s-a uitat prin fereastră, poate la ea însăşi, a deschis uşa şi a intrat. Înăuntru era aproape plin, dar m-a văzut imediat şi a venit spre mine.

– Bună! a spus.

– Bună!

– Mă duc să comand. Vrei ceva?

– Nu, mulţumesc, am spus.

Era mai rotunjită decât înainte, ăsta a fost primul lucru pe care l-am remarcat, faptul că subţirimea ei aproape băieţească dispăruse.

A pus o mână pe bar şi a întors capul spre chelnerul care stătea în spatele cafetierei bolborosind. Am simţit cum mi se strânge un nod în stomac.

Am aprins o ţigară.

Linda s-a întors, a pus o cană cu ceai pe masă și s-a așezat.

–Bună! a spus din nou.

–Bună!

Ochii îi erau gri-verzui și se puteau dilata dintr-odată, fără motiv.

A luat suportul rotund de ceai, a ridicat ceașca la gură și a suflat.

–A trecut ceva vreme, am spus eu. Îți merge bine?

A luat o înghițitură de ceai și a pus ceașca pe masă.

–Da, nu prea rău. Tocmai am fost în Brazilia cu o prietenă. Și apoi m-am dus direct la Visby. De-abia azi am aterizat.

–Dar scrii?

A schițat o grimasă și și-a coborât privirea.

–Încerc. Tu?

–La fel și eu. Încerc.

A zâmbit.

–Ai vorbit serios, o să locuiești la Stockholm?

Am ridicat din umeri.

–Cel puțin o vreme.

–Ce bine! a spus ea. Atunci ne putem întâlni. Putem socializa, adică.

–Da.

–Mai cunoști pe cineva aici?

–Pe o singură persoană. Un tip Geir. Norvegian. Dar atât.

–O mai știi puțin și pe Mirja, nu? De la Biskops-Arnö.

–A, da, puțin. Ce mai face, apropo?

–Bine, cred.

Am stat o vreme fără să spunem nimic.

Erau atât de multe lucruri despre care nu puteam vorbi, atâtea subiecte pe care nu le puteam aborda! Dar acum, că stăteam față-n față, trebuia să vorbim despre ceva.

–A fost foarte bună nuvela aia pe care ai publicat-o în *Vagant*, am spus eu. Excelentă, de fapt.

A zâmbit şi şi-a coborât privirea.

–Mulţumesc, a spus.

–Pur şi simplu explozivă la nivelul limbajului. Adică... pur şi simplu foarte frumoasă. Ca un... ah, e dificil să vorbeşti despre asta, dar... cumva hipnotică, da, cam asta am vrut să spun.

Ea se uita în continuare în pământ.

–Deci acum scrii nuvele?

–Da, exact. Proză, în orice caz.

–A, foarte bine.

–Şi tu?

–Păi, nimic. Am încercat timp de patru ani să scriu un roman, dar acum, chiar înainte să mă mut, am renunţat la el.

S-a făcut iar linişte. Mi-am aprins o ţigară.

–Îmi pare bine să te văd, am spus.

–Şi mie.

–Stăteam şi citeam un manuscris înainte să vii, am spus şi am arătat înspre teancul de lângă mine, de pe canapea. Kristine Næss. O ştii?

–Da, o ştiu. N-am citit-o, dar a venit împreună cu doi scriitori tineri pe vremea când luam cursuri la Biskops-Arnö.

–Serios? am spus. E ciudat. Chiar despre Biskops-Arnö scrie. Despre o fată din Norvegia care se mută aici.

Ce naiba făceam? Despre ce mă apucasem să vorbesc?

Linda a zâmbit.

–Eu nu citesc atât de mult, a spus ea. Nu ştiu dacă sunt un scriitor adevărat.

–Bineînţeles că eşti!

–Îmi aduc aminte de scriitorii veniţi atunci în vizită din Norvegia. Mi s-au părut incredibil de ambiţioşi,

în special cei doi băieți. Și știau atât de multe despre literatură!

– Cum îi chema?

A tras adânc aer în piept.

– Pe unul îl chema Tore, de asta sunt sigură. Erau de la *Vagant*.

– A, deci *ei* erau – Tore Renberg și Espen Stueland. Țin minte că au fost acolo, într-adevăr.

– Da, ei.

– Sunt doi dintre cei mai buni prieteni ai mei.

– Chiar așa?

– Da. Dar se înțeleg ca șoarecele și pisica. Deja nu-i mai poți lăsa singuri în aceeași cameră.

– Așadar, îl cunoști pe fiecare separat?

– Da, se poate spune și așa.

– Și tu m-ai impresionat, a spus ea.

– Eu?

– Da. Ingmar Lemhagen vorbise despre cartea ta cu mult înainte să vii. Și, cât am stat acolo, a vrut să discute numai despre ea.

Încă o dată s-a lăsat liniștea.

Linda s-a ridicat și s-a dus până la toaletă.

M-am gândit că n-avea nici un sens. Ce erau toate tâmpeniile astea pe care le spuneam? Dar nici nu prea aveam altceva de spus, nu-i așa?

Despre ce naiba discutau oamenii, de fapt?

Cafetiera șuiera și pârâia într-o parte. La bar era un șir lung de oameni care, în limbajul corpului, vădeau nerăbdare. Afară era mohorât. Iarba din parcul de mai jos era gălbuie și umedă.

Ea s-a întors și s-a așezat.

– Și ce faci în timpul zilei? Ai început să te familiarizezi cu orașul?

Am scuturat din cap.

– Doar puţin. Dar scriu. Şi înot zilnic la bazinul din Medborgarplatsen.

– Serios? Şi eu înot acolo. Nu în fiecare zi, dar aproape.

Ne-am zâmbit.

Am scos telefonul şi m-am uitat la oră.

– Curând va trebui să plec, am spus.

Ea a dat din cap.

– Dar nu ne putem vedea din nou?

– Ba da. Când?

Ea a ridicat din umeri.

– Sună-mă şi vedem, nu-i mai bine aşa?

– Ba da.

Am pus manuscrisul şi telefonul mobil în geantă şi m-am ridicat.

– Vorbim, atunci. Mi-a făcut plăcere să te revăd.

– Vorbim, a spus ea.

Cu geanta în mână, am pornit cu paşi mari pe stradă în jos, pe lângă parc şi apoi pe bulevardul unde locuiam. Fusese ceva total static, nu reuşiserăm să ajungem nicăieri; când ne despărţiserăm, totul era la fel ca la început.

Dar la ce mă aşteptasem?

Nu trebuia să ajungem nicăieri, de fapt.

N-o întrebasem despre casă. Nici despre alte relaţii. Nimic.

Şi mai eram şi gras.

Când am ajuns înăuntru, m-am întins pe salteaua cu apă şi m-am uitat în tavan. Înainte, Linda fusese complet altfel. Aproape alt om.

La Biskops-Arnö, ieşise în evidenţă prin voinţa de a merge cât mai departe, asta simţisem la ea şi asta mă atrăsese. Acum lucrul ăsta dispăruse. Duritatea, cruzimea aproape, care era totodată fragilă precum sticla, dispăruse şi ea. Avea în continuare o notă de fragilitate, dar altfel, acum nu mi-aş fi putut-o imagina devastată, aşa cum o văzusem atunci. Acum fragilitatea era legată

de o anumită moliciune, iar latura aceea care spunea: de mine n-o să te apropii niciodată își schimbase caracterul. Era timidă, dar nu era și cumva deschisă? N-avea un soi de deschidere în ea?

În toamna de după Biskops-Arnö fusese prietenă cu Arve, și prin el am aflat ce se petrecuse cu ea în iarna și primăvara dinainte. Devenise maniaco-depresivă, în cele din urmă fusese internată la psihiatrie, asta era tot ce știam. În perioadele de boală mă sunase acasă de două ori să mă întrebe dacă puteam să dau de Arve, o făcusem de fiecare dată, îi rugasem pe prietenii lui să-i spună că trebuia să mă sune, dar, când el mă sunase într-adevăr, îmi dădusem seama din voce că era dezamăgit că, de fapt, Linda era cea care încerca să dea de el. Și odată ea mă sunase numai ca să stea de vorbă cu mine, era șase dimineața, îmi povestise că trebuia să înceapă Atelierul de scriere creativă, urma să plece la Göteborg într-o oră. Tonje rămăsese trează în dormitor, întrebându-se cine suna la o oră atât de aiurea, îi spusesem, Linda, o știi, suedeza pe care am cunoscut-o, iubita lui Arve. Și de ce te sună pe tine? întrebase Tonje, nu știu exact, spusesem, cred că e maniacă.

Despre lucrurile astea nu puteam vorbi.

Și, dacă nu puteam vorbi despre ele, nu puteam vorbi despre nimic.

Ce rost avea să stăm și să facem schimb de: bună, bună, da, da, ce mai faci?

Am închis ochii și am încercat să mi-o imaginez.

Simțisem ceva pentru ea?

Nu.

Sau ba da, îmi plăcea și simțeam un fel de tandrețe pentru ea, după tot ce se întâmplase, dar asta era tot. Restul fusese abandonat și îngropat pentru totdeauna, în mod irevocabil.

Era bine aşa.

M-am ridicat, mi-am pus slipul, un prosop şi un şampon într-o plasă, mi-am luat haina şi m-am dus la Medborgarplatsen, la piscină, care era aproape goală la ora aceea, m-am schimbat, am intrat în sala cu bazinul şi am plonjat în apă. Am înotat o mie de metri în lumina palidă de martie ce pătrundea înăuntru prin geamul mare din capăt, înainte şi înapoi, înainte şi înapoi, sub apă, deasupra apei, fără să mă gândesc la nimic altceva decât câţi metri, câte minute, încercând în tot acest timp să mă mişc perfect.

Pe urmă m-am dus la saună, m-am gândit la vremurile când încercam să scriu nuvele pornind de la idei mici, de exemplu, un bărbat cu proteză care stătea în vestiarul unei piscine, fără să ştiu despre ce, de ce şi cum aveam să scriu.

Care fusese până acum ideea mea cea mare?

Un bărbat e legat de un scaun într-o cameră dintr-un apartament din Bergen, într-un final e împuşcat în cap, e mort, dar în text e încă viu, un eu care persistă până la înmormântare.

Nu făcusem decât să gesticulez.

O lungă perioadă de timp.

Mi-am şters sudoarea de pe frunte cu prosopul şi m-am uitat la colăceii care îmi atârnau pe abdomen. Palid, gras şi prost.

Dar la Stockholm!

M-am ridicat, m-am îndreptat spre duşuri şi am intrat într-o cabină.

Nu cunoşteam pe nimeni aici. Eram complet liber.

Dacă o părăseam pe Tonje, dacă păşeam pe drumul ăsta, atunci puteam să locuiesc aici o lună sau două, poate toată vara, şi apoi să plec la... da, oriunde, de fapt. Buenos Aires. Tokio. New York. Să plec în Africa de

Sud şi să iau trenul până la lacul Victoria. Sau – de ce nu? – la Moscova. Ar fi fost fabulos.

Am închis ochii şi mi-am şamponat părul. M-am clătit, am intrat şi am deschis dulapul de la garderobă, m-am îmbrăcat.

Eram liber dacă voiam.

Nu *trebuia* să mai scriu.

Mi-am pus prosopul şi slipul ud în plasă şi am ieşit în ziua mohorâtă şi friguroasă până la marea piaţă acoperită Saluhall, unde am mâncat o ciabatta. M-am întors acasă şi am încercat să scriu puţin, sperând ca Geir să sosească mai devreme decât spusese. M-am întins pe pat şi m-am uitat la televizor la o telenovelă americană oarecare, apoi am adormit.

Când m-am trezit, afară era întuneric. Cineva bătea la uşă.

Am deschis, era Geir. Am dat mâna.

– Deci? a spus el. Cum a fost?

– Bine. Unde mergem?

El a ridicat din umeri, în timp ce dădea o tură prin apartament şi se uita la toate decoraţiunile. S-a oprit apoi în faţa bibliotecii şi s-a întors.

– Nu e straniu că găseşti aceleaşi cărţi peste tot? Tipa asta are vreo douăzeci şi cinci de ani, nu-i aşa? Lucrează pentru *Ordfront*, locuieşte în Söder? Da, şi totuşi are exact cărţile astea, nu altele.

– Da, foarte straniu, am spus. Unde mergem? La Guldapan? La Kvarnen? La Pelikan?

– Nu la Kvarnen, în orice caz. Poate la Guldapan? Ţi-e foame?

Am dat din cap.

– Hai acolo! Mâncarea nu e rea. Puiul e bun.

Afară părea că stă să ningă. Era rece şi umed.

– Hai, zi! a spus Geir când am luat-o din loc. În ce fel a fost bine?

– Ne-am întâlnit, am povestit puțin, apoi am plecat. Cam asta a fost tot.

– Era așa cum ți-o aminteai?

– Nu, puțin altfel.

– Cum anume?

– De câte ori ai de gând să mă întrebi despre asta?

– Vorbesc serios. Ce-ai simțit când ai văzut-o?

– Mai puțin decât aș fi crezut.

– De ce?

– De ce? Ce întrebare mai e și asta? De unde să știu? Simt ceea ce simt, nu poți identifica toate oscilațiile mărunte ale sufletului, dacă asta ai crezut.

– Nu cumva din asta trăiești?

– Nu. Trăiesc scriind despre fiecare rușine la care am fost supus. E altceva.

– Așadar, au fost oscilații? a spus el.

– Am ajuns, am spus. Mâncăm, nu așa ziceai?

Am deschis ușa și am intrat. În prima încăpere se afla barul, în următoarea, sala de mese.

– De ce nu? a spus Geir și a străbătut localul.

L-am urmat. Ne-am așezat, am citit meniurile, când a venit chelnerul am comandat pui și bere.

– Ți-am povestit că am fost aici cu Arve? am spus eu.

– Nu.

– Când am venit la Stockholm, aici am aterizat. Prima dată am ajuns într-un loc care acum știu că trebuie să fi fost Stureplan. Arve a intrat într-un local de acolo și i-a întrebat pe unii dacă știau unde beau scriitorii din Stockholm. Tipii au râs de el și i-au răspuns în engleză. Așa că am hoinărit o vreme, a fost îngrozitor, de fapt, pentru că eu îl prețuiam mult pe Arve, era un intelectual, a fost la *Vagant* de la început, și acum ne întâlniserăm la aeroport și eu nu fusesem în stare să scot o vorbă. Aproape amuțisem. Aterizaserăm pe aeroportul Arlanda, și tot degeaba. Ajunseserăm la Stockholm, ne cazaserăm

la hostel, eu tot nu spuneam nimic. Ieşiserăm să mâncăm, *nada*. Nici un cuvinţel. Singura mea şansă – ştiam – era să beau ca să sparg bariera sunetului. Şi asta am şi făcut. O bere pe Drottninggatan, acolo am întrebat pe cineva unde era mai bine de ieşit în oraş, ni s-a spus Söder, Guldapan, şi aşa am luat un taxi până aici. Am băut tărie şi, cu greu, am început să vorbesc. Câteva cuvinte ici şi colo. Arve s-a aplecat înspre mine şi mi-a spus: Uite, fata aia se uită la tine. Vrei să plec, să te las singur cu ea? Ce fată? am spus eu. Aia de acolo, a spus Arve, şi m-am uitat la ea, şi, pe toţi dracii, chiar că era frumoasă! Dar mai tare am reacţionat la oferta lui Arve. Nu ţi se pare că a fost puţin ciudată?

– Ba da.

– Ne-am îmbătat criţă. Aşa că n-a mai fost nevoie să discutăm. Am cutreierat străzile din jur, afară se luminase, eu de-abia dacă mai puteam raţiona, apoi am găsit o berărie şi am intrat, era o atmosferă pe cinste, eu deja nu mai eram în stare să gândesc, am turnat bere în mine cu nemiluita în timp ce Arve îmi povestea despre copilul lui. Şi, dintr-odată, l-am văzut plângând. Nici măcar nu-l ascultasem, iar acum stătea lângă mine cu mâinile peste faţă şi cu umerii tremurând. Plânge cu disperare, a părut să gândească ceva din adâncul meu. Apoi localul s-a închis, noi am luat un taxi până undeva mai departe, dar nu ne-au lăsat să intrăm, şi am găsit un spaţiu deschis, cu un chioşc într-un capăt, poate Kungsträdgården, nu sunt sigur. Erau câteva scaune acolo legate între ele cu lanţuri. Le-am ridicat deasupra capului şi le-am izbit de perete, apoi am şters-o. Ciudat e că n-a venit poliţia. Dar nu, n-a venit. Apoi am luat un taxi spre hostel. A doua zi dimineaţa ne-am trezit la două ore după ce plecase trenul. Oricum, nu ne păsase prea tare, aşa că nu mai conta. Ne-am dus la gară, am luat trenul următor, şi tot drumul eu am vorbit. Fără oprire. Parcă tot ce strânsesem în

mine în ultimul an ieşea la suprafaţă. Era ceva în Arve care făcea posibil lucrul ăsta. Nu ştiu exact ce era – sau ce este. Un fel de acceptare copleşitoare din partea lui. Dar, în orice caz, a aflat totul. Moartea tatei, iadul dinainte de asta, debutul meu şi tot ce urmase, şi, după ce i-am povestit toate astea, am continuat. Ţin minte că stăteam şi aşteptam un taxi în gară, nu se vedea nici picior de om, eram doar eu şi Arve, el se uita la mine, iar eu vorbeam la nesfârşit. Copilărie, adolescenţă, nu mi-a scăpat nimic. Numai eu şi nimic altceva. Eu, eu, eu. Am vărsat totul asupra lui. Avea el ceva care făcea posibil lucrul ăsta, înţelegea tot ce-i spuneam şi ce gândeam, nu mai întâlnisem aşa ceva la nimeni până atunci. Întotdeauna întâlnisem restricţii, atitudini, nevoia de a contrazice care închidea cele spuse într-un spaţiu limitat sau le ducea într-o direcţie anume, aşa încât cuvintele mi-erau întotdeauna transformate în altceva, niciodată nu puteau rămâne ce erau. Dar Arve, aşa mi s-a părut în ziua aceea, era un om foarte deschis şi totodată curios şi care încerca tot timpul să înţeleagă ce vedea. Iar deschiderea lui nu avea un motiv anume, el însuşi nu era ca un psiholog, şi nici curiozitatea lui nu era motivată. Avea, cel mai probabil, un ochi ager cu care privea lumea; şi, ca în cazul tuturor oamenilor care au acumulat multă experienţă, singura reacţie care-i rămăsese era râsul. Râsul era unicul mod adecvat de a răspunde la comportamentul şi la mentalitatea oamenilor.

Am înţeles lucrul ăsta şi m-am folosit de el, pentru că nu eram suficient de puternic ca să rezist la tot ce-mi oferea deschiderea lui; dar m-a şi speriat.

Ştia ceva ce eu nu ştiam, înţelegea ceva ce eu nu înţelegeam, vedea ceva ce eu nu vedeam.

I-am spus asta.

El a zâmbit.

–Eu am patruzeci de ani, Karl Ove. Tu ai treizeci. E o mare diferență. Asta observi tu.

–Nu cred, am spus eu. E altceva. Ai un fel de intuiție a lucrurilor care mie îmi lipsește.

–Mai spune-mi, mai spune-mi!

A râs.

Aura lui se concentra în jurul ochilor întunecați, intenși, dar el însuși nu era întunecat, râdea mult, zâmbetul îi părăsea rareori buzele ușor strâmbe. Avea o aură puternică, era genul căreia îi remarcai prezența, dar nu o prezență fizică, căci corpul lui subțire și ușor pur și simplu trecea neobservat. În orice caz, eu nu-l observasem. Avea capul ras, ochii întunecați, un zâmbet permanent și un râs sonor. Raționamentele lui mă luau mereu prin surprindere. Faptul că se deschisese față de mine fusese mai mult decât puteam spera. Dintr-odată puteam spune tot ce până atunci ținusem în mine, și chiar mai mult, căci parcă mă molipsisem, brusc și raționamentele mele mă surprindeau, și asta îmi dădea o senzație de speranță. Poate că eram, totuși, scriitor? Arve era. Dar eu? Cu toată banalitatea mea? Cu viața mea cu fotbal și filme comerciale?

Cât am mai pălăvrăgit!

Taxiul a venit, am deschis portbagajul și am flecărit mai departe mahmur și entuziast, ne-am pus înăuntru cele două rucsacuri, am urcat și noi, eu am flecărit în continuare pe toată durata călătoriei prin peisajul suedez până la Biskops-Arnö, unde seminarul începuse de mult. Tocmai luaseră prânzul când noi ne-am dat jos din taxi.

–Și așa a continuat? a spus Geir.

–Și așa a continuat, am spus eu.

Un bărbat s-a apropiat și ni s-a prezentat drept Ingmar Lemhagen. El conducea cursul. Mi-a spus că îi plăcuse cartea mea și că îi amintisem de un alt scriitor

norvegian. De cine? am întrebat, el a zâmbit misterios, trebuia să aştept până când aveam să parcurgem textele mele în plen.

Sigur Finn Alnæs sau Agnar Mykle, m-am gândit eu.

Mi-am lăsat bagajul afară, am intrat în sală, am luat puţină mâncare pe o farfurie şi am înfulecat-o. Totul se clătina, eram în continuare ameţit, dar ameţeala nu întrecea emoţia şi bucuria de a mă afla acolo.

Am fost condus într-o încăpere, mi-am lăsat acolo bagajul şi am pornit înspre clădirea unde se ţinea cursul. Atunci am văzut-o. Stătea sprijinită de perete, nu i-am spus nimic, era multă lume, dar am privit-o, şi era în ea ceva ce îmi doream, am simţit asta din secunda în care am văzut-o.

Un fel de explozie.

Am nimerit în aceeaşi grupă. Coordonatoarea, o finlandeză, n-a spus nimic când ne-am aşezat, era un fel de truc didactic pe care îl folosea, dar nimeni n-a reacţionat, toţi au tăcut în primele cinci minute, până când situaţia a devenit prea deranjantă şi cineva a luat iniţiativa.

Am fost atent la ea tot timpul.

Ce spunea, cum vorbea, dar cel mai mult prezenţa ei, corpul ei în sală.

De ce, nu ştiu. Poate ceva din starea în care mă aflam mă făcea receptiv la ceea ce avea sau la ceea ce era ea.

S-a prezentat. Linda Boström. Debutase cu un volum de poezii, *Gör mig behaglig för såret* („Pune-mă ca un balsam pe rană"), locuia în Stockholm şi avea douăzeci şi cinci de ani.

Cursul a durat cinci zile. I-am dat târcoale tot timpul. Seara beam cât puteam, nu dormeam aproape deloc. Într-o noapte, l-am urmat pe Arve la o petrecere dintr-un subsol ca o criptă, dansa întruna, era imposibil să-i vorbeşti, şi, când am ieşit şi am simţit asta, că era de neatins, am început să plâng. Plângi, a spus el. Da, am

răspuns. Dar vei uita până mâine. Într-o noapte albă, când ultimii petrecăreți s-au dus să se culce pe la ora cinci, eu am făcut o plimbare lungă prin pădure, soarele răsărise, am văzut căprioare printre copacii bătrâni și eram fericit într-un mod bizar, pe care nu-l recunoșteam. Ce am scris în timpul cursului a fost neobișnuit de bun, parcă aș fi fost în contact cu un izvor din care țâșnea ceva unic, dar străin de mine, clar și proaspăt. Sau poate că euforia mă făcea să-mi judec greșit scriitura. Aveam cursuri comune, m-am așezat lângă Linda, ea m-a întrebat dacă îmi aminteam scena din *Vânătorul de recompense* în care lumina pătrunzând prin ferestre se estompa. Am spus că îmi aminteam și că scena cu bufnița care se întoarce în clipa aceea este cea mai frumoasă din tot filmul. S-a uitat la mine. Întrebătoare, nu aprobând. Conducătorii seminarelor parcurgeau textele scrise de noi. Au ajuns la al meu. Lemhagen a început să vorbească despre el, și discursul lui s-a înălțat tot mai mult, niciodată nu auzisem pe cineva vorbind astfel despre un text, scotea la iveală fiecare amănunt important, și nu era vorba de personaje sau de ceva de la suprafață, ci de metafore și despre cum operau ele în profunzime, unind totul, îmbinându-le într-un mod aproape organic. Nu știusem niciodată că asta făceam, dar acum, că spunea el, știam, și pentru mine nu mai existau decât copacii și frunzele, iarba, norii și soarele arzând, nimic altceva, și prin prisma asta am înțeles totul, inclusiv expunerea lui Lemhagen.

El s-a uitat la mine.

– Îmi aduce aminte, mai presus de toate, de proza lui Tor Ulven. Îl cunoști, Karl Ove?

Am dat din cap și mi-am coborât privirea.

Nimeni nu trebuia să vadă că sângele îmi pompa prin vene, că în sinea mea răsunau trompete și mărșăluiau cavaleri. Tor Ulven, mai sus de atât nu se putea.

Ah, dar știam că se înșela, că supraevalua, era suedez și cu siguranță nu înțelegea suficient de bine detaliile limbii norvegiene. Dar simplul fapt că menționase numele lui Ulven... Nu *eram* eu un autor de divertisment? *Exista* ceva în scriitura mea ce ar fi putut să amintească de Tor Ulven?

Sângele îmi clocotea, bucuria îmi inundase toate terminațiile nervoase.

Mi-am coborât privirea, dorindu-mi din toate puterile ca Lemhagen să termine și să treacă la următorul cursant, și, când a făcut-o, am răsuflat ușurat.

În noaptea aceea, beția a continuat în camera mea, Linda a spus că puteam fuma dacă opream alarma de incendiu, am scos-o, am fumat, am ascultat albumul *Summerteeth* al formației Wilco, ea nu părea interesată, așa lăsa impresia, eu am scos o carte de bucate cu rețete romane, cumpărată în excursia pe care o făcusem la Uppsala în ziua precedentă, ce grozav e să gătești în stilul romanilor, credeam eu, dar ea nu era de aceeași părere, dimpotrivă, s-a răsucit brusc și privirea ei a căutat altceva. Ceilalți au început să se întoarcă în camerele lor, am sperat ca Linda să nu facă la fel, dar apoi a dispărut și ea, iar eu am plecat din nou în pădure, am rătăcit până pe la șapte, și, când m-am întors, un bărbat furios a alergat după mine. Knausgård, tu ești Knausgård? a strigat el. Da, am spus. S-a oprit în fața mea și mi-a tras un perdaf. Alarma de incendiu, periculos, iresponsabil, mi-a strigat el. Am spus da, îmi pare rău, nu m-am gândit, îmi cer scuze. A stat și s-a uitat la mine cu ochi furioși, eu mă legănam înainte și înapoi, nici că-mi păsa, m-am dus să mă culc, am dormit două ore. Când am venit la micul dejun, Ingmar Lemhagen a venit la mine, și-a cerut mii de scuze pentru incident, administratorul depășise măsura, n-avea să se mai întâmple.

N-am înțeles nimic. *El* trebuia să-și ceară scuze?

Întâmplarea aceasta se potrivea perfect, după părerea mea, cu starea în care intrasem în cursul acelor zile, și anume a unui adolescent de șaisprezece ani. Sentimentele mele erau adolescentine, acțiunile mele erau adolescentine. Brusc, eram mai nesigur ca niciodată. Eram cu toții strânși într-o încăpere, urma să ne citim textele, am început unul după celălalt, ideea era să formăm un cor în care vocea individuală se dizolva. Lemhagen a ales pe cineva, persoana respectivă a început să citească. Apoi mi-a făcut semn mie. M-am uitat la el derutat.

– Să citesc acum? În timp ce citește el? am spus.

Toată lumea a râs. M-am înroșit teribil. Dar, după ce ne-am pornit, am observat cât de bun era textul meu, mult superior celorlalte, izvorând din altceva, o sursă complet diferită, și plin de semnificații.

În timp ce stăteam afară în curtea cu pietriș și vorbeam, i-am spus asta lui Arve.

El doar a zâmbit, n-a spus nimic.

În fiecare seară, două sau trei persoane trebuiau să le citească celorlalți. Așteptam cu nerăbdare să-mi vină rândul, Linda era acolo, urma să vadă cine eram de fapt. Obișnuiam să citesc bine, să primesc aplauze. Dar de data asta n-a mers, deja după prima propoziție am început să mă îndoiesc de text, era ridicol, și m-am tot dezumflat, până când, roșu de rușine, m-am așezat din nou. Apoi a fost rândul lui Arve.

S-a întâmplat ceva cât timp a citit el. Ne-a fermecat pe toți. Era un magician.

– A fost *incredibil*! mi-a spus Linda după ce Arve terminase.

Am dat din cap și am zâmbit.

– Da, e foarte bun.

Furios şi deznădăjduit, am plecat de acolo, am luat o bere şi m-am aşezat pe scările din faţa sălii. M-am gândit: Linda, acum pleacă de acolo şi vino aici! Auzi? Pleacă de acolo şi vino încoace! Vino după mine! Dacă vii aici, dacă ieşi afară acum, înseamnă că noi doi suntem împreună.

Am fixat uşa cu privirea.

S-a deschis.

Era Linda!

Inima îmi bubuia.

Era Linda! Era Linda!

A traversat piaţa, şi eu m-am cutremurat de fericire.

Apoi s-a întors şi a luat-o spre cealaltă clădire, ridicând mâna spre mine în semn de salut.

A doua zi, toată lumea a mers în excursie la pădure, şi eu m-am aşezat în dreptul Lindei, primul în rând, cei din spatele nostru au rămas în urmă, eram singur cu ea în pădure. Ea răsucea un fir de iarbă şi din când în când se uita zâmbitoare la mine. N-am putut să spun nimic. Absolut nimic. Mă uitam în jos, mă uitam la pădure, mă uitam la ea.

Ochii îi străluceau. Nu mai aveau nimic întunecat, profund şi misterios, era toată dezinvoltă şi flirta, răsucea întruna paiul, zâmbea, se uita la mine, se uita în jos.

Ce mai era şi asta?

Ce însemna?

Am întrebat-o dacă ar fi bine să facem schimb de cărţi, desigur, a spus ea. A venit la mine mai târziu, în timp ce stăteam pe iarbă şi priveam norii, mi-a întins cartea. Pe prima pagină stătea scris: „Biskops-Arnö, 1 iulie 1999, lui Karl Ove, Linda". Am dat o fugă înăuntru şi am adus un exemplar dintr-a mea, deja cu dedicaţie, i l-am întins. După ce a plecat, am intrat în cameră şi am început să citesc. Ardeam de dorinţă în timp ce citeam, fiecare cuvânt venea de la ea, era ea.

În tumultul acesta – dorința mea nebună de Linda și regresia la vârsta de șaisprezece ani –, totul îmi părea altfel. Toată verdeața care creștea, vedeam cât de sălbatică și haotică este, și totuși formele erau atât de simple și de clare, iar asta îmi provoca un sentiment aproape extatic – stejarii bătrâni, vântul care bătea prin frunziș, soarele, albastrul nesfârșit al cerului.

Nu dormeam, de-abia mâncam și beam în fiecare seară, cu toate astea nu eram obosit sau flămând și nu-mi venea greu să particip la cursuri. În tot acest timp, discuția cu Arve a continuat, mai exact eu am continuat să-i vorbesc despre mine, și, până la urmă, din ce în ce mai mult despre Linda. El se uita la mine, se uita la ceilalți participanți la curs, și apoi vorbeam despre literatură. Felul meu de a vorbi s-a schimbat, gândurile îmi erau tot mai libere cu cât stăteam mai mult cu el, și m-am gândit că era un dar. Între ore stăteam pe gazonul din fața clădirilor și vorbeam, erau și alții acolo, și am început să-l invidiez, vedeam ce impresie lăsau vorbele lui asupra celorlalți și îmi doream nespus să las și eu aceeași impresie.

Într-o seară, când toți stăteam pe iarbă, bând și pălăvrăgind, ne-a povestit despre un interviu pe care i-l luase lui Svein Jarvoll, pentru *Vagant*, cum totul se deschisese în seara aceea, cu ce precizie discutaseră și cum conversația deschisese parcă o nouă dimensiune.

Eu am povestit despre un interviu de-al meu cu Rune Christiansen, făcut tot pentru *Vagant*, la care se întâmplase același lucru, îmi fusese teamă înainte să-l întâlnesc, nu știam nimic despre poezie, dar apoi totul se deschisese, dintr-odată ne treziserăm că vorbim despre toate lucrurile despre care nu putuserăm vorbi. Se transformase într-un interviu foarte bun, am spus.

Arve a râs.

Cum putea el descalifica tot ce spusesem printr-un simplu râs! Toţi cei de faţă au ştiut că Arve avusese dreptate, toată autoritatea era adunată acolo, în punctul acela hipnotic format de chipul lui. Linda era acolo, şi a văzut şi ea.

Arve a ajuns la subiectul box, Mike Tyson, ultimul lui meci, când l-a muşcat pe Holyfield de ureche.

Am spus că nu era dificil de înţeles, Tyson avea nevoie de o scăpare, ştia că urma să piardă, aşa că i-a muşcat urechea, asta a pus capăt meciului fără ca el să se facă de râs. Arve a râs din nou şi a spus că se îndoia, ăsta ar fi fost un gest raţional. Dar Tyson nu avea nici un strop de raţiune în el. Şi apoi a vorbit despre asta într-un mod ce m-a trimis cu gândul la scena din *Apocalipsul, acum* în care este tăiat capul boului. Întunericul, sângele, transa. Poate gândurile mi-au zburat într-acolo fiindcă Arve vorbise ceva mai devreme în aceeaşi zi despre voinţa vietnamezilor de a tăia braţele vaccinate ale copiilor, despre cum aşa ceva era imposibil de înfruntat sau poate doar cu ajutorul unei voinţe dispuse să meargă tot atât de departe.

A doua zi, am adunat câteva persoane pentru un meci de fotbal, Ingmar Lemhagen ne-a găsit o minge, am jucat vreo oră, apoi, când m-am aşezat pe iarbă lângă Linda, cu o cola în mână, ea mi-a spus că mergeam ca un jucător de fotbal. A spus că avea un frate care juca fotbal şi hochei şi că eu stăteam şi mergeam aproape la fel. Dar Arve, a adăugat ea, ai văzut cum merge? Nu, am spus eu. Merge ca un balerin. Uşor şi eteric. N-ai văzut? Nu, am spus eu şi i-am zâmbit. Mi-a zâmbit şi ea, efemer, şi s-a ridicat. Eu m-am întins cât eram de lung şi mi-am aţintit privirea asupra norilor albi ce înaintau lent, străbătând albastrul profund al cerului.

După-amiază am făcut o plimbare lungă prin pădure. M-am oprit în faţa unui stejar, privirea mi-a

alunecat alene în sus, prin frunziș. Am desprins o ghindă și am mers mai departe, frământând-o în mână și analizând-o din toate părțile și unghiurile. Toate acele mici modele regulate ale căpăcelului scobit în care se adăpostea fructul. Dungile verde-deschis pe verdele-închis al suprafeței netede. Forma perfectă. Putea fi un aerostat, putea fi o balenă. E ovală, m-am gândit și am zâmbit. Toate frunzele erau identice, scuipate afară în fiecare an în cantități grotești, copacii erau niște fabrici, produceau, din apă și lumină, frunze frumoase, cu modele sofisticate. De îndată ce gândul acesta se instala în minte, ideea monotoniei nu se mai putea susține. Toate acestea le citisem în primăvara aceea în niște texte de Francis Ponge, Rune Christiansen mi le recomandase, și citindu-l, n-am mai văzut niciodată copacii și frunzele la fel. Țâșneau dintr-o fântână – fântâna vieții, inepuizabilă.

Ah, absența oricărei voințe!

Era înfricoșător să umbli pe acolo, înconjurat de gigantica forță oarbă a naturii, sub strălucirea soarelui ce ardea fără oprire, orb și el.

Simțeam răsunând în mine un ton strident. Și în același timp mai era unul, de dor, dar obiectul lui nu mai era abstract, așa cum fusese în ultimii ani, nu, era concret și tangibil, umbla la numai câțiva kilometri mai jos de mine, exact în clipa asta.

Ce nebunie mai era și asta? m-am gândit în timp ce mă plimbam. Eram căsătorit, îmi mergea bine cu Tonje, curând urma să cumpărăm un apartament împreună. Și apoi veneam aici și voiam să stric totul?

Da, voiam.

Mergeam pe sub umbrele străvezii ale frunzișului, înconjurat de miresmele calde ale pădurii, și mi se părea că mă aflam în miezul vieții. Al vieții gândite nu ca

vârstă, nu eram la jumătatea drumului, ci *în chiar mijlocul existenței.*

Inima îmi tremura.

A venit ultima seară. Eram strânși în cea mai mare sală, acolo aveam vin și bere, era un fel de petrecere de final. Dintr-odată, m-am trezit lângă Linda, ea tocmai voia să deschidă o sticlă cu vin și și-a pus mâna peste a mea, mângâind-o în timp ce mă privea în ochi. Era cât se poate de clar, mă voia. Toată noaptea m-am gândit la asta, îmbătându-mă tot mai tare. Urma să rămân cu Linda. Nu era nevoie să mă întorc la Bergen, puteam să le las pe toate așa cum erau și să rămân aici, împreună cu ea.

La trei noaptea, beat cum rareori mai fusesem vreodată, am luat-o cu mine afară. I-am zis că trebuie să-i spun ceva. Și i-am spus. Exact ce simțeam și la ce mă gândisem.

Ea mi-a răspuns:

– Îmi ești simpatic, Karl Ove. Ești un tip grozav. Dar nu sunt interesată de tine. Îmi pare rău. Colegul tău însă e nemaipomenit. El mă interesează. Înțelegi?

– Da, am spus.

M-am răsucit și am plecat, observând în același timp cum ea o lua în sens opus, întorcându-se la petrecere. O gașcă se adunase sub copacii de la intrare. Arve nu era acolo, așa că m-am dus înapoi, l-am găsit, i-am spus ce-mi spusese Linda, că era interesată de el, acum puteau fi împreună. Dar nu mă interesează Linda, nu înțelegi? a spus el. Am o iubită grozavă. Păcat de tine, totuși, a adăugat, eu am spus că nu era păcat de mine și am traversat din nou piața, ca printr-un tunel întunecos și îngust în care nu existam decât eu, am trecut pe lângă gașca din fața casei, prin hol și am intrat la mine în cameră, unde calculatorul stătea pornit pe masă. I-am smuls încărcătorul, l-am închis, am intrat în baie, am

apucat paharul de pe chiuvetă şi l-am izbit de perete cu toată forţa. Am aşteptat să văd dacă se auzea vreo reacţie. Apoi am luat cel mai mare ciob pe care l-am găsit şi am început să-mi crestez faţa. Am făcut-o metodic, încercam să las urme cât mai adânci, pe toată întinderea feţei. Bărbia, obrajii, fruntea, nasul, dedesubtul bărbiei. La intervale regulate ştergeam sângele cu prosopul. Am continuat să tai şi să şterg sângele. Într-un final am fost mulţumit, n-ar mai fi încăput nici o singură zgârietură, şi m-am dus să mă culc.

Cu mult înainte de a mă trezi, am ştiut că se petrecuse ceva îngrozitor. Faţa îmi ardea şi mă durea. În clipa în care m-am trezit, mi-am amintit ce se întâmplase.

Până aici mi-a fost, m-am gândit.

Trebuia să merg acasă, s-o întâlnesc pe Tonje la festivalul de muzică de la Kristiansand, Quartfestivalen, închiriasem o cameră de hotel cu şase luni în avans, împreună cu Yngve şi Kari Anne. Era concediul nostru. Ea mă iubea. Şi acum eu făcusem asta.

Am dat cu pumnul în saltea.

Şi toţi oamenii de aici!

Aveau să vadă dezastrul ăsta.

Nu puteam să-l ascund. Toată lumea avea să-l vadă. Eram însemnat, mă însemnasem singur.

Am privit perna. Era plină de sânge. Mi-am pipăit faţa. Era tăiată toată.

Şi încă mă simţeam beat, de abia am reuşit să mă ridic.

Am tras la o parte perdeaua grea. Lumina a pătruns înăuntru. Pe gazonul din faţă stătea o gaşcă întreagă, cu rucsacurile şi valizele pregătite. Se apropia momentul plecării.

Am dat cu pumnul în tăblia patului.

Trebuia să fac faţă. Nu exista scăpare. Trebuia să suport consecinţele.

Mi-am împachetat toate lucrurile în valiză, faţa îmi ardea, ardeam şi pe dinăuntru, niciodată nu simţisem o ruşine mai mare.

Eram însemnat.

Am luat valiza şi am ieşit. La început, nu s-a uitat nimeni la mine. Apoi cineva a scos un ţipăt. După care toată lumea s-a uitat la mine. M-am oprit.

– Îmi pare rău, am spus. Îmi cer scuze.

Linda stătea şi ea acolo. S-a uitat la mine cu ochi mari. Apoi a început să plângă. Şi alţii au plâns. Cineva a venit la mine şi mi-a pus mâna pe umăr.

– E în regulă, am spus. Am băut pur şi simplu prea mult ieri. Îmi cer scuze.

Era linişte deplină. Mă arătasem aşa cum eram, şi se făcuse linişte.

Cum aveam să supravieţuiesc?

M-am aşezat şi mi-am aprins o ţigară.

Arve s-a uitat la mine. Am încercat să zâmbesc.

A venit alături.

– Ce naiba te-a apucat? a spus el.

– Pur şi simplu m-am îmbătat prea tare. O să-ţi spun mai târziu. Dar nu acum.

A sosit un autobuz care ne-a dus până la gară, şi ne-am urcat în tren. Luam avionul abia a doua zi. Nu ştiam cum aveam să rezist până atunci. Pe străzile din Stockholm toată lumea se holba la mine şi toţi se trăgeau în lături pe unde mergeam. Ruşinea mă sfredelea, dar nu aveam scăpare, trebuia să rezist, să mă ţin tare, şi apoi, într-o zi, avea să treacă.

Am luat-o în jos înspre Söder. Ceilalţi conveniseră s-o întâlnească pe Linda, cum credeam noi, în piaţa care acum ştiu că se numeşte Medborgarplatsen, dar care atunci era o simplă piaţă, şi ea a venit cu bicicleta, uimită că noi eram acolo, doar trebuia să ne întâlnim în piaţa Nytorget, uite acolo, a spus ea, nu s-a uitat la mine, nu,

nu s-a uitat la mine, dar era poate mai bine, ar fi fost peste puterile mele s-o privesc. Am mâncat pizza, atmosfera era stranie, apoi am stat pe iarbă, o mulțime de păsări țopăiau în jurul nostru, Arve a spus că el nu credea în teoria evoluționistă, în sensul supraviețuirii celui mai puternic, uite păsările, ele nu fac numai ce trebuie, ci și ce au chef sau ce le face plăcere. Plăcerea este subestimată, a spus Arve, și am știut că-i vorbea Lindei, căci îi transmisesem ce spusese ea, făcusem ce mă rugase, ei doi aveau să fie împreună, știam.

M-am întors devreme la hostel, ceilalți au rămas să bea. M-am uitat la televizor, situația era de nesuportat, dar am supraviețuit cumva serii și, într-un sfârșit, am adormit. Patul de lângă mine rămăsese gol, Arve n-a venit acasă în noaptea aceea, dimineața l-am găsit dormind în casa scărilor. L-am întrebat dacă fusese la Linda, el a spus că nu, ea plecase acasă devreme.

—A stat și a plâns și numai despre tine voia să vorbească, mi-a spus. Eu am băut cu Thøger, asta am făcut.

—Nu te cred, am zis. Poți să-mi spui, n-are importanță, e vorba de voi doi.

—Nu, te înșeli.

Când am aterizat la Oslo a doua zi dimineață, oamenii au continuat să se uite la mine, chiar dacă purtam ochelari de soare și mergeam cu ochii în pământ. Convenisem de multă vreme cu jurnalistul Alf van der Hagen de la NRK să-i dau un interviu mai lung, era vorba să merg la el acasă, căci avea să dureze ceva timp. Așa că trebuia să mă duc acolo. Pe drum, mi-am spus că n-avea să-mi pese și aveam să răspund exact ce credeam la toate întrebările lui.

—Doamne, Dumnezeule! a făcut el când a deschis ușa. Ce s-a întâmplat?

—Nu e atât de grav pe cât pare. M-am îmbătat prea rău. Se mai întâmplă.

–Atunci mai poți da interviul?

–Da, da. Sunt perfect în regulă. Atâta doar că nu arăt prea bine.

–Nu, cu siguranță nu.

Când m-a văzut, Tonje a izbucnit în lacrimi. I-am spus doar că mă îmbătasem îngrozitor, nu se întâmplase nimic altceva. În fond, era adevărat. Și la festival oamenii își întorceau capul după mine, iar Tonje a plâns mult, dar ușor-ușor a început să fie mai bine, tensiunea din interiorul meu a început să slăbească. Ne-am dus să-i ascultăm pe cei de la Garbage, concertul a fost grozav, Tonje a spus că mă iubește, eu am spus c-o iubesc și am hotărât să las în urmă tot ce se întâmplase. Să nu mă gândesc, să nu privesc înapoi, să nu-i las loc în viața mea.

La începutul toamnei m-a sunat Arve și mi-a spus că era împreună cu Linda. Ți-am spus eu c-o să fiți împreună, nu? am zis.

–Dar nu acolo s-a întâmplat, ci mai târziu. Mi-a scris o scrisoare și apoi a venit aici. Sper că noi doi rămânem prieteni. Știu că e dificil, dar totuși sper.

–Sigur că rămânem prieteni, am spus.

Și era adevărat, nu-i purtam pică, de ce să-i port?

L-am întâlnit la Oslo o lună mai târziu, și eram iar de unde plecasem, n-am fost în stare să-i spun nimic. Nici un cuvânt nu-mi venea pe buze, chiar și după ce am băut. El mi-a povestit că Linda vorbea mult despre mine și că spunea deseori că eram foarte frumos. „Frumos" nu mi se părea un cuvânt potrivit pentru noi, însemna mai degrabă ceva curios, de parcă ar fi spus că eram șchiop sau că aveam cocoașă. În plus, Arve era cel care mă informa despre asta, de ce o făcea? O dată când îl întâlnisem la Casa Artiștilor din Oslo, era atât de beat că abia se putea discuta cu el, mă luase de mână, mă trăsese la o masă și spusese: ia uitați-vă, nu e frumos?

Am zbughit-o de acolo, o oră mai târziu am dat nas în nas cu el, ne-am așezat, i-am spus că eu îi povestisem atât de multe despre mine însumi, în timp ce el nu-mi povestise niciodată nimic despre el, nimic mai intim, și el a spus, acum mă dezamăgești, vorbești ca un psiholog în suplimentul de sâmbătă al ziarului *Dagbladet* sau așa ceva, OK, am spus eu. Și avea dreptate, întotdeauna avea dreptate sau cel puțin se afla întotdeauna într-o zonă în care argumentele se reduceau la a avea dreptate sau a greși. Îmi dăruise mult, dar trebuia să las și asta în urmă, nu puteam trăi și asta, și viața mea de la Bergen în același timp. Nu se putea.

Iarna l-am întâlnit din nou, era cu Linda, care voia să mă întâlnească, Arve a adus-o la mine și ne-a lăsat singuri o jumătate de oră, apoi a venit și a luat-o.

Era înfofolită într-o haină mare de piele, arăta subțire și tremurândă, nu mai rămăsese nimic din ea, s-a dus, nu mai există, m-am gândit eu.

Cât timp i-am povestit, Geir s-a uitat în jos, la masa din fața lui. Când am terminat, privirile ni s-au intersectat.

– Interesant! a spus el. Tu direcționezi *totul* în interior. Toată durerea, toată agresiunea, toate emoțiile, toată rușinea, totul. Înăuntru. Te mutilezi pe tine însuți, nu pe cineva din afară.

– Asta fac și adolescentele, am spus eu.

– Nu-i adevărat! a spus el. Ți-ai tăiat fața. Nici o fată nu și-ar tăia vreodată fața. De fapt, n-am auzit pe *nimeni,* niciodată, să facă așa ceva.

– Tăieturile nu erau chiar atât de adânci, am spus. Arătau rău. Dar nu erau chiar atât de rele.

– Cine și-ar face așa ceva singur?

Am ridicat din umeri.

– Se adunaseră toate. Şi moartea tatei, şi toată vânzoleala cu cartea, şi viaţa cu Tonje. Şi, desigur, Linda.

– Dar astăzi n-ai simţit nimic pentru ea?

– Nimic puternic, în orice caz.

– Ai s-o mai vezi?

– Poate. Probabil. Doar ca să am un prieten aici, în orice caz.

– *Încă* un prieten.

– Da, exact, am spus şi am ridicat mâna pentru a atrage atenţia chelneriţei.

A doua zi a sunat proprietara apartamentului pe care-l închiriasem. Avea o prietenă care voia să subînchirieze ca să plătească mai puţin la chirie.

– Cum adică să subînchirieze? am spus eu.

– Ai cameră proprie, iar restul apartamentului îl împarţi cu ea.

– Nu mi se pare potrivit pentru mine, am spus.

– Dar e un apartament grozav, să ştii, a spus ea. Pe Bastugatan. Unul dintre cele mai bune amplasamente din tot oraşul.

– OK, am spus. Pot să mă duc să vorbesc cu ea, în orice caz.

– E foarte interesată de literatura norvegiană, a spus proprietara.

Am primit numele şi numărul de telefon, am sunat, fata a răspuns imediat, puteam să trec pe acolo chiar atunci.

Apartamentul era într-adevăr fabulos. Ea era tânără, mai tânără decât mine, şi lipise pe toţi pereţii pozele unui singur bărbat. Era soţul ei, mi-a spus, murise.

– Îmi pare rău, am zis.

S-a întors şi a intrat în apartament.

– Aici e camera ta. Dacă o vrei, desigur. Baie proprie, bucătărie proprie şi o cameră cu un pat, după cum vezi.

– Arată frumos.

–Ai şi un hol separat. Şi, dacă vrei să fii singur şi să scrii, de exemplu, e suficient să închizi uşa de aici.

–O iau, am spus. Când mă pot muta?

–Şi acum, dacă vrei.

–Chiar aşa? Bine, atunci mă întorc diseară cu lucrurile.

Geir a râs când i-am povestit.

–E imposibil să vii în oraşul ăsta fără să cunoşti pe nimeni şi apoi să faci rost de un apartament pe Bastugatan, a spus el. E imposibil! Înţelegi? Zeii sunt de partea ta, Karl Ove, asta e clar.

–Dar nu şi Cezar, am spus eu.

–Ba da, şi Cezar. E doar puţin invidios, atâta tot.

Trei zile mai târziu am sunat-o pe Linda, i-am povestit că mă mutasem, ce părere avea dacă ieşeam la o cafea? Sigur, se putea, aşa că o oră mai târziu eram amândoi într-o cafenea pe „cocoaşa" străzii Hornsgatan. Ea părea mai veselă, ăsta a fost primul lucru care mi-a trecut prin cap când s-a aşezat. M-a întrebat dacă înotasem în ziua aceea, am zâmbit şi i-am spus că nu, ea înotase dimineaţa devreme, fusese minunat.

Apoi am stat aşa, amestecând în ceştile cu cappuccino. Mi-am aprins o ţigară, nu găseam nimic de spus şi m-am gândit că asta era ultima dată când ne vedeam.

–Îţi place teatrul?

Am dat din cap şi am spus că văzusem numai nişte puneri în scenă tradiţionale la Teatrul Naţional din Bergen, la fel de captivante ca peştii din acvariul oraşului, dar şi câteva reprezentaţii la Festivalul Internaţional de Teatru din Bergen, printre care şi o punere în scenă a lui *Faust* în care actorii se plimbau pe scenă murmurând şi purtau nişte nasuri lungi, negre. Auzind asta, ea a spus că ar trebui să mergem să vedem *Strigoii,* în regia lui Bergman, iar eu am fost de acord, puteam să încercăm.

–Atunci rămâne stabilit? a întrebat.

– Da. Sună interesant.

– Ia-l cu tine și pe prietenul tău norvegian! a spus ea. Așa o să pot face cunoștință și cu el.

– Bine, cu siguranță va fi încântat.

Am mai rămas un sfert de oră, dar cu pauze lungi, și ea probabil că-și dorea la fel de mult ca mine să plece odată. În cele din urmă, mi-am pus țigările în buzunar și m-am ridicat.

– Mergem să luăm biletele împreună? a întrebat ea.

– Sigur, am spus.

– Mâine?

– Da.

– Aici, la unsprezece și jumătate?

– În regulă.

În cele douăzeci de minute cât am făcut până la Teatrul Dramatic Regal, abia dacă ne-am spus vreun cuvânt. Mă simțeam de parcă i-aș fi putut spune ori totul, ori nimic. Acum era nimic, și probabil așa avea să rămână.

Am lăsat-o să se ocupe ea de rezervare, după care am pornit înapoi. Soarele inunda orașul, primii muguri ai copacilor apăruseră pe ramuri, peste tot erau cârduri de oameni, majoritatea veseli, cum e mereu în primele zile frumoase de primăvară.

În timp ce traversam parcul spre Kungsträdgården, ea a mijit ochii la mine în strălucirea tăioasă a soarelui.

– Acum câteva săptămâni am văzut ceva ciudat la televizor, a spus. Au arătat câteva imagini surprinse de camera video a unui magazin alimentar. Brusc, unul dintre rafturi a luat foc. La început au fost numai câteva flăcări joase. Vânzătoarea nu le putea vedea de unde stătea. Dar clientul din fața casei le-a văzut. Trebuie să fi bănuit ceva, căci, în timp ce aștepta să i se scaneze produsele, s-a întors spre raft. Sigur a văzut focul. Apoi s-a întors la loc, și-a luat restul și a plecat. În timp ce în

spatele lui ardeau flăcări! Linda s-a uitat iar la mine şi a zâmbit. Pe urmă un alt client a intrat şi s-a dus la casă. Acum focul ardea pe bune. El s-a răsucit şi s-a uitat direct la flăcări. Apoi s-a întors, şi-a luat produsele şi a plecat. Dar s-a uitat direct într-acolo! Înţelegi?

– Da, am spus. Crezi că nu voia să fie amestecat în vreun incident?

– Nu, deloc. N-a fost vorba de asta. Mai degrabă a văzut focul, dar nu i-a venit să creadă – cum, flăcări într-un magazin? Aşa că s-a încrezut mai mult în gândul ăsta decât în ceea ce vedea.

– Şi ce s-a întâmplat mai departe?

– Al treilea client care-a intrat a strigat „foc!" imediat. Acum tot raftul era deja în flăcări, imposibil de ignorat. Ciudat, nu ţi se pare?

– Ba da.

Ajunseserăm până la podul ce ducea înspre insuliţa unde se afla Palatul Regal şi am mers în zigzag printre turiştii şi imigranţii ce pescuiau acolo. În zilele următoare m-am mai gândit din când în când la istorioara pe care mi-o povestise Linda şi care s-a desprins încet-încet de ea până când a devenit un fenomen în sine. N-o cunoşteam, nu ştiam nimic despre ea, iar faptul că era suedeză nu mă ajuta deloc să-i descifrez felul de a vorbi şi de a se îmbrăca. În volumul ei de versuri, pe care nu-l mai citisem după episodul de la Biskops-Arnö şi pe care îl scosesem la un moment dat doar ca să-i arăt lui Yngve o poză de-a ei, era o imagine care îmi rămăsese întipărită în memorie – eul liric prinzându-se strâns de un bărbat ca un *pui de cimpanzeu* şi uitându-se în oglindă. De ce îmi rămăsese asta în minte nu ştiam. Când am ajuns acasă, am căutat volumul. Balene, pământ şi animale masive mugind în jurul unui eu pe cât de vulnerabil, pe atât de tăios.

Asta era ea?

Câteva zile mai târziu am fost la teatru. Eu, Geir şi Linda. Primul act a fost prost, de-a dreptul mizerabil, şi în pauză, în timp ce stăteam la o masă pe terasa cu vedere spre port, Geir şi Linda au vorbit despre cât de jalnică fusese piesa şi de ce. Eu eram ceva mai tolerant, deoarece, în pofida senzaţiei de înghesuială şi îngustime care afectase jocul actorilor şi viziunea pe care ar fi trebuit s-o transmită, exista o anumită presimţire, era ceva acolo în stare latentă. Poate nu în piesă, poate mai mult în combinaţia Bergman–Ibsen, din care în cele din urmă *trebuia* să iasă ceva. Sau să fi fost doar splendoarea sălii de teatru care mă amăgea să cred că mai era ceva? Dar chiar a mai fost. Totul s-a înălţat, din ce în ce mai sus, intensitatea a crescut, şi, în cadrul acela îngust, care la sfârşit era compus doar din mamă şi fiu, a apărut un fel de nemărginire, ceva sălbatic şi brutal, în care dispăreau şi acţiunea, şi spaţiul şi rămânea doar sentimentul – copleşitor – că priveai direct în miezul existenţei umane, în chiar centrul vieţii, iar acolo nici o acţiune nu mai conta. Tot ce ţinea de estetic şi de gust era eliminat. Nu ardea un enorm soare roşu în partea din spate a scenei? Nu s-a tăvălit Osvald gol pe scenă? Nu mai sunt sigur de ce am văzut, toate detaliile au fost absorbite de starea pe care mi-o trezeau, o prezenţă absolută, arzătoare totodată şi îngheţată. Dar, dacă nu te lăsai astfel transportat, totul ar fi putut să pară exagerat, poate chiar banal sau de prost gust. Capodopera era în primul act, acolo era totul, şi numai un artist matur, care lucrase întreaga viaţă, cu o experienţă de cel puţin cincizeci de ani în spate, putea avea ingeniozitatea, răceala, curajul, intuiţia şi înţelegerea să facă aşa ceva. Era inimaginabil, imposibil. Nimic din ce văzusem sau citisem până atunci nu reuşise să se apropie atât de mult de esenţial. În timp ce eram purtaţi de curentul publicului către foaier şi

mai departe în stradă, nici unul din noi n-a spus nimic, însă din expresia distantă mi-am dat seama că şi Linda, şi Geir se lăsaseră conduşi în lumea aceea cumplită, dar adevărată – şi de aceea atât de frumoasă – pe care Bergman o văzuse la Ibsen şi o formulase atât de limpede. Am căzut de acord să luăm o bere la Barul Artiştilor şi pe drum am ieşit din starea de transă şi am înlocuit-o cu o atmosferă entuziastă şi veselă. Sfiala pe care aş fi simţit-o în mod normal în apropierea unei femei atât de atrăgătoare, complicată şi de incidentele petrecute cu trei ani în urmă, dispăruse din senin. Linda a povestit cum dărâmase un reflector într-una din repetiţiile lui Bergman, stârnindu-i furia. Am vorbit despre diferenţa dintre *Strigoii* şi *Peer Gynt*, cu totul opuse, una doar suprafaţă, cealaltă doar profunzime, amândouă la fel de adevărate. Ea l-a parodiat pe Max von Sydow în rolul Morţii şi a discutat despre filmele lui Bergman cu Geir, care mersese la toate proiecţiile Cinematecii, absolut toate, şi, prin urmare, văzuse toate capodoperele care meritau văzute, în vreme ce eu am stat şi am ascultat, pe deplin fericit. Fericit că văzusem piesa, fericit că mă mutasem la Stockholm, fericit să fiu acolo cu Linda şi Geir.

După ce ne-am despărţit, în timp ce mergeam greoi în sus pe deal înspre garsoniera mea din cartierul Marieberget, mi-am dat seama de două lucruri.

Primul era că voiam s-o revăd pe Linda cât mai repede cu putinţă.

Celălalt era că trebuia să ajung la ceea ce văzusem în seara aceasta. Numai într-acolo trebuia să mă îndrept, înspre esenţial, înspre cel mai intim miez al existenţei umane. Nimic altceva n-ar fi fost de ajuns. Dacă avea să-mi ia patruzeci de ani să ajung acolo, fie, să-mi ia patruzeci de ani! Dar niciodată nu trebuia

să-mi scape din vedere, niciodată nu trebuia să uit, acolo trebuia să ajungă.

Acolo, acolo, acolo!

Două zile mai târziu, Linda m-a sunat şi m-a invitat la o noapte valpurgică – o petrecere pe care urma s-o dea împreună cu două prietene. Puteam foarte bine să-l aduc şi pe amicul meu Geir. Aşa am şi făcut. Într-o vineri de mai 2002, am traversat pe jos zona Söder până la blocul cu pricina şi curând ne-am trezit instalaţi pe o canapea, fiecare cu paharul său de punci, înconjuraţi de tineri locuitori ai Stockholmului, fiecare legat în felul său de viaţa culturală: interpreţi de jazz, artişti de teatru, critici literari, scriitori, actori. Linda, Mikaela şi Öllegård, organizatoarele petrecerii, se cunoscuseră pe vremea când lucrau la Teatrul Urban din Stockholm. În perioada când s-a dat petrecerea, la Teatrul Regal se punea în scenă *Romeo şi Julieta* în colaborare cu Circul Cirkör, aşa că, în afară de actori, sufrageria era plină de jongleri, scuipători de flăcări şi artişti la trapez. Nu puteam petrece seara aceea fără să intru în vorbă cu oamenii, chiar dacă aş fi vrut, aşa că m-am fâţâit greoi de la un grup la altul şi am făcut schimb de politeţuri, iar după ce băusem câteva pahare de gin cu apă tonică, am mai scos şi câteva propoziţii dincolo de strictul necesar. În special cu oamenii de teatru voiam să stau de vorbă. Nu mă aşteptasem ca teatrul să mă absoarbă într-atât, iar entuziasmul meu era maxim în seara aceea. Aşa că stăteam de vorbă cu doi actori şi le-am spus cât de grozav era Bergman. Au strâmbat doar din nas şi au spus: *Boşorogul ăla bătrân! E atât de greţos cu stilul lui conservator, că-mi vine să vărs!*

Cât de prost puteam să fiu! Evident că-l detestau pe Bergman. În primul rând, fiindcă el fusese marele artist pe toată perioada vieţii lor şi a părinţilor lor. În al doilea, ei erau pentru nou, pentru măreţie, pentru Shakespeare

ca circ, piesa care trebuia neapărat văzută şi care, cu torţele şi trapezele ei, cu picioroangele şi bufonii, era extrem de tonică. Se îndepărtaseră la maximum de Bergman. Şi iată că venea un norvegian grăsun, evident deprimat, şi lăuda noutatea lui Bergman!

Am constatat că Linda şi Geir stăteau *în continuare* pe canapea şi vorbeau, amândoi pasionaţi şi zâmbitori – mi s-a strâns inima: oare se îndrăgostea de încă un prieten de-al meu? –, m-am mai învârtit, am dat de nişte jazzmani care m-au întrebat de jazzul norvegian, îl cunoşteam? Am încuviinţat pe jumătate, făcându-i desigur să-mi ceară câteva nume. Jazzmani norvegieni? Mai erau şi alţii în afară de Jan Garbarek? Din fericire, am înţeles că nu era tocmai ce aveau ei în minte şi mi-am amintit de Bugge Wesseltoft, de care îmi povestise Espen la un moment dat şi pe care îl şi invitase să cânte la o aniversare *Vagant* unde eu citisem ceva de-al meu. L-au aprobat, era bun, şi eu am răsuflat uşurat şi m-am dus să mă aşez singur. Atunci s-a apropiat de mine o femeie brunetă cu faţa lată şi gura mare, plină, cu ochi căprui intenşi, într-o rochie înflorată, şi m-a întrebat dacă într-adevăr eram un scriitor din Norvegia. Sigur că da. Ce părere aveam despre Jan Kjærstad, John Erik Riley şi Ole Robert Sunde?

I-am spus ce credeam despre ei.

– Vorbeşti serios? a spus ea.

– Da, am spus eu.

– Mai stai puţin aici! a spus ea. Mă duc să-l chem pe soţul meu. El scrie despre literatură. E foarte interesat de Riley. Aşteaptă puţin! Mă întorc.

Am urmărit-o strecurându-se prin mulţime, înspre bucătărie. Cum spusese că o cheamă? Hilda? Nu. Wilda? Nu, ce naiba! Gilda. Nu era imposibil de reţinut.

Apoi a reapărut din mulțime, de această dată cu un bărbat în urma sa. A, recunoșteam imediat genul ăsta de om! Mirosea a universitar de la o poștă.

– Acum poți să repeți ce-ai spus, m-a rugat Gilda.

Am repetat. Dar înflăcărarea ei s-a cheltuit degeaba pe mine și pe soțul ei, așa că, în momentul când conversația s-a stins, și asta s-a întâmplat destul de repede, m-am scuzat și m-am dus în bucătărie să iau puțină mâncare, acum, că se scurtase și coada. Geir stătea și vorbea cu cineva în dreptul ferestrei, Linda, cu altcineva în fața bibliotecii. Întorcându-mă, m-am așezat pe canapea și am început să molfăi o pulpă de pui, când am întâlnit privirea unei tinere cu păr negru. A luat-o ca pe o invitație, căci în clipa următoare se afla deja în fața mea.

– Cine ești? m-a întrebat.

Am înghițit și am pus deoparte pulpa în timp ce-mi ridicam privirea spre ea. Am încercat să mă salt puțin din canapeaua moale și adâncită, nici o șansă, n-am reușit decât să alunec puțin în cealaltă parte. Iar maxilarele probabil îmi străluceau de grăsime de pui.

– Karl Ove, am spus. Sunt din Norvegia. Tocmai m-am mutat aici, de numai câteva săptămâni. Tu?

– Melinda.

– Și cu ce te ocupi?

– Sunt actriță.

– A, da? am spus eu, cu restul de euforie post-Bergman în voce. Joci și tu în *Romeo și Julieta*?

A dat din cap.

– Pe cine joci?

– Pe Julieta.

– A, da?

– Uite-l acolo pe Romeo! a spus.

Un bărbat frumos, musculos venea spre ea. A sărutat-o pe obraz și s-a uitat la mine.

Canapeaua naibii! Mă simțeam ca un pitic pe ea.

Am dat din cap şi am zâmbit. El mi-a răspuns la fel.

– Ţi-ai luat ceva de mâncare? a întrebat-o pe Melinda.

– Nu, a spus ea, şi au plecat.

Am dus iar pulpa de pui la gură. În afară de băut, nu mai era nimic de făcut acolo.

Ultimul lucru înainte de a pleca a fost să mă uit printr-un album foto împreună cu o doctoriţă homeopat de cai care avea un decolteu adânc. Alcoolul nu mă făcuse să mă înalţ, ca de obicei, să intru într-o stare în care totul era bine şi nimic nu mă putea stânjeni, ci mă cufundase în adâncul inimii mele, de unde nimic din ceea ce aveam în mine nu mă mai putea scoate la suprafaţă. Totul intrase în ceaţă. Cât de recunoscător am fost a doua zi pentru prezenţa de spirit care m-a făcut să merg acasă, în loc să stau acolo până plecau cu toţii! Pe Linda o consideram o cauză pierdută, abia dacă schimbaserăm un cuvânt toată seara, pe care în general o petrecusem scufundat pe canapea, încât până la urmă ajunsesem s-o socotesc „a mea", şi puţinul pe care îl spusesem şi care putea fi transcris pe o carte poştală n-ar fi impresionat nici o femeie din lume. Cu toate astea, am sunat-o în seara următoare, trebuia să-i mulţumesc pentru petrecere. Şi atunci, în timp ce ţineam telefonul mobil la ureche şi priveam peste Stockholmul întins la picioarele mele şi pătruns de lumina roşie şi uleioasă a apusului de soare, s-a născut brusc un moment vizionar. O salutasem, îi mulţumisem pentru seara trecută, îi spusesem că fusese o petrecere frumoasă, ea îmi mulţumise la rândul ei, şi ei îi plăcuse şi spera că mă simţisem bine. Sigur că da, am confirmat. Şi apoi s-a făcut linişte. Ea n-a mai spus nimic, şi nici eu. Ar fi trebuit să închei conversaţia? Ăsta mi-a fost primul impuls, în asemenea contexte mă învăţasem să vorbesc cât mai puţin. Aşa nu riscam să spun nimic greşit. Sau ar fi trebuit să continui? Secundele treceau. Dacă aş fi spus

da, da, am vrut doar să-ți mulțumesc, și apoi aș fi închis, probabil că totul s-ar fi oprit acolo, într-atât de compromisă mi se părea a fi fost seara precedentă. Dar, zău așa, ce aveam de pierdut?

–Ce faci acum? am întrebat apoi, după pauza aceea incredibil de lungă.

–Mă uit la hochei la televizor, a spus ea.

–Hochei?

Și apoi am vorbit un sfert de oră. Și am hotărât să ne vedem din nou.

Ne-am întâlnit, dar nu s-a întâmplat nimic, nu era nici o tensiune între noi, sau, mai degrabă, tensiunea era atât de mare încât ne imobiliza, ne simțeam blocați în tot ceea ce am fi vrut să ne spunem și nu puteam.

Politețuri. Mici deschideri către altceva, viața ei de zi cu zi, avea o mamă acolo în oraș și un frate, și toate prietenele. În afară de o jumătate de an petrecută la Florența, trăise toată viața la Stockholm. Eu unde locuisem?

Arendal, Kristiansand, Bergen. O jumătate de an în Islanda, patru luni la Norwich.

Aveam frați?

Un frate, o soră vitregă.

Ai fost căsătorit, nu-i așa?

Da. Într-un fel, încă sunt.

Ah!

Într-o seară din mijlocul lui aprilie m-a sunat, aveam chef să mă văd cu ea? Sigur că da. Eram în oraș cu Geir și Christina, i-am spus, suntem la Guldapan, poți veni până la noi?

A sosit o jumătate de oră mai târziu.

Radia.

–Azi am fost primită la Institutul de Arte Dramatice! a spus. Sunt atât de bucuroasă, e pur și simplu

grozav! Şi apoi mi-a venit chef să ne vedem, a spus şi s-a uitat la mine.

I-am zâmbit.

Am stat în oraş toată seara, am băut mult, am mers până acasă la mine, am îmbrăţişat-o în faţa porţii şi apoi eu am urcat.

A doua zi m-a sunat Geir.

– E îndrăgostită de tine, omule, mi-a spus. Se vede de la o poştă. Ăsta a fost primul lucru pe care mi l-a zis Christina după ce am plecat ieri. Radiază toată, a spus. E incredibil de îndrăgostită de Karl Ove.

– Nu cred, am replicat. Era bucuroasă că intrase la Institut.

– Şi de ce te-ar suna tocmai pe tine dacă era numai asta?

– De unde să ştiu eu? De ce n-o suni s-o întrebi?

– Şi tu cum stai cu sentimentele?

– Bine.

Am fost cu Linda la cinema, am văzut, din cine ştie ce motiv total stupid, noul film *Războiul stelelor*, care era pentru copii, şi, după ce am constatat asta, ne-am dus la Folkoperan, unde am stat fără să vorbim prea mult.

Mă simţeam învins când am plecat de acolo, eram sătul să ţin totul în mine, să nu fiu în stare să spun nici cel mai simplu lucru nimănui.

Apoi mi-a trecut. Mă simţeam bine singur, oraşul era în continuare nou pentru mine, venise primăvara, o dată la două zile, la ora douăsprezece, îmi puneam adidaşii şi ieşeam la alergat în jurul cartierului Söder, erau zece kilometri, iar în zilele intermediare înotam câte o mie de metri. Slăbisem zece kilograme, reîncepusem să scriu. Mă trezeam la ora cinci, fumam şi beam o cafea pe terasa de pe acoperiş, de unde se vedea întreg Stockholmul, apoi lucram până la douăsprezece, pe

urmă alergam sau înotam, după care ieşeam în oraş şi stăteam să citesc într-o cafenea sau doar mă plimbam, dacă nu cumva mă întâlneam cu Geir. La opt şi jumătate mă culcam, exact când soarele cobora, colorându-mi peretele de deasupra patului într-un roşu sângeriu. Am început să citesc *Jägarna på Karinhall* („Vânătorii de la Carinhall") de Carl-Henning Wijkmark, recomandată de Geir, stăteam şi citeam în lumina soarelui la apus, şi brusc, din senin, m-am simţit plin de o fericire sălbatică şi ameţitoare. Eram liber, complet liber, iar viaţa era minunată. Mi se întâmpla să fiu copleşit de sentimentul acesta uneori, poate o dată la şase luni, era puternic şi dura câteva minute, apoi se stingea. Ciudat a fost că de data aceasta nu s-a stins. Mă trezeam şi eram vesel, nu mi se mai întâmplase aşa ceva din copilărie. Stăteam pe terasă şi cântam în lumina palidă a soarelui, şi, când scriam, nu-mi păsa dacă era prost scris, pe lumea asta existau şi alte lucruri mai bune decât scrisul romanelor, şi, când alergam, corpul îmi era uşor ca o pană, în timp ce conştiinţa, care de regulă îmi era pregătită să fie defensivă, acum privea în jur, bucurându-se de frunzişul verde şi bogat, de apa albastră a canalelor, de mulţimile de oameni de pretutindeni, de clădirile frumoase şi de cele mai puţin frumoase. După ce veneam acasă şi făceam duş, mâncam supă şi pâine de secară, apoi ieşeam într-un parc şi citeam mai departe din romanul de debut al lui Wijkmark despre maratonistul strecurat în cabana de vânătoare a lui Göring în timpul Olimpiadei de la Berlin din 1936, îi sunam pe Espen, pe Tore sau pe Eirik, pe mama, pe Yngve sau pe Tonje, cu care eram încă, nu ne spuseserăm nimic altceva, mergeam devreme la culcare, mă trezeam în toiul nopţii şi mâncam prune sau mere fără să ştiu nimic până când mă trezeam şi găseam sâmburii zăcând pe podea, lângă pat. La începutul lui mai am

fost la Biskops-Arnö, acceptasem cu șase luni înainte să țin o prelegere acolo, dar când sosisem la Stockholm îl sunasem pe Lemhagen și îi spusesem că trebuia s-o anulez, nu aveam despre ce să vorbesc, el îmi spusese să vin totuși, să-i ascult pe ceilalți vorbitori, poate să particip la discuții și să citesc un text sau două seara, dacă aveam ceva nou.

M-a întâmpinat în fața clădirii principale, mi-a spus că data aceea când luasem parte la seminarul pentru debutanți fusese ceva excepțional, nu mai participase vreodată la așa ceva, nici pe departe. Am înțeles ce voia să spună, atmosfera fusese specială atunci nu doar pentru mine.

Prelegerile erau plictisitoare și vorbitorii neinteresanți, altfel eram prea fericit ca să-mi pese. Doi islandezi mai în vârstă au fost singurii care au spus ceva original, dar tot ei au primit cele mai dure critici. Seara beam, Henrik Hovland era acolo și întreținea atmosfera cu istorioare din viața în teatrele de război, printre altele a povestit cum mirosul fecalelor individuale devine după un număr de zile atât de puternic și de specific, încât după el îi poți simți pe alții chiar și în întuneric, la fel ca animalele, nimeni nu l-a crezut, dar au râs cu toții, în timp ce eu am repovestit scena grozavă dintr-una din cărțile lui Arild Rein unde personajul principal face un rahat atât de mare, încât îi rămâne în vasul de toaletă după ce trage apa, drept care el îl ia, și-l pune în buzunarul sacoului și iese din casă așa, cu el.

A doua zi, au venit doi danezi, Jeppe și Lars; prelegerea lui Jeppe a fost bună, și erau o companie plăcută la băutură. Au venit cu mine la Stockholm, am băut pe cinste, i-am trimis un mesaj pe telefon Lindei, ne-am întâlnit cu ea la Kvarnen, m-a îmbrățișat când a venit, am râs și am povestit, dar eu m-am posomorât dintr-odată, căci Jeppe era charismatic, inteligent peste

medie şi avea un aer puternic şi masculin care n-avea cum să n-o impresioneze pe Linda, am presupus. Poate din cauza asta am început să discut cu ea. Dintre toate subiectele despre care puteam vorbi, am ales avortul. N-a părut s-o deranjeze, dar a plecat acasă după aceea, în timp ce noi am continuat, am ajuns într-un club de noapte care i-a refuzat accesul lui Jeppe, probabil din cauza pungii de plastic pe care o ducea, a înfăţişării lui de individ epuizat şi a faptului că era foarte băut. Am mers acasă la mine, Lars a adormit, eu şi Jeppe am rămas treji, a răsărit soarele, el mi-a povestit despre tatăl lui, un om bun, şi, când mi-a spus că murise, o lacrimă i s-a prelins pe obraz. Niciodată n-am să uit clipa aceea, poate pentru că s-a întâmplat cu totul din senin. Capul lui, sprijinit de perete, în prima lumină discretă a dimineţii, lacrima ce i se prelingea pe obraz.

A doua zi am luat micul dejun la o cafenea, ei au plecat la aeroportul Arlanda, eu m-am întors să mă culc, uitasem fereastra deschisă, plouase, calculatorul, pentru care nu aveam nici un fel de *back-up*, era complet ud.

L-am pornit a doua zi şi a funcţionat perfect. Nimic nu mai putea merge prost. A sunat Geir, era 17 mai, ziua naţională, nu ieşeam în oraş să mâncăm? El, Christina, Linda şi cu mine? I-am povestit despre ultima discuţie pe care o avusesem cu Linda, el a spus că există numai câteva lucruri despre care nu trebuie să discuţi niciodată cu femeile, iar avortul era unul din ele. La naiba, Karl Ove, aproape toate au făcut avort la un moment dat! Cum te poţi băga în asemenea chestii? Dar sun-o, nu e sigur că s-a supărat. În mod cert nici nu s-a mai gândit la asta.

– Nu pot s-o sun după aşa ceva.

– Ce se poate întâmpla cel mai rău? Dacă s-a enervat pe tine, o să te refuze. Dacă nu, o să accepte. Trebuie să afli. Nu poţi s-o laşi baltă numai pentru că *ţi se pare* că nu vrea să mai audă de tine.

Am sunat-o.

Ba da, voia să vină.

Am stat la Creperiet şi am discutat în mare parte despre relaţia dintre Norvegia şi Suedia, piesa de rezistenţă a lui Geir. Linda mă privea des, nu părea ofensată, dar nu puteam fi sigur până nu rămâneam singuri – şi abia atunci am putut să-mi cer scuze. Nu, nu aveam pentru ce să-mi cer scuze, a spus ea, ai dreptul la părerea ta. Nu e nimic rău în asta. Şi cum rămâne cu Jeppe? m-am gândit eu, dar bineînţeles că n-am spus nimic.

Ne-am dus la Folkoperan. Era locul preferat al Lindei. În fiecare seară, la închidere, cântau imnul Rusiei, iar ei îi plăcea tot ce venea din Rusia, în special Cehov.

– L-ai citit pe Cehov? m-a întrebat.

– Nu, am spus eu.

– Nu? *Trebuie* să-l citeşti.

Buzele îi alunecau într-o parte când era înflăcărată, dezvelindu-i dinţii, în clipa dinainte să spună ceva, şi eu stăteam şi o observam în timp ce vorbea. Avea buze atât de frumoase! Şi ochii ei, gri-verzui şi scăpărători, erau atât de frumoşi încât te durea să priveşti în ei.

– Filmul meu preferat e tot rusesc. *Soare înşelător*, l-ai văzut?

– Nu, din păcate.

– Trebuie să-l vedem odată. E o fetiţă minunată acolo. Face parte din organizaţia de pionieri, o mişcare politică excepţională pentru copii. Linda a râs. Se pare că am multe să-ţi arăt. Apropo, la restaurantul Kvarnen se ţine o după-amiază literară peste... cinci zile. Am să citesc acolo. Ţi-ar plăcea să vii?

– Sigur. Ce-ai să citeşti?

– Din Stig Sæterbakken.

– De ce?

– L-am tradus în suedeză.

– Serios? De ce nu mi-ai spus?

–Nu m-ai întrebat, a replicat ea şi a zâmbit. Vine şi el. Am emoţii, norvegiana mea nu e atât de bună pe cât credeam. Dar el a citit cartea, în orice caz, şi n-a avut nici un comentariu de făcut la adresa limbajului. Ţie îţi place?

–*Siamez* îmi place foarte mult.

–Pe acesta l-am tradus. Împreună cu Gilda, ţi-o aminteşti?

Am dat din cap afirmativ.

–Dar ne putem întâlni înainte de asta. Eşti ocupat mâine?

–Nu, mâine e bine.

Din difuzor se auzeau primele tonuri ale imnului rusesc. Linda s-a ridicat, şi-a îmbrăcat haina şi s-a uitat la mine.

–Ne vedem tot aici? La opt?

–În regulă, am spus.

Ne-am oprit în faţa restaurantului, cea mai scurtă rută până acasă la ea era mai departe pe Hornsgatan, în timp ce eu trebuia s-o iau în partea opusă.

–Te conduc până la tine, a spus ea. Pot?

–Bineînţeles.

O vreme am mers fără să ne vorbim.

–E ciudat, am spus când am început să urcăm pe una din străzile transversale, înspre Mariaberget. Îmi place atât de mult să fiu în preajma ta, şi totuşi nu reuşesc să spun nimic. De parcă mă reduci la tăcere.

–Am observat, a spus ea şi mi-a aruncat o privire scurtă. Nu-i nici o problemă. Nu pentru mine, în orice caz.

De ce nu? m-am gândit eu. Ce să faci cu un bărbat care nu spune nimic?

Iar am rămas tăcuţi. Clădirile de cărămidă de pe ambele părţi făceau ca paşii noştri, pe strada pietruită, să aibă ecou.

–A fost o seară plăcută, a spus ea.

–Puțin ciudată, am spus. E 17 mai, ziua aceasta o am întipărită în gene, și tot timpul am avut senzația că lipsește ceva. De ce nu sărbătorește nimeni?

M-a mângâiat pe braț.

Oare voia să-mi spună că nu conta dacă spuneam tâmpenii?

Ne-am oprit pe strada de sub apartamentul meu și ne-am privit unul pe celălalt. Am făcut un pas în față și am îmbrățișat-o.

–Atunci ne vedem mâine, am spus.

–Da. Noapte bună!

M-am oprit în ușă și am ieșit afară în clipa următoare, voiam s-o mai văd o dată.

Cobora dealul, singură cu sine.

O iubeam.

Și atunci ce naiba putea fi atât de dureros?

A doua zi, am scris ca de obicei, am alergat ca de obicei, am stat afară și am citit, ca de obicei, de data aceasta la cafeneaua Lasse i Parken, chiar lângă insula Långholmen. Dar nu reușeam să mă concentrez, mă gândeam numai la Linda. Mă bucuram că aveam să mă întâlnesc cu ea, nici nu-mi puteam dori altceva, dar o umbră plana deasupra acestor gânduri, în contrast cu toate celelalte gânduri pe care le aveam în zilele acelea.

De ce?

Din cauza a ce se întâmplase atunci?

Bineînțeles. Dar nu știam exact ce anume era, aveam doar o senzație și nu reușeam s-o transpun într-un gând mai clar.

Conversația a mers la fel de anevoios în seara aceea, iar acum asta o afecta și pe ea, emoția și fericirea din ziua precedentă aproape îi dispăruseră.

După vreo oră, ne-am ridicat și am plecat. Pe stradă m-a întrebat dacă voiam s-o însoțesc până acasă și să bem un ceai la ea.

–Cu plăcere, am spus.

În timp ce urcam scările, mi-am amintit dintr-odată episodul cu gemenele poloneze. Era o întâmplare remarcabilă, dar nu puteam să i-o povestesc, ar fi dezvăluit prea mult din complexitatea sentimentelor mele față de ea.

–Aici locuiesc, a spus. Ia un loc, eu am să fac niște ceai.

Era un apartament cu o cameră, într-un capăt era un pat, în celălalt, o masă. M-am descălțat, dar haina mi-am lăsat-o pe mine, și m-am așezat pe marginea scaunului.

Ea fredona.

Când, imediat după, mi-a pus în față o ceașcă de ceai, a spus:

–Cred că ai început să-mi fii drag, Karl Ove.

„Drag"? Asta era tot? Și mi-o spunea în față?

–Și mie îmi placi foarte mult, am spus.

–Da? a făcut ea.

A urmat o pauză.

–Crezi că putem fi mai mult decât prieteni? m-a întrebat după o clipă.

–Vreau să fim prieteni, am spus.

S-a uitat la mine. Apoi s-a uitat în jos, a părut că atunci își descoperea cana, a dus-o la buze.

M-am ridicat.

–Tu ai prietene femei? a spus ea. Vreau să spun... care să-ți fie doar prietene?

Am scuturat din cap.

–De fapt, ba da, am avut când mergeam la școală. Dar e mult de atunci.

Ea s-a uitat iar la mine.

–Cred că am să plec, am spus. Mulțumesc pentru ceai.

S-a ridicat și m-a condus până la ușă. Am făcut câțiva pași în hol înainte să mă întorc, ca să nu aibă ocazia să mă îmbrățișeze.

–Pa pa! am spus.

–Pa pa!

A doua zi dimineață, m-am dus la Lasse i Parken. Am pus un caiet pe masă și am început să-i scriu o scrisoare. I-am scris ce însemna ea pentru mine. Ce însemnase atunci când o văzusem prima dată și ce însemna acum. I-am scris despre buzele care îi alunecau într-o parte când se înflăcăra, despre ochii ei, cum scăpărau și cum își deschideau întunericul, absorbind lumina în ei. I-am scris despre felul cum mergea, legănând doar foarte puțin din fund, aproape ca un bărbat. Despre trăsăturile ei mărunte, japoneze. Despre râsul ei, care uneori putea învălui totul, cum o iubeam în momentele acelea. Despre cuvintele pe care le folosea cel mai des, cât de mult îmi plăcea modul ei de a pronunța „stele" și cum azvârlea cuvântul „incredibil". I-am scris că astea erau lucruri pe care doar le văzusem și că nu o cunoșteam deloc, habar n-aveam ce gândea și știam foarte puțin despre cum vedea ea lumea și oamenii care o populau, dar ceea ce văzusem era suficient, știam că o iubesc și că o voi iubi mereu.

–Karl Ove! a spus cineva.

Mi-am ridicat privirea.

Era ea.

Am întors caietul.

Cum era posibil?

–Bună, Linda! am spus. Mulțumesc pentru ceaiul de ieri.

–Mulțumesc și eu. Sunt aici cu o prietenă. Ai prefera să stai de unul singur?

–Da, dacă nu te superi. Lucrez, înțelegi?

–Sigur că înțeleg.

Ne-am uitat unul la celălalt. Eu am dat din cap.

O fată de vârsta ei a venit cu două cești de cafea în mână. Linda s-a întors către ea, s-au dus în celălalt capăt al cafenelei și s-au așezat.

Am scris cum în clipa aceea ea s-a așezat în spate.

Dac-aș putea depăși distanța aceea! am scris. Aș fi dat orice pentru asta. Dar nu pot. Te iubesc, și e posibil ca și tu să crezi că mă iubești, dar nu e așa. Cred că mă placi, sunt destul de sigur de asta, dar nu sunt suficient pentru tine, și undeva în adâncul tău știi asta. Poate ai nevoie de cineva acum, și uite că am apărut eu, și tu te-ai gândit că ar putea ieși ceva. Dar eu nu vreau să fiu un simplu cineva, nu mi-e de ajuns, trebuie să fie totul sau nimic, trebuie să arzi la fel de intens ca mine. Să vrei la fel ca mine. Înțelegi? Ah, știu că înțelegi! Te-am văzut puternică, te-am văzut slabă și te-am văzut deschisă către lume. Te iubesc, dar nu e suficient. Iar să fim prieteni e lipsit de sens. Nici măcar nu pot vorbi cu tine! Ce fel de prietenie ar fi asta? Sper să nu mi-o iei în nume de rău, încerc doar să spun lucrurilor pe lume. Te iubesc, asta e. Și într-un fel sau altul te voi iubi mereu, indiferent ce se întâmplă cu noi.

M-am semnat, m-am ridicat, am aruncat o privire înspre ele, numai prietena ei stătea în așa fel încât mă putea vedea, și ea nu știa cine eram, așa că am plecat de acolo neobservat, m-am grăbit spre acasă, am pus scrisoarea într-un plic, m-am schimbat în trening și am dat o tură în jurul cartierului Söder.

În zilele următoare am simțit cum crește în mine viteza. Alergam, înotam, făceam tot posibilul să-mi controlez neliniștea, compusă în mod egal din fericire și durere, dar în zadar, tremuram de o surescitare ce nu părea să se atenueze vreodată, făceam plimbări nesfârșite prin oraș,

alergam, înotam, stăteam treaz nopţile, nu reuşeam să mănânc, spusesem nu, gata, trebuia să se termine.

Evenimentul literar era într-o sâmbătă. Când a venit ziua respectivă, eu mă hotărâsem să nu merg. L-am sunat pe Geir să văd dacă voia să ne întâlnim în oraş, voia, la ora patru la KB, aşa am convenit, am dat o fugă până la centrul sportiv Eriksdalsbadet, mai mult de o oră am înotat înainte şi înapoi în bazinul de afară, era minunat, aerul era rece, apa caldă, cerul gri şi plin de o ploaie uşoară, şi nici un om nu era prin apropiere. Înotam fără oprire. Când am ieşit, eram înfierbântat de oboseală. M-am schimbat, am stat puţin afară şi am fumat, apoi am luat-o înspre centru, cu geanta pe umăr.

Geir nu era acolo când am ajuns. M-am aşezat la o masă de lângă geam şi am comandat o bere. Câteva minute mai târziu, a apărut şi el, cu mâna întinsă.

–Ceva nou? a întrebat aşezându-se.

–Da şi nu, am spus şi i-am povestit ce se întâmplase în ultimele zile.

–Şi acum te încăpăţânezi să fii atât de dramatic! a spus el. N-o poţi lăsa mai moale? Chiar nu trebuie să fie totul sau nimic.

–Nu, am spus eu. Dar, în cazul de faţă, aşa e.

–Ai trimis scrisoarea?

–Nu. Nu încă.

Exact atunci am primit un mesaj. Era de la Linda.

„Nu te-am văzut la după-amiaza de lectură. Ai fost?"

Am început să-i scriu un răspuns.

–Nu poţi s-o laşi pe mai târziu? a spus Geir.

–Nu.

„N-am putut veni. Cum a fost?"

Am trimis mesajul şi am ridicat paharul înspre Geir.

–Noroc!

–Noroc!

Un nou mesaj.

„Mi-a fost dor de tine. Unde ești?“

Dor?

Inima îmi bubuia în piept. M-am apucat să-i răspund.

– Încetează! a spus Geir. Dacă nu, să știi că plec.

– Termin imediat. Așteaptă o secundă!

„Și mie mi-e dor de tine. Sunt la KB.“

– E Linda, nu-i așa? a spus Geir.

– Da.

– Pari foarte tulburat, a continuat el. Îți dai seama? Aproape că mi-a venit să fac cale-ntoarsă când te-am văzut.

Alt mesaj.

„Vino la mine, Karl Ove! Sunt la Folkoperan. Te aștept.“

M-am ridicat.

– Îmi cer scuze, Geir, dar trebuie să plec.

– Acum?

– Da.

– Nu, acum trebuie să încetezi, omule! Nu poate să aștepte și ea juma' de oră? N-am luat metroul până în oraș ca să stau aici și să beau singur. Asta pot să fac și acasă.

– Îmi cer scuze, am spus. Te sun.

Am fugit în stradă, am făcut semn unui taxi, îmi venea să strig de nerăbdare la semafoare, dar apoi mașina a tras în fața operei, am plătit și am intrat.

Linda stătea la parter. De îndată ce am văzut-o, am înțeles că nu era nici o grabă.

Ea a zâmbit.

– Ce repede ai ajuns!

– Am avut impresia că era ceva urgent.

– Nu, nu, nici vorbă!

Am îmbrățișat-o și m-am așezat.

– Vrei să bei ceva? am întrebat-o.

– Tu ce vrei să bei?

– Nu știu. Vin roșu?

– În regulă.

Am împărțit o sticlă de vin roșu, am vorbit despre tot felul de mărunțișuri, nimic semnificativ, așa era tot timpul între noi. De fiecare dată când privirile ni se întâlneau, mă simțeam străbătut de un fior, urmat de un bubuit greoi – inima.

– E o petrecere la Vertigo chiar acum, a spus ea. Vrei să vii?

– Da. Sună bine.

– E și Stig Sæterbakken.

– Asta poate nu-i chiar atât de bine. L-am desființat o dată. Și apoi am citit un interviu în care spunea că ținea minte toate criticile primite. Recenzia pe care o scrisesem eu trebuie să fi fost dintre cele mai proaste. O pagină întreagă în *Morgenbladet*. Și apoi s-a luat el de Tore și de mine într-o dezbatere, o dată. Ne-a numit „Faldbakken și Faldbakken"[1]. Dar bănuiesc că ție asta nu-ți spune nimic.

Ea a scuturat din cap.

– Putem merge în altă parte.

– Nu, nu, Doamne! Mergem acolo.

Când am părăsit opera, începuse să se întunece. Norii care atârnaseră pe cer toată ziua se îngroșaseră.

Am luat un taxi. Vertigo se afla într-un subsol, era mare înghesuială când am ajuns, aerul era cald și dens de fum, așa că m-am întors către Linda și i-am spus că poate nu era nevoie să rămânem prea mult.

– Nu cumva e Knausgård? am auzit o voce.

---

[1] Într-un articol din 1999 din ziarul *Dagbladet*, Sæterbakken îi numește astfel pe Knausgård și pe prietenul lui Tore Renberg, pentru pretențiile lor (neîntemeiate, după părerea sa) de a ocupa în generația lor locul pe care romancierul Knut Faldbakken îl ocupase în literatura norvegiană în anii '70. (n.red.)

M-am întors într-acolo. Era Sæterbakken. A zâmbit şi s-a întors către alţii:

– Eu şi Knausgård suntem duşmani. Nu-i aşa? a adăugat el şi s-a uitat în sus la mine.

– Eu nu sunt, am spus.

– Nu fi laş acum! Dar ai dreptate, am încheiat episodul ăla. Scriu un roman nou şi încerc să procedez ca tine. Să scriu mai mult în stilul tău.

Iisuse! m-am gândit. Ce compliment!

– Aha! am făcut. Sună interesant.

– Da, e foarte interesant. Aşteaptă şi ai să vezi!

– Vorbim, am spus.

– Vorbim.

Ne-am dus la bar, am comandat gin cu apă tonică, am găsit două scaune libere şi ne-am aşezat. Linda cunoştea multă lume, se plimba şi stătea de vorbă cu ei, dar de fiecare dată se întorcea la mine. Am băut tot mai mult, dar senzaţia plăcută, relaxantă pe care o avusesem văzând-o pe Linda la operă nu s-a stins. Ne uitam unul la celălalt, eram împreună. Şi-a pus mâna pe umărul meu, eram împreună. Privirile ni s-au întâlnit pe deasupra mulţimii, ea discuta cu altcineva, şi a zâmbit, eram împreună.

După ce stăteam deja acolo de câteva ore şi ne aşezaserăm în două fotolii dintr-o cameră mai mică din capătul localului, Sæterbakken a venit la noi şi ne-a întrebat dacă putea să ne facă masaj la tălpi. Se pricepea, a spus. Eu am refuzat. Linda şi-a scos pantofii şi şi-a lăsat picioarele în braţele lui. El a început să i le frământe şi să i le mângâie, privind-o în tot timpul acesta în ochi.

– Mă pricep, aşa-i?

– Da, a fost plăcut, a spus Linda.

– Acum e rândul tău, Knausgård.

– Nu sunt interesat.

– Eşti fricos? Haide, descalţă-te!

În cele din urmă m-am supus, m-am descălțat și mi-am lăsat picioarele pe mâinile lui. Masajul în sine a fost plăcut, dar faptul că Stig Sæterbakken stătea acolo și îmi strângea picioarele, păstrând tot timpul pe buze un zâmbet ce cu greu putea fi numit altfel decât diabolic, făcea situația cel puțin ambiguă.

Când a încheiat, l-am întrebat despre ultimul lui volum de eseuri, despre ideea de rău, apoi m-am învârtit puțin prin local, am băut pahar după pahar, când dintr-odată am zărit-o pe Linda, stătea sprijinită de un perete și purta o conversație cu o fată. Era cea pe care o văzusem la Valborg, Hilda, Wilda? Nu, fir-ar! Gilda.

Ce frumoasă era Linda!

Și incredibil de plină de viață.

Era posibil să devină a mea?

Nici n-am apucat să mă gândesc bine la asta, că privirile ni s-au intersectat.

Ea a zâmbit și mi-a făcut semn cu mâna.

M-am dus într-acolo.

Sosise momentul.

Acum ori niciodată.

Am înghițit în sec și mi-am pus mâna pe umărul ei.

– Ea e Gilda, mi-a spus.

– Ne-am cunoscut deja, a replicat Gilda și a zâmbit.

– Vino! am chemat-o.

S-a uitat la mine întrebătoare.

Ochii i s-au întunecat.

– Acum?

Nu i-am răspuns, am prins-o doar de mână.

Am traversat localul fără un cuvânt. Am deschis ușa, am urcat scările.

Ploua cu găleata.

– Te-am mai luat deoparte o dată, am spus. N-a mers prea bine atunci. Și poate că nici de data asta n-o să fie mai grozav. Asta e. Dar vreau să-ți spun ceva. Despre tine.

– Despre mine? a repetat ea, stând în fața mea și privindu-mă, cu părul deja ud, cu fața lucind deja de picuri de apă.

– Da.

Și am început să-i spun ce însemna ea pentru mine. Tot ce scrisesem în scrisoare i-am spus. I-am descris buzele, ochii, modul cum mergea, cuvintele pe care le folosea. I-am spus că o iubeam chiar dacă n-o cunoșteam. I-am spus că vreau să fim împreună. Că era singurul lucru pe care mi-l doream.

Ea s-a ridicat pe vârfuri, și-a ridicat fața înspre a mea, eu m-am aplecat și am sărutat-o.

Apoi totul s-a întunecat.

M-am trezit în timp ce doi bărbați mă trăgeau de picioare peste asfalt, până sub un portic. Unul vorbea la telefonul mobil, poate e vorba de droguri, nu știm, a spus. S-au oprit și s-au aplecat deasupra mea.

– Ești treaz?

– Da. Unde sunt?

– În față la Vertigo. Ai luat droguri?

– Nu.

– Cum te numești?

– Karl Ove Knausgård. Cred că am leșinat. Dar nu e nici un pericol. Sunt bine.

Am văzut-o pe Linda venind înspre mine.

– E treaz? a întrebat.

– Bună, Linda! am spus. Ce s-a întâmplat?

– Nu mai e nevoie să veniți, a reluat bărbatul la telefon. E totul în regulă. S-a trezit și pare să n-aibă nimic.

– Ai leșinat, cred, a spus Linda. Te-ai prăbușit dintr-odată.

– Ah, la naiba! am spus. Îmi pare rău.

– N-are de ce să-ți pară rău, a spus ea. Ce mi-ai spus... Nimeni nu mi-a spus vreodată ceva atât de frumos.

– Te descurci? m-a întrebat unul dintre bărbați.

Am dat din cap, şi ei au plecat.

– E din cauză că m-ai sărutat, am spus. Am simţit parcă ceva negru izbindu-mă în plin. Şi apoi m-am trezit aici. M-am ridicat şi am făcut câţiva paşi şovăitor. Cel mai bine e să mă duc acasă, am urmat. Dar poţi veni şi tu, dacă vrei.

Ea a râs.

– Mergem la mine. O să am eu grijă de tine.

– Sună minunat să ai tu grijă de mine.

A zâmbit şi şi-a scos mobilul din buzunarul hainei. Părul îi era lipit de frunte. M-am uitat la hainele mele. Pantalonii mi se făcuseră negri de la ploaie. Mi-am trecut mâna prin păr.

– În mod straniu, nu mai sunt beat, am spus. Dar mi-e o foame de lup.

– Când ai mâncat ultima dată?

– Ieri, cândva. Cred că dimineaţă.

În clipa aceea ea a prins la telefon dispeceratul de taxi, şi-a dat ochii peste cap înspre mine, a spus adresa, şi zece minute mai târziu eram în maşină, mergând prin ploaie şi prin noapte.

Când m-am trezit, la început nu ştiam unde mă aflu. Dar apoi am văzut-o pe Linda şi mi-am amintit totul. M-am înghesuit lângă ea, a deschis ochii, am făcut iar dragoste, şi era ceva atât de just, atât de bine, simţeam asta cu toată fiinţa mea, eram împreună, şi i-am spus şi ei.

– Trebuie să facem copii împreună. Orice altceva ar fi o crimă împotriva naturii.

Ea a râs.

– E predestinat, am spus. Sunt absolut sigur. Niciodată n-am mai simţit aşa ceva.

Ea s-a oprit din râs şi s-a uitat la mine.

– Tu vorbeşti serios?

– Da, am spus. Dacă nu cumva tu ai altă impresie. Atunci se schimbă situația. Dar nu ai, nu? Simt și asta.

– E adevărat? a spus ea. Tu stai aici, în patul meu? Și spui că vrei să ai copii cu mine?

– Da. Și tu simți la fel, nu-i așa?

A dat din cap.

– Dar n-aș fi spus-o niciodată.

Pentru prima dată în viața mea eram cu desăvârșire fericit. Pentru prima dată nu era nimic care să-mi poată umbri fericirea. Eu și Linda eram împreună tot timpul, ne întindeam unul după celălalt peste tot, la semafor, la masă în restaurant, în autobuz, în parc, nu mai existau alte nevoi sau dorințe decât nevoia și dorința de celălalt. Mă simțeam complet liber, însă numai împreună cu ea, în clipa în care eram despărțiți începea să-mi lipsească. Era straniu, energiile erau extrem de puternice și de bun augur. Geir și Christina ne-au spus că nu se putea sta cu noi, nu aveam ochi pentru nimeni altcineva, și era adevărat, nu exista nici un univers în afara celui pe care îl creaserăm. În ziua solstițiului de vară am plecat pe Runmarö, unde Mikaela închiriase o cabană, eu m-am trezit râzând și cântând în miez de noapte suedeză, ca un idiot vesel care bolborosește întruna, fiindcă totul avea sens, totul era încărcat de semnificație, era de parcă o lumină nouă se revărsase deasupra lumii. La Stockholm mergeam la piscină, stăteam pe iarbă în parcuri și citeam, mâncam la restaurant, nu conta ce făceam, faptul că făceam eram important. Citeam Hölderlin, și poeziile lui se infiltrau în mine ca apa, nimic nu era de neînțeles, extazul din poeme și extazul din mine erau unul și același lucru, și, pe deasupra, în fiecare zi din iunie, toată luna iulie și toată luna august a fost soare. Ne-am povestit totul despre noi, așa cum fac îndrăgostiții, chiar dacă știam că nu putea dura la nesfârșit,

iar gândul că, de fapt, s-ar putea totuşi să dureze era înfricoşător, fiindcă toată fericirea asta avea ceva insuportabil, şi noi trăiam în ea de parcă n-am fi ştiut. Urma să vină toamna, dar nu ne-am îngrijorat, cum am fi putut să ne facem griji când totul era atât de bine?

Într-o dimineaţă când eram la duş, ea m-a strigat din cameră. Am ieşit, stătea goală pe patul care fusese împins lângă fereastră, ca să putem privi în sus la cer.

– Uite! a spus. Vezi norul acela?

M-am întins lângă ea. Cerul era complet albastru, fără nici un nor, în afară de unul singur care plutea în derivă înspre noi. Avea formă de inimă.

– Da, am spus şi i-am strâns mâna.

A râs.

– Totul e perfect. Niciodată nu m-am simţit aşa. Sunt atât de fericită cu tine. Atât de fericită!

– Şi eu.

Am mers cu barca în arhipelagul Stockholm. Am închiriat o cabană în pădure, la oarecare distanţă de un hostel pentru tineret. Ne-am plimbat pe insulă cu orele, ne-am adâncit departe în pădure, totul mirosea a pin şi a iarbă neagră, şi am ajuns deodată la un versant abrupt: sub noi se afla marea. Am mers mai departe, am ajuns la o pajişte, ne-am oprit şi ne-am uitat la vaci, s-au uitat şi ele la noi, am râs, ne-am făcut poze unul altuia, ne-am căţărat într-un copac, am stat acolo ca doi copii şi am vorbit.

– Odată, am spus eu, trebuia să cumpăr ţigări de la benzinărie pentru tata. Era la vreo doi kilometri de casă. Aveam poate şapte sau opt ani. Drumul trecea prin pădure, şi îl ştiam pe dinafară. Şi acum îl ştiu pe dinafară, apropo. Deodată, am auzit un foşnet în tufişuri. M-am oprit şi m-am uitat într-acolo, şi am văzut o pasăre absolut superbă, ştii, mare şi viu colorată. Nu mai văzusem niciodată ceva similar, părea să fi venit dintr-o

țară îndepărtată și exotică. Africa, Asia. S-a îndepărtat țopăind, apoi și-a luat zborul și a dispărut. N-am mai văzut niciodată o asemenea pasăre de atunci și nici n-am aflat ce putea să fie.

– Serios? a spus Linda. Și mie mi s-a întâmplat odată același lucru. La țară, la o prietenă. Stăteam cățărată într-un copac, da, ca acum, și-i așteptam pe prietenii mei să se întoarcă. Până la urmă mi-am pierdut răbdarea și am sărit jos. Am hoinărit fără direcție și, la un moment dat, am zărit o pasăre viu colorată, într-adevăr minunată. N-am mai văzut niciodată după aceea așa ceva.

– Serios?

– Da.

Așa era tot timpul, totul avea sens, viețile noastre se contopeau pur și simplu. La întoarcerea de pe insulă, am vorbit despre numele primului nostru copil.

– Dacă va fi băiat, am spus, aș vrea un nume simplu. Ola, întotdeauna mi-a plăcut, cum ți se pare?

– E frumos, a spus. Foarte norvegian, îmi place.

– Da, am spus și m-am uitat pe geam.

O bărcuță de pescuit venea legănându-se spre noi. Pe numărul de înregistrare scria OLA.

– Uite acolo! am spus.

Linda s-a aplecat înainte.

– Atunci e hotărât, a spus. Rămâne Ola!

Într-o seară târzie, urcam amândoi dealul spre casa mea, încă în prima etapă a relației noastre, febrilă, și, la un moment dat, după o perioadă de tăcere, Linda a zis:

– Karl Ove, trebuie să-ți spun ceva.

– Ce anume?

– Odată am încercat să-mi iau viața.

– Ce spui?

Ea n-a răspuns, și-a coborât privirea.

– Demult? am întrebat-o.

–Acum vreo doi ani. Când am fost internată.

M-am uitat la ea, nu voia să-mi întâlnească privirea, m-am apropiat şi am strâns-o în braţe. Am stat mult aşa. Apoi am urcat scările şi am luat liftul, am descuiat apartamentul, ea s-a aşezat pe pat, eu am deschis fereastra, şi toate sunetele din noaptea de vară târzie au pătruns până la noi.

–Vrei nişte ceai? am spus.

–Aş vrea.

M-am dus în chicinetă şi am aşezat ceainicul pe foc, am scos două ceşti şi am pus câte un plic de ceai în fiecare. I-am întins apoi una din ele şi am rămas în picioare, sorbind din cealaltă în faţa ferestrei deschise, în timp ce ea a început să povestească. Mama ei o luase de la spital, trebuiau să meargă acasă să ia ceva. Când s-au apropiat, Linda a luat-o la fugă. Mama ei a alergat după ea. Linda a fugit cât a putut de tare, pe uşa de la intrare, pe scări în sus, în apartament şi până la fereastră. Când, la doar câteva secunde mai târziu, mama ei a ajuns înăuntru, Linda deschisese deja geamul şi se căţărase pe pervaz. Mama ei a venit în goană şi, exact când Linda se pregătea să sară, a prins-o şi a tras-o înăuntru.

–Am turbat. Cred că voiam s-o omor. Am tăbărât pe ea, ne-am luptat vreo zece minute. Am răsturnat frigiderul. Dar ea era mai puternică, bineînţeles că era mai puternică. Până la urmă, s-a căţărat pe pieptul meu, şi m-am dat bătută. A sunat la poliţie, au venit, m-au luat şi m-au dus înapoi la spital.

A urmat o pauză. M-am uitat la ea, privirile ni s-au întâlnit pentru o clipă.

–Mi-e ruşine de mine, a spus. Dar m-am gândit că trebuie să afli la un moment dat.

Nu ştiam ce-ar fi trebuit să spun. Era o prăpastie între situaţia ei de atunci şi situaţia noastră de acum. În orice caz, aşa părea. Dar poate nu şi pentru ea.

– De ce ai făcut toate astea? am spus.

– Nu ştiu. Cred că nici mie nu-mi era prea clar pe atunci. Dar îmi amintesc toată desfăşurarea evenimentelor. Fusesem într-o stare maniacală timp de mai multe săptămâni la sfârşitul verii. Într-o seară, Mikaela a venit la mine şi m-a găsit ghemuită pe masa din bucătărie, recitând numere. Ea şi Öllegård m-au dus de urgenţă la psihiatrie. Medicii mi-au dat câteva sedative şi au întrebat-o pe Mikaela dacă putea să mă ia acasă la ea câteva zile. Perioadele de genul ăsta au continuat toată toamna. Până la urmă am căzut într-o depresie atât de profundă, încât simţeam că nu există nici o ieşire din ea. M-am îndepărtat de toţi cunoscuţii, pentru că nu voiam ca vreunul să fie ultimul om care să mă vadă în viaţă. Psihoterapeutul la care mergeam m-a întrebat dacă aveam gânduri de suicid, eu am izbucnit pur şi simplu în plâns, şi ea a spus că nu-şi poate asuma răspunderea pentru mine între şedinţele de terapie, aşa că am fost internată. Am văzut actele de la şedinţa de internare. Treceau mai multe minute între întrebări şi răspunsurile mele, scria acolo, şi îmi amintesc de asta, mi-era aproape imposibil să vorbesc, să spun ceva, cuvintele păreau să fie undeva foarte departe. Totul era undeva departe. Faţa mi-era complet rigidă, nu schiţam nici cea mai mică expresie.

S-a uitat la mine. M-am aşezat pe pat, ea a pus cana pe masă şi s-a lăsat pe spate. M-am întins alături. Era un fel de greutate în întunericul de afară, un fel de corporalitate străină nopţii de vară. Un tren trecea peste podul de la Riddarfjärden.

– Eram moartă, a continuat Linda. Nu că aş fi vrut să părăsesc viaţa. O părăsisem deja. Când psihoterapeutul a spus că trebuie să fiu internată, am simţit o uşurare, cineva avea să aibă grijă de mine. Dar, când am ajuns la spital, mi s-a părut imposibil. Nu puteam sta

acolo. Şi atunci am început să-mi plănuiesc evadarea. Singura mea posibilitate de a ieşi era să primesc învoire de o zi ca să-mi aduc haine şi lucruri personale de acasă. Trebuia să mă însoţească cineva, şi singura persoană la care m-am putut gândi a fost mama.

A rămas tăcută.

– Dar, dacă *într-adevăr* aş fi vrut, aş fi reuşit. Aşa mi se pare acum. N-aş fi avut nevoie să deschid fereastra. Puteam să sar prin ea. N-ar fi fost nici o diferenţă. Tocmai precauţia asta... Da, dacă aş fi vrut într-adevăr, din toată fiinţa, s-ar fi putut.

– Mă bucur că nu s-a putut, am spus şi am mângâiat-o pe păr. Dar ţi-e teamă că se va întâmpla din nou?

– Da.

A urmat o pauză.

Fata de la care închiriasem garsoniera scotocea ceva de cealaltă parte a uşii. Pe terasa de deasupra noastră tuşea cineva.

– Mie nu-mi este, am spus.

Ea şi-a întors capul spre mine.

– Nu?

– Nu. Te cunosc.

– Nu în întregime.

– Îmi dau seama de asta, am spus şi am sărutat-o. Dar nu se va mai întâmpla niciodată, sunt sigur.

– Atunci sunt şi eu sigură, a spus ea, a zâmbit şi m-a strâns în braţe.

Nopţile nesfârşite de vară, atât de luminoase şi deschise, când ne plimbam prin baruri şi cafenele în diferite părţi ale oraşului, în taxiuri negre, singuri sau împreună cu alţii, când starea de beţie nu era ceva ameninţător, distructiv, ci un val ce ne ridica tot mai sus, începuseră să se întunece încet şi pe neobservate, cerul era parcă prins de pământ, inefabilul şi tranzitoriul aveau tot mai

puțin spațiu de manevră, ceva le umplea și le ținea strâns, până când în sfârșit noaptea se lăsa imobilă, un zid de întuneric cobora seara și se ridica dimineața, și noaptea de vară ușoară, schimbătoare a devenit dintr-odată de neimaginat, ca un vis pe care în van încerci să-l recapitulezi când te trezești.

Linda începuse să meargă la Institutul de Arte Dramatice, cursul introductiv era greu, erau puși intenționat în toate situațiile posibile și imposibile, în ideea că învățau cel mai bine sub presiune, de la sine, pe parcurs. Când ea se ducea cu bicicleta la școală, dimineața, eu porneam spre apartamentul meu să scriu. Povestirea despre îngeri o transformasem într-o povestire despre o femeie care tocmai născuse într-o maternitate în 1944, gândurile îi erau împrăștiate, dar ceva nu mergea, textul era prea departe, distanța era prea mare, și totuși am continuat, m-am luptat pagină după pagină, nu mai conta atât de mult, cea mai importantă, nu, singura din viața mea era Linda.

Într-o duminică am luat prânzul la o cafenea din Östermalm, se numea Oscar și era aproape de Karlaplan, stăteam afară, Linda cu o pătură deasupra picioarelor, eu mâncam un sendviș, ea, o salată de pui, pe stradă era o liniște de duminică, clopotele bisericii din apropiere tocmai anunțaseră slujba. Trei fete stăteau la masa din spatele nostru, și doi bărbați în spatele lor. Pe mesele de lângă stradă țopăiau niște vrăbii. Păreau complet domestice, săreau mărunt până la farfuriile lăsate acolo și își mișcau tot capul înfigându-și ciocul în mâncare.

Dintr-odată, o umbră a crescut prin aer, m-am uitat în sus, era o pasăre enormă, venea în viteză înspre noi, a plonjat pe o masă cu vrăbii, a înșfăcat-o pe una din ele în gheare, apoi s-a ridicat din nou în văzduh.

M-am întors spre Linda. Ea rămăsese cu privirea ațintită în sus și cu gura căscată.

–Am visat eu sau chiar a venit o pasăre răpitoare și a prins o vrabie?

–N-am mai văzut așa ceva. E îngrozitor, a spus Linda. În mijlocul orașului? Ce-a mai fost și asta? Un vultur? Un șoim? Biata vrabie!

–Trebuie să fi fost un șoim, am spus și am râs.

Scena mă înveselise. Linda m-a privit cu ochi zâmbitori.

–Bunicul meu din partea mamei era chel, am spus. Avea doar o coroniță de păr alb la spate. Când eram mic, obișnuia să spună că i-a furat părul uliul găinilor. Arăta cum își înfipsese ghearele în el și-și luase zborul cu păr cu tot. Dovada era coroniţa rămasă. Și o vreme l-am crezut. Mă uitam în sus către cer, după pasăre. Dar nu s-a arătat niciodată.

–Până azi! a spus Linda.

–Nu sunt sigur că e aceeași.

–Nu, a spus ea și a zâmbit. Când aveam cinci ani, țineam un hamster mic într-o cușcă. Vara stăteam la țară, și atunci obișnuiam să-i dau drumul, puneam cușca pe iarbă și-l lăsam să umble puțin prin iarbă. Într-o dimineață, în timp ce stăteam pe terasă și mă uitam la el, a apărut pe neașteptate o pasăre răpitoare, s-a năpustit, și vâj! – hamsterul meu era deja în aer.

–Serios?

–Da.

–Îngrozitor!

Am râs și am împins farfuria la o parte, mi-am aprins o țigară și m-am lăsat pe spate.

–Bunicul meu matern avea pușcă, îmi aduc aminte. Trăgea uneori în ciori. Pe una a rănit-o, adică a împușcat-o în picior. A supraviețuit și trăiește și azi acolo, la

fermă. Cel puțin așa susține Kjartan. O cioară oloagă care stă și se holbează.

–Incredibil! a spus Linda.

–Un fel de Căpitan Ahab al păsărilor. Iar bunicul se plimba pe deal ca balena cea mare și albă. M-am uitat la Linda. Păcat că nu l-ai cunoscut niciodată! L-ai fi plăcut.

–Și tu pe al meu.

–Ai fost acolo când a murit, nu-i așa?

A dat din cap.

–A făcut atac cerebral, și atunci m-am dus în Norrland. Dar era deja mort când am ajuns. Linda s-a întins după pachetul meu de țigări și s-a uitat la mine, eu am dat din cap, și ea și-a luat una. Am fost mai apropiată de bunica maternă, a continuat. Obișnuia să vină la noi în Stockholm și prelua conducerea în casă. Primul lucru, curăța peste tot. Cocea, făcea mâncare, stătea cu noi. Era foarte puternică.

–Și mama ta este.

–Da. De fapt, îi seamănă tot mai mult. După ce s-a retras de la Teatrul Regal și s-a mutat la țară, ai zice că a reluat genul acela de viață. Își cultivă propriile legume, face singură toată mâncarea, are *patru* congelatoare cu alimente și produse cumpărate la ofertă. Plus că nu-i mai pasă de cum arată, cel puțin nu ca înainte. Linda s-a uitat la mine. Ți-am povestit despre cum bunica a văzut o aurora boreală roșie?

Am scuturat din cap.

–A văzut-o odată când era singură afară. Tot cerul era roșu, lumina unduia, trebuie să fi fost frumos, dar și aproape apocaliptic. Când s-a întors și ne-a povestit, nimeni n-a crezut-o. După aceea, nici ea n-a mai crezut – o aurora boreală roșie, cine a mai auzit de așa ceva? Tu ai auzit?

–Nu.

–Dar apoi, mulți, mulți ani după aceea, într-o seară târziu, eram cu mama afară, în parcul Humlegården. Și am văzut același lucru! Câteodată sunt aurore boreale aici, rar, dar se întâmplă. Ei bine, în seara aceea era roșie! Mama a sunat-o pe bunica imediat ce am ajuns acasă, și bunica a izbucnit în plâns! Pe urmă am citit despre asta și am aflat că e un fenomen meteorologic rar.

M-am aplecat peste masă și am sărutat-o.

–Vrei cafea?

A dat din cap, și eu am intrat și am cumpărat două cafele. Când am ieșit din nou și i-am pus ceașca în față, s-a uitat la mine.

–Mi-am amintit o altă poveste stranie. Sau poate nu e chiar atât de stranie, dar așa a părut la momentul acela. Eram pe una dintre insulele din largul coastei. Mergeam singură prin pădure. Când, deasupra mea – nici măcar foarte departe, chiar deasupra copacilor – am văzut plutind un dirijabil. A fost absolut magic. A venit din senin și a alunecat deasupra pădurii, după care a dispărut. Un dirijabil!

–Eu întotdeauna am fost atras de dirijabile, am spus. De când eram mic. Erau pentru mine întruchiparea fantasticului. Cum ar fi fost o lume făcută din dirijabile? Ah, nu știu, au o anumită semnificație pentru mine. Dar habar n-am care e aceea. Tu ce crezi?

–Dacă am înțeles eu bine, când erai mic erai interesat de scafandri, de corăbii și de dirijabile, nu? Ai spus ceva de genul ăsta odată, că desenai scafandri, astronauți, corăbii. Doar atât?

–Da, mai mult sau mai puțin.

–Deci, ce se poate spune despre asta? Poate aveai un dor nebun de ducă. Scafandrii coboară în adâncuri. Astronauții ajung la înălțime maximă. Corăbiile vin din străfundurile istoriei. Iar dirijabilul e lumea care nu s-a înfăptuit.

–Ai dreptate. Dar nu era un interes major, dominant, ci ceva periferic, dacă înțelegi ce vreau să spun. Când ești mic, ești plin de lume, asta e ceea ce contează. E imposibil să-i opui rezistență. Și nici nu e nevoie. Nu întotdeauna, în orice caz.

–Și atunci?

–Și atunci ce?

–Ai vreun dor de ducă acum?

–Ești nebună! Vara asta aici cred că e prima dată, de când aveam șaisprezece ani, când nu mai simt așa ceva.

Ne-am ridicat și am pornit spre podul către Djurgården.

–Știai că primele dirijabile nu se puteau cârmi, așa că, pentru a rezolva problema, au fost dresate păsări răpitoare, probabil șoimi, dar și vulturi, care să zboare cu sfori lungi în cioc?

–Nu, am spus. Tot ce știu este că te iubesc.

Chiar și în zilele acestea noi, care, într-un mod complet diferit de cele dinainte, aveau rutina lor, eram stăpânit de un puternic sentiment de libertate. Ne trezeam devreme, Linda pleca la școală, eu stăteam și scriam toată ziua, asta dacă nu o ștergeam la Casa Filmului să iau prânzul cu ea, și apoi ne întâlneam iar la începutul serii și rămâneam împreună până când ne culcam. La sfârșit de săptămână luam cina în oraș și apoi mergeam să ne îmbătăm la barul de la Folkoperan, care era locul nostru de pierdut timpul, sau la Guldapan, un alt local preferat, la Folkhemmet sau în barul mare din piața Odenplan.

Totul era așa cum fusese și până atunci, și totuși nu, fiindcă pe neobservate, atât de imperceptibil că ai fi zis că nici nu se întâmpla, ceva din viața noastră își pierdea strălucirea. Pasiunea care ne împingea unul către celălalt și către lume nu mai era la fel de puternică. Au început

să apară mici neînţelegeri, într-o sâmbătă m-am trezit şi m-am gândit cât de bine ar fi fost să fiu puţin singur, să merg prin câteva anticariate, să stau într-o cafenea şi să citesc ziare... Ne-am trezit, ne-am dus la cea mai apropiată cafenea, am comandat micul dejun, adică terci de ovăz cu lapte, iaurt, pâine prăjită, ouă, suc sau cafea, eu am stat şi am citit ziarele, Linda se uita lung la masă sau prin local, iar în cele din urmă a spus: trebuie neapărat să stai acolo şi să citeşti, n-ar fi mai bine să stăm de vorbă? Ba da, desigur, am răspuns şi am închis ziarul, am stat şi am vorbit, a fost bine, pata aceea mică şi neagră de pe inima mea nici nu se observa, mica dorinţă de a fi singur şi a citi în pace, fără să-mi ceară cineva ceva, a trecut repede. Dar apoi a venit şi timpul când n-a mai trecut, ci, dimpotrivă, a început să-mi determine stările şi acţiunile următoare. Dacă mă iubeşti cu adevărat, trebuie să mă accepţi fără nici o pretenţie, mă gândeam, dar n-am spus-o, voiam ca ea să observe singură.

Într-o seară a sunat Yngve, m-a întrebat dacă nu voiam să merg cu el şi cu Asbjørn la Londra, am spus că da, sigur că da, era chiar foarte bine. Când am închis, Linda s-a uitat la mine din cealaltă parte a camerei.

– Cine era? a spus.

– Yngve. Vrea să merg cu el la Londra.

– N-ai acceptat, nu?

– Ba da. Nu trebuia?

– Era vorba să călătorim noi doi. Nu poţi călători cu el înainte să călătoreşti cu mine!

– Ce tot spui? Asta n-are nici o legătură cu tine.

Şi-a coborât privirea în cartea pe care o citea. Ochii i se întunecaseră. Nu voiam să rămână supărată. Îmi era imposibil să las situaţia în aer, trebuia lămurită.

– N-am mai stat cu Yngve de foarte multă vreme. Nu uita că eu nu cunosc pe nimeni aici, în afară de prietenii tăi. Ai mei locuiesc în Norvegia.

–Yngve tocmai a fost aici.

–Hai, fii serioasă!

–Atunci du-te şi gata!

–OK.

Când ne-am culcat, Linda şi-a cerut scuze că fusese atât de puţin generoasă. Nu-i nimic, am spus. E un fleac.

–Nu ne-am despărţit niciodată de când suntem împreună.

–Nu, am spus. Poate era timpul.

–Cum adică?

–Doar nu putem trăi lipiţi unul de altul pentru tot restul vieţii.

–Eu cred că ne e bine aşa.

–Sigur că ne e bine. Dar ştii ce vreau să spun.

–Bineînţeles că ştiu. Dar că nu sunt sigură că sunt de acord.

La Londra, am sunat-o de două ori în fiecare zi şi mi-am cheltuit aproape toţi banii cumpărându-i un cadou, împlinea treizeci de ani peste câteva săptămâni, şi tot atunci mi-am dat seama, probabil pentru că vedeam pentru prima dată viaţa noastră la Stockholm de la o anumită distanţă, că trebuia să mă adun când ajungeam acasă, să încep să lucrez mai serios, căci nu doar întreaga vară dispăruse într-o risipă interioară şi exterioară, dar şi septembrie trecuse fără ca eu să fi lucrat ceva. Erau patru ani de când debutasem, şi o a doua carte nici măcar nu se vedea la orizont, aveam doar opt sute de pagini cu diferite începuturi pe care le adunasem de atunci. Îmi scrisesem romanul de debut în timpul nopţii, mă trezeam la opt seara şi lucram până a doua zi dimineaţă, iar libertatea din spaţiul pe care-l crea noaptea era poate exact ceea ce-mi trebuia pentru a pătrunde pe un tărâm nou. Fusesem pe-aproape, în ultimele săptămâni petrecute la Bergen şi în primele la Stockholm, cu povestirea aceea care mă înviorase, despre un tată care

într-o noapte de vară merge cu cei doi băieți ai săi – unul fiind, evident, eu – la pescuit de crabi, eu găsesc un pescăruș mort pe care i-l arăt tatei, el spune că pescărușii au fost cândva îngeri, și plecăm de acolo cu barca și cu o găleată de crabi vii pe punte. Geir Gulliksen îmi spusese „ăsta ți-e începutul", și avea dreptate, dar nu știam încotro mă va duce, și cu asta mă luptasem în ultimele luni. Scrisesem despre o femeie dintr-o maternitate din anii '40, copilul pe care îl năștea era tatăl lui Henrik Vankel, iar căminul unde urma să se întoarcă amândoi fusese inițial o baracă veche, plină de sticle, care fusese dărâmată pentru a face loc unei case noi. Dar nu era autentic, totul suna fals, eram pe un drum greșit. Apoi am încercat de aici o altă pistă: în aceeași casă, doi frați stau întinși în pat pe timpul nopții, tatăl lor e mort, unul stă și se uită la celălalt cum doarme. Suna la fel de fals, și disperarea mea creștea – oare aveam să reușesc vreodată să scriu un al doilea roman?

În prima zi de luni după ce mă întorsesem din Londra, i-am spus Lindei că nu ne putem întâlni în seara următoare, trebuia să lucrez noaptea. Nici o problemă. Pe la ora nouă mi-a trimis un mesaj pe telefon, i-am răspuns, mi-a trimis încă unul, era pe afară cu Cora, stăteau undeva și beau o bere, i-am scris distracție plăcută și te iubesc, a urmat un alt schimb de mesaje, apoi liniște, și am crezut că se dusese acasă la ea. Dar nu, pe la miezul nopții mi-a bătut la ușă.

– Ai venit? am întâmpinat-o. Nu ți-am spus că trebuie să scriu?

– Ba da, dar mesajele tale erau atât de calde și de afectuoase. M-am gândit că voiai să vin.

– Trebuie să lucrez, am spus. Vorbesc serios.

– Înțeleg, a spus. Își scosese deja haina și pantofii. Dar nu pot dormi aici cât timp lucrezi?

–Știi că nu pot. Nu pot scrie nici măcar cu o pisică în cameră.

–Cu mine în cameră n-ai încercat niciodată. Poate am un efect pozitiv.

Chiar dacă îmi ieșisem din sărite, n-am putut să spun nu. Nu aveam dreptul, căci asta ar fi însemnat că manuscrisul acela jalnic la care lucram era mai important decât ea. În clipa aceea așa și era, dar nu puteam să-i spun asta.

–OK, am zis.

Am băut ceai și am fumat în fața ferestrei deschise, apoi Linda s-a dezbrăcat și s-a dus la culcare. Camera era mică, masa nu se afla la mai mult de un metru de pat, mi-era imposibil să mă concentrez cu ea înăuntru, iar faptul că venise știind că nu voiam să vină mă umplea de o senzație sufocantă. Dar nu voiam nici să mă culc, s-o las să câștige, așa că, după o jumătate de oră, m-am ridicat și i-am spus că ies, era o demonstrație, era modul meu de a spune că nu mă împăcam cu situația, și am plecat de acolo pe străzile cețoase din Söder, am cumpărat un cârnat dintr-o benzinărie, m-am așezat în parcul de mai jos de casă și am fumat cinci țigări una după alta, scrutând orașul de sub mine și întrebându-mă ce naiba se întâmplase. Cum naiba ajunsesem în situația asta?

Noaptea următoare am lucrat până dimineața, am dormit toată ziua, am fost vreo două ore pe la ea, m-am întors și am scris toată noaptea, am dormit și după-amiaza am fost trezit de Linda, voia să stăm de vorbă. Am făcut o plimbare.

–Nu mai vrei să fii împreună cu mine? a spus.

–Ba da, sigur că vreau.

–Dar nu suntem împreună. Nu ne vedem.

–Bine, dar trebuie să lucrez. Sunt convins că înțelegi.

–Nu, nu înțeleg faptul că trebuie să lucrezi noaptea. Te iubesc și vreau să fiu împreună cu tine.

–Dar trebuie să și lucrez, am spus din nou.

–OK. Dacă o ții tot așa, s-a terminat.

–Nu pot să cred că vorbești serios.

Ea s-a uitat la mine.

–Vorbesc al dracului de serios. Pune-mă la încercare!

–Nu poți să mă dirijezi în felul ăsta, am spus.

–Nu te dirijez. E o pretenție rezonabilă. Suntem împreună, așa că nu vreau să fiu singură tot timpul.

–Tot timpul?

–Da. Să știi că te părăsesc dacă nu încetezi.

Am oftat.

–Nu e chiar atât de important, am spus. Am să încetez.

–Bine.

I-am pomenit de asta lui Geir la telefon, a doua zi, el a spus: la naiba, omule, ești complet nebun? Ești scriitor, ce dracu'! Nu poți lăsa pe altcineva să-ți spună ce și cum să faci! Nu, am spus, dar nu despre asta e vorba. E vorba despre cât mă costă. Cât te costă? a întrebat el. Relația, am răspuns. Nu înțeleg, a spus. Tocmai aici trebuie să te ții tare pe poziție. Poți face compromisuri în orice altă privință, dar nu în asta. Știi că sunt bleg, am spus. Înalt și bleg, a zis el și a râs. Dar e viața ta.

A trecut și septembrie, frunzele copacilor s-au îngălbenit, s-au înroșit, au căzut. Albastrul cerului s-a închis, soarele s-a lăsat mai jos, aerul era limpede și rece. La mijlocul lui octombrie, Linda și-a adunat toți prietenii la un restaurant italian din Söder, împlinea treizeci de ani și era plină de o lumină interioară ce pe ea o făcea să radieze, iar pe mine mă făcea mândru: eu eram împreună cu ea. Mândru și recunoscător, așa mă simțeam. Orașul strălucea în jurul nostru când am mers spre casă, ea în haina albă pe care i-o făcusem cadou în dimineața aceea, iar faptul că umblam ținându-ne de mână în mijlocul acestui oraș frumos și pentru mine încă străin îmi trimitea mici valuri de plăcere prin corp. Eram în

continuare plini de dorință și ardoare, căci în viețile noastre se produsese o cotitură, nu pe aripile vreunui vânt trecător, ci fundamentală. Plănuiam să avem copii. Nici nu bănuiam că ne aștepta altceva în afară de fericire. Cel puțin eu nu bănuiam. Nu mă gândesc niciodată la întrebări care nu au nimic de-a face cu filosofia, literatura, arta sau politica, ci care se referă la viața din mine și din jurul meu. Simt, și sentimentele îmi hotărăsc acțiunile. La fel e și pentru Linda, într-o măsură poate chiar mai mare.

În perioada aceea mi s-a propus să predau la școala de scriere creativă din Bø, nu s-ar fi întâmplat niciodată, dar Thure Erik Lund trebuia să țină acolo un curs de două săptămâni și i se ceruse să-l aleagă el însuși pe scriitorul cu care voia să lucreze. Lindei două săptămâni i se părea mult, nu voia să fiu departe de ea atâta vreme, iar eu m-am gândit că *într-adevăr* e mult, ea *nu poate* sta la Stockholm câtă vreme eu lucrez în Norvegia. Dar în același timp îmi doream să plec. Cu scrisul băteam pasul pe loc, aveam nevoie să fac altceva, Thure Erik era unul dintre scriitorii pe care îi prețuiam cel mai mult. I-am spus asta mamei la telefon, într-o seară, ea a zis că oricum nu aveam copii, de ce nu putea Linda să stea singură câteva săptămâni? E munca ta, a spus. Și avea dreptate. Un mic pas în lateral, și totul devenea clar. Dar nu făceam aproape niciodată pasul acela, eu și Linda trăiam foarte apropiați din mai multe puncte de vedere: apartamentul ei din Zinkensdamm era întunecos și înghesuit, aveam numai o cameră și jumătate, și părea că viața în el ne devorează. Deschiderea de mai înainte începuse să se închidă, viețile noastre se îmbinaseră atât de mult, încât începuseră să se rigidizeze și să se frece una de cealaltă. Au apărut mici episoade, nesemnificative în sine, dar care împreună formau un tipar, un nou sistem ce începea să se instaureze.

Într-o seară târzie, am ieşit cu ea în oraş, avea ceva de făcut la o benzinărie de lângă Slussen, când s-a întors brusc şi m-a luat la rost pentru un fleac, mi-a spus să mă duc dracului, eu am întrebat-o ce-i cu ea, nu mi-a răspuns, era deja la zece metri în faţa mea. Am mers în urma ei.

Într-o după-amiază, eram la complexul comercial din piaţa Hötorget, făceam cumpărături pentru o cină la care erau invitate două dintre prietenele ei, Gilda şi Kettil, şi eu am propus să facem clătite. Ea s-a uitat la mine batjocoritor. Clătitele sunt pentru copii, a spus. Nu facem o petrecere pentru copii. OK, am spus, atunci le numim *crêpes*. Îţi convine mai mult aşa? S-a întors cu spatele.

Ne plimbam prin oraşul acesta frumos la sfârşit de săptămână, totul era bine, şi apoi, dintr-odată, nu mai era, în ea se deschidea un întuneric, şi eu nu ştiam ce să fac. Pentru prima dată de când venisem la Stockholm, am avut din nou sentimentul că sunt cu desăvârşire singur.

Linda a căzut într-un hău în toamna aceea. Şi şi-a întins mâinile spre mine. Eu nu înţelegeam ce se întâmpla. Dar viaţa noastră a devenit atât de sufocantă, încât m-am îndepărtat de ea, am încercat să păstrez o distanţă pe care ea încerca s-o anuleze.

Am plecat la Veneţia, am stat să scriu într-un apartament care-mi fusese pus la dispoziţie de editură, Linda trebuia să vină şi ea pentru o săptămână, apoi eu trebuia să mai scriu câteva zile, după care să mă întorc. Era atât de întunecată, de apăsătoare, nu spunea decât că n-o iubesc, că n-o iubesc de fapt, că n-o vreau, că de fapt n-o vreau, că nu mergea, că n-avea să meargă niciodată, că de fapt n-o voiam, nu pe ea.

– Ba te vreau! am spus odată, în timp ce mergeam prin răcoarea toamnei din Murano, cu ochii ascunşi în spatele ochelarilor de soare.

Şi totuşi, de fiecare dată când spunea că n-o iubeam de fapt, că de fapt nu voiam să fiu împreună cu ea, că voiam să fiu tot timpul singur, numai cu mine, toate acestea deveneau puţin mai adevărate.

De unde venea disperarea ei?

I-o provocasem eu cumva?

Eram rece?

Mă gândeam *numai* la mine?

Nu mai ştiam cum avea să fie când îmi terminam ziua de lucru şi mă întorceam la ea. Avea să fie bucuroasă, urma o seară plăcută? Avea să se enerveze din cine ştie ce motiv, de exemplu pentru că nu mai făceam dragoste în fiecare seară şi, ca atare, eu n-o mai iubeam la fel de mult ca înainte? Aveam să stăm în pat şi să ne uităm la televizor? Să facem o plimbare până pe insula Långholmen? Iar acolo aveam să fiu oare covârşit de pretenţiile ei de a mă avea cu totul, încât aveam s-o ţin la distanţă, să fiu asaltat de gândul că povestea asta trebuia să se termine, că nu mergea aşa, gând ce făcea orice conversaţie imposibilă, lucru pe care bineînţeles că ea îl observa şi pe care îl lua drept dovadă a ideii ei fixe că n-o voiam?

Sau pur şi simplu aveam să ne simţim bine împreună?

M-am închis tot mai mult, şi, cu cât mă închideam mai tare, cu atât ea devenea mai agresivă. Şi cu cât ea era mai agresivă, cu atât eu deveneam mai atent la schimbările ei de dispoziţie. Ca un meteorolog al minţii, o urmăream, nu atât în mod conştient, cât prin emoţii, care mi se racordau cu o precizie aproape sinistră la diferitele ei stări de spirit. Dacă era supărată, prezenţa ei mă umplea cu totul. Era de parcă un câine mare şi afurisit stătea în cameră şi încerca să mă muşte, şi eu trebuia să mă ocup de el. Câteodată, când vorbeam, îi percepeam forţa, profunzimea experienţei, şi mă simţeam inferior. Alteori, când se apropia de

mine şi o ţineam la piept, sau când stăteam pur şi simplu întinşi şi o strângeam în braţe, sau când discutam şi ea era profund nesigură şi neliniştită, mă simţeam atât de puternic, încât nimic altceva nu mai conta. Aceste pendulări înainte şi înapoi, fără nici un punct fix, şi în timpul cărora oricând putea apărea o izbucnire într-o direcţie sau alta, urmată întotdeauna de o împăcare şi o reunire, erau continue, nu fără pauză între ele, şi-mi întăreau sentimentul că eram singur chiar şi împreună cu ea.

În puţinul timp de când ne cunoscuserăm, nu făcuserăm niciodată ceva cu jumătate de măsură, nici măcar asta.

Într-o seară, când ne-am certat şi apoi ne-am împăcat, am început să vorbim despre copil. Ne hotărâserăm să-l facem în timp ce Linda frecventa Institutul de Arte Dramatice, putea să sară peste un semestru şi apoi puteam eu să preiau răspunderea până când ea îşi termina studiile. Ca să reuşim, ea trebuia să întrerupă tratamentul, aşa că începuse să se pregătească pentru asta; medicii nu erau de acord, dar psihoterapeutul o sprijinea, şi, în ultimă instanţă, hotărârea finală îi aparţinea ei.

Vorbeam despre asta în fiecare zi.

Eu am spus că poate ar trebui să amânăm.

În afară de lumina televizorului, care mergea fără sonor într-un colţ, în apartament era beznă. Întunericul toamnei părea un ocean în spatele ferestrelor.

– Poate ar trebui să amânăm puţin, am spus.

– Poftim? a făcut Linda şi s-a holbat la mine.

– Mai putem aştepta, să vedem cum merge. Îţi poţi termina studiile...

S-a ridicat şi m-a plesnit peste faţă cu toată puterea.

– Niciodată! a urlat.

– Ce faci? am spus. Ai înnebunit de tot? *De ce mă loveşti aşa?*

Obrazul mă ustura, lovise într-adevăr tare.

– Am plecat, am spus. Şi nu mă mai întorc. Poţi să uiţi de copil.

M-am întors şi am ieşit în hol, mi-am luat haina din cuier.

Ea plângea în spatele meu, în hohote disperate.

– Nu pleca, Karl Ove! a spus. Nu mă lăsa acum!

M-am întors.

– Crezi că poţi face ce vrei? Asta crezi?

– Iartă-mă! a spus. Dar rămâi! Doar în noaptea asta.

Am stat nemişcat în bezna din faţa uşii, privind-o şovăitor.

– OK. Rămân aici în noaptea asta. Dar mâine plec.

– Mulţumesc, a spus.

A doua zi m-am trezit la ora şapte şi am părăsit apartamentul fără să mănânc, m-am dus acasă la mine – aveam încă închiriată camera. Mi-am luat o cană de cafea sus pe terasă, am stat acolo, am fumat şi am privit oraşul, gândindu-mă la ce ar fi trebuit să fac.

Nu puteam rămâne cu ea. Nu mergea.

L-am sunat pe Geir de pe mobil şi l-am rugat să facem o plimbare în parcul de pe insula Djurgården, era destul de important, trebuia să discut cu cineva. Da, era în regulă, trebuia doar să termine nişte lucruri mai întâi, puteam să ne întâlnim lângă podul dinspre Muzeul Nordic şi apoi să mergem până în capăt, era acolo un restaurant unde puteam lua prânzul. Aşa a rămas, ne-am plimbat acolo pe sub cerul de culoarea cimentului, printre copacii desfrunziţi, pe o potecă îmbrăcată în frunze galbene, roşii şi maronii. N-am scos o vorbă despre cele întâmplate, faptul că Linda mă lovise era prea înjositor, nu puteam mărturisi nimănui, cum aş mai fi părut atunci? Am spus doar că ne certaserăm şi că nu ştiam ce era de făcut mai departe. Geir a zis că

ar trebui să-mi urmez inima. I-am replicat că nu știu ce simt. Ba sigur că știi, a spus.

Dar nu știam. Aveam două feluri de sentimente față de ea. Primul îmi spunea: trebuie să pleci, ea vrea prea mult din tine, îți vei pierde libertatea, îți vei risipi tot timpul cu ea, și cum o să rămână cu tot ceea ce tu prețuiești, cu independența ta, cu scrisul tău? Celălalt îmi spunea: o iubești, ea îți oferă ceva ce nimeni altcineva nu-ți poate oferi și știe cine ești. Știe exact cine ești. Amândouă felurile erau corecte, dar erau incomensurabile, fiecare îl excludea pe celălalt.

În ziua aceea, întâietate a avut gândul de a pleca.

Când eram cu Geir în metrou, în drum spre Västertorp, a sunat Linda. M-a întrebat dacă voiam să vin și să mănânc la ea în seara aceea, cumpărase crabi, ce-mi plăcea mie mai mult. Am acceptat, trebuia neapărat să stăm de vorbă.

Am sunat la ușă chiar dacă aveam cheie, ea a deschis și m-a privit cu un zâmbet precaut.

– Bună! a spus.

Purta bluza aceea albă care îmi plăcea foarte tare.

– Bună!

A întins o mână de parcă voia să mă îmbrățișeze, dar apoi s-a oprit și a făcut în schimb un pas în spate.

– Intră! a spus.

– Mulțumesc.

Mi-am pus haina în cuier, cu corpul ușor întors departe de ea. Când m-am răsucit, ea s-a întins spre mine și ne-am îmbrățișat.

– Ți-e foame? m-a întrebat.

– Da, destul de foame.

– Atunci mâncăm imediat.

Am urmat-o la masă, era așezată sub fereastră, în partea opusă patului. Pusese o față de masă albă, și între cele două farfurii și pahare stătea, pe lângă două sticle

de bere, un sfeşnic cu trei lumânări, care ardeau cu flacără mică, pâlpâitoare. Pe masă mai erau şi un fel de mâncare cu crabi, un coş cu pâine franţuzească, unt, lămâie şi maioneză.

– Se pare că nu mă pricep atât de bine la crabi, a spus. Habar n-am avut cum să-i deschid. Mă gândeam că ştii tu.

– Oarecum.

Am rupt picioarele crabului, am deschis carapacea şi i-am scos stomacul, în timp ce ea destupa sticlele.

– Şi ce-ai făcut astăzi? am spus, întinzându-i ei o altă carapace, încă aproape plină.

– Nici nu m-am putut gândi să merg la şcoală, aşa că am sunat-o pe Mikaela şi am luat prânzul cu ea.

– I-ai spus ce s-a întâmplat?

A dat din cap.

– Că m-ai plesnit?

– Da.

– Şi ea ce-a zis?

– Nu prea multe. M-a ascultat. S-a uitat la mine. Mă poţi ierta?

– Bineînţeles. Numai că nu înţeleg de ce-ai făcut-o. Cum îţi poţi pierde controlul în aşa hal? Fiindcă presupun că n-a fost intenţionat, nu? Adică, după ce ai stat puţin să te gândeşti.

– Karl Ove, a spus.

– Da.

– Îmi pare rău. Îngrozitor de rău. Dar ceea ce-ai spus m-a rănit incredibil de tare. Înainte să te întâlnesc, nici măcar n-am îndrăznit vreodată să-mi închipui că aş putea avea copii. N-am îndrăznit. Nici când m-am îndrăgostit de tine n-am îndrăznit. Şi apoi tu ai vorbit despre asta. Tu ai spus, ţi-aduci aminte? În prima noastră dimineaţă împreună. Vreau să am copii cu tine. Şi eu am fost atât de fericită! Am fost incredibil, inimaginabil de

fericită. Simplul fapt că exista această posibilitate. Şi tu mi-ai dat această posibilitate. Şi apoi... ieri... a fost de parcă mi-ai fi luat-o înapoi. Ai spus că poate ar trebui să amânăm. M-a lovit atât de tare, a fost devastator, şi atunci... da... mi-am pierdut complet cumpătul.

Ochii îi luceau cum stătea acolo cu carapacea de crab deasupra feliei de pâine şi încerca să scoată cu cuţitul, de-a lungul marginii, carnea bine prinsă.

–Înţelegi? a spus.

Am dat din cap.

–E limpede. Dar nu poţi face orice, indiferent de cât de puternice îţi sunt emoţiile. Nu se poate. La naiba! Nu poţi. Eu nu pot trăi aşa. Cu sentimentul că e posibil oricând să te năpusteşti asupra mea şi să începi să mă loveşti. N-am cum, nu pot trăi cu aşa ceva. Suntem împreună, nu? Nu putem fi inamici, nu rezist la asta, nu suport. Nu se poate, Linda!

–Nu, a spus ea. Am să mă stăpânesc. Promit!

Am stat o vreme tăcuţi şi am mâncat. În momentul în care unul din noi ar fi direcţionat discuţia către ceva mai obişnuit şi mai cotidian, ceea ce se întâmplase ar fi luat sfârşit.

Voiam şi nu voiam asta.

Carnea de crab de pe felia de pâine era în acelaşi timp netedă şi aspră, roş-maronie ca frunzele de pe câmp, iar gustul de mare, sărat, aproape amărui, atenuat de dulceaţa maionezei, dar intensificat în acelaşi timp de sucul de lămâie, mi-a copleşit pentru câteva secunde toate simţurile.

–A fost bun? m-a întrebat ea şi mi-a zâmbit.

–Da, a fost grozav.

Ce îi spusesem atunci, în prima dimineaţă când ne treziserăm împreună, nu fusese într-o doară, ci simţisem cu toată fiinţa. Voiam să am copii cu ea. Niciodată nu mai simţisem asta până atunci. Şi faptul că eram

complet stăpânit de această stare mă făcea sigur că era ceea ce trebuia, ceea ce era bine să fac.

Dar cu orice preț?

Mama a venit la Stockholm, i-am prezentat-o Lindei la un restaurant, totul a părut să meargă bine, Linda radia, timidă și extravertită totodată, în timp ce eu o urmăream tot timpul pe mama, să-i observ reacțiile. Urma să locuiască în apartamentul meu, i-am spus noapte bună în fața porții, ea a intrat, și eu am pornit-o repede spre apartamentul Lindei, care se afla la zece minute distanță. A doua zi, când am luat-o să mâncăm micul dejun la o cafenea, mi-a povestit că nu reușise să aprindă lumina în hol, motiv pentru care nu putuse să intre în casă decât după aproape o oră.

– Lumina se stingea când eram la mijlocul scărilor, a spus. De la sine. Nu vedeam un metru în față.

– Suedezii economisesc energia, am spus. Niciodată nu ies dintr-o cameră fără să stingă lumina. Iar în spațiile comune există întrerupătoare automate. Dar de ce n-ai aprins-o la loc, dacă-mi dai voie să întreb?

– Era prea întuneric ca să văd întrerupătoarele.

– Dar nu aveau beculeț?

– A, deci *ele* luminau! a spus ea. Am crezut că era alarma de incendiu sau așa ceva.

– Și bricheta ta?

– Ei, da, mi-a picat fisa într-un sfârșit. Eram atât de disperată că am bâjbâit până jos ca să fumez o țigară și atunci mi-am dat seama. Așa că am urcat iar, am luminat cu ea și am intrat.

– Tipic pentru tine, am spus.

– Poate. Dar e o altă țară, de-aceea. Lucrurile mărunte sunt altfel.

– Deci, ce părere ai despre Linda?

– E o fată minunată.

– Da, nu-i aşa?

Nu fusese evident că o să spună aşa ceva. Nu mă îndoisem că avea s-o placă pe Linda, era mai mult faptul că avusesem înainte o relaţie atât de lungă. Fusesem chiar căsătorit. Tonje făcuse parte din familie, despre asta era vorba. Chiar dacă relaţia noastră se sfârşise, sentimentele pentru ea nu dispăruseră. Lui Yngve îi părea rău că n-o mai vedea, poate şi mamei. La sfârşitul verii, după ce eu şi Tonje ne împărţiserăm toate lucrurile, fără nici o traumă, fuseserăm amabili unul cu celălalt, şi singura dată când mă cuprinsese un soi de durere fusese în pivniţă, de unde trebuia să aduc ceva şi unde brusc mă bufnise plânsul – eu şi Tonje avuseserăm o viaţă împreună, care acum se sfârşise –, după zilele petrecute acolo, deci, care se scurseseră fără nici un conflict, mă dusesem la mama, în regiunea Jølster, cu pisica noastră, pe care urma s-o ţină ea. Atunci îi povestisem despre Linda. Fusese evident că nu-i plăcea ideea, dar nu spusese nimic. O jumătate de oră mai devreme, îi scăpase o replică care mă lăsase cu ochii mari de uimire. Nu-i stătea în fire să facă asemenea comentarii. Spusese că nu eram în stare să-i văd pe alţii, că eram complet orb şi că mă vedeam doar pe mine pretutindeni. Tatăl tău, spusese ea apoi, privea direct în sufletul celorlalţi. Vedea imediat cine sunt. Tu n-ai făcut asta niciodată. Nu, răspunsesem, tot ce se poate.

În mod sigur avea dreptate, dar nu asta era atât de important, semnificativ era faptul că îl aşezase pe tata, omul acela îngrozitor, deasupra mea şi că făcuse asta din cauză că era supărată pe mine. Iar asta era ceva nou, mama nu se supăra niciodată pe mine.

Eu şi Linda eram în perioada aceea radioşi, şi mama trebuie să fi observat că radiam de iubire şi de poftă de viaţă.

La Stockholm, cam o jumătate de an mai târziu, totul arăta altfel. Sufletul îmi era chinuit, relația era atât de sufocantă și de întunecată, că voiam s-o las baltă, dar nu puteam, eram prea slab, mă gândeam la Linda, îmi părea rău de ea, fără mine s-ar fi prăbușit, eram prea slab, o iubeam.

Au urmat prânzurile cu ea la Casa Filmului, unde stăteam și vorbeam despre orice, nerăbdători și gesticulând, sau acasă în apartament, sau în oraș, la cafenele, erau atât de multe de spus, atât de multe de ascuns, nu numai viața mea și viața ei așa cum fuseseră, ci și viața noastră așa cum era atunci, cu toți oamenii care o populau. Până atunci fusesem întotdeauna retras adânc înăuntrul meu, cântăream oamenii de acolo, ca din fundul unei grădini. Linda mă trăgea afară, până la marginea propriei ființe, unde totul era aproape și se simțea mai puternic. Au urmat filmele de la Cinematecă, nopțile în oraș, sfârșiturile de săptămână la Gnesta, la mama ei, liniștea din pădurea de acolo, unde uneori ea părea o fetiță și se vedea cât era de fragilă. Apoi a venit călătoria la Veneția, Linda *urla* că n-o iubeam, urla întruna. Seara beam și făceam dragoste cu o sălbăticie nouă, străină, dar și înfricoșătoare, așa părea nu pe moment, ci a doua zi, când mă gândeam la asta, era de parcă voiam să ne facem rău unul altuia. După ce Linda a plecat, abia suportam să ies afară, am stat și am încercat să scriu în podul apartamentului, abia reușeam să mă târăsc cele câteva sute de metri până la magazinul alimentar și înapoi. Pereții erau reci, aleile goale, canalele împânzite de gondole cu aspect de sicrie. Tot ce vedeam era mort, tot ce scriam, fără valoare.

Într-o zi, în timp ce stăteam așa, singur în apartamentul rece din Veneția, am ajuns să mă gândesc la ce-mi spusese Stig Sæterbakken în seara când începusem

relația cu Linda. Că în următorul lui roman va încerca să scrie ca mine.

Și dintr-odată m-am îmbujorat de rușine.

Fusese ironic, și eu nu-l înțelesesem.

Crezusem că vorbea SERIOS.

Ah, cât de orgolios trebuie să fii ca să crezi așa ceva? Cât de idiot? Nu exista nici o limită?

M-am ridicat repede, m-am năpustit pe scări în jos, mi-am luat hainele pe mine și am alergat pe alei de-a lungul canalelor vreme de o oră, încercând să las frumusețea apei murdare, gri-închis, pereții străvechi de cărămidă, splendoarea acestei lumi ticăloase și decăzute să stăvilească nepotolita ură de sine cu care mă inunda, val după val, înțelegerea ironiei lui Sæterbakken.

Într-o piață mare, unde intrai brusc, pe neașteptate, m-am așezat și am comandat o cafea, mi-am aprins o țigară și m-am gândit în cele din urmă că poate nu era chiar atât de grav.

Am dus ceșcuța la buze cu arătătorul și degetul mijlociu, care păreau aproape monstruos de mari pe lângă ea, m-am lăsat pe spate în scaun și m-am uitat în sus la cer. Adâncit în rețeaua labirintică de străzi și canale, nu-l observam niciodată, părea că rătăcesc în subterană. Când străduțele înguste se deschideau în piețe, și cerul se întindea deasupra acoperișurilor și turlelor de biserici, întotdeauna mă lua prin surprindere. Așa era, da: cerul există! Soarele există! Atunci parcă și eu deveneam mai deschis, mai luminos, mai ușor.

Căci, după cât îmi dădeam seama, Sæterbakken ar fi putut să creadă că răspunsul meu entuziast fusese DE ASEMENEA ironic.

Mai târziu în toamna aceea, temperatura a scăzut brusc, toată apa și toate canalele din Stockholm au înghețat, într-o după-amiază am mers împreună pe

gheață de la Söder până în centrul vechi, am șchiopătat pe-acolo precum cocoșatul de la Notre-Dame, Linda a râs și mi-a făcut poze, i-am făcut și eu, totul era clar, la fel și sentimentele mele pentru ea. Am developat fotografiile și ne-am uitat la ele stând într-o cafenea, de acolo am fugit acasă să facem dragoste, am închiriat două filme, am cumpărat o pizza și am stat în pat toată seara. E una din zilele pe care am să mi le amintesc întotdeauna, poate tocmai fiindcă obișnuitul și trivialul erau minunate.

Au venit apoi iarna și, cu ea, zăpada ce se rotea prin aer deasupra orașului. Străzi albe, acoperișuri albe, toate sunetele atenuate. Într-o seară când eram în oraș și mergeam fără scop și direcție prin toată albeața aceea și, poate din obișnuință, ne apropiaserăm de dealul în lungul căruia se întindea strada Bastugatan, Linda m-a întrebat unde mă gândeam să sărbătoresc Crăciunul. I-am spus că acasă la mama, în Jølster. Voia și ea. I-am spus că nu se poate, e prea devreme. De ce e prea devreme? Înțelegi doar. Nu, nu înțeleg. Nu, firește.

Am ajuns la ceartă. Stăteam furioși în restaurantul Bishops Arms, fiecare cu o bere în față, fără să ne spunem vreun cuvânt. Ca să mă revanșez, cadoul meu de Crăciun pentru ea a fost o excursie-surpriză; când m-am întors în a treia zi de Crăciun, am plecat spre aeroportul Arlanda, și ea nu știa încotro mergem până când i-am dat biletul spre Paris. Trebuia să stăm acolo o săptămână. Dar Linda s-a speriat, metropolele o agasau, se supăra din nimic și era în mod constant nerezonabilă. Când ne pregăteam să luăm cina în prima seară, și eu m-am simțit jenat în fața chelnerului fiindcă habar n-aveam cum să mă comport în locuri mai pretențioase, ea m-a privit plină de ură. Ah, era fără speranță! În ce mă băgasem! În ce se transforma viața mea? Voiam să merg prin magazine și să fac cumpărături, dar mi-am

dat seama că n-avea să se poată, cumpărăturile îi displăceau de dinainte şi acum le ura de-a dreptul, şi, dat fiind că a fi singură era pentru ea cel mai rău lucru, am lăsat-o baltă. Zilele puteau să înceapă bine, ca atunci când am fost la Turnul Eiffel, edificiul cu cel mai puternic aer de secol al XIX-lea pe care îl văzusem vreodată, şi apoi să se prăbuşească într-un hău negru şi iraţional sau puteau să înceapă prost şi să se sfârşească bine, ca atunci când am vizitat-o pe o prietenă a Lindei care locuia la Paris, chiar lângă cimitirul în care era îngropat Marcel Proust, unde am şi fost după aceea. Iar de revelionul pe care l-am petrecut într-un restaurant intim şi elegant, la sfatul lui Johs, prietenul meu francofil din Bergen, unde am fost răsfăţaţi în toate privinţele, am stat acolo strălucind ca pe vremuri, adică în urmă cu şase luni, iar apoi, la o oră după miezul nopţii, ne-am plimbat de mână de-a lungul Senei în drum spre hotel. Şi, orice fusese lucrul acela care o împovărase pe Linda la Paris, el a dispărut de îndată ce am păşit în aeroport ca să ne întoarcem acasă.

Proprietara apartamentului pe care îl închiriasem voia să-l vândă, aşa că, într-una din primele zile ale lunii ianuarie, mi-am mutat toate lucrurile, mai bine spus, toate cărţile, într-un depozit din afara oraşului, am făcut curat, am predat cheile, iar Linda s-a interesat la prietenii ei dacă ştiau de vreun birou pe undeva, şi da, Cora ştia de un soi de grup de freelanceri, aveau sediul sus în clădirea asemănătoare cu un castel ce trona în vârful colinei scunde de pe o latură a intersecţiei Slussen, la doar câteva sute de metri de apartamentul meu anterior, şi acolo am primit o încăpere unde am început să-mi petrec zilele. Era un nou început, am adăugat ultimele sute de pagini scrise la deja foarte lunga colecţie de începuturi de roman şi am

luat-o de la capăt. De data aceasta m-am agățat de pista cu îngerii. Am cumpărat unul dintre albumele mai ieftine de artă pline de poze cu îngeri, și una mi-a trezit interesul, ilustra trei îngeri care se plimbau printr-un peisaj italian, îmbrăcați după moda secolului al XVI-lea. Am scris despre cum cineva îi văzuse mergând pe acolo, un băiat care păzea niște oi, una dispăruse, și, căutând-o, printre niște copaci, el zărise îngerii. Era o privelişte rară, dar nu complet ieşită din comun, îngerii trăiau în păduri şi la marginea zonelor locuite de oameni, şi aşa era de când lumea. Bun, ajunsesem până aici. Care era povestea?

N-avea nimic de-a face cu mine, nimic din viața mea nu se regăsea aici, conştient sau inconştient, şi asta însemna că nu puteam să mă implic în ea şi s-o duc mai departe. Puteam la fel de bine să fi scris despre Peter Pan şi Grota Craniului.

Unde era povestea?

Zilele de lucru treceau una după alta fără nici un rezultat. Dar nu puteam decât să continui, altă variantă nu aveam. Oamenii cu care stăteam erau destul de simpatici, dar atât de impregnați de bunătatea de stânga, încât am rămas cu gura căscată când, după ce, într-o conversație cu unul dintre ei, în timp ce aşteptam să se prepare cafeaua, folosisem cuvântul „negrotei" şi fusesem corectat imediat, am descoperit că bărbatul care făcea curat în birou era negru. Erau solidari, egali şi politicoşi în limbaj, pe care îl aşterneau ca pe o plasă peste realitate, în timp ce dedesubtul ei nedreptatea şi discriminarea continuau să se manifeste. Dar nu le puteam spune asta. De două ori am avut spargeri; când am venit într-o dimineață, poliția era acolo şi făcea anchetă, se furaseră echipamente informatice şi fotografice. Din moment ce nu fusese spartă uşa exterioară, ci doar cea dinspre birourile noastre, concluzia a fost că probabil de

vină era cineva care avea cheie. După aceea am rămas și am discutat despre asta. Le-am spus că lucrurile nu sunt atât de greu de ghicit. Tot soiul de narcomani necunoscuți își făceau veacul cu un etaj mai jos. Sigur careva dintre ei pusese mâna pe cheie. Toată lumea s-a uitat la mine. Nu poți să spui așa ceva, a zis unul. M-am uitat la el fără să înțeleg. E o prejudecată, a continuat. Nu știm cine a fost. Poate fi oricine. Doar pentru că sunt narcomani și pentru că au un trecut mai problematic nu înseamnă că au dat spargere aici! Trebuie să le dăm o șansă! Am dat din cap și am fost de acord, nu puteam ști nimic sigur. Dar în interiorul meu eram zguduit. Văzusem gașca aceea care își făcea veacul pe scară înainte și după întâlnirile lor, erau indivizi care ar fi făcut orice pentru bani, nu era nici o prejudecată, era la mintea cocoșului.

Aceasta era Suedia despre care îmi povestise Geir. Și în clipa aceea i-am simțit lipsa, era o poveste pe placul lui. Dar el se afla la Bagdad.

În perioada aceea, încă primeam vizite din Norvegia, unul după altul, cunoscuții mei luau drumul Stockholmului, eu le arătam orașul, făceau cunoștință cu Linda, mâncam în oraș, plecam, mergeam să ne îmbătăm. Într-un weekend de iarnă târzie, trebuia să vină Thure Erik, conducea broscuța aceea veche cu care traversase odată Sahara – după spusele lui, în ideea de a nu se mai întoarce niciodată în Norvegia. Se întorsese de fapt, și acolo scrisese un roman important pentru mine, se numește *Zalep*, îmi plăcea atât de mult fiindcă era radical în gândire, părea diferit de orice altă gândire din romanele norvegiene, pentru că era lipsit de compromisuri și pentru că limbajul din el era atât de unic, propriu. Era straniu cât de mult din limbajul acela părea să facă parte din caracterul lui sau să fie în

acord cu el, lucru pe care nu-l observasem prima dată, fiindcă fusese o întâlnire extrem de superficială, într-o seară la Kunstnernes Hus, ci a doua, a treia şi a patra oară şi mai ales în săptămânile când locuiserăm în două căsuţe dintr-un camping din Telemark, lăsat în paragină pe timp de iarnă, cu râul susurând în apropiere şi cu cerul înstelat arcuit deasupra noastră. Era un bărbat masiv cu pumni enormi şi cu o faţă noduroasă, ochii îi erau vii şi îi trădau întotdeauna starea de spirit. Din moment ce îi admiram romanele, îmi venea greu să vorbesc cu el, tot ce spuneam era stupid, nu mă puteam compara, ca scriitor, cu ce făcea el, dar acolo, în Telemark, unde luam micul dejun împreună, băteam împreună cei doi kilometri până la şcoală, predam, cinam şi beam cafea sau bere seara împreună, era imposibil de evitat. Trebuia să vorbim. Îmi povestise despre gara de dinainte de Bø, care se numea Juksebø[1], şi râsese multă vreme de asta. Eu îi spusesem că haina mea nu era o haină, ci o haină de piele[2], de asta râsese şi mai tare, nu-i trebuise mai mult. Mintea îi mergea cu viteză, totul intra în zona lui de interes şi se ciocnea şi ricoşa de ceva din el, fiind astfel dus mai departe, căci în el totul trebuia să ducă orice gând mai departe, avea o mare sete de extrem, iar asta făcea ca lumea din jurul lui să apară constant într-o lumină nouă, o lumină thure-erik-lundiană, dar valabilă nu numai pentru el, iar asta pentru că până şi idiosincrazia acestui fapt se ciocnea şi ricoşa şi ea de ceva din el, de o tradiţie, de lecturile lui.

---

[1] Joc de cuvinte: *jukse* în norvegiană înseamnă „a trişa", deci denumirea s-ar putea înţelege, aproximativ, „Pseudobø". (n.tr.)

[2] Alt joc de cuvinte: *skinn*, cuvântul norvegian pentru „piele", are de asemenea sensul de „aparenţă înşelătoare", deci „geaca de piele" poate însemna şi o „pseudogeacă". (n.red.)

Nu sunt mulţi oameni care abordează lumea cu atâta forţă.

Era atent faţă de mine, mă simţeam ca un soi de frate mai mic de care el avea grijă şi căruia voia să-i arate diverse lucruri, şi era totodată curios cu ce Dumnezeu mă voi alege din toată povestea asta, după cum spunea. Într-o seară mă întrebase dacă voiam să citesc ceva ce scrisese, spusesem că da, bineînţeles, îmi întinsese două foi, începusem să citesc, era un început absolut fantastic, o încărcătură de dinamită exploda apocaliptic într-un sat uitat de lume, un copil fugise de la şcoală în pădure, era magic, dar, când, întâmplător, ridicasem capul din foi şi mă uitasem la el, el stătea cu faţa ascunsă în mâinile lui mari, ca un copil ruşinat.

–Ah, e atât de jenant! spusese. Îmi vine să intru în pământ de ruşine.

Ce?

Era nebun?

Bărbatul acesta, cu toată fiinţa sa, în egală măsură încăpăţânat şi generos, flexibil şi îndărătnic, urma să vină în vizită la mine şi la Linda la Stockholm.

Cu două zile înainte a trebuit să mergem la o petrecere aniversară. Mikaela împlinea treizeci de ani. Locuia într-o garsonieră în Söder, nu departe de Långholmen, care acum era plină ochi de oameni, noi stăteam într-un colţ, vorbeam cu o femeie care conducea un soi de organizaţie pentru pace, din ce înţelesesem, şi cu bărbatul ei, inginer la o fabrică de telefoane. Erau simpatici, am băut vreo două beri, aveam chef de ceva mai zdravăn, am găsit o sticlă de tărie şi am început să beau din ea. M-am îmbătat tot mai rău, s-a lăsat noaptea, oamenii au început să plece acasă, noi am mai rămas, eu, în cele din urmă, am ajuns într-un asemenea hal, că stăteam şi mototoleam şerveţele şi le aruncam în capul celor din

apropiere. Rămăsese doar cercul intim, cei mai apropiaţi prieteni ai Lindei, şi, când nu mă amuzam azvârlindu-le cocoloaşe de hârtie în cap, bolboroseam despre tot ce-mi trecea prin minte şi râdeam ca un apucat. Am încercat să spun câte ceva frumos despre fiecare, nu prea mi-a reuşit, dar intenţia mea a fost în orice caz clară. Până la urmă, Linda m-a tras afară, eu am protestat, de ce acum, când ne simţeam atât de bine? dar ea m-a smucit, mi-am pus sacoul şi apoi m-am trezit dintr-odată pe stradă, în drum spre casă. Linda se uita la mine furioasă. Eu nu pricepeam nimic, ce mai era acum? Eram atât de beat. Nimeni nu se mai îmbătase, nu observasem? Doar eu. Toţi ceilalţi douăzeci şi cinci de oaspeţi fuseseră treji. Aşa era în Suedia, scopul unei seri reuşite era ca toată lumea să părăsească petrecerea în aceeaşi stare ca la sosire. Eu eram obişnuit ca oamenii să bea până cădeau în nesimţire. Nu cumva sărbătoriserăm treizeci de ani de viaţă? Nu, o făcusem de râs, niciodată nu se mai simţise atât de stânjenită, veniseră acolo cei mai buni prieteni ai ei, şi pe urmă apărusem şi eu, bărbatul ei, despre care ea vorbise incredibil de frumos, stătuse acolo bâlbâindu-se, aruncând cocoloaşe de hârtie în oameni şi insultându-i, fără să se controleze câtuşi de puţin.

M-am enervat. Depăşise orice limită. Sau poate eram eu atât de beat, că nu mai aveam nici o limită. Am urlat la ea, i-am spus cât de îngrozitoare este, că singura ei preocupare era să îmi fixeze mie limite, să mă împiedice, să mă ţină cât mai strâns lipit de ea. Era un comportament bolnav, i-am strigat, eşti bolnavă! Te las naibii baltă! N-ai să mă mai vezi niciodată!

Am luat-o din loc cât mai repede. Ea a venit în fugă după mine.

Eşti beat, a spus. Calmează-te! Putem vorbi mâine despre asta. Nu poţi merge în oraş în starea în care eşti.

De ce dracu' să nu pot? am spus şi i-am smucit mâna de pe mine. Ajunsesem la ultimul petic de parc ce despărţea strada ei de următoarea. Nu vreau să te mai văd vreodată în faţa ochilor! am strigat, am trecut pe cealaltă parte şi am luat-o înspre staţia de metrou Zinkensdamm. Linda s-a oprit în faţa blocului ei şi a strigat după mine. Nu m-am întors. Am traversat zona Söder, am trecut prin centrul vechi şi am ajuns până la Gara Centrală la fel de nervos. Planul meu era simplu: urma să iau trenul către Oslo, să plec din oraşul ăsta mizerabil şi să nu mă mai întorc niciodată. Niciodată. Niciodată. Ninsese, era frig, dar furia mă încălzea. În gară abia am reuşit să disting literele de pe panoul de afişaj, dar, după o clipă de concentrare, pe care a trebuit s-o folosesc şi ca să-mi păstrez echilibrul, am văzut că aveam un tren pe la nouă-zece dimineaţa. Acum era patru.

Ce-aş fi putut să fac între timp?

Mi-am găsit o bancă ceva mai în fund şi m-am întins să dorm. Ultimul gând înainte să adorm a fost că nu trebuia să şovăi la trezire, ci să rămân la decizia de a părăsi de tot Stockholmul, indiferent de cât de beat aş fi fost.

Un agent de pază m-a scuturat de umăr, şi am deschis ochii.

–Nu poţi sta aici.

–Aştept un tren, am spus şi m-am ridicat greoi.

–În regulă. Dar nu ai voie să dormi.

–Pot să stau în fund?

–Nici măcar. Eşti beat, nu-i aşa? Poate e mai bine să te duci acasă.

–OK, am spus şi m-am ridicat.

Dumnezeule! Încă eram beat.

Trecuse puţin de ora opt. Staţia era plină de oameni. Nu voiam decât să dorm. Cu capul groaznic de greu, arzând totodată de un soi de febră, încât nici o impresie nu-mi rămânea, tot ce vedeam aluneca şi se pierdea,

mi-am târât picioarele prin coridoarele staţiei de metrou, m-am urcat într-un tren, am coborât la Zinkensdamm, am urcat în bloc, nici nu aveam cheie, aşa că a fost nevoie să bat în uşă.

Trebuia să dorm. De tot restul nici că-mi păsa.

Linda a venit în fugă din hol, în spatele uşii de sticlă.

– Ah, deci ai venit! a spus şi m-a strâns de braţe. Mi-a fost atât de teamă! Am sunat la toate spitalele din oraş, să întreb dacă n-au primit vreun norvegian înalt... Unde ai fost?

– La Gara Centrală, am spus. Voiam să iau trenul spre Norvegia. Dar acum trebuie să dorm. Lasă-mă în pace şi nu mă trezi!

– OK, a spus. Vrei ceva când te scoli? Cola, şuncă?

– Mi-e totuna, am spus şi am dat buzna în apartament, mi-am smuls hainele de pe mine, m-am băgat sub plapumă şi am adormit în clipa următoare.

Când m-am trezit, afară era întuneric. Linda stătea pe scaunul din bucătărie şi citea la lumina lămpii în formă de pasăre care, înaltă şi subţire, într-un picior şi cu capul puţin înclinat, lumina deasupra ei.

– Bună! a spus ea. Cum eşti?

Mi-am umplut un pahar cu apă şi l-am golit dintr-o înghiţitură.

– Bine, am spus. Dacă faci abstracţie de teamă.

– Îmi pare foarte rău pentru ieri, a spus şi a aşezat cartea pe mânerul scaunului, apoi s-a ridicat.

– Şi mie.

– E adevărat că ai vrut să pleci?

Am dat din cap.

– Am vrut. Mi-ajunsese.

Ea m-a luat în braţe.

– Înţeleg, a spus.

– Şi nu e doar întâmplarea cu petrecerea. Sunt mult mai multe.

–Da.

–Vino, hai să mergem în camera de zi!

Mi-am umplut iar paharul şi m-am aşezat la masă. Linda m-a urmat şi a aprins lumina din plafon.

–Ţii minte prima dată când am venit aici? am întrebat. În camera asta, vreau să spun.

A dat din cap.

–Ai spus că ai impresia că-ţi sunt drag.

–Era un eufemism.

–Da, acum ştiu asta. Dar atunci m-am simţit jignit. „Drag" în norvegiană sună slăbuţ, se spune „un prieten drag". *Nu ştiam* că „drag" în suedeză e acelaşi lucru cu „îndrăgostit" în norvegiană. Am crezut că începeai să mă placi puţin şi că poate se întrezărea ceva la orizont. Aşa am interpretat eu.

A zâmbit slab şi şi-a coborât privirea.

–Am riscat totul atunci, a spus. Te-am adus aici şi ţi-am spus tot ce simţeam pentru tine. Şi tu ai fost atât de rece. Ai spus că putem foarte bine să fim prieteni, îţi aminteşti? Am riscat totul şi am pierdut. Am fost disperată când ai plecat.

–Dar acum suntem aici.

–Da.

–Nu poţi să-mi spui tu ce să fac, Linda. Nu se poate. O să plec până la urmă. Şi nu mă refer numai la băutură. Mă refer la tot. Nu poţi.

–Ştiu.

A urmat o pauză.

–Nu aveam nişte chiftele în frigider? am spus. Mi-e groaznic de foame!

A dat din cap.

Am intrat în bucătărie, am răsturnat chiftelele într-o tigaie şi am pus spaghetele la fiert. Am observat că Linda venise în spatele meu.

– În vară n-a fost nimic în neregulă, am reluat. Cu băutura, vreau să spun. Atunci nu aveai nimic împotrivă, nu?

– Nu. Atunci a fost extraordinar. Acum mi-e teamă să depăşesc limitele, dar atunci nu era aşa, cu tine mă simţeam complet în siguranţă. Nici o clipă n-am avut impresia că situaţia ar putea să se schimbe radical şi să devină maniacală sau pur şi simplu urâtă. Părea complet stabilă. Şi nu mai simţisem niciodată înainte aşa ceva. Dar acum e altfel. Nu mai suntem în acelaşi punct.

– Nu, am spus şi m-am întors, în timp ce untul începea să se scurgă printre chiftelele din tigaie. Aşadar, unde suntem?

A ridicat din umeri.

– Nu ştiu, însă simt că am pierdut ceva. Ceva s-a sfârşit. Şi mi-e teamă că şi restul va dispărea.

– Dar nu-mi poţi forţa mâna. După mine, ăsta e cel mai bun mod de a face totul să dispară.

– Evident. Ştiu foarte bine.

Am turnat sare în apa pentru spaghete.

– Mănânci?

A dat din cap şi şi-a şters lacrimile cu degetele.

Thure Erik a ajuns a doua zi pe la ora două şi, imediat ce a păşit înăuntru, a umplut tot apartamentul acela strâmt cu fiinţa sa. Am mers cu el la câteva anticariate, s-a uitat la nişte cărţi vechi de ştiinţele naturii, iar apoi ne-am dus la Pelikan, am cinat şi am băut bere până la ora închiderii. I-am povestit despre noaptea petrecută în gară şi despre cum mă hotărâsem să iau trenul înapoi în Norvegia.

– Dar trebuia să vin *eu*! a spus el. Ar fi trebuit să fac şi eu cale întoarsă?

– Exact la asta m-am gândit când m-am trezit, am spus. Fir-ar al naibii, vine Thure Erik Lund, aşa că nu mă pot duce acasă.

El a râs şi a început să-mi povestească despre o relaţie atât de furtunoasă, încât cea dintre mine şi Linda părea prin comparaţie o comedie inofensivă. Am băut douăzeci de beri în seara aceea, şi tot ce-mi amintesc din ultimele ore e un beţivan bătrân cu care Thure Erik a intrat în vorbă şi care se aşezase la masa noastră spunând tot timpul că eram frumos, un băiat atât de frumos. Thure Erik râdea şi mă înghiontea, încercând să-l tragă de limbă despre viaţa lui. Şi apoi îmi aduc aminte că ne aflam în faţa blocului şi că el s-a urcat în maşină şi s-a întins să doarmă pe bancheta din spate, în timp ce fulgi uşori de zăpadă se roteau sub cerul gri şi rece.

O cameră şi o bucătărie, asta era arena noastră. Aici găteam, mâncam, dormeam, făceam dragoste, vorbeam, ne uitam la televizor, citeam, ne certam, primeam toate vizitele. Era mic şi îngust, dar mergea, ne descurcam, reuşeam să supravieţuim. Şi totuşi, dacă urma să avem copii, lucru despre care vorbeam deja tot timpul, trebuia să facem rost de un apartament mai mare. Mama Lindei avea unul în centrul oraşului, doar două camere, dar mai mult de optzeci de metri pătraţi, un adevărat teren de fotbal în comparaţie cu al nostru. Ea nu mai folosea apartamentul, dar îl închiria, şi ne-a spus că putem să-l luăm noi. Nu în mod direct, nu era legal, în Suedia contractele de închiriere sunt personale şi valabile pe viaţă, dar puteam să facem un artificiu: mama Lindei prelua apartamentul fiicei sale, iar noi, pe al ei.

Într-o zi am mers să-l vedem.

Era cel mai burghez apartament pe care îl văzusem vreodată. Un şemineu enorm, în stil rusesc, din secolul trecut, trona într-un capăt al sufrageriei, cu o faţadă masivă de marmură, un altul, la fel de înalt, dar mai puţin masiv, se afla în dormitor. Lambriuri albe, frumos sculptate, de-a lungul tuturor pereţilor, decoruri de gips

pe tavanul înalt de peste patru metri. Un superb parchet cu model în zigzag pe podea. Mobila era la fel: greoaie, ornamentată, de la sfârşitul secolului al XIX-lea.

– Putem oare locui aici? am spus în timp ce ne uitam împrejur.

– Nu, chiar nu putem, a spus Linda. N-ar fi mai bine să facem schimb cu un apartament din Skärholmen sau ceva de genul? Aici totul e inert.

Skärholmen era una dintre suburbiile pline de imigranţi, fuseserăm la piaţa de acolo într-o sâmbătă şi ne izbiseră vitalitatea şi diversitatea din jur.

– La asta mă gândesc şi eu, am spus. E aproape imposibil să facem locul ăsta să fie *al nostru*.

Şi totuşi, ideea de a ne muta acolo avea ceva atrăgător. Un apartament mare, frumos, în centrul oraşului. Avea vreo importanţă dacă ne pierdeam în camere? Sau poate reuşeam să ne luptăm cu ele, să le înduplecăm, să le transformăm spiritul burghez în ceva al nostru, propriu.

Întotdeauna tânjisem după spiritul burghez. După decenţă. După toate formele ţepene şi regulile bine stabilite care ţin interiorul la locul lui, îl reglementează ca să poţi conviețui cu el şi nu-i dau voie să-ţi întoarcă viaţa pe dos. Şi totuşi, de fiecare dată când îl întâlnisem, de exemplu, acasă la bunicii mei paterni sau la tatăl lui Tonje, era de parcă, dimpotrivă, acest spirit scotea la iveală cealaltă parte din mine, tot ce uram la mine însumi, tot ce nu se potrivea, tot ce se revărsa din forme şi din rame.

Dar aici? Eu, Linda şi un copil? O viaţă nouă, un oraş nou, un apartament nou, o fericire nouă?

Închipuirea aceasta a câştigat în faţa primei impresii sumbre, lipsite de viaţă, pe care ne-o făcuse apartamentul, am vorbit cu tot mai multă căldură şi entuziasm după ce am făcut dragoste în patul de acolo; şi, în timp ce stăteam întinşi apoi, fiecare cu perna sa sub cap, şi

fumam, n-am mai avut nici o îndoială: noua noastră viață începea aici.

La sfârșitul lui aprilie, Geir s-a întors din Irak, am luat cina la un restaurant american din centrul vechi, era atât de entuziast și de plin de viață cum nu-l mai văzusem până atunci, și au trecut câteva săptămâni până când experiențele lui de acolo, oamenii pe care îi întâlnise, cu care în cele din urmă m-am familiarizat și eu pe deplin, au lăsat loc și pentru altceva, atât în el, cât și în conversațiile pe care le purta. La începutul lui mai, eu și Linda ne-am mutat lucrurile, Anders ne-a ajutat, iar când am fost gata, ne-am dus să facem curățenie în apartament. A durat toată după-amiaza și toată seara, dar, la un moment dat, când încă nu terminaserăm, Linda s-a lăsat în jos, sprijinindu-se cu spatele de perete.

– Mi-ajunge! a strigat. Nu mai pot!

– Încă o oră, am spus. Cel mult una și jumătate. Hai că mai poți!

Avea lacrimi în ochi.

– Mai bine s-o sunăm pe mama! a spus. Nu trebuie să terminăm noi totul. Vine ea mâine și se ocupă de restul. Nu e nici o problemă, sunt sigură.

– Vrei să vină altcineva să-ți facă ție curățenie? am spus. Să strângă mizeria după tine? Nu poți striga după mama de fiecare dată când se ivesc probleme. Ce naiba, doar ai treizeci de ani!

A oftat.

– Da, știu. Doar că sunt epuizată. Și ea *poate* să vină. Nu e o problemă.

– Dar este pentru mine. Și ar trebui să fie și pentru tine.

A apucat cârpa, s-a ridicat și a continuat să frece rama ușii de la baie.

– Dar pot să fac eu restul, am spus. Tu du-te! Vin şi eu mai târziu.

– Eşti sigur?

– Da. E în regulă.

– OK.

S-a îmbrăcat şi a ieşit în întuneric, eu am terminat de curăţat, şi era adevărat ce spusesem, nu m-a deranjat. A doua zi mi-am mutat lucrurile, mai exact toate cărţile, care acum ajunseseră la două mii cinci sute, fapt pe care Anders şi Geir l-au blestemat din toată inima în timp ce descărcau lăzile din lift şi le duceau în apartament. Geir a comparat operaţiunea, firește, cu mutarea lăzilor cu muniţie de către puşcaşii marini americani, lucru care pentru el era la distanţă de doar câteva săptămâni în trecut, dar care pentru mine era la fel de străin ca diligenţele sau vânătoarea de bizoni. Când toate lucrurile noastre au fost adunate în două mormane imense în cele două camere, am început să văruiesc pereţii, în timp ce Linda s-a dus în Norvegia să facă o emisiune radio despre 17 mai. Urma să locuiască la mama mea, pe care o întâlnise doar în cursul celor câtorva ore petrecute împreună la Stockholm. După ce se urcase în tren, am sunat-o pe mama, era ceva ce mă deranja, toate urmele pe care le lăsase Tonje, în special fotografia de nuntă, care atârna în continuare pe perete când fusesem acolo de Crăciun, şi albumul cu poze de nuntă. Nu voiam s-o expun pe Linda la aşa ceva, nu voiam să aibă sentimentul că era la periferia vieţii mele, un soi de substitut, şi, după o mică introducere în care ne-am povestit reciproc ce se mai întâmplase în ultima vreme, am început să dau târcoale subiectului. Ştiam că e stupid, umilitor pentru toţi – eu, ea şi Linda –, dar nu puteam să las lucrurile aşa, nu suportam gândul că ar fi putut-o răni pe Linda, deci într-un final i-am spus mamei ce şi cum. Putea să dea jos poza de nuntă sau cel puţin s-o mute

într-un loc mai discret? Da, sigur că putea, de fapt era deja dată jos, doar nu mai eram căsătoriți. Și albumul foto? am întrebat. Știi tu, de la nuntă. Crezi că ai putea să-l pui undeva mai ferit? Vai, dragul meu! a spus mama. Dar e albumul meu foto! Reprezintă o perioadă din viața mea. Nu vreau să-l ascund. Pe Linda n-o s-o deranjeze, sunt sigură, doar știe că ai fost căsătorit. Sunteți amândoi oameni maturi. OK, am spus, ai dreptate, e albumul tău. Numai că nu vreau s-o rănesc. N-ai s-o rănești, a spus mama, e în regulă.

A fost un act curajos din partea Lindei să meargă să stea la ea, o mână întinsă, și a mers bine, am vorbit la telefon de mai multe ori în timpul zilei, ea despre cum era copleșită de peisajul din vestul țării, cum tot verdele, albastrul și albul acela, munții înalți și fiordurile adânci, aproape fără picior de om, și soarele tot timpul arzător o transpuneau într-o stare ca de vis. M-a sunat de la un hostel din Balestrand, mi-a descris priveliștea de la fereastră, mișcarea valurilor pe care o auzea când se apleca peste geam, și în vocea ei se întrevedea viitorul. Indiferent de ce spunea, vorbea de noi doi, așa am perceput-o eu. Frumusețea lumii era strâns legată de noi doi, fiindcă eram împreună în ea, da, s-ar fi putut spune că noi eram lumea. Eu i-am povestit cât de frumoase deveniseră acum cele două camere, care nu mai erau gri, ci albe. Și în vocea mea se întrevedea viitorul. Mă bucuram că se va întoarce acasă și va vedea ce făcusem și mă bucuram că vom locui acolo, în centrul orașului, și că vom avea copilul pe care hotărâserăm să-l avem. Am închis, am văruit mai departe, a doua zi era 17 mai, după-amiază au venit în vizită Espen și Eirik. Fuseseră la un seminar de critică literară la Biskops-Arnö. Am mers în oraș să mâncăm, le-am făcut cunoștință cu Geir, s-a înțeles bine cu Eirik, în sensul că s-au apucat să discute liber despre una-alta, dar nu atât de bine cu Espen. Geir a spus câteva truisme,

Espen le-a contestat, şi, când Geir şi-a dat seama, a îngheţat, şi asta a fost. Ca de obicei, am încercat să mediez, adică să-i întind o mână lui Espen şi alta lui Geir, dar era prea târziu, n-aveau să mai discute, să se mai placă sau să se mai respecte vreodată. Eu îi plăceam pe amândoi, ca să nu spun pe toţi trei, dar viaţa mea fusese mereu astfel, părţile ei erau strict compartimentate, în fiecare dintre ele mă comportam cu totul altfel, şi mă simţeam prins la mijloc când erau aduse împreună, aşa încât nu puteam fi într-un mod sau în altul, ci trebuia tot timpul să le amestec, cu alte cuvinte să mă comport într-un fel bizar sau să tac. Îmi plăcea atât de mult Espen tocmai pentru că era Espen, iar Geir tocmai pentru că era Geir, şi această trăsătură a mea de caracter, în principiu plăcută, cel puţin în ochii mei, era şi cea care întotdeauna îmi dădea o senzaţie de falsitate.

Linda stătuse cu familia mea toată ziua, aşa mi-a povestit în dimineaţa următoare; mersese împreună cu mama, cu maşina, până la Dale, unde sus pe deal locuiau la o fermă sora mamei, Kjellaug, şi soţul ei, Magne, şi sărbătoriseră 17 mai în mod tradiţional. Ea intervievase oameni, şi, din ce-mi povestea, totul i se părea profund exotic. Discursurile, costumele populare, parada, procesiunea copiilor. Dimineaţa văzuseră cerbi la marginea pădurii şi, în drum spre casă, delfini care făceau salturi în fiord. Mama spusese că era semn bun, aduceau fericire.

Nu erau prea des delfini acolo, eu însumi îi văzusem doar de vreo două ori, prima dată de la mică distanţă, într-o barcă, în fiord, împreună cu bunicul din partea mamei, era ceaţă şi linişte deplină, şi apoi apăruseră delfinii, întâi se auzise doar sunetul, ca prora unei bărci cu pânze brăzdând apa, apoi se arătaseră corpurile lucioase, gri-închis şi netede. Se tot scufundau şi pe urmă ieşeau la suprafaţă. Bunicul spusese la fel ca mama, dacă

îi vezi, îți aduc fericirea. Linda era entuziasmată, dar totodată obosită, fusese obosită pe tot parcursul excursiei, și mersul pe șoselele acelea șerpuitoare îi provocase și rău de mașină, așa că se culcase devreme, mi-a spus. În seara dinainte fusese la sora cea mai mică a bunicii, Alvdis, cu zece ani mai în vârstă decât mama, și la soțul ei, Anfinn, un bărbat mărunt, dar vânjos, cu o fire voioasă și o personalitate intensă care Lindei îi plăcuseră, lucru reciproc, se părea, pentru că el își scosese toate suvenirele din perioada când mergea la vânătoare de balene și îi povestise despre toate experiențele lui de atunci, probabil motivat în plus de microfonul pe care Linda îl ținea între ei. Făcuseră clătite din ouă de pinguin! mi-a povestit ea și a râs, deși era în același timp puțin îngrijorată de înregistrare – Anfinn vorbea atât de apăsat în dialectul din Jølster, încât cu siguranță avea să fie de neînțeles pentru suedezi.

Espen a plecat dimineață, dar Eirik a rămas, a umblat prin oraș o vreme, în timp ce eu am stat să pun în ordine ultimele cărți și să scot din casă ultimele cutii, pentru ca totul să fie pregătit când Linda sosea a doua zi dimineață. În seara aceea am ieșit iar în oraș și, când ne-am întors, am stat și am băut toată noaptea tărie cumpărată de la *duty free*. În tot timpul acesta, eu și Linda am făcut schimb de mesaje, se simțise rău, fusese obosită, asta putea să însemne un singur lucru, nu? Mesajele au devenit tot mai pasionate și mai afectuoase, dar până la urmă ea mi-a urat noapte bună, dragul meu prinț, poate mâine va fi o zi de sărbătoare!

Când m-am dus la culcare pe la șapte, flăcările alcoolului ardeau în mine atât de intens, încât nu mai vedeam în jur, mă simțeam de parcă totul era acum eul meu interior, așa cum se întâmpla când mă făceam praf. Am avut totuși suficientă prezență de spirit să pun ceasul să sune la nouă. Trebuia s-o iau pe Linda de la gară.

La ora nouă încă nu-mi revenisem. Doar mobilizându-mi toată voința am reușit să mă ridic în picioare. M-am târât până în baie, am făcut duș, mi-am luat pe mine niște haine curate, i-am strigat lui Eirik că plec, el dormea complet îmbrăcat pe canapea, s-a ridicat cu mare greutate și a spus că iese în oraș să ia micul dejun, i-am strigat că ne putem întâlni pe la douăsprezece la restaurantul unde fuseserăm ieri, el a dat din cap, m-am împleticit pe scări în jos și am ajuns în stradă, unde soarele strălucea puternic și asfaltul mirosea a primăvară.

Pe drum, m-am oprit și am cumpărat o cola, am băut-o pe loc, am mai luat una. Mi-am privit fața în vitrina unui magazin. Nu arăta bine. Ochi mijiți, roșii. Trăsături istovite.

Aș fi dat orice să pot amâna întâlnirea cu trei ore. Dar nu se putea, trenul Lindei sosea în stație peste treisprezece minute, tocmai cât îmi trebuia ca să ajung la gară.

Ea era toată fericită și ușoară ca un fulg când a coborât pe peron, s-a uitat în jur după mine cu zâmbetul pe buze, i-am făcut semn cu mâna, mi-a făcut și ea și a pornit spre mine trăgând de valiză.

S-a uitat la mine.

– Bună! am spus.

Am făcut un pas în față și am îmbrățișat-o.

– Bună! am spus din nou. Am stat până târziu ieri, dar nu-i nimic grav. Am fost acasă cu Eirik.

– Duhnești a băutură, a spus ea și s-a desprins de mine. Cum poți să-mi faci așa ceva? Tocmai astăzi?

– Scuze! am spus. Dar nu e atât de grav, nu?

Nu mi-a răspuns, a luat-o din loc. N-a scos nici un cuvânt cât timp am traversat gara. Pe scările către podul Klarabergsviadukten a început să mă ia la rost. A tras de ușa farmaciei de sus, dar era duminică, era închis. Am coborât înspre farmacia aflată vizavi de magazinul universal NK. A fost furioasă tot drumul. Eu mergeam ca

un câine în spatele ei. Cealaltă farmacie era deschisă, sunt sătulă de tine ca de mere acre, a spus, nu înțeleg de ce stau cu tine, nu te gândești decât la persoana ta. N-a contat deloc ce s-a întâmplat ieri? Apoi a venit rândul ei, a cerut un test de sarcină, l-a primit, a plătit, am ieșit, am urcat pe Regeringsgatan, a continuat să-mi arunce acuzații în flux constant, trecătorii se uitau la noi, dar ei nu-i păsa, furia aceea, de care mă temusem întotdeauna o stăpânea complet. Am vrut s-o rog să termine, să fie amabilă, îmi cerusem scuze și nu făcusem practic nimic, nu exista nici o legătură între mesajele noastre și faptul că eu băusem cu un oaspete din Norvegia, nici între faptul că mă îmbătasem și testul de sarcină pe care îl avea în mână, dar ea nu vedea lucrurile așa, pentru ea toate însemnau același lucru, era o romantică, avea un vis despre noi doi, despre iubire și despre copilul nostru, iar comportamentul meu i-l distrusese sau îi aducea aminte că e doar un vis. Eram un om rău, iresponsabil, cum îmi putuse trece prin cap să devin tată? Cum puteam s-o fac să suporte așa ceva? Mergeam lângă ea și ardeam de rușine pentru că oamenii se uitau la noi, de vinovăție pentru că mă îmbătasem, de teamă fiindcă, în furia ei violentă, mă ataca pe mine și tot ce eram eu. Era umilitor, dar, câtă vreme avea dreptate, câtă vreme era așa cum spunea ea, că în ziua aceea s-ar fi putut să aflăm că vom avea un copil, iar eu o întâmpinasem beat, nu puteam să-i cer să termine sau să-i spun să se ducă naibii. Avea dreptate sau cel puțin avea dreptul, trebuia să plec capul și să înghit.

Mi-a trecut prin gând că, poate, Eirik era prin apropiere și mi-am plecat capul și mai mult, nici nu-mi puteam închipui ceva mai oribil, să mă vadă astfel cineva cunoscut.

Am urcat scările și am intrat în apartament. Proaspăt văruit, toate lucrurile la locul lor: aceasta era casa noastră.

Linda nu i-a aruncat nici o privire.

M-am oprit în mijlocul camerei.

Mă lovise cu supărarea ei așa cum un boxer lovește într-un sac. De parcă aș fi fost un obiect. De parcă n-aș fi avut sentimente, da, de parcă n-aș fi avut viață interioară, de parcă aș fi fost un corp vid ce rătăcea prin viața ei.

Știam că așteaptă un copil, eram absolut sigur, fusesem din clipa în care făcuserăm dragoste. Mă gândisem chiar atunci: acum vom avea un copil.

Și așa era.

Și, dintr-odată, în timp ce stăteam acolo în mijlocul camerei, am simțit cum întreaga mea ființă se deschide. Am rămas complet fără apărare. N-aveam cu ce să mă opun. Am început să plâng. Plânsul acela în care pierdeam complet controlul și totul cădea în grotesc.

Linda s-a oprit, s-a întors și s-a uitat la mine.

Niciodată nu mă văzuse plângând. Nu mai plânsesem de la moartea tatei, de la care în curând se împlineau cinci ani.

Părea îngrozită.

M-am întors, nu voiam să mă vadă așa, umilința era de zece ori mai mare, nu numai că nu mai eram om, dar nici măcar bărbat.

Dar faptul că m-am întors nu mi-a fost de nici un folos. Nu mi-a fost de nici un folos că mi-am acoperit fața cu mâinile. Că m-am îndreptat spre hol. Era copleșitor, plângeam cu violență, toate zăgazurile mi se rupseseră.

– Dar, Karl Ove, a spus ea în spatele meu. Dragul meu Karl Ove! N-a însemnat nimic. Am fost doar foarte dezamăgită. Dar nu contează, nu contează! Dragul meu Karl Ove! Nu plânge! Nu plânge!

Nu, nici eu nu voiam să plâng. Ultimul lucru pe care-l voiam era ca ea să mă vadă plângând.

Dar nu mă puteam abține.

A încercat să mă ia în braţe, dar am dat-o la o parte. Am încercat să-mi trag răsuflarea. Mi-a ieşit un suspin jalnic, tremurător.

– Îmi cer scuze, am spus. Îmi cer scuze! N-am vrut!

– Îmi pare atât de rău!

– Da, ne-am întors de unde am plecat, am spus şi am zâmbit printre lacrimi.

Şi ochii ei erau în lacrimi, şi a zâmbit şi ea.

– Da, a spus.

– Da.

Am mers la baie, m-a străbătut un nou suspin, un nou tremurat când am răsuflat adânc, dar apoi, după ce mi-am dat de câteva ori cu apă rece pe faţă, mi-a trecut.

Linda stătea încă în hol când am ieşit.

– Eşti mai bine? a spus.

– Da. A fost o aiureală. Băuta de ieri trebuie să fi fost de vină, m-am simţit dintr-odată fără nici o apărare. Totul mi s-a părut imposibil.

– Nu contează că ai plâns.

– Nu, pentru tine nu. Dar mie nu-mi place. Aş prefera să nu mă fi văzut aşa. Dar acum faptul e consumat. Acum ştii. Cum sunt.

– Da, eşti un om bun.

– Serios acum! am spus. Încetează! Am terminat. Nu ţi se pare că e frumos aici?

A zâmbit.

– E fabulos.

– Bine.

Ne-am îmbrăţişat.

– Dar... am spus. Nu vrei să verifici?

– Acum?

– Da.

– În regulă. Doar mai ţine-mă puţin în braţe!

Am ţinut-o.

– Dar acum?

A râs.

–OK. A intrat în baie şi a ieşit apoi cu beţişorul alb în mână. Mai durează câteva minute.

–Dar tu ce crezi?

–Nu ştiu.

A intrat în bucătărie, şi eu am urmat-o. S-a holbat la beţişorul alb.

–Se întâmplă ceva?

–Nu. Nimic. Ah, poate că nu-i nimic. Am fost foarte sigură că era.

–Ba era. Te-ai simţit rău. Obosită. Câte semne-ţi mai trebuie?

–Unul.

–Uită-te! E albastru, nu?

N-a spus nimic.

Apoi s-a uitat în sus la mine. Ochii îi erau întunecaţi şi serioşi, ca ai unui animal.

–Da, a spus.

N-am putut să aşteptăm cele trei luni obligatorii ca să dăm vestea. Deja trei săptămâni mai târziu, Linda a sunat-o pe mama ei, care a plâns de bucurie la capătul firului. Reacţia mamei mele a fost mai rezervată, a spus că era foarte bine, dar, după o clipă, a ieşit la iveală faptul că se gândea dacă eram pregătiţi. Linda era cu şcoala, eu, cu scrisul. Vom vedea, am spus, vom vedea în ianuarie. Ştiam că mama avea întotdeauna nevoie de timp pentru schimbări, trebuia să cântărească lucrurile mai întâi şi apoi îşi schimba poziţia şi accepta noul. Yngve, pe care l-am sunat imediat după aceea, a spus: ah, ce veşti bune! Da, am făcut eu, stând în curtea din spate şi fumând. Şi când e sorocul? a întrebat el. În ianuarie. Felicitări! a spus. Mulţumesc. Dar scuză-mă, a urmat Yngve, sunt cu Ylva pe un teren de fotbal, de

fapt, sunt puțin ocupat, nu putem vorbi mai târziu? Ba da, sigur, am spus și am închis.

Mi-am aprins încă o țigară și am observat că nu eram pe deplin mulțumit de reacțiile lor. Doar urma să am un COPIL, ce naiba! Era un eveniment COLOSAL!

Dar ceva se întâmplase când mă mutasem în Suedia. Țineam legătura la fel de mult ca înainte, nu asta era, dar ceva se schimbase, și m-am întrebat dacă se schimbase înăuntrul meu sau în al lor. Stăteam mai departe de ei, și despre viața mea, care părea că se metamorfozase fundamental de la o clipă la alta, plină cu locuri, oameni și sentimente noi, nu mai puteam vorbi cu aceeași ușurință ca înainte, pe vremea când locuiam în același mediu, în acea continuitate care începuse în Tybakken și se prelungise mai întâi în Tveit și apoi în Bergen.

Nu, probabil căutam prea multe explicații. Reacția lui Yngve nu fusese atât de diferită de cea manifestată cu șapte ani în urmă, când îl sunasem și-i povestisem că romanul scris de mine fusese acceptat. Serios? zisese el laconic. Foarte bine. Pentru mine era cel mai grozav lucru care mi se putea întâmpla, aproape mi se făcuse rău la auzul veștii și presupusesem că la fel avea să fie cazul cu toată lumea din jurul meu.

Dar sigur că nu fusese.

Iar veștile mari nu sunt niciodată ușor de întâmpinat, în special dacă ești ancorat în prozaic și cotidian, așa cum e cazul totdeauna. Ele absorb aproape totul în sine, fac aproape totul să pară mărunt – în afară de acele câteva evenimente care sunt atât de mari, încât golesc de sens în jurul lor tot ce e prozaic și cotidian. Așa sunt lucrurile mărețe, și în ele nu se poate trăi.

Am stins țigara și am urcat la Linda, care m-a privit curioasă când am intrat pe ușă.

–Ce-au spus?

–S-au bucurat imens. Îți transmit felicitări și cele mai bune urări.

–Mulțumesc, a spus ea. Mama a înnebunit de bucurie. Dar, pe de altă parte, ea se entuziasmează de absolut orice.

Yngve a sunat ceva mai târziu în aceeași seară, a spus că ne puteau da toate hainele și accesoriile lor pentru copii. Cărucior, masă de înfășat, salopete, body-uri, bavete, pantalonași, pulovere și pantofiori, toate erau în stare bună. Linda a fost mișcată când i-am povestit, eu am râs de ea, sensibilitatea i se schimbase în cursul ultimelor săptămâni, începuse să se concentreze asupra celor mai ciudate lucruri. A râs și ea. Mama ei trecea deseori pe la noi, ne aducea cele mai grozave mâncăruri, pe care le puneam la congelator, ne-a adus câțiva saci menajeri plini cu haine pentru copii primite de la băiatul soțului ei și cutii cu jucării. Ne-a cumpărat o mașină de spălat, iar Vidar, soțul ei, a montat-o.

Linda a continuat să meargă la institut, eu am continuat să lucrez în biroul din vârful blocului-turn, am început să citesc din Biblie, am găsit o librărie catolică și am cumpărat tot ce mi-a căzut în mână din literatura despre îngeri, i-am citit pe Toma d'Aquino și pe Augustin, pe Vasile cel Mare și pe Ieronim, pe Hobbes și pe Burton. L-am cumpărat pe Spengler și o biografie a lui Isaac Newton, cărți despre iluminism și baroc, care zăceau toate teancuri-teancuri în jurul meu în timp ce stăteam, scriam și încercam să pun în dialog, într-un fel sau altul, toate aceste gândiri și sisteme sau măcar să împing mai departe ceva încă neclar.

Linda era fericită, dar în ea existau mereu niște sentimente abisale care o făceau să se teamă de orice. Avea să fie în stare să se îngrijească de copil după naștere? Copilul avea să se nască, de fapt? Îl putea pierde, se întâmpla, și nimic din ce spuneam sau făceam eu nu

izbutea să stăvilească teama aceea dezlănțuită în ea, scăpată de sub control, dar, din fericire, trecătoare.

La sfârșitul lui iunie, am plecat în vacanță în Norvegia, întâi pe insula Tromøya, unde am stat vreo două zile, apoi în Larkollen, la Espen și Anne, care ne-au lăsat să stăm în cabana lor, și apoi la mama, în Jølster. Nici unul dintre noi nu avea permis de conducere, așa că eu am târât bagajele în avion, în tren, în autobuze și taxiuri, cu Linda alături, care n-avea voie să care nici măcar un măr. În Arendal ne aștepta Arvid, avea doar câțiva ani mai mult decât mine, era și el de pe insula Tromøya și, inițial, fusese unul din prietenii lui Yngve, dar ne văzuserăm o perioadă la Bergen, și el studiase acolo, și cu ceva luni în urmă ne vizitase la Stockholm. Acum voia să mergem cu mașina la el acasă. Știam că Linda era obosită și mai întâi voia să ajungă la cabana pe care o închiriaserăm, așa că, pentru a-i sublinia dorința, primul lucru pe care i l-am spus lui Arvid a fost că așteptăm un copil.

Vestea a căzut ca din cer pe strada aceea luminată de soare.

– Aaa, felicitări! a spus el.

– De-asta, cel mai bine ar fi să mergem întâi la cabană, să ne odihnim puțin...

– Rezolvăm, să știi, a spus Arvid. Vă duc până acolo, apoi mă pot întoarce mai târziu să vă iau cu barca.

Era o căsuță ca de camping, de proastă calitate, am regretat imediat ce am văzut-o. Ideea fusese să-i arăt Lindei locurile de unde veneam, căci pentru mine erau frumoase – ceea ce cabana sigur nu era.

Linda a dormit vreo două ore, am mers pe urmă sus pe dig, apoi a venit Arvid cu barca. Urma să mergem până pe insula Hisøya, unde locuia el. Am trecut pe lângă căsuțe mici și albe, cocoțate pe promontorii aproape roșiatice în lumina serii și înconjurate de copaci

verzi, în mijlocul arcului format de albastrul cerului şi al mării, şi m-am gândit: Dumnezeule, chiar e frumos aici! Şi mai era vântul care începea să bată după apusul soarelui, în fiecare seară. Dădea peisajului un aer străin – abia acum înţelegeam asta, deşi eram obişnuit să-l văd încă din copilărie. Străin pentru că ceea ce unea elementele peisajului se spărgea ca o piatră lovită cu barosul odată ce vântul începea să sufle.

Am tras la mal, am mers acasă la Arvid şi ne-am aşezat în jurul unei mese din grădină. Linda era complet închisă în ea, într-un mod care părea ostil, şi eu sufeream, stăteam amândoi acolo alături de familia şi de prietenii lui, era prima dată când o întâlneau, eu voiam să le arăt ce iubită nemaipomenită am, iar ea era atât de potrivnică. I-am luat mâna pe sub masă şi i-am strâns-o, ea m-a privit fără să zâmbească. Îmi venea să ţip la ea să se adune odată. Ştiam cât de fermecătoare putea fi, cât de bine se pricepea exact la asta, să stea la masă cu alţi oameni şi să pălăvrăgească, să spună poveşti, să râdă. Pe de altă parte, am reuşit să mă gândesc, cum mă purtam eu de obicei când ajungeam în preajma unor prieteni de-ai Lindei pe care nu-i cunoşteam prea bine? Eram tăcut, rigid şi timid, un om care putea sta o seară întreagă fără să spună decât minimul necesar.

La ce se gândea?

Ce o intimida?

Arvid? Comportamentul lui uneori arogant?

Anna?

Atle?

Sau eu eram de vină?

Spusesem ceva în cursul după-amiezii?

Sau era ceva din ea? Ceva fără nici o legătură cu toate astea?

După cină, am făcut o tură de insulă cu barca şi ne-am dus apoi până la Mærdø. Când am ajuns în largul

apei, Arvid a accelerat. Barca aluneca suplă şi rapidă, valurile se loveau de prova. Linda se albise la faţă, era însărcinată în luna a treia, mi-am dat seama la ce se gândea: mişcările acestea violente ar fi fost poate suficiente ca s-o facă să piardă sarcina.

– Roagă-l să conducă mai încet! a şuierat ea. Pentru mine e periculos!

M-am uitat la Arvid, stătea şi zâmbea în spatele volanului, cu ochii mijiţi de aerul sărat şi proaspăt ce se năpustea asupra noastră. Nu mi se părea periculos şi nu m-am putut hotărî să intervin, să-l rog să micşoreze viteza, era stupid. Linda şedea lângă mine, arzând de teamă şi de supărare. Puteam să spun ceva de dragul ei, chiar dacă mă făceam de râs, nu?

– E în regulă, i-am zis. Nu e nici un pericol.

– Karl Ove! a şuierat ea. Roagă-l să conducă mai încet! E pericol de moarte, nu înţelegi?

M-am ridicat şi m-am mutat mai aproape de Arvid. Mærdø se apropia rapid. El s-a uitat la mine şi a zâmbit.

– E în regulă, nu?

Am dat din cap şi i-am întors zâmbetul. A fost cât pe ce să-l rog să micşoreze viteza, dar m-am abţinut şi m-am aşezat înapoi lângă Linda.

– Nu e nici un pericol, am spus.

Ea nu mi-a răspuns, stătea acolo, agăţată de locul ei, albă la faţă şi cu maxilarul încleştat.

Ne-am plimbat puţin pe Mærdø, am pus o pătură pe deal, am băut puţină cafea şi am mâncat biscuiţi, iar apoi ne-am îndreptat din nou spre barcă. Pe drum, de-a lungul docului, am făcut câţiva paşi înainte, până în dreptul lui Arvid.

– Linda s-a speriat puţin mai devreme, când ai condus cu viteză. E însărcinată, ştii, aşa că zguduiturile... ei, înţelegi tu! Ai putea s-o laşi mai moale la întoarcere?

– Sigur, a spus el.

Până la Hove, Arvid a condus cu viteza melcului. M-am întrebat dacă o făcea demonstrativ sau dacă pur și simplu voia să fie deosebit de grijuliu. Oricum, era jenant. Și faptul că îi cerusem așa ceva, și faptul că nu mă putusem hotărî să vorbesc cu el. N-ar fi trebuit să fie cel mai simplu lucru din lume, să rog pe cineva să reducă viteza pentru că iubita mea e însărcinată?

În special pentru că teama și neliniștea Lindei nu erau tocmai cele mai obișnuite. Cu nici trei ani în urmă fusese externată după doi ani de manie depresivă. A avea un copil după o asemenea experiență nu era lipsit de riscuri, n-avea de unde să știe cum putea să reacționeze. Nu cumva ar fi putut iar să cadă într-o stare maniaco-depresivă? Și, poate, atât de rău, încât să fie iarăși internată? Ce s-ar fi întâmplat cu copilul atunci? Pe de altă parte, ieșise din depresie, era ancorată în lume într-un cu totul alt mod decât înainte de căderea nervoasă, iar eu, care o văzusem zilnic timp de aproape un an, știam că totul avea să fie bine. Consideram că tot ceea ce se întâmplase fusese o criză. Lungă și atotcuprinzătoare, dar încheiată. Linda era sănătoasă, iar fluctuațiile încă prezente în viața ei rămâneau în limita normalității.

Am luat trenul până la Moss, Espen ne-a cules de la gară și am mers acasă la ei, în Larkollen. Linda avea puțină febră și s-a culcat, eu și Espen am fost la un teren din apropiere și am jucat puțin fotbal, seara am făcut grătar, eu am rămas până mai târziu, mai întâi cu Espen și Anne, mai apoi doar cu Espen. Linda dormea. A doua zi, Espen ne-a dus la cabana de pe insula Jeløya, unde am rămas o săptămână, timp în care ei au fost la Stockholm și au locuit în apartamentul nostru. Eu mă trezeam în jur de cinci și lucram la roman, căci cam asta era forma pe care începea s-o capete manuscrisul, până când se scula Linda, pe la zece. Luam micul dejun împreună, uneori îi citeam cu voce tare ceea ce scrisesem,

ea spunea întotdeauna că era foarte bun, mergeam să facem baie în mare pe o plajă la câțiva kilometri distanță, ne duceam la cumpărături și găteam, eu pescuiam puțin după-amiaza, în timp ce ea dormea, serile făceam focul în șemineu, stăteam și vorbeam, citeam sau făceam dragoste. Când săptămâna s-a sfârșit, am luat trenul de la Moss spre Oslo, apoi, mai departe, trenul de Bergen până la Flåm, de unde am mers cu vaporul de pasageri până la Balestrand și am înnoptat la hotelul Kviknes, pentru ca a doua zi să luăm feribotul până la Fjærland. Acolo l-am întâlnit pe Tomas Espedal, era în excursie cu un prieten, mergeau pe jos la o proprietate de-a lui din Sunnfjord. Nu-l mai văzusem de pe când locuiam la Bergen și, doar văzându-l, m-am entuziasmat, era unul dintre cei mai grozavi oameni pe care îi întâlnisem vreodată. Pe docul din Fjærland ne aștepta mama; am pornit-o cu mașina pe lângă ghețarul Jostedalsbreen înălțat spre cer cu strălucirea lui alb-grizonantă, apoi prin tunelul lung, prin valea lungă, îngustă și întunecată unde deseori erau alunecări de teren și avalanșe și până la Skei, de unde se deschidea peisajul blând și luxuriant din Jølster.

Mama și Linda se întâlneau atunci pentru a treia oară, și am încercat în van să construiesc punți peste distanța pe care am perceput-o imediat, întotdeauna ceva opunea rezistență, aproape nimic nu mergea de la sine. Când asta se întâmpla în sfârșit și o vedeam pe Linda înviorându-se și povestind ceva, iar pe mama urmărind-o, mă bucuram peste măsură și, dându-mi seama de asta, îmi doream să nu mai fiu acolo.

Apoi Linda a început să sângereze. S-a speriat de moarte, a vrut să plecăm imediat, am sunat la Stockholm și am vorbit cu moașa, nu ne putea spune nimic fără s-o consulte, pe Linda asta a speriat-o și mai tare, și faptul că-i spuneam că totul va fi bine, sigur va fi bine, nu e

nimic, n-a fost de mare folos, căci cum puteam eu ști așa ceva? Ce fel de autoritate aveam? Ea voia să plece, eu am spus că rămânem, și, până la urmă, când s-a conformat, totul a devenit responsabilitatea mea, dacă se întâmpla sau se întâmplase deja ceva, eu eram cel care insistase să nu mergem la nici un consult, ci să așteptăm și să vedem.

Toată energia Lindei se consuma pe asta, mi-am dat seama că numai la asta se gândea, teama o rodea cumplit, nu mai spunea nimic la masă ori când stăteam împreună serile și, când cobora după ce dormise sus la etaj și ne găsea pe mine și pe mama stând în grădină de vorbă, se întorcea și se îndepărta, cu ochii negri de furie, și înțelegeam de ce: noi vorbeam de parcă nimic nu se întâmplase, de parcă nu conta cum se simțea ea. Era și nu era așa. Eu credeam că totul avea să fie în regulă, dar nu eram sigur, și în același timp ne aflam aici în calitate de oaspeți, n-o mai văzusem pe mama de mai mult de jumătate de an, aveam multe de vorbit, și la ce-ar fi ajutat să nu ne spunem nimic, să bântuim doar tăcuți, cuprinși de acea mare, chinuitoare și atotputernică spaimă? O țineam pe Linda în brațe, o mângâiam, încercam să-i spun că sigur va fi bine, ea nu voia să accepte și nici să rămână acolo. De-abia dacă răspundea când mama o întreba ceva. În plimbările noastre prin vale o critica pe mama și tot ce era legat de ea. Eu o apăram, strigam unul la celălalt, ea era în stare să se întoarcă și să plece singură, fugeam după ea, a fost un coșmar, dar, ca în cazul tuturor coșmarurilor, și din acesta ne-am trezit până la urmă. Dar, mai întâi, a avut loc o ultimă scenă: mama ne-a condus până la Florø, de unde urma să luăm o navă de pasageri. Am ajuns acolo devreme, ne-am hotărât să prânzim, am găsit un restaurant amenajat pe o plută, ne-am așezat și am comandat supă de pește. Ne-a fost adusă și avea un gust îngrozitor, aproape exclusiv de unt.

– Nu pot să mănânc aşa ceva, a spus Linda.

– Nu, nu e prea grozavă, am fost eu de acord.

– Trebuie să-i spunem chelnerului şi să-l rugăm să ne aducă altceva, a continuat ea.

Nici nu-mi puteam închipui ceva mai stânjenitor decât să trimit mâncarea înapoi la bucătărie. Şi, mai presus de toate, eram la Florø, nu la Stockholm sau Paris. Pe de altă parte, nu mai puteam suporta atâtea mutre din partea Lindei, aşa că i-am făcut semn chelneriţei.

– Din păcate, supa n-are gust prea bun, i-am spus. N-am putea primi un alt fel de mâncare?

Chelneriţa robustă, de vârstă mijlocie, cu părul blond prost vopsit, s-a uitat dezaprobator la mine.

– Mâncarea ar trebui să fie în regulă, a spus ea. Dar, dacă spuneţi dumneavoastră, am să mă duc la bucătar să-l întreb.

Am rămas tăcuţi în jurul mesei, eu, mama şi Linda, cu trei castroane de supă în faţă.

Chelneriţa s-a întors şi a scuturat din cap.

– Îmi pare rău. Bucătarul spune că supa e în regulă. Are exact gustul care trebuie.

Ce era de făcut?

O dată în viaţă trimit ceva înapoi la bucătărie, şi atunci cererea mi-e refuzată. Oriunde altundeva în lume ni s-ar fi adus altceva, dar nu la Florø. Mă înroşisem de ruşine şi de iritare. Dacă aş fi fost singur, aş fi mâncat naibii supa aia, oricât ar fi fost de rea. Acum mă plânsesem, în ciuda faptului că gestul mi se păruse jenant şi inutil, şi ei se împotriveau?

M-am ridicat.

– Mă duc să vorbesc puţin cu bucătarul, am spus.

– Vă rog, a spus chelneriţa.

Am luat-o de-a lungul pontonului şi am intrat în bucătăria care se afla pe ţărm, am băgat capul peste tejghea, atrăgând privirea nu a unui tip mic şi grăsun, aşa

cum îmi imaginasem, ci a unui bărbat înalt şi puternic, de vârsta mea.

–Am comandat supă de peşte, i-am spus. Are un gust prea pronunţat de unt, din păcate, e aproape imposibil de mâncat. Credeţi că ne-aţi putea da altceva în loc?

–Are exact gustul pe care ar trebui să-l aibă, mi-a răspuns el. Aţi comandat supă de peşte şi asta aţi primit. Nu vă pot ajuta mai mult de-atât.

M-am dus înapoi. Linda şi mama s-au uitat la mine. Am scuturat din cap.

–Nici un rezultat, am spus.

–Aş putea să încerc şi eu, a zis mama. Sunt o doamnă mai în vârstă, poate asta o să-l convingă.

Dacă mie nu-mi stătea în fire să mă plâng la restaurant, ei cu atât mai puţin.

–Nu-i nevoie, i-am spus. Mai bine plecăm.

–Încerc.

Câteva minute mai târziu, s-a întors. Şi ea a scuturat din cap.

–Ei, da! am spus. Mi-e foame, dar, după asta, chiar nu văd cum am putea să mai mâncăm supa de peşte.

Ne-am ridicat, am pus banii pe masă şi am plecat.

–O să mâncăm pe barcă, i-am spus Lindei, care a dat din cap, neagră la faţă.

Nava a sosit cu elicele ei învolburate, eu am încărcat bagajul la bord, i-am făcut mamei semn de rămas-bun şi am găsit un loc tocmai în faţă.

Am mâncat fiecare câte o pizza moale, vag umedă, o clătită de cartofi şi un iaurt. Linda s-a întins să doarmă. Când s-a trezit, toată starea ei proastă părea să fi dispărut complet. Radioasă şi deschisă, stătea şi flecărea lângă mine. Mă uitam la ea uluit. Problema fusese oare mama? Sau faptul că ne aflaserăm într-un loc străin? Sau că vizitaserăm o parte din viaţa mea de dinaintea ei? Oare nu

fusese teama de a pierde copilul? Pentru că asta trebuia să fi rămas la fel de puternică, nu?

De la Bergen am luat avionul, Linda a mers la consult a doua zi, totul era cum nu se putea mai bine. Inima minusculă a copilului bătea, corpul mărunțel continua să crească, toate valorile măsurabile erau absolut normale.

După consultație, care avusese loc într-o clinică din centrul vechi, am mers la o cofetărie din apropiere și am stat de vorbă despre ce se întâmplase în timpul controlului. Asta făceam de fiecare dată. După o oră, eu am luat metroul până la capăt, în cartierul Åkeshov, unde primisem un nou birou, în cele din urmă nu mai rezistasem să stau în cel vechi din blocul-turn, și atunci scriitoarea și regizoarea de film Maria Zennström, o prietenă a Lindei, îmi oferise o cămăruță amărâtă aproape gratis. Se afla în subsolul unui imobil rezidențial, nu era nimeni acolo în timpul zilei, stăteam complet singur între pereții de beton și scriam, citeam sau mă uitam la pădurea în care vagoane de metrou se pierdeau printre copaci, cam tot o dată la cinci minute. Citisem *Declinul Occidentului* de Spengler, și ar fi fost multe de spus pe marginea teoriilor lui despre civilizație, însă scrierile despre baroc și faustic, despre iluminism și organicism erau originale și impozante; am transpus ceva din ele, se poate spune, direct în romanul meu, despre care înțelesesem că trebuie să se axeze pe secolul al XVII-lea. Totul izvora de acolo, atunci s-a despărțit lumea: de o parte au rămas vechiul și inutilul, toată tradiția magică, irațională, dogmatică și autoritaristă, de cealaltă a apărut ceea ce avea să se dezvolte până să devină lumea noastră.

Toamna a trecut, pântecul Lindei creștea, ea se ocupa de cele mai variate mărunțișuri, părea să absoarbă totul înăuntrul său – lumânări și băi calde, grămezi de haine pentru bebeluși în dulap, un album foto care fusese cusut

de mână, cărți despre sarcină și despre primul an de viață al copilului. Eram fericit s-o văd așa, dar eu însumi nu puteam intra în zona aceea, nu puteam nici măcar să mă apropii, trebuia să scriu. Puteam să fiu cu ea, să fac dragoste cu ea, să stau de vorbă, să mergem la plimbare, dar nu să simt ca ea sau să fac ceea ce făcea ea.

Din când în când, erau izbucniri. Într-o dimineață am vărsat apă pe mocheta din bucătărie, am plecat fără să curăț, iar când m-am întors acasă, am văzut acolo o pată mare, galbenă. Am întrebat-o pe Linda ce se întâmplase, ea s-a uitat stânjenită la mine, da, intrase în bucătărie, descoperise pata pe care o lăsasem în urma mea pe covor și se supărase atât de tare, încât vărsase tot sucul peste ea. Dar apoi apa se uscase, și ea își dăduse seama ce făcuse.

Covorul a trebuit aruncat.

Într-o seară a scrijelit blatul mesei din sufragerie, pe care o primise de la mama ei ca parte dintr-un set ce costase o avere la vremea sa, și asta pentru că eu nu m-am arătat suficient de interesat de scrisoarea pe care ea se apucase s-o scrie către maternitate. Își descria acolo dorințele și preferințele, eu dădusem din cap de fiecare dată când ea citea câte o propunere, dar nu suficient de convins, se pare, pentru că, brusc, s-a apucat să zgârie de nenumărate ori blatul mesei cu stiloul. Ce faci? am sărit. Nu-ți pasă, a spus. Ah, ce naiba! Bineînțeles că-mi pasă. Și acum ai distrus masa!

Într-o seară m-am enervat atât de tare pe ea, încât am aruncat un pahar în șemineu cu toată puterea. În mod ciudat, nu s-a spart. Tipic, m-am gândit apoi, nici măcar clasica mișcare a aruncării paharului în timpul unei dispute nu mi-a reușit.

Am fost împreună la cursul de pregătire pentru naștere, sala era plină până la refuz și publicul, numai ochi și urechi la tot ce se spunea de pe podium; dacă apărea ceva cât de puțin controversat, adică prezentat

din punct de vedere biologic, sala era străbătută de un susur scăzut, pentru că toate astea se întâmplau într-o țară unde genul era un construct social și corpul nu juca nici un rol în afara a ceea ce toată lumea era de acord să considere rațional. Instinctul, s-a auzit de sus de pe podium. Nu, nu, nu! au șoptit femeile iritate din sală, cum poți spune așa ceva? Am văzut o femeie plângând pe o bancă, soțul ei întârziase zece minute, și m-am gândit că nu eram singurul. Când în sfârșit a sosit, ea l-a lovit cu pumnul în stomac, în timp ce el a încercat cu cât mai multă precauție s-o scoată din starea aceea și să-i insufle o atitudine ceva mai reținută și mai demnă.

Așa trăiam, în salturi bruște între liniște și pace, optimism și căldură, pe de o parte, și izbucniri subite de furie, pe de alta. În fiecare dimineață luam metroul până la Åkeshov, și, din clipa în care pășeam în stație, toate întâmplările de acasă îmi dispăreau din minte. Mă uitam la mulțimea de oameni de pe peronul subteran, inspiram atmosfera de acolo, în tren mă așezam și citeam, mă uitam la casele suburbane pe lângă care treceam când ieșeam la suprafață, citeam, aruncam o privire asupra orașului când urcam podul cel mare, citeam, eram pur și simplu îndrăgostit de opririle din toate stațiile mărunte de pe drum, coboram la Åkeshov, eram aproape singurul care mergea într-acolo la muncă, mai străbăteam cam un kilometru până la birou și apoi scriam toată ziua. Textul se apropia rapid de o sută de pagini și se făcea tot mai straniu; după prima parte cu pescuitul crabilor, devenea pur eseistic și înfățișa niște teorii despre divin la care nu mă gândisem niciodată, dar care, în mod ciudat, pornind de la premisele pe care le propuneau, aveau sens în felul lor. Găsisem o librărie ortodoxă rusă, era o adevărată descoperire, toate scrierile necanonice din lume se găseau acolo, le cumpăram, luam notițe și abia îmi puteam ține în frâu bucuria când

încă un element din pseudo-teoria mea își găsea nișa potrivită, totul până când plecam acasă după-amiaza, când viața care mă aștepta acolo revenea lent pe măsură ce trenul se apropia de stația din Hötorget. Uneori mă întorceam mai devreme, asta când trebuia să mergem la control la clinica mamei și copilului, unde eu stăteam pe un scaun, iar Linda era consultată, i se luau tensiunea, probe de sânge și pulsul cardiac, i se făceau ecografii ale abdomenului, care întotdeauna creștea conform graficului, totul era bine, toate valorile erau perfecte, căci, dacă Linda avea ceva, acestea erau tărie fizică și sănătate, lucru pe care i-l spuneam de câte ori aveam prilejul. În comparație cu greutatea și certitudinile corpului, neliniștile erau nesemnificative, un bâzâit de insectă, o pană în vânt, un nor de praf.

Am mers la IKEA și am cumpărat o masă pentru înfășat, am umplut-o cu grămezi de haine și de prosoape, iar pe peretele de deasupra am lipit un șir de cărți poștale cu poze înfățișând balene, foci, pești, broaște țestoase, lei, maimuțe și pe The Beatles în perioada lor psihedelică, așa încât bebelușul să vadă în ce lume minunată se născuse. Yngve și Kari Anne ne-au trimis hăinuțele lor puse deoparte, în timp ce căruciorul promis se lăsa așteptat, spre iritarea crescândă a Lindei. Într-o seară a explodat, căruciorul nu mai ajungea, nu ne puteam bizui pe fratele ăsta al meu, trebuia să fi cumpărat noi înșine unul, așa cum spusese ea tot timpul. Mai erau două luni până la termen. L-am sunat pe Yngve și am făcut niște aluzii la cărucior și la iraționalitatea femeilor însărcinate, el a spus că se va aranja, eu am spus că știam, dar că, totuși, trebuise să întreb. Ah, cât uram asta! Cât uram să acționez împotriva firii mele ca s-o mulțumesc pe a ei! Dar, mi-am spus, exista un scop, o țintă, și, câtă vreme asta era mai

presus de toate, nu-mi rămânea decât să iau totul ca atare şi să mă târăsc mai departe. Căruciorul tot n-a sosit, a urmat o nouă izbucnire. Am cumpărat un soi de dispozitiv de pus în cadă pentru baia copilului, am cumpărat body-uri şi pantofiori, salopete şi un sac de dormit din puf de pus în cărucior. Am împrumutat un leagăn de la Helena, cu o pilotă şi o pernuţă la vederea cărora Lindei i s-au umezit ochii. Şi am discutat despre nume. Aproape în fiecare seară stăteam şi vorbeam despre asta, treceam cele mai variate nume de la unul la altul, aveam mereu o listă cu patru-cinci cele mai probabile, care se schimba constant. Într-o seară, Linda a propus numele de Vanja pentru cazul când am fi avut o fată. Brusc, am fost siguri. Ne plăceau nuanţa lui rusească şi asocierea pe care ne-o sugera cu ceva puternic şi sălbatic, iar Vanja era derivat de la Ivan, care era echivalentul norvegianului Johannes, numele bunicului matern al Lindei. Dacă ar fi fost băiat, urma să-l cheme Bjørn.

Într-o dimineaţă, când am coborât în staţia de metrou de sub bulevardul Sveavägen, privirea mi-a fost atrasă de doi bărbaţi care se luaseră la harţă, agresivitatea lor era cu totul neobişnuită printre pasagerii adormiţi, strigau – nu, urlau – unul la celălalt, inima a început să-mi bată mai repede, apoi cei doi s-au ciocnit violent când trenul a tras la peron, chiar în dreptul lor. Unul s-a eliberat ca să-şi ia avânt să-l poată pocni pe celălalt. M-am apropiat. Se încăieraseră iarăşi. M-am gândit că trebuie să intervin. Incidentul cu boxerul, când nu îndrăznisem să sparg uşa, şi întâmplarea cu barca din Norvegia, când nu îndrăznisem să-l rog pe Arvid să încetinească, plus toată îngrijorarea Lindei că nu eram în stare să acţionez mă preocupaseră atât de mult, încât acum nu mai aveam nici o îndoială. Nu puteam sta deoparte. Trebuia să intervin. Numai la gândul acesta mi

se muiau genunchii şi-mi tremurau braţele. Dar am pus geanta jos – era un test, mi-am spus, acum trebuie să-mi pese –, m-am dus direct la cei doi bătăuşi, l-am prins cu braţele pe cel mai apropiat, din spate, şi am strâns cât de tare am putut. În aceeaşi clipă, un alt bărbat a păşit între ei, apoi a venit un al treilea, şi bătaia s-a încheiat. Mi-am luat geanta, am urcat în trenul de pe cealaltă parte a peronului şi până la Åkeshov am stat jos complet stors de vlagă, cu inima zbătându-mi-se în piept. Nimeni n-ar fi putut spune că nu reacţionasem, dar nici că fusesem tocmai isteţ, tipii ar fi putut scoate cuţite, orice, iar eu nu aveam nici o legătură cu bătaia lor.

Ciudat în toate lunile acestea a fost cum totodată ne apropiam şi ne îndepărtam unul de celălalt. Linda nu era resentimentară, aşa că, la ea, fiecare incident, odată ce se întâmpla, putea fi considerat încheiat. Pentru mine lucrurile stăteau altfel. Eu purtam pică, şi fiecare episod din ultimul an făcea parte integrantă din mine. În acelaşi timp înţelegeam ce se petrecea, izbucnirile acelea de furie care începuseră să ne invadeze viaţa în prima noastră toamnă erau legate de ceea ce se pierduse în relaţia dintre noi, Lindei îi era teamă să nu piardă şi restul, încerca să mă lege de ea, iar faptul că eu fugeam de legăturile acestea mărea distanţa şi era exact ceea ce pe ea o îngrozea. Când a rămas însărcinată, totul s-a schimbat, căci înaintea noastră exista acum un orizont dincolo, mai presus de noi şi care era prezent tot timpul în gândurile mele şi într-ale ei. Putea să fie oricât de anxioasă, dar înăuntrul ei era mereu ceva întreg şi sigur. Totul avea să se regleze, avea să fie bine.

La mijlocul lui decembrie au venit în vizită Yngve şi copiii. Au adus cu ei şi mult aşteptatul cărucior şi au rămas la noi câteva zile. Linda a fost prietenoasă în

prima zi și câteva ore dintr-a doua, dar apoi le-a întors spatele și a adoptat iar atitudinea aceea ostilă care mă scotea din minți – nu când eu eram ținta ei, căci mă obișnuisem și puteam să-i fac față, ci când erau alții. Atunci trebuia să mă amestec, să încerc s-o potolesc pe ea, să încerc să-l potolesc pe Yngve, să țin situația în echilibru. Mai erau șase săptămâni până la termen, ea voia să aibă liniște și pace și credea că are dreptul la așa ceva, și poate chiar avea, ce știam eu? Dar asta sigur nu însemna că te poți purta nepoliticos cu oaspeții. Ospitalitatea era importantă pentru mine, ca oamenii să vină la noi să stea cât voiau, și nu înțelegeam cum era posibil ca Linda să se poarte astfel. Sau ba da, înțelegeam: pe de o parte, trebuia să nască în curând și nu voia să aibă mulți oameni în casă, pe de alta, ea și Yngve nu erau deloc apropiați. Yngve avusese o relație strânsă cu Tonje, cu Linda era altceva, sigur că ea observase asta, dar de ce naibii trebuia să reacționeze atât de limpede? De ce nu putea să-și ascundă sentimentele și să-și joace rolul? Să fie prietenoasă cu familia mea? Eu nu eram prietenos cu a ei? Spusesem oare vreodată că erau poate prea băgăcioși și-și vârau nasul într-o mulțime de lucruri care nu-i priveau? Familia și prietenii Lindei fuseseră la noi de sute de ori mai des decât ai mei, raportul era de o mie la unu, și totuși, chiar dacă disparitatea era incredibilă, ea nu suporta, nu voia, le întorcea spatele. De ce? Pentru că reacționa emoțional. Dar emoțiile există pentru a fi stăpânite.

N-am spus nimic, mi-am păstrat pentru mine toate reproșurile și toată supărarea, iar când Yngve și copiii au plecat, și Linda a devenit iar veselă, cu inima ușoară și plină de speranță, n-am pedepsit-o, păstrând distanța și bosumflându-mă, așa cum îmi dicta impulsul, dimpotrivă, am lăsat totul să treacă, absurdițățile

să rămână absurdități, și am avut niște sărbători cât se poate de frumoase.

În ultima seară din 2003, când eu mă învârteam prin bucătărie ocupat cu mâncarea, în timp ce Geir stătea pe un scaun, vorbea și mă urmărea cu privirea, nu mai exista nici urmă din viața pe care o părăsisem când plecasem din Bergen. Tot ce mă înconjura acum era, într-un fel sau altul, legat de cei doi oameni pe care atunci încă nici nu-i cunoscusem. În primul rând Linda, firește, cu care îmi împărțeam acum viața, dar și Geir. Mă lăsasem influențat de el, și nu chiar puțin, or, faptul că eram atât de ușor influențabil, că opiniile mele se lăsau atât de ușor modelate de alții, putea fi neplăcut și greu de acceptat. Uneori mi-l închipuiam pe Geir ca pe unul din acei prieteni ai copilăriei cu care nu ai voie să te joci. Stai departe de el, Karl Ove, are o influență proastă asupra ta!

Am pus ultima jumătate de homar pe blat, am lăsat jos cuțitul și mi-am șters sudoarea de pe frunte.

– Așa, am spus. N-a mai rămas decât să-l decorez.

– Dacă lumea ar ști cu ce te ocupi! a spus Geir.

– Cum adică?

– Opinia generală afirmă că meseria de scriitor e interesantă și demnă de respect. Numai că tu îți petreci cea mai mare parte a timpului făcând curățenie și gătind.

– Destul de adevărat, am spus. Dar uite cât de frumos arată!

Am tăiat lămâile în patru și le-am așezat printre homari, am rupt câteva fire de pătrunjel și le-am pus alături.

– Oamenilor le plac scriitorii cu comportament scandalos, știi foarte bine. Ar trebui să intri în Cafeneaua Teatrului cu un harem de femei tinere în jur. Asta se așteaptă de la tine. În nici un caz să stai aici și să speli

nenorocitele astea de cratițe... Cea mai mare dezamăgire din literatura norvegiană trebuie să fie, apropo, Tor Ulven, care n-a ieșit în oraș nici măcar o dată în viața lui! Ha-ha-ha!

Râdea contagios. Am râs și eu.

–Și, în plus, și-a luat și viața! a continuat el. Ha-ha-ha!

–Ha-ha-ha!

–Ha-ha-ha! Dar și despre Ibsen se poate spune că a fost o dezamăgire. Mai puțin în privința oglinjoarei ascunse în joben. Asta impune respect. Și scorpionul viu ținut pe masa de scris[1]. Bjørnson n-a fost o dezamăgire. Și cu siguranță nici Hamsun. Literatura norvegiană se poate împărți după criteriul acesta. Și, în privința asta, mă tem că tu nu ieși foarte bine.

–Nu, am spus. Dar, în orice caz, la noi acasă e curat. Așaaa... N-a mai rămas decât pâinea.

–Apropo, ar trebui să scrii eseul acela despre Hauge de care mi-ai povestit.

–Omul cel rău din Hardanger? am spus, scoțând franzela din ambalajul maroniu de hârtie.

–Exact.

–Am să ajung și la el, am spus, am clătit cuțitul sub un jet de apă caldă și l-am șters de un prosop de bucătărie înainte să încep să tai. De fapt, mă gândesc uneori la asta. Cum a zăcut gol în pivnița cu cărbune după ce făcuse bucăți toată mobila din sufragerie. Sau cum băieții din sat aruncau cu pietre în el. La naiba, câțiva ani trebuie să fi fost complet dus cu pluta!

---

[1] Aluzie la mica oglindă din interiorul calotei jobenului, în care, la bătrânețe, Ibsen obișnuia să verifice dacă arăta suficient de impozant, și la scorpionul viu despre care povestește că îl ținea într-o sticlă pe masa de scris (n.red.)

– Ca să nu mai vorbim de cum a scris că Hitler e un mare om, apoi a şters din jurnal ce scrisese în timpul războiului.

– Exact, ca să nu mai vorbim de asta. Dar cel mai frapant în tot jurnalul e ceea ce scrie când încep perioadele de boală. Poţi simţi în text cum totul o ia la vale tot mai repede, pe măsură ce inhibiţiile îi dispar. Dintr-odată, îl vezi că scrie ce crede *cu adevărat* despre oameni şi despre operele lor. El, care e *atât* de atent să spună ceva drăguţ despre toată lumea. E politicos, grijuliu, prietenos şi amabil. Şi apoi vine dezastrul. Nu e ciudat că nimeni n-a scris despre asta? Mă refer la schimbarea radicală a modului în care îl evaluează, de exemplu, pe poetul liric Vold.

– Nimeni nu îndrăzneşte să scrie despre aşa ceva, ştii foarte bine. Eşti sărit? De abia au curaj să pomenească perioadele lui de nebunie.

– Dar există un motiv, am spus, punând feliile în coş şi începând să tai pâinea următoare.

– Şi anume?

– Decenţa. Eticheta. Consideraţia.

– Ah, cred că mă ia somnul. E mare plictiseală aici.

– Pe bune! Vorbesc serios.

– Sigur că vorbeşti serios. Dar: e *scris* în jurnal, corect?

– Da.

– Şi nu-l poţi înţelege pe Hauge fără să înţelegi asta, corect?

– Nu.

– Şi îl consideri pe Hauge un poet foarte bun, iar corect?

– Da.

– Deci ce concluzie tragi de aici? Că, din decenţă, trebuie să treci cu vederea o parte importantă a vieţii unui mare poet şi autor de jurnal? Să elimini părţile neplăcute?

– Ce contează dacă Hauge credea că a fost iradiat de forţe extraterestre sau nu? Din punctul de vedere al

poeziei lui, vreau să spun? De altfel, cine știe care e relația dintre latura lui brută și directă și cea grijulie și politicoasă? Cu alte cuvinte – care este cea *adevărată*?

– Poftim? Ce sticleți ți-au mai intrat în cap? Tu singur mi-ai povestit despre latura excentrică a lui Hauge, ba chiar păreai foarte preocupat de asta! De faptul că imaginea bărbatului înțelept din Hardanger nu poate rămâne necontestată câtă vreme se știe că pe perioade atât de lungi a fost nebun și incredibil de lipsit de înțelepciune! Sau, mai corect spus, de faptul că înțelepciunea lui – *orice* ar fi fost ea – nu poate fi înțeleasă în afara vieții lui nefericite.

– Nu ies sticleți fără foc, cum spun chinezii. Poate a jucat un rol faptul că am râs de Tor Ulven. A început să mă mustre conștiința.

– Ha-ha-ha! Serios? Nu pot să cred că ești atât de sensibil și grijuliu! Doar e cât se poate de mort! Și n-a fost deloc petrecăreț, nu? Lucra pe o macara, nu-i așa? Ha-ha-ha!

Am tăiat ultimele felii râzând, dar nu fără o oarecare nervozitate.

– Ei, ajunge! am spus când le-am pus în coș. Ia coșul cu pâine, untul și maioneza, și ne putem alătura celorlalți.

– Ah, ce frumos! a spus Helena când am așezat platoul pe masă.

– Minunat l-ai făcut, Karl Ove! a exclamat Linda.

– Vă rog să vă serviți! am spus.

Am turnat restul de șampanie și am deschis o sticlă de vin alb, apoi m-am așezat și mi-am pus una din jumătățile de homar pe farfurie. Întâi am desprins cleștele cel mare cu instrumentul special primit cadou de la Gunnar și Tove; carnea crescută dens în jurul cartilajului mic, alb și plat – sau orice o fi fost el; spațiul dintre carne și carapace, unde deseori se aduna apă: oare ce *senzație* o fi avut crabul când se plimba pe fundul mării?

–Să înceapă distracţia, prieteni! am spus în dialect norvegian şi am ridicat paharul. Noroc!

Geir a zâmbit. Ceilalţi au ignorat ce nu înţeleseseră şi au ciocnit paharele.

–Noroc! Şi mulţumim pentru invitaţie! a spus Anders.

De regulă, eu eram cel care gătea când aveam oaspeţi. Nu atât pentru că mi-ar fi plăcut, cât pentru că mă puteam ascunde în spatele acestei îndeletniciri. Puteam să stau în bucătărie când soseau musafirii, să intru scurt să-i salut, apoi să mă întorc şi să continui, ascuns, până când mâncarea trebuia aşezată pe masă şi eram nevoit să-mi fac apariţia. Dar şi atunci mă puteam ascunde după câte ceva; un pahar trebuia umplut cu vin, celălalt, cu apă, puteam să am eu grijă de asta, iar în clipa în care primul fel era mâncat, puteam strânge de pe masă, apoi îl puteam servi pe următorul.

Şi în seara aceasta am procedat la fel. Eram fascinat de Anders, dar nu puteam vorbi cu el. O plăceam pe Helena, dar nu puteam vorbi cu ea. Cu Linda puteam vorbi, dar acum amândoi eram responsabili de buna dispoziţie a celorlalţi şi sigur că nu ne puteam limita unul la altul. Şi cu Geir puteam vorbi, dar, când se afla împreună cu alţii, o altă parte a personalităţii lui ieşea la iveală; cu Anders a vorbit despre diverşi cunoscuţi cu antecedente penale, au râs şi au pălăvrăgit, pe Helena a întreţinut-o cu o sinceritate şocantă, ea a reacţionat cu un amestec de suspine şi râsete. Sub toate acestea acţionau şi alte tensiuni. Linda şi Geir erau ca doi magneţi, se respingeau reciproc. Helena nu era niciodată pe deplin mulţumită de Anders când ieşeau împreună, el spunea deseori lucruri cu care ea nu era de acord sau pe care le considera prosteşti; ostilitatea aceasta mă afecta şi pe mine. Christina putea sta multă vreme fără să vorbească, şi asta la fel mă afecta, mă întrebam care

era problema, nu se simțea bine, era vina noastră, a lui Geir sau poate avea ea ceva?

Între noi nu era aproape nici o asemănare, simpatiile și antipatiile se simțeau tot timpul în subterană în subtextul vorbelor și al gesturilor, dar, în ciuda acestui lucru, sau poate tocmai datorită lui, a fost o seară memorabilă, poate cel mai mult fiindcă, brusc, am ajuns într-un punct unde părea că nimeni nu mai avea nimic de pierdut și putea povesti orice din viața sa, chiar și amănunte pe care de obicei le ținea pentru sine.

Dar a început ezitant, ca aproape toate conversațiile dintre oameni care se cunosc mai mult cu numele decât în realitate.

Am scos din carapace carnea netedă și densă, am tăiat-o bucăți, am înfipt furculița în ea și am lăsat-o să se înmoaie în maioneză înainte s-o duc la gură.

De afară s-a auzit o bubuitură enormă, ca de explozie. Ferestrele au zăngănit.

–Ăsta n-a fost legal, a spus Anders.

–Da, din câte înțeleg, ești expert în așa ceva, a comentat Geir.

–Avem cu noi un lampion chinezesc, a spus Helena. Îl aprinzi, se umple cu aer cald și se ridică pur și simplu în aer. Foarte, foarte sus. Fără vreo bubuitură sau ceva. Pur și simplu plutește tăcut în sus. E minunat.

–Se poate lansa chiar și în oraș? a spus Linda. Și dacă aterizează în flăcări pe vreun acoperiș?

–Totul e permis de revelion, a spus Anders.

S-a făcut liniște. M-am întrebat dacă ar fi trebuit să povestesc despre cum adunasem odată niște rachete arse împreună cu un amic în prima zi a anului nou, le goliserăm de praful de pușcă, pe care îl îndesaserăm într-un tub gol de cartuș și căruia îi dăduserăm foc. Imaginea îmi era încă foarte clară în minte: Geir Håkon întorcându-se spre mine cu fața neagră de funingine. Groaza

care mă copleşise când înţelesesem că tata ar fi putut auzi bubuitura şi că funinginea ar fi putut să nu se cureţe de tot, încât el să ajungă s-o vadă. Dar povestea nu avea nici un clenci, m-am gândit, ridicându-mă şi turnând vin în pahare, am întâlnit privirea Helenei, care mi-a zâmbit, m-am aşezat şi m-am uitat la Geir, el tocmai vorbea despre diferenţele dintre Suedia şi Norvegia, o temă la care recurgea atunci când discuţia şchiopăta, pentru că era la îndemâna tuturor.

– Dar de ce trebuie să alegem între Suedia şi Norvegia? a spus Anders după o clipă. Nici aici nu se întâmplă nimic. E tot rece şi oribil.

– Anders vrea să se întoarcă în Spania, a observat Helena.

– Da, a spus Anders. Trebuia să ne fi mutat acolo. Cu toţii. Ce ne leagă, de fapt, de locul ăsta? E ceva?

– Şi ce are Spania? a întrebat Linda.

El şi-a ridicat braţele în aer.

– Acolo poţi face tot ce vrei. Nu-i pasă nimănui. Şi, apoi, e atât de bine şi de cald! Au nişte oraşe minunate. Sevilla. Valencia. Barcelona. Madrid. Anders s-a uitat la mine. Iar fotbalul e puţin la un alt nivel. Noi doi ar trebui să facem o excursie până acolo. Să vedem El Clásico. Rămânem acolo peste noapte. Pot rezolva eu cu biletele. Nici o problemă. Ce părere ai?

– Nu sună rău, am spus.

– Nu sună rău! a izbucnit el. Mergem!

Linda s-a uitat la mine şi a zâmbit. Du-te, ai permisiunea mea, spunea privirea ei. Dar existau şi alte priviri şi stări de spirit, ştiam, care ar fi apărut până la urmă. Du-te şi distrează-te în timp ce eu rămân acasă, spuneau ele. Te gândeşti numai la tine. Dacă mergi undeva, cu mine trebuie să mergi. Toate astea erau în privirea ei. O iubire fără margini şi o nelinişte la fel de nemărginită. Tot timpul se luptau pentru prioritate. În ultimele luni

apăruse ceva nou, ceva înăbuşit zăcea în ea, legat de copilul care urma să se nască. O neliniște delicată, eterică, săgetându-i conştiința ca aurora boreală pe un cer de iarnă sau ca un fulger pe un cer de august, şi întunericul care-o însoțea era de asemenea uşor, o absență a luminii, iar absența nu are nici o greutate. Era altceva în ea acum, mi se părea că are de-a face cu pământul, ceva teluric, o înrădăcinare. Pe de altă parte, gândul mi se părea prostesc, mitologizant.

Şi totuşi. Pământ.

–Şi când e El Clásico? am întrebat şi m-am aplecat deasupra mesei să-i umplu paharul lui Anders.

–Nu ştiu. Dar nu trebuie să mergem neapărat la el. Poate fi orice meci. Vreau doar să văd Barcelona.

Mi-am umplut şi mie paharul şi am scobit carnea prinsă de cleşte.

–Da, ar fi bine, am spus. Dar, în orice caz, trebuie să aşteptăm o săptămână după naştere. Doar nu suntem generaţia anilor '50.

–Eu sunt, a spus Geir.

–Şi eu, a spus Anders. Sau, în orice caz, pe la periferia ei. Dacă aş fi putut, aş fi stat pe hol în timpul naşterii.

–Şi de ce n-ai putut? l-a întrebat Geir.

Anders s-a uitat la el, şi au râs amândoi.

–Aţi terminat de mâncat? am spus.

Cum toţi au dat din cap şi mi-au mulţumit pentru masă, am adunat farfuriile şi le-am dus în bucătărie. Christina a venit cu cele două platouri.

–Te pot ajuta cu ceva? a întrebat ea.

Am scuturat din cap şi de-abia dacă ne-am uitat unul la celălalt înainte să-mi cobor privirea.

–Nu, am spus. Dar îţi mulţumesc.

Ea s-a dus înapoi, eu am umplut o oală cu apă şi am aşezat-o pe aragaz. Afară, artificiile bubuiau şi fumegau. Fâşia mică de cer pe care o puteam vedea era din când

în când luminată de luminiţe scăpărătoare ce ţâşneau în depărtare şi se stingeau în cădere. Din sufragerie se auzeau râsete.

Am pus câte un ceaun negru de fontă pe două ochiuri de aragaz şi am dat focul la maximum. Am deschis geamul, şi vocile oamenilor aflaţi în trecere dedesubt au izbucnit cu tărie. Am intrat în sufragerie şi am pus un disc – ultimul Cardigans, potrivit pentru fundal.

– Nici nu te mai întreb dacă ai nevoie de ajutor, m-a anunţat Anders.

– E şi ăsta un mod de a te purta, a spus Helena şi s-a întors spre mine. Ai nevoie de ajutor?

– Nu, nu, mă descurc.

M-am postat în spatele Lindei şi mi-am pus mâinile pe umerii ei.

– Ce plăcut! a spus ea.

S-a lăsat liniştea. M-am gândit că n-ar trebui să plec până când conversaţia nu se relua.

– Am luat prânzul cu câteva persoane la Casa Filmului, chiar înainte de Crăciun, a început Linda după o clipă. Cineva tocmai văzuse un şarpe albinos, cred că un piton sau un boa, dar nu contează. Complet alb, cu un model galben pe piele. Apoi altcineva, o femeie, a spus că avusese un boa. Acasă, în apartament, ca animal de companie. Un şarpe *enorm*. Într-o zi s-a trezit şi a fost cât pe ce să sară din aşternut: şarpele zăcea în pat lângă ea, întins cât era de lung. Întotdeauna îl văzuse încolăcit, nu-i aşa? Dar acum stătea drept ca o riglă. S-a speriat de moarte şi a sunat la muzeul Skansen să discute cu tipul care se ocupa de şerpi acolo. Şi ştiţi ce i-a spus el? Da, foarte bine că sunase. Chiar la ţanc. Pentru că şerpii mari se întind în felul acesta ca să-şi măsoare prada. Să vadă dacă sunt în stare s-o înghită.

– A, nu se poate! am spus. Nu se poate!

Ceilalţi au râs.

–Lui Karl Ove i-e teamă de şerpi, a spus Linda.

–E cea mai groaznică poveste pe care am auzit-o în viaţa mea! Oribil!

Linda s-a întors spre mine.

–Karl Ove visează şerpi. Câteodată aruncă pilota pe podea şi o calcă în picioare în mijlocul nopţii. Odată s-a sculat în capul oaselor şi *a sărit* pur şi simplu din pat. A rămas aşa neclintit, ca paralizat, holbându-se la aşternuturi. Ce e, Karl Ove? Visezi, vino şi culcă-te! i-am spus. E un *slange* acolo, a spus el. Nu e nici un *orm* aici, am spus. Vino şi culcă-te! Şi atunci el a spus dispreţuitor: Nu mai sună atât de periculos când spui *orm*!

Ceilalţi au râs. Geir le-a explicat lui Anders şi Helenei diferenţa dintre *slange* şi *orm*[1] în norvegiană, eu am spus că ştiam ce urmează, explicaţia freudiană a viselor cu şerpi, şi am mai spus că nu voiam s-o aud, apoi m-am întors în bucătărie. Apa fierbea, aşa că am răsturnat pastele în ea. Uleiul din cele două ceaune pârâia de căldură. Am tocat nişte ceapă albă şi am pus-o la prăjit, am luat midiile din castron, le-am turnat deasupra şi le-am acoperit cu un capac. În câteva clipe, conţinutul a început să trosnească. Am turnat apoi vin alb, am tăiat pătrunjel şi l-am presărat deasupra, am dat la o parte totul de pe foc după câteva minute, am strecurat pastele, am luat sosul pesto, şi felul doi era gata.

–Ah, ce minunat arată! a spus Helena când am intrat cu farfuriile.

–Nu e nici un fel de vrăjitorie, am explicat. Am găsit reţeta în cartea de bucate a lui Jamie Oliver. Dar e bună.

–Miroase minunat! a spus Christina.

–E ceva ce nu ştii să faci? a întrebat Anders şi s-a uitat la mine.

---

[1] Amândouă se traduc ca *„şarpe"*, dar *slange* este termenul predilect, de pildă, pentru şerpii mari, exotici. (n.red.)

Mi-am coborât privirea, am scobit carnea moale din interiorul unei midii cu furculiţa, era maroniu-închis cu o dungă oranj în partea de sus şi, când am muşcat din ea, mi-a scârţâit ca nisipul printre dinţi.

–V-a povestit Linda despre masa noastră cu *pinnekjott*? am spus şi m-am uitat la el.

–*Pinnekjott*? Ce-i asta?

–O mâncare tradiţională norvegiană care se serveşte de Paşti, a explicat Geir.

–Cotlete de berbecuţ, am spus. Se sărează şi se lasă la uscat câteva luni. Mi-a trimis mama la pachet...

–Carne de berbecuţ trimisă prin poştă? a spus Anders. Asta e tot o tradiţie norvegiană?

–Cum altfel aş fi putut să le capăt? Mama oricum le sărează şi le pune la păstrat, în podul de acasă. Sunt delicioase. Îmi promisese că-mi trimite de Crăciun, trebuia să le gătim pentru ajun, Linda nu gustase aşa ceva, iar pentru mine era de neînchipuit să sărbătoresc Crăciunul fără cotlete, dar n-au ajuns decât în a treia zi după. Bun, le-am despachetat şi ne-am hotărât să mai preparăm o cină de Crăciun în seara aceea, aşa că după-amiază m-am apucat să pun carnea la abur. Am aranjat totul, am pus o faţă de masă albă, lumânări, *akevitt* şi tot ce mai trebuia. Dar carnea nu se mai făcea odată, nu aveam nici o oală potrivită, aşa că n-am reuşit decât să umplem apartamentul cu miros de oaie. În cele din urmă, Linda s-a dus să se culce.

–Şi pe urmă m-a trezit el pe la ora unu! a spus Linda. Şi am stat singuri, în miez de noapte, să mâncăm cotlete tradiţionale norvegiene.

–Dar a fost frumos, nu-i aşa? am spus.

–Da, a fost, a confirmat ea şi mi-a zâmbit.

–Şi chiar *au fost* bune? a întrebat Helena.

–Da. Poate că nu arătau prea grozav, dar au fost bune.

– Credeam că ai să ne povesteşti ce nu ştii să faci, a spus Anders. Dar asta a fost o adevărată idilă.

– Lasă omul să spună ce vrea! a comentat Geir. A făcut carieră povestindu-şi eşecurile. Un şir de episoade triste şi tragice. Ruşine şi regrete de la un cap la altul. Acum chiar e sărbătoare! Lasă-l să vorbească măcar o dată despre cât e de talentat!

– Mi-ar plăcea să te aud pe tine povestind despre un eşec, Anders, a spus Helena.

– Nu uita cu cine vorbeşti! a spus Anders. Vorbeşti cu cineva care odată a fost bogat. Cu adevărat bogat, vreau să spun. Aveam două maşini, apartament în Östermalm, contul doldora. Puteam călători oriunde, oricând voiam. Aveam chiar şi doi cai! Şi acum? Trebuie să mă ocup de o fabrică de snacksuri din Dalarne! Dar nu stau să mă plâng ca voi!

– Care voi? a spus Helena.

– Tu şi Linda, de exemplu! Când ajung acasă, vă găsesc pe canapea cu ceştile de ceai, văicărindu-vă de câte-n lună şi în stele. De toate sentimentele posibile şi imposibile cu care vă luptaţi tot timpul. Şi doar nu e nimic atât de complicat. Ori merge, ori nu merge. Dar chiar şi aşa e bine, fiindcă, dacă nu merge, înseamnă că lucrurile nu pot decât să se îmbunătăţească.

– Ciudat la tine e faptul că nu vrei niciodată să-ţi dai seama cum stai de fapt, a spus Helena. Dar nu pentru că-ţi lipseşte introspecţia. Ci pentru că nu vrei. Uneori te invidiez. Serios. Eu mă chinui atât de mult să înţeleg cine sunt şi de ce mi se întâmplă ceea ce mi se întâmplă.

– Povestea ta nu e atât de diferită de a lui Anders, nu-i aşa? a întrebat-o Geir.

– Ce vrei să spui?

– Păi, şi tu ai avut totul. Ai fost angajată la Teatrul Regal, ai primit roluri principale în piese mari, roluri bune în filme. Şi apoi ai lăsat totul baltă. Şi a fost un

gest destul de optimist. Să te căsătorești cu un guru *new age* american și să te muți în Hawaii.

– Din punctul de vedere al carierei, n-a fost un pas prea bun, a spus Helena. Aici ai dreptate. Dar mi-am urmat inima. Și nu regret nimic. Chiar nimic!

A zâmbit și a privit în jur.

– Și Christina are aceeași poveste, a spus Geir.

– Deci, care e povestea ta? a întrebat Anders uitându-se la Christina.

Ea a zâmbit și a scuturat din cap, și-a înghițit mâncarea din gură.

– Eu am fost în vârf aproape dinainte să încep. Aveam propria mea marcă de haine și, într-un an, am primit titlul de cel mai bun designer, am fost aleasă să reprezint Suedia la parada de modă din Londra, am fost cu o colecție la Paris...

– Au venit la noi acasă de la televiziune, a comentat Geir. Și chipul Christinei era afișat pe niște perdele enorme... nu, la naiba, pe niște *pânze* enorme de pe fațada de la Kulturhuset. În *Dagens Nyheter* a apărut un articol despre ea pe șase pagini... Am fost la recepții unde domnișoarele care serveau erau îmbrăcate în elfi. Curgea șampania valuri... Eram incredibil de fericiți pe vremea aia.

– Și ce s-a întâmplat? a întrebat Linda.

Christina a ridicat din umeri.

– Nu-mi intrau bani. Succesul meu n-avea o bază solidă. Sau nu cea care ar fi contat într-adevăr. Așa că am dat faliment.

– Dar cel puțin ai făcut-o în stil mare, a spus Geir.

– Da, a fost de acord Christina.

– Lovitura de grație a fost parada ultimei colecții, a urmat Geir. Christina închiriase un cort imens pentru evenimente și l-a ridicat în cartierul Gärdet. Era o copie a operei din Sydney. Băieții-manechine trebuiau să vină

călare peste pajişte. Îi adusese din Gărzile Regale şi din poliţia călare. Totul era grandios şi costisitor, nu făcuse economie la nimic. Butoaie imense de punci cu gheaţă arzândă, ştiţi cum e, de se vedea fumul de la o poştă, şi toată lumea bună. Toate posturile de televiziune, toate ziarele mari. Ai fi zis că eşti pe platourile unui film important. Şi apoi a început să plouă. Dar să *plouă*, nu aşa! Turna cu găleata, a fost o nebunie.

Christina a râs şi şi-a dus mâna la gură.

– Să fi văzut manechinele! a continuat Geir. Părul li se lipise de frunte. Toate hainele le erau ude leoarcă şi răvăşite. A fost un fiasco de proporţii. Dar naiba să mă ia dacă nu era şi ceva frumos în asta! Nu oricine poate eşua *atât* de grandios.

A râs toată lumea.

– De asta stătea şi desena papuci de casă când ai venit la noi prima dată, a spus Geir şi s-a uitat la mine.

– Nu erau papuci de casă, a replicat Christina.

– Nu contează, a continuat el. Unul dintre modelele lor mai vechi avusese brusc succes deoarece Christina îl folosise la o paradă a modei la Londra. Ea nu primise atunci nimic, aşa că designul de papuci a fost un fel de mic bandaj pe rană. Era tot ce mai rămăsese din visul ei.

– Eu n-am fost tocmai în *vârf*, a spus Linda. Dar puţinul succes pe care l-am avut a urmat exact aceeaşi curbă.

– Direct în jos? a spus Anders.

– Direct în jos, da. Am debutat, ceea ce a fost în sine un eveniment fantastic, nu neapărat că ar fi fost senzaţional pentru alţii, dar a fost important şi frumos, şi apoi am primit nici mai mult, nici mai puţin decât un premiu japonez. Întotdeauna îmi plăcuse Japonia. Şi acum trebuia să mă duc acolo şi să-l accept. Cumpărasem un ghid de conversaţie japonez. Apoi m-am îmbolnăvit şi, dintr-odată, n-am mai putut face nimic, în nici un caz o călătorie în Japonia... Scrisesem încă

un volum de poezii şi, când a fost acceptat şi am primit vestea, am ieşit să sărbătoresc, dar apoi editura şi-a retras confirmarea. Am mers cu el la altă editură şi *exact* acelaşi lucru s-a întâmplat şi acolo. Prima dată m-a sunat redactorul, mi-a spus că era excelent, că aveau să-l publice, şi a fost jenant, le spusesem oamenilor deja... pentru ca apoi să mă sune şi să mă anunţe că, totuşi, n-aveau să-l publice. Şi asta a fost tot.

– Foarte trist, a observat Anders.

– Aş, a fost foarte bine! a spus Linda. Acum mă bucur că n-a fost publicat. Nu e nimic grav.

– Şi tu, Geir? a întrebat Helena.

– Mă întrebi dacă nu cumva sunt şi eu un *beautiful loser*[1]?

– Exact.

– Baaa... cred că s-ar putea spune. Eram un copil-minune în mediul academic.

– Autoproclamat? am întrebat eu.

– Nimeni altcineva n-o mai proclama, dar chiar eram. Însă am avut iniţiativa nu tocmai înţeleaptă de a-mi scrie teza în norvegiană despre o cercetare pe teren pe care o făcusem în Suedia. Asta a însemnat că nici o editură suedeză n-a fost interesată s-o publice şi nici vreuna norvegiană. N-a contat nici că scriam despre boxeri fără să caut explicaţii de natură socială sau scuze pentru ceea ce făceau – şi mă refer la faptul că sunt săraci, defavorizaţi, răufăcători sau chestii de-astea. Dimpotrivă, consideram că au o cultură relevantă şi adecvată, mult mai relevantă şi adecvată decât cultura academică feminizată a clasei de mijloc. Nici asta n-a fost o mişcare tocmai inteligentă. Lucrarea a fost, oricum, refuzată de toate editurile norvegiene şi suedeze. Am tipărit-o în cele din urmă pentru că am plătit eu toate costurile. N-a

[1] Un „ratat frumos" (în limba engleză în original) (n.red.)

citit-o nimeni. Campania de marketing știți cum s-a făcut? Într-o zi, am vorbit cu o doamnă de la editură și mi-a povestit că citea din cartea mea dimineața și după-amiaza, când făcea naveta cu feribotul de Nesodden, și că se gândise că sigur cineva va vedea coperta și va deveni curios! Geir a râs. Acum am renunțat la predat, nu mai scriu articole de nivel academic, nu mai particip la nici un seminar, stau de unul singur și scriu o carte pe care sigur îmi va lua cinci ani s-o duc la capăt și pe care probabil nimeni n-o s-o vrea.

– Trebuia să fi vorbit cu mine, a spus Anders. Te-aș fi putut aduce la televizor, în orice caz. Și ai fi putut vorbi acolo despre cartea ta.

– Și cum ai fi reușit? l-a întrebat Helena. *An offer you can't refuse*?[1]

– Nici măcar tu n-ai relații suficiente pentru asta, a spus Geir. Dar mulțumesc de ofertă.

– Ai mai rămas doar tu, a remarcat Anders și s-a uitat la mine.

– Karl Ove? a făcut Geir. El se văicărește într-o limuzină de lux. Am spus asta de când a venit în Stockholm.

– Nu sunt de acord, am ripostat. Sunt aproape cinci ani de când am debutat. Jurnaliștii încă mă mai sună, e adevărat. Dar ce mă întreabă? Bună, Knausgård, lucrez la un articol despre scriitorii intrați în blocaj și mă întrebam dacă aș putea sta puțin de vorbă cu tine. Sau, și mai rău: Fii atent! Facem o anchetă despre scriitorii care au scos o singură carte. Sunt mulți, da. Și tu ai scris una singură. Mă întrebam dacă ai avea timp să discutăm puțin despre asta. Cum te simți, știi tu... Acum scrii ceva? Ai ajuns într-un impas?

---

[1] „O ofertă pe care n-o poți refuza", expresie celebră din filmul *Nașul* (1972) (n.red.)

– Aţi auzit? a repetat Geir. Se plânge într-o limuzină de lux.

– Dar n-am mai scris nimic! Mă chinui de patru ani şi nu-mi iese nimic! Nimic!

– *Toţi* prietenii mei au dat-o în bară, a spus Geir. Şi nu sunt eşecuri de duzină, obişnuite, sunt ratări monumentale. Unul dintre ei, când postează anunţuri matrimoniale pe internet, scrie tot timpul că îi plac pădurea, câmpul, cârnaţii la grătar în aer liber şi chestii din astea, pentru simplul fapt că nu-şi permite să scoată pe cineva la restaurant sau la cafenea. N-are nici măcar un capăt de aţă. Absolut nimic. Unul dintre colegii mei de la universitate a devenit obsedat de o prostituată, şi-a risipit toţi banii pe ea, peste două sute de mii, i-a plătit până şi un implant la sâni, îi plăceau lui puţin mai mari. Altul s-a apucat de o plantaţie de viţă-de-vie. La Uppsala! Al treilea îşi scrie teza de doctorat de paisprezece ani şi n-o să termine niciodată, pentru că întotdeauna apare o teorie nouă sau ceva ce el n-a citit, dar care trebuie parcurs. Scrie întruna, e un om inteligent, dar pur şi simplu bate pasul pe loc. Şi mai am un amic în Arendal care a lăsat însărcinată o fată de treisprezece ani. Geir s-a uitat la mine şi a râs. Staţi liniştiţi, nu Karl Ove. Nu din câte ştiu eu, cel puţin. Şi mai e prietenul meu pictor, a continuat Geir. E înzestrat, are mult talent, dar nu pictează decât corăbii şi săbii vikinge şi s-a angajat atât de insistent în politica de dreapta, încât nu mai are cale de întoarcere şi oricum nici o posibilitate de a intra în alte medii. Fiindcă bărcile vikinge nu sunt nici pe departe vreun permis de acces la viaţa culturală.

– Te rog să nu mă adaugi la colecţie! a spus Anders.

– Nu, nici unul din voi nu face parte din categoria asta. Nu încă, în orice caz. Deşi am senzaţia că toţi alunecăm în josul pantei. Că ne aflăm pe o epavă. Da, acum

e încă frumos, cerul e negru și înstelat, și apa e caldă, dar am început să ne scufundăm.

– Foarte poetic, a spus Linda. Dar nu e tocmai ceea ce simt eu.

Își ținea amândouă mâinile pe abdomen. I-am întâlnit privirea. Sunt fericită, asta spunea. I-am zâmbit.

Dumnezeule mare! Peste două săptămâni urma să avem un copil!

Aveam să fiu tată.

În jurul mesei s-a lăsat liniștea. Toți terminaseră de mâncat, stăteau lăsați pe spate în scaune, Anders era cu paharul de vin în mână. Am luat sticla și m-am ridicat, am umplut paharele.

– Am fost atât de deschiși! a observat Helena. Chestia asta nu se întâmplă niciodată, tocmai mă gândeam.

– E o întrecere, am spus, punând sticla jos și ștergând cu degetul picătura ce se prelingea pe gâtul ei. Cui îi merge cel mai rău? Mie!

– Ba nu, mie! a spus Geir.

– Mi-e greu să-mi imaginez că părinții mei ar fi putut vorbi despre asta cu prietenii lor, a comentat Helena. Deși ei chiar *erau* în pom. Noi nu suntem.

– În ce fel? a întrebat Christina.

– Tatăl meu este regele perucilor din Örebro. Face peruci bărbătești. Prima lui soție, mama mea, e alcoolică. E atât de dezgustătoare, că abia dacă o pot vizita. Și, când mă duc pe la ea, sunt distrusă câteva săptămâni după aceea. Dar, când s-a recăsătorit, tata a luat tot o alcoolică.

S-a strâmbat și a imitat niște ticuri ce o caracterizau perfect pe soția tatălui. O întâlnisem odată, la botezul copilului lor; era în același timp strictă și împrăștiată. Helena râdea deseori de ea.

– Când eram mică, ai mei înfigeau seringi în cutiile acelea de carton pentru suc de fructe, le știți, și le umpleau cu tărie. Da, ca să pară complet nevinovați.

Ha-ha-ha! Şi odată, când eram singură în vacanţă cu mama, ea mi-a dat un somnifer, a încuiat uşa pe afară şi a dispărut în oraş.

Toţi au râs.

–Dar acum e mult mai rău. E un fel de monstru. Ne termină dacă ne ducem în vizită. Nu se gândeşte decât la ea, nu există nimic altceva. Bea şi e absolut înfiorătoare tot timpul. Helena s-a uitat la mine. Şi tatăl tău a băut, nu-i aşa?

–Într-adevăr, am spus. Dar nu când am fost eu mic. A început când aveam şaisprezece ani şi a murit când aveam treizeci. Deci s-a ţinut de asta timp de paisprezece ani. A băut pur şi simplu până a murit. Şi mă gândesc că, poate, asta a şi încercat să facă.

–N-ai nici o istorioară amuzantă despre el? m-a întrebat Anders.

–Poate Karl Ove nu se delectează cu fericirea lui cum te delectezi tu cu a altora, a comentat Helena.

–Nu, nu, nu-i nimic, am spus. Nu mai am nici un fel de sentimente în privinţa asta. Amuzant nu ştiu dacă e, dar oricum: spre final, locuia acasă la mama lui. Bea tot timpul, bineînţeles. Într-o zi a căzut pe scări până în sufragerie. Cred că şi-a rupt piciorul sau poate doar şi l-a luxat puternic. În orice caz, nu s-a mai putut ridica de acolo şi a rămas să zacă pe jos. Bunica voia să sune după ambulanţă, dar el n-a vrut. Aşa că a rămas întins acolo, pe podeaua din sufragerie, şi ea l-a servit. Îi aducea de mâncare şi de băut. Habar n-am cât a durat. Câteva zile, poate. L-a găsit unchiul meu. Zăcea pur şi simplu acolo.

Toată lumea a râs, la fel şi eu.

–Şi cum era când nu bea? a întrebat Anders. În primii şaisprezece ani?

–A fost un nemernic. Îmi era groază de el. Făceam pe mine de frică. Îmi amintesc o dată... da, îmi plăcea să înot când eram mic, evenimentul săptămânii era

mersul la bazin pe timp de iarnă. O dată mi-am pierdut acolo o șosetă și m-am speriat îngrozitor. A fost un adevărat coșmar.

– De ce? s-a interesat Helena.

– Pentru că ar fi fost un iad dacă afla tata.

– Că pierduseşi o șosetă?

– Da, exact. Șansele să mă descopere erau destul de mici, puteam pur și simplu să mă strecor în casă de îndată ce ajungeam și să încalț o altă pereche de șosete, și totuși m-am temut tot drumul înapoi. Deschid ușa. Nu era nimeni. Încep să-mi scot încălțările... Și cine credeți că apare? Bineînțeles, tata. Și ce face, evident? Stă și se uită la mine cum îmi dau jos hainele.

– Și ce s-a întâmplat? a întrebat Helena.

– M-a plesnit și mi-a spus că nu mai am voie să merg niciodată la bazin, am răspuns și am zâmbit.

– Ha-ha-ha! a râs Geir. Uite un bărbat pe gustul meu. Consecvent până la capăt.

– Pe tine tatăl tău te-a lovit? a spus Helena.

Geir a șovăit.

– Erau anumite elemente în educația tradițională norvegiană a copiilor. Știți voi, sus, cu burta pe genunchii mei, și pantalonii jos! Dar nu m-a lovit niciodată peste față sau pe neașteptate, cum făcea tatăl lui Karl Ove. Era o pedeapsă, nici mai mult, nici mai puțin. O consideram justă. Dar lui nu-i plăcea. Cred că o vedea ca pe un soi de obligație care trebuia îndeplinită. E un om foarte de treabă tatăl meu. Un om bun. N-am nici un resentiment față de el. Nici măcar pentru bătăi. S-au petrecut într-o cultură cu totul diferită de cea de azi.

– Eu nu pot spune același lucru despre tatăl meu, a început Anders. Nu vreau să intru în subiectul copilărie și toată aiureala aia psihologică. Dar, când eram mic, eram bogați, cum v-am spus, și, când am terminat școala, am intrat la firma tatei, ca un fel de partener. Am

dus viața de lux a claselor superioare. Apoi, dintr-odată, firma a dat faliment. S-a dovedit că tata se făcea vinovat de fraudă și de înșelăciune. Și eu semnasem tot ce îmi dăduse el. Am scăpat de închisoare, dar datorez fiscului niște sume atât de mari, încât tot ce voi câștiga pentru restul vieții trebuie să meargă la acoperirea datoriei. Din cauza asta nu mai am un job normal. N-are rost, dacă mi se ia oricum totul.

– Și ce s-a întâmplat cu tatăl tău? am spus.

– A șters-o. Nu l-am mai văzut de atunci. Nu știu unde e. Prin vreo țară străină. Nici nu vreau să-l văd.

– Dar mama ta a rămas, a observat Linda.

– Se poate spune și așa, da, a răspuns Anders. Acră, abandonată și falită.

A zâmbit.

– Am întâlnit-o o dată, am spus. Ba nu, de două ori. E foarte simpatică. Stă pe un taburet în colț și vorbește plină de sarcasm oricui e dispus s-o asculte. Are mult umor.

– Umor? a spus Anders și a început să imite vocea uzată de femeie bătrână care îl striga pe nume și îl critica pentru absolut orice.

– Mama mea suferă de anxietate, a spus Geir. Și asta îi sabotează întreaga viață; sau i-o acaparează. Îi vrea pe toți strânși în jurul ei, tot timpul. Copilăria mea a fost un iad, m-a costat enorm să mă eliberez. Tehnica ei de a mă ține prizonier era să-mi inducă un sentiment de vinovăție. Am refuzat să nutresc așa ceva. În felul ăsta am reușit să scap. Prețul pe care trebuie să-l plătesc e faptul că nu mai vorbim aproape deloc. E un preț mare, dar a meritat.

– De ce fel de anxietate suferă? a întrebat Anders.

– Vrei să spui în ce fel se manifestă?

Anders a dat din cap.

– Nu de oameni i-e frică. Cu ei trece direct la subiect, n-are nici o teamă. Spațiul o sperie. De exemplu,

își lua întotdeauna o pernă cu ea când făceam excursii cu mașina. O ținea în brațe. De fiecare dată când treceam printr-un tunel, ea se apleca în față și-și punea perna peste cap.

–Serios? a spus Helena.

–Categoric. De fiecare dată. Așa că trebuia s-o anunțăm când ieșeam din tunel. De aici lucrurile au evoluat, dintr-odată n-a mai putut conduce pe drumuri cu mai mult de o bandă, nu suporta să vadă mașinile trecând atât de aproape de ea. Și apoi n-a mai putut conduce pe lângă apă. Vacanțele noastre au devenit aproape imposibile. Îmi aduc aminte cum tata stătea aplecat deasupra hărții, ca un general înainte de bătălie, încercând să găsească o rută fără autostrăzi, ape și tuneluri.

–Atunci mama mea este exact opusul, a spus Linda. Nu i-e teamă de nimic. Cred că e cel mai neînfricat om pe care-l cunosc. Țin minte că mergeam cu ea cu bicicleta, prin oraș, până la teatru. Ea pedala repede, se urca pe trotuar, se strecura printre oameni, apoi iar o lua pe stradă. Odată a fost oprită de poliție. Dar să nu vă-nchipuiți că a dat din cap, a înghițit în sec și s-a scuzat, o, nu se va mai întâmpla niciodată. Nu, s-a simțit nedreptățită. Era treaba ei pe unde mergea cu bicicleta. Așa a fost toată copilăria mea. Dacă vreun profesor se plângea de mine, ea îi răspundea pe măsură. Niciodată nu era nimic în neregulă cu mine. Eu aveam întotdeauna dreptate. Când am împlinit șase ani, m-a lăsat să merg în excursie în Grecia, singură.

–Singură? a spus Christina. Numai tu?

–Nu, cu o prietenă și familia ei. Dar aveam numai șase ani, și două săptămâni singură cu o familie străină, într-o țară străină, era cam mult, nu vi se pare?

–Erau anii '70, a spus iar Geir. Totul era permis pe vremea aia.

–Îmi era groaznic de rușine de mama într-o mulțime de situații, e o persoană complet lipsită de rușine, poate face cele mai trăsnite lucruri, iar când era vorba să mă protejeze, îmi venea de multe ori să intru în pământ.

–Și tatăl tău? a întrebat Geir.

–Tata e cu totul altă mâncare de pește. Era complet imprevizibil, când se îmbolnăvea se putea întâmpla absolut orice. Trebuia să așteptăm să facă ceva îngrozitor, ca să vină poliția și să-l ia. De multe ori trebuia s-o ștergem eu, mama și fratele meu. Pur și simplu fugeam de el.

–Și el ce făcea atunci? am spus și m-am uitat la ea.

Îmi mai povestise despre tatăl ei înainte, dar întotdeauna generalități, aproape nici un detaliu.

–Ah, orice se putea întâmpla! Era în stare să urce până la noi pe burlan sau să se arunce pe fereastră. Putea fi brutal. Sânge, sticlă spartă și violențe. Atunci sosea însă poliția, și totul revenea la normal. Când era acasă, așteptam întotdeauna o catastrofă. Dar, de îndată ce se întâmpla, mă linișteam. E aproape o ușurare pentru mine când se petrec cele mai groaznice lucruri. La asta știu să fac față. Drumul până acolo e cel mai dificil.

S-a lăsat o pauză.

–Tocmai mi-am amintit o întâmplare! a spus Linda. Odată a trebuit să fugim de tata și să mergem la bunica din partea mamei, în nord. Aveam poate cinci ani, iar fratele meu, șapte. Când ne-am întors la Stockholm, apartamentul era plin de gaz. Tata deschisese aragazul și îl lăsase așa câteva zile. Ușa aproape a fost împinsă în afară de presiune când mama a descuiat-o. Ea s-a întors spre noi și i-a spus lui Mathias să mă ducă jos în stradă și să stea acolo. A așteptat până când am plecat și abia apoi a intrat în apartament și a oprit gazul. Jos Mathias mi-a spus – îmi amintesc foarte bine – tu știi că mama poate să moară acum? Da, am spus, știu. Mai târziu în ziua aceea am auzit-o vorbind cu el la telefon. Tu

încercai să ne omori? îl întreba. Nu ca exagerare, ci ca o constatare lucidă. Chiar vrei să ne omori?

Linda a zâmbit.

– Greu de găsit una mai bună, a spus Anders și s-a întors înspre Christina. Ai mai rămas doar tu. Cum sunt părinții tăi? Trăiesc amândoi, nu-i așa?

– Da, a răspuns Christina. Dar sunt bătrâni. Locuiesc la Uppsala. Sunt membri ai Bisericii Penticostale. Eu am crescut acolo și mă simțeam vinovată de orice, chiar și de cel mai mărunt lucru. Dar sunt oameni buni, asta este lupta lor de o viață. Când se topește zăpada, iar pe stradă rămâne nisipul care a fost împrăștiat iarna, știți ce fac?

– Nu, am spus eu, din moment ce se uita la mine.

– Îl adună și îl returnează administrației drumurilor.

– Pe bune? a spus Anders. Ha-ha-ha!

– Bineînțeles că nu beau. Dar tatăl meu nu bea nici cafea sau ceai. Când vrea să se răsfețe dimineața, bea apă caldă.

– Nu pot să cred! a făcut Anders.

– Ba e adevărat, a confirmat Geir. Tatăl ei bea apă caldă și înapoiază primăriei tot nisipul din fața porții. Sunt atât de buni, încât e imposibil să stai acolo. Și sunt sigur că, pentru ei, să mă aibă drept ginere e o încercare trimisă de diavol.

– Și cum a fost să crești între ei? a întrebat Helena.

– Multă vreme am crezut că asta era lumea, că așa arăta peste tot. Toți prietenii mei și ai părinților mei erau membri ai bisericii. Nu exista viață în afara ei. Când m-am rupt de ea, m-am rupt și de toți prietenii.

– Câți ani aveai?

– Doisprezece, a spus Christina.

– Doisprezece? s-a mirat Helena. Și cum ai avut puterea să faci asta? Sau discernământul?

– Nu știu. Pur și simplu am făcut-o. Și a fost dur, chiar a fost. Mi-am pierdut absolut toți prietenii.

–La doisprezece ani? a spus Linda.

Christina a dat din cap şi a zâmbit.

–Şi acum bei cafea dimineaţa? a vrut să ştie Anders.

–Da. Dar nu când sunt acolo.

Am râs cu toţii. M-am ridicat şi am început să adun farfuriile. Geir s-a sculat şi el, şi-a luat-o pe a lui şi m-a urmat în bucătărie.

–Ai schimbat tabăra, Geir? a strigat Anders după el.

Am aruncat cochiliile goale la gunoi, am clătit farfuriile şi le-am pus în maşina de spălat vase. Geir mi-a întins-o pe a lui, s-a dat câţiva paşi în spate şi s-a sprijinit de frigider.

–Fascinant! a spus.

–Ce anume?

–Lucrurile despre care am vorbit. Sau însuşi *faptul* că am vorbit despre aşa ceva. Scriitorul austriac Peter Handke are un termen pentru asta. „Nopţile poveştilor", cred că aşa le numeşte. Când e ca şi cum s-ar deschide ceva, şi fiecare vine cu câte o poveste.

–Da, am spus şi m-am întors. Vii până afară? Simt nevoia să fumez.

–Sigur, a spus Geir.

În timp ce ne îmbrăcam, a apărut Anders.

–Mergeţi jos să fumaţi? Vin şi eu!

Două minute mai târziu stăteam afară, eu cu o ţigară lucind între degete, ceilalţi cu mâinile în buzunarele paltoanelor. Era frig şi bătea vântul. Peste tot mirosea a focuri de artificii.

–Îmi mai stătea o poveste pe limbă acolo sus, a spus Anders şi şi-a trecut mâna prin păr. Despre cum să pierzi tot ce ai. Dar m-am gândit că e mai bine s-o spun aici. S-a petrecut în Spania. Eu şi un prieten aveam un restaurant. Era o viaţă pe cinste. Stăteam treaz nopţile, prizam cocaină şi beam, mă odihneam la soare în timpul zilei şi pe la şapte-opt seara o luam de la capăt. Cred că a

fost cea mai bună perioadă din viața mea. Eram complet liber. Făceam exact ce voiam.

– Și? a spus Geir.

– Poate că am exagerat puțin făcând ce voiam. Aveam un birou la etaj deasupra barului, acolo i-o trăgeam nevestei asociatului meu, nu mă puteam abține, el ne-a prins asupra faptului, și asta a fost. Am întrerupt orice colaborare. Dar vreau să mă întorc la un moment dat. Trebuie numai s-o conving pe Helena.

– Poate nu-i tocmai viața la care visează ea, am spus.

Anders a ridicat din umeri.

– Dar putem închiria o casă de vară acolo la un moment dat. O lună, toți șase. În Granada sau ceva de genul. Ce ziceți?

– Sună bine, am spus eu.

– Eu nu am concediu, a replicat Geir.

– Cum adică? a întrebat Anders. Anul ăsta?

– Nu, niciodată. Lucrez toată ziua, toată săptămâna, inclusiv sâmbăta și duminica, toate săptămânile din an, în afară, poate, de weekendul de Crăciun.

– De ce? a spus Anders.

Geir a râs.

Am aruncat mucul de țigară și l-am strivit sub tălpi.

– Mergem? am întrebat.

Prima dată l-am întâlnit pe Anders când ne-a luat pe mine și pe Linda de la gara Saltsjöbaden, unde el și Helena închiriaseră un mic apartament, și pe drum și-a exprimat disprețul față de goana după bani și statut a celor care locuiau acolo, în viață contau cu totul alte lucruri, dar, chiar dacă am bănuit că spunea asta numai ca să ne facă pe plac, să afirme ceea ce credea că noi, „oamenii de cultură", voiam să auzim, au trecut multe luni până când am înțeles că în mintea lui era exact opusul: *singurul* lucru de care îi păsa erau banii și viața

pe care i-o asigurau ei. Era obsedat de ideea de a se îmbogăți din nou, acesta era scopul tuturor acțiunilor lui, și, din moment ce n-o putea face cu știrea fiscului, se învârtea în lumea banilor negri. Când îl cunoscuse Helena, toate afacerile lui erau dubioase, dar ea, care multă vreme se luptase cu propriile sentimente față de el, dar până la urmă se dăduse bătută în stil mare, impusese niște condiții atunci când, la puțină vreme după, făcuseră un copil împreună, condiții cărora el, aparent, li se supusese: banii pe care îi câștiga erau în continuare „negri", dar, într-un anumit sens, erau totuși „curați". Ce făcea, mai exact, nu știam, știam doar că își folosea multe dintre relațiile anterioare ca să-și finanțeze o serie întreagă de proiecte care se succedau rapid, și că, dintr-un motiv sau altul, ele nu durau decât câteva luni fiecare. N-avea nici un sens să-l suni, își schimba tot timpul numărul de mobil, la fel se întâmpla și cu mașinile lui, așa-zisele „mașini de serviciu" pe care le înlocuia la intervale regulate. Când mergeam la ei în vizită, într-o zi puteau să aibă o plasmă enormă pe unul dintre pereții sufrageriei sau un laptop nou pe biroul din hol, iar în seara următoare să nu mai rămână nimic din ele. Granița dintre lucrurile pe care Anders le deținea și cele de care putea face rost era evident fluctuantă, și nu exista nici vreo legătură clară între ceea ce făcea și banii pe care îi avea la dispoziție. Toți banii pe care îi câștiga – și rareori erau puțini – se duceau pe jocuri. Anders juca la tot ce se putea. Cum se pricepea să fie convingător, nu-i era greu să facă rost de bani, așa că era împotmolit într-o adevărată mlaștină. De obicei, ținea totul pentru sine, dar câteodată lucrurile ieșeau la iveală, ca atunci când cineva a sunat-o pe Helena și i-a spus că Anders golise casa firmei unde mersese să renegocieze niște contracte, era vorba de șapte sute de mii de coroane, și că avea să fie sesizată poliția. Anders nici n-a

clipit când ea l-a luat la întrebări; practicile firmei fuseseră neclare şi îndoielnice, iar acum voiau să acopere totul dând vina pe el. Chiar dacă se presupunea că el fugise cu banii şi îi risipise la jocuri, era vorba de bani negri, şi deci ultimul lucru pe care l-ar fi făcut firma respectivă era să cheme poliţia. Aşadar, el era în siguranţă. Probabil că îi alegea cu grijă pe cei pe care-i înşela, dar acţiunile lui nu erau tocmai lipsite de riscuri. Odată le intrase cineva în casă, în timp ce ei erau plecaţi, i-a povestit Helena Lindei, cel mai probabil ca să le arate că se putea şi aşa. Apoi Anders a devenit asociat la un proiect de amploare cu un restaurant, unde, la fel, şi-a încheiat rolul după câteva luni, după care s-a apucat dintr-odată de construcţii, au urmat un salon de coafură căruia îi găsea spaţii de închiriat, apoi o fabrică de snacksuri cu bacon pe care trebuia s-o salveze de la faliment. Problema, dacă putea fi numită problemă, consta în faptul că era imposibil să nu-l placi. Se putea înţelege cu tot soiul de oameni, ceea ce e un talent rar, şi, în plus, era generos, lucru pe care îl remarcai imediat. Şi întotdeauna vesel. La petreceri, el era cel care se ridica şi mulţumea gazdelor pentru masă şi le ura la mulţi ani sau orice se mai potrivea, şi tot el avea câte o vorbă bună pentru fiecare, indiferent cât îi era de străin, ştia de regulă cum să-i facă pe oameni să se simtă bine. În acelaşi timp, nu avea nimic căutat sau rafinat, şi poate din acest motiv, în ciuda mitomaniei lui consecvente, care e una din puţinele trăsături de caracter pe care mi-e greu să le accept, îl plăceam totuşi atât de mult. Sigur că nu-l interesa câtuşi de puţin persoana mea, dar, când ne întâlneam, nici nu se prefăcea interesat, aşa cum vezi la unii interlocutori care o fac dintr-un simţ al obligaţiei şi la care ruptura dintre gânduri şi fapte e dezvăluită de acele mici gesturi revelatoare aproape imposibil de controlat, ca, de exemplu, o privire

scurtă aruncată în altă parte a încăperii, nesemnificativă în sine, dar care, când este urmată de un fel de „tresărire" a atenției, în clipa în care aceasta se mută din nou asupra ta, face ca formalul să devină vizibil. Senzația de a fi ținta unei prefăcătorii pe care ți-o provoacă așa ceva e în mod firesc teribilă pentru cineva care trăiește din încercarea de a câștiga încrederea celorlalți. Anders nu „juca", acesta era secretul lui. Nu era nici „autentic", în sensul că vorbele lui nu corespundeau în mod necesar cu ceea ce gândea, făcea sau își dorea. Dar, la urma urmei, cine e? Există un tip de indivizi care spun în mod sistematic ce gândesc, fără a-și adapta cuvintele la situație, dar sunt niște raritați, eu însumi am cunoscut numai vreo doi, și rezultatul e că toate situațiile sociale în care nimeresc devin foarte încărcate. Nu pentru că oamenii n-ar fi de acord și ar începe să se certe, ci pentru că scopul conversației lor le exclude pe toate celelalte, iar atitudinea lor totalitară ricoșează automat înapoi asupra lor, și ei dobândesc atunci o aură de lipsă de generozitate și de îngustime a minții care n-are nici o legătură cu natura lor adevărată, care în ambele cazuri, cel puțin din câte puteam eu judeca, era în esență prietenoasă și generoasă. Disconfortul social pe care eu însumi îl puteam stârni avea o cauză opusă. Eu lăsam întotdeauna situația să hotărască, fie nespunând absolut nimic, fie spunând ce voia să audă toată lumea. A spune ceea ce crezi că alții vor să audă e, în esență, un mod de a minți. Din cauza asta, între practica socială a lui Anders și a mea nu era decât o diferență de grad. Chiar dacă a lui eroda încrederea, iar a mea, integritatea, rezultatul era, în mare, același: o uzură lentă a sufletului.

Faptul că Helena, care avea o înclinație către latura spirituală a vieții și încerca în mod constant să se înțeleagă pe sine, sfârșise prin a fi cu un bărbat ce nu dădea doi bani pe orice altă valoare decât banii, și asta cu zâmbetul

pe buze, era, firește, ironic, dar nu de neînțeles, pentru că aveau în comun ceva esențial: o inimă ușoară și bucuria de a trăi. Și erau un cuplu fermecător. Cu părul ei întunecat, ochii calzi și trăsăturile bine conturate, Helena avea o înfățișare izbitoare, iar firea ei te câștiga, avea o prezență palpabilă. Era o actriță înzestrată. O văzusem în două seriale de televiziune, într-unul polițist unde juca rolul unei văduve, și aerul sumbru pe care îl avea mi-o făcea complet străină, de parcă mă uitam la o altă persoană ce avea doar trăsăturile Helenei. În celălalt, o comedie, juca rolul unei soții afurisite și-mi dădea aceeași impresie, ai fi zis că e altcineva care semăna cu ea.

Și Anders arăta bine, într-un mod băiețos, deși nu era ușor de spus dacă asta se datora aurei lui, sclipirii ochilor, corpului zvelt sau poate părului, care în anii '70 ar fi fost descris ca o „coamă" – pentru simplul fapt că Anders nu era ușor de văzut. Odată am dat peste el în centru, la Plattan, stătea pur și simplu rezemat de un zid, prăbușit parcă în el însuși și epuizat, abia dacă l-am recunoscut, dar, când a dat cu ochii de mine, s-a îndreptat de spate, s-a înălțat și într-o clipă l-am recunoscut, s-a schimbat în bărbatul energic și vesel pe care eram obișnuit să-l văd.

Când ne-am întors, Helena, Christina și Linda făcuseră curat pe masă și acum stăteau pe canapea și vorbeau. Am intrat în bucătărie și am pus de cafea. În timp ce așteptam să se facă, am intrat în camera de alături, unde nu se auzea decât respirația copilului Helenei și al lui Anders, care dormea în patul nostru, îmbrăcat și cu o păturică peste el. În semiîntuneric, leagănul gol, pătuțul gol, masa pentru înfășat și comoda cu haine de bebeluș păreau aproape sinistre. Totul era pregătit pentru apariția copilului. Cumpărasem până și un pachet de scutece, era pe raftul de sub masa pentru înfășat, împreună cu un teanc de prosoape și lavete, iar deasupra lui atârna un

carusel cu avioane mici care tremura uşor în curentul venit dinspre fereastră. Sinistru, pentru că nu exista nici un copil, iar în astfel de chestiuni, graniţa dintre ce ar fi putut şi ce urma să fie era foarte alunecoasă.

Din sufragerie se auzeau râsete. Am închis uşa în spatele meu, am pus pe o tavă o sticlă de coniac, pahare, ceşti de cafea şi farfurioare, am turnat cafeaua din carafă într-un termos şi am dus totul în sufragerie. Christina stătea pe canapea cu un ursuleţ de pluş în braţe, părea fericită, faţa îi era mai deschisă şi mai liniştită decât de obicei, în timp ce Linda, care se aşezase lângă ea, abia dacă-şi mai putea ţine ochii deschişi. Pe atunci obişnuia să meargă la culcare în jur de nouă. Iar acum, curând se făcea douăsprezece. Helena căuta nişte muzică printre CD-urile de pe rafturi, în timp ce Anders şi Geir stăteau la masă şi continuau discuţia despre cunoscuţi cu antecedente penale. O întreagă menajerie de infractori trecuse, în mod evident, prin clubul de box în anii când Geir îl frecventase. Am pus lucrurile pe masă şi m-am aşezat.

–Tu l-ai cunoscut pe Osman, Karl Ove, nu-i aşa? a spus Geir.

Am dat din cap.

Geir mă luase odată pe colina Mosebacke ca să-mi prezinte doi boxeri pe care îi cunoştea. Primul, Paolo Roberto, concurase pentru titlul de campion mondial, acum era vedetă de televiziune în Suedia, şi, la vremea aceea, pregătea un meci pentru un nou titlu, o revenire. Celălalt, Osman, era de acelaşi nivel, dar nu la fel de cunoscut. Împreună cu ei se afla un antrenor britanic, căruia Geir îi fusese prezentat cu titulatura de „doctor în box". *He's a doctor in boxing!* Dădusem mâna cu ei, nu spusesem prea multe, dar urmărisem îndeaproape ce se întâmpla, căci mă aflam într-un context complet diferit de cele cu care fusesem obişnuit. Erau total relaxaţi, nu exista nici o tensiune în aer, aşa cum, mi-am dat seama,

eram eu deprins să fie. Mâncaseră clătite şi băuseră cafea, se uitaseră la mulţimea de oameni, mijiseră ochii la soarele de toamnă, jos, dar în continuare fierbinte, vorbiseră cu Geir despre zilele de altădată. Deşi era la fel de relaxat ca al lor, corpul lui emana o altă energie, mai uşoară şi mai precipitată, aproape nervoasă, i se citea în ochii care întotdeauna căutau deschideri şi în modul de a vorbi, exuberant, inspirat, dar şi calculat, fiindcă se adapta la felul lor de a fi şi la jargonul lor, în timp ce ei vorbeau aşa cum le venea. Cel numit Osman purta un maiou şi, chiar dacă avea pe braţe muşchi zdraveni, poate de cinci ori mai mari decât ai mei, nu erau supradimensionaţi, ci supli. Acelaşi lucru era valabil şi pentru toată partea superioară a corpului. Stătea moale şi relaxat şi, de fiecare dată când îmi îndreptam privirea spre el, mă gândeam că m-ar putea face bucăţi în câteva secunde, fără ca eu să mă pot împotrivi. Mă simţeam cuprins de o senzaţie de efeminare. Era umilitor, dar umilinţa era numai a mea, nu se putea nici vedea, nici bănui. Stăruia însă, enervantă.

– Doar puţin, am spus. Anul trecut în Mosebacke. Mi i-ai prezentat de parcă ar fi fost o pereche de maimuţe.

– Mai degrabă noi eram perechea de maimuţe, mi se pare, a replicat Geir. Dar, oricum, ştii ce-a făcut Osman? S-a lăsat arestat împreună cu un prieten atacând un transport securizat în cartierul Farsta. Locul pe care l-au ales se afla la *cincizeci* de metri de secţia de poliţie. Din cauza asta – pentru că s-au bâlbâit puţin la început, iar gardienii au reuşit să declanşeze alarma –, poliţia a venit în câteva secunde! Ei au sărit în maşină şi au fugit fără să fi luat bani sau altceva. Şi pe urmă au rămas fără benzină! Ha-ha-ha!

– Cum e posibil? Ai zice că sunt The Beagle Boys[1].

[1] Gaşcă de criminali din mai multe filme Disney timpurii, care dă întotdeauna greş în mod comic (n.red.)

–Exact. Ha-ha-ha!

–Şi deci ce s-a întâmplat cu Osman? Jaful armat nu e tocmai o infracţiune minoră, nu?

–N-a picat atât de rău, a primit numai vreo doi ani. Dar prietenul lui avea un trecut atât de încărcat, încât a rămas închis multă vreme.

–S-a întâmplat recent sau...?

–Nu, nu. Acum mulţi ani. Cu mult înainte să-şi înceapă cariera de boxer.

–Aha, am spus. Vrea cineva puţin coniac?

Doar Geir şi Anders au încuviinţat. Am deschis sticla şi am turnat în trei pahare.

–Mai vrea vreuna dintre voi? am întrebat şi m-am uitat înspre canapea.

Toate capetele s-au clătinat.

–Eu aş bea puţin de tot, mulţumesc, a spus Helena.

Când a păşit spre noi, din boxele ridicol de mici din spatele ei a început să sune muzica. Era un disc *Mali Music* al lui Damon Albarn pe care îl mai ascultaserăm în seara aceea şi de care ea se îndrăgostise pur şi simplu.

–Poftim! am spus şi i-am întins un pahar cu puţin alcool brun-auriu pe fund.

Lumina lămpii ce atârna deasupra mesei îl făcea să strălucească.

–Dar, în orice caz, mă bucur de un lucru, a spus Christina de pe canapea. De faptul că sunt adult. E mult mai bine să ai treizeci şi doi de ani decât douăzeci şi doi.

–Îţi dai seama că ţii un ursuleţ de pluş în braţe, Christina? am observat eu. Asta anulează într-un fel ceea ce spui.

A râs. Era minunat s-o vezi râzând. Avea în ea ceva încleştat, dar nu într-un sens negativ, mai mult de parcă s-ar fi străduit din toate puterile să ţină totul – şi pe ea însăşi – la un loc. Era înaltă şi suplă, întotdeauna bine îmbrăcată, firește, în mod idiosincratic, şi frumoasă, cu

pielea albă şi pistruiată, dar, după ce această primă impresie se atenua, o uşoară închidere ieşea la iveală şi îmi influenţa gândurile despre ea, cel puţin aşa fusese în cazul meu. Avea totodată şi ceva copilăresc, în special când râdea sau se entuziasma sau când îşi depăşea reţinerile. Nu copilăresc în sensul de imatur, ci în sensul de ludic şi neîngrădit. Vedeam ceva asemănător la mama, în foarte puţinele situaţii când nu se controla şi făcea ceva nestăpânit sau în grabă, şi atunci latura dezinhibată nu putea fi despărţită de cea vulnerabilă. Odată când cinaserăm la Geir şi Christina, unde Christina, ca de obicei, îşi folosea toată energia şi concentrarea la gătitul mâncării, eu rămăsesem singur în camera de zi, în semiîntunericul din faţa bibliotecii, când ea intrase să ia ceva. Nu ştia că stăteam acolo. Pe fundalul vocilor şi al zumzetului ventilatoarelor din bucătărie, zâmbea pentru sine. Ochii îi luceau. Ah, m-am bucurat atât de mult când am văzut asta, dar m-am şi întristat, fiindcă nu avusese de gând să ne dea de înţeles că prezenţa noastră acolo însemna atât de mult pentru ea.

Într-una dintre dimineţile din perioada când locuiam la ei, Christina spăla vasele în bucătărie în timp ce eu stăteam la masă şi beam cafea, când, brusc, ea arătase cu degetul spre grămada de farfurii şi vase din dulap.

—Când ne-am mutat împreună, am cumpărat optsprezece bucăţi din fiecare, îmi spusese. Îmi închipuiam că vom da nişte petreceri pe cinste! Cu mulţi prieteni şi mese mari. Dar nu le-am folosit niciodată. Nici măcar o dată!

Geir râsese tare din dormitor. Christina zâmbise.

Aceştia erau ei. Aşa erau.

—Dar sunt de acord cu tine, am spus acum. Perioada cât am avut douăzeci–douăzeci şi ceva de ani a fost un iad. Singura vârstă mai rea a fost adolescenţa. Dar după treizeci e deja OK.

– Şi ce anume s-a schimbat? a spus Helena.

– Când aveam douăzeci de ani, ceea ce eram şi aveam era foarte puţin. Pe atunci nu-mi dădeam seama, fiindcă puţinul acela însemna totul. Dar acum, la treizeci şi cinci, sunt mai multe. De altfel, tot ce exista în mine la douăzeci de ani e încă la locul lui. Dar acum e înconjurat de mult mai multe. Cam aşa mi se pare.

– E o viziune incredibil de optimistă, a spus Helena. Impresia că ţi-e mai bine odată cu înaintarea în vârstă.

– Oare aşa să fie? a întrebat Geir. Nu cumva, cu cât ai mai puţine, cu atât ţi-e mai uşor să trăieşti?

– Nu mie, în orice caz, am spus. Acum, lucrurile nu mai înseamnă atât de mult. Înainte însemnau. Nişte chestii mărunte puteau să fie totul! Puteau hotărî totul!

– E adevărat, a spus Geir. Dar tot n-aş numi viziunea asta optimistă. Fatalistă, da.

– Ce se întâmplă se întâmplă, am spus eu. Iar acum suntem aici. Să ciocnim pentru asta!

– Noroc!

– Mai sunt şapte minute până la miezul nopţii, ne-a anunţat Linda. Ce ziceţi, să pornim televizorul să vedem numărătoarea inversă a lui Jan Malmsjö?

– Ce-i asta? am spus şi m-am dus la ea, întinzându-i mâna.

Ea mi-a prins-o, şi am ajutat-o să se ridice în picioare.

– Malmsjö citeşte poezii, în timp ce acele ceasurilor se mişcă. E o tradiţie suedeză.

– Porneşte-l, atunci! am spus.

În răstimp, eu m-am dus şi am deschis ferestrele. Bubuiturile de artificii deveneau tot mai intense cu fiecare minut, acum trosneau, şuierau şi explodau neîncetat, ca o cupolă de zgomot deasupra acoperişurilor. Pe străzi se înghesuiau oameni. Aveau sticle de şampanie şi artificii în mâini, paltoane groase şi haine peste ţinutele de petrecere. Nici un copil, numai adulţi băuţi şi veseli.

Linda a adus ultima şampanie, a deschis-o şi a umplut paharele. Am stat cu ele în mână în faţa ferestrelor. I-am privit pe cei de afară. Erau veseli, entuziaşti, vorbeau, gesticulau, ciocneau.

S-au auzit sirene.

– Ori a izbucnit războiul, ori 2004 a început, a spus Geir.

Am cuprins-o pe Linda în braţe şi am strâns-o lângă mine. Ne-am privit în ochi.

– La mulţi ani! am spus şi am sărutat-o.

– La mulţi ani, prinţul meu! a spus ea. Acesta e anul nostru.

– Da, este.

Când s-a terminat cu toate îmbrăţişările şi felicitările, iar oamenii au început să se rărească pe străzi, Anders şi Helena şi-au amintit de lampionul lor chinezesc. Ne-am îmbrăcat şi am coborât în curtea din spate. Anders a aprins un fel de fitil, balonul s-a umplut încet cu aer cald, iar când, în sfârşit, Anders i-a dat drumul, a început să se ridice în lungul casei, tăcut şi luminos. L-am urmărit cu privirea până când a dispărut deasupra acoperişurilor din Östermalm. Întorşi înăuntru, ne-am aşezat iar în jurul mesei. Discuţia era acum mai sporadică şi mai puţin concentrată, dar se aduna câteodată într-un punct, ca atunci când Linda ne-a vorbit despre o petrecere de oameni bogaţi la care fusese odată în liceu, într-o vilă cu o piscină mare, în spatele ei era un perete de sticlă enorm, a spus ea şi a povestit cum, în timpul serii, se apucaseră să facă baie, şi ea, plonjând în apă, lovise peretele de sticlă, care, în clipa următoare, se spărsese în mii de cioburi zornăitoare.

– N-am să uit niciodată sunetul acela, a spus.

Anders a povestit despre o excursie făcută în Alpi când schiase undeva într-o zonă unde nu era pistă şi, dintr-odată, se trezise fără pământ sub picioare. Căzuse

direct într-o crevasă adâncă de vreo șase metri și leșinase. Fusese luat cu elicopterul. Își fracturase spinarea și risca să paralizeze, fusese operat de urgență, stătuse în spital cu săptămânile, timp în care tatăl lui, după cum spunea, se așeza uneori pe un scaun lângă el, ca în vis, mirosind a alcool.

În momentul acela s-a dus în mijlocul camerei, s-a aplecat în față și și-a ridicat cămașa pe spate, ca să-i putem vedea cicatricea lungă rămasă după operație.

Eu am povestit apoi cum, pe la șaptesprezece ani, eram cu un grup și derapaserăm cu mașina – mergeam cu suta la oră – undeva în adâncul districtului Telemark, îndoiserăm un stâlp, zburaserăm peste un drum și aterizaserăm într-un șanț, în mod miraculos, teferi – miraculos fiindcă mașina era distrusă. Partea cea mai proastă nu fusese accidentul, ci frigul, erau minus douăzeci de grade în miez de noapte, noi eram îmbrăcați în tricouri, sacouri și adidași – fuseserăm la concertul trupei Imperiet – și stătuserăm acolo ore întregi fără să ne ia cineva.

Am mai turnat coniac, lui Anders, lui Geir și mie, Linda a căscat, Helena a început să povestească ceva despre Los Angeles, când o alarmă s-a declanșat brusc undeva în bloc.

–Ce naiba mai e și asta? a întrebat Anders. Alarma de incendiu?

–E revelionul, a comentat Geir.

–Să ieșim oare? a spus Linda și s-a îndreptat de spate pe canapea.

–Mă duc mai întâi să verific, am intervenit eu.

–Vin cu tine, a spus și Geir.

Am ieșit în hol. Nu era nici un fel de fum, în orice caz. Sunetul venea de la parter, așa că ne-am grăbit pe scări în jos. Luminița de deasupra liftului clipea. M-am aplecat și m-am uitat prin geamul ușii. Cineva zăcea pe podeaua cabinei. Am deschis ușa. Era rusoaica. Stătea întinsă pe

spate, cu un picior lipit de perete. Era îmbrăcată de petrecere, într-o rochie neagră cu un soi de paiete pe piept, ciorapi de culoarea pielii şi pantofi cu toc. A râs când ne-a văzut. Din reflex, m-am uitat la coapsele ei, la chilotul negru dintre ele, înainte să-mi mut privirea spre faţă.

– Nu pot să mă ridic! a spus.

– Îţi dăm noi o mână de ajutor, am încredinţat-o.

Am prins-o de un braţ şi am ridicat-o în poziţie şezândă. Geir s-a dus pe latura cealaltă, şi împreună am reuşit s-o punem pe picioare. În tot timpul acesta, ea râdea. Mirosul de parfum şi alcool era apăsător în spaţiul acela îngust.

– *Mulţumesc mult*, ne-a spus. Mulţumesc foarte, foarte mult.

Mi-a luat mâinile într-ale ei, s-a aplecat şi mi le-a sărutat, întâi pe una, apoi pe cealaltă. Apoi s-a uitat la mine.

– Ah, bărbat frumos ce eşti! a spus.

– Haide, o să te ajutăm să ajungi sus.

Am apăsat pe buton şi am închis uşa. Geir zâmbea cu gura până la urechi, uitându-se când la ea, când la mine. Când liftul a început să urce, rusoaica s-a rezemat greoaie de mine.

– Aşa, am spus. Am ajuns. Ai cheie?

S-a uitat în geanta micuţă care îi atârna de umăr, clătinându-se înainte şi înapoi ca un copac în bătaia vântului şi cotrobăind cu degetele înăuntru.

– Uite-le! a spus cu voce triumfătoare, scoţând o grămadă de chei.

Geir a sprijinit-o de umăr cu mâna, căci era cât pe ce să cadă în faţă cu cheia îndreptată spre încuietoare.

– Fă un pas în faţă! a spus el. O să fie mai bine.

Ea l-a ascultat şi, după câteva secunde de bâjbâială, a reuşit să vâre cheia în broască.

– Mulţumesc mult! a repetat. Sunteţi nişte îngeri care mi s-au arătat în seara asta.

– Pentru puţin, i-a spus Geir. Mult noroc!

În timp ce urcam scările spre apartament, s-a uitat la mine întrebător.

– Asta e vecina voastră cea nebună?

Am încuviinţat.

– E prostituată, nu?

Am scuturat din cap.

– Nu, din câte ştiu, am spus.

– Trebuie să fie, îţi dai seama. Altfel nu şi-ar putea permite să locuiască aici. Şi cum arată... Dar nu părea chiar stupidă, nu?

– Încetează! am spus şi am deschis uşa apartamentului. E o femeie ca toate celelalte. Doar foarte nefericită, alcoolică şi rusoaică. Şi incapabilă să se controleze.

– Da, asta fără îndoială, a zis Geir şi a râs.

– Ce s-a întâmplat? a întrebat Helena din sufragerie.

– Vecina noastră rusoaică, am spus, apropiindu-mă. Căzuse în lift şi era atât de beată, că nu mai reuşea să se ridice. Aşa că am ajutat-o să ajungă acasă.

– I-a sărutat mâinile lui Karl Ove. „Ah, bărbat frumos ce eşti!" aşa i-a spus.

Toată lumea a râs.

– Şi asta după ce a fost aici şi m-a insultat de mai multe ori, am spus. Şi ne-a scos din minţi.

– E un coşmar, a adăugat Linda. A luat-o razna complet. Când trec pe lângă ea pe scări, aproape mi-e teamă c-o să scoată un cuţit să mă înjunghie. Se uită cu o privire plină de ură, nu-i aşa?

– Nu mai are prea mult timp, a spus Geir. Şi acum apăreţi voi, cu burta mare şi nerăbdători să fiţi fericiţi.

– Crezi că asta e? l-am întrebat.

– Bineînţeles, l-a aprobat Linda. Dacă ne-am fi purtat ceva mai neutru la început! Dar i-am dat apă la moară. Acum e obsedată de noi.

–Da, am spus. E cineva care are chef de desert? Linda a făcut vestitul ei tiramisú.

–Ah! a exclamat Helena.

–E vestit pentru că e singurul lucru pe care ştiu să-l fac, a spus Linda.

Am adus prăjitura şi cafeaua şi ne-am aşezat iar la masă. Abia ne instalaserăm, că muzica s-a dezlănţuit din nou în apartamentul de dedesubt.

–Asta-i viaţa noastră, am spus.

–Nu puteţi aranja s-o dea afară? a întrebat Anders. Dacă vreţi, mă ocup eu de asta.

–Şi ce-ai să faci tu? a ripostat Helena.

–Am metodele mele, a răspuns Anders.

–Aşa deci?

–Reclam-o la poliţie! şi-a dat cu părerea Geir. Aşa o să-nţeleagă că nu-i de glumă.

–Chiar crezi? am spus.

–Fireşte. Dacă nu faceţi ceva drastic, pur şi simplu va continua.

Apoi muzica s-a oprit la fel de brusc cum începuse. Uşa de dedesubt s-a trântit. Pe scări s-a auzit ţăcănit de tocuri.

–Oare vine încoace? am spus.

Toată lumea a tăcut, cu urechile ciulite. Dar paşii au trecut de uşa noastră şi au continuat pe trepte în sus. Imediat după, s-au întors şi s-au pierdut în josul scării. M-am dus la fereastră şi m-am uitat afară. Îmbrăcată numai în rochie şi cu un singur pantof într-un picior, rusoaica a ieşit clătinându-se pe strada albă. A făcut semn cu mâna, un taxi era pe drum. S-a oprit, şi ea s-a prăbuşit înăuntru.

–Ia un taxi, am spus. Încălţată cu un singur pantof. În orice caz, nu se poate spune că n-are voinţă.

M-am aşezat, şi discuţia a deviat spre alte subiecte. Pe la două, Anders şi Helena s-au ridicat, şi-au îmbrăcat

hainele groase de iarnă, ne-au îmbrăţişat şi au ieşit în noapte, Anders cu fiica lor adormită în braţe. Geir şi Christina au plecat o jumătate de oră mai târziu, Geir după ce se întorsese cu un pantof cu toc în mână.

– Ca o Cenuşăreasă, a spus. Ce să fac cu el?

– Pune-i-l în faţa uşii! am spus. Şi daţi-i drumul odată, noi vrem să dormim!

Când am ajuns în dormitor, după ce făcusem curat în sufragerie şi pornisem maşina de spălat vase, Linda dormea. Dar nu atât de adânc încât să nu mijească ochii şi să-mi zâmbească somnoroasă în timp ce mă dezbrăcam.

– A fost o seară frumoasă, nu? am întrebat-o.

– Da, a fost frumos.

– Crezi că s-au simţit bine? am spus şi m-am întins lângă ea.

– Cred că da. Tu nu?

– Ba da. Chiar cred. Eu, în orice caz, m-am simţit bine.

Lumina felinarelor de afară făcea podeaua să lucească slab. Niciodată nu era complet întuneric aici înăuntru. Şi niciodată complet linişte. Încă se auzeau artificiile, vocile urcau şi coborau pe stradă, maşinile încă zumzăiau în trecere, mai alert acum, că revelionul se apropia de sfârşit.

– Dar începe să mă îngrijoreze serios vecina noastră, a spus Linda. Nu mă simt bine cu ea aici.

– Nu, am spus. Dar nu putem face mare lucru.

– Nu.

– Geir crede că e prostituată.

– Evident că e, a spus Linda. Lucrează pentru una din firmele de escortă.

– De unde ştii?

– Se vede de la o poştă.

–Eu nu văd, am spus. Nici într-un milion de ani nu mi-ar fi trecut prin cap.

–Pentru că eşti cu totul naiv, a spus Linda.

–Poate că sunt.

–Chiar eşti.

A zâmbit şi s-a aplecat să mă sărute.

–Noapte bună! a spus.

–Noapte bună!

Părea greu de înţeles că în pat eram, de fapt, trei persoane. Dar aşa era. Copilul din burta Lindei se dezvoltase complet; singurul lucru care îl despărţea de noi era un perete de carne şi piele de un centimetru. Se putea naşte oricând, iar asta o influenţa decisiv pe Linda. Nu mai începea nimic nou, abia dacă mai ieşea din casă, stătea liniştită, avea grijă de ea şi de corpul ei, făcea băi lungi, se uita la filme de pe pat, moţăia şi dormea. Era aproape într-o stare de somnolenţă, dar neliniştea n-o părăsise complet. Acum era îngrijorată în mod special de rolul meu. La cursul de pregătire pentru viitorii părinţi ni se spusese că legătura dintre mamă şi moaşă era importantă, iar dacă ele nu se înţelegeau, dacă apăreau conflicte de un fel sau altul, era important să dăm de ştire despre asta cât mai repede, ca moaşa să poată fi înlocuită de o alta, teoretic, mai potrivită. Apoi ni se spusese că rolul bărbatului în timpul naşterii era în primul rând de mediator; el îşi cunoştea cel mai bine soţia, înţelegea ce vrea şi, din moment ce femeia era în chinurile facerii, el trebuia să fie cel care să transmită moaşelor asemenea informaţii. Aici intram în scenă eu. Vorbeam norvegiană; oare moaşele şi asistentele aveau să înţeleagă vreun cuvânt din ce spuneam? Mult mai rău, mi-era teamă de conflicte şi ţineam mereu cont de toţi cei implicaţi într-o situaţie; aş fi putut oare să refuz o eventuală moaşă nepricepută

și să solicit una nouă, în ciuda tuturor sentimentelor rănite pe care lucrul acesta îl presupunea?

„Liniștește-te, liniștește-te, va fi bine", îi spuneam Lindei, „nu te mai gândi, totul se va rezolva", dar ea nu se liniștea deloc, eu însumi devenisem cauza nesiguranței care o copleșea. Aș fi reușit măcar să chem un taxi când îi venea sorocul?

Nu-mi era de nici un folos nici faptul că avea oarecum dreptate. Orice formă de presiune mă scotea din ring. Voiam să mulțumesc pe toată lumea, dar uneori apăreau situații în care trebuia să aleg și să iau atitudine, iar atunci treceam prin toate chinurile iadului, era cea mai groaznică încercare pentru mine. În ultima vreme avusesem o serie de asemenea experiențe într-un timp scurt, la care ea fusese martor. Episodul cu ușa blocată, episodul cu barca, cel cu mama. Nu conta prea mult că, pentru a compensa, intervenisem în bătaia din dimineața aceea din stația de metrou – căci ce fel de discernământ avusesem atunci? Și, mai important, știam bine că mi-ar fi fost mai greu s-o dau pe moașă afară decât să mă las înjunghiat cu un cuțit într-o stație de metrou.

Apoi, într-o după-amiază târzie, întorcându-mă acasă, în clipa în care am pus jos geanta cu laptopul și cele două plase de cumpărături ca să pot apăsa butonul liftului public ce urca până la Malmskillnadsgatan, mi-am verificat din întâmplare telefonul și am descoperit că Linda mă sunase de opt ori. Din moment ce eram atât de aproape, n-am mai sunat-o. Am stat și am așteptat liftul ce cobora nesfârșit de lent. M-am întors și am întâlnit privirea unui vagabond, stătea și moțăia lipit de un zid, într-un sac de dormit. Era slab și cu pielea pătată. Nu-i puteai citi în ochi nici urmă de curiozitate, dar privirea nu-i era nici tâmpă. Mă înregistra pur și simplu. Indispus de asta și de nesiguranța pe care mi-o

induseseră apelurile Lindei, am stat nemişcat în lift în timp ce urcam. De îndată ce s-a oprit, am smucit de uşă şi am luat-o la fugă pe trotuar, pe strada David Bagares, am dat buzna pe poartă şi am urcat scările în goană.

–Hei! am strigat. S-a întâmplat ceva?

Nici un răspuns.

Doar nu plecase la spital de una singură, nu?

–Hei! am strigat iar. Linda!

Mi-am scos încălţările şi am intrat în bucătărie, am aruncat o privire pe uşa dormitorului. Nimeni. Mi-am dat seama că aveam în continuare plasele în mâini şi le-am aşezat pe blatul din bucătărie, apoi am traversat dormitorul şi am deschis uşa sufrageriei.

Linda stătea în mijlocul camerei şi se uita la mine.

–Ce este? am spus. S-a întâmplat ceva?

N-a răspuns. M-am dus până la ea.

–Ce s-a întâmplat, Linda?

Privirea îi era neagră.

–N-am simţit nimic toată ziua, a spus. Am impresia că e ceva în neregulă. Nu simt nimic.

Mi-am pus braţul pe după umerii ei. S-a smucit.

–Totul e în regulă, i-am spus. Sunt sigur.

–E ÎN REGULĂ PE NAIBA! a strigat ea. Nu pricepi nimic? Nu pricepi ce s-a întâmplat?

Am încercat s-o cuprind din nou, dar s-a smucit.

A început să plângă.

–Linda, Linda!

–Nu pricepi ce s-a întâmplat? a repetat.

–Totul e în regulă, i-am răspuns. Sunt sigur.

Mă aşteptam la un nou strigăt. Dar ea şi-a lăsat mâinile în jos şi s-a uitat la mine cu ochii plini de lacrimi.

–Cum poţi fi sigur?

La început n-am răspuns. Privirea ei fixă părea un soi de acuză.

–Şi ce vrei să facem? am întrebat-o.

– Trebuie să mergem la spital.

– La spital? am spus. Dar totul e cum *trebuie*. Copilul se mişcă tot mai puţin pe măsură ce se apropie naşterea. Hai, totul e bine! E doar...

Abia atunci, când am simţit neîncrederea din privirea ei, am înţeles că lucrurile puteau fi serioase.

– Îmbracă-te! am spus. Eu sun după taxi.

– Mai întâi sună şi anunţă că venim!

Am scuturat din cap şi m-am apropiat de pervaz, unde se afla telefonul.

– Mergem direct, am spus, am luat receptorul şi am format numărul centralei de taxi. O să ne ia în primire când ajungem.

În timp ce aşteptam să-mi răspundă cineva, am urmărit-o cu privirea. S-a îmbrăcat lent, parcă fără a fi conştientă de mişcările ei, şi-a înfăşurat fularul în jurul gâtului, a ridicat întâi un picior, apoi pe celălalt, ca să-şi lege şireturile. Pe fondul luminii difuze, fiecare detaliu se contura vizibil acolo, în hol, unde stătea ea. Lacrimile continuau să-i curgă pe obraji.

În telefon se auzeau ţârâituri, dar nu se întâmpla nimic.

Linda stătea acum şi se uita la mine.

– Încă n-am prins legătura, am spus.

Apoi ţârâielile s-au întrerupt.

– Centrala de taxi, a rostit o voce de femeie.

– Bună ziua, aş dori un taxi pe Regeringsgatan 81.

– Aşa... Unde mergeţi?

– Spitalul Danderyd.

– În regulă.

– Cât durează până vine?

– Un sfert de oră.

– Nu-i bine, am spus. E vorba de o naştere. Avem nevoie de un taxi imediat.

– Pentru ce-aţi spus că e?

–O naştere.

Am înţeles că nu pricepea cuvântul „naştere" în norvegiană. Au trecut câteva secunde până când am identificat cuvântul potrivit în suedeză.

–*Soţia mea naşte un copil*, mi-a venit în cele din urmă. Ne trebuie imediat un taxi.

–Am să văd ce pot face, a spus operatoarea. Dar nu vă promit.

–Mulţumesc, am spus şi am închis, am verificat să am cardul în buzunarul interior al jachetei, am încuiat uşa şi am ieşit cu Linda în hol.

Privirile nu ni s-au intersectat nici măcar o dată până jos.

Afară încă ningea.

–Vine repede? m-a întrebat Linda în timp ce aşteptam pe trotuar.

Am dat din cap.

–Cât pot de repede, aşa mi-au spus.

Chiar dacă circulaţia era intensă, am văzut taxiul venind din capătul străzii. Conducea repede. I-am făcut semn, şi a tras chiar în faţa noastră. M-am aplecat şi am deschis uşa, am lăsat-o pe Linda să intre prima, iar eu m-am aşezat după ea.

Şoferul s-a întors spre noi.

–E urgent? a întrebat.

–Nu-i chiar ce pare, am spus. Dar mergem la Danderyd.

Maşina s-a desprins de trotuar şi a pornit-o înspre Birger Jarlsgatan. Noi stăteam tăcuţi pe bancheta din spate. Am luat mâna Lindei într-a mea. Din fericire, m-a lăsat. Lumina stâlpilor de pe autostradă aluneca în dungi prin maşină. La radio se auzea *I won't Let the Sun Go Down on You.*

–Nu-ţi fie teamă! i-am spus Lindei. Totul e în regulă.

Am urcat o pantă lină. Printre copacii de pe ambele părți ale străzii se vedeau vile. Acoperișuri albe de zăpadă, intrări luminate în galben. Câte o sanie portocalie, câte o mașină neagră, scumpă. Apoi am cotit la dreapta și am luat-o pe sub strada pe care tocmai venisem, înspre spital, pe care ferestrele luminate îl făceau să pară o cutie enormă, cu o mulțime de deschizături. Mormane de zăpadă zăceau îngrămădite în jurul corpurilor de clădire.

– Știi unde e? Maternitatea, vreau să spun.

Șoferul a făcut semn în față, a tras pe stânga și ne-a arătat înspre un panou pe care scria „BB Stockholm".

– Acolo trebuie să mergeți.

Când am ajuns, un alt taxi stătea în dreptul intrării cu motorul pornit. Șoferul nostru a oprit în spatele lui, i-am întins cardul Visa și am ieșit. Am luat-o pe Linda de mână și am ajutat-o să se ridice, chiar în clipa în care o altă pereche dispărea înăuntru pe ușă. El căra un scaun pentru copii și o geantă enormă.

Am semnat, am pus chitanța și cardul în buzunarul interior și am intrat după Linda în clădire. Cealaltă pereche aștepta în fața liftului. Ne-am așezat la câțiva metri în spatele lor. Am mângâiat-o pe Linda pe spate. Plângea.

– Nu așa mi-am închipuit că o să fie, a spus.

– Totul e în regulă, am asigurat-o.

Liftul a venit, și am intrat și noi după cealaltă pereche. Soția s-a chircit dintr-odată și s-a prins de bara de sub oglindă. El avea mâinile încărcate și privirea coborâtă.

Când am ajuns sus, cei doi au sunat la clopoțel. Asistenta care a venit a schimbat câteva cuvinte mai întâi cu ei, iar nouă ne-a spus că va trimite pe altcineva, după care i-a condus prin hol.

Linda s-a așezat pe un scaun. Eu am rămas în picioare, uitându-mă în lungul holului. Lumina era scăzută. În fața fiecărei încăperi, din tavan atârna un fel de indicator. Unele erau luminate în roșu. De fiecare dată

când unul se aprindea, se auzea un semnal sonor, tot estompat, dar cu timbrul acela inconfundabil de instituție publică. Din când în când se ivea câte o asistentă, trecând dintr-o cameră în alta. Mai încolo, un tată se plimba legănând în brațe un soi de pachet. Părea să cânte.

– De ce n-ai spus că e urgent? m-a luat Linda la rost. Nu pot sta aici!

Nu i-am răspuns.

Eram complet gol pe dinăuntru.

Ea s-a ridicat.

– Eu mă duc, a spus.

– Așteaptă puțin! Oamenii știu că suntem aici.

Asta n-a avut nici un efect, așa că m-am luat după ea.

În fața noastră s-a oprit o asistentă care venea dinspre zona de birouri.

– V-a examinat cineva? a întrebat.

– Nu, a spus Linda. Trebuia să vină, dar încă n-a apărut.

Femeia s-a uitat la ea pe deasupra ochelarilor.

– N-am simțit nici o mișcare toată ziua, a spus Linda. Absolut nimic!

– Deci ești îngrijorată, a spus asistenta.

Linda a dat din cap.

Asistenta s-a întors și s-a uitat în lungul holului.

– Intră în camera aia! a spus. E liberă. Și imediat vine cineva să te ajute.

Camera era atât de străină, încât nu vedeam nimic altceva decât pe noi doi. Simțeam că fiecare mișcare a Lindei îmi rezonează în tot corpul.

Și-a dat jos haina și a atârnat-o de spătarul unui scaun, apoi s-a așezat pe o canapea. Eu m-am oprit în fața ferestrei și m-am uitat în jos pe stradă la fluxul de mașini. Fulgii cădeau afară ca niște umbre mici, neclare, și deveneau vizibili abia când pătrundeau în cercul de lumină al felinarelor din parcare.

Lângă perete stătea o masă pentru consult ginecologic. Lângă ea, mai multe instrumente erau aranjate unul peste celălalt, ca pe un stand. Pe cealaltă parte, un CD-player trona pe un raft.

–Auzi? a spus Linda.

Un sunet scăzut, aproape înăbuşit, venea de dincolo de perete.

M-am întors şi m-am uitat la ea.

–Nu plânge, Karl Ove! mi-a spus.

–Nu ştiu ce altceva aş putea face, am răspuns.

–O să fie bine.

–Acum *tu* mă linişteşti *pe mine*? am replicat eu. *Cum* se poate?

Ea a zâmbit.

Apoi s-a făcut iar linişte.

După câteva minute, o asistentă a bătut la uşă, a intrat, a rugat-o pe Linda să se întindă pe masă şi să-şi dezvelească abdomenul, l-a ascultat cu un stetoscop şi a zâmbit.

–Totul e în ordine, a spus. Dar mergem şi la ultrasunete, ca să fim siguri.

Când am plecat de acolo, o jumătate de oră mai târziu, Linda era veselă şi cu inima uşoară. Eu eram complet epuizat, dar şi puţin jenat că îi deranjaserăm inutil pe cei de la spital. Judecând după câtă lume se fâţâia pe acolo, probabil că erau, oricum, suficient de aglomeraţi.

De ce ne aşteptăm întotdeauna la ce e mai rău?

Pe de altă parte, mi-am spus, stând întins în pat lângă Linda, cu mâna pe burta ei, unde copilul era acum atât de mare, încât abia avea loc să se mişte, ce e mai rău s-ar fi putut, într-adevăr, întâmpla, viaţa aceea dinăuntru s-ar fi putut stinge, doar există cazuri, şi, câtă vreme posibilitatea rămânea reală, oricât ar fi fost de mică, nu era cel mai corect s-o iei în serios şi să nu te împiedici de faptul că era *jenant*? De faptul că s-ar fi putut să-i superi pe alţii?

A doua zi, m-am întors la birou şi am continuat să scriu la povestea lui Iezechiel, pe care o începusem ca să transform, într-un fel sau altul, materialul despre îngeri într-o naraţiune, aşa cum îmi sugerase pe bună dreptate Thure Erik, şi să nu-l las doar ca pe un comentariu eseistic despre îngeri ca fenomen. Viziunile lui Iezechiel erau magnifice şi enigmatice, iar porunca pe care i-o dădea Domnul, de a mânca pergamentul, astfel încât acesta să devină trup din trupul lui, mi se părea irezistibilă. Iezechiel însuşi e înfăţişat în scripturi – profetul cu viziuni apocaliptice, înconjurat de un cotidian mizer, cu tot ceea ce presupune asta – îndoieli, scepticism şi salturi bruşte între viziunile interioare, în care îngerii ard în flăcări, iar oamenii sunt măcelăriţi, şi cele exterioare, în care Iezechiel stă, la porunca Domnului, în faţa casei sale şi, sub privirile oamenilor din oraş, ţinând în mână o cărămidă ce simbolizează Ierusalimul, desenează forme care reprezintă armate, bastioane şi ziduri. E concretizarea învierii: „Oase uscate, ascultaţi cuvântul Domnului! Aşa grăieşte Domnul Dumnezeu oaselor acestora: Iată, Eu voi face să intre în voi duh, şi veţi învia. Voi pune pe voi vine, şi carne va creşte pe voi; vă voi acoperi cu piele". Şi apoi, când aceasta s-a înfăptuit: „Şi a intrat în ei duhul, şi au înviat, şi mulţime multă foarte de oameni s-au ridicat pe picioarele lor".

Cu asta mă ocupam, încercam să-i dau o formă, fără să reuşesc, recuzita era atât de restrânsă – sandale, cămile şi nisip, cam atât, poate şi vreun tufiş uscat, iar cunoştinţele mele despre cultura aceea erau aproape nule, în timp ce Linda aştepta acasă, absorbită într-un cu totul alt mod de ceea ce urma să se întâmple. Termenul a trecut, nu s-a întâmplat nimic, o sunam cam o dată pe oră, dar nu era nimic nou. Nu vorbeam despre altceva. Apoi, la o săptămână după, chiar la sfârşit de ianuarie, în timp ce stăteam şi ne uitam la televizor, i s-a rupt apa.

Întotdeauna îmi închipuisem că avea să fie ceva violent, un soi de baraj care se sparge, dar n-a fost aşa, dimpotrivă, a curs atât de puţină, încât Linda nu era sigură dacă asta se întâmplase, de fapt. A sunat la spital, cei de acolo erau sceptici, de obicei nu prea era loc de îndoieli dacă apa se rupsese sau nu, dar, în cele din urmă, ne-au spus să venim, am luat cu noi geanta, ne-am urcat într-un taxi şi ne-am dus la spital, care era luminat şi înconjurat de grămezi de zăpadă la fel de mari ca ultima dată. Linda a fost examinată pe masa ginecologică, eu m-am uitat pe fereastră, la autostradă, la maşinile care treceau şi la cerul oranj arcuit deasupra lor. Un mic strigăt al Lindei m-a făcut să mă întorc. Era restul apei.

Din moment ce nu s-a întâmplat nimic altceva şi nu s-a produs nici o contracţie, am fost trimişi acasă. Dacă situaţia evolua normal, naşterea ar fi trebuit să înceapă în cel mult două zile. Măcar acum aveam un reper după care să ne orientăm. Linda era prea tensionată ca să poată dormi când am ajuns acasă, eu am căzut ca un bolovan. A doua zi ne-am uitat la vreo două filme, am făcut o plimbare lungă prin Humlegården, ne-am pozat ţinând aparatul cu mâna întinsă, feţele ne străluceau, strâns lipite una de cealaltă, iar parcul în fundal era alb de zăpadă. Am încălzit unul din multele feluri de mâncare puse în congelator de mama Lindei pentru primele săptămâni de după naştere, iar după ce mâncaserăm, exact în timp ce eu puneam de cafea, am auzit un geamăt prelung venit din sufragerie. M-am grăbit într-acolo şi am găsit-o pe Linda aplecată, ţinându-se cu mâinile de burtă. Ahhh, a spus. Dar faţa cu care m-a privit era zâmbitoare.

Şi-a îndreptat corpul, lent.

—Acum a început, mi-a spus. Poţi nota ora exactă, să ştim cât timp trece între contracţii?

– Te-a durut? am întrebat-o.

– Puţin. Dar nu e nimic grav.

M-am dus să iau un carneţel şi un pix. Ceasul era cinci şi câteva minute. Următoarele contracţii au venit exact douăzeci şi trei de minute mai târziu. A urmat aşa toată seara, intervalul dintre contracţii varia, în timp ce durerea era evident tot mai puternică. Când ne-am culcat, pe la unsprezece, Linda ţipa deja de fiecare dată. Stăteam în pat lângă ea şi încercam s-o ajut, dar nu ştiam cum. Primise de la moaşă un aşa-numit aparat TENS, care trebuia să atenueze durerea şi era alcătuit din nişte electrozi ce se aplicau pe piele în locurile dureroase, legaţi de un aparat de unde se regla intensitatea curentului. Ne-am făcut de lucru cu asta o vreme, eu tot încercam să manevrez un talmeş-balmeş de cabluri şi butoane, fără să reuşesc decât s-o curentez pe Linda, motiv pentru care ea mi-a strigat, de nervi şi de durere: Opreşte odată porcăria aia! Nu, am spus, mai încerc o dată, aşa, acum cred că e bine. Ah, fir-ar al naibii! a strigat ea. Mă curentează, nu pricepi? Ia-l de aici! L-am luat, am încercat să-i fac masaj, mi-am frecat mâinile cu uleiul cumpărat special, dar nu nimeream defel, fie era prea sus, fie prea jos, fie prea încet, fie prea tare. Unul dintre lucrurile pe care Linda le aşteptase cu nerăbdare fusese baia cea mare de la maternitate, care, plină cu apă caldă, trebuia să calmeze durerea înaintea naşterii propriu-zise, dar acum, că apa se rupsese, n-o mai putea folosi, cum nu putea folosi nici cada de acasă. Şedea în schimb în ea şi făcea duş cu apă fierbinte, gemând la fiecare val de durere care o străbătea. Eu stăteam alături, livid de oboseală în lumina rece, şi o priveam fără nici o şansă de a pătrunde până la ea, cu atât mai puţin de-a o ajuta. Abia în zori am adormit puţin amândoi, iar câteva ore mai târziu ne-am hotărât să mergem la spital, chiar dacă mai erau şase ore până la ora la care

fuseserăm programaţi, ni se spusese ferm că intervalul dintre contracţii trebuia să se reducă la trei-patru minute înainte să venim. Contracţiile Lindei veneau cam la cincisprezece minute, dar erau atât de dureroase, încât nici nu se punea problema să-i amintesc de instrucţiunile primite de la spital. A urmat un alt taxi, de data aceasta în lumina cenuşie a dimineţii, o nouă călătorie pe autostradă până la Danderyd. Când Linda a fost examinată, i s-a spus că cervixul i se deschisese doar trei centimetri, nu era mult, după câte am înţeles, şi am fost surprins, căci, după toate durerile prin care trecuse, credeam că se va sfârşi curând. Dar nu, era exact invers, de fapt, ar fi trebuit să ne întoarcem acasă, ni s-a spus, însă, din fericire, aveau o rezervă liberă, iar noi probabil arătam atât de obosiţi şi la capătul puterilor, încât ne-au lăsat să rămânem. Dormiţi puţin! ne-au spus asistentele şi au închis uşa în urma lor.

– Măcar am ajuns, în cele din urmă, aici, am spus şi am lăsat sacoşa pe podea. Ţi-e foame?

Linda a scuturat din cap.

– Dar aş face un duş. Vii şi tu?

Am dat din cap.

În timp ce stăteam sub duş şi o ţineam în braţe, au urmat noi contracţii, Linda s-a aplecat în faţă şi s-a prins de o balustradă de pe perete, scoţând din nou sunetul acela pe care îl auzisem pentru prima dată în seara precedentă. Am mângâiat-o pe spate, dar părea mai mult o insultă decât o alinare. S-a îndreptat şi i-am întâlnit privirea în oglindă. Feţele noastre erau la fel de golite, păreau complet inexpresive, şi m-am gândit: Acum suntem complet singuri.

Am intrat în cameră, Linda şi-a pus hainele primite la spital, iar eu m-am culcat pe canapea. În clipa următoare, am adormit profund.

Câteva ore mai târziu, o mică delegație a intrat în cameră, și Lindei i s-a indus travaliul. Nu voia calmante sintetice și a primit, în schimb, așa-numitele injecții cu apă sterilă, adică i s-a injectat apă sub piele, după principiul cui pe cui se scoate. A stat în mijlocul camerei, ținându-mă de mână în timp ce două asistente îi făceau injecțiile. A urlat FUTU-I! din toți plămânii, încercând instinctiv să se ferească, dar cele două asistente experimentate au ținut-o bine. Mi-au dat lacrimile să văd că o durea atât de tare. Am avut totodată o bănuială că asta era o nimica toată și că partea cea mai rea abia urma. Și cum urma să fie oare, din moment ce pragul ei de durere era în mod vizibil atât de scăzut?

Îmbrăcată în cămașa albă de spital, Linda a stat în pat în timp ce în brat i se înfigea o branulă, care de atunci a rămas legată, printr-un tub de plastic, de o pungă transparentă, agățată de un stativ metalic. Din cauza perfuziei, trebuiau să monitorizeze fetusul cât mai strict, așa ni s-a spus, și i-au atașat un fel de mică sondă, de la care un fir ieșea din corpul Lindei, trecând peste pat, până la un aparat așezat într-o parte, unde imediat au început să pâlpâie niște cifre. Era pulsul copilului. De parcă asta n-ar fi fost de ajuns, Linda a fost legată cu o curea, și pe ea se aflau niște senzori care, printr-un alt cablu, erau conectați la un alt monitor. Și acolo pâlpâiau niște cifre, iar deasupra lor unduia o linie care se înălța brusc odată cu debutul contracțiilor. Din mașinăria aceasta ieșea, prin partea de sus, o hârtie pe care erau desenate aceleași grafice.

Arăta de parcă voiau s-o trimită pe Lună.

Când sonda a fost prinsă de capul fătului, Linda a țipat din nou, și moașa a bătut-o ușor pe obraz. De ce o tratau ca pe un copil? m-am gândit, stând acolo fără să pot face nimic și uitându-mă la toată agitația care, dintr-odată, se iscase în jurul meu. Să fi fost vorba de

scrisoarea aceea trimisă de ea, care probabil se afla acum în biroul asistentelor şi în care scrisese că are nevoie de sprijin şi de încurajare cu toate că, de fapt, e puternică şi priveşte cu încredere tot ceea ce va urma?

Linda mi-a întâlnit privirea prin învălmăşeala de mâini şi mi-a zâmbit. I-am zâmbit şi eu. O moaşă brunetă, cu aspect sever, mi-a arătat cum să citesc informaţiile de pe monitoare, în special ritmul cardiac al fătului era important, trebuia să le convoc apăsând pe un buton dacă acesta creştea sau scădea dramatic. Dacă scădea până la zero, n-aveam de ce să mă tem – cel mai probabil, se întrerupsese contactul. Chiar aveau să ne lase singuri acolo? am vrut s-o întreb, dar n-am întrebat-o nici asta, nici cât timp avea să dureze totul. Am dat doar din cap aprobator. Moaşa urma să ne viziteze la intervale regulate, aşa a spus, apoi au plecat toate.

N-a trecut mult, şi timpul dintre contracţii a început să scadă. Şi, judecând după comportamentul Lindei, erau mult mai puternice. Ţipa şi a început să se mişte altfel, de parcă ar fi căutat ceva. Schimba neliniştită poziţiile, una după alta, ţipa, şi am înţeles că, de fapt, căuta să scape de durere. Era ceva animalic în gesturile ei.

Contracţiile au încetat, şi ea s-a destins.

– Nu cred c-am să fac faţă, Karl Ove, mi-a spus.

– Ba da, ai să faci, am spus. Nu e nimic periculos. Doare, dar nu e periculos.

– Doare atât de tare! Doare al naibii de tare!

– Ştiu.

– Crezi că poţi să-mi faci masaj?

– Sigur.

S-a ridicat în şezut, ţinându-se de marginea coborâtă a patului.

– Aici? am întrebat.

– Puţin mai jos.

Pe ecran, graficul a început să facă o buclă în sus.

–Cred că iar vin, am spus.

–O, nu!

Durerea a crescut ca un tsunami. Linda a strigat: Mai jos, şi-a schimbat poziţia, a gemut, şi-a schimbat iar poziţia şi şi-a încleştat degetele de marginea patului cât a putut de tare. Când graficul a început să scadă, iar talazul durerii s-a retras din nou, am văzut că pulsul fătului crescuse violent.

Linda s-a prăbuşit.

–Ţi-a folosit la ceva masajul? am întrebat-o.

–Nu.

M-am hotărât să sun dacă pulsul nu cobora după următoarele contracţii.

–N-am să pot, a spus Linda.

–Ba da, ai să poţi, am încurajat-o. Te descurci de minune.

–Ţine-ţi mâna pe fruntea mea!

I-am pus mâna pe frunte.

–Vin iarăşi, am spus.

Linda s-a îndreptat de spate, a gemut, a ţipat, s-a prăbuşit iar la sfârşit. Am apăsat pe buton, şi un semn roşu a început să pâlpâie deasupra uşii.

–Pulsul a crescut foarte mult, am spus când moaşa a apărut în faţa mea.

–Hm, a făcut ea. Putem scădea debitul. Poate a fost puţin prea mult. S-a dus la Linda. Cum te simţi?

–Mă doare îngrozitor, a spus Linda. Mai e mult?

Moaşa a dat din cap.

–Da, mai e.

–Trebuie să iau ceva, nu fac faţă. Nu mă descurc. Pot să inspir nişte gaz ilariant[1], ce crezi?

–E puţin cam devreme pentru asta. Efectul se diminuează după un timp. E mai bine să-l laşi pe mai târziu.

---

[1] Oxid de azot, utilizat ca analgezic şi în cazul naşterilor (n.tr.)

– Dar nu se poate. Am nevoie acum! Nu se poate!

– Mai aşteptăm puţin, a zis moaşa. OK?

Linda a fost de acord, şi moaşa a ieşit iar.

Ora următoare a trecut cam în acelaşi ritm. Linda căuta o modalitate să facă faţă durerii, nu reuşea, părea că încearcă să scape de ea, dar valul o izbea cu putere. Era îngrozitor de privit. Nu puteam decât să-i şterg sudoarea, să-i ţin mâna pe frunte şi, din când în când, să-i fac, fără mare tragere de inimă, vreo tentativă de masaj la spate. În întunericul de afară, care se lăsase pe neobservate, a început să ningă. Era ora patru, trecuse o oră şi jumătate de la declanşarea travaliului. Era o nimica toată, ştiam – lui Kari Anne nu-i luase douăzeci de ore s-o nască pe Ylva?

S-a auzit o bătaie în uşă, şi în rezervă a intrat moaşa cea severă şi brunetă.

– Cum sunteţi?

Linda s-a întors din poziţia ghemuită în care stătea.

– Vreau gaz ilariant! a strigat ea.

Moaşa a stat puţin pe gânduri. Apoi a dat din cap şi a ieşit, s-a întors cu un stativ cu două flacoane, pe care l-a aşezat în faţa patului. După câteva minute montase totul şi i-a dat Lindei o mască.

– Aş vrea să pot face şi eu ceva, am spus. Masaj sau orice. Îmi puteţi arăta cum e cel mai eficient?

În clipa aceea au reînceput contracţiile, Linda şi-a lipit masca pe faţă şi a inspirat cu lăcomie, în timp ce partea inferioară a corpului i se zvârcolea. Moaşa mi-a aşezat mâinile pe zona ei lombară.

– Cred că pe-aici, a spus. Bine?

– Bine.

Mi-am uns mâinile cu ulei, moaşa a închis uşa în urmă, mi-am pus o mână peste cealaltă şi i-am apăsat Lindei spatele cu podul palmei.

– Da! a strigat ea. Vocea îi suna surd din spatele măștii. Acolo! Da, da!

Când contracțiile s-au liniștit, s-a întors spre mine.

– Gazul ilariant e incredibil.

– Foarte bine.

La următoarele contracții, s-a întâmplat ceva cu ea. Nu mai încerca să se ferească, nu părea să mai caute o scăpare din ghearele durerii, nu în modul acela sfâșietor, a cuprins-o o altă stare, părea să se adâncească în durere, s-o accepte și s-o înfrunte direct, întâi cu o anumită curiozitate, apoi din ce în ce mai în forță, ca un animal, m-am gândit iar, dar nu în stilul acela ușor, speriat și nervos, căci acum, când veneau durerile, corpul i se ridica deja, se prindea cu mâinile de marginea patului, își clătina coapsele în timp ce urla în masca de gaz – exact la fel de fiecare dată, gesturile se repetau întruna, identice. Pauză, masca în mână, corpul prăbușit pe saltea. Apoi venea valul, pe monitor îl vedeam întotdeauna cu puțin înaintea ei, începeam să masez cât puteam de tare, corpul i se ridica, începea să se legene, ea țipa, până când valul se retrăgea, și trupul i se prăbușea la loc. Nu se mai putea lua legătura cu ea, dispăruse complet în sine însăși, nu mai observa nimic în jur, totul se reducea la înfruntarea durerii, odihnă, înfruntarea durerii, odihnă. Când a venit din nou moașa, mi-a vorbit de parcă Linda nu era acolo, și, într-un fel, așa și era, păream într-adevăr să fim foarte, foarte departe de ea. Dar nu întru totul, dintr-odată te trezeai că strigă, inimaginabil de tare, APĂ! sau CÂRPĂ! și, când primea, MULȚUMESC!

Ah, a fost o seară stranie! Întunericul de afară era dens și greu de ninsoare. Camera se umplea de șuieratul Lindei când inspira gaz, de mugetul ei greoi când contracțiile erau la apogeu, de bipurile electronice ale monitoarelor. Nu mă gândeam la copil, aproape că nu

mă gândeam la Linda, toată ființa mea se concentra asupra masajului, mai slab când Linda se întindea, tot mai apăsat când valurile electronice începeau să crească, căci acesta era semnalul pentru Linda să se ridice, și apoi masam cât de apăsat puteam, până când graficele scădeau iar, totul în vreme ce eram atent și la frecvența pulsului. Cifre și grafice, ulei și zona lombară, șuierături și țipete, la asta se reducea totul. Secundă după secundă, minut după minut, oră după oră, la asta se reducea totul. Clipa mă înghițea cu totul, de parcă timpul ar fi stat în loc, dar nu stătea, de fiecare dată când se întâmpla ceva în afara acestui ritual, eram smuls din el. O asistentă a intrat, a întrebat dacă voiam mâncare, și iată că ora se făcuse, dintr-odată, șase și treizeci și cinci.

– Mâncare? am repetat, de parcă auzeam cuvântul pentru prima dată.

– Da, puteți alege între lasagna vegetariană și lasagna obișnuită, a spus.

– Ah, ar fi foarte bine. Lasagna obișnuită, mulțumesc.

Linda n-a părut să observe deloc această nouă prezență. A urmat un nou val, asistenta a închis ușa în urma ei, i-am apăsat palmele pe spate cu toată forța, am urmărit graficul, când a coborât, iar Linda n-a dat drumul măștii, i-am luat-o cu grijă. Ea n-a reacționat, stătea numai cu privirea fixă, adâncită în sine, și cu fruntea plină de sudoare. Țipătul scos la următoarea contracție a continuat, surd, sub mască, pe care și-a apăsat-o puternic pe față. Apoi s-a deschis ușa, asistenta a așezat o farfurie pe masă, era ora șapte. Am întrebat-o pe Linda dacă era în regulă să mănânc, a dat din cap, dar, în clipa când mi-am retras mâna, a strigat: Nu, nu pleca! și eu am continuat, am apăsat pe buton, a intrat aceeași asistentă, n-ar fi putut să se ocupe ea de masaj câteva minute? Sigur că putea, a spus, și a continuat de unde mă oprisem eu. Linda a strigat: Nu, Karl Ove! Îl

vreau pe Karl Ove! E prea slab! în timp ce eu hăpăiam mâncarea cât puteam de repede, aşa încât, două minute mai târziu, am reluat masajul, iar Linda s-a liniştit iar, reintrându-şi în ritm.

Contracţii, gaz, masaj, pauză, contracţii, masaj, gaz, pauză. Nu exista nimic altceva. Apoi a intrat moaşa, a aşezat-o, cu gesturi ferme, pe Linda într-o rână, a verificat cât de mult se deschisese, Linda ţipa de fiecare dată, şi era un alt tip de strigăt, ceva pe care-l scotea aruncându-se singură în întâmpinarea durerii, nu înfruntând-o.

Corpul i s-a ridicat din nou, a intrat în ritm, a dispărut din lume. Orele treceau.

Brusc, a strigat:

– Suntem singuri?

– Da, am spus.

– TE IUBESC, KARL OVE!

Părea să vină din adâncul ei, dintr-o zonă pe care n-o atingea niciodată – sau, mai precis, n-o atinsese niciodată. Mi-au dat lacrimile.

– *Eu* te iubesc, i-am răspuns, dar nu m-a auzit, a cuprins-o un nou val.

S-a făcut ora opt, apoi nouă, apoi zece. Nici un gând nu-mi trecea prin cap, o masam şi supravegheam monitoarele, până când, la un moment dat, m-a fulgerat: aici se naşte un copil. Se naşte copilul nostru. Mai sunt doar câteva ore. Şi apoi va fi aici.

Străfulgerarea a dispărut, totul s-a redus din nou la grafice şi cifre, la palme şi zona lombară, la ritm şi strigăte.

S-a deschis uşa. A intrat o altă moaşă, o femeie mai în vârstă. În spatele ei, o tânără. Cea bătrână s-a postat chiar lângă Linda, cu faţa la doar vreo doi centimetri de a ei, şi i s-a prezentat. I-a spus că se descurca foarte bine. Avea o stagiară cu ea, a spus, era în regulă? Linda a făcut semn că da şi s-a uitat în jur după stagiară. A dat din

cap când a zărit-o. Moașa a anunțat-o că se va termina curând. Că trebuia s-o examineze.

Linda a dat iar din cap și s-a uitat ca un copil la mama lui.

–Așa, a spus moașa. Ești o fată foarte bună.

De data asta, Linda n-a mai strigat. Zăcea cu ochii mari, întunecați, privind aiurea. Am mângâiat-o pe frunte, nu mi-a dat nici o atenție. Când moașa și-a retras mâna, ea a urlat:

–GATA?

–Încă puțin.

Linda s-a ridicat răbdătoare și și-a reluat poziția.

–O oră, poate mai puțin, mi-a spus moașa.

M-am uitat la ceas. Unsprezece.

Opt ore stătuse Linda acolo.

–Putem lua astea de pe tine, a spus moașa și a eliberat-o de toate curelele și cordoanele.

A rămas dintr-odată complet decuplată, un corp într-un pat, iar durerea pe care o înfruntase nu mai consta din valuri verzi și cifre care creșteau pe un ecran, ci se desfășura înăuntrul ei.

Nu înțelesesem asta până atunci. Era înăuntrul ei, și ea era complet singură în lupta cu ea.

Așa era.

Linda era liberă. Tot ce se întâmpla se întâmpla în ea.

–Vine, a spus, și a venit din ea, iar eu i-am apăsat spatele cât de tare am putut.

Nu erau decât ea și ceea ce exista înăuntrul ei. Nu spitalul, nu monitoarele, nu cărțile, nu cursurile, nu casetele, nici toate coridoarele pe care le străbătuseră gândurile noastre, nimic, doar ea și ceea ce era înăuntrul ei.

Corpul îi lucea de sudoare, părul i se ciufulise, cămașa albă flutura în jurul ei. Moașa a spus că se întoarce curând. Stagiara a rămas. Îi ștergea Lindei fruntea, îi dădea apă, îi întindea câte un baton de ciocolată. Linda accepta

totul cu lăcomie. Nu mai avea mult, trebuie să-şi fi dat seama de asta, era aproape nerăbdătoare în pauze, care acum durau doar câteva clipe scurte.

Moaşa a venit iar. A redus lumina.

–Culcă-te şi odihneşte-te puţin! i-a spus.

Linda s-a întins. Moaşa a mângâiat-o pe obraz. Eu m-am dus la fereastră. Nu era nici o maşină pe stradă, dedesubt. În lumină, aerul era împânzit de zăpadă. În cameră se făcuse linişte deplină. M-am întors. Linda părea să doarmă.

Moaşa mi-a zâmbit.

Linda a gemut. Moaşa a prins-o de braţ, şi ea s-a ridicat. Privirea îi era întunecată ca o pădure în miez de noapte.

–Acum împinge! a spus moaşa.

Se întâmpla ceva nou, ceva era altfel, nu înţelegeam ce, dar am venit în spatele Lindei şi am început iar să-i masez şalele. Contracţiile se ţineau lanţ, Linda se întindea după masca cu gaz, inhala cu lăcomie, dar nu mai părea să-i folosească la ceva, din ea a ţâşnit un strigăt prelung, care nu se mai oprea.

Apoi a încetat. Linda s-a prăbuşit. Moaşa i-a şters sudoarea de pe frunte şi a lăudat-o: era o fată bună.

–Vrei să simţi copilul? a spus.

Linda şi-a ridicat privirea spre ea şi a dat încet din cap. S-a sculat în genunchi. Moaşa i-a luat mâna şi i-a pus-o între picioare.

–Aici e capul, a spus. Îl simţi?

–DA! a spus Linda.

–Ţine-ţi mâna acolo când împingi. Poţi?

–DA!

–Vino încoace! a spus şi a adus-o pe Linda în centrul camerei. Stai aici!

Stagiara a luat un scaun care până atunci fusese lipit de perete.

Linda s-a pus în genunchi. M-am dus în spatele ei, deşi bănuiam că masajul nu mai avea nici o importanţă.

A urlat ca din gură de şarpe, tot corpul i se mişca, în timp ce cu mâna ţinea capul copilului.

–Capul a ieşit, a spus moaşa. Încă o dată! Împinge!

–A ieşit capul? a spus Linda. Asta ai zis?

–Da. Împinge acum!

Un nou urlet, parcă dintr-o altă lume, a ţâşnit din ea.

–Vreţi s-o ţineţi dumneavoastră? a întrebat moaşa şi s-a uitat la mine.

–Da, am spus.

–Veniţi încoace, staţi acolo!

Am înconjurat taburetul şi m-am poziţionat în faţa Lindei, care privea prin mine, fără să mă vadă.

–Încă o dată. Împinge, fetiţo! Împinge!

Ochii mi-erau înecaţi în lacrimi.

Copilul a alunecat dinăuntrul ei ca un pui de focă, direct în mâinile mele.

–Aaaaa! am strigat. Aaaaaa!

Corpul micuţ era alunecos şi cald, aproape mi-a scăpat din mâini, dar stagiara era acolo şi m-a ajutat.

–A ieşit? A ieşit? a întrebat Linda, da, am spus, am ridicat spre ea trupuşorul, ea şi l-a pus pe piept, eu plângeam de bucurie, Linda s-a uitat la mine, pentru prima dată în ultimele ore, şi a zâmbit.

–Ce e? am întrebat.

–O fată, Karl Ove, a spus. Avem o fată.

Avea păr lung şi negru, lipit de cap. Pielea îi era cenuşie şi lipicioasă. Ţipa, nu mai auzisem până atunci un astfel de sunet, era sunetul fiicei mele, iar eu mă aflam în centrul lumii, nu se mai întâmplase niciodată până atunci, dar acum eram acolo, noi eram acolo, în centrul lumii. În jurul nostru era linişte, totul era întunecat, dar acolo unde eram, moaşa, stagiara, Linda, eu şi copilaşul nostru, acolo era lumină.

Cele două au ajutat-o să ajungă la pat, ea s-a întins pe spate, iar fetița, cu pielea deja roșiatică, a ridicat capul și ne-a privit.

Ochii îi erau ca două lumini întunecate.

– Salut!... a spus Linda. Bine ai venit!

Copilul și-a ridicat un braț și l-a coborât la loc. Era o mișcare de reptilă, de crocodil, de varan. Apoi celălalt braț. În sus, puțin în lateral, în jos.

Ochii întunecați o priveau țintă pe Linda.

– Da, a spus Linda. Eu sunt mama ta. Și aici e tatăl tău! Vezi?

Cele două femei s-au apucat să curețe puțin în jurul nostru, în timp ce noi ne uitam la mica făptură care, dintr-odată, era aici, alături. Linda avea sânge pe burtă și pe picioare, și fetița era plină de sânge, și amândouă emanau un miros ascuțit, aproape metalic, care mi se părea la fel de străin de fiecare dată când îl inspiram.

Lindà și-a pus fetița la piept, dar ea nu s-a arătat interesată, se mulțumea să ne privească. Moașa a intrat cu niște mâncare, un pahar cu cidru de mere și un steag suedez. Au luat copilul, l-au măsurat și cântărit în timp ce noi mâncam, fetița a țipat, dar s-a liniștit din nou când a ajuns pe pieptul Lindei. Niciodată până atunci nu mai văzusem o asemenea deschidere la Linda, grija desăvârșită din toate mișcările ei.

– Ea e Vanja? am spus.

Linda s-a uitat la mine.

– Da, bineînțeles, n-o vezi?

– Salut, micuță Vanja! am spus. M-am uitat la Linda. Arată ca o ființă găsită în pădure.

Linda a fost de acord.

– Micul nostru troll.

Moașa s-a oprit lângă pat.

– E timpul să mergeți în camera voastră, a spus. Poate s-o îmbrăcați puțin.

Linda s-a uitat la mine.

– Vrei s-o îmbraci tu?

Am dat din cap. Am prins trupul mic și fragil și l-am așezat la picioarele patului, am scos pijamaua din sacoșă și am început, cu cea mai mare grijă, s-o îmbrac pe Vanja, în timp ce ea țipa cu vocea ei micuță și stranie.

– Te pricepi să naști copii, i-a spus moașa Lindei. Trebuie să faci asta mai des!

– Mulțumesc, a spus Linda. Cred că e cel mai frumos compliment care mi s-a făcut.

– Și gândește-te ce start a primit în viață. O va influența pentru totdeauna.

– Crezi?

– O, da! Sunt sigură că va conta. Dar vă doresc noapte bună și noroc! Poate mai trec dimineață, dar nu știu precis.

– Mulțumesc foarte mult, a spus Linda. Ați fost minunate.

Câteva minute mai târziu, Linda șchiopăta pe coridor spre cameră, iar eu mergeam în dreptul ei, strângând-o pe Vanja la piept. Ea privea țintă în tavan, cu ochii larg deschiși. În cameră, am stins lumina și ne-am culcat. Mult timp, am stat întinși și am vorbit despre ce se întâmplase, și Linda o tot punea pe Vanja la piept, fără ca fetița să pară vreun pic interesată.

– Acum nu mai trebuie să te temi niciodată de nimic, am spus.

– Așa simt și eu, a spus Linda.

În cele din urmă, au adormit, eu am rămas treaz, neliniștit, copleșit de nevoia de a face ceva. Nu făcusem nimic, poate din cauza asta. Am luat liftul până jos și m-am așezat în frigul de afară, mi-am aprins o țigară și am sunat-o pe mama.

– Bună, Karl Ove la telefon.

– Ce faceți? a întrebat ea repede. Sunteți la spital?

–Da. Avem o fetiță, am spus, și vocea mi s-a frânt.

–Aaah! a spus mama. Ca să vezi, o fetiță! Linda s-a descurcat?

–Da, a fost foarte bine. Foarte bine. Totul e perfect.

–Felicitări, Karl Ove! a spus mama. E o veste minunată.

–Da, am spus. Voiam doar să te anunț. Vorbim mai multe dimineață. Sunt... Acum nu mai sunt în stare să spun nimic.

–Înțeleg, a spus mama. Salut-o pe Linda și felicit-o din partea mea!

–Am să-i transmit, am spus și am închis.

Am sunat-o apoi pe mama Lindei. A plâns când i-am dat vestea. Mi-am aprins încă o țigară și i-am spus aceleași lucruri și ei. Am închis, l-am sunat pe Yngve. Mi-am aprins încă o țigară, cu el era mai ușor de vorbit, m-am plimbat cu telefonul la ureche prin parcarea luminată, mi-era cald, deși trebuie să fi fost minus zece grade și aveam doar o cămașă pe mine, am închis, m-am uitat sălbatic în jur, voiam ca tot ce era acolo să rezoneze cu ce se petrecea în sufletul meu, dar nu, nu se putea, și am început iar să măsor parcarea cu pasul, mi-am mai aprins o țigară, am aruncat-o după câteva mișcări și am alergat până la intrare, ce era în capul meu, ele erau *acolo sus*! Acum! Acum erau acolo!

Linda dormea cu trupușorul fetiței pe piept. Le-am privit o clipă, mi-am scos caietul, am aprins o lampă, m-am așezat pe scaun și am încercat să scriu ceva despre cele întâmplate, dar mi-a ieșit prea stupid, nu mergea, m-am dus în schimb în sufrageria cu televizor, mi-am adus aminte deodată că trebuia înfiptă o piuneză într-un tabel cu data și ora pentru fiecare nou-născut, roz pentru fete, albastru pentru băieți, am făcut asta, o piuneză pentru Vanja cea frumoasă, am dat câteva ture prin hol,

am luat liftul până jos și am mai fumat o țigară, s-au făcut două, am urcat iar, m-am culcat, n-am reușit să dorm, fiindcă în mine se deschisese brusc ceva, eram receptiv la orice, iar lumea în mijlocul căreia mă aflam era plină de sens. Cum aș fi putut dormi?

Ei bine, în cele din urmă am putut.

Totul era atât de nou și de fragil, încât până și simplul gest de a o îmbrăca pe Vanja era un proiect de anvergură. În timp ce Helena, care venise să ne ia cu mașina, aștepta jos, nouă ne-a luat o jumătate de oră ca s-o pregătim, doar ca să fim întâmpinați de un hohot de râs din partea Helenei când am ieșit din lift: doar nu aveți de gând s-o scoateți pe ger în hainele alea!

Ah, nu ne gândiserăm la asta.

Helena a învelit-o în haina ei de fâș, și am traversat în fugă parcarea, cu Vanja bălăngănindu-se în scaunul de copii pe care eu îl țineam în mână. Singură în apartament, Linda a început să plângă, stătea acolo cu Vanja în brațe și plângea pentru toată fericirea și toate greutățile care tocmai îi umpluseră existența. Eu simțeam aceeași nevoie de acțiune, nu puteam sta locului, trebuia să fac ceva, să gătesc, să fac curat, să fug după cumpărături, nu conta ce anume, numai să presupună mișcare. Linda, în schimb, voia doar să stea în tăcere, nemișcată, cu copilul la piept. Lumina nu ne părăsea, nici liniștea, în jurul nostru parcă răsărise un spațiu al tihnei.

Era minunat.

În următoarele zece zile am umblat plin de pace și liniște, dar și de zelul acela neîmblânzit. Apoi a trebuit să reiau lucrul. Să las deoparte tot ce se întâmplase și tot ce se întâmpla chiar atunci acasă și să scriu despre Iezechiel. Să deschid ușa, după-amiaza, către mica familie, gândindu-mă că ea era mica mea familie.

Fericire.

Viaţa de zi cu zi, cu toate noile cerinţe impuse de copilul nou născut, a început să-şi urmeze cursul. Linda se temea să rămână singură cu Vanja, nu-i plăcea, dar eu trebuia să lucrez, romanul urma să iasă în toamnă, aveam nevoie de bani.

Dar un roman plin de sandale şi cămile, nu, asta nu se putea.

Odată scrisesem într-un carneţel „Biblia transpusă în Norvegia" şi „Avraam în munţii Setesdal". Era o idee stupidă, prea mică, dar şi prea mare pentru un roman, însă acum, când mi-a revenit subit în minte, aveam nevoie de ea într-un alt mod, şi m-am gândit, naiba s-o ia, încep şi vom vedea ce iese. L-am pus pe Cain să dea cu barosul într-un bolovan în mijlocul unui peisaj scandinav în amurg. Am întrebat-o pe Linda dacă puteam să-i citesc, mi-a spus că da, bineînţeles, eu i-am spus că e absolut stupid, înţelegi?, ea a spus că, deseori, chiar atunci îmi ieşea bine, da, am spus eu, dar nu de data asta. Citeşte! m-a îndemnat ea din scaun. Am citit. Continuă! mi-a spus, e fantastic, e incredibil, trebuie să continui, şi aşa am făcut, am scris până la botezul Vanjei, pe care l-am ţinut la mama, în Jølster, în luna mai. Când ne-am întors de acolo, am mers cu maşina până pe insula Idö din arhipelagul de lângă Västervik, unde Vidar, soţul lui Ingrid, avea o cabană de vară. În timp ce Linda şi Ingrid stăteau cu Vanja, eu am tot scris, era luna iunie, romanul trebuia neapărat să fie gata în şase săptămâni, dar, chiar dacă o încheiasem, povestirea despre Cain şi Abel era încă prea scurtă. Pentru prima dată mi-am minţit redactorul, spunându-i că mai trebuia doar să şlefuiesc puţin, în timp ce eu o luam în altă direcţie şi începeam o naraţiune care ştiam că se va transforma în *adevăratul* roman. Am scris ca un nebun, n-avea să-mi iasă niciodată, luam prânzul şi cina cu Linda şi ceilalţi, serile mă uitam cu ea la Campionatul

European de Fotbal sau stăteam închis într-o debara şi băteam dezlănţuit la tastatură. Când ne-am întors acasă, am înţeles că era totul sau nimic, i-am spus Lindei că mă mut la birou, trebuia să scriu zi şi noapte. Nu poţi face asta, mi-a spus, nu merg aşa treburile, ai o familie, ai uitat? E vară, ai uitat? Ar trebui să mă ocup singură de fiica ta? Da, am spus. Pur şi simplu aşa stau lucrurile. Nu, a spus, nu ai dreptul. Foarte bine, am spus, dar asta am să fac. Şi asta am făcut. Eram complet maniac. Scriam tot timpul, dormeam două sau trei ore pe zi, romanul la care scriam era singurul lucru care conta. Linda s-a dus la mama ei şi mă suna de câteva ori pe zi. Era atât de supărată, că *ţipa*, efectiv *ţipa* în telefon. Îl ţineam doar departe de ureche şi scriam mai departe. Mi-a spus că vrea să mă părăsească. Pleacă! i-am spus. Nu-mi pasă, trebuie să scriu. Şi era adevărat. Putea să plece, dacă voia. Asta am să şi fac, a spus. N-ai să ne mai vezi niciodată! Bine, am spus. Scriam douăzeci de pagini pe zi. Nu vedeam nici litere, nici cuvinte, nici propoziţii, nici o formă, doar peisaje şi oameni, iar Linda suna şi ţipa, spunea că eram un *sugar daddy*, un porc, un monstru nesimţitor, că eram cel mai rău om din lume şi că blestema ziua în care mă cunoscuse. Bine, i-am spus, atunci părăseşte-mă, nu-mi pasă, şi vorbeam serios, nu-mi păsa, nimeni nu putea să-mi stea în drum, ea închidea, suna iar două minute mai târziu şi continua să mă înjure, rămăsesem singur, ea avea s-o crească singură pe Vanja, nici o problemă din partea mea, spuneam, ea plângea, mă ruga şi mă implora, ceea ce-i făceam eu ei, faptul că o lăsam singură, era cel mai groaznic lucru. Dar mie nu-mi păsa, scriam zi şi noapte, apoi, la un moment dat, a sunat iar şi a spus că mâine se întoarce acasă, nu voiam să vin la gară să le întâmpin?

Ba da, voiam.

În gară, a venit spre mine cu Vanja adormită în cărucior, m-a salutat docilă și m-a întrebat cum merge, i-am spus bine, a zis că-i pare rău pentru tot. Două săptămâni mai târziu, am sunat-o și i-am spus că romanul era gata, în mod miraculos, chiar în ziua termenului-limită stabilit de editură, 1 august, și, când am ajuns acasă, ea mă aștepta în hol cu un pahar de Prosecco, în timp ce din bucătărie se auzea discul meu preferat, iar mâncarea mea preferată stătea așezată pe masă. Eram gata, romanul fusese scris, dar experiența avută încă nu se încheiase, adică nu părăsisem locul acela în care simțisem că am fost. Ne-am dus la Oslo, eu am mers la conferința de presă, am băut atât de mult la cina de după, încât am stat în camera de hotel și am dat la rațe toată dimineața următoare, abia am reușit să mă târăsc până la aeroport, unde o întârziere a umplut paharul pentru Linda, a făcut o scenă personalului de la ghișeu, eu mi-am ascuns capul în mâini, o luasem de la capăt? Avionul zbura până la Bringelandsåsen, acolo ne aștepta mama, toată săptămâna următoare am făcut plimbări lungi la poalele munților frumoși, și totul era bine, totul era așa cum trebuia să fie, dar nu suficient de bine, mă simțeam tot timpul atras către locul acela, era o suferință aproape fizică. Mania, singurătatea, fericirea.

Când ne-am întors de acolo, Linda a început al doilea an la Institutul de Teatru, în timp ce eu trebuia să rămân acasă cu Vanja. Era hrănită bine cu lapte dimineața, mergeam cu ea la institut în jurul prânzului, unde lua iar o masă bună, și, după-amiaza, Linda venea acasă cu bicicleta, pedalând cât putea de repede. Nu mă puteam plânge de nimic, totul era bine, cartea primea recenzii pozitive, drepturile au fost cumpărate de edituri străine, și, în acest timp, eu împingeam căruciorul prin frumoasa capitală suedeză, cu o fiică la care țineam mai

mult decât la orice pe lume, în timp ce iubita mea stătea la facultate, perpelindu-se de dorul nostru.

Toamna s-a făcut iarnă, viața a continuat cu mâncare de copil, haine de copil, plânsete de copil, vomă de copil, dimineţile futile şi după-amiezile goale au început să mă apese, dar nu mă puteam plânge, nu puteam spune nimic, nu-mi rămânea decât să-mi ţin gura şi să fac ce trebuia făcut. În imobil au continuat micile hărţuiri, întâmplările de revelion nu schimbaseră cu nimic atitudinea rusoaicei faţă de noi. Gândul că nu se va mai strădui să ne chinuie s-a dovedit a fi naiv, s-a întâmplat exact opusul, în ritm mai alert. Dacă porneam, în vreo dimineaţă, radioul în dormitor, dacă scăpam o carte pe podea, dacă băteam un cui în perete, imediat ciocănea în ţevi. Odată am uitat în spălătorie o plasă IKEA cu haine curate, şi cineva a mutat-o sub chiuvetă şi a slăbit ţeava din fasung, aşa încât toată apa care ieşea prin sifon, în mare parte apă murdară venită de la maşinile de spălat, s-a scurs direct în plasă. Într-o dimineaţă de iarnă târzie, Linda a primit un telefon de la firma care deţinea imobilul, primiseră o plângere la adresa noastră, cu o serie de chestiuni grave, puteam să dăm câteva explicaţii? În primul rând, puneam muzica tare la ore nepotrivite. În al doilea rând, lăsam saci de gunoi pe holul din faţa uşii. În al treilea, căruciorul nostru stătea mereu acolo. În al patrulea, fumam în curtea din spate şi aruncam mucurile de ţigară peste tot. În al cincilea rând, uitam haine în spălătorie, lăsam murdărie după noi, nu spălam în orele care ne fuseseră alocate. Ce puteam răspunde? Că vecina ne purta pică? Era cuvântul nostru împotriva cuvântului ei. Şi, pe deasupra, nu semnase singură plângerea, prietenele ei de la etajul superior figurau şi ele. În plus, câteva dintre plângeri erau juste. Din moment ce toţi ceilalţi locatari îşi lăsau sacii de gunoi în faţa uşii seara, ca să-i ducă la tomberon dimineaţa, făcuserăm şi noi la fel. Asta

nu puteam nega; cele două vecine băgăcioase fotografiaseră sacul de gunoi din faţa uşii noastre. Lăsam şi căruciorul în faţa uşii, într-adevăr, doar nu-şi închipuiau că am fi cărat copilul şi toate accesoriile lui din boxă şi înapoi de mai multe ori pe zi! De orele pentru spălat se întâmpla să uităm, dar nu era acelaşi lucru valabil pentru toată lumea? Nu, trebuia să păstrăm ordinea. De data aceasta ni se trecea cu vederea, dar, dacă mai primeam plângeri, avea să ni se reevalueze contractul. În Suedia era dificil să obţii un contract de închiriere pe perioade nedeterminate, iar pentru unul ca al nostru, în centrul oraşului, trebuia fie să munceşti o viaţă întreagă, fie să dai aproape un milion pe piaţa neagră. Linda îl primise de la mama ei. Pierderea contractului de închiriere ar fi însemnat pentru noi pierderea singurului lucru de valoare pe care îl aveam. Nu ne rămânea decât ca, de atunci înainte, să fim extrem de atenţi în tot ce făceam, să fim foarte corecţi. Un suedez are asta în sânge, un suedez care nu-şi plăteşte la timp chiria nu există, fiindcă, dacă nu făceai asta, primeai o mustrare, şi cu o mustrare, indiferent cât de mică era suma, nu mai primeai împrumut de la bancă, nu mai puteai face abonament de telefon mobil şi nici închiria vreo maşină. Pentru mine, care nu eram prea atent şi mă obişnuisem să acumulez câteva mici datorii la fiecare jumătate de an, evident că nu se putea aşa. Abia după câţiva ani am înţeles că era o chestie serioasă, atunci când am avut nevoie de un împrumut şi am fost refuzat fără drept de apel. Tu? Împrumut? Dar suedezii se dădeau peste cap, duceau o viaţă foarte corectă şi îi disprețuiau pe toţi cei care nu erau la fel. Ah, cât uram mizeria asta de ţară! Şi cât de buni se simţeau! Toate lucrurile de aici erau normale, orice se deosebea era anormal. Şi asta în timp ce primeau cu braţele deschise tot era multicultural şi minoritar! Bieţii negri care veneau din Ghana sau Etiopia şi ajungeau în spălătoriile suedeze!

Să-ți programezi o oră cu două săptămâni în avans, iar apoi să ți se ia pielea de pe tine dacă uitai o șosetă în uscător, sau să-ți vină un om la ușă, care, cu un aer de bunăvoință ironică, ține în mână o nenorocită de plasă marca IKEA și te întreabă dacă nu cumva e a ta! Țara asta n-a mai avut războaie pe teritoriul ei din secolul al XVII-lea, și cât de des nu-mi trecea prin cap că cineva ar fi trebuit să invadeze Suedia, să-i bombardeze clădirile, să-i jefuiască pământurile, să-i împuște bărbații, să-i violeze femeile și apoi să lase vreo țară îndepărtată, de exemplu Chile sau Bolivia, să-i primească pe refugiați, cu toată bunăvoința, să le spună cât prețuiește ea Scandinavia și să-i trimită într-un ghetou la periferia vreunei metropole. Numai ca să văd ce-ar fi spus suedezii.

Poate cel mai rău în toate astea era marea admirație a Norvegiei față de Suedia. Și eu o admirasem când locuiam acolo. Habar n-aveam de nimic. Dar acum, când știam și încercam să spun acasă în Norvegia ce știam, nimeni nu mă înțelegea. E imposibil de descris exact cât de conformistă e această țară. Asta și deoarece conformitatea devine vizibilă printr-o absență; alte păreri decât cele dominante nici nu *există* în public. Durează un timp până să observi.

Asta era situația în seara aceea din februarie 2005 când, cu o carte de Dostoievski într-o mână și cu o plasă de la magazinul universal NK în cealaltă, urcam scările și am trecut pe lângă rusoaică. Faptul că nu m-a privit în ochi nu era atât de neobișnuit; când lăsam căruciorul după-amiaza în camera pentru biciclete, îl găseam deseori, a doua zi, strivit de perete, cu baldachinul apăsat în jos într-o parte sau alta, uneori cu pilota aruncată pe podea, evident în grabă și cu furie. Odată căruciorul sport pe care-l cumpăraserăm la mâna a doua fusese așezat de cineva sub indicatorul „deșeuri voluminoase", încât mașina de gunoi îl luase într-o dimineață.

Era greu de imaginat că altcineva s-ar fi putut afla în spatele unor asemenea gesturi. Dar nu imposibil. Nici unul dintre ceilalţi vecini nu ne aruncase vreo privire vădit afectuoasă.

Am deschis uşa şi am intrat, m-am aplecat şi mi-am dezlegat şireturile.

– Bună! am spus.

– Bună! a spus Linda din sufragerie.

Nici o răutate în voce.

– Scuze de întârziere, am spus şi m-am ridicat, mi-am scos fularul şi haina şi am atârnat-o pe cuierul din garderobă. Dar am uitat de timp, citind.

– Nu face nimic, a spus Linda. I-am făcut baie Vanjei şi am culcat-o în linişte. A fost minunat!

– Bun, am spus şi am venit lângă ea în camera de zi.

Stătea pe canapea şi se uita la televizor, îmbrăcată cu puloverul meu de tricot verde-închis.

– Porţi puloverul meu?

A oprit televizorul din telecomandă şi s-a ridicat.

– Da, a spus. Mi-e dor de tine, ştii doar.

– Dar aici locuiesc. Sunt aici tot timpul.

– Ştii ce vreau să spun, a spus şi s-a întins să mă sărute.

Am stat îmbrăţişaţi câteva clipe.

– Mi-aduc aminte cum iubita lui Espen se plângea că mama lui îi purta puloverele în timp ce ea era acolo, am spus. Credea probabil că, prin asta, mama comunica un fel de drept de posesie asupra lui. Că era o acţiune ostilă.

– În mod evident, aşa şi era, a spus Linda. Dar aici suntem doar noi doi. Şi nu suntem duşmani, nu?

– Nu, nici vorbă. Mă duc să pregătesc ceva de mâncare. Vrei un pahar cu vin roşu, între timp?

S-a uitat la mine.

– Ah, aşa e, tu alăptezi, am spus. Dar un pahar nu poate fi atât de periculos, nu? Haide!

– Mi-ar fi plăcut. Dar cred că las pe altă dată. Bea tu!

–Numai să mă uit puţin la Vanja, mai întâi. Doarme, nu-i aşa?

Linda a dat din cap, şi am intrat amândoi în dormitor, unde ea stătea în pătuţul de lângă patul nostru dublu. Dormea în genunchi, cu fundul în sus şi capul cufundat în pernă, cu braţele în lături.

Am zâmbit.

Linda a acoperit-o, şi eu am ieşit în hol, am dus sacoşa în bucătărie, am pornit cuptorul, am spălat cartofii, i-am străpuns, pe rând, cu furculiţa, i-am pus în tava unsă cu puţin ulei, am vârât-o în cuptor şi am pregătit o oală cu apă pentru broccoli. Linda a intrat şi s-a aşezat la masă.

–Astăzi am finalizat o versiune brută, a spus. Ai vrea s-o asculţi, pe urmă? De fapt, s-ar putea să nu mai trebuiască să-i fac nimic.

–Bineînţeles, am spus.

Lucra la un documentar despre tatăl ei, pe care trebuia să-l predea miercuri. Îl intervievase de câteva ori în ultimele săptămâni, şi, în felul acesta, el revenise în viaţa ei după o absenţă de câţiva ani buni în ciuda faptului că locuia într-un apartament la cincizeci de metri de al nostru.

Am pus antricotul pe un fund de lemn, am rupt nişte prosoape de hârtie şi l-am şters.

–Arată bine, a spus Linda.

–Sper, am spus. Nici nu îndrăznesc să-ţi spun cât costa kilogramul.

Cartofii erau atât de mici, încât n-aveau să stea mai mult de zece minute în cuptor, aşa că am scos tigaia, am pornit aragazul şi am răsturnat căpăţânile de broccoli în oală, unde apa abia începuse să se agite.

–Pot să pun eu masa, a zis Linda. Mâncăm în sufragerie, nu?

–Dacă vrei.

S-a ridicat şi a scos din dulap două dintre farfuriile verzi şi două pahare de vin, pe care le-a luat cu ea în sufragerie. Am urmat-o, cu sticla de vin şi apa minerală în mâini. Când am intrat, ea aşeza lumânările.

–Ai o brichetă?

Am dat din cap, am scos-o din buzunar şi i-am întins-o.

–*Nu e mai plăcut aşa*? a spus ea şi a zâmbit.

–Ba da.

Am deschis sticla de vin şi am turnat într-un pahar.

–Păcat că n-ai voie, am spus.

–O înghiţitură pot lua. Aşa, de gust. Dar aştept mâncarea.

–OK.

În drum spre bucătărie, m-am oprit iar în faţa patului Vanjei. Acum stătea pe spate, cu braţele în lateral, de parcă fusese aruncată acolo de la mare înălţime. Capul îi era rotund, iar corpul scurt, mai mult decât dolofan. Sora medicală la care fuseserăm la control ne sugerase, ultima dată, s-o lăsăm să mai slăbească. Poate nu avea nevoie de lapte de *fiecare* dată când începea să ţipe.

Era o ţară de nebuni.

M-am sprijinit de pat şi m-am aplecat deasupra ei. Dormea cu gura deschisă şi respira cu mici şuierături. Uneori, puteam vedea pe faţa ei trăsături de-ale lui Yngve, dar care apăreau şi dispăreau; altfel, nu semăna câtuşi de puţin cu mine şi cu ai mei.

–Nu e frumoasă? a spus Linda şi m-a mângâiat pe umăr când a trecut pe lângă mine.

–Ba da, am spus. Dar nu prea ştiu la ce-i foloseşte asta.

Când doctoriţa o examinase, la doar câteva ore după naştere, Linda nu se mulţumise s-o facă să spună că Vanja era un copil frumos, ci voise să audă că are un copil *deosebit* de frumos. Nici nu-i păsase de tonul rutinat cu care medicul fusese de acord. Mă uitasem la ea

cu oarecare uimire. Așa funcționa dragostea maternă, trebuiau eliminate toate părerile în afară de cea proprie?

Ah, ce vremuri fuseseră! Ne pricepeam atât de puțin să avem de-a face cu bebelușii, încât până și cea mai mică operațiune o făceam cu teamă și bucurie.

Acum eram deja deprinși.

În bucătărie, untul din tigaie devenise brun-închis, se încinsese și scotea fum. Din oala de alături ieșeau aburi. Capacul tremura deasupra. Am pus în tigaie cele două felii de carne, care au sfârâit, am scos cartofii din cuptor și i-am pus într-un castron, am vărsat apa din oala cu broccoli, lăsând conținutul să se rumenească ușor timp de câteva secunde, am întors carnea, mi-am amintit că uitasem ciupercile, am scos încă o tigaie, le-am pus înăuntru împreună cu două jumătăți de roșie și am dat focul la maximum. Apoi am deschis fereastra ca să elimin mirosul de prăjeală, care a ieșit din bucătărie instantaneu. Am pus friptura pe o farfurie albă, alături de broccoli, și am scos capul pe geam în timp ce așteptam să se înăbușe ciupercile. Aerul rece mă ciupea de obraji. Birourile de vizavi erau goale și întunecate, dar pe trotuarul de dedesubt treceau oameni, înfofoliți și tăcuți. Câțiva stăteau în jurul unei mese în fundul unui restaurant, care nu putea să meargă prea bine, în timp ce bucătarii din încăperea vecină, invizibili pentru ei, dar nu și pentru mine, se agitau între mese și cuptoare cu mișcările lor rapide, niciodată ezitante. În fața intrării în clubul Nalen, chiar lângă ea, se formase un mic rând. Un bărbat cu șapcă a ieșit dintr-un autobuz al postului național de radio și a intrat pe ușă. În jurul gâtului îi atârna, probabil, un ecuson. M-am întors și am scuturat puțin tigaia cu ciupercile, ca să le întorc. Aproape nimeni nu locuia în cartierul acesta, era alcătuit, în mare parte, din clădiri de birouri și magazine, așa că, atunci când se închideau, după-amiaza, viața se stingea jos în stradă.

Cei care umblau pe aici seara mergeau într-unul din puzderia de localuri din zonă. Era de neconceput să creşti copii aici. Nu exista nimic pentru ei.

Am stins aragazul şi am pus pe farfurie ciupercile mici şi albe, care acum aveau pete maronii. Farfuria era albă cu un cerc albastru, iar pe margine mai avea un cerc, auriu. Nu era cine ştie ce frumuseţe, dar o luasem cu mine după ce împărţisem cu Yngve puţinul lăsat în urmă de tata. Probabil luase un set din banii primiţi după divorţ, când mama cumpărase partea lui din casă de la Tveit. Tata îşi achiziţionase atunci toate obiectele casnice dintr-odată, şi faptul că tot ce avea provenea din aceeaşi perioadă le golea de conţinut, nu aveau nici o aură, doar un aer parvenit şi impersonal. Pentru mine, era altceva; lucrurile de la tata, care, în afara acestui serviciu, constau dintr-un binoclu şi o pereche de cizme de cauciuc, mă ajutau să-l păstrez în memorie. Nu apăsat şi clar, ci ca într-un fel de confirmare periodică a faptului că şi el făcea parte din viaţa mea. În casa mamei, lucrurile aveau un rol destul de diferit, acolo se găsea, de exemplu, o găleată de plastic cumpărată în anii '60, pe când amândoi erau studenţi şi locuiau la Oslo, care, cândva în anii '70, stătuse prea aproape de un foc de tabără şi se topise într-o parte într-o formă care, când eram mic, mi se părea că e o figură bărbătească, cu ochi, nas coroiat şi gură strâmbă. Aceasta era, în continuare, *găleata* prin excelenţă, cea pe care mama o folosea la spălat, şi, când o luam şi o umpleam cu apă, încă vedeam faţa aceea, şi nu găleata. În capul amărâtului se turnau întâi apă caldă şi apoi săpun. Lingura cu care mama amesteca păsatul era aceeaşi de când mă ştiam. Farfuriile maronii pe care le avea, din care mâncam micul dejun când mergeam acolo, erau aceleaşi de când eram mic şi mă aşezam cu picioarele atârnate pe taburetul din bucătăria din Tybakken, în anii '70. Obiectele noi pe

care şi le cumpărase se armonizau cu celelalte şi îi aparţineau ei, nu ca lucrurile tatei, care toate puteau fi înlocuite. Preotul care l-a îngropat menţionase asta în predica lui, spusese că trebuia să găsim un punct asupra căruia să ne fixăm privirea, în care să prindem rădăcini în lume, sugerând că tatăl meu nu făcuse asta. Avea completă dreptate, dar au trecut mai mulţi ani până când am înţeles că existau şi destule motive bune de a renunţa, de a nu te agăţa de nimic, de a te lăsa pur şi simplu să cazi în gol, până când te zdrobeai de fund.

Ce era deci cu nihilismul ăsta, care absorbea astfel în sine toate gândurile?

În dormitor, Vanja a început să plângă. Am băgat capul pe uşă şi am văzut că stătea cu mâinile pe bare şi ţopăia de frustrare. Linda a venit în fugă la ea.

–Masa e gata, am spus.

–Tipic! a spus ea, a ridicat-o pe Vanja, s-a întins cu ea pe pat, şi-a ridicat puloverul deasupra unui sân şi a desfăcut cupa sutienului.

Vanja s-a liniştit instantaneu.

–Adoarme iar în câteva minute, a spus Linda.

–Aştept, am spus şi m-am întors în bucătărie.

Am închis fereastra, am oprit ventilatorul, am luat farfuriile şi le-am dus în sufragerie prin hol, ca să nu le deranjez. Am turnat apă minerală într-un pahar şi am băut-o în picioare, uitându-mă în jur. Lipsea puţină muzică. M-am postat în faţa rafturilor cu CD-uri. Am scos *Anthology* de Emmylou Harris, pe care îl ascultasem mult în ultimele săptămâni, şi l-am pus în CD-player. Când eram pregătit sau o lăsam doar să cânte în fundal, era uşor să mă apăr de muzica aceasta, pentru că era simplă, nerafinată şi sentimentală, dar când mă prindea nepregătit, ca acum, sau când o ascultam într-adevăr atent, mă mişca. Eram brusc năpădit de emoţie, şi, până să mă dezmeticesc, mă trezeam cu ochii

umezi. Doar în astfel de momente realizam cât de sărăcăcioasă îmi era, de fapt, simțirea de zi cu zi, în ce măsură amorțisem. La optsprezece ani, eram tot timpul inundat de astfel de sentimente, lumea părea mai intensă, și din cauza asta voiam să scriu, era singurul motiv, voiam să ating ceea ce muzica reușea să atingă. Să exprim durerea și lamentația vocii umane, bucuria și veselia ei, toate lucrurile cu care lumea ne umplea.

Cum putusem să uit așa ceva?

Am lăsat din mână carcasa discului și m-am postat în fața geamului. Ce scria Rilke? Că muzica îl ridica din sine însuși și că nu-l aducea niciodată înapoi în același loc, ci undeva mai adânc, în neterminat.

Slabe șanse să se fi gândit la stilul country...

Am zâmbit. Linda a intrat pe stilul din fața mea.

– Doarme, a șoptit, a tras scaunul și s-a așezat. Ah, ce frumos!

– Cred că s-a cam răcit, am spus și m-am așezat și eu de cealaltă parte a mesei.

– Nu face nimic. Pot să încep? Mi-e o foame de lup.

– Te rog! am spus, turnând un pahar cu vin și punând câțiva cartofi pe farfurie, în timp ce Linda se servea din carne și legume.

A vorbit puțin despre proiectele celorlalți studenți din grupa ei, ale căror nume de abia le știam, chiar dacă erau doar șase persoane. La început fusese altfel, atunci îi întâlneam periodic pe ceilalți, atât la Casa Filmului, cât și prin diverse localuri unde se adunau. Era o grupă relativ matură, oamenii se apropiau de treizeci de ani și aveau deja o situație. Unul din ei, Anders, cânta în formația Doktor Kosmos, un altul, Özz, era un cunoscut comediant. Dar, când rămăsese însărcinată cu Vanja, Linda luase o pauză de un an, iar când se întorsese, intrase într-o grupă nouă, pe care n-aveam chef s-o cunosc.

Carnea era fragedă ca untul. Vinul avea o aromă de pământ şi lemn. Ochii Lindei străluceau în lumina lumânărilor. Mi-am pus furculiţa şi cuţitul pe farfurie. Mai erau câteva minute până la ora opt.

–Vrei să-ţi ascult documentarul acum?

–Nu trebuie dacă nu vrei, a spus Linda. Putem lăsa pe mâine.

–Dar sunt curios. Şi nu e lung, nu-i aşa?

A scuturat din cap şi s-a ridicat.

–Atunci aduc playerul. Unde vrei să stai?

Am ridicat din umeri.

–Poate acolo? am spus şi am arătat spre scaunul din faţa bibliotecii.

Linda a luat playerul digital, eu am adus pix şi hârtie, m-am aşezat şi mi-am pus căştile, ea m-a privit întrebător, eu am dat din cap afirmativ şi ea a apăsat butonul *play*.

După ce a strâns masa, am rămas acolo singur, ascultând. Cunoşteam de dinainte povestea tatălui ei, dar s-o aud spusă cu gura lui era altceva. Îl chema Roland şi se născuse în 1941 într-un oraş din nord. Crescuse fără tată, împreună cu mama lui şi cu două surori mai mici. Mama le murise când el avea cincisprezece ani, şi, de atunci încolo, el avusese grija surorilor mai mici. Locuiseră singuri, fără să fie supravegheaţi de vreun adult, în afara unei femei care venea să le gătească şi să le facă curat. Făcuse patru ani de şcoală, devenise subinginer, începuse să lucreze, juca fotbal în timpul liber ca portar al echipei locale şi se simţea bine acolo. La o seară de dans, o cunoscuse pe Ingrid, ea era de aceeaşi vârstă cu el, făcuse o şcoală profesională pentru fete, acum lucra ca secretară în birourile unei companii miniere şi era neobişnuit de frumoasă. Rămăseseră împreună şi se căsătoriseră. Ingrid se visa însă actriţă, şi, când intrase la Academia de Teatru din Stockholm, Roland abandonase toată viaţa lui anterioară şi se mutase cu ea în

capitală. Viața care o aștepta pe ea acolo, ca actriță la Teatrul Regal, nu avea nimic pentru el, era o ruptură între existența lui de subinginer portar de fotbal într-un orășel din nord și cea recent începută, de soț al unei actrițe frumoase de pe cea mai importantă scenă a țării. Avuseseră doi copii, la scurt timp unul după altul, dar asta nu fusese suficient ca să-i țină împreună, curând divorțaseră, și, chiar după, el se îmbolnăvise pentru prima dată. Era o boală a extremelor, care îl făcea să penduleze între culmi maniacale și prăpăstii depresive, și, din momentul în care pusese stăpânire pe el, nu-l mai părăsise niciodată. De atunci, viața lui fusese un șir de internări și externări. Când îl cunoscusem eu, în vara lui 2004, nu mai lucrase de la mijlocul anilor '70. Linda nu-l mai văzuse de mulți ani. Chiar dacă îl știam din fotografii, nu fusesem totuși pregătit pentru ceea ce mă aștepta când deschisesem ușa și dădusem cu ochii de el. Fața îi era complet deschisă, de parcă nu exista nimic între el și lume. Nu-l proteja nimic de ea, era complet lipsit de apărare, și te durea sufletul să vezi așa ceva.

– Tu ești Karl Ove? a întrebat.

Am dat din cap și i-am strâns mâna.

– Roland Boström, a spus. Tatăl Lindei.

– Am auzit multe despre tine, am spus. Dar intră!

În spatele meu, Linda stătea cu Vanja în brațe.

– Bună, tată! a spus. Ea e Vanja.

El a stat tăcut și s-a uitat la Vanja, care rămăsese la fel de tăcută și îl privea la rândul ei.

– Aaa, a spus.

Ochii îi luceau.

– Dă-mi voie să-ți iau haina! am spus. Apoi hai să intrăm să bem niște cafea!

Fața îi era destinsă, dar mișcările aveau ceva rigid și aproape mecanic.

– Ați zugrăvit? a întrebat când am intrat în bucătărie.

– Da, am spus eu.

S-a dus până la cel mai apropiat perete și l-a fixat cu privirea.

– Tu ai zugrăvit, Karl Ove?

– Da.

– Ce frumos ai lucrat! Trebuie să fii foarte precis când pui vopseaua, și tu ai fost. Să știi că și eu îmi zugrăvesc apartamentul acum. Turcoaz în dormitor, alb-gălbui în sufragerie. Dar încă sunt la dormitor, la peretele din capăt.

– Foarte bine, a spus Linda. Sigur va fi frumos.

– Da, va fi frumos, cu siguranță.

Linda se comporta într-un fel pe care nu-l mai văzusem. I se supunea, într-un fel, prevenitoare, era copilul lui, îi oferea atenția și prezența ei, și, totodată, îi era superioară, din cauza rușinii pe care încerca tot timpul s-o ascundă, fără a reuși complet. El s-a așezat pe canapea, am turnat cafea, am adus din bucătărie farfuria cu rulourile cu scorțișoară cumpărate în dimineața aceea. A mâncat în tăcere. Linda stătea lângă el, cu Vanja în brațe. Îi arăta copilul ei, și nu bănuisem până atunci că asta însemna atât de mult pentru ea.

– Rulourile au fost bune, a spus el. Și cafeaua. Tu ai făcut-o, Karl Ove?

– Da.

– Aveți cafetieră?

– Da.

– E bine.

Pauză.

– Vă doresc toate cele bune, a continuat el apoi. Linda e singura mea fiică. Sunt bucuros și recunoscător că pot veni la voi în vizită.

– Tată, vrei să te uiți la niște poze? a întrebat Linda. De la nașterea Vanjei?

El a dat din cap.

–Ia-o puțin pe Vanja! mi-a spus Linda.

Am primit în brațe ghemotocul acela mic și cald, ai cărui ochi clipeau acum somnoroși, în timp ce Linda s-a ridicat să aducă albumul foto din bibliotecă.

–Mmm, spunea el la fiecare poză.

După ce l-au parcurs pe tot, a întins mâna după ceașca de cafea de pe masă, a dus-o la gură cu o mișcare lentă, meticuloasă, premeditată, și a luat două înghițituri mari.

–Am fost în Norvegia odată, Karl Ove, a spus. La Narvik. Eram portarul unei echipe de fotbal, și ne-am dus acolo să jucăm împotriva unei echipe norvegiene.

–A, da!

–Da, a spus și a dat din cap.

–Și Karl Ove a jucat fotbal, a intervenit Linda.

–A trecut ceva timp de atunci, am spus eu. Am jucat la un nivel foarte modest.

–Stăteai în poartă?

–Nu.

–Nu.

Pauză.

A luat încă o înghițitură de cafea, cu gesturi la fel de tărăgănate.

–Da, a fost plăcut, a spus, lăsând ceașca din nou pe farfurioară. Dar acum cred că ar cam trebui să plec acasă la mine.

S-a ridicat.

–Dar abia ai venit! a spus Linda.

–Așa e foarte bine, a răspuns el. Dar aș vrea să vă invit la mine la cină. Marți ar fi bine?

Am schimbat o privire cu Linda. Era decizia ei.

–E foarte bine, a spus ea.

–Atunci așa rămâne. Marți la ora cinci.

În drum spre holul de la intrare, s-a uitat prin ușa deschisă a dormitorului și s-a oprit.

–Și aici ai zugrăvit?

– Da, am spus.

– Pot să văd?

– Bineînțeles.

Am intrat după el. S-a postat în fața peretelui și s-a uitat în sus, în spatele sobei imense.

– N-a fost ușor de zugrăvit aici, îmi dau seama. Dar arată bine!

Vanja a scos un sunet slab. Îmi stătea întinsă pe un braț, așa că nu-i puteam vedea fața, și am așezat-o pe pat. Zâmbea. Roland s-a așezat pe marginea patului și a prins-o de un picior.

– Nu vrei s-o ții în brațe? l-a întrebat Linda. Poți s-o iei, dacă vrei.

– Nu, a spus el. Acum am văzut-o.

Apoi s-a ridicat, a ieșit în hol și s-a îmbrăcat. Înainte de plecare, m-a îmbrățișat. Firele din barba lui mi-au înțepat obrazul.

– Mă bucur că te-am cunoscut, Karl Ove, a spus.

A îmbrățișat-o pe Linda, a prins-o încă o dată pe Vanja de picior și a dispărut pe scări în jos, în paltonul său lung.

Linda mi-a evitat privirea când mi-a întins-o pe Vanja ca să se ducă în sufragerie să strângă masa. Am venit după ea.

– Ce crezi despre el? a spus ea, fără să se întrerupă din ce avea de făcut.

– E un bărbat plăcut, am spus. Dar îi lipsește complet capacitatea de a filtra lumea. Cred că niciodată n-am mai văzut pe cineva care să emane atâta vulnerabilitate.

– E ca un copil, nu-i așa?

– Da, fără îndoială.

A trecut pe lângă mine cu trei cești de cafea, așezate una peste alta, într-o mână și coșul cu rulouri, în cealaltă.

– Vanja are un bunic foarte special, am spus.

– Da, cine știe cum va fi? a spus ea.

Nu avea nici urmă de ironie în voce, întrebarea răsărise direct din întunericul inimii ei.

– Va fi foarte bine, desigur.

– Dar nu vreau ca el să facă parte din viața noastră, a spus Linda punând ceștile în mașina de spălat.

– Dacă lucrurile merg ca acum, va fi foarte bine, am spus. O vizită de curtoazie din când în când și apoi câte o cină acasă la el. E totuși bunicul ei.

Linda a închis ușa mașinii de spălat, a găsit o pungă transparentă de plastic în sertarul de jos și a pus înăuntru cele trei rulouri rămase, a legat-o și a trecut pe lângă mine ca să le ducă în congelatorul de pe hol.

– Dar nu se va opri aici, știu foarte bine. După ce stabilește o legătură, începe să sune. Și face asta doar când e în declin. Nu are nici o limită. Asta trebuie să înțelegi.

A intrat în sufragerie să strângă ultimele farfurii.

– În orice caz, putem încerca, am spus în urma ei. Și să vedem ce se întâmplă.

– OK.

Chiar atunci s-a auzit soneria la ușă.

Cine mai putea fi? Iar vecina cea nebună?

Dar era Roland. Ochii îi erau confuzi.

– Nu reușesc să ies, a spus. Nu găsesc butonul de unde se descuie ușa. L-am tot căutat, dar nu e. Mă poți ajuta?

– Sigur, am spus. Numai să i-o las Lindei pe Vanja.

După ce i-am pasat-o, m-am încălțat, l-am condus în holul de jos și i-am arătat unde era butonul, pe peretele din dreapta, chiar lângă prima ușă.

– O să țin minte, a spus el. Pentru data viitoare. Pe partea dreaptă a primei uși.

Trei zile mai târziu, am cinat acasă la el. Ne-a arătat peretele pe care îl zugrăvise și a radiat de mulțumire când i-am lăudat munca. Încă nu începuse să pregătească masa, iar Vanja dormea în căruciorul din hol, așa că eu și Linda am stat o vreme în sufragerie, singuri, și am povestit, în

timp ce el îşi vedea de treabă în bucătărie. Pe perete atârnau poze din adolescenţă cu Linda şi fratele ei şi, lângă ele, articole de ziar şi interviuri pe care le dăduseră după debut. Căci şi fratele ei scosese o carte, în 1966, dar, spre deosebire de Linda, nu mai publicase nimic de atunci.

– Ce mândru e de tine! i-am spus Lindei.

Ea şi-a coborât privirea.

– Ieşim pe balcon? a întrebat. Să poţi fuma?

Nu era nici un balcon, ci o terasă pe acoperiş, de unde, prin pasajul dintre celelalte două acoperişuri, se vedea zona Östermalm. O terasă pe acoperiş lângă Stureplan; câte milioane trebuie să fi valorat apartamentul lui Roland? Într-adevăr, era întunecat şi afumat, însă astea erau probleme simplu de rezolvat.

– Tatăl tău e proprietarul apartamentului? am spus şi am aprins o ţigară, protejând cu mâna flacăra brichetei.

A dat din cap.

În nici un loc unde trăisem până atunci, adresele potrivite şi apartamentele frumoase nu contau atât de mult ca în Stockholm. Într-un fel, de asta depindea totul. Dacă locuiai undeva în afara anturajului tău, nu erai cu adevărat luat în seamă. Întrebarea unde locuieşti pe care o auzeam tot timpul avea, din cauza aceasta, o altă încărcătură decât, de exemplu, la Bergen.

M-am dus la marginea terasei şi am privit în jos. De-a lungul trotuarului erau încă grămezi mici de zăpadă şi petice de gheaţă, rămase de pe urma iernii, topite aproape complet de vremea blândă, cenuşii de nisip şi gaze de eşapament. Cerul de deasupra noastră era şi el cenuşiu, încărcat de ploaia rece ce se abătea violentă peste oraş la intervale regulate. Cenuşiu, dar cu o altă lumină decât cerul cenuşiu al iernii, fiindcă era martie, şi lumina de martie era atât de limpede şi de puternică, încât pătrundea prin stratul de nori, chiar şi într-o zi apăsătoare ca aceasta, şi ridica toate barierele întunericului. Pereţii din

faţa mea străluceau, la fel şi asfaltul şoselei de sub mine. Maşinile parcate străluceau într-o mulţime de culori. Roşu, albastru, verde-închis, alb.

– Strânge-mă în braţe! a spus Linda.

Am stins ţigara în scrumiera de pe masă şi am luat-o în braţe.

Când ne-am întors înăuntru, o clipă mai târziu, sufrageria era în continuare goală, şi am intrat la Roland în bucătărie. Stătea în faţa aragazului şi răsturna în tigaie conţinutul unei conserve cu ciuperci. Lichidul şuiera în tigaia încinsă. Apoi a turnat un sos gata preparat. Chiar alături fierbea o oală cu spaghete.

– Arată bine, am spus.

– Da, e bun.

Pe masă am văzut o cutie cu creveţi în carapace şi o cutie de smântână.

– De obicei, iau masa jos la Vikingen. Dar vineri, sâmbătă şi duminică mănânc aici. Atunci gătesc pentru Berit.

Berit era prietena lui.

– Să te ajutăm cu ceva? a întrebat Linda.

– Nu, a spus el. Aşezaţi-vă, şi eu vin cu mâncarea când e gata.

Gustul mâncării semăna cu ceva ce aş fi putut găti pe vremea când eram student şi mâncam singur în garsoniera mea de pe strada Absalon Beyer, în primul meu an la Bergen. Tatăl Lindei a vorbit mai mult despre perioada când fusese portar de fotbal în ţinutul din nord. Apoi despre ceea ce fusese odată meseria lui, adică proiectarea de rulmenţi. Apoi despre calul pe care îl avusese cândva, care se accidentase tocmai când părea că începe să câştige. Relata totul foarte atent şi laborios, de parcă toate detaliile ar fi avut maximă importanţă. Într-un anumit moment al discuţiei, a adus pix şi hârtie ca să ne arate cum calculase numărul exact de zile pe care le mai avea de trăit. Am căutat privirea Lindei, dar

ea nu s-a uitat la mine. Hotărâserăm de dinainte ca vizita să fie scurtă, aşa că, după terminarea desertului, care a constat dintr-o cutie cu îngheţată de doi litri pusă pe masă, ne-am ridicat şi am spus că, din păcate, trebuia să plecăm, Vanja trebuia dusă acasă, hrănită şi schimbată, lucru care a părut să-l bucure. Vizita fusese, probabil, mult prea lungă pentru el. Am ieşit în hol şi m-am îmbrăcat, în timp ce el şi Linda schimbau câteva cuvinte între patru ochi. El i-a spus că era fata lui şi că se făcuse atât de mare. Vino încoace şi stai la mine în braţe! Mi-am legat şi a doua gheată şi m-am ridicat, m-am dus până la uşă şi m-am uitat în sufragerie. Linda stătea în braţele lui, el îşi ţinea mâinile pe talia ei, spunându-i ceva ce n-am reuşit să aud. Priveliştea părea uşor grotescă, ea avea treizeci şi doi de ani, ipostaza aceasta de fetiţă era ridicolă, lucru de care îşi dădea seama şi ea, căci pe buze i se citea dezaprobarea şi întregul ei corp trăda impulsuri ambivalente. Nu voia să accepte aşa ceva, dar nici nu voia să-l respingă. El n-ar fi înţeles respingerea, l-ar fi rănit, aşa că a trebuit să rămână acolo o clipă, în timp ce el o mângâia, până când gestul de a se scula n-a mai părut o respingere şi ea a putut să stea din nou în picioare în faţa lui.

Am făcut câţiva paşi în spate, ca să n-o stânjenesc şi mai tare de pe post de martor. Când Linda a ieşit în hol, stăteam şi mă uitam la pozele atârnate pe perete. S-a îmbrăcat. Tatăl ei a ieşit să-şi ia rămas-bun, m-a strâns în braţe ca prima dată, s-a uitat la Vanja, care dormea în cărucior, a îmbrăţişat-o pe Linda, a stat în uşă şi ne-a urmărit cu privirea până când am intrat cu cărucior în lift, a fluturat din mână o ultimă dată şi a închis uşa după el chiar când uşa liftului s-a închis şi noi am început să coborâm.

N-am pomenit niciodată vreun cuvânt despre mica scenă dintre ei la care fusesem martor. În felul cum i se

subordonase, Linda fusese o fetiță de zece ani, în felul cum i se opusese, fusese o femeie matură. Însă simplul fapt că trebuia să se opună descalifica, oarecum, ideea de maturitate; doar adulții nu ajungeau în astfel de situații, nu? El nu cunoștea astfel de gânduri, nu avea nici o limită, pentru el, ea era doar fiica lui, un fel de făptură fără vârstă.

Și, după cum prevăzuse ea, după asta, Roland a început să ne sune. Putea fi la orice oră din zi și din noapte, și în cele mai variate stări de spirit, așa că Linda a făcut o înțelegere cu el, rugându-l să sune la o anumită oră, într-o anumită zi a săptămânii. Lucrul acesta a părut să-i placă. Dar era și o obligație pentru noi; dacă nu-i răspundeam la telefon, el se putea simți îngrozitor de rănit și putea considera înțelegerea anulată, fiind liber să sune iar când voia sau chiar să nu mai sune deloc. Eu am vorbit cu el doar de câteva ori. Odată m-a întrebat dacă putea să-mi cânte un cântec. Îl scrisese el însuși și fusese cântat pe scenele din Stockholm și la radio, așa spunea. N-am știut ce să cred. Dar, din partea mea, putea să cânte. A început, cu o voce puternică, plină de ardoare, și, chiar dacă n-a interpretat perfect toate notele, a fost, oricum, impresionant. Cântecul avea patru versuri și era despre un zilier care construia un drum în nord. Când a terminat, n-am știut ce să-i spun decât că era un cântec frumos. Probabil se așteptase la ceva mai mult, fiindcă a rămas tăcut preț de câteva secunde. Apoi a spus:

– Știu că tu scrii cărți, Karl Ove. Încă nu le-am citit, dar am auzit multe lucruri bune despre ele. Și trebuie să știi că sunt nemaipomenit de mândru de tine, Karl Ove. Da, sunt.

– Mă bucur să aud asta, am spus.

– Tu și Linda vă înțelegeți bine?

– Da.

–Te porţi frumos cu ea?

–Da.

–E bine. Să n-o părăseşti niciodată. Niciodată! Înţelegi?

–Da.

–Trebuie să ai grijă de ea. Trebuie să te porţi frumos cu ea, Karl Ove.

Apoi a plâns.

–Ne merge bine, am spus. N-ai nici un motiv de îngrijorare.

–Nu sunt decât un om bătrân, a spus. Dar am trecut prin multe, ştii? Am trăit mai multe decât majoritatea. Viaţa mea nu mai e cine ştie ce acum. Dar am numărat câte zile mi-au rămas, ştiai?

–Da, ne-ai arătat cum le-ai calculat atunci când am fost în vizită la tine.

–A, da! Dar pe Berit n-ai cunoscut-o?

–Nu.

–E foarte bună cu mine.

–Aşa am înţeles, am spus.

Atunci a devenit, brusc, vigilent.

–Da? Cum aşa?

–Linda mi-a povestit puţin despre ea. Şi Ingrid. Ştii...

–A, aşa. Atunci nu te mai deranjez, Karl Ove, sigur ai destule lucruri importante de făcut.

–Nu, nu, am spus. Nu mă deranjezi deloc.

–Spune-i Lindei că am sunat. O zi bună!

A închis înainte să-i pot răspunde. Am văzut pe ecran că discuţia nu durase mai mult de opt minute. Linda a explodat când i-am povestit.

–Nu trebuie să te simţi obligat să asculţi aşa ceva, a spus. Nu mai răspunde la telefon când sună!

–Dar nu mă deranjează, am spus.

–Dar mă deranjează pe mine.

Documentarul Lindei nu conținea nimic din toate acestea. Tăiase totul, cu excepția vocii lui. Dar în ea se regăsea totul. El vorbea despre viața lui, și vocea i se umplea de durere povestind despre moartea mamei sale, de bucurie când povestea despre primii ani de maturitate, de resemnare când descria mutarea la Stockholm. Relata ce probleme avusese cu telefonul, ce blestem fusese pentru el această invenție, cum, multă vreme, îl scotea din priză și-l punea în dulap. Despre rutina lui de zi cu zi, dar și despre visurile lui, din care cel mai mare era să aibă propria herghelie. Vorbea cu mult curaj, și povestea avea ceva hipnotic, erai absorbit în lumea lui după primele propoziții. Dar, firește, cel mai mult documentarul spunea despre Linda. Personalitatea ei ieșea la suprafață când îi ascultam înregistrările sau când citeam ceea ce scrisese. Era de parcă abia atunci originalitatea ei devenea vizibilă. În viața de zi cu zi, ea se pierdea în activitățile mărunte, cele pe care le făcea toată lumea, acolo nu vedeam nimic din persoana de care mă îndrăgostisem. Dacă n-o uitasem, în orice caz, nu mă gândeam la ea.

Cum se putea?

M-am uitat la ea. A încercat să-și ascundă nerăbdarea din privire. Și-a coborât-o puțin prea repede spre playerul de pe masă și spre grămada de cabluri pe care era așezat.

–Nu trebuie să schimbi nimic, am spus. E gata.

–E bun, ce crezi?

–O, da! Remarcabil.

Am pus căștile deasupra aparatului, m-am întins și am clipit de câteva ori.

–Am fost mișcat, am spus.

–De ce anume?

–Viața lui e o tragedie, într-un fel. Dar, când povestește, el o umple de viață, îți dai seama că e o *viață*. Cu o valoare proprie, indiferent de ce s-a întâmplat cu el. Sunt

lucruri evidente, dar una e s-o ştii, şi alta, s-o simţi. Eu am simţit asta acum, când l-am ascultat.

–Ce mă bucur! a spus ea. Atunci poate nu mai trebuie decât să ajustez puţin sunetul. Aş putea face asta luni. Dar eşti sigur?

–Cât se poate de sigur, am spus şi m-am ridicat. Acum ies să fumez o ţigară.

Jos, în curtea din spate, bătea un vânt rece. Singurii copii din clădire, un băiat de vreo nouă-zece ani şi sora lui de unsprezece-doisprezece, aruncau o minge de la unul la celălalt, în faţa porţii din celălalt capăt. O muzică tare, intensă se auzea de la Glen Miller Café, aflat dincolo de zidul lângă care se jucau ei. Mama lor, care locuia singură cu ei la ultimul etaj şi care părea nefiresc de obosită, avea fereastra deschisă. După sunetele caracteristice care răzbăteau de acolo, mi-am dat seama că spăla vasele. Băiatul era corpolent şi, în mod sigur pentru a compensa, avea o frizură cu ţepi, ca să pară mai dur. Sub ochi i se vedeau întotdeauna cearcăne albăstrui. Când sora lui primea vizita vreunor prietene, el se distra singur sau se căţăra, cu o independenţă ostentativă, pe barele de la locul de joacă. În seri ca aceasta, când erau singuri, şi ea nu avea nimic mai bun de făcut decât să se joace cu fratele ei, el se simţea mai bine, era mai vioi, mai binevoitor. Câteodată, ţipau acolo sus, uneori toţi trei, dar, cel mai des, doar el şi mama. De câteva ori l-am văzut pe tată venind după ei; un tip scund, slab şi pricăjit, cu mustaţă, care în mod vizibil bea peste măsură.

Sora s-a dus până la gard şi s-a aşezat. A scos din buzunar un telefon mobil, şi era atât de întuneric unde stătea ea, încât lumina albastră îi făcea toată faţa să strălucească. Fratele a început să bată mingea de perete, întruna. Poc! Poc! Poc!

Mama a scos capul pe fereastră.

– Încetează! a strigat.

Băiatul s-a aplecat fără să scoată vreun cuvânt, a luat mingea în mână și s-a așezat lângă sora lui, care s-a întors într-o parte, fără să-și mute privirea de la ecran.

M-am uitat în sus, spre cele două turnuri luminate. Un fior de tandrețe și de durere mi-a străbătut corpul.

Ah, Linda! Linda!

Chiar atunci a intrat în curte vecina din apartamentul de lângă noi. Am urmărit-o cum închidea cu un efort poarta în spatele ei. Avea vreo cincizeci de ani și arăta așa cum arată acum femeile de cincizeci de ani, adică avea o anumită tinerețe întreținută artificial. Își purta părul mare, vopsit blond, mergea îmbrăcată în haină de blană și își ținea strâns în lesă cățelul mic și curios. Spusese odată că era artistă, dar nu-mi era clar cu ce anume se ocupa. Nu părea genul Munch. Se întâmpla să fie uneori foarte vorbăreață, și atunci aflam că în vara respectivă mergea în Provența sau într-o călătorie peste weekend la New York ori la Londra. Câteodată nu spunea nimic și trecea pe lângă mine fără măcar să mă salute. Avea o fiică adolescentă care făcuse un copil cam deodată cu noi și pe care o ținea din scurt.

– N-ar trebui să te lași de fumat? mi-a spus acum, fără să încetinească.

– N-a bătut încă miezul nopții, i-am răspuns.

– Aha! a spus. La noapte va ninge. Ține minte ce spun!

A descuiat și a intrat. Am așteptat puțin, apoi am aruncat mucul de țigară în ghiveciul de flori răsturnat pe care cineva îl așezase lângă perete exact în acest scop, și am plecat și eu. Degetele mi se înroșiseră de frig. Am suit treptele cu salturi mici, am deschis ușa, mi-am scos hainele de iarnă și am intrat la Linda, care stătea pe canapea și se uita la televizor. M-am aplecat și am sărutat-o.

– La ce te uiți? am spus.

– La nimic. Vrei să vedem un film?

–Da.

M-am dus la rafturile cu DVD-uri.

–Ce vrei să vezi?

–Habar n-am. Găseşte tu ceva!

Am parcurs titlurile cu privirea. Când cumpăram filme, o făceam întotdeauna cu ideea că trebuiau să-mi ofere ceva. Că trebuiau să aibă un limbaj vizual distinct pe care să mi-l apropriez, sau să creeze legături cu nişte locuri la care nu mă gândisem până atunci, sau să se petreacă într-un timp ori într-o cultură străine mie. Pe scurt, alegeam filme din cele mai nepotrivite motive, deoarece, când se lăsa seara şi voiam să ne uităm la vreunul din ele, niciodată nu reuşeam să răbdăm două ore la cine ştie ce peliculă japoneză în alb-negru, din anii '60, sau la vederea spaţiilor deschise din suburbiile Romei, unde singurul lucru care se întâmpla era că se întâlneau nişte oameni extrem de fotogenici, dar profund alienaţi de lume, aşa cum era cazul deseori în filmele acelei perioade. Nu, când se lăsa seara şi ne aşezam să vizionăm un film, voiam să ne distrăm. Trebuia să fie ceva cât mai uşor şi mai puţin solicitant. Şi aşa se întâmpla cu toate. Abia dacă mai citeam cărţi; dacă era vreun ziar prin preajmă, mai degrabă îl luam pe acela. Şi pragul nostru de toleranţă la lectură creştea întruna. Era o aiureală, viaţa aceasta nu producea nimic, făcea doar timpul să treacă. Dacă vedeam un film bun, acesta răscolea ceva în noi şi punea lucrurile în mişcare, pentru că aşa se întâmplă, lumea e mereu aceeaşi, doar modul nostru de a o privi se schimbă. Viaţa trivială, de zi cu zi, care ne putea strivi aşa cum un picior uriaş striveşte un cap, putea la fel de bine să ne înalţe spre fericire. Totul depindea de ochii care o priveau. Dacă ochii aceştia vedeau apa care se găseşte peste tot în filmele lui Tarkovski, de exemplu, şi care transformă lumea reprezentată în ele într-un fel de terariu, unde

totul se prelinge şi curge, pluteşte sau se mişcă în bătaia vântului, unde toate personajele pot ieşi din cadru, lăsând în urmă o masă cu nişte ceşti de cafea care se umplu lent de ploaia ce cade peste vegetaţia verde, intensă, aproape ameninţătoare din fundal, da, atunci ochii puteau percepe acelaşi abis sălbatic, existenţial, şi în cotidian. Pentru că eram făcuţi din carne şi sânge, tendoane şi oase, în jurul nostru creşteau plante şi copaci, zumzăiau insecte, zburau păsări, pluteau nori şi cădea ploaia. Privirea care dădea sens lumii exista mereu ca posibilitate, dar era aproape întotdeauna refuzată, cel puţin în viaţa noastră.

– Rezistăm la *Călăuza*? am spus şi m-am întors spre Linda.

– N-am nimic împotrivă, a spus ea. Pune-l şi vom vedea.

Am vârât discul în DVD-player, am stins lustra, mi-am turnat un pahar de vin roşu, m-am aşezat lângă Linda, am luat telecomanda şi am ales limba subtitrării. Ea s-a cuibărit în mine.

– Te deranjează dacă adorm? m-a întrebat.

– Deloc, i-am spus, cuprinzând-o cu braţul.

Văzusem de cel puţin trei ori începutul cu bărbatul care se trezeşte în încăperea întunecată şi umedă. Masa cu toate obiectele mărunte ce se zguduie la trecerea trenului. Bărbieritul în faţa oglinzii, femeia care încearcă să-l oprească, dar nu reuşeşte. Nu izbutisem să ajung niciodată mult mai departe.

Linda mi-a pus mâna pe piept şi s-a uitat în sus la mine. Am sărutat-o, şi ea şi-a închis ochii. Am mângâiat-o pe spate, ea s-a înghesuit în mine, am întins-o pe canapea, am sărutat-o pe gât, pe bărbie, pe gură, mi-am pus capul pe pieptul ei, i-am ascultat inima bătând întruna, i-am tras jos pantalonii pufoşi de trening, am sărutat-o pe burtă, pe coapse... S-a uitat la mine cu privirea

ei întunecată, cu ochii ei frumoşi, care s-au închis când am pătruns în ea. Nu ne-am protejat în nici un fel, a şoptit. Nu vrei să luăm ceva? Nu, am spus. Nu. Şi, când am terminat, am terminat în ea. Era tot ce-mi doream.

Apoi am stat strânşi unul în celălalt pe canapea o bună bucată de vreme, fără un cuvânt.

–Acum vom mai avea un copil, am spus după un timp. Eşti pregătită?

–Da, a spus. O, da! Sunt pregătită.

A doua zi dimineaţă, Vanja s-a trezit, ca de obicei, la ora cinci. În timp ce Linda o transfera în patul nostru ca să mai doarmă cu ea câteva ore, eu m-am trezit, am scos laptopul şi am început să lucrez la traducerea pe care o aveam de revizuit. Munca era plictisitoare şi interminabilă, scrisesem deja treizeci de pagini, şi asta despre un volum de nuvele ce nu avea mai mult de o sută patruzeci. Totuşi, eram entuziast şi îmi făcea plăcere să stau acolo. Eram singur şi lucram cu un text. Nu-mi trebuia altceva. Apoi mai erau micile plăceri: să pornesc filtrul de cafea, să ascult sunetul apei curgând prin el, să simt mirosul cafelei proaspăt făcute, să stau afară în întunericul curţii din spate, cât ceilalţi încă dormeau, şi s-o beau în timp ce fumam prima ţigară a zilei. Să urc înapoi şi să lucrez, în timp ce spaţiul dintre casele de afară se lumina treptat şi activităţile de pe stradă se intensificau. În dimineaţa aceea, lumina a fost altfel, şi, cu ea, şi atmosfera din apartament, fiindcă în cursul nopţii căzuse un strat subţire de zăpadă. La ora opt, am oprit laptopul, l-am pus în geantă şi m-am dus la brutăria aflată la vreo sută de metri în josul străzii. Tendele prinse în lungul şirului de case fluturau deasupra mea. Zăpada de pe stradă se topise, dar rămăsese cea de pe trotuar, plină de urmele trecătorilor din cursul nopţii. Acum era pustiu. Brutăria minusculă, a cărei uşă

am deschis-o câteva clipe mai târziu, era condusă de două femei de vârsta mea. Intrând acolo, mă simţeam ca într-unul din filmele noir ale anilor '40, unde toate femeile, chiar şi cea de la ghişeu sau cea care spăla podelele în clădirea de birouri, erau izbitor de frumoase. Una dintre ele era roşcată, avea pielea albă şi pistrui, trăsături distincte şi ochii verzi. Cealaltă avea părul lung şi negru, forma feţei uşor pătrăţoasă, ochi prietenoşi, albastru-închis. Amândouă erau înalte şi suple şi aveau întotdeauna făină pe câte o parte a corpului. Pe frunte, pe bărbie, pe mâini, pe şorţ. Pe perete atârnau decupaje din ziar din care reieşea că amândouă îşi părăsiseră meseriile lor creative pentru brutăria aceasta, care fusese întotdeauna visul lor.

Roşcata a venit la ghişeu când a sunat clopoţelul de deasupra uşii, i-am spus ce voiam, o pâine mare pe vatră, şase chifle din făină integrală, două brioşe cu scorţişoară, arătându-le cu degetul pe fiecare în parte, fiindcă şi cele mai simple cuvinte norvegiene erau întâmpinate în Stockholm cu un „ce?", femeia mi-a pus totul într-o pungă şi a bătut suma la casa de marcat. Cu plasa albă în mână, m-am grăbit înapoi acasă, mi-am şters zăpada de pe tălpi de covorul din hol şi, când am deschis uşa, am auzit că Linda şi Vanja se treziseră şi acum stăteau în bucătărie şi luau micul dejun.

Vanja şedea şi gesticula cu lingura în aer, şi mi-a zâmbit când am intrat. Avea faţa plină de terci. De mult nu-i mai plăcea s-o hrănim. Instinctiv, am fost tentat să şterg mizeria, să-i curăţ faţa, nu-mi plăcea s-o văd aşa lipicioasă. Aveam asta în sânge. Linda îmi criticase reacţiile de la bun început, era important să nu existe reguli sau restricţii când venea vorba de mâncare, era o chestiune delicată, Vanja trebuia să poată face exact ce voia. Firește, avea dreptate, înţelegeam asta şi, pur teoretic, puteam aprecia voracitatea, sănătatea şi libertatea

copilului când făcea mizerie peste tot, dar, practic vorbind, impulsul meu era de a-l corecta. Era tatăl meu care vorbea din mine. În copilărie, nu tolerase nici măcar o firimitură de pâine pe masă, afară din farfurie. Dar eram conştient de comportamentul la care fusesem expus şi îl uram cu fiecare părticică a corpului, aşadar cum de voiam să-l impun şi eu cu orice preţ?

Am tăiat câteva felii de pâine, le-am pus într-un coş împreună cu chiflele, am umplut fierbătorul cu apă şi m-am aşezat să iau micul dejun împreună cu ele. Untul era puţin cam tare, şi felia s-a rupt puţin când am încercat să-l întind cu cuţitul. Vanja stătea şi se uita la mine fix. Mi-am întors capul brusc şi i-am înfruntat privirea. A tresărit în scaun. Apoi, din fericire, a început să râdă. Am repetat scena, m-am uitat lung în jos, la tăblia mesei, până când ea a început să-şi piardă speranţa că se va întâmpla ceva şi să creadă că trecusem într-o altă stare de spirit, apoi am ridicat fulgerător privirea. A căscat ochii şi a ţopăit în scaun, apoi s-a pornit iar să râdă. Am râs şi noi.

– *Ce haioasă e Vanja!* a spus Linda. *Eşti aşa haioasă! Iepuraşul meu!*

S-a aplecat spre ea şi şi-a frecat nasul de al ei. Am şterpelit secţiunea culturală a ziarului rămas deschis pe masă în faţa Lindei şi am muşcat din şuncă, mestecând în timp ce privirea îmi aluneca peste titluri. Pe barul din spatele meu a sunat fierbătorul, în care apa începuse să fiarbă. M-am ridicat, am pus un plic de ceai într-o cană şi am turnat apa aburindă peste el, am mers până la frigider şi am adus cutia cu lapte, apoi m-am aşezat la loc. Am cufundat de câteva ori plicul de ceai în cană, până când substanţa brună, expansivă ce se scurgea lent din el a umplut de culoare toată apa. Am turnat un strop de lapte şi am răsfoit ziarul.

–Ai văzut ce scrie despre Arne? am spus şi m-am uitat la Linda.

Ea a dat din cap şi a schiţat un zâmbet, dar Vanjei, nu mie.

–Editura retrage cartea. Ce înfrângere!

–Da, a spus. Bietul Arne! Însă nu se poate învinui decât pe sine însuşi.

–Crezi că a ştiut c-a fost o minciună?

–Nu, în nici un caz. N-a premeditat nimic, de asta sunt sigură. Trebuie s-o fi luat de bună.

–Bietul ticălos! am spus, am ridicat cana şi am sorbit din ceaiul de culoarea noroiului.

Arne era unul dintre vecinii pe care îi avea mama Lindei în Gnesta. Scrisese o carte despre Astrid Lindgren, care fusese lansată în toamna aceea, bazată într-o anumită măsură pe discuţiile dintre ei doi dinainte ca ea să moară. Arne era un om al spiritului, credea în Dumnezeu, deşi nu într-un sens convenţional, şi mulţi au rămas surprinşi să afle că şi Astrid Lindgren împărtăşea această credinţă neconvenţională în Dumnezeu. Ziarele începură să cerceteze chestiunea. Nimeni nu fusese martor la discuţii, aşadar, chiar dacă Lindgren nu mai exprimase astfel de opinii faţă de alţii, nu se putea dovedi nici că ele fuseseră inventate de dragul cărţii. Însă erau şi alte lucruri acolo, printre altele, despre lecturile lui Arne din Lindgren, care s-au dovedit a fi anacronice, de exemplu, în momentul când, scria el, citise *Prinţul Mio şi căluţul fermecat*, cartea încă nu apăruse. Şi erau puţin cam multe astfel de lucruri, presărate prin tot volumul. Apropiaţii lui Lindgren dezavuaseră aprecierile acestea, scriitoarea n-ar fi putut spune niciodată aşa ceva. Ziarele l-au cam făcut Arne, se subînţelegea că era un mincinos, aproape un mitoman, iar acum şi editura se hotărâse să retragă cartea. Cartea care

îl ținuse pe picioare pe Arne în ultimii lui ani de boală și de care era atât de mândru.

Dar Linda avea dreptate, nu se putea învinui decât pe sine însuși.

Am uns încă o felie. Vanja și-a întins brațele în aer. Linda a ridicat-o din scaun și a dus-o în baie, de unde s-au auzit curând sunetul apei curgând și micile strigăte de protest ale Vanjei.

În sufragerie a sunat telefonul. Am înghețat. Chiar dacă imediat am înțeles că trebuia să fie Ingrid, mama Lindei, fiindcă nimeni altcineva nu ne suna la astfel de ore, inima îmi bătea tot mai tare.

Am stat nemișcat până când țârâitul s-a oprit, la fel de subit cum începuse.

– Cine era? a întrebat Linda când a ieșit din baie cu Vanja în brațe.

– Habar n-am. N-am răspuns. Dar sigur a fost mama ta.

– Mă duc s-o sun. Oricum aveam de gând. O ții tu pe Vanja?

Mi-o întinsese deja, de parcă n-ar fi putut sta altundeva în casă decât la mine în brațe.

– Pune-o pe podea! am spus.

– Știi că urlă.

– Atunci las-o să urle! Nu se-ntâmplă nimic.

– Biii-ne, a spus, în felul acela care însemna exact opusul, adică nu e bine, dar am s-o fac pentru că așa spui tu, și-ai să vezi ce-o să iasă.

Firește că Vanja a început să plângă imediat ce Linda a pus-o jos. Și-a întins brațele după ea, dar a căzut cu palmele pe podea. Linda nu s-a întors. Am tras sertarul, la care ajungeam din poziție șezândă, și am pescuit un tel. Vanja nu s-a arătat interesată, cu toate că l-am făcut să vibreze. I-am ținut o banană în față. Scutura din cap, și lacrimile îi curgeau pe obraz.

În cele din urmă, am luat-o în braţe şi am dus-o la fereastra dormitorului, unde am pus-o în picioare pe pervaz. Cu asta am reuşit. Am început să-i numesc lucrurile pe care le vedeam, ea se uita curioasă şi arăta către toate maşinile aflate în trecere.

Linda şi-a băgat capul pe uşă, cu telefonul pe piept.

– Mama întreabă dacă nu venim mâine să luăm cina la ei. Mergem?

– Da, am spus. N-am nimic împotrivă.

– Atunci îi spun că da?

– Da.

Am lăsat-o pe Vanja pe podea, cu grijă. Se ţinea pe picioare, dar încă nu ştia să meargă, aşa că s-a lăsat pe vine şi a luat-o târâş spre Linda.

Copilul acesta nu apuca să fie nemulţumit nici o secundă, pentru că nevoile ei erau satisfăcute instantaneu. Aproape în tot primul ei an de viaţă s-a trezit din două în două ore în fiecare noapte ca să sugă, Linda aproape înnebunise de oboseală şi totuşi nu voia s-o lase să doarmă separat, pentru că Vanja ar fi plâns. Eu i-am propus un remediu brutal, pune-o pur şi simplu în pat şi las-o să plângă toată noaptea, cât poate, încât noaptea următoare să înţeleagă că nu venea nimeni la ea, indiferent ce-ar fi făcut, şi, resemnată şi poate puţin supărată, să adoarmă singură. Aş fi putut la fel de bine să-i spun că aveam de gând să-i dau în cap Vanjei până când s-ar fi liniştit. Compromisul a fost un apel către sora mamei mele, Ingunn, care era psiholog pediatru, şi care avea experienţă tocmai cu astfel de lucruri. Ea ne-a propus o înţărcare treptată, a subliniat că Vanja trebuia mângâiată mult când voia să sugă sau când voia în braţe, dar nu avea voie, şi că momentul alăptării trebuia amânat treptat, câte puţin în fiecare noapte. Şi iată-mă noaptea în faţa patului ei, cu un carneţel în care notam orele exacte, mângâind-o şi bătând-o uşurel

pe spate, în timp ce ea urla și se uita furioasă la mine. A durat zece nopți până când a ajuns să doarmă toată noaptea, dar s-ar fi putut face într-una. Doar n-avea ce să pățească dacă plângea puțin, nu? La fel și la joacă. Încercam s-o conving să se joace singură, pentru ca eu să pot sta pe o bancă să citesc, dar nici pomeneală, după câteva secunde, deja mă căuta cu privirea și își întindea rugător mâinile.

Linda a pus receptorul în furcă și a venit cu Vanja în brațe.

– Ieșim la o plimbare? m-a întrebat.

– Nu prea avem altceva de făcut.

– Ce vrei să spui? a ripostat Linda, vigilentă.

– Nimic. Unde să mergem?

– Pe Skeppsholmen, poate?

– Așa facem.

Din moment ce eu o aveam pe Vanja în timpul săptămânii, acum de ea se ocupa Linda. Ținând-o în brațe, a îmbrăcat-o cu un pulover împletit, mic și roșu, moștenit de la copilul lui Yngve, cu niște pantaloni maro de catifea, salopeta roșie cumpărată de mama Lindei, căciula roșie cu margine albă și curea sub bărbie și o pereche de mănuși albe tricotate. Până la o lună, Vanja stătuse totdeauna liniștită când o schimbam, dar în ultimul timp începuse să se răsucească și să se smulgă din mâinile noastre. Era dificil mai ales când trebuia să-i schimbi scutecul, rahatul putea zbura în toate părțile fiindcă ea se tot zbătea, și nu o dată ridicasem vocea: STAI CUMINTE! sau STAI CUMINTE ODATĂ, FIR-AR AL NAIBII! și o strânsesem ceva mai tare decât era necesar. Ei i se părea amuzant să încerce să scape, întotdeauna zâmbea sau râdea când reușea și pur și simplu nu înțelegea vocea ridicată și iritată. Ori o ignora complet, ori se uita uimită la mine, ce mai era și asta? Sau începea să plângă. Întâi buza de jos i se înălța

şi dădea să-i tremure, apoi îi ţâşneau lacrimile. Ce naiba fac, mă gândeam atunci, am înnebunit complet? Avea un an, era nevinovăţia întruchipată, şi eu *ţipam* la ea?

Din fericire, era uşor s-o consolez, uşor s-o fac să râdă şi uita repede. În privinţa asta, era mai rău pentru mine.

Linda avea mai multă răbdare, şi, după cinci minute, Vanja stătea la ea în braţe, gata îmbrăcată, cu un zâmbet plin de speranţă. În lift, a încercat să apese pe butoane, Linda i l-a arătat pe cel corect şi i-a condus mâna într-acolo. Butonul s-a luminat, liftul a început să coboare. În timp ce Linda intra cu ea la subsol, unde ţineam căruciorul, eu mi-am aprins o ţigară afară. Vântul încă sufla puternic, iar cerul părea greoi şi cenuşiu. Temperatura era cam de zero-minus un grad.

Am coborât pe Regeringsgatan, am trecut prin Kungsträdgården, pe lângă Muzeul Naţional, şi am luat-o la stânga pe Skeppsholmen, de-a lungul pontoanelor unde erau amarate toate bărcile amenajate drept locuinţe. Vreo două dintre ele datau de la începutul secolului trecut şi făcuseră curse regulate între numeroasele insule din largul oraşului. Tot aici era şi un fel de mic atelier naval pentru bărci din lemn – cel puţin aşa arăta: o chilă şi mai multe coaste alcătuiau un soi de schelet înăuntrul unei magazii de lemn. Câte un bărbos îşi ridica privirea când treceam pe lângă, altfel, zona era complet pustie. Puţin mai sus se găsea Muzeul de Artă Modernă, unde Vanja îşi petrecuse exagerat de multe zile în scurta ei viaţă. Dar intrarea era gratuită, restaurantul, bun şi potrivit pentru copii, erau pe acolo şi nişte locuri de joacă, şi o parte din lucrările expuse meritau întotdeauna văzute.

Apa din port era complet neagră. Stratul des de nori plutea jos pe cer. Pătura subţire de zăpadă de pe pământ făcea totul să pară mai aspru şi mai gol, poate pentru că ştergea şi puţinele culori rămase în peisaj. Toate clădirile

muzeului de aici aparţinuseră pe vremuri armatei, şi asta se simţea încă – se înşirau, închise şi joase, de-a lungul unor străzi înguste, închise traficului, sau se înălţau în capătul a ceea ce odată trebuie să fi fost terenurile de exerciţii.

–A fost grozav ieri, a spus Linda şi şi-a trecut braţul pe după mine.

–Da, am spus. A fost. Dar chiar îţi mai doreşti un copil acum?

–Îmi doresc. Numai că şansele sunt mici.

–Sunt sigur că ai rămas însărcinată.

–Aşa cum ai fost sigur că Vanja va fi băiat?

–Ha-ha!

–Aş fi foarte fericită! Închipuie-ţi că ar fi adevărat! Că am mai avea un copil!

–Da... Tu ce zici despre asta, Vanja? Vrei o surioară sau un frăţior?

Vanja s-a uitat în sus la noi. Apoi şi-a întors capul într-o parte şi a arătat spre trei pescăruşi care, cu aripile strâns lipite de corp, se legănau pe suprafaţa valurilor.

–Olo! a spus.

–Da, acolo, am spus. Trei pescăruşi.

Un singur copil era exclus pentru mine, doi era prea puţin şi prea restrictiv, dar trei, mă gândisem, era perfect. Copiii ar fi fost mai mulţi decât părinţii, existau mai multe combinaţii posibile, şi am fi fost o gaşcă. Disprețuiam total ideea de a planifica exact momentul potrivit, atât în cadrul vieţilor noastre, cât şi din punctul de vedere al combinaţiilor optime de vârste ale copiilor. Asta nu era o afacere. Voiam să las totul la voia hazardului, să se întâmple ce s-o întâmpla şi să-mi asum consecinţele pe măsură ce apăreau. Nu asta era viaţa? Aşadar, când băteam străzile cu Vanja, când o hrăneam şi o schimbam, cu dorul acela neîmblânzit după o altă viaţă zvârcolindu-mi-se în piept, toate erau consecinţa unei alegeri

cu care eram *obligat* să trăiesc. Nu exista *nici o* cale de ieşire, doar vechiul şi mult uzatul imperativ: rabdă! Faptul că întunecam viaţa din jurul meu din cauza asta nu era decât o altă consecinţă, care, şi ea, trebuia suportată. Dacă mai făceam un copil – şi asta avea să se întâmple indiferent dacă Linda era însărcinată acum sau nu – şi apoi încă unul, lucru la fel de inevitabil, n-ar fi depăşit oare asta orice obligaţie, orice tânjire, şi n-ar fi devenit până la urmă ceva sălbatic şi liber, de sine stătător? Iar dacă nu, ce-aş fi făcut atunci?

Aş fi fost prezent, aş fi făcut ce trebuia să fac. În viaţa mea, era singurul lucru de care mă puteam agăţa, singurul meu reper, şi era gravat în piatră.

Sau poate...

Cu câteva săptămâni în urmă mă sunase Jeppe, era în oraş, puteam ieşi la o bere? Îl preţuiam mult, dar niciodată nu reuşisem să vorbesc cu el aşa cum mi se întâmpla cu atâţia alţii –, ne dezlegaserăm însă puţin limbile după ce eu dădusem pe gât câteva beri cât putusem de repede. Îi povestisem atunci despre cum arăta viaţa mea. El se uitase la mine şi spusese, cu autoritatea aceea naturală ce îl caracteriza: Dar tu trebuie *să scrii*, Karl Ove!

Şi, în ultimă instanţă, când eram cu cuţitul la gât, asta era ceea ce conta cel mai mult.

Dar de ce?

Copiii sunt viaţă, şi cine ar vrea să întoarcă spatele vieţii?

Iar scrisul ce era altceva decât moarte? Literele – erau ele altceva decât nişte oase într-un cimitir?

Feribotul de Djurgården ocolea promontoriul de la capătul insulei. Pe cealaltă parte se găsea Gröna Lund, marele parc de distracţii, cu toate aparatele goale şi nemişcate, unele acoperite cu prelate. La câteva sute de metri mai încolo se vedea clădirea care adăpostea nava *Vasa*.

– Luăm feribotul? a întrebat Linda. Aşa putem mânca de prânz la Blå Porten.

– Tocmai am luat micul dejun, am spus.

– O cafea, atunci.

– O cafea merge. Ai bani la tine?

Ea a dat din cap, şi ne-am oprit să aşteptăm feribotul. După numai câteva secunde, Vanja a început să protesteze. Linda a găsit o banană prin geantă şi i-a întins-o. Mulţumită, Vanja s-a aşezat înapoi în cărucior, holbându-se în largul mării în timp ce îşi îndesa bucăţele de banană în gură. Mi-am amintit de prima dată când ieşisem singur cu ea, fiindcă aici veniserăm. Avea o săptămână. Practic alergasem în jurul insulei cu căruciorul în faţa mea, speriat că va înceta să mai respire, că avea să se trezească şi să plângă. Acasă situaţia era sub control, acolo aveam alăptatul, dormitul, schimbatul, ordonate într-un sistem soporific şi totuşi încărcat de o euforie liniştită. Afară nu mai aveam de ce să ne agăţăm. În a treia zi după naştere, am luat-o cu noi afară prima dată, trebuia să mergem cu ea la control, şi a fost o operaţiune delicată ca transportul unei bombe. Primul obstacol au fost toate hainele cu care trebuia îmbrăcată, erau cel puţin minus cincisprezece grade afară. Al doilea a devenit scaunul pentru copii: cum să-l prindem în taxi? Al treilea, ochii care ne-au cântărit la recepţie. Dar totul a mers bine, am reuşit, deşi cu enorm de multă agitaţie, şi totul s-a dovedit că meritase când, preţ de câteva minute, Vanja a stat pe masa de examinare şi a dat din picioare, lent şi placid, în timpul consultului. Era sănătoasă şi într-o dispoziţie irezistibilă, pentru că, brusc, i-a zâmbit asistentei aplecate deasupra ei. Ăsta a fost un zâmbet, a spus femeia. Nu o strâmbătură. Copiii rareori zâmbesc atât de devreme! Ne-am lăsat linguşiţi, asta spunea ceva despre noi ca părinţi, şi abia câteva luni mai târziu mi-am dat seama

că replica aceea, rareori zâmbesc atât de devreme, era cu siguranță spusă tuturor pentru a obține tocmai efectul acela. Dar, ah, lumina slabă, aproape interiorizată care pătrundea prin fereastră și se revărsa peste fetița noastră de pe masă, cu care încă nu ne deprinseserăm decât prea puțin, gheața care strălucea în frigul tăios de afară, chipul deschis și relaxat al Lindei au făcut ca aceasta să fie pentru mine una dintre puținele amintiri pure, lipsite de emoții ambivalente. Totul a durat până când am ieșit în hol ca să plecăm și Vanja a început să plângă în hohote. Ce-ar fi trebuit să facem? S-o luăm în brațe? Da, asta da. Oare Linda trebuia s-o alăpteze? În cazul ăsta, cum? Era atât de înfofolită, încât arăta ca un balon. Oare s-o dezbrăcăm iar? *În timp* ce plângea? Așa se proceda? Și dacă asta n-o liniștea?

Vai, cum putea să urle cât timp Linda bâjbâia cu hainele în stilul ei panicat și indecis!

– Lasă-mă pe mine! am spus.

Ochii ei m-au fulgerat.

Vanja s-a liniștit pentru câteva secunde când buzele i s-au agățat de mamelon. Dar apoi și-a smucit capul spre spate și a continuat să urle.

– Deci nu asta era problema, a spus Linda. Atunci ce are? E bolnavă?

– Nu, sigur nu. Tocmai a fost consultată de medic.

Vanja nu se mai oprea din țipat. I se schimonosise toată fața.

– Ce să facem? a întrebat Linda, disperată.

– Ține-o puțin lipită de tine, și mai vedem, am spus.

Celălalt cuplu, care intrase după noi, a ieșit cu copilul într-un scaun de mașină. Au evitat cu mare atenție să se uite la noi când au trecut pe lângă.

– Nu putem sta aici, am spus. Plecăm. Haide! N-are decât să plângă!

– Ai sunat după taxi?

–Nu.

–Atunci sună odată!

Linda s-a uitat la Vanja, pe care o ţinea strâns în braţe, fără ca asta să aibă mare efect – nu prea era nimic liniştitor în contactul dintre salopeta ei şi haina de fâş a Lindei. Am scos telefonul mobil şi am format numărul taxiului, cu cealaltă mână am luat scaunul de maşină şi m-am îndreptat spre scările din capătul holului.

–Aşteaptă puţin! a spus Linda. Numai să-i pun înapoi căciula.

Vanja a plâns tot timpul cât am aşteptat taxiul, care, din fericire, a venit după doar câteva minute. Am deschis portiera din spate, am aşezat scaunul şi ar fi trebuit să-l prind cu centura de siguranţă, lucru pe care-l făcusem fără probleme cu o oră mai devreme, dar care acum părea imposibil. Am încercat să fixez centura în toate modurile posibile, prin, peste şi pe sub nenorocitul de scaun, fără nici un rezultat. Asta în vreme ce Vanja urla şi Linda pironise asupra mea o privire duşmănoasă. Până la urmă, a ieşit şoferul să mă ajute. Întâi am refuzat să mă clintesc din loc, puteam naibii şi singur, dar, după încă un minut de bâjbâială, a trebuit să-i fac loc şi să-l las pe el, un tip cu mutră de irakian mustăcios, s-o prindă în două secunde.

Vanja a urlat tot drumul prin Stockholmul acoperit de zăpadă şi strălucind în soare. Plânsetul a încetat abia când am intrat pe uşa casei şi ea s-a văzut dezbrăcată, în pat cu Linda.

Amândoi eram transpiraţi fleaşcă.

–Da' ştiu că ne-a scos sufletul! a spus Linda când s-a ridicat din pat, după ce Vanja adormise.

–Da, am spus. Dar, în orice caz, e plină de viaţă.

Mai târziu în aceeaşi zi, am auzit-o pe Linda povestindu-i mamei ei despre controlul medical. Nici un cuvânt despre cum urlase Vanja sau despre panica pe

care o simțiserăm, nu, i-a spus cum Vanja zâmbise stând pe masă în timpul consultului. Ce fericită și mândră era Linda! Vanja zâmbise, era sănătoasă, iar lumina joasă de afară, care părea să se ridice de pe suprafețele înzăpezite, făcuse ca totul din cameră să pară moale și strălucitor, până și Vanja, care stătea goală și dădea din picioare pe pătură.

Întâmplările de după au fost date tăcerii.

Acum, când stăteam în bătaia vântului și așteptam feribotul, exact un an mai târziu, scena de atunci mi se părea ciudată. Cum era posibil să fii atât de neștiutor? Dar așa fusese, îmi aminteam încă sentimentele de care eram cuprins atunci, faptul că totul părea atât de fragil, ca și bucuria ce se răspândea pretutindeni. Nimic din viața mea nu mă pregătise să am un bebeluș, abia dacă văzusem vreunul înainte, și în aceeași situație era și Linda, nu avusese în preajmă nici măcar un singur copil mic în viața ei de adult. Totul era nou, totul trebuia învățat pe parcurs, inclusiv din greșeli. Destul de repede începusem să consider diversele aspecte ale îngrijirii Vanjei niște provocări, de parcă participam la un concurs de a face cât mai multe lucruri în același timp, și continuasem să gândesc așa când începusem să mă ocup de ea, până când n-a mai apărut nici un moment nou, micul domeniu era cucerit, și nu-mi rămăsese decât rutina.

În fața noastră, feribotul și-a oprit motorul, alunecând lent spre debarcader pe ultimii metri. Conductorul a deschis poarta, și noi, care în mod evident eram singurii pasageri, am urcat căruciorul la bord. Bule de apă gri-verzuie s-au înălțat în preajma elicelor. Linda a scos portofelul din buzunarul interior al hainei albastre și a plătit. Eu mi-am pus mâinile pe balustradă și am privit spre oraș: proeminența albă care era Teatrul Regal, delușorul ce despărțea Birger Jarlsgatan de Sveavägen,

unde era apartamentul nostru; enorma masă compactă de clădiri ce umplea aproape tot spațiul din peisaj; cum, dintr-o altă perspectivă, care nu dezvăluia la ce anume erau utilizate casele și drumurile, ci doar le considera niște forme și niște corpuri, așa cum trebuie să fi văzut, de exemplu, porumbeii, orașul deasupra căruia zburau și în care coborau, totul devenea, dintr-odată, străin. Un labirint imens de pasaje și goluri, unele sub cerul liber, altele închise, încă altele sub pământ, în tuneluri înguste prin care alergau trenurile, ca niște viermi.

Mai bine de un milion de oameni își duceau viața acolo.

– Mama a spus că poate s-o ia pe Vanja luni, dacă vrei. Și să-ți rămână ziua pentru tine.

– Sigur că vreau.

– Nu mai fi chiar așa sigur! mi-a replicat Linda.

Mi-am dat ochii peste cap, în minte.

– Atunci putem înnopta acolo, a continuat ea. Și apoi plecăm împreună dimineața devreme. Dacă vrei, bine-înțeles. Și apoi mama se întoarce cu Vanja după-amiază.

– Pare un plan bun.

Când feribotul a ancorat pe cealaltă parte, am urcat pe strada din lungul parcului de distracții, plină, pe vreme caldă, de oameni care fie stăteau la coadă în fața ghișeelor de bilete sau a chioșcurilor cu cârnați, fie mâncau la unul dintre restaurantele fast-food, fie pur și simplu erau pe afară și se plimbau. Atunci, asfaltul era împânzit de bilete și broșuri, ambalaje de înghețată și cârnați, șervețele și paie, doze de cola și cutii de suc și tot ce obișnuiau să arunce în jurul lor oamenii care se distrau. Acum strada se întindea în fața noastră liniștită, goală și curată. Nici un om nu se zărea, nici în restaurantele de pe o parte, nici în parcul de pe cealaltă. Pe un mic dâmb în celălalt capăt se găsea sala de concerte Circus. Fusesem odată în restaurantul de acolo, împreună cu

Anders, în căutarea unui loc unde se transmitea Premier League. Meciul pe care voiam să-l vedem se juca pe ecranul din fund. Un singur om era înăuntru. Lumina părea difuză, pereții, întunecați, și cu toate astea, el purta ochelari de soare. Era Tommy Körberg. În ziua aceea, toate ziarele avuseseră fața lui pe prima pagină, actorul condusese în stare de ebrietate și fusese prins, de abia puteai face un pas în Stockholm fără să auzi de asta. Acum se ascundea aici. Privirile insistente îi erau la fel de neplăcute ca și cele care îl evitau cu grijă, fiindcă, la nici o clipă după ce intraserăm, a plecat, chiar dacă nici unul dintre noi nu se uitase măcar o dată în direcția lui.

În comparație cu situația prin care părea el să treacă, chiar și cele mai rele dintre crizele mele de anxietate postalcoolice păleau.

În buzunar, mi-a sunat mobilul. L-am scos și m-am uitat la ecran. Yngve mobil.

– Bună! am spus.

– Bună! Ce faci?

– Bine. Tu?

– Bine și eu.

– În regulă. Yngve, tocmai mă duc undeva. Te pot suna eu mai târziu? În timpul după-amiezii? Sau era ceva deosebit?

– Nu. Nimic. Du-te, și vorbim mai târziu.

– Ne auzim.

– Pa, pa!

Am pus telefonul înapoi în buzunar.

– Era Yngve.

– Totul, în regulă? m-a întrebat Linda.

Am ridicat din umeri.

– Nu știu. Am să-l sun mai târziu.

La două săptămâni după ce împlinise patruzeci de ani, Yngve se mutase de la Kari Anne într-o casă de unul singur. Se întâmplase dintr-odată. Abia la ultima

lui vizită la noi îmi spusese ce avea de gând. Vorbea rareori despre lucrurile astea, ţinea aproape totul pentru sine, doar dacă nu-l întrebam direct. Dar nu întotdeauna era momentul potrivit să-l întreb. Pe de altă parte, n-aveam nevoie de nici o confidenţă pentru a înţelege că de multă vreme ducea o viaţă care nu-i plăcea. Aşadar, când îmi spusese că povestea era încheiată, mă bucurasem pentru el. Totodată, nu puteam să nu mă gândesc la tata, care o părăsise pe mama cu numai câteva săptămâni înainte să împlinească patruzeci de ani. Coincidenţa de vârstă, care, în cazul acesta, comporta o diferenţă de doar câteva săptămâni, nu era o chestiune nici de familie, nici genetică. Criza de la patruzeci de ani nu era un mit: începuse să-i lovească pe oamenii din preajma mea, şi-i lovea zdravăn. Câţiva aproape c-o luaseră razna de disperare. Disperarea după ce? După mai multă viaţă. La patruzeci de ani, viaţa pe care o duceai devenea, pentru prima dată, însăşi *viaţa*, iar această reevaluare elimina toate visurile, desfiinţa orice închipuire că viaţa adevărată, cea căreia îi erai destinat, lucrurile mari care trebuiau făcute se aflau în altă parte. La patruzeci de ani, îţi dădeai seama că totul era aici, în mărunţişuri şi în cotidian, complet format, şi că întotdeauna avea să fie aşa dacă nu făceai ceva. Dacă nu mai riscai o ultimă dată.

Yngve o făcuse pentru că voia să-i meargă mai bine. Tata, pentru că voia o schimbare radicală. De asta nu-mi era teamă pentru Yngve şi nu-mi fusese niciodată de fapt, avea să se descurce mereu.

În cărucior, Vanja adormise. Linda s-a oprit şi a lăsat-o pe spate. S-a uitat apoi pe panoul cu meniul zilei pus pe trotuar în faţa restaurantului Blå Porten.

– Chiar mi-e foame, a spus ea. Ţie?

– Putem lua prânzul. Chiftelele de miel de aici sunt bune.

Era un loc plăcut. O terasă în mijloc, plină de plante și cu apă curgând, unde se stătea primăvara și vara. Iarna, te așezai într-un hol lung, cu pereți de sticlă. Singurul punct slab era clientela, care consta, în mare măsură, din femei de cincizeci-șaizeci de ani interesate de cultură.

I-am ținut ușa Lindei, care a împins căruciorul înăuntru, apoi l-am apucat de bara dintre roți și l-am coborât pe cele trei rânduri de trepte. Localul era plin cam pe jumătate. Am ocupat masa cea mai izolată, în caz că Vanja s-ar fi trezit, și ne-am dus să comandăm. La masa de lângă fereastra din spate stătea Cora. Când ne-a văzut, s-a ridicat și a zâmbit.

– Salut! a spus. Ce bine-mi pare să vă văd!

A îmbrățișat-o întâi pe Linda, apoi pe mine.

– Deci? a spus. Cum vă merge?

– Bine, a spus Linda. Ție?

– Bine! Sunt aici cu mama, cum vedeți.

Am salutat-o pe mama ei, o mai întâlnisem o dată la una dintre petrecerile Corei. A dat din cap în semn de salut.

– Sunteți numai voi? ne-a întrebat Cora.

– Nu, e și Vanja acolo, a spus Linda.

– A, da. Mai stați?

– Mda, puțin...

– Trec pe la voi mai încolo, a spus Cora. S-o văd și eu pe fetița voastră. Se poate?

– Bineînțeles, a spus Linda și s-a dus mai departe până la tejgheaua din capăt, unde ne-am așezat la coadă.

Cora era una din primele prietene ale Lindei pe care le cunoscusem. Îi plăceau mult Norvegia și tot ce era legat de ea, locuise acolo câțiva ani și i se întâmpla să o dea pe norvegiană când se îmbăta. Era singurul suedez întâlnit de mine care își dădea seama că diferențele dintre cele două țări erau mari, și înțelesese asta în singurul mod în care se putea înțelege, cu tot corpul.

felul cum, în Norvegia, oamenii se ciocnesc tot timpul pe stradă, în magazine sau în mijloacele de transport în comun. Cum stau mereu la bârfă, în magazine, la cozi sau în taxiuri. Făcuse ochii mari citind ziarele norvegiene şi văzând cum se desfăşoară acolo dezbaterile. Se sfâşie unii pe alţii! spusese ea încântată. Pun totul la bătaie! Nu le e teamă de nimic! Nu numai că iau în discuţie orice subiect posibil şi îndrăznesc să spună lucruri pe care nici un suedez nu le-ar spune vreodată, dar mai şi tună şi fulgeră unul la altul! Ah, ce eliberare! Faptul că gândea astfel mă făcuse să relaţionez mai repede cu ea decât cu ceilalţi prieteni ai Lindei, care, social vorbind, erau formali într-un alt mod, mai cizelat, ca să nu mai spun de membrii colectivului din bloculturn unde tot Cora îmi făcuse loc. Erau amabili şi politicoşi, mă invitau deseori să iau prânzul cu ei, şi la fel de des îi refuzam, în afară de vreo două ori, când stătusem tăcut şi le ascultasem conversaţia. Odată discutaseră despre invazia iminentă a Irakului şi despre veşnicul conflict din vecinătatea lui, dintre Israel şi Palestina. „Discutaseră" nu e cuvântul potrivit, era de parcă flecăreau despre mâncare sau despre vreme. A doua zi o întâlnisem pe Cora, care-mi povestise că prietena ei renunţase furioasă la locul său din colectiv. Se pare că avusese loc un violent schimb de opinii despre relaţia dintre Palestina şi Israel, ea îşi ieşise din fire şi plecase. Şi, într-adevăr, a doua zi, locul ei era curăţat. Însă eu fusesem acolo! Şi nu sesizasem nimic! Nici o agresiune, nici o tensiune, nimic. Doar vocile lor prietenoase, conversând, şi coatele care se mişcau ca aripile de pui când îşi înfigeau cuţitele şi furculiţele în mâncare. Asta era Suedia, ăştia erau suedezii.

Dar şi Cora se enervase în ziua aceea. Îi povestisem că Geir plecase în Irak cu două săptămâni în urmă, ca să scrie o carte despre război. Ea spusese că era un idiot

egoist, preocupat numai de propria persoană. Cora nu era o persoană angajată politic, aşa că fusesem uimit de reacţia aceasta violentă. Îi dăduseră chiar lacrimile în timp ce-l ocăra. Oare avea o empatie atât de puternică?

Tatăl ei fusese în Congo în anii '60, ne povestise ea apoi. Lucrase ca reporter de război. Asta îl distrusese. Nu că fusese rănit sau aşa ceva, nici că evenimentele îl zguduiseră într-atât, încât să-l afecteze psihic, dimpotrivă, voise să se întoarcă, voise să trăiască mai mult din viaţa de acolo, în apropierea morţii – o nevoie pe care nimic din Suedia nu i-o putea satisface. Cora ne povestise o istorioară ciudată despre cum, după aceea, el condusese o motocicletă la un circ, ea o numea „motocicleta morţii", şi bineînţeles că începuse să bea. Avea un comportament distructiv şi îşi luase singur viaţa când Cora era mică. Pentru el erau lacrimile din ochii ei, pe el îl plângea.

Era oare un noroc că avea o mamă atât de puternică, autoritară şi strictă?

Mmm, nu neapărat... Impresia mea era că mama Corei privea viaţa fiicei sale cu o anumită dezaprobare, iar Cora punea asta la suflet mai mult decât ar fi trebuit. Mama ei era contabilă, şi în mod clar explorările Corei într-un peisaj cultural difuz nu prea corespundeau noţiunilor ei despre ce viaţă i se potrivea fiicei sale. Cora îşi câştiga traiul ca jurnalist, lucra pentru diverse reviste dedicate femeilor, fără ca asta să-i fi influenţat în mod semnificativ imaginea de sine, şi scria poezie, era poetă. Frecventase Biskops-Arnö, şcoala de scriere creativă unde fusese şi Linda, şi scria poezii bune, din câte îmi dădeam seama; odată am auzit-o citind din ele şi am fost uimit. Versurile ei nu erau nici poezie a limbajului, ca ale majorităţii tinerilor poeţi suedezi, nici delicate şi sensibile, ca ale restului, ci altfel, neîncătuşate şi cercetătoare într-un mod impersonal, cu un limbaj expansiv pe care era dificil să-l

asociezi cu ea. Dar nu publicase. Editurile suedeze erau mult mai dependente de conjunctură decât cele norvegiene şi mult mai prudente, aşadar, dacă nu te aliniai întru totul mediului literar, n-aveai nici o şansă. Dacă rezista şi muncea din greu, Cora ar fi reuşit până la urmă, fiindcă era înzestrată, dar, când te uitai la ea, nu rezistenţa îţi sărea în ochi. Era tentată să-şi plângă de milă, vorbea încet, deseori despre lucruri deprimante, dar putea şi să întoarcă foaia şi să devină vioaie şi interesantă. Când bea, era singurul dintre prietenii Lindei care putea să ocupe tot spaţiul şi să facă scandal. Oare din cauza asta simţeam o afinitate faţă de ea?

Părul lung îi atârna pe laturile feţei. În ochii din spatele ochelarilor mici citeai o melancolie ca de câine. De fiecare dată când bea, dar şi cu alte ocazii, exprima o profundă admiraţie faţă de Linda şi un sentiment de identificare cu ea. Linda nu ştia niciodată cum să reacţioneze.

Acum am mângâiat-o pe spate. Masa lângă care stăteam era plină de prăjituri de toate felurile şi mărimile. Ciocolată brun-închis, vanilie galben-pal, marţipan verde, bezele albe cu roz. Fiecare avea câte un steguleţ cu propriul nume.

–Ce vrei?

–*Nu ştiu exact... Salată de pui, poate. Tu?*

–Chiftele de miel. Măcar ştiu ce primesc. Dar pot să comand eu pentru tine. Tu mergi şi aşază-te!

Linda s-a dus la masă. Am comandat, am plătit, am umplut cu apă două pahare, am tăiat câteva felii din pâinile aşezate la capătul imensei mese cu prăjituri, am luat tacâmuri, două pachetele cu unt şi câteva şerveţele, am pus totul pe o tavă şi m-am postat lângă tejghea, aşteptând ca mâncarea să fie adusă din bucătărie, pe care o vedeam puţin, în partea de sus, pe deasupra uşii. În spaţiul acela ca un atriu, mesele şi scaunele stăteau

goale între plantele verzi, pe care podeaua de beton și cerul cenușiu le făceau nespus de frumoase. Te atrăgea tocmai combinația de gri și verde. Nici un pictor nu știuse s-o folosească mai bine decât Braque. Mi-am amintit gravurile lui pe care le văzusem la Barcelona când fusesem odată acolo cu Tonje – câteva bărci pe o plajă, sub un cer imens – frumusețea lor aproape șocantă. Costau câteva mii de coroane, prea mult, mă gândisem. Când îmi schimbasem părerea, era deja prea târziu, în ziua următoare, o sâmbătă, ultima noastră zi în oraș, trăsesem în zadar de ușa galeriei.

Gri și verde.

Dar și gri, și galben, ca în minunatul tablou al lui David Hockney care înfățișa niște lămâi pe o tavă. Detașarea culorii de motiv a fost cea mai importantă realizare a modernismului. Înainte, picturi ca ale lui Braque și Hockney ar fi fost de neimaginat. Întrebarea era dacă merita prețul, ținând cont de tot bagajul cu care modernismul venise în artă.

Cafeneaua în care mă aflam aparținea galeriei de artă Liljevalch, a cărei parte din spate forma al patrulea și ultimul zid al terasei, iar pasajul cu coloane din vârful scărilor făcea parte din ea. Ultima dată văzusem acolo o expoziție Andy Warhol, căreia nu-i puteam vedea în nici un fel calitățile, indiferent ce perspectivă aș fi adoptat. Asta mă făcea să mă simt retrograd și reacționar, ceea ce în mod sigur nu voiam să fiu și cu atât mai puțin să cultiv în mine. Dar ce puteam face?

Trecutul este doar unul din multele viitoruri posibile, obișnuia Thure Erik să spună. Nu trecutul trebuia evitat și ignorat, ci ceea ce încremenise din el. Același lucru era valabil și pentru prezent. Și, când mișcarea pe care arta o cultiva era înlocuită de înțepenire, exact asta trebuia evitat și ignorat. Nu pentru că era modern, în acord cu timpul nostru, ci pentru că nu se mișca și era mort.

– *Chiftele de miel și salată de pui?*

M-am întors. Un tânăr cu coșuri pe față, cu bonetă de bucătar și șorț stătea în spatele tejghelei, cu câte o farfurie în fiecare mână, și se uita în jur.

– Da, aici, am spus.

Am așezat farfuriile pe tavă și le-am transportat prin local până la masa noastră, unde Linda stătea cu Vanja în brațe.

– S-a trezit? am întrebat.

Linda a dat din cap.

– Pot s-o țin eu, am spus. Ca să mănânci.

– Mulțumesc.

Propunerea mea nu era motivată de altruism, ci de propriul interes. Linda avea des căderi de glicemie și devenea cu atât mai iritată cu cât durau mai mult. După ce trăisem aproape trei ani cu ea, detectam semnalele cu mult înaintea ei, le vedeam în detalii – o mișcare bruscă, o tușă de negru în privire, un ton tăios când răspundea. Ca să-i treacă, nu trebuia decât să-i pui mâncarea în față. Înainte să vin în Suedia, nu auzisem niciodată despre fenomenul acesta, nu bănuiam că există o chestie care se numea cădere de glicemie și nu înțelesesem nimic prima dată când o observasem la Linda: de ce îi răspundea atât de supărată chelnerului? De ce dădea scurt din cap și se uita în altă parte când o întrebam despre asta? Geir credea că fenomenul, larg răspândit și mult dezbătut, își avea originile în faptul că toți suedezii mergeau la grădiniță și că acolo primeau așa-numitele „gustări dintre mese" pe tot timpul zilei. Eu eram obișnuit ca oamenii să devină irascibili dacă ceva mergea prost sau dacă cineva spunea ceva ofensator ori chestii de genul ăsta, cu alte cuvinte, din motive mai mult sau mai puțin obiective, și ca dispoziția copiilor mai mici să se schimbe după cum le era sau nu foame. În mod evident, mai aveam multe de învățat

despre mecanismele psihicului uman. Sau poate era psihicul suedez? Psihicul feminin? Psihicul clasei culturale mijlocii?

Am ridicat-o pe Vanja şi m-am dus să aduc unul din scaunele pentru copii de lângă intrare. Cu fata într-o mână şi scaunul în cealaltă, m-am întors, i-am scos Vanjei căciula, salopeta şi ghetuţele şi am aşezat-o. Părul îi era ciufulit, faţa, somnoroasă, dar în ochi i se vedea o licărire ce ne dădea speranţa unei jumătăţi de oră liniştite.

Am tăiat câteva bucăţele din chiftele şi le-am pus pe masa din faţa ei. A încercat să le azvârle deoparte dintr-o singură mişcare, dar marginea mesei de plastic le-a oprit. Înainte de a apuca să le culeagă şi să le arunce una câte una, le-am luat înapoi la mine pe farfurie. M-am aplecat şi am cotrobăit prin geanta din cărucior, căutând ceva care s-o ţină ocupată câteva minute.

O caserolă de mâncare ar fi fost potrivită?

Am scos biscuiţii din ea şi i-am pus pe marginea masei, i-am aşezat cutia în faţă şi am scos cheile, pe care i le-am aruncat înăuntru.

Tocmai de ceva care zornăia şi care se putea apuca şi pune jos avea nevoie. Mulţumit de mine însumi, m-am aşezat mai comod şi am început să mănânc.

În jurul nostru, localul era plin de susur de voci, zăngănit de tacâmuri, câte un râset scăzut. Numai în timpul scurs de la sosirea noastră, se umpluse aproape complet. Întotdeauna era plin de oameni pe insula Djurgården la sfârşit de săptămână, şi aşa se întâmpla de mai bine de o sută de ani. Nu numai că parcurile erau mari şi frumoase, pe alocuri mai mult pădure decât parc, dar în jur se aflau şi o mulţime de muzee: Galeria Thielska, cu masca mortuară a lui Nietzsche şi cu picturile lui Munch, Strindberg şi Hill; locuinţa Waldemarsudde a prinţului artist Eugen, Muzeul Nordic, Muzeul de Biologie şi, firește, Skansen, cu parcul cu

animale nordice şi clădiri reprezentând diferite stiluri din istoria Suediei – toate datând din minunata perioadă a sfârşitului de secol al XIX-lea şi începutului de secol al XX-lea, cu amestecul ei ciudat de spirit burghez, romantism naţionalist, fanatism al sănătăţii şi cult al decadenţei. Singura rămăşiţă de atunci era fanatismul sănătăţii; de tot restul, în special de romantismul naţionalist, Suedia se îndepărtase, acum idealul nu mai era omul unic, ci egalitatea, nu unicitatea culturală, ci multiculturalitatea, aşa încât toate muzeele de aici erau, de fapt, nişte muzee ale muzeelor. Lucrul acesta era valabil în special pentru Muzeul de Biologie, bineînţeles, care rămăsese neschimbat de când fusese construit la începutul secolului precedent şi păstrase exact aceleaşi exponate – diverse animale împăiate în medii pseudonaturale, pe fundaluri pictate de marele pictor animalier Bruno Liljefors. Pe atunci existau încă spaţii imense de viaţă sălbatică neinfluenţate de oameni, aşa că reconstituirea lor în muzeu nu fusese motivată decât de nevoia de cunoaştere, şi, de fiecare dată când mergeam acolo, privirea pe care acesta o oferea asupra civilizaţiei noastre, şi anume că totul trebuia absorbit în universul omenesc, nu de nevoie, ci din dorinţă, dintr-un fel de sete, şi faptul că această dorinţă de cunoaştere şi sete de cunoaştere, a căror menire era să lărgească lumea, în acelaşi timp o şi micşorau, inclusiv din punct de vedere fizic, căci lucrurile care pe atunci erau abia începute, şi din cauza asta frapante, fuseseră acum duse la împlinire, mă făceau aproape să-mi dea lacrimile. Mulţimile de oameni care se plimbau de-a lungul canalelor şi pe aleile cu pietriş, peste pajişti şi prin pâlcurile de copaci la sfârşit de săptămână erau, în principiu, aceleaşi ca la finalul secolului al XIX-lea, şi asta îmi întărea sentimentul că eram ca ei, doar că şi mai pierduţi.

În fața mea s-a oprit un bărbat de o vârstă cu mine. Avea ceva care-mi era cunoscut, fără să-mi dau seama ce anume. Bărbie puternică, proeminentă, și capul ras pentru a ascunde începutul de chelie. Lobii urechilor groși, pielea feței cu o tentă rozalie.

– E liber scaunul acesta? a întrebat.

– Da, sigur, am spus.

L-a ridicat cu grijă și l-a dus la masa de alături, unde două femei și un bărbat cam la șaizeci de ani stăteau împreună cu o femeie de vreo treizeci și, probabil, cei doi copii ai ei. O familie ieșită în oraș, cu bunicii.

Vanja a început din nou să scoată urletele acelea îngrozitoare pe care le practica în ultimele săptămâni. Răcnea din toate puterile. Țipetele ei îmi intrau direct în sistemul nervos și erau insuportabile. M-am uitat la ea. Și cutia, și cheile erau pe podea, lângă scaun. Le-am ridicat și i le-am pus în față. Ea le-a luat și le-a trântit iar pe jos. Ar fi putut să fie un joc, dacă n-ar fi fost urletul.

– Nu mai țipa, Vanja! am spus. Te rog!

Am înfipt furculița în ultima jumătate de cartof, aproape galben pe albul farfuriei, și l-am dus la gură. În timp ce mestecam, am adunat pe farfurie bucățile de chiftele rămase, le-am pus pe furculiță cu ajutorul cuțitului, împreună cu niște felii de ceapă din salată, am înghițit și am dus-o iar la gură. Bărbatul care luase scaunul era în drum către tejghea împreună cu bărbatul mai vârstnic, care am bănuit că era tatăl soției, din moment ce nici una dintre trăsăturile caracteristice ale feței celui mai tânăr nu se regăsea pe figura mai comună a bătrânului.

Unde-l mai văzusem?

Vanja a urlat din nou.

Era doar nerăbdătoare, n-aveam nici un motiv să mă enervez, m-am gândit, în timp ce furia îmi creștea în piept.

Am lăsat tacâmurile pe farfurie și m-am ridicat, m-am uitat la Linda, care urma să termine și ea imediat.

– O iau la o scurtă plimbare, am spus. Doar până în hol. Vrei o cafea după sau mergem în altă parte?

– Putem să luăm cafeaua altundeva, a spus. Sau putem să rămânem aici.

Mi-am dat ochii peste cap și m-am aplecat s-o ridic pe Vanja.

– Nu-ți da ochii peste cap la mine! a reacționat Linda.

– Dar ți-am pus o întrebare simplă. Nu trebuia să spui decât „da" sau „nu". Vrei sau nu vrei? Și tu nu ești în stare să răspunzi.

Fără să-i mai aștept replica, am pus-o pe Vanja jos, am luat-o de mâini și am început să merg cu ea înaintea mea.

– Tu ce vrei? a spus Linda în spatele meu.

M-am prefăcut prea ocupat cu Vanja ca să aud. Mai mult entuziastă decât hotărâtă să ajungă undeva, ea a pus pe rând un picior în fața celuilalt până când am ajuns la scări, unde i-am dat prudent drumul. O clipă, a stat în picioare, clătinându-se puțin. Apoi s-a lăsat în genunchi și s-a cățărat pe cele trei trepte. A pornit în patru labe, în viteză, spre ușa de la intrare, ca un cățeluș. Când aceasta s-a deschis, ea s-a așezat pe genunchi și s-a uitat cu ochi mari la cei care veneau. Erau două femei mai în vârstă. Ultima s-a oprit și s-a uitat la ea zâmbitoare. Vanja a lăsat ochii în jos.

– E puțin timidă, nu? a spus femeia.

Am zâmbit politicos, am ridicat-o pe Vanja și am luat-o cu mine afară. Ea mi-a arătat cu degetul niște porumbei care piguleau cu ciocul firimituri de sub o masă. Apoi s-a uitat în sus și mi-a arătat un pescăruș care zbura deasupra, în bătaia vântului.

– Păsări, am spus. Și vezi acolo, înăuntru, în spatele ferestrelor? Acolo stau toți oamenii.

Ea s-a uitat întâi la mine, apoi la ei. Privirea îi era vie, expresivă şi receptivă la impresii. Întotdeauna când i-o întâlneam, aveam sentimentul a ceea ce era ea, fiinţa aceasta mică şi hotărâtă.

– Brr, ce frig e! am spus. Hai să intrăm, bine?

De pe scări, am văzut-o pe Cora lângă masa noastră. Din fericire, nu se aşezase. Stătea în spatele scaunului, cu mâinile în buzunare şi cu un zâmbet pe buze.

– Ce mare s-a făcut! a spus ea.

– Da, am spus. Cât de mare e Vanja?

De obicei, Vanja era mândră când putea răspunde la întrebare întinzându-şi mâinile deasupra capului. Dar acum şi-a lăsat doar capul pe umărul meu.

– Noi ne pregătim să plecăm. Nu-i aşa? am spus şi m-am uitat la Linda. Acum o să dureze o jumătate de oră până să-ţi vină cafeaua.

– Da, şi noi mergem în curând, a spus Cora. Dar tocmai am stabilit cu Linda să trec pe la voi într-o zi. Aşa că ne vedem cât de repede.

– Foarte bine, am spus.

Am luat-o pe Vanja pe genunchi şi am început să-i pun salopeta. M-am uitat la Cora şi am zâmbit, ca să nu par rece.

– Şi cum e să ai concediu de paternitate? m-a întrebat ea.

– Oribil, am spus. Dar îndur.

A zâmbit.

– Vorbesc serios, am spus.

– Am înţeles, a spus ea.

– Karl Ove îndură totul, a comentat Linda. E metoda lui în viaţă.

– Şi nu sunt sincer? Ai prefera să mint?

– Nu, a spus Linda. Mă întristează doar că îţi displace atât de tare.

– Nu îmi displace *chiar* atât de tare, am spus.

– Mă aşteaptă mama, a spus Cora. Mă bucur că v-am întâlnit. Mai vorbim!

– Şi noi ne bucurăm, am spus.

După plecarea ei, m-am uitat în ochii Lindei.

– Nu e atât de grav, am spus şi am aşezat-o pe Vanja în cărucior, am prins-o bine cu centura şi am ridicat piedica de pe roată.

– Nu, a spus Linda – exact atât de scurt, încât să înţeleg că însemna opusul.

S-a aplecat tăcută şi a ridicat căruciorul când am ajuns la scări, tăcută a ieşit, în dreptul meu, din spaţiul cu grădină şi a luat-o pe strada spre centru. Vântul rece părea să ne pătrundă până la os. În jurul nostru era plin de oameni. Staţiile de autobuz de pe ambele părţi erau ticsite de oameni îmbrăcaţi în negru, tremurând, care, priviţi dintr-un anumit unghi, semănau cu nişte păsări, din acelea care stau nemişcate şi înghesuite una într-alta pe vreo stâncă în Antarctica, privind ţintă la cer.

– A fost atât de romantic şi de frumos ieri! a spus ea, în sfârşit, când am trecut pe lângă Muzeul de Biologie şi am zărit scânteierile canalului negru printre crengi. Şi azi parcă n-a mai rămas nimic.

– După cum ştii, nu sunt tocmai genul romantic, am spus.

– Nu. Dar ce gen eşti, de fapt?

Nu s-a uitat la mine.

– Termină! am spus. Nu începe iar!

Am întâlnit privirea Vanjei şi i-am zâmbit. Ea trăia în lumea ei, care era legată de a noastră prin emoţii şi percepţii, mişcări ale corpului şi sunet de voci. Trecerea dintr-o lume într-alta, ceea ce făceam eu acum fiind mai întâi supărat pe Linda şi apoi vesel faţă de Vanja, în clipa următoare, era ciudată, părea aproape că trăiam două vieţi complet separate. Dar ea trăia una singură, şi curând avea să crească şi să intre în cealaltă, unde

inocența avea să dispară și ea avea să înțeleagă ce se petrecea între mine și Linda în momente ca acesta.

Am ajuns la podul de peste canal. Privirea Vanjei se plimba de la un trecător la altul. De fiecare dată când se apropia un câine sau vedea o motocicletă, arăta cu degetul.

–Am fost foarte fericită la gândul că s-ar putea să mai avem un copil, a spus Linda. Și ieri, și astăzi. M-am gândit la asta aproape tot timpul. Aveam un nod de fericire în stomac. Dar tu nu simți la fel. Asta mă deranjează.

–Te înșeli, am spus. Și eu m-am bucurat.

–Dar acum nu te mai bucuri.

–Nu, am spus. Dar ți se pare atât de ciudat? Pur și simplu, sunt într-o dispoziție foarte proastă.

–Pentru că stai acasă cu Vanja?

–Printre altele, da.

–Ar fi mai bine dacă ai putea scrie?

–Da.

–Atunci o putem lăsa pe Vanja să meargă la grădiniță de acum, a spus ea.

–Vorbești serios? E atât de mică!

Era ora de vârf a pietonilor, așa că pe pod, unde drumul de acces către Djurgården se îngusta, am fost obligați să mergem încet. Linda împingea căruciorul cu o singură mână. Chiar dacă uram gestul ăsta, n-am spus nimic, ar fi fost prea meschin ca să merite, în special acum, când vorbeam astfel.

–Da, e prea mică, a spus Linda. Dar timpul de așteptare e de trei luni. Atunci va avea șaisprezece luni. Va fi oricum prea mică, dar...

Am luat-o la stânga când am ajuns în celălalt capăt și am coborât pe chei.

–Ce vrei tu să spui acum, de fapt? am întrebat. Pe de o parte, Vanja trebuie să meargă la grădiniță. Pe de alta, e prea mică.

– Vreau să spun că e prea mică. Dar, dacă e imperios necesar ca tu să lucrezi, va trebui să meargă, oricum. Nici eu nu pot abandona şcoala.

– Niciodată nu s-a pus problema să abandonezi. Am spus că voi avea grijă de Vanja până în vară. Şi că pe urmă va începe grădiniţa la toamnă. Nimic nu s-a schimbat.

– Dar nu-ţi place.

– Aşa e. Dar poate că nu e atât de grav. În orice caz, nu-mi doresc să fiu tatăl cel rău care, împotriva mamei celei bune, vrea să-şi trimită copilul la grădiniţă prea devreme, doar ca să fie el mulţumit.

S-a uitat la mine.

– Dacă ai avea de ales, ce ai alege?

– Dacă aş putea alege, Vanja ar merge la grădiniţă de luni.

– Deşi consideri că e prea mică?

– Da. Dar alegerea nu e doar a mea, îmi închipui, nu?

– Nu. Dar sunt de acord. Am să sun luni s-o trec pe listă.

Am continuat o vreme, în tăcere. Pe partea dreaptă se înşirau cele mai scumpe şi exclusiviste apartamente din Stockholm. Nu exisau adrese mai bune în acest oraş. Şi asta se vedea în înfăţişarea caselor. Faţadele nu trădau nimic, nimic nu trecea prin zidurile acelea, cel mai bine puteau fi asemănate cu nişte castele sau fortăreţe. Înăuntru se aflau apartamente enorme cu douăsprezece sau paisprezece camere. Candelabre, noblеţe, sume enorme de bani. O viaţă despre care nu ştiam absolut nimic.

De cealaltă parte se afla portul, cufundat în beznă până la marginea cheiului, dungi de spumă albă pe crestele valurilor din depărtare. Cerul era întunecat şi greoi, luminile clădirilor de pe celălalt ţărm – nişte fărâme clipind în imensitatea cenuşie.

Vanja scâncea şi se zvârcolea în cărucior, încât aluneca în jos şi ajungea pe o parte. Asta o făcea să scâncească şi

mai tare. Când Linda s-a aplecat şi a tras-o în sus pentru o clipă, ea a crezut că avea să fie luată în braţe şi a scos un strigăt de frustrare când şi-a dat seama că nu era cazul.

– Opreşte-te puţin! a spus Linda. Vreau să văd dacă n-am vreun măr sau ceva în geantă.

Avea, şi, în secunda următoare, frustrarea dispăruse fără urmă. Vanja stătea mulţumită şi rodea mărul verde, în timp ce noi ne-am continuat drumul spre centru.

Trei luni însemna mai, aşa că nu câştigam mai mult de două luni. Dar tot era mai bine decât nimic.

– Poate o ia mama pe Vanja câteva zile pe săptămână, a spus Linda.

– Ar fi excelent, am spus.

– O întrebăm mâine.

– Am o bănuială că va fi de acord, am spus şi am zâmbit.

Mama Lindei lăsa baltă orice şi venea în fugă imediat ce unul dintre copiii ei avea nevoie de ajutor. Şi, dacă înainte ar fi putut avea nişte limite, acestea dispăruseră, în orice caz acum, că-i venise pe lume o nepoţică. O idolatriza pe Vanja şi ar fi făcut orice, absolut orice pentru ea.

– Eşti mai fericit acum? m-a întrebat Linda, mângâindu-mă pe spate.

– Da.

– Va fi mult mai mare, a spus. Şaisprezece luni. Nu e *chiar atât* de puţin.

– Torje avea zece luni când a mers la grădiniţă. Şi nu i-au rămas sechele vizibile, se pare.

– Iar dacă *sunt* însărcinată, voi naşte în octombrie. Şi va fi bine să avem un cadru organizat pentru Vanja.

– Eu cred că eşti.

– Şi eu cred la fel. Nu, *ştiu* că sunt. Ştiam încă de ieri.

Când am ajuns în faţa Teatrului Regal şi ne-am oprit la un semafor, a început să ningă. Vântul sufla puternic de după colţuri şi peste acoperişuri, crengi

desfrunzite se legănau, steagurile fluturau sălbatic. Bietele păsări în zbor erau purtate, abătute din drum, de vijelia de deasupra. Am mers până în piaţa din capătul străzii Biblioteksgatan, unde cândva, în nevinovaţii ani '70, se desfăşurase drama ostaticilor care zguduise întreaga Suedie şi dăduse numele sindromului Stockholm, şi am luat-o pe una dintre străduţele din spate, până la magazinul universal, de unde trebuia să facem cumpărături pentru cină.

– Poţi să te duci acasă cu ea, dacă vrei, fac eu cumpărăturile, i-am spus Lindei, căci ştiam cât de mult îi displăceau magazinele şi complexele comerciale.

– Nu, vreau să fiu cu tine, a spus.

Aşa că am luat liftul până la alimentara din subsol, am cumpărat cârnaţi italieni, roşii, ceapă, frunze de pătrunjel şi două pachete de paste rigatoni, îngheţată şi mure congelate, am luat liftul până sus la etajul cu Systembolaget şi am cumpărat o cutie mică de vin alb pentru sosul de roşii, o cutie de vin roşu şi o sticlă mică de coniac. Pe drum, mi-am luat ediţia cea mai recentă a ziarelor norvegiene *Aftenposten, Dagbladet, Dagens Næringsliv* şi *VG*, pe lângă *The Guardian* şi *The Times*, pentru a căror lectură, probabil, dar nu absolut sigur, avea să se ivească vreo oră cândva în weekend.

Când am ajuns acasă, era unu fără câteva minute. Curăţenia în apartament, adică făcut ordine şi şters, dura exact două ore. În plus, aveam imensa grămadă de haine ce trebuiau spălate. Dar stăteam bine cu timpul; Fredrik şi Karin nu veneau decât la şase.

Linda a pus-o pe Vanja în scaun şi a încălzit la microunde o cutie cu mâncare de bebeluşi, în timp ce eu am scos toate pungile de gunoi care se adunaseră, inclusiv pe cea din baie, unde scutecele nu doar umpluseră coşul, încât capacul stătea ridicat, dar zăceau grămadă şi pe podea, şi le-am cărat jos în ghena de la parter. Cum era

sfârşit de săptămână, toate tomberoanele pătrăţoase dădeau pe dinafară. Am deschis capacul fiecăruia şi am început să arunc diversele tipuri de gunoi acolo unde trebuiau să ajungă: aici carton, dincoace sticlă colorată, sticlă transparentă, plastic, metal, resturi menajere. Ca întotdeauna, am tras concluzia că în imobil se bea destul de mult; o parte semnificativă a pubelei cu hârtii era ocupată de cutii de vin, şi aproape toate sticlele aruncate erau de vin şi de tărie. În plus, întotdeauna găseai aici teancuri groase de reviste, atât din cele ieftine, care se primeau cu ziarele, cât şi reviste *glossy* specializate. În clădirea aceasta se citeau în special modă, design interior şi case de vacanţă. În colţ, în peretele mai scurt, era o gaură, acoperită provizoriu, pe care nişte indivizi o făcuseră într-o noapte ca să pătrundă în salonul de coafură de alături. Aproape că dădusem peste ei; într-o dimineaţă, când mă trezisem la ora cinci, ieşisem cu o ceaşcă de cafea în mână cu gând să fumez afară şi, imediat ce ajunsesem în hol, auzisem sunând alarma în salon. Jos era o femeie gardian cu un telefon la ureche. Terminase conversaţia chiar când apărusem eu şi mă întrebase dacă locuiam aici. Dădusem din cap. Îmi spusese că tocmai avusese loc o spargere în salonul de coafură şi că poliţia era pe drum. Intraserăm amândoi în boxa pentru biciclete, a cărei uşă era spartă, şi văzuserăm gaura de o jumătate de metru din peretele de rigips. Aveam pe limbă câteva glume despre hoţii ahtiaţi după deşertăciuni, dar m-am abţinut, femeia era suedeză: ori n-ar fi înţeles ce vorbeam, ori n-ar fi priceput gluma. Una dintre consecinţele faptului că locuiam aici, m-am gândit în timp ce închideam la loc toate capacele pubelelor şi deschideam uşa să fumez o ţigară afară, era că pur şi simplu vorbeam mai puţin. Încetasem aproape toate conversaţiile mărunte, ceea ce-i spuneam vânzătoarei din magazin sau din cafenea, controlorilor din tren,

oamenilor cu care eram prins într-o situaţie oarecare. Acesta era unul dintre cele mai plăcute lucruri care mi se întâmplau când mă întorceam în Norvegia: intimitatea cu necunoscuţii revenea, umerii mi se relaxau. Plus toată cunoaşterea compatrioţilor mei, care aproape mă copleşea când ajungeam în holul de sosire al aeroportului Gardermoen: el e din Bergen, ea, din Trondheim, aşa se vorbeşte în Arendal, iar ea, nu cumva vine din Birkeland? Acelaşi lucru era valabil pentru toate nuanţele vieţii sociale. Cu ce se ocupau oamenii, ce origine aveau: totul mi-era clar în câteva secunde, în timp ce, în Suedia, îmi rămânea mereu ascuns. O întreagă lume dispărea astfel. Oare cum ar fi fost atunci să locuieşti într-un oraş african? Sau japonez?

Afară, vântul m-a luat pe sus. Zăpada căzută aluneca groasă şi şerpuitoare pe asfalt, sfâşiată ici-colo, de parcă aş fi călcat pe un platou montan, şi nu într-o curte dintr-un oraş de pe ţărmul Balticii. M-am tras sub acoperişul de deasupra intrării, unde fulgii înţepători ajungeau doar sporadic, în câte-o rafală cu adevărat violentă. Porumbiţa stătea nemişcată în locşorul ei din colţ, deloc tulburată de prezenţa şi de mişcările mele. Cafeneaua de pe cealaltă parte a străzii era plină până la refuz, am văzut, în general, cu tineri. Câte un pieton mai trecea pe trotuar, aplecat împotriva vântului. Toţi îşi întorceau capul spre mine.

Spargerea la care aproape fusesem martor nu era un eveniment izolat. Din moment ce se afla în mijlocul oraşului, clădirea era uneori folosită de vagabonzi. Într-o dimineaţă, am dat peste unul în spălătorie, dormea în fundul încăperii, lângă una dintre maşinile de spălat, căreia îi căutase poate căldura, ca o pisică. Am trântit uşa, am urcat şi am aşteptat câteva minute, iar când m-am întors, dispăruse. Şi în subsol dădusem peste un om al străzii, era într-o seară pe la ora zece,

trebuia să aduc ceva din boxa noastră, şi el era acolo, aşezat pe jos, lipit de perete, bărbos şi cu ochi pătrunzători, uitându-se la mine. Îl salutasem din cap, descuiasem boxa şi plecasem de acolo după ce-mi luasem ce ne trebuia. Firește că ar fi trebuit să sun la poliție, putea, de exemplu, să apară un pericol de incendiu, dar pe mine nu mă deranjau, aşa că îi lăsam în pace.

Am stins ţigara de perete şi am dus-o frumos până la scrumiera cea mare, gândindu-mă că ar trebui să iau serios în calcul posibilitatea de a renunța la fumat, în ultima vreme, mă simțeam de parcă îmi ardeau plămânii. Şi deja de câţi ani mă trezeam dimineața cu gâtul plin de un mucus gros? Dar nu astăzi, niciodată astăzi, mi-am spus cu voce scăzută, cum luasem obiceiul s-o fac de la un timp, şi am intrat din nou în clădire.

În timp ce făceam curăţenie, le auzeam tot timpul pe Linda şi Vanja; Linda i-a citit, i-a adus jucării, pe care, de regulă, Vanja le trântea întruna de podea, situaţie în care de mai multe ori am fost tentat să intervin, dar, în mod evident, vecina noastră nu era acasă, aşa că am renunţat de fiecare dată; i-a cântat cântecele, a luat gustări cu ea. Din când în când, intrau şi se uitau la mine, Vanja atârna în braţele Lindei, din când în când, Linda încerca să citească ziarul în timp ce Vanja se juca singură, dar nu treceau prea multe minute, şi ea începea din nou să-i solicite întreaga atenție. Pe care Linda i-o oferea întotdeauna! Dar trebuia să fiu precaut când îmi venea să intru la ele şi să-mi dau cu părerea, nu lipsea decât foarte puțin pentru ca opinia mea să fie percepută ca o critică. Încă un copil poate că ar fi relaxat dinamica aceasta. Încă doi ar fi făcut-o cu siguranţă.

Când am terminat, m-am aşezat pe canapea cu teancul de ziare. Nu mai trebuia decât să calc faţa de masă, să pun masa şi să gătesc. Dar plănuiam un fel

de mâncare simplu, prepararea lui n-ar fi durat mai mult de o jumătate de oră, aşa că aveam destul timp. Afară se întunecase. Din apartamentul de deasupra se auzea un cântec de chitară, era bărbosul de patruzeci de ani care îşi exersa bluesul.

Linda stătea în uşă.

–O iei tu pe Vanja? a spus. Vreau şi eu o pauză.

–Tocmai m-am aşezat, am spus. Ce naiba, am făcut curăţenie în tot apartamentul, după cum bănuiesc c-ai observat.

–Iar eu am stat cu Vanja, a spus. Ţi se pare mai puţin solicitant?

Da, aşa mi se părea. Eu puteam să stau singur cu Vanja *şi* să fac curăţenie. Ar fi plâns puţin, dar ne-am fi descurcat. Pe de altă parte, nu puteam adopta linia asta dacă nu voiam o confruntare.

–Nu, nu mi se pare, am spus. Dar eu stau cu Vanja toată săptămâna.

–Şi eu fac asta. Dimineaţa şi după-amiaza.

–Serios acum! am spus. Eu stau acasă cu ea.

–Şi, când eram eu acasă cu ea, tu ce făceai? O luai cumva dimineaţa şi după-amiaza? Şi mă duceam cumva la cafenea în fiecare zi când tu veneai acasă, aşa cum faci tu acum?

–OK, am spus. O iau eu. Ia loc, te rog!

–Nu şi dacă adopţi o asemenea atitudine. Pot să mă ocup şi singură de ea.

–Chiar contează ce atitudine am? Stau eu cu ea, şi tu iei o pauză. Simplu şi eficient.

–Iar tu te duci afară şi iei pauză de fiecare dată când fumezi. Eu nu fac asta. Te-ai gândit măcar?

–Atunci n-ai decât să începi să fumezi, am replicat.

–Poate c-am să-ncep.

Am trecut pe lângă ea fără s-o privesc în ochi şi m-am dus la Vanja, care stătea pe podea şi sufla într-un

flaut, ținându-l cu o mână, în timp ce din cealaltă flutura în sus și-n jos. M-am postat lângă pervaz și mi-am încrucișat brațele la piept. N-aveam de gând sub nici o formă să îndeplinesc nici cea mai mică dorință a Vanjei. Trebuia să reziste câteva minute fără a fi neapărat ocupată, cum rezistau și alți copii.

Din bucătărie, o auzeam pe Linda răsfoind un ziar.

Ar fi oare cazul să-i spun că trebuia să calce fața de masă, să pună masa și să prepare mâncarea? Sau să mă prefac surprins și să-i spun că asta era acum sarcina ei, când venea să aibă iar grijă de Vanja? Doar făcuserăm schimb, nu?

Un miros pătrunzător, putred s-a răspândit în toată camera. Vanja se oprise din suflat în flaut și stătea liniștită, privind înainte. M-am întors și m-am uitat pe geam. Fulgii mărunți de zăpadă se învârtejeau peste strada de dedesubt, surprinși în lumina felinarelor suspendate care se legănau, dar, deasupra lor, deveneau invizibili până când loveau fereastra cu bufnituri discrete, abia sesizabile. Ușa de la centrul de închiriere US VIDEO se deschidea constant. Mașinile treceau la intervale regulate de un semafor invizibil pentru mine. Ferestrele apartamentelor de pe cealaltă parte a străzii erau atât de departe, încât locatarii apăreau doar ca niște pete vagi în lumina fadă a ferestrelor.

M-am întors.

—Ai terminat? am întrebat-o pe Vanja și am privit-o în ochi.

A zâmbit. Am luat-o sub braț și am aruncat-o pe pat. A început să râdă.

—Acum am să te schimb, i-am spus. E important să stai liniștită. Ai înțeles?

Am ridicat-o și am mai aruncat-o o dată.

—Ai priceput, pui de troll ce ești?

A râs în aşa hal de abia mai reuşea să respire. I-am scos pantalonii, şi ea s-a zvârcolit şi s-a tras spre centrul patului. Am prins-o de gleznă şi am târât-o înapoi.

– Trebuie să stai liniştită, înţelegi? am spus, şi, pentru o clipă, a părut să înţeleagă cu adevărat, pentru că a rămas complet nemişcată şi s-a uitat la mine cu ochii ei rotunzi.

Cu o mână i-am ridicat picioarele în aer, iar cu cealaltă i-am desfăcut şi i-am scos scutecul. Apoi a încercat să se elibereze, şi-a răsucit corpul şi, pentru că o ţineam strâns, s-a arcuit ca un epileptic.

– Nu, nu, nu! am spus şi am aruncat-o la loc.

Ea a râs, eu am scos câteva şerveţele umede din pachet cât am putut de repede, ea se tot zbătea, am apăsat-o în jos şi am şters-o, în timp ce respiram pe nas şi încercam să ignor iritarea care îmi clocotea în vine. Am uitat să pun deoparte scutecul murdat, ea şi-a băgat tot piciorul în el, l-am împins de-acolo şi i-am şters piciorul, cam descurajat, căci ştiam deja că şerveţelele umede n-aveau să-mi ajungă. Am ridicat-o şi am dus-o în baie, unde, cu ea zbătându-se sub braţ, am scos capul duşului din suport, am pornit apa, am verificat temperatura cu palma şi am început să-i spăl cu grijă toată partea inferioară a corpului, în timp ce ea încerca să apuce capetele galbene ale perdelei de plastic. La sfârşit am şters-o cu un prosop şi, după ce am mai împiedicat câteva tentative de evadare, i-am pus un scutec nou. Mai rămânea să-l împachetez pe cel folosit, să-l pun într-o pungă de plastic, s-o leg şi să-l arunc în faţa uşii.

Linda răsfoia ziarele. Vanja lovea de podea unul dintre cuburile de construit primite de la Öllegård la aniversarea de un an. M-am aşezat pe pat, cu mâinile sub cap. În clipa următoare, am auzit o bătaie în ţevi.

– N-o băga în seamă! a spus Linda. Las-o pe Vanja să se joace cum vrea!

Dar nu puteam face asta. M-am ridicat, m-am dus la Vanja şi i-am luat cubul din mână. I-am întins în schimb un miel de jucărie. L-a aruncat. A rămas dezinteresată chiar şi când am început să-i vorbesc caraghios şi să mişc mielul înainte şi înapoi. Voia cubul, tânjea după sunetul lui când era trântit de parchet. Atunci n-avea decât. A scos două din cutie şi a început să le izbească de podea. În secunda următoare, vecina ne-a bătut iar în ţevi. Ce se întâmpla, doar nu stătea şi *aştepta* acolo jos, nu? Am luat unul dintre cuburile din cutie şi l-am izbit de calorifer cu toată forţa. Vanja s-a uitat la mine şi a râs. În clipa următoare, am auzit uşa de dedesubt trântindu-se din nou. Am ieşit în sufragerie şi apoi în hol. Când a sunat, am deschis uşa cu o smucitură. Rusoaica se uita la mine cu o privire furioasă. Am făcut un pas afară, aşa încât eram la numai câţiva centimetri de ea.

–Ce NAIBA vrei? am urlat. De ce DRACU' tot vii aici? Nu vreau să te mai văd aici. AI PRICEPUT?

Nu se aşteptase la asta. A făcut un pas în spate, a încercat să spună ceva, dar, când abia scosese primul cuvânt, am luat-o de la capăt:

–DU-TE DRACULUI DE AICI ÎN CLIPA ASTA! am strigat. DACĂ MAI VII LA UŞA MEA, SUN LA POLIŢIE!

Tocmai atunci urca scările o femeie de cincizeci de ani. Una dintre vecinele de deasupra. S-a uitat în podea când a trecut. Era, totuşi, un martor. Poate asta i-a dat rusoaicei curaj, fiindcă n-a plecat.

–TU NU PRICEPI CE SPUN? TE-AI TÂMPIT DE TOT? ŢI-AM ZIS, CARĂ-TE DE AICI! PLEACĂ! PLEACĂ!

După ultimele cuvinte, am mai făcut un pas spre ea. S-a întors şi a început să coboare scările. După câţiva paşi, s-a răsucit iar spre mine.

–Asta va avea urmări, a spus.

–Mi se rupe! Pe cine crezi că vor crede? Pe o rusoaică singură şi beţivă sau pe un cuplu reuşit cu un copil mic?

Apoi am închis uşa şi am intrat. Linda stătea în uşa sufrageriei şi se uita la mine. Am trecut pe lângă ea fără s-o privesc în ochi.

–Poate că nu a fost un gest prea înţelept, am spus. Dar mă simt mai bine.

–Te înţeleg.

Am intrat în dormitor, i-am luat Vanjei cuburile şi le-am pus în cutie, pe care am aşezat-o sus pe comodă, aşa încât să nu mai ajungă la ea. Ca s-o fac să uite disperarea care o cuprinsese, am ridicat-o şi am aşezat-o pe pervaz. Am rămas aşa puţin şi ne-am uitat la maşini. Dar eram mult prea scos din fire ca să pot sta liniştit mai multă vreme, aşa că am pus-o iar pe podea şi am intrat în baie, unde mi-am spălat mâinile cu apă caldă – întotdeauna îmi erau foarte reci iarna –, le-am şters, am rămas în picioare şi mi-am privit imaginea în oglindă, nu trăda nici măcar unul dintre gândurile sau sentimentele din interiorul meu. Poate cea mai evidentă moştenire din copilăria mea era faptul că vocile ridicate şi agresiunea mă speriau. Certurile şi ieşirile mi se păreau cele mai groaznice. Şi, mare parte din viaţa mea de adult, reuşisem să le evit. În nici una dintre relaţiile mele nu avuseseră loc certuri zgomotoase, toate neînţelegerile se manifestau după metoda mea, care consta în ironie, sarcasm, răutăţi, bosumflare, tăcere. Abia când Linda a intrat în viaţa mea acest aspect s-a schimbat. Şi s-a schimbat fundamental. Îmi era teamă. Nu era deloc o teamă raţională, puterea mea fizică era, firește, mult superioară puterii ei, şi, în privinţa echilibrului de forţe din relaţie, ea avea mai multă nevoie de mine decât aveam eu de ea, în sensul că eu puteam foarte bine să stau singur, pentru mine, singurătatea nu

era doar o posibilitate, ci și o tentație, în timp ce pe ea o speria mai mult decât orice; și totuși, în ciuda faptului că eram mai puternic, mă temeam când mă ataca. Mă temeam la fel ca în copilărie. Ah, nu eram mândru de asta, dar la ce-mi folosea? Nu era ceva pe care să-l pot controla cu mintea sau cu voința, altceva se declanșa atunci în mine, la un nivel mai adânc, poate chiar la temelia caracterului meu. Însă toate acestea îi rămâneau necunoscute Lindei. Teama nu se vedea pe fața mea. Când reacționam, vocea putea să mi se spargă, fiindcă eram gata să izbucnesc în plâns, dar ea o putea interpreta drept furie. Nu, și totuși, pe undeva trebuie să fi intuit ceva. Dar poate nu pe măsura a cât de îngrozitor mă simțeam eu.

Ceva însă tot învățasem din asta. Cu un an înainte, ar fi fost de neimaginat să țip la cineva așa cum țipasem la rusoaică. Numai că, în cazul ei, nici o reconciliere n-avea să mai fie posibilă. Situația nu mai avea cale de întoarcere.

Și ce dacă?

Am scos cele patru sacoșe albastre IKEA, pline cu haine murdare, de care uitasem complet, și le-am cărat în hol. Mi-am pus încălțările și am spus cu voce tare că mă duc în subsol să spăl rufele. Linda a ieșit în ușă.

– Chiar trebuie să faci asta acum? a spus. Nu vin oaspeții curând? Nici n-am început mâncarea...

– E abia patru și jumătate. Și, până joi, nu mai avem altă oră pentru spălat.

– Bine, a spus. Suntem prieteni?

– Da, bineînțeles.

S-a lipit de mine și ne-am sărutat.

– Te iubesc, să știi, a spus.

Din bucătărie, Vanja a apărut târându-se. S-a prins de pantalonii Lindei și s-a ridicat.

– Hei, vrei și tu să stai cu noi? am spus și am luat-o în brațe.

Ea şi-a vârât capul între ale noastre. Linda a râs.

– Bun, am spus. Mă duc să pun o maşină.

Cu câte două sacoşe în mână, m-am împleticit pe scări în jos. Mi-am izgonit din minte neliniştea pe care mi-o dădea gândul la vecina rusoaică, la faptul că era complet imprevizibilă şi acum, pe deasupra, profund rănită. Ce se putea întâmpla cel mai rău? Nu mă aşteptam să se năpustească asupra mea cu un cuţit în mână. Răzbunarea pe ascuns, asta era specialitatea ei.

Scările erau pustii, holul era pustiu, spălătoria, şi ea pustie. Am aprins lumina, am sortat hainele în patru mormane, colorate la patruzeci de grade, colorate la şaizeci de grade, albe la patruzeci, albe la şaizeci, şi am băgat două dintre ele în cele două maşini imense, am turnat detergent în sertarul retractabil de sus şi le-am pornit.

Când am urcat înapoi, Linda pusese muzică – unul dintre discurile cu Tom Waits, care apăruse după ce-mi pierdusem interesul faţă de el şi care nu-mi spunea nimic, doar că semăna a Tom Waits. Linda rescrisese odată textele lui, la un spectacol din Stockholm, fusese unul dintre proiectele ei cele mai amuzante şi care-i aduseseră cele mai multe satisfacţii, spunea ea, şi avea încă o relaţie intensă, ba chiar intimă, cu muzica lui.

Adusese din bucătărie pahare, tacâmuri şi farfurii şi le aşezase pe masă. Erau şi o faţă de masă acolo, încă împăturită, şi un teanc de şerveţele şifonate.

– Ar cam trebui s-o călcăm, nu? a spus.

– Da, dacă vrem faţă de masă. Nu poţi tu s-o calci, în timp ce eu mă apuc să gătesc?

– Ba da.

A luat din dulap masa de călcat, iar eu am intrat în bucătărie şi am scos alimentele. Am aşezat oala pe aragaz şi l-am pornit, am pus puţin ulei, am curăţat şi am tăiat usturoiul, apoi Linda a intrat şi a luat pulverizatorul de

apă din dulapul de sub rafturi. L-a scuturat puţin ca să vadă dacă mai avea ceva în el.

–Găteşti fără reţetă? m-a întrebat.

–Am învăţat-o cu timpul. De câte ori am făcut felul ăsta de mâncare? De douăzeci de ori?

–Dar ei nu l-au mai gustat.

–Nu, am spus, ţinând tocătorul deasupra oalei şi presărând feliuţele de usturoi înăuntru, în timp ce ea se întorcea în sufragerie.

Afară ningea în continuare, puţin mai liniştit. M-am gândit că peste două zile aveam să fiu iar la birou, şi m-a străbătut un tremur de bucurie. Oare Ingrid ar fi putut-o ţine pe Vanja trei zile pe săptămână, şi nu doar două? Mai mult chiar nu-mi doream de la viaţă. Voiam să am puţină pace şi voiam să scriu.

Fredrik era unul dintre cei mai vechi prieteni ai Lindei. Se cunoscuseră pe vremea când lucrau amândoi la garderoba de la Teatrul Regal, aveau şaisprezece ani, şi păstraseră legătura de atunci. El era regizor de film şi acum făcea mai mult reclame, în aşteptarea primului său lungmetraj. Avea clienţi importanţi, filmele erau tot timpul difuzate la televizor, aşa că presupuneam că se pricepea şi că era plătit mai mult decât bine. Făcuse trei scurtmetraje, pentru care Linda scrisese scenariile, şi un film de metraj mediu. Avea ochi albaştri apropiaţi şi păr blond, capul mare, corpul, subţire, iar în caracterul lui se simţea ceva evaziv, poate şi neclar, motiv pentru care era dificil să-ţi dai seama de unde să-l apuci. Chicotea mai mult decât râdea şi avea un temperament relaxat, lucruri care, la un loc, te puteau determina să-l judeci din pripă, greşit. Nu însemna neapărat că felul lui relaxat de a fi ascundea o mare profunzime sau gravitate, ci mai mult că funcţiona în moduri mai puţin evidente. Era ceva în Fredrik, nu aveam idee ce

anume, dar mă făcea curios simplul fapt că exista ceva care ar fi putut – sau nu – să se transforme la un moment dat într-un film remarcabil. Era abil şi netemător, şi sigur descoperise cu mulţi ani în urmă că nu avea prea multe de pierdut. Cel puţin aşa îi înţelegeam eu caracterul. Linda spunea că punctul lui forte ca regizor era faptul că se pricepea să lucreze cu actorii, le oferea exact ce le trebuia ca să joace în mod optim, şi, când l-am văzut, am înţeles de ce, era un suflet amabil care flata pe toată lumea, şi aerul lui inofensiv te făcea imediat să te simţi puternic, în timp ce latura lui şireată ştia să profite de asta. Actorii puteau foarte bine să-şi discute rolurile şi să încerce să le pătrundă, dar nu aveau acces la întreg, în care se găsea adevăratul sens, pe acesta doar el îl cunoştea.

Îl plăceam, dar nu puteam vorbi cu el şi încercam să evit toate situaţiile între patru ochi. Din câte îmi dădeam seama, şi el făcea la fel.

Pe iubita lui, Karin, o cunoşteam şi mai puţin. Mergea la aceeaşi şcoală ca Linda, Institutul de Arte Dramatice, dar la secţia de scenaristică. Din moment ce şi eu scriam, ar fi trebuit să pot simţi o legătură cu munca ei, dar, întrucât îndemânarea era atât de importantă în compunerea scenariilor, unde esenţiale deveneau diversele oscilaţii ale tensiunii, dezvoltarea personajelor, intriga şi intrigile secundare, scenele de deschidere şi momentele de cotitură, am presupus că aveam puţine de spus în acest sens şi n-am manifestat vreodată mai mult decât un interes politicos. Karin avea părul negru, ochi căprui şi mici, pielea feţei, şi ea mică, era albă. Dădea o impresie de imparţialitate care se potrivea bine cu caracterul mai frivol şi copilăros al lui Fredrik. Aveau un copil şi acum mai aşteptau unul. Spre deosebire de noi, reuşeau să ducă lucrurile la bun sfârşit, ţineau ordine în casă, ieşeau cu copilul şi în general

trăiau plăcut. După ce mergeam la ei sau veneau ei la noi, deseori discutam cu Linda, întrebându-ne de ce oare lucrurile care la ei păreau atât de simple pentru noi erau complet nerealizabile.

Existau multe motive să ne împrietenim ca perechi: eram de aceeaşi vârstă, lucram în aceleaşi domenii, aparţineam aceluiaşi tip de cultură şi aveam şi unii, şi alţii copii. Dar întotdeauna lipsea ceva, de parcă ne aflam mereu fiecare pe câte o margine a unei mici prăpăstii, purtam întotdeauna doar conversaţii aproximative, niciodată prea reuşite. Puţinele care ne reuşiseră însă ne aduseseră tuturor bucurie şi uşurare. Motivul eşecului eram în primul rând eu, marile mele întinderi de tăcere şi uşoara stângăcie de imediat după ce spuneam până la urmă ceva. Seara aceasta a decurs, în mare parte, la fel. Oaspeţii au ajuns la câteva minute după şase, am schimbat politeţuri, eu şi Fredrik am băut câte un gin tonic, ne-am aşezat şi am mâncat, ne-am întrebat reciproc despre diverse chestii, cum mergeau una şi alta, şi era întotdeauna evident că ei erau mult mai pricepuţi decât noi – sau, în orice caz, decât mine, care nu puteam nici măcar visa să iau iniţiativa, să mă apuc să povestesc la un moment dat ceva ce păţisem sau gândisem, în încercarea de a anima conversaţia. Nici Linda n-o făcea prea des, strategia ei era mai degrabă de a se orienta către ei, punându-le câte o întrebare şi continuând de acolo, dacă nu cumva era atât de sigură pe sine şi se simţea atât de bine, încât ieşea la rampă cu tot atâta naturaleţe câtă îmi lipsea mie. Dacă se întâmpla asta, seara era frumoasă, ceilalţi trei jucători nu-şi mai făceau griji de evoluţia jocului.

Musafirii au lăudat mâncarea, eu am strâns masa, am pus de cafea şi am venit cu desertul, în timp ce Karin şi Fredrik îşi culcau copilul în dormitor, lângă pătuţul în care Vanja dormea deja.

–Apropo, apartamentul tău a apărut la televiziunea norvegiană chiar înainte de Crăciun, le-am spus după ce băiatul lor adormise şi amândoi se aşezaseră iar şi se serveau cu îngheţată şi mure.

„Apartamentul" era biroul meu, de fapt, o garsonieră cu baie şi cu o chicinetă, pe care o închiriam de la Fredrik.

–A, da? a spus.

–Am fost intervievat de *Dagsrevyen*, programul de actualităţi norvegian. La început au vrut să-l facă aici, acasă la noi. Am refuzat, bineînţeles. Apoi au aflat că momentan stau acasă cu copilul şi m-au întrebat dacă nu mă puteau filma împreună cu Vanja. Am refuzat iar, bineînţeles. Dar au continuat să mă bată la cap. Nu era nevoie s-o filmeze pe ea, putea fi doar căruciorul. Nu puteam să împing căruciorul prin oraş, după care, de exemplu, să i-o pasez pe Vanja Lindei, înainte de începerea interviului propriu-zis? Ce-ar fi trebuit să le spun?

–„Nu", de exemplu, a opinat Fredrik.

– Dar trebuia să le dau *ceva*. Sub nici o formă nu voiau să filmeze într-o cafenea sau ceva de genul ăsta. Trebuia *să pornim* de la ceva. Aşa s-a ajuns la un interviu în biroul tău, plus că am mers în centrul vechi să caut un îngeraş pentru Vanja. Ah, a fost atât de stupid că-mi vine să plâng! Dar asta e. Le trebuia ceva.

–Până la urmă a ieşit bine, a spus Linda.

–Nu, n-a ieşit, am contrazis-o eu. Dar, de fapt, mi-e greu să-mi închipui cum ar fi putut ieşi mai bine. În împrejurările date.

–Aşadar, eşti cunoscut în Norvegia? a spus Fredrik şi s-a uitat şiret la mine.

–Nu, nu, nu. E doar pentru că am fost nominalizat la un premiu.

–Aha! a spus el. Apoi a râs. Te-am tachinat doar. Însă tocmai ţi-am citit un fragment din roman într-o revistă suedeză. Era absolut captivant.

I-am zâmbit.

Ca să le distrag atenţia de la nuanţa de înfumurare pe care o sugera subiectul, m-am ridicat şi am spus:

– A, da. Am cumpărat o sticlă de coniac pentru masa de astăzi. Vrei puţin? şi am luat-o spre bucătărie înainte ca el să-mi poată răspunde.

Când m-am întors, conversaţia trecuse deja la tema consumului de alcool în perioada alăptării, despre care un medic îi spusese Lindei că nu e periculos sub nici o formă în cantităţi moderate – risc pe care ea, totuşi, nu şi-l asuma, din moment ce autorităţile medicale suedeze recomandau abstinenţă totală. Una era alcoolul în timpul sarcinii, când fătul era în contact direct cu sângele mamei, alta, alăptatul. De aici a fost cale scurtă până la subiectul sarcinii în general şi apoi la naşteri. M-am declarat de acord cu una şi alta, am adăugat câte ceva pe ici, pe colo, în rest, am stat în mare măsură tăcut şi am ascultat. Naşterea este un subiect de conversaţie intim şi delicat pentru femei, o chestiune de prestigiu ascuns, şi, ca bărbat, singura opţiune posibilă e să te ţii deoparte. Să nu exprimi nici o părere. Ceea ce am făcut şi eu, şi Fredrik. Până când a fost abordat subiectul operaţiei cezariene. Atunci n-am mai putut să mă abţin.

– E absurd ca operaţia de cezariană să existe ca mijloc alternativ de a naşte. Când există temeiuri medicale, sunt perfect de acord. Dar, când nu există nici un motiv medical, când mama e sănătoasă şi în putere, de ce ar trebui să-i tai burta şi să scoţi copilul aşa? Am văzut odată o cezariană la televizor, şi mi s-a părut al naibii de brutală: copilul era în burtă şi, în clipa următoare, ieşea la lumină. Trebuie să fi fost un şoc teribil pentru el. Şi pentru mamă. Naşterea e o trecere, şi faptul că durează e un soi de pregătire, atât pentru mamă, cât şi pentru făt. N-am nici o îndoială că se întâmplă aşa cu un motiv, că există un sens în asta.

Dar, prin cezariană, noi renunţăm la întreg procesul şi la tot ce se activează în copil în timpul acela şi care este în afara controlului nostru, şi asta pur şi simplu pentru că e mai uşor să despici burta şi să scoţi fătul. E o chestie maladivă, după părerea mea.

S-a făcut linişte. Stricasem atmosfera. Linda părea jenată. Am înţeles că, fără să-mi dau seama, depăşisem o limită. Situaţia trebuia salvată, dar, din moment ce nu ştiam unde greşisem, iniţiativa nu putea veni de la mine. A salvat-o Fredrik.

– Un adevărat norvegian reacţionar! a spus el şi a zâmbit. Şi, pe deasupra, scriitor. Salut, Hamsun!

L-am privit cu mirare. El mi-a făcut cu ochiul şi a zâmbit iar. În tot restul serii, m-a numit Hamsun. Hei, Hamsun, mai ai puţină cafea? spunea, de pildă. Sau: Tu ce crezi, Hamsun? Să ne mutăm în natură sau să rămânem la oraş?

Acesta din urmă era un subiect pe care îl discutam des, căci nu doar eu şi Linda ne gândeam să ne mutăm din Stockholm, poate pe una dintre insulele de pe coasta de sud sau de est a Norvegiei, ci şi Fredrik şi Karin, el în special, căci nutrea nişte concepţii romantice despre o viaţă dusă într-o gospodărie undeva în pădure şi uneori chiar ne arăta poze cu astfel de locuri pe care le găsise de vânzare pe internet. Dar remarca despre Hamsun din final a pus brusc motivaţiile noastre într-o lumină cu totul nouă. Şi totul fiindcă spusesem că naşterea prin cezariană nu era poate cel mai bun mod de a aduce copii pe lume.

Cum se putea aşa ceva?

După ce au plecat, mulţumindu-ne repetat pentru seara plăcută şi cu multe rugăminţi de a ne revedea, şi după ce am făcut curăţenie în sufragerie, am strâns masa şi am pornit maşina de spălat vase, am mai rămas puţin treaz, în timp ce Linda şi Vanja dormeau în cameră.

Nu mai eram obişnuit să beau, aşa că simţeam coniacul ca pe o flacără caldă arzându-mi în spatele gândurilor şi aruncând peste ele o sclipire de nepăsare. Dar nu eram beat. După o jumătate de oră cât am stat nemişcat pe canapea, fără să mă gândesc la nimic special, am intrat în bucătărie şi am băut câteva pahare cu apă, mi-am luat un măr şi m-am aşezat în faţa calculatorului. După ce a pornit, am intrat pe Google Earth. Am rotit încet globul pământesc, am găsit vârful Americii de Sud şi am alunecat lent spre nord, întâi de sus, de la mare altitudine, până când am văzut un fiord care pătrundea adânc în uscat şi am focalizat obiectivul asupra lui. Un râu cobora de-a lungul unei văi, pe un mal, munţii se înălţau spre cer abrupt şi neregulat, pe celălalt, râul se ramifica în ceva ce părea să fie o mlaştină. Mai în afară, la marginea fiordului, se vedea un oraş, Rio Gallegos. Străzile care îl împărţeau în pătrate erau drepte ca o riglă. Judecând după mărimea maşinilor de pe străzi, casele trebuiau să fie joase. Cele mai multe aveau acoperişuri plate. Străzi largi, case joase, acoperişuri plate: provincia. Clădirile se răreau tot mai mult în apropierea mării. Plajele păreau părăsite, cu excepţia unor construcţii portuare. Am mai micşorat zoomul şi am văzut strălucirea verde a peticelor de apă puţin adâncă risipite lângă linia ţărmului şi albastrul întunecat acolo unde începea adâncul mării. Norii atârnau peste suprafaţa apei. Apoi am mers în sus, de-a lungul coastei, prin peisajul acela pustiu ce trebuia să fie Patagonia, şi m-am oprit la un alt oraş, Puerto Deseado. Era mic şi avea un reflex auriu ca de deşert. În mijloc se găseau un deal, cu foarte puţine construcţii pe el, şi două lacuri care păreau moarte. Lângă mare, am văzut rafinării şi cheiuri cu nişte petroliere mari. Regiunea din jurul oraşului era alcătuită din dealuri mari, nepopulate, lipsite de vegetaţie, o şosea îngustă care şerpuia

spre interior, câte un lac ici şi colo, câte o vale cu râuri, copaci şi case. M-am îndepărtat şi am dat apoi zoom pe Buenos Aires, lângă golf, cu Montevideo de cealaltă parte, am ales un loc aflat chiar pe margine, pe litoral, şi am ajuns la aeroport. Avioanele stăteau înghesuite în jurul terminalului ca un stol de păsări albe, la o aruncătură de băţ de apă, de-a lungul căreia se întindea o stradă mărginită de copaci. Am urmat-o şi am ajuns la trei piscine enorme din mijlocul unui parc. Ce putea fi? Am panoramat din nou. Aha! Un aqua park. Dincolo de el, ştiam, de cealaltă parte a şoselei, în zona largă şi deschisă pe care o traversa, era Estadion River Plate. Avea o lăţime neobişnuită – era înconjurat de o pistă pentru alergat, pe care, în plus, un teren verde o despărţea de tribunele înalte. Unul dintre primele lucruri pe care ţin minte că le-am văzut la televizor a fost finala de Campionat Mondial dintre Olanda şi Argentina, care s-a jucat aici în 1978. O puzderie de confetti albe, mulţimea imensă de spectatori, echipamentul albastru-deschis cu alb al Argentinei şi cel portocaliu al Olandei, contrastând cu iarba verde. Olanda pierdea a doua finală la rând. Apoi mi-am mutat iar privirea, am găsit râul ceva mai sus şi l-am urmat în jos. Industrie grea pe ambele părţi, chei cu macarale şi nave de mari dimensiuni, traversate de poduri feroviare şi rutiere. Şi aici, mai multe terenuri de fotbal. Acolo unde râul trecea pe lângă centru, ambarcaţiunile semănau mai mult a nave de croazieră. În interior, pe uscat, se întindea cartierul cu toate casele colorate de lemn. Îl ştiam – La Boca. Dedesubt, o autostradă cu opt benzi trecea peste un râu, şi am luat-o în lungul ei. Urma un timp malul mării. Barje masive pe ambele părţi. La vreo zece pătrăţele mai departe era centrul oraşului, cu parcuri, monumente şi clădiri superbe. Am focalizat din nou obiectivul acolo unde ar fi trebuit să fie Teatrul

Cervantes, dar rezoluția imaginii era prea mică, totul se pierdea într-un gri și verde fără contur, așa că am închis calculatorul, am băut un ultim pahar de apă în bucătărie, am intrat în dormitor și m-am culcat lângă Linda.

A doua zi ne-am dus devreme la Gara Centrală să luăm trenul local către Gnesta, unde locuia mama Lindei. Un strat de vreo cinci centimetri de zăpadă acoperea străzile și acoperișurile. Cerul deasupra noastră era plumburiu, pe alocuri aproape metalic. Afară erau puțini oameni, destul de firesc, era o dimineață devreme de duminică. Câte un petrecăreț întorcându-se acasă, câte un bătrân plimbându-și câinele și, când ne-am apropiat de gară, câte un călător trăgându-și valiza după el. Pe peron, un bărbat tânăr dormea cu bărbia în piept. Puțin mai încolo, o cioară ciugulea dintr-un coș de gunoi. La câteva peroane mai încolo, un tren a trecut fără să oprească. Panoul electronic de deasupra noastră nu dădea nici un semn de viață. Linda se plimba înainte și înapoi pe marginea peronului, îmbrăcată în haina albă trei sferturi pe care i-o cumpărasem din Londra când împlinise treizeci de ani, o căciulă albă tricotată și un fular de lână albă cu niște broderii în formă de trandafir, pe care i-l făcusem cadou de Crăciun și care înțelesesem că nu-i prea plăcea, chiar dacă îi venea foarte bine. Atât culoarea – arăta bine îmbrăcată toată în alb –, cât și modelul erau romantice ca și ea. Frigul îi îmbujora obrajii, îi umezea ochii. A bătut din palme de câteva ori și a fugit pe loc. Pe scara rulantă a urcat o femeie grasă de vreo cincizeci de ani, cu câte un bagaj în fiecare mână. În spatele ei venea o fată de vreo șaisprezece ani, îmbrăcată în negru, cu ochii machiați în negru, mănuși negre cu degete, pălărie neagră și păr lung și blond. S-au postat una lângă cealaltă pe marginea peronului. Trebuie să fi fost mamă și fiică, deși era greu să distingi vreo asemănare.

– Huhu huuu! a spus Vanja, arătând cu degetul spre doi porumbei ce veneau legănându-se către noi.

Tocmai învăţase să imite o bufniţă dintr-o carte pe care i-o citeam, şi acum acesta devenise sunetul scos de toate păsările.

Avea trăsături atât de mărunte! m-am gândit. Ochii mici, nasul mic, gura mică. Nu pentru că ar fi fost mică, întotdeauna avea să aibă trăsături mărunte, era limpede de pe acum. Cu atât mai mult când o vedeai lângă Linda. Nu semănau în mod direct, izbitor, dar înrudirea era totuşi evidentă, mai ales în proporţiile feţei. Şi Linda avea ochii mici şi gura şi nasul mici. Trăsăturile mele nu le regăseam nicăieri pe faţa Vanjei, în afară, poate, de culoarea ochilor şi de forma migdalată a colţului ochiului. Dar, uneori, chipul ei căpăta câte o expresie care mi-era familiară, de la Yngve – el făcea faţa asta în copilărie.

– Da, sunt doi porumbei, am spus şi m-am ghemuit în faţa ei.

Ea s-a uitat la mine plină de speranţă. I-am ridicat clapeta căciulii de blană şi i-am şoptit la ureche. A râs. În clipa aceea, panoul de deasupra noastră s-a trezit la viaţă. Gnesta, linia doi, trei minute.

– Nu pare somnoroasă, am spus.

– Nu, a fost Linda de acord. E puţin cam devreme.

A sta liniştită şi legată cu centura nu era tocmai distracţia preferată a Vanjei decât dacă se afla în cărucior în mişcare, aşa că, în timpul călătoriei spre Gnesta, care dura o oră, trebuia s-o ţinem constant ocupată. În sus şi în jos pe interval, sus la ferestre şi la geamul uşilor, când nu-i puteam cuceri atenţia cu o carte, o jucărie sau un pachet cu stafide, care o puteau captiva o jumătate de oră. Presupunând că trenul nu era aglomerat, grija Vanjei nu era o problemă atâta timp cât nu plănuiseşi să citeşti un ziar, cum făcusem eu azi – aveam în geantă întregul

teanc de ieri – dar la orele de vârf, când compartimentele erau pline de oameni, putea fi neplăcut, un copil obosit care urla o oră întreagă, fără loc pe unde s-o plimbi, putea fi extenuant. Căci făceam des călătoria asta. Nu doar pentru ca mama Lindei să se ocupe de Vanja și să câștigăm câteva ore pentru noi înșine, dar și pentru că nouă, sau cel puțin mie, ne plăcea să mergem acolo. Ferme, animale la păscut, păduri întinse, alei cu pietriș, lacuri, aer curat și proaspăt. Noaptea, întuneric beznă, cer înstelat, liniște deplină.

Trenul a tras lent la peron, am urcat și ne-am așezat pe scaunele de lângă ușă, unde era loc pentru cărucior, am ridicat-o pe Vanja și am lăsat-o să stea în picioare pe scaun, cu mâinile pe geam, și să se uite afară cum vagonul aluneca prin tunel, ieșind apoi pe podul de peste Slussen. Apa înghețată și acoperită de zăpadă strălucea albă pe lângă casele galbene și brun-roșcate și pe lângă versantul abrupt și negru al colinei Mariaberget, pe care zăpada nu se așternuse. Norii de pe cerul de la răsărit aveau o slabă nuanță aurie, ca și cum ar fi fost luminați pe dinăuntru de soarele din spatele lor. Am trecut prin tunelul de sub Söder și, când am ieșit iar, ne aflam sus deasupra apei, pe un pod ce făcea trecerea pe cealaltă parte a continentului – mai întâi o masă compactă de clădiri înalte și mai multe suburbii, unul după celălalt, apoi zone rezidențiale și case risipite, până când proporția dintre clădiri și natură s-a inversat, și satele au început să pară niște aglomerări mărunte pe largile întinderi de păduri și lacuri.

Alb, gri, negru, câte o tușă de verde închis, acestea erau culorile peisajului pe care îl străbăteam. În vara precedentă trecusem pe aici în fiecare zi. Locuiserăm la Ingrid și Vidar în ultimele două săptămâni din iunie, și eu făceam naveta până la Stockholm, unde mă duceam să scriu. Era o existență perfectă. Trezirea la șase, un sendviș

la micul dejun, o țigară și o cană de cafea pe veranda din fața casei, deja încălzită de soare, cu vedere spre pajiște până la liziera pădurii, apoi drumul cu bicicleta până la gară, cu pachețelul pregătit de Ingrid în rucsac, lectura din tren, mersul pe jos până la birou, scrisul, drumul înapoi pe la șase, prin pădurea însuflețită, luminată de soare, cursa cu bicicleta peste câmpuri până la căsuță, unde toată lumea mă aștepta cu cina, poate o baie de seară în lac cu Linda, puțină lectură afară, culcatul devreme.

Într-o zi, pădurea luase foc de-a lungul căii ferate. Fusese fantastic. Un deal întreg, la numai câțiva metri de tren, cuprins de văpăi. Flăcările lingeau trunchiurile copacilor, alții ardeau pe de-a-ntregul. Limbi portocalii șerpuiau pe pământ, cuprindeau arbuștii și tufișurile, totul era luminat de același soare de vară, care, împreună cu cerul subțire și albastru, făcea ca tot ce se întâmpla să pară transparent.

Ah, simțisem că mă umplu cu totul, fusese sublim, lumea mi se deschisese întreagă.

Vidar a ieșit din mașină în parcarea stației Gnesta imediat ce trenul a oprit și ne aștepta cu un zâmbet discret când, o clipă mai târziu, ne-am îndreptat spre el. Era un bărbat de vreo șaptezeci și ceva de ani, cu părul și barba albe, ușor cocârjat, dar plin de vigoare, după cum arătau și nuanța maronie a pielii, datorată unei vieți active în aer liber, și ochii albaștri, ascuțiți, inteligenți, dar și puțin evazivi. N-aveam idee ce făcuse în viață, în afară de puținul pe care mi-l povestise Linda și de ceea ce puteam deduce din înfățișarea lui. Deși se întâmpla să discute multe subiecte pe parcursul unui weekend, rareori acestea aveau ceva de-a face cu el. Crescuse în Finlanda și încă avea familie acolo, dar vorbea suedeza fără urmă de accent. Era un bărbat autoritar, deși deloc dominator, căruia îi plăcea să stea

de vorbă cu oamenii. Citea mult, atât ziare, pe care zi de zi le răsfoia atent de la prima la ultima pagină, cât și beletristică, vădind o cultură mult peste medie. Vârsta i se simțea în primul rând în pozițiile mai rigide pe care le adopta, nu erau multe, dar, din câte văzusem, puteau să-i determine comportamentul în măsură destul de mare. Aceste laturi ale personalității lui pe mine nu mă deranjau cu nimic, doar pe Ingrid și pe Linda, pe care el le trata la comun, și pe fratele Lindei. Probabil asta se datora, în parte, faptului că eram nou în cadrul familiei, și, în parte, presupuneam eu, faptului că îmi plăcea să-l ascult povestind și eram cu adevărat interesat de ce avea de spus. Din moment ce contribuția mea la discuții lua, în primul rând, forma întrebărilor și a unor șiruri nesfârșite de „da", „a, da!", „nu mai spune!", „mmm", „înțeleg", „ce interesant!" etc., conversațiile dintre noi nu erau echilibrate, însă faptul mi se părea firesc, doar nu eram pe picior de egalitate, el era de două ori mai în vârstă ca mine și avea o viață lungă în urma sa. Linda nu prea înțelegea asta, de multe ori mă striga sau venea să mă ia, convinsă că aveam nevoie să fiu salvat de vreo discuție plictisitoare, din care eram prea politicos să mă retrag din proprie inițiativă. Uneori se mai întâmpla și așa, dar, de cele mai multe ori, interesul meu era autentic.

– Bună, Vidar! a spus ea și a împins căruciorul în spatele mașinii.

– Bună! a spus el. *Mă bucur să vă văd!*

Linda a luat-o în brațe pe Vanja, eu am strâns căruciorul și l-am pus în portbagaj, pe care mi-l deschisese Vidar.

– Și, acum, scăunelul! am spus și l-am așezat pe bancheta din spate, am pus-o pe Vanja înăuntru și am prins-o cu centura de siguranță.

Vidar conducea ca bătrânii, uşor aplecat peste volan, de parcă acei câţiva centimetri cu care era mai aproape de parbriz ar fi fost decisivi pentru o vizibilitate optimă. Era un şofer bun pe lumină, de pildă, odată, primăvara, călătoriserăm cu el timp de patru ore neîntrerupte până la casa lui ţărănească de pe insula Idö, însă, după ce se lăsa întunericul, nu mai aveam aceeaşi senzaţie de siguranţă. Cu câteva săptămâni în urmă, aproape îl călcase pe unul dintre vecini, care mergea pe marginea drumului. Eu îl văzusem de la distanţă şi crezusem că şi Vidar îl văzuse, dar nu, el nu-l observase, şi numai strigătul meu şi prezenţa de spirit a vecinului împiedicaseră producerea unui accident.

Am ieşit din parcarea gării şi am intrat pe şoseaua principală, singura din Gnesta.

– *Toate bune*? ne-a întrebat Vidar.

– Da, am răspuns. Nu ne putem plânge.

– Azi-noapte a fost o vreme cumplită, a continuat el. Mai mulţi copaci s-au prăbuşit. Apoi s-a întrerupt curentul. Dar presupun că o să-l repare în cursul dimineţii. Cum a fost în oraş?

– Hm, şi acolo a fost ceva furtună, am spus.

Am cotit la stânga, am trecut peste podul îngust şi am ajuns la câmpul întins, unde baloturile albe de fân stăteau încă stivuite lângă drum. După un kilometru, am cotit iar şi am intrat pe drumul de pietriş care străbătea pădurea, în mare parte, de foioase, printre ale căror trunchiuri se vedea, pe o parte, o pajişte – ai fi zis că e un lac –, mărginită de pietre golaşe şi de pâlcuri de conifere înălţate deasupra ei. Un soi de vite robuste, cu coarne lungi, păşteau pe aici în tot timpul anului. La câteva sute de metri mai departe, două făgaşuri prin iarbă duceau spre casa lui Ingrid şi a lui Vidar, în timp ce drumul continua încă vreo doi kilometri, apoi se termina într-o poiană din mijlocul pădurii.

Când am ajuns, Ingrid ne aștepta în fața casei. Imediat ce mașina a oprit, s-a repezit spre ea și a deschis portiera din spate, unde se afla Vanja.

–*Ah, inimioara mea!* a spus, ducându-și mâna la piept. *Ce dor mi-a fost să te văd!*

–Poți s-o iei dacă vrei, a spus Linda și a deschis ușa pe cealaltă parte.

În timp ce Ingrid a luat-o pe Vanja în brațe și ba se uita la ea, ba o strângea la piept, eu am scos căruciorul, l-am desfăcut și l-am împins până la intrare.

–*Sper că vă e foame*, a spus Ingrid. *Prânzul e gata.*

Casa era mică și veche. Pădurea înconjura terenul pe toate laturile, în afară de partea din față, care dădea în câmp deschis. Seara și în zori, căprioarele ieșeau din pădurea de peste drum și zburdau pe aici. Văzusem vulpi alergând și iepuri țopăind. Inițial, casa fusese o mică fermă, și asta încă se vedea: deși celor două camere le fuseseră adăugate o bucătărie și o baie, Ingrid și Vidar tot nu aveau prea mult spațiu în care să se miște. Sufrageria era întunecată și înghesuită cu tot soiul de obiecte, iar în dormitor abia era loc pentru cele două paturi încastrate în perete și câteva rafturi de cărți. În plus, undeva în spatele casei mai erau un beci, o căsuță nou construită, cu două paturi și televizor și, chiar în capătul terenului, o magazie care era și atelier. Când stăteam peste noapte, Vidar și Ingrid se mutau în căsuță, ca să ne rămână nouă casa. Nu erau multe lucruri care să-mi placă mai tare decât vizitele aici – să stau pe pat, lângă grinzile de lemn neșlefuit, cu cerul înstelat vizibil prin fereastra de sus, înconjurat de întuneric și liniște. Ultima dată când fuseserăm aici citisem *Baronul din copaci* al lui Calvino, înainte de asta, *Drezina* lui Wijkmark, iar motivul pentru care ambele experiențe fuseseră formidabile trebuie să fi ținut la fel de mult de împrejurimi și de atmosfera în care mă cufundasem cât și de

conținutul propriu-zis al cărților. Sau poate atmosfera creată de aceste cărți avusese o rezonanță deosebită în lumea în care mă găseam? Fiindcă citisem un roman de Thomas Bernhard înainte de Wijkmark și nimic din el nu mă încărcase la fel de mult. La Bernhard, nici un spațiu nu era deschis, totul era închis în mici încăperi ale reflecției, și, chiar dacă el scrisese unul dintre cele mai înfricoșătoare și mai șocante romane pe care le citisem, *Extincție*, nu voiam să privesc în direcția aceea, să merg pe drumul acela. Nu, pe toți dracii, voiam să mă îndepărtez cât mai tare de tot ce era închis și obligatoriu. „Vino! În câmp deschis, prietene!" după cum scrisese Hölderlin pe undeva. Dar cum, cum?

M-am așezat pe scaunul de lângă fereastră. O oală cu ciorbă de carne scotea aburi în mijlocul mesei. Lângă ea, un coș cu chifle proaspete de casă, alături o sticlă cu apă minerală și trei cutii de *folkøl*, o bere suedeză mai slabă. Linda a așezat-o pe Vanja în scăunelul de la capătul mesei, i-a rupt o chiflă și i-a dat-o, apoi s-a dus să încălzească la microunde un borcan cu mâncare de copii. Mama ei a preluat operațiunea, iar Linda s-a așezat lângă mine. Vidar stătea de cealaltă parte a mesei și își freca barba cu arătătorul și degetul mare, uitându-se la noi cu un zâmbet ușor.

– *Serviți-vă!* a strigat Ingrid din bucătărie. Puteți începe să mâncați!

Linda m-a mângâiat pe braț. Vidar a făcut semn cu capul, și ea a început să toarne supă în farfurii. Inele de praz verde-pal, felii portocalii de morcov, bucățele alb-gălbui de gulie și bucăți de carne cenușii, cu fibre roșietice sau pe alocuri cu suprafețe albăstrui. Oasele plate de care era prinsă carnea, unele netede ca o piatră șlefuită, altele aspre și poroase. Totul înotând în bulionul fierbinte, în grăsimea care se întărea imediat ce

mâncarea se răcea, dar care acum plutea în lichidul tulbure ca niște mărgele și biluțe transparente.

– Delicios, ca întotdeauna, am spus, uitându-mă la Ingrid, care stătea lângă Vanja și îi sufla în mâncare.

– Bun, a spus ea privindu-mă scurt, apoi a vârât lingura de plastic în farfuria de plastic și a dus-o spre gura Vanjei, care, culmea, era căscată ca a unui pui de găină.

Când veneam aici, Ingrid prelua automat toate responsabilitățile legate de Vanja. Mâncare, scutece, haine, somn, aer proaspăt, voia să le facă pe toate. Cumpărase și un scăunel înalt, farfurii și tacâmuri pentru copii, biberoane, jucării, până și un alt cărucior, pe care îl avea întotdeauna pregătit, la fel și tot felul de borcane cu mâncare, piureuri și griș pentru copii, îngrămădite în bufet. Dacă ne lipsea ceva, să spunem că Linda cerea un măr sau era îngrijorată că Vanja ar fi avut puțină febră, Ingrid sărea pe bicicletă, pedala cei trei kilometri până la magazin sau la farmacie și se întorcea cu mere sau cu un termometru, sau cu pastile pentru febră în coșulețul de pe ghidon. Și, când veneam noi aici, ea plănuise și făcuse deja cumpărăturile pentru toate mesele, care deseori constau în două feluri la prânz și trei, la cină. Se trezea odată cu Vanja, la ora șase, cocea chiflele, ieșea uneori cu ea la o plimbare și, încet, încet, începea să prepare prânzul. Când noi ne trezeam la ora nouă, ne aștepta deja un mic dejun generos cu chifle proaspete, ouă fierte, deseori o omletă, dacă, de exemplu, îi intrase în cap că îmi plăcea, cafea și suc, și, când mă așezam la masă, întotdeauna punea lângă mine ziarul pe care mi-l cumpărase. Era neobișnuit de pozitivă și de înțelegătoare în toate, vocabularul ei nu conținea refuzuri și nu era lucru pe lume cu care să nu ne ajute. Congelatorul nostru de acasă era întotdeauna plin cu nenumăratele cutii de înghețată și găletușe de hering, cu diversele feluri de mâncare pe care ni le prepara și le eticheta: sos de

chiftele, musaca de cartofi şi anşoa, tocană de carne şi cartofi, chiftele, ardei umpluţi, clătite umplute, supă de mazăre, costiţă de miel cu cartofi prăjiţi, bourguignon de vită, budincă de somon, plăcintă cu brânză şi praz... Dacă adia un vânt mai rece când ieşea cu Vanja la plimbare, ei bine, era foarte probabil ca Ingrid să intre într-un magazin de încălţăminte şi să-i cumpere ghete noi.

– Cum e mama ta? m-a întrebat. E bine?

– Da, cred că da, am spus. Curând îşi termină teza de licenţă, din câte am înţeles. Mi-am şters nişte supă de pe bărbie. Dar nu mă lasă s-o citesc, am adăugat, zâmbind.

– Jos pălăria! a spus Vidar. Nu multe persoane de şaizeci de ani mai au suficientă curiozitate ca să studieze la universitate, asta e sigur.

– Probabil are sentimente ambivalente în privinţa asta, am spus. Întotdeauna şi-a dorit s-o facă, înţelegi? Şi a reuşit abia acum, când cariera i se apropie de sfârşit.

– Şi totuşi, a spus Ingrid. Nu e lucru uşor. E foarte puternică mama ta.

Am zâmbit iar. Distanţa dintre Suedia şi Norvegia era mult mai mare decât îşi închipuiau ei, şi, pentru o clipă, mi-am privit mama cu ochii unui suedez.

– Da, poate că e, am spus.

– Trimite-i salutările noastre! a spus Vidar. Şi celorlalţi din familie, de fapt. *Mi-au plăcut foarte mult.*

– Vidar a tot vorbit despre ei de când am fost la botez, a spus Ingrid.

– Sunt nişte adevărate personaje! a urmat Vidar. Kjartan, poetul. Un bărbat interesant şi neobişnuit. Şi... cum îi chema, cei doi din Ålesund, specialiştii în psihologia copilului?

– Ingunn şi Mård?

– Exact. Ce oameni drăguţi! Şi Magne, nu aşa îl chema? Pe tatăl lui Jon Olav, vărul tău? Directorul de dezvoltare?

– Ba da.

– Un om cu greutate.

– Da.

– Și fratele tatălui tău. Profesorul din Trondheim. Și el, un bărbat pe cinste. Seamănă cu tatăl tău?

– Nu. Probabil seamănă cel mai puțin cu el, aș spune. Întotdeauna a păstrat distanța, și cred că a fost o decizie înțeleaptă.

A urmat o pauză. Sorbituri din supă, Vanja care-și lovea cana de masă, râsul ei gâlgâit.

– Și ei încă te pomenesc, am spus, uitându-mă la Ingrid. În special mâncarea pe care ai făcut-o!

– Norvegia e atât de diferită! a intervenit Linda. Chiar este. În special de șaptesprezece mai. Oamenii purtau costume tradiționale și medalii în piept. Aici Linda a râs. La început, am crezut că era un gest ironic, dar nu, nu era. Era cât se poate de autentic. Purtau medaliile cu demnitate. Nici un suedez n-ar face așa ceva, în mod cert.

– Nici dacă ar fi mândru? am întrebat.

– Ba da, sigur. Dar un suedez n-o să recunoască niciodată așa ceva, nicăieri, nici măcar față de el însuși.

Am înclinat castronul, ca să iau și ultimele rămășițe de supă, uitându-mă în același timp pe fereastră la câmpul pătrat și acoperit de zăpadă de sub cerul cenușiu, la șirul negru de foioase de la marginea pădurii din spate, străpuns ici și colo de verdele vibrant al molizilor. La pământul negru, uscat, presărat cu crenguțe, în care creșteau copacii.

– Henrik Ibsen era obsedat de medalii, am spus. Nu era decorație pe lume pentru care nu s-ar fi înjosit. Trimitea scrisori tuturor regilor și regenților posibili ca să le obțină. Și apoi le purta prin casă, în sufragerie. Defila cu pieptul lui mic presărat cu medalii. He-he-he!

Şi avea şi o oglindă în joben. Stătea în cafeneaua lui şi se examina pe furiş.

–A făcut Ibsen aşa ceva? a întrebat Ingrid.

–A făcut. Era extrem de vanitos. Şi nu e asta o formă de exces mult mai bizară decât a lui Strindberg? La Strindberg, totul era alchimie, nebunie, absint şi pălării de damă – mitul clasic al artistului. Ibsen a dus vanitatea burgheză la extrem. A fost mult mai nebun decât Strindberg.

–Apropo de asta, a spus Vidar. Aţi aflat ultimele veşti despre cartea lui Arne? Editura a retras-o, în cele din urmă.

–Şi probabil a procedat corect, am spus. Avea prea multe erori.

–Da, presupun că avea, a spus Vidar. Dar editorii ar fi trebuit să-l ajute. La urma urmei, era un om bolnav. Nu putea să facă distincţia între propriile fantezii, aşteptările lui nerealiste şi realitate.

–Deci tu eşti de părere că el a crezut în ce-a scris?

–A, da, fără îndoială. E un om bun. Dar are ceva de mitoman în el. Până la urmă, ajunge să-şi creadă propriile născociri.

–Şi cum a reacţionat?

–Nu ştiu. Nu e tocmai primul lucru de întrebat când vorbeşti acum cu Arne.

–Înţeleg, am spus şi am zâmbit.

Am luat ultima înghiţitură de *folkøl*, berea de zi cu zi a suedezilor, slab alcoolică, am terminat de mâncat chiflele şi m-am lăsat pe spate în scaun. Nici nu se punea problema să ajut la spălat vasele sau ceva similar, ştiam foarte bine, aşa că nu m-am mai deranjat să-mi ofer serviciile.

–Mergem la o plimbare? a întrebat Linda uitându-se la mine. Poate aşa Vanja o să adoarmă.

–Sigur, am spus.

– Poate rămâne şi cu mine, s-a oferit Ingrid. Dacă vreţi să vă plimbaţi doar voi.

– Nu, nu. O luăm cu noi. Haide, trol micuţ, plecăm, a spus Linda, a luat-o pe Vanja în braţe şi s-a dus s-o spele pe mâini şi pe gură cât timp eu m-am îmbrăcat şi am pregătit căruciorul.

Am luat-o pe drumul care cobora spre apă. Un vânt rece bătea peste câmpuri. Nişte ciori sau coţofene ţopăiau pe cealaltă parte. Mai sus de ele, printre copaci, nişte vaci imense stăteau nemişcate, privind în zare. Unii copaci erau stejari bătrâni, din secolul al XVIII-lea, aş fi spus, sau poate şi mai de demult, ce ştiam eu? În spatele lor se desfăşura calea ferată şi, de fiecare dată când trecea un tren, un vuiet se năştea şi se răspândea peste întreg peisajul. Drumul se sfârşea în faţa unei case frumoase de cărămidă. În ea locuia un preot bătrân, tatăl lui Lars Ohly, liderul Partidului Suedez de Stânga, despre care se spunea că fusese cândva nazist. Habar n-aveam dacă era sau nu adevărat, zvonurile de genul ăsta se răspândeau uşor când era vorba de oameni cunoscuţi. Oricum, din când în când, îl zăream pe bătrân şchiopătând în jurul casei, aplecat şi cocoşat.

Odată, la Veneţia, am văzut un bătrân cu capul atât de înclinat, încât îi stătea orizontal. Gâtul şi umerii lui formau un unghi drept. Nu vedea nimic în afară de pământul din faţa picioarelor. Venea şchiopătând incredibil de lent, era în Arsenal, lângă o biserică unde un cor făcea repetiţii, eu stăteam într-o cafenea şi fumam, şi n-am mai putut să-mi dezlipesc ochii de el. Era într-o seară la început de decembrie. Nici ţipenie de om nu era în apropiere – doar noi doi şi cei trei chelneri care stăteau la intrare cu braţele încrucişate. Ceaţa atârna deasupra acoperişurilor. Caldarâmul şi toate zidurile vechi de cărămidă, învăluite de umezeală, străluceau

în lumina felinarelor. Bătrânul s-a oprit în faţa unei uşi, a scos o cheie şi cu ea în mână şi-a *înclinat* tot corpul pe spate, încât să poată vedea cam pe unde era încuietoarea. A găsit gaura cheii pipăind cu degetele. Din cauza diformităţii, nici una dintre mişcările corpului nu părea să-i aparţină, sau, mai corect, toată atenţia se focaliza în jurul capului nemişcat, îndreptat în jos, care, drept urmare, devenea un soi de piesă centrală, o parte a corpului, deşi independentă de el, unde se luau toate deciziile şi se hotărau toate mişcările.

A deschis uşa şi a intrat. Din spate, aveai impresia că îi lipseşte capul. Şi apoi, cu o mişcare neaşteptat de violentă, pe care aş fi considerat-o imposibilă, a trântit uşa.

A fost sinistru, sinistru.

La câteva sute de metri de noi, din susul dealului venea un break roşu. Zăpada se învârtea în valuri în spatele ei. Ne-am tras la o parte când s-a apropiat. Banchetele fuseseră scoase, iar în portbagajul mare se agitau şi lătrau doi câini de culoare albă.

– I-ai văzut? am spus. Arată ca husky. Dar nu pot să fie husky, nu-i aşa?

Linda a ridicat din umeri.

– Nu ştiu, a spus. Dar cred că sunt de la casa de după curbă, îi ştii? Cei care latră tot timpul.

– Eu n-am văzut nici un câine acolo când m-am plimbat prin zonă. Dar ştiu că mi-ai mai spus de ei. Te temeai sau ce?

– Nu ştiu. Poate, puţin. E o situaţie foarte neplăcută. Sunt ţinuţi în lesele alea retractabile şi se reped la tine...

Linda locuise multă vreme aici pe vremea când era atât de deprimată încât nu reuşea să-şi poarte singură de grijă. Nu făcea mare lucru, stătea doar întinsă în casa de oaspeţi şi se uita toată ziua la televizor. Aproape nu vorbea cu Vidar şi mama ei, nu voia nimic, nu putea face nimic, toată fiinţa ei ajunsese într-un impas. Nu ştiam

prea clar câtă vreme durase. Aproape că nu vorbea despre asta. Dar observam semnele în multe situaţii, de exemplu, în grija faţă de ea pe care o percepeam în privirile şi în vocile vecinilor.

Am trecut pe lângă conacul din vale – care nu era mare şi ale cărui anexe erau cam dărăpănate –, unde locuia patriarhul bătrân şi stafidit. La ferestre se vedea lumină, dar înăuntru nu zăreai chip de om. Pe aleea dintre hambar şi casă stăteau trei maşini vechi, una dintre ele, pe butuci. Erau acoperite de zăpadă.

Părea aproape incredibil că stătuserăm odată acolo, la o masă pusă lângă piscină, într-o seară întunecată şi caldă de august, îndopându-ne cu crabi. Dar chiar aşa fusese. Lampioane care străluceau în întuneric, voci vesele, câte o grămadă bombată de crabi roşii, strălucitori, la fiecare capăt al mesei lungi. Cutii de bere, sticle de *akevitt*, râsete şi cântece. Ţârâit de greieri, vuietul traficului îndepărtat. Linda mă uimise în seara aceea, mi-am adus aminte, bătuse cu linguriţa în pahar, se ridicase şi cântase un cântec de petrecere. De două ori. Spusese că întotdeauna făcuse asta aici, aşa i se ceruse. Fusese copilul care se dădea în spectacol în faţa adulţilor. În şcoală, cântase mai mult de un an în *Sunetul muzicii* într-un teatru din Stockholm. Şi la petrecerile de acasă, presupuneam. O exhibiţionistă, la fel cum fusesem şi eu, şi la fel de înclinată să-şi ascundă această trăsătură.

Şi Ingrid făcuse valuri atunci. Când intrase în vorbă cu vecinii, îmbrăţişase pe toată lumea, arătase mâncarea pe care o adusese, povestise şi râsese, devenise centrul atenţiei, şi toată lumea avusese ceva să-i spună. Când aveau loc evenimente sociale în sat, ea întotdeauna dădea o mână de ajutor la mâncare, iar dacă cineva era bolnav sau avea nevoie de ajutor, se ducea cu bicicleta până la el să-l vadă şi să facă tot ce putea.

Petrecerea începuse, toți invitații stăteau aplecați asupra farfuriilor cu crabi – prinși în lacul din josul proprietății – și din când în când își lăsau capul pe spate când dădeau pe gât câte un pahar de *nubbe*, șnapsul suedez. Atmosfera era festivă. Apoi, la un moment dat, se auziseră voci venind dinspre hambar, un bărbat striga la o femeie, atmosfera de la masă se risipise instantaneu, unii priveau, alții încercau să nu se uite, dar toți știau. Era fiul bătrânului care deținea conacul, cunoscut pentru violența sa, pe care acum și-o revărsa asupra fiicei sale adolescente, pentru că fata fumase. Ingrid se ridicase imediat și se îndreptase într-acolo cu pași rapizi și fermi, tremurând din tot corpul de furie reprimată. Se oprise în fața bărbatului, care avea vreo treizeci și cinci de ani, era bine clădit, puternic, cu ochi duri, și îl ocărâse cu atâta vehemență, încât el se făcuse mic în fața ei. După ce încheiase, iar el plecase de la petrecere, Ingrid pusese mâna pe umărul fetei, care stătea în apropiere, plângând, și o condusese la masă. Imediat ce se așezase la loc, revenise la dispoziția anterioară și reînnodase conversația, râzând și trăgându-i pe ceilalți după ea.

Acum totul era alb și tăcut.

Mai jos de conac, drumul ducea până la cabanele de vacanță. Zăpada nu fusese curățată, nu era nimeni aici în perioada asta a anului.

În timp ce lucram la *En tid for alt*, pe Ingrid o aveam în minte când scriam despre Anna, sora lui Noe. O femeie mai puternică decât toți, o femeie care, la venirea potopului, și-a condus întreaga familie sus pe munte și, când apa i-a ajuns din urmă, i-a dus pe toți tot mai sus, până când n-au mai avut unde merge și și-au pierdut orice speranță. O femeie care nu renunța niciodată și care era în stare să sacrifice totul pentru copiii și nepoții ei.

Era o persoană imposibil de ignorat. Când îşi făcea apariţia, umplea tot spaţiul, rămânând în acelaşi timp umilă. Putea lăsa impresia că e superficială, şi totuşi avea în ochi o profunzime care dovedea opusul. Încerca să păstreze distanţa, întotdeauna se dădea la o parte, ţinea să nu stea în drum, şi totuşi era persoana cea mai apropiată de noi.

– Crezi că Fredrik şi Karin s-au simţit bine ieri? a spus Linda şi s-a uitat la mine.

– Da, cred că da. Chiar a fost plăcut.

Undeva în depărtare s-a auzit un vuiet.

– Chiar dacă Fredrik a exagerat strigându-mă Hamsun de atâtea ori, am continuat.

– Glumea doar!

– Am înţeles.

– Te plac foarte mult amândoi.

– Asta, dimpotrivă, n-o înţeleg. Doar nu spun aproape nimic atunci când suntem împreună.

– Ba sigur că spui. Oricum, eşti atât de atent, încât nu asta e impresia pe care o laşi.

– Hm.

Uneori îmi făceam mustrări de conştiinţă că eram atât de tăcut şi lipsit de iniţiativă faţă de prietenii Lindei, că nu-mi păsa mai mult de ei, ci mă mulţumeam să fiu prezent, din obligaţie. Pentru mine era o obligaţie, pentru Linda, asta era viaţa ei, iar eu nu luam parte la ea. Nu se plânsese niciodată, dar simţeam că şi-ar fi dorit să fie altfel.

Vuietul a crescut în intensitate. S-a pornit semnalul sonor de la barieră. Ding ding ding ding! Apoi am zărit o mişcare între copaci. În clipa următoare, trenul a ieşit cu viteză din pădure. Zăpada se ridica în jurul lui ca un nor. A parcurs de-a lungul apei câteva sute de metri – un şir lung de vagoane de marfă de diverse culori,

strălucind în albul şi griul din jur – şi a dispărut în spatele pădurii de pe cealaltă parte.

– Vanja ar fi trebuit să vadă asta! am spus.

Însă Vanja dormea şi nu vedea nimic în jur. Faţa îi era aproape scufundată în gluga ca de călău care îi înconjura gâtul asemenea unui guler şi, deasupra ei, în căciula roşie de poliester cu căptuşeală albă şi clapete groase. Purta fular şi o salopetă roşie căptuşită, cu pulover şi pantaloni de lână pe dedesubt.

– Fredrik a fost atât de drăguţ când am fost bolnavă! a spus Linda. Obişnuia să vină în salon şi să mă ia. Apoi mergeam la cinema. Nu spuneam prea multe. Însă doar faptul că mă scotea din spital era un ajutor enorm. Şi faptul că avea grijă de mine în felul ăsta.

– Toţi prietenii tăi au făcut probabil asta, nu?

– Da, fiecare în felul său. Şi avea ceva de-a face cu... Mă obişnuisem să fiu întotdeauna de cealaltă parte, întotdeauna fusesem eu cea care ajuta, cea care înţelegea, cea care oferea... Nu necondiţionat, desigur, dar destul de mult. Fratelui meu, în tinereţe, tatălui, uneori chiar şi mamei. Şi apoi totul s-a inversat; când m-am îmbolnăvit, eu eram cea care primea. Trebuia să primesc. Partea ciudată e... Da, singurele clipe de libertate, când mi-am urmat întru totul voinţa, au fost când eram maniacă. Dar libertatea aceea a fost atât de mare, încât n-am putut să-i fac faţă. Mă durea. Era însă şi ceva bun în ea. Să fiu, în sfârşit, liberă. Numai că nu se putea. Nu în felul acela.

– Nu, am spus.

– La ce te gândeşti?

– La două lucruri, de fapt. Primul n-are nimic de-a face cu tine. Ci cu ce ai spus despre faptul că a trebuit să primeşti. Îmi dau seama că, dacă aş fi ajuns în situaţia ta, n-aş fi acceptat nimic. N-aş fi vrut să mă vadă nimeni. Şi în nici un caz să mă ajute. Latura asta a mea e

atât de puternică, nici n-ai idee. A primi nu e pentru mine. Şi nici nu va fi vreodată. Ăsta e un lucru. Al doilea, mă întrebam ce făceai când ai fost maniacă. Din moment ce legi starea asta atât de mult de libertate, vreau să spun. Ce făceai când erai liberă?

– Dacă nu accepţi, cum poate ajunge cineva la tine?

– Dar ce te face să crezi că vreau să se poată ajunge la mine?

– Dar nu merge aşa.

– Haide, întâi răspunde tu la întrebare!

Pe partea stângă, a apărut locul de sărbătoare. Era o parcelă mică de iarbă, cu nişte bănci şi o masă lungă în capăt, folosită în general numai la solstiţiul de vară, când tot satul se aduna să danseze în jurul stâlpului înalt, decorat cu frunze, din mijloc, să mănânce prăjitură, să bea cafea şi să participe la un joc de cultură generală, a cărui ceremonie de premiere închidea partea formală a serii. În vara aceea, participasem şi eu pentru prima oară şi aşteptasem din reflex să dea cineva foc stâlpului. Doar nu se putea sărbători solstiţiul de vară fără foc! Linda a râs când i-am spus. Nu, nu erau nici un foc, nici o magie, doar copii dansând pe cântecul *Små grodorna* („Broscuţele") în jurul enormului falus şi consumând băuturi acidulate, cum făcea toată lumea în satele suedeze în noaptea aceea.

Stâlpul se afla încă acolo. Frunzele erau veştejite şi brun-roşcate, cu fâşii albe de zăpadă.

– Nu era atât de mult ce făceam, cât felul cum mă simţeam, a spus Linda. Sentimentul că orice era posibil. Că nu existau obstacole. Aş fi putut fi preşedintele SUA, i-am spus odată mamei, şi partea cea mai proastă e că vorbeam serios. Când ieşeam, latura socială nu era un obstacol, ci, dimpotrivă, o arenă, un spaţiu deschis unde puteam să declanşez întâmplări, fiind întru totul eu însămi. Toate impulsurile mele erau valide, nu exista

nici cel mai mic strop de autocritică, simţeam că totul se poate, nu-i aşa, şi ideea era că orice *devenea adevărat*. Înţelegi? Totul *era cu adevărat posibil*. Dar nu aveam nici pic de astâmpăr, desigur, niciodată nu se întâmplau destule, aveam o foame după mai mult, şi nu trebuia să se termine, nu avea voie să se termine, fiindcă sigur intuiam pe alocuri că se va termina – călătoria aceasta în care mă aflam –, că se va termina cu o cădere. O cădere într-o inerţie absolută. Cel mai mare coşmar posibil.

– Sună îngrozitor.

– Aşa şi era. Dar nu era numai îngrozitor. E într-adevăr fantastic să te simţi atât de puternic. Atât de sigur. Şi, într-un fel, e *şi* adevărat. Cu alte cuvinte, puterea aceasta există în mine. Dar ştii ce vreau să spun.

– De fapt, nu ştiu, am mărturisit. Niciodată n-am ajuns atât de departe. Cunosc senzaţia, cred, am simţit-o odată, dar, la naiba, a fost în timp ce scriam, în timp ce stăteam tăcut în faţa unei mese. E cu totul altceva.

– Nu cred. Cred că ai fost maniacal. Nu mâncai, nu dormeai, erai atât de fericit, că nu ştiai ce să faci cu tine însuţi. Şi totuşi ai o graniţă pe undeva, un fel de siguranţă înăuntrul tău, iar asta înseamnă în mare măsură să nu treci dincolo de ce poţi tolera, de fapt – şi ceea ce poţi tu tolera nu e deloc puţin. Dacă faci suficient de multă vreme lucruri pe care nu le tolerezi, consecinţele vor fi majore. Şi plăteşti pentru ele. Nu e gratis.

Ajunseserăm la drumul care mergea de-a lungul apei şi intra în pădure. Vântul dezvelise porţiuni mari de gheaţă. În unele locuri, era lucioasă ca sticla şi reflecta aidoma unei oglinzi cerul întunecat, în altele, era cenuşie, verzuie şi grunjoasă, ca noroiul îngheţat. Acum, că trenul trecuse şi semnalul barierei încetase, în pădure era o linişte aproape deplină. Se auzeau doar foşnete şi trosnituri când ramurile alunecau sau se loveau una de alta. Scârţâitul roţilor de la cărucior, paşii noştri tremuraţi.

– Unul dintre lucrurile care îmi fuseseră spuse la spital a devenit important pentru mine, a continuat Linda. Era o chestiune simplă. Mi s-a spus că trebuia să încerc să nu uit că, de fapt, nu-mi plăcea deloc să am atacuri maniacale. Că eram profund deprimată. Şi simpla idee că exista ceva în mine, ceva autentic, m-a ajutat să reflectez. Căci despre asta e vorba în primul rând, despre faptul că pierzi din vedere cine eşti. Cine eşti în realitate. Şi cred că ăsta a fost cel mai important motiv pentru care am ajuns atât de departe. Nu trăisem niciodată, de fapt. Nu conform cu ceea ce exista înăuntrul meu. Ci numai în funcţie de exterior. Şi lucrurile merseseră bine multă vreme, împinsesem limita tot mai departe înăuntru, şi apoi, în cele din urmă, n-am putut merge mai departe. Totul s-a oprit. Linda s-a uitat la mine. Mi se pare că am fost destul de lipsită de consideraţie faţă de alţii în perioada aceea. Sau aveam un soi de brutalitate în mine. Ca şi cum aş fi fost complet ruptă de ceilalţi, dacă înţelegi ce vreau să spun.

– Cred că aşa e, am spus. Când te-am întâlnit prima dată, aveai un cu totul alt aer decât cel de acum. Brutal, într-adevăr. Atrăgătoare şi periculoasă, aşa te-am perceput. Acum nu te mai percep aşa.

– Eram în cădere. Chiar în săptămânile acelea s-a întâmplat, am început să mă prăbuşesc. Mă bucur atât de mult că n-am fost împreună atunci! N-ar fi ţinut niciodată. N-avea cum să meargă.

– Nu, cu siguranţă nu. Dar trebuie să spun că am fost puţin surprins când am descoperit cât de romantică eşti de fapt. Şi cât de aproape vrei să-i ai pe cei din jurul tău. Cât de important e lucrul ăsta pentru tine.

Am mers o vreme în tăcere.

– Ai fi preferat să fii cu mine aşa cum eram atunci?

– Nu.

Am zâmbit. A zâmbit şi ea. În jurul nostru era linişte deplină, în afară de câte un murmur prin pădure, la trecerea vântului. Era aşa plăcut să te plimbi aici! Abia acum, după mult timp, simţeam puţină pace în suflet. Chiar dacă zăpada acoperea totul, iar albul este o culoare uşoară, nu luminozitatea domina spaţiul, deoarece din zăpadă, care reflectă cu atâta sensibilitate lumina cerului şi întotdeauna scânteiază, oricât ar fi de întunecată, răsăreau trunchiuri de copaci, noduroase şi negre, şi deasupra lor atârnau crengi, negre şi ele, împletindu-se în nenumărate moduri. Versanţii munţilor erau negri, cioturile şi rămăşiţele copacilor doborâţi erau negre, solul pădurii era negru dedesubtul bolţii de molizi uriaşi.

Albeaţa aceasta moale şi întunecimea căscată ca o peşteră erau perfect liniştite, complet nemişcate, şi n-aveai cum să nu te gândeşti cât de mult din natura înconjurătoare era mort, ce parte mică din ea era, de fapt, vie, şi cât spaţiu ocupa acest viu înăuntrul nostru. De aceea mi-aş fi dorit să ştiu să pictez, să am talent, pentru că asta numai prin pictură se putea exprima. Stendhal scria că muzica este cea mai înaltă formă de artă şi că toate celelalte forme aspiră de fapt să devină muzică. Era, desigur, o idee platonică, toate celelalte forme de artă înfăţişează altceva, muzica este singura care e ceva în sine, e absolut incomparabilă. Dar eu voiam să fiu mai aproape de realitate, prin care înţelegeam realitatea concretă, fizică, şi, pentru mine, vizualul avea întotdeauna prioritate, şi când scriam şi citeam, mă interesa ce se afla în spatele literelor. Când eram afară şi mă plimbam, ca acum, priveliştea nu-mi oferea nimic. Zăpada era zăpadă, copacii, copaci. Abia când vedeam o imagine a zăpezii sau a copacilor, acestea dobândeau sens. Monet avea un ochi excepţional de bun pentru luminozitatea zăpezii, la fel ca Thaulow, poate pictorul norvegian cel mai bun ca tehnică din

toate timpurile, era o încântare să le priveşti tablourile, îţi dădeau senzaţia unei prezenţe copleşitoare, făcând ca valoarea obiectului care o generase să crească în mod radical: o cabană dărăpănată la marginea unui râu sau un ponton dintr-o staţiune deveneau dintr-odată de nepreţuit, încărcate de impresia că se aflau aici, împreună cu noi, în clipa aceasta intensă, şi că în curând noi aveam să murim şi să le lăsăm în pace, dar, când era vorba de zăpadă, părea să devină vizibilă cealaltă faţă a acestei venerări a momentului, căci a da un suflet zăpezii şi luminii ei lăsa în mod evident ceva pe din afară, şi anume neînsufleţirea, golul, caracterul neutru şi lipsit de orice încărcătură, de fapt, primele trăsături care te frapau atunci când intrai iarna în pădure, şi în această imagine, care era a permanenţei şi a morţii, momentul nu se putea afirma. Caspar David Friedrich ştia asta, dar el nu asta picta, ci doar ideea de moarte şi de permanenţă. Şi aici se putea vedea problema tuturor reprezentărilor, desigur, pentru că nici un ochi nu este pur, nici o privire nu este goală, nimic nu e văzut aşa cum este în sine. Iar în întâlnirea dintre ochi şi realitate se ivea întrebarea despre sensul artei în general. Da, bun, vedeam pădurea de aici, mă plimbam prin ea şi mă gândeam la ea. Dar tot sensul pe care îl extrăgeam din ea venea din interiorul meu, eu îl încărcam cu ceva al meu. Dacă realitatea ar fi avut vreun înţeles dincolo de asta, el nu se putea revela prin privire, ci prin acţiune, adică utilizare. Copacii trebuiau tăiaţi, casele – construite, focurile – aprinse, animalele – vânate, nu de plăcere, ci pentru că de asta ar fi depins viaţa mea. Atunci pădurea devenea semnificativă, atât de semnificativă, încât nu mai voiam s-o văd.

De după curbă, poate la douăzeci de metri în faţa noastră, venea un om îmbrăcat într-un hanorac roşu. Avea câte un băţ de schi în fiecare mână. Era Arne.

–Salut, voi eraţi! a spus când a ajuns la câţiva metri de noi.

–Bună, Arne! Nu ne-am văzut de mult, i-a răspuns Linda.

El s-a oprit în dreptul nostru şi a aruncat o privire în cărucior. Nu părea tocmai strivit de scandalul cu cartea.

–Ce mare a crescut! a spus. Cât are acum?

–A făcut un an acum două săptămâni, a zis Linda.

–Serios? Da, timpul trece repede, a spus el şi mi-a întâlnit privirea.

Unul dintre ochi îi era rigid şi umed. În ultimii ani fusese chinuit de toate bolile din lume, avusese o tumoare pe creier, şi, după ce îi fusese extirpată, nu se mai putuse dezobişnui de gustul de morfină, aşa că trebuise să facă o vreme o cură de dezintoxicare. Când aceasta se terminase, suferise un atac cerebral. Iar de curând tocmai avusese pneumonie, nu-i aşa?

Dar, chiar dacă arăta tot mai neîngrijit şi mai răvăşit de fiecare dată când îl vedeam, chiar dacă umbla cu tot mai mare dificultate şi mişcările îi erau tot mai lente, nu părea deloc mai slab, nu-i lipsea energia, înăuntrul lui ardea pofta de viaţă, mergea înainte, cu toate infirmităţile lui, şi încă sfida ceea ce se spunea cu vreo doi ani în urmă, că nu mai avea mult de trăit. Aproape oricine ar fi trecut prin ce trecuse el ar fi fost de mult la doi metri sub pământ.

–Cartea ta va fi tradusă în suedeză, aşa mi-a zis Vidar.

–Da, am confirmat.

–Când? Chiar n-aş vrea s-o ratez.

–Mi s-a spus că la toamnă, dar probabil va fi abia toamna viitoare.

–Atunci am s-aştept.

Câţi ani avea? Spre şaptezeci? Era greu de spus, înfăţişarea lui n-avea nimic bătrânesc, singurul ochi bun îi sclipea de tinereţe, şi, chiar dacă era singura trăsătură

facială care o vădea, iar celelalte părți erau ridate și tocite, congestionate și pătate, viața radia din el în alte feluri, cel mai mult în vocea lui entuziastă, silită să fie mai lentă decât i s-ar fi potrivit, dar și în impresia generală pe care o lăsa, în aura lui, care, în mod destul de straniu, părea neobosită, în ciuda întregii rezistențe pe care i-o opunea corpul. Crescuse într-un orfelinat, dar nu se abătuse de la calea cea dreaptă, ca prietenii lui. Jucase fotbal la nivel aproape profesionist, cel puțin dacă îl credeai pe cuvânt, și lucrase mulți ani ca jurnalist pentru *Expressen*. Pe deasupra, publicase mai multe cărți.

Soția lui îi arunca mereu priviri indulgente când îl vedea spunând câte ceva, așa cum fac toate femeile măritate cu băieți. Era asistentă medicală și ajunsese aproape la limita toleranței, fiindcă, pe lângă soțul suferind, mai trebuia să aibă grijă și de copilul lor, căruia tocmai i se născuseră gemeni și care avea nevoie de mult sprijin.

– În regulă, a spus Arne. Mă bucur că te-am văzut, Linda, și pe tine, Karl Ove.

– Și noi la fel, am spus.

Și-a dus mâna la sprânceană și apoi a luat-o din loc, ridicând mult bețele la fiecare pas. Ochiul lui rigid și umed, care privise drept înainte pe toată durata conversației, ar fi putut aparține unui trol sau vreunei creaturi mitologice, și, chiar dacă nu am avut constant imaginea lui în față, senzația pe care mi-o crease a durat toată ziua.

– Nu părea chiar distrus, nu-i așa? am spus când el dispăruse după cotitură și noi porniserăm iar la pas.

– Nu, a spus Linda. Dar nu e niciodată ușor să vezi cum sunt oamenii, de fapt.

Un alt vuiet s-a auzit în depărtare, acum din cealaltă parte. Am ridicat-o pe Vanja cu spatele mai drept, așa cum stătea clipind în cărucior, și am întors-o ca să poată vedea cum, la scurt timp după aceea, trenul a venit în fugă pe lângă noi printre copaci. N-a trecut neobservat;

Vanja l-a arătat cu degetul și a strigat în timp ce el gonea prin fața noastră, atât de aproape, încât mi-a aruncat în obraz un strat subțire de zăpadă fină, care s-a topit rapid.

La doar un kilometru mai departe, lângă terasamentul căii ferate, drumul se oprea. Câmpul de pe cealaltă parte a șinelor, unde în timpul verii păşteau cai, se întindea alb și neatins ca o față de masă printre copaci. La stânga, către est, era un mănunchi de case, prin spatele lor trecea o cărare, și, dacă o urmai, ajungeai la un conac mare și frumos deținut de fratele politicianului Olof Palme. Într-o seară de vară, eu și Linda ieșiserăm la o plimbare cu bicicleta și ajunseserăm aici, pierduți, împingându-ne bicicletele pe drumul pietruit dintre case, unde era o mică petrecere, cu oameni îmbrăcați în alb care stăteau afară și mâncau, și de unde se vedeau lacul întins și centrul satului Gnesta de dincolo, de pe celălalt mal. Oricâtă grijă avusesem să privesc în altă direcție, imaginea petrecerii mi se întipărise pe retină: oameni care stăteau, în postúri à la Bergman, pe scaunele și la mesele lor albe de grădină, mâncând, între case albe și austere și clădiri de birouri moderne și roșii, în mijlocul peisajului pitoresc, verde și ondulat din sudul Suediei.

Am ridicat-o pe Vanja din cărucior și am luat-o în brațe, în timp ce ne întorceam pe drumul pe care veniserăm.

Când, o jumătate de oră mai târziu, am urcat panta din fața casei, am auzit voci ridicate venind dinăuntru. Prin geamul de la bucătărie, i-am văzut pe Ingrid și pe Vidar stând de o parte și de alta a mesei din sufragerie și strigând unul la celălalt. Presupun că ajunseserăm mai devreme decât se aşteptaseră ei, iar zăpada înăbușise zgomotul sosirii noastre. Vocile au încetat abia după ce mi-am bătut de câteva ori cizmele pe scările de la intrare. Linda a luat-o pe Vanja în brațe, iar eu am împins

căruciorul în garajul din spatele casei, construit de Vidar în timpul primăverii și verii. Când m-am întors, el stătea în hol și-și îmbrăca salopeta.

– Deci? a spus zâmbind. Ați mers departe?

– Nu. Doar o bucată. E o vreme tare urâtă!

– Da, într-adevăr, a spus el și și-a tras în picioare cizmele înalte de cauciuc maro. Mă duc numai să repar câte ceva.

S-a strecurat pe lângă mine și a urcat încet panta care ducea spre atelierul lui. În bucătărie, care începea la jumătate de metru de locul unde îmi scosesem hainele, Ingrid o așezase pe Vanja într-un scaun înalt pentru copii, lângă blatul unde ea curăța cartofi. Mi-am lăsat căciula și mănușile pe raftul pentru pălării, mi-am scos cizmele sprijinindu-mă de rama ușii, iar ea a pus în fața Vanjei un castron cu apă și niște linguri de plastic gradate. Asta o putea ține ocupată ore întregi, știam. Mi-am agățat geaca pe un umeraș, am înghesuit-o între toate celelalte jachete, paltoane și haine atârnate și am trecut pe lângă ele.

Ingrid părea supărată. Dar mișcările îi erau calme și sigure, vocea cu care îi vorbea Vanjei suna blând și prietenos.

– Ce avem bun la masă? am întrebat.

– Pulpă de miel, a spus. Cartofi prăjiți. Și sos de vin roșu.

– A, sună bine! am spus. Mielul e preferatul meu.

– Știu.

Ochii ei, enormi în spatele ochelarilor, mă priveau zâmbitori.

Vanja a plesnit cu setul de linguri gradate suprafața apei.

– Ce te mai distrezi tu, Vanja, nu-i așa? am spus și i-am ciufulit părul. M-am uitat la Ingrid. Linda s-a dus să se întindă?

Ingrid a dat din cap. Din alcovul cu paturi, ascuns privirii noastre, dar aflat la cel mult patru metri depărtare, s-a auzit atunci vocea Lindei:

– Sunt aici înăuntru!

Am intrat. Cele două paturi erau poziţionate în unghi drept şi ocupau aproape tot spaţiul din cameră. Linda se întinsese pe cel mai din capăt, cu plapuma ridicată până sub bărbie. Cu toate că draperiile nu fuseseră trase peste geamuri, înăuntru era semiobscuritate, aproape întuneric. Pereţii întunecaţi de lemn neşlefuit absorbeau toată lumina.

– Brr! a spus ea. Vrei să tragi un pui de somn?

Am scuturat din cap.

– Cred c-o să citesc puţin. Dar tu poţi să dormi.

M-am aşezat pe marginea patului şi am mângâiat-o pe păr. Pe unul dintre pereţi erau poze cu copiii şi nepoţii lui Vidar. Celălalt era acoperit de cărţi. Un ceas deşteptător şi o poză a fiicei mai mici a lui Vidar stăteau pe pervazul ferestrei. Întotdeauna mă simţeam inconfortabil în dormitoarele altor oameni, vedeam ceva ce nu aş fi vrut să văd – dar aici nu era cazul.

– Te iubesc, a spus Linda.

M-am aplecat şi am sărutat-o.

– Somn uşor! i-am urat, m-am ridicat şi am ieşit din cameră.

Am scos cărţile pe care le împachetasem, nu m-am încumetat să-l iau pe Dostoievski, era prea greu de asimilat în clipa asta, am luat în schimb o biografie a lui Rimbaud pe care de mult mă gândisem s-o citesc şi m-am întins pe bancheta de sub fereastră cu ea în mână. Eram interesat de relaţia lui cu Africa. Şi, în plus, de timpul în care trăise. Poezia lui nu-mi spunea prea multe, în afară de ce putea să-mi dezvăluie despre caracterul lui neobişnuit, aparte.

În bucătărie, Ingrid stătea de vorbă cu Vanja în timp ce lucra. Se pricepea atât de bine să se ocupe de ea, reuşea să transforme şi cea mai mare corvoadă într-o aventură palpitantă, în bună măsură fiindcă atunci când erau împreună, îşi lăsa deoparte nevoile proprii. Totul se învârtea în jurul Vanjei şi al experienţelor ei. Şi nu dădea impresia că s-ar fi sacrificat, ci părea să se bucure sincer.

Mă îndoiam că exista vreo femeie mai diferită de mama mea decât Ingrid. Şi mama îşi lăsa deoparte propriile nevoi, dar distanţa ei faţă de Vanja şi ceea ce făceau împreună era cu mult mai mare, şi, în mod evident, experienţa aceasta nu-i aducea tot atâta bucurie. Odată când fusesem cu ele la un loc de joacă, privirea ei distantă mă făcuse să mă întreb dacă se plictisea, da, se plictisea, spusese ea, întotdeauna se plictisise, şi când eram noi mici.

Ingrid putea atrage atenţia oricărui copil dacă voia, ceva din fiinţa ei înlesnea apariţia imediată a unei legături. Avea o aură puternică, nu putea să intre într-o cameră fără să se simtă. Lua locul în stăpânire. Mama mea putea să stea într-o cameră fără să-i bănuiască cineva prezenţa. Ingrid fusese odată actriţă pe cea mai importantă scenă a ţării, dusese o viaţă în stil mare, o viaţă activă. Mama mea observa, cugeta, citea, scria, reflecta, trăia o viaţă contemplativă. Lui Ingrid îi plăcea enorm să gătească, mama o făcea pentru că era necesar.

Prin faţa ferestrei dormitorului a trecut Vidar, cu capul uşor plecat, în salopeta albastră, păşind atent ca să nu alunece pe cărare. O clipă mai târziu, a apărut în geamul de la sufragerie, în drum spre garaj. În bucătărie, Vanja stătea acum în picioare, sprijinindu-se de bufet, în timp ce Ingrid lua de pe aragaz o oală cu cartofi aburinzi. M-am ridicat şi am ieşit în hol, mi-am pus haina, căciula şi ghetele, am deschis uşa şi m-am aşezat

pe scaunul de lângă peretele casei, să fumez o țigară. Vidar a ieșit din garaj cu o găleată într-o mână.

– Îmi poți da o mână de ajutor după aceea, ce crezi? a spus. În vreo zece minute?

– Sigur.

A dat din cap, era stabilit, și s-a îndepărtat după colțul casei. M-am uitat spre orizont. Lumina de sub cer devenea mai mată. Întunericul ce se apropia nu se răspândea uniform peste peisaj, zonele deja întunecate îl absorbeau tot mai lacom, de pildă copacii de la marginea pădurii, ale căror trunchiuri și crengi erau acum complet negre. Lumina slabă de februarie ceda fără luptă, fără rezistență, fără să mai poată trezi nici măcar o ultimă pâlpâire, într-un declin lent, imperceptibil, până când totul devenea întuneric și noapte.

M-a cuprins un sentiment neașteptat de fericire.

Erau lumina de pe câmp, fiorul din aer, liniștea dintre copaci. Întunericul care aștepta. O după-amiază de februarie mă pătrundea cu atmosfera ei, trezind amintiri din toate celelalte după-amiezi de februarie pe care le trăisem – sau ecoul lor, pentru că amintirile în sine erau de mult moarte. Era atât de plin și de bogat pentru că toată viața mi se adunase acolo. Părea să taie o secțiune de-a lungul anilor; lumina aceasta precisă se răspândea ca undele concentrice în memoria mea.

Sentimentul de fericire s-a preschimbat într-unul la fel de puternic de amărăciune. Am stins țigara în zăpadă și am aruncat-o înspre butoiul de sub streașină, mi-am spus că trebuia să nu uit să adun mucurile înainte să plecăm și am urcat panta din spatele casei până la Vidar, care stătea în magazia de deasupra pivniței și înșuruba ușița unui congelator.

– Trebuie să-l cărăm până în casă, a spus. E puțin alunecos, dar, dacă avem grijă, ar trebui să ne descurcăm.

Am dat din cap. O cioară a croncănit în spatele nostru. M-am întors, m-am uitat la șirul de copaci de pe cealaltă parte, dar n-am reușit să văd dincotro venise sunetul.

Astăzi, toate mișcările prin zăpadă erau vizibile. Urmele țineau potecile de la ușa din fața casei până la micile dependințe. Restul era alb și neatins.

Vidar a pus și al treilea șurub. Degetele îi erau suple și abile. Făcea toate micile reparații din gospodărie, cu cât mai mici, cu atât mai bine, după toate aparențele. Eu îmi pierdeam răbdarea cu orice lucru pe care nu-l puteam prinde cu toată mâna. Montarea mobilei de la IKEA mă scotea din minți.

Buzele i se depărtară ușor în timp ce lucra. Dinții strâmbi dezgoliți, ochii înguști și fața triunghiulară care îi sublinia barbișonul îl făceau să semene cu o vulpe.

Găleata pe care o adusese, plină cu nisip, ședea lângă el, roșu-stins pe podeaua gri de beton.

– Voiai să pui nisip pe cărare?

– Da, a spus. Vrei să pui tu?

– Nici o problemă.

Am ridicat găleata, am luat un pumn de nisip și l-am presărat peste urmele de încălțări, coborând spre casă. Ingrid a ieșit pe ușă, mergând cu veșnicii ei pași grăbiți prin zăpadă, îmbrăcată într-o geacă impermeabilă verzuie, descheiată, și s-a îndreptat către pivniță. Chiar și într-o clipă atât de neînsemnată, radia o aură de intensitate. Deci Linda trebuie să se fi trezit, m-am gândit. Doar dacă nu cumva Vanja se culcase cu ea.

Câteva mere încă atârnau în cei doi pomi din josul potecii. Coaja le era zbârcită și plină de pete negre, iar culorile rămase intacte, roșu și verde stins, păreau să se fi impregnat în ea și erau amplificate de contrastul cu crengile negre, desfrunzite din jur. Dacă le priveai pe fundalul câmpului și al pădurii, lipsite de culoare,

luceau. Dacă le priveai pe fundalul căsuţelor roşii, culorile erau mate şi abia perceptibile.

Ingrid a ieşit din pivniţă ţinând în mâini două sticle de un litru şi jumătate cu apă minerală, iar sub braţ trei doze de bere. A lăsat una din sticle jos, în omătul alb, ca să prindă cârligul cu care se închidea uşa, eticheta şi capacul erau de un galben intens pe albul zăpezii, a ridicat iar sticla şi s-a îndreptat înapoi spre casă cu paşi târşâiţi. Ajunsesem la magazie şi am presărat restul nisipului făcând cale întoarsă. Când am lăsat găleata jos, mi-am amintit brusc cu cine semăna bărbatul pe care îl văzusem în cafenea cu o zi înainte. Cu poetul Tarjei Vesaas! Era leit. Aceeaşi bărbie pătrată, aceiaşi ochi blânzi, aceeaşi chelie. Dar tenul arăta altfel, vizibil rozaliu şi fin ca de bebeluş. Era ca şi cum craniul lui Vesaas ar fi fost recreat, sau ca şi cum, într-unul dintre multele sale capricii, natura ar fi refolosit codul lui, dar cu o altă piele întinsă pe deasupra.

–Aşa, a spus Vidar, lăsând şurubelniţa pe strungul din spatele său. Hai să ne apucăm! O să-l înclin, şi tu îl ridici din celălalt capăt, bine?

–Bine.

Am ridicat de partea mea şi am văzut că, atunci când greutatea s-a lăsat către Vidar, corpul a părut să i se încordeze. Aş fi vrut să preiau eu mai mult din povară, pentru că nu era grea, dar, în mod clar, n-aveam cum. Am coborât cu paşi mărunţi, apoi ne-am răsucit şi am urcat, mergând paralel, panta lină către casă, unde mai întâi l-am pus jos în mijlocul podelei, apoi l-am potrivit în colţ.

–Mulţumesc, a spus Vidar. Ce bine c-am rezolvat!

Din moment ce nu avea pe nimeni să-l ajute, treburi mărunte de genul acesta mă aşteptau deseori pe mine când veneam.

–Cu plăcere, am spus.

El a vârât frigiderul în priză și, imediat, congelatorul a început să zbârnâie. Mai erau două aparate similare aici, plus două lăzi frigorifice mari. Toate pline cu mâncare. Carne de elan și de cerb, de vițel și de miel. Știucă, biban și somon. Legume și fructe de pădure. Tot soiul de mâncăruri de casă. Nouă o asemenea atitudine față de mâncare și de bani ne era complet străină. Pe lângă faptul că năzuia spre autonomie totală, Ingrid cumpăra cantități enorme de produse la ofertă, își cântărea fiecare bănuț și se mândrea cu asta. Ideea era de a utiliza cu cap orice resursă. Aranjase, de exemplu, cu angajații de la supermarket să primească gratuit fructele pe care ei le-ar fi aruncat și pe care ea le folosea la sirop, sau dulceață, sau prăjituri, sau la orice altceva îi trecea prin cap. Uneori ne spunea cât plătise pentru carnea pe care tocmai o mâncam, ca să sublinieze diferența dintre valoarea mâncării înainte ca ea să-și fi exersat talentele culinare și cea de după. Cu cât mai ieftin, cu atât mai bine. Cu toate astea, nu era sub nici o formă o persoană lacomă; revărsa asupra noastră tot belșugul posibil și imposibil, indiferent de propria ei situație financiară. Era vorba despre altceva, poate mândria și onoarea de gospodină, căci urmase cândva o școală de economie casnică, și, după ce cariera ei de actriță se încheiase, se întorsese în mod evident la viața pe care o dusese înainte.

Prin urmare, camera vibra de bâzâitul congelatoarelor și al lăzilor frigorifice, pivnița era plină de legume, fructe, borcane cu dulceață și conserve, iar noi eram serviți cu mâncare incredibilă de fiecare dată când veneam, în general, feluri care se făceau în țara asta cu una sau două generații în urmă, dar și feluri italienești, franțuzești, asiatice, toate având o trăsătură comună: erau într-un fel sau altul rustice.

În perioada când ne pregăteam s-o botezăm pe Vanja, Ingrid voise să ne ajute la gătit. Evenimentul

urma să aibă loc în Jølster, la mama mea, și, cum Ingrid nu cunoștea nici bucătăria, nici magazinele de acolo, propusese să gătească ea acasă și să vină cu mâncarea. Mie ideea mi se păruse complet absurdă, să transporți mâncare mai mult de o mie de kilometri pentru un grup care nu era prea mare, dar ea insistase, spunând că așa era cel mai ușor, prin urmare, așa rămăsese. Drept consecință, în anul dinainte, la sfârșit de mai, când ajunseseră la aeroportul Bringelandsåsen de lângă Førde, Ingrid și Vidar aduseseră cu ei, pe lângă bagajul obișnuit, trei genți frigorifice pline. Urma să avem două sărbătoriri, mai întâi, aniversarea de șaizeci de ani a mamei, într-o vineri, apoi botezul Vanjei, duminică. Eu și Linda sosiserăm cu câteva zile mai devreme, nu fără probleme, pentru că mama renovase sufrageria cu această ocazie și încă nu terminase curățenia, așa că arăta ca un șantier de construcții, lucru care a dezamăgit-o și a înfuriat-o pe Linda. Când a văzut în ce hal era camera, și-a dat seama că avea să-mi ia cel puțin trei zile să mă ocup de ea. I-am înțeles furia, deși nu neapărat și violența, dar n-o puteam accepta. Am mers la o plimbare cu Vanja, pe deal, și Linda a tot ocărât-o pe mama, nu așa ne fusese prezentată situația; dac-ar fi știut, ea n-ar fi botezat-o niciodată pe Vanja aici, ci acasă, la Stockholm.

– Sissel e lipsită de generozitate, neprimitoare, rece și închisă! striga ea în valea verde, scăldată în soare. Acesta e adevărul. Tu spui că eu nu pot să-mi văd mama așa cum este, că un cadou nu e niciodată un cadou, ci că mă face dependentă de ea, și poate că ai dreptate, poate, dar, *la naiba,* nici tu nu-ți vezi mama așa cum e!

De disperare a început să mă doară stomacul, ca întotdeauna când trebuia să-i contracarez furia – pe care o consideram complet nerezonabilă, aproape smintită – cu argumente raționale și obiective.

Aproape alergam pe drumul din vale în timp ce împingeam căruciorul în care dormea Vanja.

– E botezul fiicei *noastre*! am spus. Bineînțeles că trebuie să punem casa la punct! Mama lucrează, știi foarte bine, spre deosebire de mama ta, de asta n-a reușit să termine renovarea. Nu poate să-și dedice tot timpul nouă și problemelor noastre. Are propria ei viață.

– Ești orb, a spus Linda. Întotdeauna trebuie să lucrezi când venim aici, ea profită de situație, iar noi doi n-avem niciodată timp numai pentru noi.

– Dar suntem mereu singuri! am spus. N-avem altceva decât timp pentru noi. Naiba să mă ia dacă ăsta nu e singurul lucru pe care chiar îl avem!

– Niciodată nu ne lasă în pace, a spus Linda.

– Cum ai zis? Nu ne lasă în pace? Dacă e cineva care să ne lase în pace, ea e aceea. Mama ta e cea care nu ne lasă în pace. Nici măcar un strop, fir-ar al naibii! Îți amintești când s-a născut Vanja? Când spuneai că nu vrei să ai pe nimeni în preajmă în primele zile, că vrei să fim noi singuri cu ea?

Linda n-a răspuns, și-a ațintit doar privirea în față, înfuriată.

– Sigur că mama ar fi vrut să vină. Și Yngve la fel. Dar i-am sunat și le-am spus să nu vină în primele două săptămâni, ci oricând după. Și ce s-a întâmplat? Cine-a apărut la ușă, chemată de tine? Mama ta. Și tu ce-ai zis? „E mama, atât!" Pe toți dracii! Da, exact asta ai zis. Acel „atât" spune totul. Tu nici n-o vezi. Ești atât de obișnuită să vină și să te ajute, încât nici nu observi. *Ea* poate să vină, mama mea, nu.

– Dar mama ta n-a venit niciodată s-o vadă pe Vanja. Abia după câteva luni.

– Da, și de ce crezi că n-a venit? Fiindcă așa i-am spus eu!

– Iubirea, Karl Ove, e mai puternică decât orice refuz.

–Ah, Dumnezeule!

Am rămas tăcuți.

–Ieri, de exemplu, a spus Linda. Mama ta a stat cu noi până când ne-am culcat.

–Și?

–Mama mea ar fi făcut așa ceva?

–Nu, ea s-ar fi culcat la ora opt dacă ar fi fost convinsă că așa voiai. Și face orice cât timp suntem acolo, e adevărat. Dar asta nu înseamnă că așa e în firea lucrurilor, ce naiba! Am ajutat-o pe mama cu tot felul de treburi de când am plecat de acasă. Am văruit casa, am tuns iarba și am făcut curățenie. E ceva rău în asta? A-i da o mână de ajutor – acum nici asta nu mai e bine? A? Și, de data asta, nici măcar n-o ajutăm pe ea, ci pe noi! Doar e botezul copilului nostru. Nu pricepi?

–Tu nu pricepi, a răspuns Linda. N-am venit aici ca tu să muncești, iar eu să mă plimb singură cu Vanja. Tocmai de asta am vrut să scăpăm. Iar mama ta nu e atât de nevinovată pe cât crezi, s-a gândit și a calculat totul.

Ah, băga-mi-aș picioarele, m-am gândit în timp ce mergeam pe drum, tăcuți, după ce fusese rostit ultimul cuvânt. Ce porcărie nenorocită! Cum naiba mă lăsasem târât în rahatul ăsta?

Soarele ardea pe cerul albastru și senin de deasupra noastră. Stâncile se înălțau abrupt pe ambele părți ale râului, care, umflat de zăpada topită, curgea năvalnic, spre lacul Jølstravatnet, perfect neted și tăcut printre munți. În vârful unuia strălucea un braț al ghețarului Jostedalsbreen. Aerul era curat și tăios, câmpiile de mai sus și mai jos de noi, verzi și pline de oi sunând din tălăngi, crestele munților, albastre, presărate cu pete întinse de zăpadă albă. Era dureros de frumos. Iar noi ne plimbam aici cu Vanja dormind în cărucior și ne certam din cauză că eu trebuia să-mi irosesc câteva zile ca să aranjez casa mamei.

Iraționalitatea Lindei nu avea margini. Nu exista vreun moment în care să-și spună: nu, acum am mers prea departe.

La ce se gândea?

Ah, știam foarte bine. Fusese complet singură cu Vanja în timpul zilei, de când eu plecam la birou până mă întorceam, se simțise singură și așteptase aceste două săptămâni cu o bucurie violentă. O încânta perspectiva câtorva zile liniștite cu mica ei familie reunită. Pe mine, pe de altă parte, niciodată nu mă încânta nimic altceva decât momentul în care ușa biroului se închidea în spatele meu și rămâneam singur ca să pot lucra. În special acum, când, după șase ani de eșec, reușisem în sfârșit să ajung la ceva și simțeam că lucrurile nu se opreau aici, că urma mai mult. După asta tânjeam, asta îmi umplea gândurile, nu Linda, Vanja și botezul din Jølster, cu care mă descurcam din mers. Dacă era bine, era bine. Dacă nu, nu era, și cu asta basta. Diferența nu prea conta în ochii mei. Ar fi trebuit să pot trata astfel și cearta, dar nu puteam, emoțiile îmi erau prea puternice și mă copleșeau.

A venit și ziua de vineri, stătusem treaz toată noaptea și scrisesem un discurs pentru mama, și eram obosit în timp ce conduceam prin peisajul amețitor de fiorduri, munți, râuri și ferme, până la Loen, în Nordfjord, unde ea închiriase o clădire veche cu aspect de conac, ce-i fusese pusă la dispoziție de asociația națională a asistentelor medicale, căci acolo avea să aibă loc petrecerea. Ceilalți au urcat până la ghețarul Briksdal, eu și Linda am rămas din nou în cameră, cu Vanja, să dormim puțin. Frumusețea peisajului din jurul nostru era măreață și neliniștitoare. Atâta albastru, atâta verde, atâta alb, atâta adâncime și atât spațiu. Nu-l percepusem întotdeauna astfel; înainte, mi-am amintit, peisajul era

ceva de la sine înțeles, aproape ordinar, un spațiu ce trebuia parcurs pentru a ajunge dintr-un loc în altul.

Se auzea sunetul unei ape curgătoare. Un tractor trecea peste un câmp din apropiere. Sunetul creștea și scădea în intensitate. Din când în când, răzbăteau voci din fața clădirii. Linda dormea lângă mine, cu Vanja lipită pe pieptul ei. Pentru ea, cearta noastră se încheiase de mult. Doar eu puteam rămâne morocănos și ursuz pentru mai multe săptămâni, doar eu puteam întreține resentimentul timp de mai mulți ani. Dar numai față de ea. Numai cu Linda mă certam, numai ei îi purtam pică. Dacă mama, fratele meu sau prietenii mei ar fi spus ceva ofensator, m-aș fi făcut că plouă, nimic din ce spuneau nu mă afecta, nici nu conta prea mult pentru mine, nu la modul serios. Crezusem că asta făcea parte din viața mea de adult, faptul că reușisem să-mi temperez notele excesive ale caracterului, care la început fusese exploziv, urmând să-mi trăiesc restul vieții în liniște și pace și să rezolv orice problemă de coabitare prin ironie, sarcasm și tăcerea posacă pe care o șlefuisem la perfecțiune după cele trei relații de durată de până atunci. Dar cu Linda mă simțeam de parcă aș fi fost aruncat înapoi în timp, în perioada când sentimentele îmi oscilau de la exaltare la furie sălbatică și la abisurile disperării și tristeții, când trăiam într-o succesiune de momente cruciale de o intensitate atât de feroce, încât viața mi se părea uneori aproape de netrăit, și când nimic nu-mi putea aduce liniștea în afară de cărți, cu locurile și timpurile lor care erau altele și cu oamenii care erau alții, cărțile unde nu eram nimeni și nimeni nu era eu.

Asta se întâmpla pe vremea când eram tânăr și nu aveam opțiuni.

Acum aveam treizeci și cinci de ani și îmi doream cât mai multă liniște și cât mai puțină agitație psihică,

ar trebui să-mi pot permite asta, nu? Sau cel puțin să fiu în stare s-o obțin.

Dar nu părea să fie așa.

M-am așezat afară pe o piatră și am fumat o țigară, inspectând discursul pe care îl scrisesem. Sperasem până în ultima clipă că voi scăpa, dar nu aveam scăpare – eu și Yngve deciseserăm să-i compunem fiecare câte un discurs. Detestam așa ceva. Uneori, când trebuia să citesc în fața unui auditoriu, să dau un interviu sau să particip la vreo discuție publică, eram atât de nervos, încât abia puteam merge. Dar termenul „nervos" nu reflecta în mod adecvat starea mea, nervozitatea era o fază tranzitorie a nervilor, o aberație minoră, un tremur al spiritului. Ceea ce simțeam eu era dureros și inflexibil. Dar trecea.

M-am ridicat și am luat-o cu pași greoi până la drum, de unde se vedea întreg satul. Câmpurile fertile, verde-umed, dintre versanți, coroana foioaselor ce creșteau în dreptul râului, micul centru al satului, jos pe câmpie, cu cele câteva magazine și străzi de case. Fiordul de alături, albastru-verzui și perfect calm, munții ce se înălțau pe malul opus, cele câteva ferme, sus pe pantă, cu pereții albi și acoperișurile roșietice, cu câmpurile verzi și galbene, toate strălucind în lumina puternică a soarelui care apunea și avea curând să dispară jos, în marea din depărtare. Munții golași de deasupra fermelor, albastru-întunecat, negri pe alocuri, vârfurile albe, cerul senin peste ele, unde primele stele aveau curând să răsară, abia perceptibile la început, ca o scânteiere vagă a culorii, apoi să devină tot mai clare, până când atârnau acolo, strălucind și sclipind în întunericul de deasupra lumii.

Asta era dincolo de puterea noastră de înțelegere. Puteam crede că lumea noastră cuprindea totul, puteam să ne vedem de treburile noastre aici jos, pe plajă, să ne conducem mașinile, să ne sunăm și să vorbim unii

cu ceilalţi, să ne vizităm, să mâncăm, să bem, să stăm în case şi să ne lăsăm captivaţi de chipurile, părerile şi soarta celor care apăreau la televizor, în simbioza aceasta stranie, pe jumătate artificială, în care trăiam, puteam să ne iluzionăm tot mai mult, an după an, în ideea că asta e tot ce există, dar, dacă se întâmpla să ne ridicăm privirea şi să ne uităm în sus, singurul sentiment posibil era unul de incomprehensiune şi de neputinţă, pentru că, de fapt, cât era de mică şi de comună lumea aceasta în care ne lăsam amăgiţi? Desigur, dramele pe care le vedeam erau grandioase, imaginile pe care le asimilam, sublime şi uneori şi apocaliptice, dar, să fim serioşi, noi, sclavii, ce rol jucam în asta?

Nici unul.

Dar stelele lucesc deasupra capetelor noastre, soarele arde, iarba creşte, şi pământul, da, pământul, înghite orice viaţă şi distruge toate urmele, revarsă viaţă nouă într-o cascadă de membre şi ochi, frunze şi unghii, păr şi cozi, obraji, blană şi măruntaie şi le înghite înapoi. Şi ce nu înţelegem niciodată cu adevărat – sau nu vrem să înţelegem – e faptul că asta se întâmplă în afara noastră, că noi înşine nu luăm parte la ea, că nu suntem decât ceea ce creşte şi moare, într-o mişcare la fel de oarbă precum cea a valurilor mării.

Din spatele meu, patru maşini au coborât în vale. Erau oaspeţii mamei mele, adică surorile ei, soţii şi copiii lor, plus Ingrid şi Vidar. Am urcat spre casă, am văzut cât de veseli şi de entuziasmaţi au coborât din maşini, în mod sigur, gheţarul fusese o privelişte fantastică. În următoarea oră aveau să se instaleze în camere, apoi urma să ne adunăm în sufragerie, să mâncăm carne de cerb şi să bem vin roşu, să ascultăm discursuri, să bem cafea şi coniac, să formăm grupuleţe, să povestim şi să ne simţim bine, în timp ce seara se preschimba într-o noapte uşoară de vară.

Yngve a fost primul care s-a ridicat. I-a întins mamei cadoul nostru, era un aparat foto, şi a ţinut un discurs. Eram atât de agitat, încât n-am prins nici o frântură. A încheiat spunând că ea avusese întotdeauna multă încredere în sine ca fotograf, dar că încrederea aceasta fusese nejustificată, din moment ce nu posedase niciodată un aparat foto. De aici şi cadoul.

Apoi a venit rândul meu. Nu reuşisem să mănânc nimic. Şi asta în ciuda faptului că îi cunoşteam foarte bine pe toţi cei care mă priveau acum, îi ştiam de-o viaţă, iar privirile lor erau întru totul prietenoase. Dar discursul trebuia ţinut. Niciodată nu-i spusesem mamei că însemna ceva pentru mine. Niciodată nu-i spusesem că o iubeam sau că ţineam la ea. Numai gândul de a spune aşa ceva îmi provoca silă şi dezgust. Desigur, n-aveam de gând s-o spun nici acum. Dar în ziua aceasta împlinea şaizeci de ani, iar eu, fiul ei, trebuia să-i fac cinste cu câteva cuvinte.

M-am ridicat în picioare. Toată lumea s-a uitat la mine, cei mai mulţi zâmbeau. A trebuit să mă concentrez cât am putut pentru ca mâinile în care ţineam foile să nu-mi tremure.

– Dragă mamă! am spus şi m-am întors către ea.

Mi-a zâmbit încurajatoare.

– Vreau să încep prin a-ţi mulţumi, am urmat. Vreau să-ţi mulţumesc pentru că ai fost o mamă incredibil de bună. Faptul că ai fost o mamă incredibil de bună e unul dintre lucrurile acelea pe care le ştiu pur şi simplu. Dar, desigur, nu e întotdeauna uşor să spunem în cuvinte ceea ce ştim. În cazul acesta e cu deosebire dificil, deoarece calităţile tale nu sunt mereu lesne de observat.

Am înghiţit, m-am uitat în jos, la paharul cu apă, m-am hotărât să nu-l ridic, mi-am ridicat capul şi m-am uitat în ochii celor care mă priveau ţintă.

– Există un film regizat de Frank Capra exact despre asta. Se numește *O viață minunată*, e făcut în 1946. E povestea unui tip dintr-un orășel american, care, la începutul filmului, se află într-o criză profundă și vrea să renunțe la tot ce are. Atunci apare un înger și-i arată cum ar fi fost lumea *fără* el. Abia atunci își dă el seama ce *înseamnă* pentru alții. Nu cred că *tu* ai nevoie de ajutorul unui înger pentru a înțelege cât de importantă ești pentru noi, dar, uneori, poate că *noi* avem nevoie. Le dai tuturor celor din jurul tău posibilitatea să fie ei înșiși. Acum, poate că asta sună banal, dar nu e așa, dimpotrivă, este o trăsătură foarte rară. Și, uneori, poate fi mai dificil de remarcat. E ușor să-i vezi pe cei care se vâră în față. E ușor să-i vezi pe cei care stabilesc limite. Dar tu nu te înfigi niciodată în față și niciodată nu stabilești limite altora; îi iei așa cum sunt și *te adaptezi*. Și cred că toți cei prezenți aici au simțit asta.

Un murmur s-a răspândit în jurul mesei.

– Când aveam șaisprezece sau șaptesprezece ani, calitatea asta mi se părea extrem de valoroasă. Noi doi locuiam singuri la Tveit, și pentru mine cred că a fost o perioadă dificilă, dar tot timpul am simțit că tu aveai încredere în mine, că te bazai pe mine și, nu în ultimul rând, credeai în mine. M-ai lăsat să învăț din propriile experiențe. În timpul acela sigur că nu-mi dădeam seama că asta făceai, nu cred că aveam o imagine nici a ta, nici a mea. Dar acum am. Și aș vrea să-ți mulțumesc pentru asta.

Spunând acestea, am întâlnit privirea mamei, și vocea mi s-a frânt. Am luat paharul, am înghițit puțină apă, am încercat să zâmbesc, dar nu era tocmai ușor, aveam impresia că se născuse un fel de compasiune față de mine în atmosfera din jurul mesei, și îmi era greu să fac față la așa ceva. Trebuia numai să țin un discurs, nu să dau frâu liber propriului sentimentalism.

– Bun, am spus. Acum ai şaizeci de ani. Faptul că nu plănuieşti să te pensionezi, ci, dimpotrivă, tocmai ai absolvit un curs universitar spune multe despre tine: în primul rând, eşti o persoană plină de viaţă, energică şi ai multă curiozitate intelectuală; în al doilea rând, nu renunţi niciodată. E valabil pentru tine personal, în viaţa ta, dar face parte şi din modul tău de a te raporta la ceilalţi: lucrurile trebuie lăsate să se desfăşoare. Trebuie să dureze atât cât au nevoie. Când aveam şapte ani şi mă pregăteam să intru la şcoală, nu ştiam să apreciez asta. Tu m-ai dus cu maşina la şcoală în prima mea zi, îmi amintesc bine, nu erai sută la sută sigură care era drumul, dar erai convinsă c-o să ne descurcăm. Am ajuns într-o zonă de case. Apoi încă una. Eu stăteam pe banchetă în costumul meu albastru-deschis, cu ghiozdanul în spate, cu părul pieptănat, şi ne-am învârtit pe insula Tromøya, în timp ce, în curtea şcolii, prietenii mei ascultau toate discursurile. Când, într-un final, am ajuns la şcoală, totul se terminase. Am o listă nesfârşită de istorii similare pe care le-aş putea povesti, de exemplu, cum ai condus odată destul de multă vreme, total pierdută, la propriu, kilometru după kilometru, printr-o zonă necunoscută, fără să-ţi dai seama că nu erai pe drumul către Oslo, până când ai ajuns pe un drum forestier, undeva pe un câmp întunecat. Sunt atât de numeroase întâmplările astea, încât mă voi rezuma la cea mai recentă, când, acum o săptămână, pentru că împlineai şaizeci de ani, ţi-ai invitat colegele la cafea, ele au venit, dar tu ai uitat să cumperi cafea, aşa că a trebuit să staţi şi să beţi ceai. Uneori cred că latura aceasta distrată a personalităţii tale este tocmai premisa necesară pentru a putea fi atât de prezentă în conversaţiile noastre şi în discuţiile pe care le ai cu alţii.

Am fost iar îndeajuns de fraier încât s-o privesc în faţă. Mama mi-a zâmbit, ochii mi s-au umezit, şi apoi – o, nu, nu! – s-a ridicat şi a vrut să mă îmbrăţişeze.

Ceilalți oaspeți au aplaudat, m-am așezat la loc, plin de dispreț față de mine însumi, fiindcă, deși faptul că emoțiile îmi scăpaseră de sub control a făcut impresie bună și a subliniat ceea ce spusesem, mie mi-era rușine că dădusem dovadă de o asemenea slăbiciune.

Câteva scaune mai încolo, sora cea mare a mamei, Kjellaug, s-a ridicat în picioare, a vorbit despre toamna vieții noastre și a fost întâmpinată cu câteva huiduituri în glumă, dar discursul ei a fost cald și plăcut, și, până la urmă, șaizeci nu e totuna cu patruzeci, nu?

În timpul discursului, a intrat Linda, s-a așezat lângă mine și și-a pus mâna pe brațul meu. Totul în regulă? a șoptit. Am dat din cap. Doarme? am întrebat-o, iar ea a aprobat și a zâmbit. Kjellaug s-a așezat, s-a ridicat următorul vorbitor, și așa a urmat până când au vorbit toți cei din jurul mesei. Cu excepția lui Ingrid și a lui Vidar, desigur, care n-o cunoșteau pe mama deloc. Dar s-au simțit bine, cel puțin Vidar. Îi dispăruse aerul acela bătrânicios, ușor rigid, pe care îl mai căpăta uneori la el acasă, aici s-a comportat minunat, a fost vesel și zâmbitor, obrajii și ochii îi ardeau, avea ceva de spus fiecăruia, era cu adevărat interesat de ceea ce îi povesteau oamenii și răspundea prompt cu o varietate de anecdote, istorioare și argumente. Era mai dificil de spus cum se simțea Ingrid. Părea entuziasmată, râdea tare și azvârlea cu superlative în toate părțile – totul era minunat și extraordinar –, dar asta a fost tot, părea să se fi blocat într-un punct, nu prea reușea să intre în miezul atmosferei, fie pentru că nu putea să rezoneze, nu erau cunoscuții ei, fie pentru că starea ei de spirit era prea exaltată, fie, pur și simplu, din cauza diferenței prea mari față de viața ei de zi cu zi. Văzusem asta de multe ori la oamenii în vârstă: nu făceau prea bine față schimbărilor abrupte, nu le plăcea să fie scoși din mediul lor, dar îi cuprindea în primul rând o stare rigidă și regresivă, lucru care nu

caracteriza în general comportamentul lui Ingrid, ea era mai mult opusul, şi, în al doilea rând, Ingrid nu era bătrână, cel puţin nu după standardele de azi. Când am venit din nou a doua zi, pentru a pregăti botezul, starea aceasta a ei a persistat, dar, într-un spaţiu mai mare, era mai puţin evidentă. Îşi făcea griji în legătură cu mâncarea, încercase să gătească în seara precedentă cât mai mult şi, când a sosit ziua botezului, îi era teamă ca uşa casei să nu fie încuiată, iar ea să nu poată pregăti totul pentru oaspeţi şi, fiind singură în bucătărie, să nu găsească instrumentele necesare.

Persoana care oficia botezul era o femeie tânără, am stat în jurul ei lângă cristelniţă, Linda i-a ţinut capul Vanjei când i-a fost umezit cu apă. Ingrid a plecat la sfârşitul ceremoniei, noi, ceilalţi, am rămas. A urmat împărtăşania. Jon Olav şi familia lui s-au dus şi au îngenuncheat în faţa altarului. Cine ştie de ce, m-am ridicat şi eu şi i-am urmat. Am îngenuncheat lângă altar, am primit în gură ostia, am băut vinul de împărtăşanie, am fost binecuvântat, m-am sculat şi m-am dus înapoi, în timp ce ochii mamei, ai lui Kjartan, Yngve şi Geir erau aţintiţi asupra mea, mai mult sau mai puţin neîncrezători.

De ce făcusem asta?

Devenisem creştin?

Eu, care din adolescenţa timpurie fusesem un anticreştin înfocat şi care, în adâncul meu, eram un materialist, acum, într-o secundă, fără măcar să mă gândesc, mă ridicasem, mersesem printre şirurile de bănci şi îngenuncheasem în faţa altarului. Pur şi simplu din impuls. Şi acum, întâlnind aceste priviri, nu aveam nici o apărare, nu puteam spune că sunt *creştin*. Mi-am coborât privirea, uşor ruşinat.

Se întâmplaseră multe.

La moartea tatei vorbisem cu un preot, fusese un fel de spovedanie, totul se revărsase din mine, iar el era

acolo ca să mă asculte şi să-mi ofere consolare. Înmormântarea, ritualul propriu-zis, fusese aproape fizic, ceva de care putusem să mă agăţ. Transformase viaţa tatei, atât de mizerabilă şi distructivă la final, într-o viaţă.

Nu era asta o formă de consolare?

Fusese apoi munca mea din ultimul an. Nu ceea ce scrisesem, ci lucrul spre care înţelesesem treptat că mă îndrept, sacrul. În roman, îl travestisem şi-l invocasem deopotrivă, dar fără gravitatea imnică despre care ştiam că există în tratatele acestea, în textele pe care începusem să le citesc, iar gravitatea aceea, intensitatea nestăpânită din ele, care se afla întotdeauna în apropierea sacrului, unde eu nu fusesem niciodată şi nici n-aveam să fiu, dar pe care, totuşi, o intuiam, mă făcuse să mă gândesc altfel la Hristos, pentru că era vorba de trup şi sânge, de naştere şi moarte, iar noi eram legaţi de asta prin corpul şi sângele nostru, prin născuţii şi morţii noştri, în mod constant, continuu, o furtună bântuia prin lumea noastră şi bântuise întotdeauna, şi singurul loc unde ştiam că erau formulate lucrurile acestea, extreme şi, totodată, cele mai simple, erau scripturile. Şi la poeţii şi artiştii care au abordat teme similare. Trakl, Hölderlin, Rilke. Lectura Vechiului Testament, în special a celei de a treia Cărţi a lui Moise, cu prezentarea ei amănunţită a practicilor sacrificiale, şi a Noului Testament, mult mai recent şi mai aproape de noi, anula timpul şi istoria, care era doar un pumn de praf învolburându-se, şi ne arăta ceea ce rămăsese întotdeauna neschimbat.

Mă gândisem mult la asta.

Şi apoi mai era faptul banal că preoteasa de aici acceptase mai greu s-o boteze pe Vanja pentru că eu şi Linda nu eram căsătoriţi, eu eram divorţat, iar când ne întrebase de ce credinţă suntem, iar eu nu putusem spune da, sunt creştin, cred că Iisus a fost fiul lui Dumnezeu – un gând nebunesc pe care niciodată nu l-aş putea lua în serios –, şi,

în schimb, mă fofilasem cu răspunsul, tradiție, înmormântarea tatei, viața și moartea, ritualul, după aceea mă simțisem ipocrit, de parcă ne botezam fiica pornind de la niște premise false, așa că, la momentul împărtășaniei, probabil am vrut să anulez senzația asta, dar n-am reușit decât să par și mai fals. Nu numai că-mi botezasem fiica fără să fiu creștin, acum mă mai și împărtășeam!

Și totuși, sacrul.

Carnea și sângele.

Tot ce se schimbă și rămâne la fel.

Și, nu în ultimul rând, îl văzusem pe Jon Olav trecând pe lângă mine și îngenunchind acolo. El era un om integru, un om bun, și, într-un fel, mă trăsese și pe mine înspre altar, să îngenunchez: îmi doream atât de mult să fiu integru. Îmi doream atât de mult să fiu bun!

Pe scările bisericii, noi, părinții, copilul și nașii am stat să ne fotografiem. În rochița pe care o purta Vanja fusese botezată și străbunica ei, aici, în Jølster. Veniseră și câțiva dintre frații și surorile bunicii mele materne, printre ei și favoriții Lindei, Alvdis și Anfinn, toate surorile și toți frații mamei, o parte dintre copiii și nepoții lor, plus prietenii Lindei de la Stockholm, Geir și Christina și, desigur, Vidar și Ingrid.

Și, în timp ce stăteam acolo, Ingrid a apărut în fugă, urcând dealul. Teama ei ca nu cumva casa să fie încuiată nu fusese atât de neîndreptățită, pentru că mama, distrată cum era, încuiase într-adevăr ușa. Ingrid a primit cheia și s-a grăbit înapoi. Când am sosit noi, o jumătate de oră mai târziu, era disperată că nu putea găsi un anume fel de mâncare. Dar totul s-a rezolvat cu bine, firește, vremea a fost minunată, am sărbătorit în grădină, de unde aveam vedere spre lacul în apa căruia se reflectau munții, iar mâncarea a fost lăudată de toată lumea. Dar, după ce toți aveau farfuriile pline, și cum Vanja

trecea de la unul la altul, încât nu mai era nevoie să stăm cu ochii pe ea, Ingrid n-a mai avut nimic de făcut, și poate că asta s-a dovedit dificil de suportat pentru ea. În orice caz, s-a dus sus în camera ei și a rămas acolo până când i-am simțit lipsa, pe la cinci–cinci și jumătate, când primii oaspeți plecaseră deja. Linda s-a dus s-o găsească. Dormea, și a fost aproape imposibil s-o trezim. Întotdeauna fusese așa, știam. Linda îmi povestise cât de înfricoșător era când dormea dusă și cum era imposibil să vorbești cu ea în primele cinci-zece minute după ce se trezea. Linda avea chiar o teorie, credea că era vorba de somnifere. Când, până la urmă, Ingrid a ieșit din casă, aproape că s-a împleticit pe pajiște, iar râsul ei era nepotrivit, nu doar prea strident pentru ce se întâmpla în jurul mesei la care se așezase, ci și nesincronizat cu al celorlalți. Mă îngrijora s-o văd astfel, ceva în mod evident nu era în regulă. Nu părea cu adevărat prezentă, era stridentă și surescitată, cu ochii scânteietori și tenul înroșit. Am vorbit cu Linda despre asta după ce toată lumea s-a dus la culcare. Erau pastilele pentru dormit, dar și tot stresul legat de petrecere. Până la urmă, Ingrid făcuse mâncare pentru douăzeci și cinci de oaspeți și o și servise. Și totul îi era nou și neobișnuit.

După împrejurarea aceea i-am întâlnit pe ea și pe Vidar abia aici, și toată agitația și neliniștea lui Ingrid dispăruseră. Iar Vidar revenise la purtările lui.

Stătea acum cu mâinle în șolduri, contemplându-și, pentru o clipă, opera. Sunetul unui tren care se apropia a venit de pe o latură a crestei, s-a estompat, a revenit câteva secunde mai târziu pe cealaltă parte, mai tare și mai plin, în timp ce Linda urca panta spre noi.

–E gata masa! a strigat când ne-a zărit.

A doua zi, dimineață devreme, Vidar ne-a condus la gară. Am ajuns chiar înainte să pornească trenul, așa că

eu n-am reuşit să-mi cumpăr bilet. Ingrid, care venea cu noi ca să stea cu Vanja în următoarele trei zile, avea abonament, iar Lindei îi rămăsese suficient pe biletul ei ca să plătească drumul înapoi la Stockholm. M-am aşezat lângă geam şi mi-am scos teancul de ziare, pe care încă nu reuşisem să-l citesc. Ingrid se ocupa de Vanja, Linda stătea şi se uita pe fereastră. Conductorul a venit la doar câteva staţii după ce schimbaserăm trenul la Södertälje. Ingrid i-a arătat abonamentul ei, Linda i-a înmânat biletul, iar eu am căutat în buzunar nişte mărunţiş să plătesc. Când omul s-a întors spre mine, Ingrid a spus:

–El s-a urcat la Huddinge.

Ce?

Încerca să trişeze în locul meu?

Ce naiba făcea?

M-am uitat în ochii conductorului.

–Până la Stockholm, am spus. De la Huddinge. Cât face?

N-am putut să-i spun că, de fapt, urcasem la Gnesta. Cum s-ar fi simţit Ingrid? Pe de altă parte, întotdeauna plăteam corect, era o regulă pe care mi-o impusesem; dacă primeam prea mult rest într-un magazin, de exemplu, întotdeauna atrăgeam atenţia vânzătoarei. A trişa la tren era ultimul lucru pe care l-aş fi făcut.

Conductorul mi-a înmânat biletul şi restul, i-am mulţumit, şi el s-a pierdut în mulţimea navetiştilor de dimineaţă.

Eram furios, dar n-am spus nimic, am continuat să citesc. Când am ajuns la Gara Centrală din Stockholm şi am lăsat căruciorul pe peron, m-am oferit să iau bagajul lui Ingrid cu mine la birou, pentru ca ea să nu trebuiască să-l ducă întâi la noi, apoi iar până la birou, unde obişnuia să locuiască atunci când rămânea peste noapte la noi. S-a bucurat. Le-am salutat în sala cea mare şi am ieşit pe lângă liniile expresurilor de aeroport, am luat-o către piaţa

unde era clădirea cu aspect de fortăreață a uniunii sindicale, apoi cu pas grăbit pe Dalagatan, trăgând cu o mână valiza lui Ingrid, iar în cealaltă ținând geanta cu laptopul, și, cinci minute mai târziu, descuiam ușa biroului.

Locul se umpluse deja cu amintiri. Perioada în care scrisesem *En tid for alt* se năpustea asupra mea din toate părțile. Ah, ce fericit fusesem pe atunci!

Am făcut loc pentru bagajul lui Ingrid în bufetul de sub chiuvetă, nu voiam să fiu nevoit să-l văd în timp ce lucram, apoi m-am dus la toaletă să mă ușurez.

Și ce am văzut acolo? Șamponul și balsamul de păr ale lui Ingrid. Și ce era pe fundul sacului de gunoi? Bețișoarele ei de urechi și ața dentară.

Ce NAIBA! am spus cu voce tare, înșfăcând cele două recipiente și aruncându-le la gunoi în bucătărie. Asta e PREA DE TOT! am strigat, am smuls punga din coșul pentru hârtii, m-am aplecat și am cules smocul de păr din gaura de scurgere, era al ei, pentru numele lui Dumnezeu, ăsta era biroul meu, singurul loc care era doar al meu, unde eram complet singur, și chiar și aici a venit ea cu toate catrafusele, chiar și aici trebuia să fiu invadat, m-am gândit, am mototolit părul și l-am îndesat adânc în coșul de gunoi de sub blatul din bucătărie.

Ei, fir-ar al naibii!

Apoi am pornit laptopul și m-am așezat în fața biroului. Am așteptat nerăbdător să se încarce. Pe podea era imaginea lui Iisus cu coroana de spini. Pe peretele din spatele canapelei atârna unul dintre peisajele nocturne ale lui Blake. Deasupra biroului, cele două fotografii ale lui Thomas. Pe peretele din spatele meu, balena disecată și desenele aproape fotografice ale gândacilor din aceeași expediție de secol al XVIII-lea.

Nu puteam scrie aici. Mai exact, nu puteam scrie nimic nou.

Dar nu asta aveam de făcut în săptămâna care tocmai începuse. Sâmbătă dimineață urma să țin o prelegere despre „opera" mea la Bærum, și la ea urma să lucrez în următoarele trei zile. Era o îndatorire lipsită de sens, dar o acceptasem cu multă vreme în urmă. Solicitarea apăruse chiar în ziua când reieșise că romanul meu fusese propus pentru Premiul pentru Literatură al Consiliului Nordic. Organizatorii îmi scriseseră că era o tradiție ca nominalizatul norvegian să vină și să vorbească despre cartea și despre opera sa, și, pentru că atunci eram cu garda mai jos, acceptasem.

Așa că acum asta era situația.

Doamnelor și domnilor! Mă doare-n cot de voi, mă doare-n cot de cartea pe care am scris-o, că s-ar putea să primesc un premiu, nu-mi doresc decât să scriu în continuare. Deci, ce caut eu aici? Mi-am permis să mă simt flatat, am avut un moment de slăbiciune, am multe astfel de momente, dar acum s-a terminat cu simțitul flatat și cu momentele de slăbiciune. Ca să fie totul limpede și clar, am adus cu mine câteva ziare. Le voi așeza pe podea în fața catedrei și mă voi căca pe ele. M-am ținut câteva zile, ca să-mi susțin cauza cât mai convingător. Deci, să trecem la treabă. Așa. Aaah! Gata. Acum am să mă șterg la fund, și asta a fost tot. Pot da cuvântul următorului nominalizat, Stein Mehren? Mulțumesc.

Am șters textul, m-am dus în chicinetă, am pus apă în ceainic, am râcâit cu o lingură în paharul cu cafea întărită, am desprins câteva bucăți și le-am răsturnat în cană, pe care am umplut-o imediat cu apă fierbinte. Apoi mi-am pus haina și am ieșit pe banca din fața spitalului de vizavi, unde am stat și am fumat trei țigări, una după alta, uitându-mă la oamenii și la mașinile care treceau pe lângă mine. Cerul era de un gri posomorât,

aerul, rece și mușcător, zăpada de pe bordură, neagră de atâtea gaze de eșapament.

Mi-am scos mobilul și am făcut mai multe încercări, până când am obținut niște versuri pe care i le-am trimis lui Geir:

Geir, Geir, ești mort deja,
Mădularul nu ți se va mai scula,
Dar nu te speria,
O fiică vei avea
Ce niciodată pe-un bărbat nu îl va refuza.

Apoi am intrat și m-am așezat iar în fața calculatorului. Din cauza repulsiei pe care o simțeam și a faptului că mai erau cinci zile întregi până când trebuia să fiu gata, mi-era dificil, aproape imposibil, de fapt, să mă motivez. Ce-ar fi trebuit să spun? Bla bla bla, *Ute av verden*, bla bla bla, *En tid for alt*, bla bla bla, fericit și mândru.

În buzunarul hainei mi-a țiuit mobilul. L-am scos și am citit mesajul lui Geir.

Într-adevăr, am murit într-un accident de mașină, azi-dimineață. Nu știam c-am apărut deja la știri. Îți las ție revistele mele porno, nu mai am nevoie de ele. Sunt mai țeapăn ca niciodată. Frumos epitaf, apropo! Dar cu siguranță poți să scoți ceva mai bun din tine, nu?

Sigur că pot, i-am răspuns. *Ce zici de ăsta?*

Aici zace Geir, îngropat în pripă,
Conducea Saabul când a derapat pentru o clipă,
Ochii i s-au stins, inima a continuat să-i bată,
Însă n-a fost nimeni să vadă,
Și, chiar dacă pieptu-i era zdrobit,
Nu se putea spune că deja a murit,

Până când, în mormânt, totul s-a întunecat.
Abia atunci a murit bietul, bunul băiat!

Prea amuzant nu era, dar măcar făcea timpul să treacă. Şi poate îi trezea lui Geir un zâmbet ieftin, cum stătea el în biroul lui de la universitate. După ce l-am trimis, m-am dus la supermarket şi am cumpărat ceva de mâncare. Am mâncat şi am dormit o oră pe canapea. Am terminat de citit primul volum din *Fraţii Karamazov*, l-am început pe al doilea şi, când am sfârşit, afară era beznă, iar casa se umpluse de sunetele tipice ale serii. Mă simţeam la fel ca în copilărie, şi atunci obişnuiam să zac în pat, citind ore în şir, cu capul oarecum rece, de parcă m-aş fi trezit dintr-un somn, un somn rece, în amurgul care făcea împrejurimile să pară aspre şi neprimitoare. Mi-am clătit mâinile cu apă caldă, le-am frecat bine, am oprit calculatorul şi l-am pus în geantă, mi-am legat fularul la gât, mi-am tras căciula pe cap, mi-am pus haina şi ghetele, am încuiat uşa după mine, mi-am tras mănuşile pe mâini şi am ieşit în stradă. Abia peste mai bine de o jumătate de oră mă întâlneam cu Geir la Pelikan, aşa că aveam destul timp.

Zăpada de pe trotuar era galben-brună, granulară, ca grişul, ceea ce însemna că-ţi aluneca sub tălpi. Am luat-o pe Rådmannsgatan spre staţia de metrou, la intersecţia cu Sveavägen. Era şase şi jumătate. Străzile din jurul meu erau pustii, saturate de întunericul acela insesizabil care apare numai în strălucirea luminilor electrice şi care aici era reflectat de fiecare fereastră, fiecare felinar, peste zăpadă şi asfalt, peste scări şi balustrade, peste maşini parcate şi biciclete, peste faţade, cornişele geamurilor, semne de circulaţie şi stâlpi de iluminat. Puteam la fel de bine să fi fost altcineva, m-am gândit în timp ce mergeam, nimic din mine nu părea suficient de preţios încât să nu poată fi luat drept

altceva. Am trecut pe lângă Drottninggatan, care, la celălalt capăt, era înțesat de oameni negri ca gândacii, am coborât scările de lângă Parcul Observatorului, am parcurs aleea unde, în fața restaurantului chinezesc, era reclama respingătoare care ne îndemna să „gâlgâim", apoi am intrat în stația subterană. Erau vreo treizeci-patruzeci de oameni pe cele două peroane, majoritatea se întorceau acasă de la muncă, dacă te luai după genții pe care le purtau. M-am oprit acolo unde era cel mai mult spațiu, am pus geanta cu laptopul pe podea, între picioare, m-am sprijinit cu un umăr de perete, mi-am scos mobilul și l-am sunat pe Yngve.

– Salut!

– Salut, Karl Ove sunt.

– Am văzut.

– M-ai sunat?

– Sâmbătă, da.

– Am vrut să te sun, dar lucrurile s-au cam precipitat. Am avut invitați la cină și pe urmă am uitat.

– Nici o problemă, a spus Yngve. Nu era nimic special.

– A sosit bucătăria?

– Da, de fapt, a venit azi. E chiar aici. Și mi-am cumpărat o mașină nouă.

– Serios?

– A trebuit. Un Citroën XM, nu prea vechi. Înainte era dric.

– Glumești!

– Nu, nu glumesc deloc.

– Ai de gând să conduci un dric?

– A fost modificat, firește. Acum nu mai are loc pentru sicrie. Arată normal.

– Și totuși. Simplul fapt că au fost *cadavre* în el... E cel mai macabru lucru pe care l-am auzit în ultima vreme.

Yngve a pufnit.

–Eşti prea sensibil! E o maşină foarte normală. Şi mi-am permis-o.

–Da, bine.

A urmat o tăcere.

–Alte veşti? am întrebat.

–Nimic special. Tu?

–Nici eu, nimic. Ieri am fost la mama Lindei.

–A!

–Da.

–Şi Vanja? A început deja să meargă?

–Face câţiva paşi. Dar mai mult cade decât merge, ca să fiu sincer.

Yngve a chicotit la capătul firului.

–Ce fac Tore şi Ylva?

–Sunt bine, a spus. Tore ţi-a scris o scrisoare, apropo. De la şcoală. Ai primit-o?

–Nu.

–N-a vrut să-mi spună ce-a scris. O să vezi singur.

–Bine.

Din tunel au apărut farurile unui tren. O adiere uşoară a străbătut platforma. Oamenii s-au apropiat de margine.

–Vine trenul, am spus. Vorbim.

Metroul a frânat lent în faţa mea. Mi-am ridicat geanta şi am făcut câţiva paşi în faţă.

–OK, a spus Yngve. Ai grijă de tine!

–Şi tu.

Uşile s-au deschis, şi pasagerii s-au revărsat din vagoane. În timp ce-mi coboram mâna cu telefonul, cineva mi-a împins cotul din spate, şi telefonul mi-a zburat înainte, în mulţimea din dreptul uşii, fără să-mi dau seama exact unde, căci mă întorsesem automat către cel care mă înghiontise.

Unde aterizase?

Nu auzisem nici un sunet care să indice că s-ar fi izbit de podea. Poate se lovise de piciorul cuiva? M-am

ghemuit şi am inspectat peronul în faţa mea. Nici un telefon nicăieri. Oare să-l fi împins cineva cu piciorul mai departe? Nu, aş fi observat, m-am gândit şi m-am ridicat, întorcând capul spre cei care se îndreptau către ieşire. Să fi căzut în geanta cuiva? Era o femeie cu o geantă deschisă atârnată de braţ. Să fi aterizat în ea? Nu, lucruri de genul ăsta nu se întâmplă.

Sau poate?

Am păşit după ea. Oare puteam s-o bat uşor pe umăr şi s-o rog să-mi arate geanta? Am pierdut un telefon, ştiţi, şi cred că a aterizat acolo.

Nu, nu puteam.

Din vagon s-a auzit semnalul de închidere a uşilor. Următorul tren sosea abia peste zece minute, eram deja în întârziere, iar mobilul era un model vechi, am apucat să-mi spun înainte să sar înăuntru printre uşile deja pe jumătate închise. Buimăcit, m-am aşezat pe un scaun lângă o tânără de douăzeci de ani îmbrăcată în stil gotic, în timp ce luminile din staţie clipeau prin vagon şi erau apoi brusc înlocuite de beznă.

Cincisprezece minute mai târziu, am coborât la Skanstull, am scos nişte bani de la bancomatul de afară, am traversat şi am intrat la Pelikan. Era o berărie tradiţională, cu bănci şi mese de-a lungul pereţilor, cu scaune şi mese înghesuite pe podeaua în carouri alb-negre din centrul sălii, cu lambriuri brune, tablouri pe pereţii de deasupra şi pe tavan, cu câţiva piloni groşi de susţinere, placaţi şi ei cu lambriuri brune în jumătatea de jos şi înconjuraţi de bănci, şi cu un bar lung şi lat în capăt. Chelnerii erau aproape toţi bătrâni şi purtau haine negre şi şorţuri albe. Nu răsuna muzică, dar atmosfera era zgomotoasă, murmurul vocilor şi al râsetelor şi sunetul tacâmurilor şi al paharelor plutea ca un nor peste mese, imperceptibil după ce stăteai o vreme înăuntru,

însă frapant și uneori chiar deranjant când deschideai ușa și intrai de pe stradă și când părea de-a dreptul tunător. Printre clienți se numărau și câțiva bețivi care probabil veneau să bea aici încă din anii '60, câțiva bătrâni care își luau cina aici de obicei, dar asemenea figuri erau pe cale de dispariție, tipurile predominante erau, ca pretutindeni în Södermalm, bărbați și femei din segmentul cultural al clasei mijlocii. Nu erau prea tineri, nici prea bătrâni, nici prea atractivi, nici prea urâți, și nu erau niciodată prea beți. Jurnaliști culturali, cercetători la universitate, studenți la umanioare, angajați ai edituri-lor, personalul de la radio și televiziune, câte un actor sau scriitor, dar rareori vreo celebritate.

M-am oprit la câțiva metri după ușă și am cercetat clientela cu privirea în timp ce-mi desfăceam fularul de la gât și-mi descheiam haina. Scânteiau pahare, capete chele luceau, străluceau danturi albe. În fața tuturor, berea punea o pată de ocru pe mesele brune. Dar nu l-am văzut pe Geir.

M-am dus la una dintre mesele acoperite cu pânză și m-am așezat cu spatele la perete. Cinci secunde mai târziu, o chelneriță a sosit și mi-a înmânat un meniu gros cu coperte din imitație de piele.

– Suntem două persoane, am spus. Așa că mai aștept până să comand mâncarea. Dar, între timp, puteți să-mi aduceți un Staropramen?

– Desigur, a spus chelnerița, o femeie de aproximativ șaizeci de ani, cu o față mare, cărnoasă și păr castaniu. Blondă sau neagră?

– Blondă, mulțumesc.

Ah, chiar era frumos aici! Stilul acesta tipic de berărie m-a dus cu gândul în altă parte, la vremuri mai clasice, nu pentru că locul ar fi avut vreun aer de muzeu, atmosfera nu avea nimic forțat, oamenii veneau aici să bea bere și să stea de vorbă așa cum o făcuseră încă din

anii '30. Aceasta era una dintre marile virtuți ale Stockholmului, erau atât de multe localuri din epoci diferite care încă funcționau fără să facă mare caz de asta. Palatul Van der Nootska, din secolul al XVII-lea, de exemplu, unde se spune că Bellman s-a îmbătat pentru prima dată, când clădirea avea deja o sută de ani – uneori luam prânzul acolo, prima dată fusesem în ziua de după asasinarea ministrului de Externe Anna Lindh, când atmosfera din oraș era ciudat de discretă și de vigilentă –, apoi restaurantul din secolul al XVIII-lea Den Gyldene Freden din centrul vechi, Tennstopet și Berns Salonger din secolul al XIX-lea, unde se găsea Camera Roșie descrisă de Strindberg, ca să nu mai vorbesc de frumosul bar Gondolen în stil art nouveau, care funcționa, neschimbat din anii '20, în vârful ascensorului Katarina, cu vedere peste tot orașul, și unde aveai impresia că te afli la bordul unui dirijabil sau poate în salonul unei nave de linie în Atlantic.

Chelnerița a venit ținând în mână o tavă plină de sticle cu bere, a așezat una în grabă pe un suport de bambus, a zâmbit și s-a îndreptat în continuare către numeroasele mese zgomotoase, unde, cam o dată la două secunde, era întâmpinată cu câte un comentariu plin de duh.

Am dus paharul la gură și am simțit spuma atingându-mi buzele și lichidul rece, ușor amar umplându-mi gura – atât de nepregătită pentru gustul acesta, încât m-a străbătut un fior – și alunecându-mi în jos pe gât.

Aaah!

Când îți închipuiai viitorul și invocai o lume în care viața urbană se extinsese pretutindeni și omul își desăvârșise mult dorita simbioză cu mașina, nu luai niciodată în calcul lucrurile simple, de exemplu, berea, atât de aurie, aromată și tare, făcută din cerealele de pe câmp și hameiul din luncă, sau pâinea, sau sfecla roșie cu gustul ei dulce, dar întunecat, teluric, tot ceea ce

oamenii au mâncat şi au băut dintotdeauna la mese din lemn, în spatele ferestrelor prin care pătrund raze de soare. Ce făceau oamenii în aceste palate de secol al XVII-lea, cu servitorii lor în livrea, în pantofi cu toc înalt şi peruci pudrate puse peste capetele pline de gânduri de secol al XVII-lea, ce altceva făceau dacă nu să bea bere şi vin, să mănânce pâine şi carne, să se uşureze şi să-şi golească maţele? Acelaşi lucru fusese valabil şi în secolele al XVIII-lea, al XIX-lea şi al XX-lea. Concepţiile despre natura umană s-au schimbat în mod continuu, teoriile despre lume şi natură, la fel, cele mai ciudate idei şi credinţe au apărut şi au dispărut, au fost descoperite lucruri utile şi inutile, ştiinţa a pătruns tot mai mult în misterele sale, maşinile s-au înmulţit, viteza a crescut, şi tot mai multe aspecte ale vechilor moduri de viaţă au fost abandonate, dar nimeni n-a visat vreodată să renunţe la bere, şi nici s-o schimbe. Malţ, hamei, apă. Câmp, pajişte, pârâu. Şi, în esenţă, aşa se întâmpla cu toate. Eram înrădăcinaţi în arhaic, nimic esenţial din noi, din corpurile sau nevoile noastre nu se schimbase de când primul om văzuse lumina zilei pe undeva prin Africa, cu patruzeci de mii de ani în urmă sau oricât o fi de când există *Homo sapiens.* Dar noi ne închipuiam că altfel stăteau lucrurile, iar forţa imaginaţiei noastre era atât de mare, încât nu numai că o credeam, dar ne şi dădeam după ea în timp ce stăteam şi ne îmbătam în cafenelele şi cluburile noastre întunecoase ori în timp ce ne dansam dansurile, care probabil erau cu mult mai stângace decât cele de acum, să spunem, douăzeci şi cinci de mii de ani, în lumina vreunui foc, undeva pe coasta mediteraneeană.

Cum putuse să apară ideea că suntem moderni când oamenii sucombau în jurul nostru, atacaţi de boli împotriva cărora nu existau tratamente? Cine poate fi modern cu o tumoare pe creier? Cum ne puteam

considera moderni când știam că toată lumea va zăcea curând și va putrezi undeva în pământ?

Mi-am dus iar paharul la gură și am luat câteva înghițituri adânci.

Ce-mi plăcea să beau! Era de ajuns o jumătate de pahar pentru ca creierul meu să înceapă să cocheteze cu gândul de a merge de data asta până la capăt. Doar să stau și să beau. Dar trebuia să fac asta?

Nu, nu trebuia.

În puținele minute cât stătusem acolo, pe ușă pătrunsese un flux constant de oameni. Cei mai mulți făceau ceea ce făcusem și eu, se opreau la câțiva metri după intrare și studiau clientela în timp ce se dezbrăcau.

La capătul ultimului grup intrat am recunoscut o figură. Da, era Thomas!

I-am făcut semn cu mâna, și el a venit la masa mea.

– Bună Thomas!

– Salut, Karl Ove! a spus, strângându-mi mâna. Nu ne-am văzut de mult!

– Da, așa e. Îți merge bine?

– Destul de bine. Ție?

– Sunt OK.

– Mă întâlnesc cu niște amici, sunt acolo în colț. Vino cu noi, dacă vrei!

– Mulțumesc pentru invitație, dar îl aștept pe Geir.

– A, da! Cred că zicea el, de fapt. Am vorbit ieri. Atunci vin mai târziu să vă salut, dacă e în ordine.

– Desigur, am spus. Ne vedem.

Thomas era unul dintre prietenii lui Geir și cel pe care, incontestabil, îl plăceam cel mai mult. Avea cincizeci și un pic de ani, semăna izbitor cu Lenin, fiecare detaliu se potrivea, de la barbă și chelie până la ochii mongoli, și era fotograf. Scosese trei cărți, prima cu fotografii ale soldaților din marina de coastă, a doua cu boxeri – în mediul acesta îl cunoscuse pe Geir – și

ultima, un set de poze cu animale, obiecte, peisaje şi oameni peste care plutea o umbră întunecată, poze unde trăsătura cea mai frapantă era pustiul din interiorul şi din preajma lor. Era afabil şi nepretenţios în societate, ca şi cum n-aveai nimic de pierdut când stăteai de vorbă cu el, poate pentru că nu-şi investea prezenţa cu cine ştie ce prestigiu, fiind totodată sigur de el însuşi – sau poate tocmai de aceea. De bunăvoinţă, asta era senzaţia pe care o dădea. În munca sa era, dimpotrivă, extrem de riguros şi de exigent, întotdeauna în căutarea perfecţiunii, fotografiile sale erau orientate mai degrabă către stilizare decât către improvizaţie. Cel mai mult îmi plăceau acelea din zona de mijloc: stilizare improvizată, o clipă de hazard imortalizată într-o imagine. Erau geniale. Unele poze cu boxeri îmi aminteau de sculpturile Greciei Antice prin echilibrul corpurilor şi prin faptul că erau surprinse în activităţi în afara arenei, altele conţineau o obscuritate profundă şi violenţă, desigur. Cumpărasem două fotografii de-ale lui în iarnă, cu gând să i le fac cadou lui Yngve, care împlinea patruzeci de ani. Stătusem în laboratorul lui Thomas răsfoind seriile care îi alcătuiau ultima carte, ezitasem multă vreme, dar, într-un final, alesesem două. Când i le dădusem lui Yngve, îmi dădusem seama după faţa lui că nu-i prea plăcuseră, aşa că-i spusesem că putea să aleagă alte două, iar eu să le păstrez pe primele, care atârnau acum în biroul meu. Erau geniale, dar şi sinistre, pentru că emanau un aer funebru, aşa că înţelesesem foarte bine de ce Yngve nu le voia în sufragerie, chiar dacă, firește, mă simţisem puţin jignit. Puţin mai mult, de fapt. Când mă dusesem să iau fotografiile pe care Yngve le alesese în sfârşit şi bătusem la uşa subsolului din centrul vechi unde se găsea laboratorul lui Thomas, între ziduri masive de piatră din secolul al XVI-lea, cel care îmi deschisese uşa fusese colegul lui, un bărbat de

vreo șaizeci de ani, ciufulit și îmbrăcat oarecum dezordonat. Thomas nu era acolo, dar puteam să intru și să aștept, dacă voiam. Era Anders Petersen, fotograful cu care Thomas împărțea laboratorul, care mi-era cunoscut în primul rând prin fotografia de pe coperta albumului *Rain Dogs* al lui Tom Waits, dar care își făcuse un nume încă din anii '70, când apăruse *Café Lehmitz*. Lucrările lui erau crude, intime, haotice și extraordinar de aproape de viața reală. S-a așezat pe canapeaua din camera de deasupra laboratoarelor, m-a întrebat dacă voiam niște cafea, nu voiam, și și-a reluat activitatea, frunzărind un teanc de negative. Nu voiam să-i stau în drum sau să par băgăcios, așa că m-am postat în fața unui panou cu fotografii și m-am uitat la ele o vreme, atins totuși de aura lui, care poate s-ar fi dizolvat dacă ar fi fost mai multe persoane în cameră – dar eram numai noi doi, iar eu îi percepeam fiecare mișcare. Radia naivitate, dar nu provenită dintr-o lipsă de experiență, din contră, dădea impresia că trecuse prin multe; avea mai degrabă aerul că toate experiențele erau acolo fără ca el să fi tras concluziile, de parcă nu-l afectaseră, ca să spun așa. Probabil nu astfel stăteau lucrurile, dar aceasta era senzația pe care o aveam când îi întâlneam privirea și când mă uitam la el stând acolo și lucrând. Thomas s-a întors câteva minute mai târziu și a părut bucuros să mă vadă, așa cum, fără îndoială, era cu toată lumea. A luat niște cafea, ne-am așezat pe o canapea de lângă scări, el a scos fotografiile, le-a inspectat minuțios pentru ultima dată, le-a pus în câte o folie de plastic și le-a introdus într-un plic, în timp ce eu i-am înmânat plicul cu bani peste masă, atât de discret, încât nici nu eram sigur că observase. Tranzacțiile private cu numerar mă stânjeneau într-o anumită măsură, echilibrul natural era cumva deranjat sau chiar anulat, fără să-mi pot da seama exact despre ce era vorba. Am pus

fotografiile în geantă, am discutat despre una-alta; în afară de Geir, mai aveam o relație în comun, și anume pe Marie, femeia cu care trăia Thomas, era poetă, îi predase Lindei la Biskops-Arnö cu mulți ani în urmă, iar în prezent era un fel de mentor pentru prietena Lindei, Cora. O poetă bună, clasică într-un fel; adevărul și frumusețea nu reprezentau dimensiuni incompatibile în poeziile ei, iar sensul nu era legat numai de limbaj. Tradusese în suedeză câteva piese de Jon Fosse și acum lucra, printre altele, la niște poezii de Steinar Opstad. O întâlnisem numai de vreo două ori, dar mi se păruse o personalitate bogată, caracterul ei avea multe nuanțe și o profunzime spirituală pe care o simțeai intuitiv, fără ca partea nevrotică, companionul constant al sensibilității, să pară prezentă – în orice caz, nu într-un mod deranjant. Dar nu la asta mă gândisem când stătuse în fața mea, pentru că, în ochiul ei drept, pupila părea să se fi desprins și să fi alunecat în jos, se afla undeva între iris și albul ochiului, iar lucrul acesta era atât de tulburător, încât îmi acaparase complet prima impresie despre ea.

Thomas a spus că aveau să ne invite pe mine și pe Linda la cină într-o seară, eu am spus că ar fi foarte drăguț, m-am ridicat și mi-am luat geanta, s-a ridicat și el, am dat mâna, și, din moment ce nu părea să fi observat plicul cu bani, i-am spus: acolo sunt banii pentru fotografii, a dat din cap și mi-a mulțumit, de parcă îl forțasem să-și exprime recunoștința, apoi, ușor jenat, am urcat scările și am ieșit pe străzile hibernale din centrul vechi.

Trecuseră deja două luni de atunci. Faptul că nu mai sosise nici o invitație nu mă deranjase prea tare; unul dintre primele lucruri pe care le auzisem despre Thomas era că uită totul, întotdeauna. Și eu făceam la fel, așa că nu-i purtam pică.

Când s-a așezat acum la masa din capătul încăperii, arăta ca un bărbat subțire, bine îmbrăcat, purtând o

mască de Lenin. Am scos din geantă pachetul galben de tutun Tiedemanns, mi-am rulat o țigară cu vârfurile degetelor, care, din cine știe ce motiv, mi-erau atât de transpirate, încât firicelele de tabac se tot lipeau de ele, am luat câteva înghițituri zdravene de bere, am aprins tutunul și am văzut figura lui Geir trecând pe stradă prin dreptul geamului.

M-a descoperit imediat ce a intrat pe ușă, dar a mai aruncat o privire prin local în timp ce venea spre masă, de parcă ar fi căutat mai multe opțiuni. Asemănător întru câtva cu o vulpe, ai fi putut zice, care caută întotdeauna locuri cu mai multe ieșiri.

– De ce nu răspunzi naibii la telefon? a spus, întinzând mâna și întâlnindu-mi privirea pentru o fracțiune de secundă. M-am ridicat, i-am strâns mâna și m-am așezat la loc.

– Credeam că zisesem șapte, am spus. Acum e trecut de și jumătate.

– Ce crezi că voiam să-ți spun la telefon? Să ai grijă la spațiul dintre tren și peron când cobori?

– Mi-am pierdut telefonul în stația de metrou.

– L-ai pierdut?

– Da, cineva m-a lovit peste braț, și mi-a zburat din mână. De fapt, cred că a aterizat într-o geantă, pentru că nu l-am auzit lovind pământul. Și chiar atunci a trecut pe lângă mine o femeie cu geanta deschisă.

– Ești incredibil! a spus Geir. Și presupun că nu te-ai apucat s-o întrebi dacă ți-l poate returna, nu?

– Nuuuu! În primul rând, tocmai atunci a sosit trenul, în al doilea, nu eram prea sigur că exact asta se întâmplase. Nu poți să oprești o femeie pur și simplu și s-o întrebi dacă te lasă să-i inspectezi poșeta.

– Ai comandat?

Am scuturat din cap. Geir a luat meniul în mână și a privit în jur după chelneriță.

–E cea care stă acolo, lângă coloană, am spus. Ce vrei să comanzi?

–Ce crezi?

–Porc în sos de usturoi, poate?

–Da, poate.

Când îl întâlneam pe Geir, apărea întotdeauna o distanță, de parcă el nu putea asimila faptul că eram prezent, ci, dimpotrivă, încerca să mă țină departe. Nu-mi întâlnea privirea, nu-mi adopta subiectele de conversație, părea să le fenteze îndreptându-și atenția în altă parte, putea fi sarcastic, și întreaga lui ființă radia aroganță. Câteodată asta mă irita, și, când eram iritat, nu spuneam nimic, lucru pe care nu ezita să mi-l reproșeze uneori. „Dumnezeule, ce dificil ești azi!", „Ai de gând să stai cu privirea-n gol toată seara?" sau „Zău c-ai fost amuzant în seara asta, Karl Ove!" Era un fel de răfuială psihologică pe care o purta înăuntrul lui, pentru că, după o vreme, poate o jumătate de oră, poate o oră, poate numai cinci minute, se schimba, lăsa garda jos și părea să se adapteze la situație, să devină atent, respectuos și prezent, râsul, până atunci rece și dur, îi devenea cald și sincer, și transformarea aceasta îi cuprindea și vocea, și ochii. Când vorbeam la telefon, nu era chiar deloc distant, atunci discutam de pe poziții egale din momentul în care ridicam receptorul. Știa despre mine mai mult decât oricine altcineva, în același fel în care, probabil – dar deloc sigur –, și eu știam despre el mai mult decât oricine.

Diferența dintre noi, care s-a diminuat de-a lungul anilor, dar n-a dispărut niciodată complet pentru că n-avea nici o legătură cu opiniile sau cu atitudinile, ci cu trăsăturile de caracter, săpate adânc într-o zonă asupra căreia nu aveam nici o putere, s-a manifestat în toată claritatea ei într-un cadou pe care Geir mi l-a făcut după ce terminasem de scris *En tid for alt*. Era un cuțit, modelul

folosit de marina americană, care nu prea putea fi folosit decât ca să omori un om. Nu mi l-a dăruit în glumă, era pur şi simplu cel mai grozav obiect pe care şi-l putea imagina. Fusesem plăcut impresionat, dar cuţitul, atât de intimidant cu lama lui de oţel lucios, cu tăişul ascuţit şi adânc crestat ca să permită sângelui să curgă, a rămas în cutia sa, în spatele câtorva cărţi, pe un raft al biroului. E posibil ca Geir să-şi fi dat seama cât de străin mi-era acest obiect, deoarece, atunci când *En tid for alt* a apărut câteva luni mai târziu, mi-a dat un alt cadou, o copie a unei ediţii de secol al XVIII-lea din *Encyclopaedia Britannica* – absolut fascinantă prin toate subiectele şi fenomenele pe care nu le descria, din moment ce nu existau încă –, care, desigur, a fost mai pe placul meu.

Acum a scos o mapă de plastic cu nişte foi şi mi-a întins-o.

–Sunt numai trei pagini, a spus. Poţi să le citeşti şi să vezi dacă e mai bine?

Am dat din cap, am scos foile din mapă, mi-am stins ţigara şi am început să citesc. Era începutul eseului pe care îl căutasem când îi parcursesem manuscrisul. Avea la bază conceptul de *Grenzsituationen*, situaţii-limită, al lui Karl Jaspers. Momente în care viaţa e trăită la intensitate maximă, în antiteza vieţii de zi cu zi, cu alte cuvinte, în proximitatea morţii.

–E bun, am spus când am terminat.

–Sigur?

–Categoric.

–Bine, a spus, îndesând hârtiile înapoi în mapa de plastic şi punând-o în geanta care stătea pe scaunul de lângă el. Ai să citeşti mai mult mai târziu.

–Nu mă îndoiesc, am spus.

Şi-a tras scaunul mai aproape de masă, şi-a pus coatele pe ea şi şi-a încrucişat braţele. Mi-am mai aprins o ţigară.

–Apropo, azi m-a sunat jurnalistul tău, a spus.

–Cine? A, tipul de la *Aftenposten.*

Jurnalistul trebuia să facă un portret şi mă întrebase dacă putea sta de vorbă cu câţiva dintre prietenii mei. Îi dădusem numărul lui Tore, care era, în situaţia asta, un teren necunoscut, pentru că ar fi putut să spună orice despre mine, şi pe al lui Geir, care ştia ceva mai bine cum stăteau lucrurile în momentul de faţă.

–Şi ce i-ai spus?

–Nimic.

–Nimic? De ce?

–Dar ce-ar fi trebuit să spun? Dacă aş fi spus ceva adevărat despre tine, fie n-ar fi priceput, fie ar fi distorsionat lucrurile complet. Aşa că am spus cât mai puţine.

–Şi la ce-i foloseşte?

–De unde să ştiu? Doar tu i-ai dat numărul meu...

–Ca să spui ceva, da. Orice, ţi-am spus doar, nu contează ce-o să scrie.

Geir s-a uitat la mine.

–Nu pot să cred că vorbeşti serios, a spus. De fapt, ba da, am spus un lucru despre tine. Poate cel mai important, de fapt.

–Şi anume?

–Că ai standarde morale foarte înalte. Şi ştii ce mi-a răspuns idiotul? „Toată lumea are." Îţi dai seama? Tocmai că *nu* toată lumea are. Aproape *nimeni* nu are standarde morale şi nici măcar nu ştie ce-i aia.

–Cred că pur şi simplu el înţelege prin morală altceva decât înţelegi tu.

–Da, dar nu voia decât un subiect de scandal. Câteva poante despre cât de beat ai fost vreodată şi chestii de-astea.

–În fine, am spus. Vom vedea mâine. Nu poate fi *chiar atât* de groaznic. Până la urmă, e *Aftenposten.*

Geir, de cealaltă parte a mesei, a scuturat din cap. Apoi ochii lui au căutat-o pe chelneriţă, care a venit îndată.

—*Porc în sos de usturoi, te rog. Şi o Staropramen blondă.*

—Eu vreau chiftele, te rog, am spus şi am ridicat puţin paharul. Şi încă una din asta.

—Imediat, domnilor, a spus chelneriţa, şi-a pus carneţelul în buzunarul de la piept şi s-a dus la bucătărie, în interiorul căreia puteai arunca o privire printre uşile batante care se bălăngăneau întruna.

—Şi ce înţelegi *tu* prin standarde morale înalte? am întrebat.

—Ei bine, eşti o persoană profund etică, există un fandament etic la baza personalităţii tale, care este ireductibil. Reacţionezi pur fizic la tot ce e nepotrivit, ruşinea care te copleşeşte nu e abstractă sau conceptuală, ci pur fizică, şi nu poţi scăpa de ea. Nu eşti un prefăcut. Dar nici un moralist. Ştii că am o predilecţie pentru mentalitatea victoriană, sistemul cu scena, unde totul e vizibil, şi culisele, unde totul e ascuns. Nu cred că genul ăsta de viaţă face pe cineva mai fericit, dar înseamnă mai multă viaţă. Tu eşti protestant din cap până-n picioare. Protestantismul e viaţa interioară, a fi una cu tine însuţi. Tu nu poţi trăi o viaţă dublă, chiar dacă ţi-ai dori, e ceva de care nu eşti în stare. La tine există o relaţie de unu la unu între viaţă şi morală. Deci, etic vorbind, eşti inatacabil. Majoritatea oamenilor sunt nişte Peer Gynt, fac tot felul de mici şmecherii în viaţă, nu-i aşa? Tu nu. Tu, tot ce faci, faci cu cea mai mare seriozitate şi conştiinciozitate. Ai sărit vreodată peste vreun rând al manuscriselor citite, de exemplu? Ţi s-a întâmplat vreodată să nu le citeşti de la prima la ultima pagină?

—Nu.

—Nu, şi asta spune ceva. Tu nu poţi trişa. *Nu poţi.* Eşti un arhi-protestant. Şi, după cum am mai susţinut, eşti un contabil al fericirii. Dacă obţii un succes, în general, un lucru pentru care alţii şi-ar da şi viaţa, nu faci decât să-l însemni pe răboj. Nimic nu te face fericit.

Când eşti în acord cu tine însuţi, şi asta se întâmplă aproape tot timpul, eşti mult, mult mai disciplinat decât mine. Şi ştii cum sunt eu cu toată ordinea mea. Există zone necartografiate în mintea ta unde poţi pierde controlul, dar, când nu păşeşti acolo, şi la ora actuală nu prea o faci, eşti absolut necruţător în moralitatea ta. Eşti expus la tentaţii într-o măsură mult mai mare decât mine sau decât oricine altcineva. Dacă ai fi fost în locul meu, ai fi trăit o viaţă dublă. Dar tu nu poţi face asta. Eşti condamnat la o viaţă simplă. Ha-ha-ha! Nu eşti un Peer Gynt, şi cred că asta e esenţa naturii tale. Idealul tău e candoarea, inocenţa. Şi ce e inocenţa? Eu sunt exact opusul. Baudelaire scrie despre asta, despre Virginia, îţi aminteşti, imaginea inocenţei pure, care, confruntată cu caricatura, aude un râs gros şi înţelege că s-a întâmplat ceva dezonorant, dar nu ştie ce. Nu ştie! Îşi strânge aripile în jurul ei. Şi ajungem înapoi la tabloul lui Caravaggio, ştii tu, *Trişorii*, tipul care este păcălit de ceilalţi. Acela eşti tu. E tot inocenţă. Şi în inocenţa aceasta, care în cazul tău se găseşte şi în trecut, fata aceea de treisprezece ani despre care ai scris în *Ute av verden*, şi nostalgia ta nebunească după anii '70... Şi Linda are ceva din asta. Cum a fost descrisă, ca un amestec între madame Bovary şi Kaspar Hauser[1]?

– Da.

– Kaspar Hauser, el e pagina albă. Acum, eu n-am cunoscut-o niciodată pe fosta ta soţie, Tonje, dar am văzut poze cu ea, şi, deşi nu seamănă cu Linda, avea ceva inocent în înfăţişarea ei. Nu neapărat că aş crede-o

[1] Personaj enigmatic apărut în 1828 la Nürnberg, în Germania, un tânăr care pretindea că fusese crescut într-o celulă întunecată, fără contact cu lumea din afară. A murit cinci ani mai târziu, de o rană pe care probabil şi-a provocat-o singur. Originea sa misterioasă a fost prilej de multe speculaţii. (n.red.)

inocentă, dar aşa lasă impresia. Inocenţa de soiul ăsta e tipică pentru tine. Pe mine nu mă interesează puritatea şi inocenţa. Dar la tine este foarte clară. Eşti o persoană profund morală şi profund inocentă. Ce e inocenţa? E ceea ce a rămas neatins de lume, ce nu a fost distrus, e ca apa în care nici o piatră nu a fost aruncată vreodată. Nu că n-ai avea pofte, că n-ai avea dorinţe, fiindcă ai, e vorba de faptul că tu păstrezi inocenţa. Tânjirea ta nebună după frumuseţe intră tot aici. Nu din întâmplare ai ales să scrii despre îngeri. Ei sunt puritatea absolută. Nu există puritate mai mare.

– Dar nu în romanul meu. Acolo e vorba de latura lor corporală, fizică.

– Da, şi cu toate acestea ei sunt însuşi simbolul purităţii. Şi al căderii. Doar că tu i-ai făcut umani, le-ai dat voie să cadă nu în păcat, ci în umanitate.

– Dacă pui problema la modul abstract, într-un fel, ai dreptate. Fata de treisprezece ani era inocenţa, şi ce s-a-ntâmplat cu ea? A trebuit să capete un corp.

– E şi ăsta un mod de-a o spune!

– Bine, bine. A trebuit futută, da. Şi îngerii au trebuit să devină oameni. Există într-adevăr o legătură. Dar toate astea au loc în subconştient. Foarte profund. Aşa că, într-un fel, ceea ce spui nu e tocmai exact. Poate că bat într-acolo, dar fără să fiu conştient de asta. Evident, n-am aflat că scrisesem o carte despre ruşine decât atunci când am citit descrierea de pe coperta din spate. Iar la legătura dintre inocenţă şi fata de treisprezece ani m-am gândit abia mult mai târziu.

– Şi totuşi aşa e. Cât se poate de evident şi fără nici o îndoială.

– OK. Dar nevăzut pentru mine. Şi mă frapează că uiţi ceva. Inocenţa e legată de prostie. Tu vorbeşti despre prostie, nu-i aşa? Despre ignoranţă.

–Nu, nici pomeneală, a spus Geir. Inocența și puritatea au devenit un *simbol* al prostiei, dar ăsta e un fenomen recent. Trăim într-o cultură unde câștigă cel care are mai multă experiență. E maladiv. Toată lumea știe unde duce modernismul, creezi o formă distrugând o alta, într-o regresie infinită, și așa o să continue, și, cât timp se va întâmpla asta, experiența va deține superioritatea. Ceea ce e singular în timpurile noastre, actul pur sau independent, este, după cum știi, renunțarea, nu acceptarea. Acceptarea e prea simplă. Nu obții nimic acceptând. Cam în zona asta te plasez eu pe tine. Aproape sfânt, cu alte cuvinte.

Am zâmbit. Chelnerița a venit cu berea.

–Noroc! am spus.

–Noroc!

Am luat o înghițitură zdravănă, mi-am șters spuma de pe buze cu dosul palmei și am pus berea pe suportul din fața mea. Culoarea deschisă, aurie avea ceva înălțător, mi s-a părut. M-am uitat la Geir.

–Sfânt?

–Da. S-ar putea ca sfinții din credința catolică să fi fost aproape de modul tău de a crede, de a gândi și acționa.

–Nu crezi că mergi puțin prea departe?

–Nu, deloc. Pentru mine, ceea ce faci tu e o mutilare absolută.

–Mutilare a ce?

–A vieții, a posibilităților, a trăirii, a creației. Creația de viață, nu de literatură. Pentru mine, tu trăiești într-un ascetism aproape înspăimântător. Sau, mai degrabă, te bălăcești în ascetism. În opinia mea, e un lucru extrem de neobișnuit. Cu totul anormal. Nu cred că am mai cunoscut pe cineva sau să fi auzit de cineva... În concluzie, așa cum ți-am spus, revin la sfinți și la preoți.

–Încetează!

– Tu m-ai întrebat. Nu există nici un alt aparat conceptual pentru tine. Nu e vorba de o trăsătură exterioară, nu e nici o morală în joc, nici o morală socială, nu de asta e vorba. E vorba de religie. Fără un dumnezeu, totuşi, asta e clar. Eşti singurul om din câţi cunosc care poate să se împărtăşească necrezând în Dumnezeu şi să nu comită o blasfemie. Singurul din câţi cunosc.

– Adică n-a mai făcut-o nimeni din câţi cunoşti tu?

– Ba da, dar nu cu sufletul pur! Şi eu am făcut asta la confirmare. Am făcut-o pentru bani. Apoi am renunţat la Biserică. Şi pe ce am cheltuit banii? Păi, mi-am cumpărat un cuţit. Dar nu despre asta vorbeam. Chiar, despre ce vorbeam?

– Despre mine.

– Da, aşa e. Ai ceva în comun cu Beckett, de fapt. Nu în felul de a scrie, ci în sfinţenie. După cum notează undeva Cioran: „În comparaţie cu Beckett, sunt o târfă". Ha-ha-ha! Cred că exact asta e. Ha-ha-ha! Şi, apropo, Cioran era socotit un tip absolut incoruptibil. Mă uit la viaţa ta şi mi se pare complet irosită. Cred asta, de fapt, despre toată lumea, dar viaţa ta este mult mai irosită pentru că e mai mult material de irosit. Moralitatea ta nu are legătură cu declaraţiile fiscale, cum s-a gândit idiotul ăla, ci cu fiinţa ta. Pur şi simplu fiinţa ta. Şi discrepanţa enormă dintre mine şi tine este cea care ne permite să stăm de vorbă în fiecare zi. *Sympatheia* e conceptul potrivit. Pot simpatiza cu tine în privinţa sorţii tale. Pentru că e o soartă, ea nu poate fi schimbată. Pot doar s-o privesc. Nu se poate face nimic pentru tine. Nimeni nu poate. Îmi pare rău pentru tine, dar nu pot decât să asist la ea ca la o tragedie ce se desfăşoară în apropierea mea. O tragedie are loc, după cum ştii, când unui om mare i se întâmplă ceva rău. Spre deosebire de comedie, în care unui om rău i se întâmplă lucruri bune.

– De ce tragedie?

– Pentru că îi lipseşte atât de mult bucuria. Vieţii tale îi lipseşte bucuria. Ai resurse incredibile şi enorm de mult talent, care totuşi se opreşte aici, devine artă, dar niciodată altceva. Eşti ca Midas. Tot ce atinge se transformă în aur, dar nu-i aduce nici o bucurie. Pe oriunde umblă, totul în jurul lui scânteiază şi străluceşte. Alţii caută întruna şi, când găsesc vreo nestemată, o vând ca să obţină viaţă, splendoare, muzică, dans, plăcere, lux sau cel puţin ceva cordeală, nu-i aşa, se aruncă asupra vreunei femei numai ca să uite de propria existenţă pentru o oră sau două. Ceea ce râvneşti tu e inocenţa, or asta e o problemă fără soluţie. Pofta şi inocenţa nu pot fi niciodată compatibile. Sublimul nu mai e sublim când ţi-ai băgat scula în el. Ţi-a fost atribuit rolul lui Midas, poţi avea totul – câţi oameni crezi că au şansa asta? Aproape nimeni. Câţi ar refuza-o? Şi mai puţini. Unul, din câte ştiu eu. Dacă nici asta nu e o tragedie, atunci nu ştiu ce mai e. Crezi că jurnalistul tău ar fi avut ce face cu asta?

– Nu.

– Nu. El are cântarul lui cu care cântăreşte totul. Jurnaliştii aruncă pe toată lumea în aceeaşi oală. Asta e baza întregului lor sistem. Dar în felul ăsta n-o să se apropie niciodată, nici măcar cu un centimetru, de tine sau de cel care eşti tu. Aşa că n-ai de ce să-ţi baţi capul.

– Asta e valabil pentru toată lumea, Geir.

– Hmm, poate da, poate nu. Aici intră în joc şi imaginea ta de sine distorsionată şi dorinţa ta de a fi ca toţi ceilalţi.

– Asta crezi tu! Eu cred că imaginea pe care mi-o pictezi este cea pe care numai tu ai putea-o concepe. Yngve, sau mama, sau oricare dintre rudele ori prietenii mei habar n-ar avea despre ce vorbeşti.

– Asta nu înseamnă însă că e mai puţin adevărată, nu?

– Nu, nu neapărat, dar îmi aduc aminte de ce a spus mama odată despre tine, că îi consideri măreţi pe toţi oamenii din apropierea ta pentru că vrei ca viaţa ta să fie măreaţă.

– Dar e măreaţă. Viaţa e atât de măreaţă pe cât şi-o face fiecare. Eu sunt eroul propriei mele vieţi, nu-i aşa? Oamenii cunoscuţi, oamenii faimoşi, oamenii pe care îi ştie toată lumea nu sunt cunoscuţi sau faimoşi în sine, prin sine, cineva i-a făcut cunoscuţi, cineva a scris despre ei, i-a filmat, a vorbit despre ei, i-a analizat, i-a admirat. Aşa au devenit celebri pentru alţii. Dar, de fapt, totul nu-i decât o punere în scenă. Şi pentru asta punerea mea în scenă ar trebui să fie mai puţin adevărată? Nu, dimpotrivă, fiindcă oamenii pe care îi cunosc sunt în aceeaşi încăpere cu mine, îi pot atinge, îi pot privi în ochi când vorbim, ne întâlnim aici şi acum, în timp ce, bineînţeles, cu toţi cei ale căror nume se învârt întruna în jurul nostru nu facem asta. Eu sunt omul din subterană, tu eşti Icar.

Chelneriţa a venit spre noi cu mâncarea. Pe farfuria pe care a aşezat-o în faţa lui Geir, o bucată de carne de porc se ivea ca o insulă într-o mare albă de sos de ceapă. Pe a mea era o grămadă întunecată de chiftele lângă un piure de mazăre verde intens şi marmeladă de merişoare, totul într-un sos gros bejuliu de smântână. Cartofii erau serviţi separat.

– Mulţumesc, am spus, uitându-mă la chelneriţă. Aş mai vrea una, te rog.

– O Staro, da, a spus ea şi s-a uitat la Geir.

El şi-a aşezat şervetul peste coapse şi a scuturat din cap.

– Mai stau puţin, mulţumesc.

Am băut ultima înghiţitură din pahar şi mi-am pus trei cartofi pe farfurie.

– N-a fost un compliment, dacă asta ai crezut, a spus Geir.

– Ce anume? am întrebat.

– Chestia cu sfinţenia. Nici un om modern nu vrea să fie sfânt. Ce este o viaţă de sfânt? Suferinţă, sacrificiu şi moarte. Cine naiba crezi că vrea o viaţă interioară sublimă fără una exterioară? Oamenii se gândesc numai la ceea ce interioritatea le poate oferi în materie de viaţă exterioară şi succes. Care e viziunea modernă a rugăciunii? Nu există decât un singur fel de rugăciune pentru oamenii moderni, şi anume ca expresie a dorinţei. Nu te rogi decât dacă îţi doreşti ceva anume.

– Îmi doresc multe lucruri.

– Da, bineînţeles. Dar ţie nu-ţi aduc nici o plăcere. A nu te strădui să ai o viaţă fericită e cel mai provocator lucru pe care îl cunosc. Şi, din nou, ăsta nu e un compliment. Chiar deloc. Eu vreau viaţă. Asta e tot ce contează.

– Discuţiile cu tine sunt ca şi cum ai face psihoterapie cu diavolul, am spus, punându-i în faţă farfuria cu cartofi.

– Dar diavolul pierde întotdeauna, în final, a spus.

– Nu ştim, am spus. Încă n-am ajuns la final.

– Ai dreptate. Dar nu există nici un semn că va câştiga. În orice caz, nu din câte văd eu.

– Chiar şi când Dumnezeu nu mai e printre noi?

– „Printre noi" e expresia potrivită. Înainte, nu era aici, era deasupra noastră. Acum l-am internalizat. L-am încorporat.

Am mâncat în linişte câteva minute.

– Deci? a spus Geir. Cum ai petrecut ziua?

– N-a fost propriu-zis o zi, am spus. Am încercat să lucrez la prelegerea aia, ştii tu, dar a ieşit o aiureală, aşa că am citit, în schimb.

– Presupun că ar fi putut merge mai rău.

– Da, probabil. Dar am observat cât de mult mă enervează toată chestia asta. Oricum, tu n-ai să înţelegi niciodată.

– Ce chestie? a întrebat Geir, punându-şi jos paharul.

– În cazul de față, e sentimentul pe care îl am când sunt silit să scriu despre cele două cărți ale mele. Sunt *silit* să pretind că sunt relevante, altfel e imposibil să vorbesc despre ele, și asta e ca și cum te-ai aplauda singur, nu-i așa? Îmi repugnă pentru că trebuie să stau acolo vorbind elogios despre propriile mele cărți, în timp ce ascultătorii sunt într-adevăr *interesați*. De ce? După aceea, vin la mine să-mi spună cât de grozave sunt și ce discuție minunată a fost, iar eu nu vreau să le întâlnesc privirea, nu vreau să-i văd, vreau să scap din iad, pentru că sunt prizonier acolo, înțelegi? Naiba să mă ia dacă există ceva mai groaznic decât să fii lăudat! Georg Johannesen a vorbit despre „abilitatea de a lăuda". Distincția e însă inutilă, implică faptul că lauda valoroasă *există*, când ea în realitate nu există. Și, cu cât e mai înaltă autoritatea de la care vine, cu atât e mai rău. La început, mă simt jenat, nu am nimic după care să mă ascund, și apoi mă pierd cu firea. Când oamenii încep să mă trateze într-un fel anume. Da, știi la ce mă refer. Sau nu, la dracu', habar n-ai! Tu ești foarte jos în ierarhie! Tu *vrei* să urci, de fapt. Ha-ha-ha!

– Ha-ha-ha!

– Și totuși, chestia asta despre laudă nu e tocmai adevărată, am continuat. Dacă tu spui despre ceva că e bine, asta contează. Dacă spune Geir, contează. Și Linda, bineînțeles, și Tore, și Espen, și Thure Erik. Toți cei apropiați. Acum vorbeam despre ceilalți. Asupra cărora nu am nici un control. Nu știu ce e... Tot ce știu e că în succes nu se poate avea încredere. Am observat că mă enervez numai vorbind despre el.

– Două lucruri pe care le-ai spus cândva mi-au atras atenția și mi-au dat mult de gândit, a spus Geir și s-a uitat la mine, cu cuțitul și furculița atârnate deasupra farfuriei. Primul a fost când ai povestit despre sinuciderea lui

Harry Martinson. Că şi-a tăiat burta după ce-a primit Premiul Nobel. Ai spus c-ai înţeles exact motivul.

–Da, dar e evident, am spus. Să primeşti Nobelul pentru literatură este cea mai mare ruşine posibilă pentru un scriitor. Iar premiul lui a fost pus sistematic sub semnul întrebării. Era suedez, membru al Academiei, era clar că fusese un fel de favoare amicală, că nu-l merita de-adevăratelea. Şi, dacă nu-l merita, era o bătaie de joc. Trebuie să fii al naibii de tare ca să treci peste o astfel de batjocură. Şi pentru Martinson, cu toate complexele lui de inferioritate, trebuie să fi fost insuportabil. Dacă ăsta a fost motivul. Care era al doilea?

–Hm?

–Ai spus că erau două lucruri care ţi-au rămas în cap. Care era al doilea?

–Ah, era Jastrau din romanul „Prăpădul". Îţi aminteşti?

Am scuturat din cap.

–Eşti cel mai bun păstrător de secrete din lume. Uiţi totul. Creierul tău e ca un şvaiţer fără caşcaval. Ai spus că „Prăpădul" a fost cea mai înfricoşătoare carte pe care ai citit-o vreodată. Căderea din ea nu era o cădere, ai spus. Pur şi simplu Jastrau a renunţat, a renunţat la sine, la tot ce avea ca să bea, iar în carte asta părea o alternativă reală. Adică o alternativă bună. Să abandonezi tot ce ai, să-ţi dai drumul, pur şi simplu. Ca de pe un pod.

–Acum îmi amintesc. Scrie atât de bine despre cum e să fii beat! Cât de tare poate fi! Şi ai senzaţia că nu e mare pericol. Până atunci nu mă gândisem la latura de lene, de lipsă de voinţă a căderii. O considerasem un fenomen dramatic, atotdeterminant. Şi a fost şocant să mi-o închipui ca pe un proces banal, arbitrar şi poate chiar plăcut. Pentru că e, într-adevăr, plăcut. Mahmureala de a doua zi, de exemplu. Gândurile care îţi trec prin minte...

– Ha-ha-ha!

– Tu nu ţi-ai da drumul niciodată, am spus. Nu-i aşa?

– Nu. Tu?

– Nu.

– Ha-ha-ha! Dar aproape toţi cei pe care îi cunosc au făcut asta. Stefan bea tot timpul la ferma lui. Bea, prăjeşte porci întregi şi conduce tractorul. Când am fost acasă, vara trecută, Odd Gunnar bea whisky dintr-un pahar de lapte. Vizita mea a fost un pretext să-l umple până la buză. Dar eu n-am băut. Sau Tony. Dar el e dependent de droguri, e puţin altceva.

De la una dintre mesele de pe latura opusă, s-a ridicat o femeie care până atunci stătuse cu spatele la noi, şi, când s-a îndreptat către uşa toaletelor, am văzut că era Gilda. În cele câteva secunde cât m-am aflat în raza ei vizuală, mi-am plecat ochii şi am studiat masa. Nu că aş fi avut ceva împotriva ei, pur şi simplu nu voiam să vorbesc cu ea acum. Fusese una dintre cele mai bune prietene ale Lindei ani în şir, locuiseră împreună o vreme, şi la începutul relaţiei petrecuserăm destul de mult timp unul în compania celeilalte. O vreme, avusese mult de-a face cu editura Vertigo, niciodată n-am înţeles prea bine cu ce se ocupa acolo, dar, în orice caz, pe una dintre copertele unei cărţi de-a lor erau fotografii cu ea, o carte de Marchizul de Sade, altfel lucra la librăria Hedengrens câteva zile pe săptămână şi de curând înfiinţase o firmă împreună cu o prietenă, care avea de asemenea legături cu literatura. Era imprevizibilă şi instabilă, dar nu într-un mod patologic, mai mult dintr-un exces de viaţă, ceea ce însemna că nu ştiai niciodată ce urma să spună sau să facă. O anumită parte a Lindei o completa perfect. Modul în care se întâlniseră era tipic. Linda o abordase pe stradă, nu se mai văzuseră niciodată până atunci, dar Lindei i se păruse că Gilda arăta interesant, se dusese la ea şi se împrieteniseră. Avea şolduri late, un piept

generos, părul închis la culoare şi trăsături latine, înfăţişarea ei amintea de stereotipul feminin al anilor '50, şi fusese curtată de mai mulţi scriitori bine-cunoscuţi din Stockholm, dar prin această faţadă răzbătea deseori un aer surprinzător, insolent, ursuz şi sălbatic. Cora, natură mai fragilă, spusese odată că-i era teamă de ea. Gilda era împreună cu un student filolog, Kettil, care tocmai îşi începuse doctoratul. După ce propunerea de teză despre scriitorul homosexual Herman Bang îi fusese refuzată, optase pentru ce dădea bine, ce nu putea fi respins, şi anume literatura Holocaustului, temă acceptată, desigur, fără nici o problemă. Ultima dată când ne văzuserăm fusese la o petrecere la ei acasă, el tocmai participase la un seminar ţinut în Danemarca unde cunoscuse un norvegian care studia la Bergen. Cum îl chema? îl întrebasem, Jordal, spusese, nu cumva Preben? continuasem eu, ba da, chiar aşa, Preben Jordal. Îi explicasem că-mi era prieten, scrisesem împreună la *Vagant*, şi că îl apreciam, avea atât inteligenţă, cât şi fler, la care Kettil nu răspunsese nimic, şi, din felul în care nu spusese nimic, din uşoara jenă care îl cuprinsese, din dorinţa bruscă pe care o manifestase de a-mi umple paharul şi, deci, de a crea o distanţă ca să atenueze nereuşita comunicării, conchisesem că Preben probabil nu vorbise despre mine în termeni la fel de admirativi. Apoi îmi trecuse prin minte că îmi criticase ultima carte categoric, şi asta de două ori, întâi în *Vagant*, apoi în *Morgenbladet*, şi că, probabil, asta trebuie să fi fost tema de discuţie acolo în Danemarca. Kettil era jenat pentru că numele meu nu se bucurase de consideraţie. Adevărat, nu făceam decât să speculez, cu toate astea, eram sigur că nu mă aflam departe de adevăr. Era ciudat că nu-mi amintisem imediat cum mă desfiinţase, dar nu mai ciudat decât conştientizarea a ce se afla dincolo de el: Preben aparţinea perioadei Bergen a memoriei mele, acolo era

localizat, în timp ce critica lui aparţinea perioadei Stockholm, prezentului, şi era legată de carte, nu de viaţa din jurul ei. Ah, mă duruse, fusese ca un pumnal în inimă, sau poate în spate ar fi mai bine spus, din moment ce îl cunoşteam pe Preben. Totuşi, nu-l învinovăţisem prea tare, mai mult mă afectase faptul că romanul meu nu era infailibil, nu era imun la genul acela de criticism, cu alte cuvinte, nu era destul de bun, şi, totodată, îmi fusese teamă că acesta avea să fie verdictul cărţii, că tocmai aceste cuvinte aveau să fie ţinute minte.

Dar sigur nu din cauza asta o evitam pe Gilda. Sau...? În cazul meu, incidentele de genul acesta se lăsau ca o umbră asupra tuturor celor implicaţi. Nu, şi totuşi de firma ei nu voiam să aud. Era un fel de legătură între edituri şi librării, din câte ştiam. Organizări de evenimente? Festivaluri şi alte scamatorii de soiul ăsta...? Orice ar fi fost, nu voiam să aflu.

–A fost o seară plăcută la tine, apropo, a spus Geir.

–Atunci ne-am văzut ultima oară?

–De ce?

–S-a întâmplat acum cinci săptămâni. E ciudat că o menţionezi acum.

–A, înţeleg. Am discutat ieri cu Christina despre ea, poate ăsta e motivul. Ne gândeam să vă invităm pe toţi, curând.

–Bună idee! am spus. Apropo, Thomas e aici. L-ai văzut? E acolo, în spate.

–A, da? Ai vorbit cu el?

–Puţin. A zis că vine pe la noi mai târziu.

–Tocmai îţi citeşte cartea. Ţi-a spus?

Am scuturat din cap.

–Chiar i-a plăcut eseul despre îngeri. Crede că ar fi trebuit să fie mult mai lung. Dar e tipic pentru el să nu-ţi spună nimic. Sigur a uitat că tu l-ai scris. Ha-ha-ha! E îngrozitor de uituc.

–Poate e doar adâncit în sine, am spus. Şi mie mi se întâmplă la fel. Şi, Dumnezeule mare, am numai treizeci şi cinci de ani! Îţi aminteşti când am venit aici cu Thure Erik? Am stat şi am băut aici toată ziua şi toată noaptea. Pe măsură ce orele se scurgeau, a început să-mi vorbească despre viaţa lui. Mi-a povestit despre copilărie, despre părinţi şi surori, despre generaţiile din familie. În primul rând, e un povestitor de primă mână, în al doilea rând, a spus câteva lucruri de-a dreptul senzaţionale. Oricum, deşi l-am ascultat foarte atent şi chiar mi-am spus că era ceva incredibil, până a doua zi uitasem totul. Rămăsese numai structura narativă. Ţineam minte că vorbise despre copilărie, despre tatăl lui şi despre familie. Şi că fusese senzaţional. Dar nu-mi puteam aminti *ce* anume cuprindea acel „senzaţional". Nici o iotă! Era o gaură neagră!

–Erai beat.

–N-are nici o legătură. Îmi aduc aminte că Tonje vorbea întotdeauna despre ceva îngrozitor care se întâmplase în viaţa ei cu mulţi ani în urmă, întotdeauna se întorcea la asta, dar nu voia să-mi spună ce anume era, nu ne cunoşteam suficient de bine, era *marele* secret al vieţii ei. Înţelegi? Au trecut doi ani până când, într-un final, mi-a spus. Fără nici un fel de ajutor din partea alcoolului. Şi am fost pe deplin prezent, i-am ascultat atent fiecare cuvânt şi apoi am discutat pe larg despre asta. Dar pe urmă, totul mi s-a şters din minte. Câteva luni mai târziu, nu mai rămăsese nici urmă. Nu-mi aduc aminte de nimic. Iar asta m-a pus într-o poziţie extrem de problematică, fiindcă era incredibil de dureros pentru ea, era o rană atât de sensibilă, încât m-ar fi părăsit dacă i-aş fi spus că îmi pare rău, dar n-am reţinut nimic. Prin urmare, după aceea a trebuit să pretind că ştiu toată povestea de fiecare dată când abordam subiectul. Şi uitarea asta e aplicabilă peste tot. Odată, de

exemplu, i-am propus lui Fredrik să public la Damm o carte cu proză scurtă norvegiană, iar în următorul e-mail el a menţionat asta, dar fără o referinţă directă, aşa că eu habar n-am avut despre ce vorbea. Uitasem complet. Există autori care mi-au povestit despre ce scriu cu mare pasiune şi intensitate, şi eu le-am răspuns, am discutat cu ei cu tot atâta vervă, poate o jumătate de oră sau o oră întreagă. Câteva zile mai târziu, zero barat. *Încă* nu ştiu despre ce-şi scrie mama teza de licenţă. De la un punct încolo, nu mai poţi întreba fără să jigneşti profund, evident, prin urmare, mă prefac. Stau dând din cap şi zâmbind, întrebându-mă despre ce naiba era vorba. Pentru mine aşa e în toate domeniile vieţii. Ai putea crede că nu-mi pasă suficient sau că nu sunt îndeajuns de prezent, dar nu-i adevărat, îmi pasă şi sunt prezent. Cu toate astea, puf! şi s-a dus. Yngve, dimpotrivă, îşi aminteşte totul. Totul! Linda, la fel. Şi tu, la fel. În plus, ca lucrurile să fie şi mai complicate, există şi lucruri care n-au fost spuse niciodată sau nu s-au întâmplat niciodată şi de care eu sunt sigur că s-au petrecut. Uite, din nou Thure Erik: îţi aminteşti când l-am întâlnit pe Henrik Hovland la Biskops-Arnö?

—Sigur că-mi amintesc.

—S-a dovedit că se născuse la o fermă foarte aproape de cea unde copilărise Thure Erik. Îi cunoştea bine familia şi a vorbit puţin despre tatăl lui Thure Erik. Atunci eu i-am spus că tatăl lui Thure Erik murise. A, da? a spus Henrik Hovland, nu auzise de asta. Dar nici nu mai ţinea legătura cu oamenii de acolo. A fost însă evident surprins. N-a avut nici o îndoială că era adevărat. De ce aş spune că tatăl lui Thure Erik era mort dacă n-ar fi fost? Pentru că, de fapt, nu era. Când l-am întâlnit după aceea pe Thure Erik, mi-a vorbit despre tatăl său la prezent, fără vreo ezitare sau angoasă. Era cât se poate de viu. Prin urmare, ce anume mă făcuse

să cred că murise? Într-atât încât să-i declar moartea un fapt real? Nu știu. Habar n-am. Dar asta m-a făcut nervos de fiecare dată când l-am întâlnit apoi pe Thure Erik, ce-ar fi fost dacă ar fi dat peste Hovland, Henrik i-ar fi prezentat condoleanțele lui, iar Thure i-ar fi aruncat o privire buimăcită, despre ce vorbea? Păi, tatăl tău, a murit atât de subit, nu-i așa? Tatăl meu, de unde naiba ai auzit asta? Păi, Knausgård mi-a spus. Trăiește? Asta vrei să spui? Dar Knausgård a spus că... Nici un om pe lumea asta n-ar crede că spusesem așa ceva din greșeală, că într-adevăr crezusem, pentru că de ce aș fi crezut, nimeni n-ar fi putut spune, pe vremea aia nu murise tatăl nici unui alt cunoscut de-al meu, așa că nu era vorba de vreo confuzie. Era pură fantezie, dar eu o luasem drept realitate. Mi s-a întâmplat asta de mai multe ori, dar nu pentru că aș fi mitoman, chiar cred în ce spun. Dumnezeu știe cât de des cred chestii care nu au nici un sens!

– Ce bine pentru tine că sunt monoman și vorbesc tot timpul despre aceleași lucruri! În felul ăsta, îți intră bine în cap și nu poți greși.

– Ești sigur? Când ai vorbit ultima dată cu tatăl tău?

– Ha-ha!

– E un defect. La fel ca vederea proastă. Chestia aia de departe e cumva un om? Sau un copăcel? Au, tocmai m-am lovit de ceva! O masă! Aha, e un restaurant! Trebuie să o ții pe lângă perete până la bar. Hopa! Ceva moale? Un om? Scuze! Mă *cunoști*? A, Knut Arild! Drace! Nu te-am recunoscut din prima... Iar gândul îngrozitor care se naște de aici este că toată lumea are astfel de defecte. Fiecare are propria gaură neagră interioară, privată și secretă, pe care face eforturi uriașe s-o ascundă. Gândul că lumea e plină de schilozi interiori care se ciocnesc unul de celălalt. Că, în spatele tuturor fețelor frumoase și mai puțin frumoase, dar cel puțin

normale şi neînfricoşătoare, cu care avem de-a face, oamenii sunt schilozi nu psihologic, sau spiritual, sau psihic, ci în privinţa stării de conştienţă, fizionomic. Au defecte de gândire, de conştiinciozitate, de memorie, de percepţie şi înţelegere.

– Dar exact aşa *este*! Ha-ha-ha! Aşa *este*! Uită-te în jurul tău, omule! Trezeşte-te! Cam câte deficienţe de înţelegere crezi tu că sunt aici, în local? De ce crezi că am creat forme pentru tot ce facem? Forme de conversaţie, de adresare, de învăţare, de servire, de mâncat, băut şi stat, chiar şi forme pentru sex. În orice domeniu vrei. De ce crezi că normalitatea este atât de căutată, dacă nu tocmai din acest motiv? E singurul loc unde putem fi siguri că ne întâlnim. Dar nici măcar acolo nu ne întâlnim. Arne Næss a povestit odată cum, când ştia că urma să întâlnească o persoană obişnuită, normală, făcea un efort suprem de a fi obişnuit şi normal, în timp ce persoana respectivă, la rândul ei, probabil se străduia la maximum ca să ajungă la nivelul lui Næss. Şi, totuşi, nu puteau să se întâlnească niciodată, după spusele lui, prăpastia care exista între ei nu putea fi depăşită. Formal, da, dar în mod real, nu.

– Dar nu tot Arne Næss a spus că ar fi putut sări cu paraşuta din avion oriunde pe planetă şi că ar fi fost întotdeauna întâmpinat cu ospitalitate? Că întotdeauna va primi o masă şi un pat pe undeva?

– Ba da. Am scris despre asta în teza mea.

– Probabil de acolo ştiu. Ce mică e lumea!

– A noastră, cel puţin, este, a spus Geir zâmbind. Dar cam are dreptate. Aşa consider şi eu. Există o doză minimă de umanitate universală pe care o întâlneşti pretutindeni. În Bagdad a fost exact aşa.

În spatele lui a apărut Gilda, venind înapoi, în pantofi cu tocuri mijlocii şi o rochie înflorată, de vară.

– Bună, Karl Ove! mi-a spus. Cum îţi merge?

– Bună, Gilda! Destul de bine. Ție?

– *Bine. Muncesc mult în ultima vreme. Cum stau lucrurile acasă? Ce fac Linda și fetița voastră? E groaznic cum a trecut timpul de când am vorbit ultima dată! Linda e OK? Se simte bine?*

– Da. Momentan, e ocupată cu studiile. Așa că eu am de lucru, o plimb pe Vanja cu căruciorul în timpul zilei.

– *Și cum e?*

Am ridicat din umeri.

– Bine.

– *Mă întrebam și eu, știi? Cum e să ai un copil. Mi se par puțin respingători. Și burta aia imensă, și laptele din sâni... mă cam deranjează, sincer să-ți spun. Dar Linda e fericită?*

– O, da!

– *Ei, vezi? Transmite-i salutări din partea mea. O s-o sun într-o zi. Spune-i, te rog!*

– Îi spun. Salutări lui Kettil!

Și-a luat la revedere fluturând din mână și s-a întors la locul ei.

– Tocmai și-a luat carnetul, i-am spus lui Geir. Ți-am povestit? Prima dată când a ieșit singură să conducă, avea un camion în față, și două benzi s-au unit într-una singură, dar ea a crezut că are timp să-l ocolească, a accelerat și a ieșit în depășire, numai ca să-și dea seama că nu putea. Mașina a intrat în balustradă, a căzut pe o parte și a alunecat așa câteva sute de metri. Dar ea n-a fost rănită.

– Femeia asta nu moare cu una, cu două, a spus Geir.

Chelnerița a venit și a debarasat masa. Am mai comandat două beri. O vreme am stat fără să ne spunem nimic. Mi-am aprins o țigară și, cu capătul, am adunat cenușa moale într-o grămăjoară, în scrumiera care lucea.

– Fac eu cinste astăzi, ca să știi, am spus.

– OK, a spus Geir.

Dacă nu spuneam dinainte că plătesc, plătea el, şi, când îi intra ceva în cap, era imposibil să-l mai clinteşti. Odată am fost în oraş toţi patru, eu, Geir, Christina şi Linda, la un restaurant thailandez din capătul Birger Jarlsgatan, Geir a spus că plăteşte el, eu am refuzat, ar trebui măcar să împărţim nota, nu, a spus, plătesc, şi cu asta basta. După ce chelnerul i-a luat cardul, am scos jumătate din sumă în bancnote şi am pus-o pe masă, în faţa lui. Nu s-a mişcat să ia banii, de fapt, părea că nici nu i-a observat. Ne-a venit cafeaua, am băut-o şi, când ne-am ridicat să plecăm, zece minute mai târziu, încă nu se atinsese de bani. Hei, ia banii, am spus, împărţim nota, haide! Nu, eu plătesc, a repetat. Sunt banii tăi, ia-i tu! Aşa că n-am avut de ales şi a trebuit să iau banii şi să mi-i îndes înapoi în portmoneu. Dacă n-aş fi făcut asta, i-ar fi lăsat acolo, ştiam. A zâmbit cu zâmbetul lui nesuferit de ştiam-eu-că-aşa-va-fi. Şi am regretat că nu plătisem. Nici un sacrificiu nu era prea mare pentru Geir când era vorba de imaginea lui. Dar, judecând după figura ei, care era incredibil de sensibilă şi îi trăda toate gândurile, Christinei părea să-i fie ruşine pentru el. Sau cel puţin situaţia i se părea jenantă. Niciodată n-am intrat în conflict deschis cu Geir. Lucru înţelept, probabil, pentru că avea ceva ce n-aş fi putut niciodată învinge. Dacă ne-am fi întrecut în priviri, aşa cum fac tinerii, mi-ar fi susţinut privirea o săptămână întreagă, la nevoie. Şi eu aş fi susţinut-o pe a lui, dar, mai devreme sau mai târziu, m-aş fi gândit că e inutil şi mi-aş fi coborât-o. El nu s-ar fi gândit niciodată la asta.

– Bun, am spus. Cum a fost ziua *ta*?

– Am scris despre situaţiile-limită. Concret, despre Stockholm în secolul al XVIII-lea. Cât de mare era rata mortalităţii, cât de scurtă, speranţa de viaţă şi ce făceau oamenii cu viaţa pe care o trăiau, în comparaţie cu noi. Apoi Cecilia a venit la mine în birou şi a vrut să stăm de

vorbă. Ne-am dus şi am luat prânzul împreună. Fusese în oraş ieri, cu partenerul ei şi cu un amic al lui. Ea flirtase cu amicul toată seara, mi-a spus, şi partenerul fusese bineînţeles furios când ajunseseră acasă.

– De cât timp sunt împreună?

– De şase ani.

– Se gândeşte să-l părăsească?

– Nu, în nici un caz. Dimpotrivă, vrea să aibă copii cu el.

– Şi, atunci, ce-i cu flirtul? am întrebat.

Geir s-a uitat la mine.

– Vrea şi capra, şi varza, evident.

– Şi tu ce i-ai spus? Doar a venit la tine să-ţi ceară un sfat, nu?

– I-am spus că trebuie să nege. Să nege totul. Nu flirtase, fusese doar prietenoasă. Să spună nu, nu, nu. Şi să nu mai fie atât de proastă data viitoare, să aştepte până când apare o ocazie şi să acţioneze calm şi calculat. N-o condamn pentru ce-a făcut. O condam pentru că a fost total lipsită de tact. L-a rănit. Nu era necesar.

– Sigur a ştiut că asta aveai să-i spui. Altfel n-ar fi venit la tine.

– De acord. Dacă ar fi venit la tine, pe de altă parte, ar fi fost sfătuită să recunoască totul, să se pună în genunchi şi să-şi ceară iertare şi de aici înainte să se limiteze la soţul ei de drept.

– Da, sau să-l părăsească.

– Cel mai rău e că vorbeşti serios.

– Sigur că vorbesc serios, am spus. Anul de după ce i-am fost infidel lui Tonje fără să-i spun a fost cel mai rău din viaţa mea. O noapte neagră ca smoala. Mă gândeam la asta tot timpul. Tresăream în scaun de fiecare dată când suna telefonul. Iar dacă se menţiona cuvântul „infidelitate" la televizor, mă înroşeam din cap până-n picioare. Ardeam. Când închiriam filme, le

evitam cu meticulozitate pe toate cele care aveau vreo legătură cu asta, pentru că știam că, mai devreme sau mai târziu, Tonje va observa cum mă răsuceam ca un vierme de fiecare dată când apărea tema respectivă. Și faptul că îi fusesem necredincios a distrus și tot restul vieții mele, nu puteam spune nimic cu sinceritate, totul era minciună și disimulare. A fost un coșmar.

– Acum, dacă era, i-ai fi spus?

– Da.

– Și întâmplarea din Gotland?

– N-a fost infidelitate.

– Dar te chinuie în continuare?

– Da, într-adevăr.

– Cecilia n-a fost infidelă. De ce ar trebui să-i povestească partenerului ei ce se gândea să facă?

– Nu-i vorba de asta. E vorba de intenție. Cât timp există intenția, trebuie să suporți consecințele.

– Și atunci intenția ta din Gotland?

– Eram beat. N-aș fi făcut așa ceva dac-aș fi fost treaz.

– Dar poate te-ai fi gândit la asta?

– Poate. Dar saltul e mare.

– Tony e catolic, după cum știi. Preotul lui i-a spus odată – și am reținut asta – că a păcătui înseamnă a te pune într-o situație în care păcatul devine posibil. A te îmbăta, când știi ce gânduri îți trec prin minte și ce presiune e înăuntrul tău, înseamnă a te pune într-o astfel de situație.

– Da. Dar am crezut că eram în deplină siguranță înainte de a începe să beau.

– Ha-ha-ha!

– E adevărat.

– Karl Ove, ce-ai făcut tu e o nimica toată. Un fleac. Și toată lumea înțelege asta. Toată lumea. Ce-ai făcut, de fapt? Ai bătut la o ușă?

– Timp de o jumătate de oră, da. În mijlocul nopții.

– Dar n-ai intrat?

– Nu. Ea mi-a deschis uşa şi mi-a dat o sticlă cu apă, apoi a închis-o la loc.

– Ha-ha-ha! Şi pentru asta tu ai stat, tremurând, alb la faţă, când te-am întâlnit. Arătai de parcă omorâseşi pe cineva.

– Aşa mă simţeam.

– Dar, de fapt, n-a fost nimic.

– Posibil. Dar nu mă pot ierta pentru asta. Şi aşa va fi până în ziua morţii mele. Am o listă lungă de situaţii când nu m-am comportat cum trebuie. Pentru că despre asta e vorba. La naiba, nu trebuie să înşeli! Şi ai zice că e un ideal uşor de atins. Pentru unii, este. Cunosc câţiva oameni, nu mulţi, câţiva, care întotdeauna fac ce e bine. Care sunt întotdeauna oameni de treabă şi cu bun-simţ. Nu vorbesc despre cei care nu comit nici o greşeală pentru că nu fac absolut nimic, pentru că vieţile pe care le trăiesc sunt atât de banale, încât nu e nimic de distrus, de fapt, căci există şi oameni de genul ăsta. Eu vorbesc despre cei care sunt corecţi în toată fiinţa lor şi care ştiu întotdeauna cum e mai bine în orice situaţie. Cei care nu-şi pun propriul interes mai presus de orice, dar nici nu se trădează pe sine. I-ai întâlnit şi tu. Oameni buni până în adâncul sufletului, nu-i aşa? Ei nici n-ar şti despre ce vorbim. Tocmai pentru că nu e un lucru la care să se gândească, în ei nu există ideea că ar trebui să fie buni, ei pur şi simplu *sunt* buni şi nu-şi dau seama. Le pasă de prieteni, sunt grijulii cu iubitele lor, sunt taţi de ispravă, dar nu în manieră feminină, fac întotdeauna treabă bună, îşi doresc ceea ce e bine şi fac ceea ce e bine. Oameni dintr-o bucată. Jon Olav, de exemplu, îl ştii, vărul meu?

– Da, l-am întâlnit.

– Întotdeauna a fost un idealist, dar nu ca să obţină ceva pentru sine. A fost mereu gata să-i ajute pe toţi cei

care au avut nevoie de el. Şi nu e nici pe departe corupt. La fel şi Hans. Integritatea lui... da, ăsta e cuvântul pe care-l căutam. Integritate. Dacă eşti integru, faci ceea ce e corect. Eu sunt atât de puţin integru, întotdeauna apare ceva... da, nu ceva maladiv, nu tocmai, ci ceva josnic, linguşitor, târâtor emană din mine. Dacă ajung într-o situaţie unde e nevoie de precauţie, unde toată lumea înţelege că e nevoie de precauţie, eu pot să intru cu picioarele, nu, şi de ce? Pentru că mă gândesc numai la mine, mă văd numai pe mine, mă revărs din mine însumi. Pot fi bun cu alţii, dar atunci trebuie să mă gândesc la asta în avans. N-o am în sânge. Nu se regăseşte în natura mea.

– Şi unde, de exemplu, mă plasezi pe mine în sistemul tău?

– Pe tine?

– Da.

– Ah, tu eşti un cinic! Eşti mândru şi ambiţios, poate cel mai mândru om pe care îl cunosc. N-ai face niciodată ceva în mod clar degradant, mai degrabă ai face foamea pe stradă. Eşti loial prietenilor tăi. Am o încredere oarbă în tine. Totodată, îţi vezi interesul şi poţi fi nemilos cu alţii dacă, dintr-un motiv sau altul, ai ceva cu ei, sau dacă au făcut ceva împotriva ta, sau dacă, prin asta, poţi căpăta ceva mai important. Nu-i aşa?

– Ba da. Dar am întotdeauna consideraţie faţă de cei la care ţin. Serios! A spune că sunt lipsit de scrupule e, poate, mai potrivit. E, de fapt, o distincţie importantă.

– Lipsit de scrupule, da. Dar să luăm un exemplu. Ai locuit împreună cu cei care s-au oferit drept scuturi umane în Irak, ai parcurs cu ei tot drumul din Turcia, ai împărţit totul cu ei la Bagdad. Unii ţi-au devenit prieteni. Erau acolo datorită convingerii lor, pe care tu nu o împărtăşeai, de fapt, dar ei nu ştiau asta.

– Bănuiau ceva, a spus Geir, zâmbind.

–Şi, când sosesc puşcaşii marini americani, tu pur şi simplu îţi saluţi prietenii şi treci de partea inamicului, fără să priveşti înapoi. I-ai înşelat, asta nu se poate înţelege altfel. Dar nu te-ai înşelat pe tine însuţi. Cam pe aici te plasez. Într-un loc independent şi liber, dar preţul pentru a ajunge la el e mare. Oamenii zac risipiţi ca nişte conuri de brad în jurul tău. Pentru mine, aşa ceva e imposibil, simt presiunea socială din toate părţile din clipa în care mă ridic de la birou şi, când ajung în stradă, sunt legat deja de mâini şi de picioare. Aproape că nu mă pot mişca. Ha-ha-ha! Dar e adevărat. În străfunduri – şi nu cred că ai înţeles asta – nu e sfinţenie sau moralitate, ci laşitate. Laşitate şi nimic altceva. Nu crezi că mi-ar plăcea să rup legăturile cu lumea şi să fac ce vreau eu, nu ce vor ei?

–Ba da, cred.

–Crezi că am să fac asta?

–Nu.

–Tu eşti liber, eu nu sunt. E foarte simplu.

–Nu, nu e, nici pe departe, a spus Geir. Poate că eşti prizonier al presiunii sociale – ceea ce sună ciudat, până la urmă, căci niciodată nu întâlneşti pe nimeni. Ha-ha-ha! Dar înţeleg ce vrei să spui, şi ai dreptate, încerci să ţii cont de toată lumea în acelaşi timp. Am văzut cu ochii mei cum alergi de colo-colo când venim la tine să luăm masa. Totuşi, există multe feluri de a fi captiv, multe feluri de a nu fi liber. Trebuie doar să-ţi aminteşti că ai obţinut tot ce ţi-ai dorit să obţii. Te-ai răzbunat pe toţi cei cărora le-ai purtat pică. Ai o poziţie. Oamenii stau şi aşteaptă după tine şi munca ta şi flutură frunze de palmier de îndată ce-ţi faci apariţia. Poţi scrie un articol despre orice te interesează şi va fi publicat în ziarul ales de tine, doar câteva zile mai târziu. Oamenii te sună şi te invită şi aici, şi dincolo, pretutindeni. Ziarele îţi solicită părerea în tot soiul de chestiuni. Cărţile tale

vor fi publicate în Germania și Anglia. Înțelegi libertatea pe care ți-o dă asta? Înțelegi ce anume s-a deschis în viața ta? Vorbești despre dorința de a-ți da drumul și de a cădea. Dacă eu îmi dau drumul, rămân în același loc. Pentru că sunt chiar la fund. Nimeni nu e interesat de ce scriu. Nimeni nu e interesat de ce gândesc. Nimeni nu mă invită nicăieri. Trebuie să-mi fac intrarea cu forța, nu-i așa? De fiecare dată când pășesc într-o cameră plină de oameni, trebuie să mă scot singur în evidență. Nu exist de dinainte, ca tine, nu am nici un nume, trebuie să creez totul de la capăt, de fiecare dată. Stau în fundul unei gropi, în pământ, și strig printr-un megafon. Nu contează ce spun, nimeni nu mă ascultă. Și tu știi că orice transmit în exterior conține o critică a ce se găsește în interior. Și atunci devin, prin definiție, îndărătnic. Tipul plângăreț și acru. Și toate astea în timp ce anii trec. În curând împlinesc patruzeci de ani și n-am obținut *nimic* din ce-mi doresc. Tu spui că sunt extraordinar și unic, și poate că așa e, dar la ce-mi ajută? Tu obții întotdeauna tot ce vrei și atunci te poți abține de la ce ai obținut, îl poți abandona, poți să nu-l folosești. Dar eu nu pot. *Trebuie* să reușesc. Am petrecut douăzeci de ani din viață încercând. Cartea la care lucrez acum necesită încă trei ani, cel puțin. Deja observ cum lumea din jurul meu își pierde credința și, din cauza asta, și interesul. Mă transform tot mai mult într-un nebun care refuză să renunțe la proiectul lui smintit. Tot ce spun e măsurat cu etalonul ăsta. Când spuneam ceva, după ce-mi scrisesem teza de doctorat, era măsurat în funcție de ea, dar asta se petrecea pe vremea când eram viu din punct de vedere academic și intelectual, acum sunt mort. Și, cu cât trece mai mult timp, cu atât următoarea mea carte trebuie să fie mai bună. Nu va fi suficient să fie bunicică, OK sau foarte bună, pentru că i-am dedicat deja foarte mult timp și

pentru că vârsta mea e, relativ vorbind, atât de avansată, încât cartea trebuie să fie remarcabilă. Din perspectiva asta, nu sunt liber. Şi, ca să fac legătura cu ce spuneam înainte – idealul victorian, care nu a fost un ideal, ci o realitate, adică o viaţă dublă. E aici şi o amărăciune, pentru că o astfel de viaţă nu poate fi niciodată întreagă. Şi sigur că la asta visează toată lumea, marea dragoste, să te îndrăgosteşti de o singură persoană, când orice cinism şi orice calcul dispar, când totul e întreg. Ştii despre ce vorbesc. Romantismul. Viaţa dublă este o soluţie adecvată a unei probleme, dar nu este neproblematică, dacă asta ţi-ai închipuit că vreau să spun. E practică, provizorie, pragmatică, cu alte cuvinte, o parte a vieţii. Dar nu e întreagă şi nu e ideală. Cea mai importantă diferenţă dintre noi nu e faptul că eu sunt liber şi tu, nu. Fiindcă nu cred că ăsta e cazul. Cea mai importantă diferenţă este că eu ştiu ce-nseamnă bucuria de a trăi, iar tu, nu.

– Nu ştiu de ce ţi se pare că trăiesc în această nebucurie.

– Tocmai! „Nebucurie", numai tu foloseşti cuvântul ăsta. Spune totul despre tine.

– „Nebucurie" e un cuvânt foarte bun. De fapt, l-am văzut în vechea saga norvegiană *Heimskringla*. Iar traducerea lui Storm are o sută de ani vechime. Dar poate e timpul să schimbăm subiectul conversaţiei.

– Dacă ai fi spus asta acum doi ani, aş fi înţeles.

– OK. Pot foarte bine să continui. După ceea ce s-a întâmplat cu Tonje, m-am dus pe o insulă şi am stat acolo două luni. Mai fusesem înainte, a fost de ajuns să dau un telefon, şi totul s-a aranjat. O casă, o insuliţă în largul mării, trei alţi oameni în apropiere. Era sfârşit de iarnă, aşa că totul părea îngheţat şi imobil. M-am plimbat peste tot, reflectând. Şi m-am gândit că trebuia să fac totul ca să devin un om bun. Că tot ce făceam trebuia să aibă acest scop. Dar nu în modul acela reptilian, evaziv, care îmi caracterizase comportamentul până

atunci, știi, când eram copleșit de rușine la orice fleac. Lipsa aia de demnitate. Nu, noua mea imagine de sine includea și curajul, și coloana vertebrală. Să privesc oamenii în ochi, să-mi apăr principiile. Devenisem tot mai gârbovit, voiam să ocup tot mai puțin spațiu, iar pe insulă am început să mă îndrept de spate, la propriu. Nu glumesc. Între timp, am citit jurnalele lui Hauge. Toate cele trei mii de pagini. A fost o imensă consolare.

–A pățit-o și mai rău decât tine?

–Cu siguranță. Dar nu asta era ideea. S-a luptat *neîncetat* pentru același lucru, pentru omul ideal care își dorea să fie, în comparație cu cel care era. Voința lui de a lupta a fost incredibil de puternică. Și asta la un om care n-a făcut nimic, de fapt, n-a trăit nimic, doar a citit, a scris și și-a purtat lupta interioară la o amărâtă de fermă, într-un amărât de fiord și o amărâtă de țară la capătul lumii.

–Nu-i de mirare că o lua razna din când în când.

–Îmi dă impresia că era și un soi de ușurare. Ceda, și, într-o anumită măsură, viteza cu care ajungea pe marginea prăpastiei era motivată de fericire. Scăpa din propria menghină și se relaxa, s-ar fi zis.

–Întrebarea e dacă a fost vorba de Dumnezeu, a spus Geir. De sentimentul de a fi observat, de a fi împins în genunchi de ceva care te vede. Noi îi dăm pur și simplu altă denumire. Supraeu, sau rușine, sau oricum vrei să-i spui. Din cauza asta, pentru unii, Dumnezeu a fost o realitate mai puternică decât pentru alții.

–Așadar, tendința de a te lăsa pradă unor sentimente josnice și de a te lăfăi în plăcere și viciu ar reprezenta diavolul?

–Exact.

–Pe mine nu m-a atras niciodată. În afară de momentele când beau. Atunci arunc totul peste bord. Ceea ce-mi doresc să fac este să călătoresc, să văd, să citesc și să scriu. Să fiu liber. Complet liber. Și, pe insulă, am

avut ocazia să fiu liber, deoarece adevărul era că o terminasem cu Tonje. Aș fi putut să mă duc oriunde – Tokio, Buenos Aires, München. Dar eu m-am dus acolo, unde nu era țipenie de om. Nu mă înțelegeam pe mine însumi, nu-mi dădeam seama cine eram, așa că lucrurile la care am apelat, toate ideile astea despre ce înseamnă să fii un om bun, au fost pur și simplu tot ce aveam. Nu m-am uitat la televizor, n-am citit ziare și n-am mâncat decât supă și pâine prăjită. Cădeam în exces cu chiftele de pește și conopidă. Și portocale. Am început să fac abdomene și flotări. Îți poți închipui? Cât de disperat trebuie să fii ca să te apuci de abdomene și flotări pentru a-ți rezolva problemele?

– E vorba exclusiv de puritate, de nimic altceva. De la un cap la altul. Ascetism. Să nu te lași corupt de televizor sau de ziare, să mănânci cât mai puțin. Ai băut cafea?

– Da, cafea am băut. Dar ce ai spus despre puritate e adevărat. E ceva aproape fascist în toate astea.

– Hauge a scris că Hitler a fost un om măreț.

– Era destul de tânăr pe atunci. Dar partea cea mai rea e că îl înțeleg foarte bine: nevoia de a te lepăda de toată banalitatea și îngustimea de minte care zac și putrezesc în tine, de toate mărunțișurile care te pot face furios sau nefericit, faptul că asta poate da naștere dorinței de ceva pur și măreț, în care poți să te dizolvi și să dispari. Să te descotorosești de toate mizeriile, nu-i așa? Un singur popor, un singur sânge, un singur pământ. Este exact ceea ce a fost discreditat o dată pentru totdeauna. Dar ce a stat la baza lui nu mi-e greu să înțeleg. Și, la cât sunt de influențabil în fața presiunilor sociale, la cât sunt de condus de părerile altora despre mine, Dumnezeu știe ce-aș fi făcut dacă aș fi trăit în anii '40!

– Ha-ha-ha! Liniștește-te! Tu nu faci ce face toată lumea, probabil nici atunci n-ai fi făcut.

– Dar când m-am mutat la Stockholm şi m-am îndrăgostit de Linda, totul s-a schimbat. Părea că mă ridicasem deasupra mărunţişurilor, nimic nu mai conta, totul era bine şi orice problemă dispăruse. Nu ştiu cum să-ţi explic... De parcă forţa mea interioară era atât de mare, încât strivea orice se găsea în afara ei. Eram invulnerabil, înţelegi? Plin de lumină. Totul era lumină! Puteam chiar să-l citesc pe Hölderlin! A fost o perioadă absolut incredibilă. Niciodată n-am fost mai fericit. Explodam de fericire.

– Îmi amintesc. Locuiai sus pe Bastugatan şi radiai. Erai aproape incandescent. Ascultai Manu Chao fără oprire, şi de-abia se putea vorbi cu tine. Debordai de fericire. Stăteai în pat ca o afurisită de floare de lotus şi zâmbeai.

– Ideea e că totul depinde de perspectivă. Dintr-un anumit punct de vedere, totul poate să-ţi furnizeze plăcere. Din altul, e numai durere şi suferinţă. Crezi că-mi păsa de toate mizeriile alea de la televizor şi din presă în timp ce stăteam în pat? Crezi că-mi era ruşine de ceva? Aveam o toleranţă fără margini. La naiba, nu puteam pierde! Asta ţi-am spus în toamna următoare, când tu erai groaznic de deprimat şi parcă pierdut. Că totul ţine de perspectivă. Nimic din lumea ta nu se schimbase şi nici nu devenise o problemă urgentă, doar modul în care priveai tu totul se schimbase. Dar fireşte că nu m-ai ascultat şi ai plecat în Irak.

– Ultimul lucru pe care cineva care se zbate în întuneric vrea să-l audă e, bineînţeles, vorbăria unui fraier radios. Dar eram fericit când m-am întors. Ieşisem la lumină.

– Da. Şi acum iar s-au inversat rolurile. Acum eu stau aici şi mă plâng de mizeria existenţei.

– Cred că e logica firească, a spus. Ai început iar să faci flotări?

– Da.

A zâmbit. Am zâmbit şi eu.
–Ce naiba să fac? am spus.

Am plecat de la Pelikan o oră mai târziu şi am luat amândoi acelaşi metrou până la Slussen, unde Geir a coborât şi a trecut pe linia roşie. Mi-a pus mâna pe umăr şi mi-a spus să am grijă de mine şi să le salut pe Linda şi Vanja. După plecarea lui, m-am afundat în scaun, dorindu-mi să pot rămâne acolo ore în şir, să merg îndelung prin noapte, nu să trebuiască să mă ridic şi să cobor la Hötorget, la numai trei staţii mai încolo.

Trenul era aproape gol. Un tânăr cu un toc de chitară în spate se ţinea de bara de lângă uşă, slab ca o scobitoare şi cu părul negru şi ondulat ieşindu-i de sub căciulă. Două fete de vreo şaisprezece ani îşi arătau una alteia mesaje pe telefon pe bancheta din capăt. Pe scaunul de pe laura opusă stătea un bărbat mai în vârstă, cu palton negru, fular ruginiu şi o căciulă gri, ca de lână, aproape pătrăţoasă, cum se purta în anii '70. Cu faţa la el era o femeie mică şi îndesată, cu trăsături sud-americane, într-o haină subţire de fâş, blugi albastru-închis ieftini şi cizme din piele de căprioară, cu o margine de lână sintetică în partea de sus.

Uitasem complet povestea cu telefonul, până când Geir mi-a amintit de ea chiar înainte să plecăm. Mi-a întins telefonul lui şi mi-a spus că ar trebui să mă sun, am sunat, dar nu mi-a răspuns nimeni. Am căzut de acord ca el să scrie un mesaj rugând pe cel care-l găsise să mă sune pe numărul de fix. Urma să-l trimită o jumătate de oră mai târziu, când eu ar fi trebuit să ajung acasă.

Poate femeia îşi închipuia că era o metodă de agăţat? Că intenţionat îmi pusesem telefonul în geanta ei, ca s-o pot suna?

La staţia T-Centralen, o mulţime de oameni aştepta trenul. Majoritatea tineri, câteva găşti gălăgioase, o seamă

de singuratici cu căşti mici în urechi, alţii cu genţi sport între picioare.

Cu siguranţă, toţi dormeau acasă.

Gândul mi-a venit din senin şi m-a pişcat.

Asta era viaţa mea. Aşa arăta viaţa mea.

Trebuia să mă adun. Să ridic fruntea.

Un tren a trecut pe linia paralelă, preţ de câteva secunde am privit direct în vagonul ce semăna a acvariu, cu oamenii absorbiţi în ei înşişi, după care ei au fost propulsaţi mai departe pe ruta lor, în timp ce noi am fost azvârliţi într-un tunel unde nu era nimic de văzut în afară de reflecţia vagonului şi de faţa mea goală. M-am ridicat şi m-am îndreptat către uşă în timp ce trenul încetinea. Am traversat peronul şi am luat liftul până sus pe Tunnelgatan. Femeia grasă şi blondă de vreo treizeci de ani care multă vreme îmi fusese necunoscută, până când Linda o salutase odată, spunându-mi că fuseseră împreună la Biskops-Arnö, stătea la ghişeul de bilete. Când privirile ni s-au întâlnit, ea şi-a coborât ochii. Nu mă deranjează, m-am gândit, împingând turnichetul cu coapsa şi parcurgând dintr-un salt ultimele trepte.

Traseul meu spre casă era probabil acelaşi pe care îl urmase asasinul prim-ministrului Palme, la asta mă gândeam de fiecare dată când urcam numeroasele scări până sus pe Malmskillnadsgatan. Îmi aminteam fiecare detaliu din ziua când fusese anunţată crima. Ce anume făcusem, la ce mă gândisem. Era o zi de sâmbătă. Mama fusese bolnavă, iar eu luasem autobuzul către oraş împreună cu Jan Vidar. Amândoi aveam şaptesprezece ani. Dacă Palmer n-ar fi fost ucis, ziua ar fi dispărut la fel ca toate celelalte. Toate orele şi minutele, toate conversaţiile, gândurile, evenimentele. Dispărute într-o mare de uitare, la un loc cu toate celelalte. Şi apoi puţinul rămas ar fi trebuit să reprezinte întregul. Ce ironie că rezistase exact pentru că se deosebea de restul!

În localul pe a cărui firmă scria KGB câțiva tipi cu părul lung stăteau lângă geam și beau. Altfel, era gol. Dar poate că în seara asta toată acțiunea se desfășura la subsol.

Două taxiuri negre, lucioase au trecut în viteză, îndreptându-se spre centru. Fulgii de zăpadă care s-au ridicat în aer au aterizat, câteva secunde mai târziu, pe fața mea, care ajunsese acum la nivelul asfaltului. Am urcat ultimele trepte, am traversat strada, am parcurs aproape în fugă ultima bucată până la poarta blocului și am intrat. Din fericire, nu era nimeni în hol sau pe scări. În apartament, liniște totală.

M-am dezbrăcat, am trecut în tăcere prin sufragerie și am deschis ușa dormitorului. Linda a deschis ochii și m-a privit prin semiîntuneric. Și-a întins mâinile către mine.

– Te-ai simțit bine?

– Da, am spus și m-am aplecat s-o sărut. La voi totul e în regulă?

– Îhm. Ți-am dus dorul. Te culci acum?

– Doar să mănânc ceva mai întâi. Apoi vin, bine?

– Bine.

În pătuț, Vanja dormea cu fundul în aer și cu fața adâncită în pernă, după cum îi era obiceiul. Am zâmbit când am trecut pe lângă ea. Am băut un pahar cu apă la bucătărie, am aruncat o privire în frigider, apoi am scos niște margarină și un pachet de șuncă. Am luat pâinea din dulapul alăturat. Când mă pregăteam să închid ușa, am aruncat o privire spre sticlele de pe raftul de sus. Nu întâmplător, fiindcă sticlele nu stăteau ca de obicei. Cea pe jumătate plină cu *akevitt*, de la Crăciun, făcuse schimb de locuri cu cea de calvados. Sticla de *grappa* care fusese în spate era acum pusă într-o parte, aproape de ginul olandez. Dacă ar fi fost numai asta, nu mi-aș mai fi bătut capul, gândindu-mă că făcusem curat acolo sâmbătă și le mișcasem fără

să-mi dau seama, dar acum păreau şi să conţină mai puţin lichid. Acelaşi gând îmi trecuse prin minte cu doar o săptămână înainte, dar atunci îl alungasem, crezând că în zilele când avuseserăm oaspeţi băuserăm mai mult decât îmi aminteam eu. Acum, pe lângă asta, erau şi mutate din loc.

Am stat câteva clipe învârtind sticlele în mână, în timp ce reflectam la ce s-ar fi putut întâmpla. Sticla de *grappa* fusese aproape plină, nu-i aşa? Turnasem trei păhărele din ea după o cină, cu câteva săptămâni în urmă. Acum, alcoolul coborâse până la nivelul etichetei. Iar în sticla de *akevitt* nu cumva fusese ceva mai bine de un deget pe fund? Şi în mod sigur coniac rămăsese puţin mai mult.

Erau sticle aduse de mine din călătorii sau primite cadou. Nu beam niciodată din ele, numai când aveam oaspeţi.

Să fi fost Linda?

Oare bea când era singură acasă?

Pe furiş?

Nu, nici vorbă! Linda nu mai pusese picătură de alcool în gură de când rămăsese însărcinată. Şi, câtă vreme alăpta, nici nu voia s-audă de băutură.

Minţea oare?

Linda?

Nu, ce naiba! Doar nu puteam fi atât de orb!

Am pus sticlele la loc, exact aşa cum stătuseră, şi mi-am propus să le ţin minte. Am încercat să memorez şi cam ce cantitate mai era în fiecare. Apoi am închis bufetul şi m-am aşezat să mănânc.

Probabil că memoria îmi juca feste. Probabil că în ultimele săptămâni se băuse mai mult decât ţineam eu minte. Doar nu puteam spune că ştiusem exact cât rămăsese în fiecare. Apoi sticlele fuseseră probabil deplasate de la locul lor atunci când făcusem curăţenie în

dulap, sâmbătă. Faptul că nu-mi aminteam să le fi mișcat era absolut firesc. Nu scria Tolstoi despre asta în jurnalele sale, potrivit lui Șklovski? Că, din senin, nu-și mai amintea dacă șterse praful în sufragerie sau nu? Iar, dacă o făcuse, ce valoare avusese experiența respectivă și cât timp îi luase?

Ah, formalismule rus, unde ai fost în viața mea?

M-am ridicat și tocmai mă pregăteam să strâng masa, când a sunat telefonul în sufragerie. Teama mi-a străpuns pieptul ca o gheară. Dar apoi mi-am amintit de mesajul pe care Geir trebuia să-l fi trimis pe telefonul meu mobil. N-aveam motiv de îngrijorare.

M-am grăbit să răspund.

– Bună seara, Karl Ove la telefon.

Timp de câteva secunde, la celălalt capăt al telefonului a fost liniște deplină. Apoi, o voce a spus:

– Tu ți-ai pierdut telefonul mobil?

Era vocea unui bărbat. Vorbea o suedeză stricată, și, deși nu era agresiv, tonul nu era nici tocmai prietenos.

– Da, eu. L-ai găsit?

– Era în geanta logodnicei mele când a ajuns acasă. Acum poți, te rog, să-mi explici cum a aterizat acolo?

Ușa din fața mea s-a deschis. Linda a ieșit și m-a privit neliniștită. Am ridicat mâna cu un gest defensiv și i-am zâmbit.

– Stăteam cu telefonul în mână în stația de metrou Rådmannsgatan, când cineva m-a izbit din spate, și mobilul mi-a zburat din mână. M-am întors către persoana care mă împinsese și n-am văzut unde aterizase telefonul. Dar nu l-am auzit lovindu-se de podea. Apoi am văzut o femeie cu o geantă deschisă pe mână și mi-am dat seama că trebuia să fie acolo.

– Și de ce nu i-ai spus nimic? De ce ai vrut să ia legătura cu tine?

– Trenul tocmai sosise în staţie. Şi eram în întârziere. În plus, n-am fost chiar sigur că acolo căzuse. Nu puteam pur şi simplu să mă duc la o femeie necunoscută şi s-o întreb dacă mă pot uita la ea în geantă.

– Eşti din Norvegia?

– Da.

– În regulă. Te cred. Am să-ţi înapoiez telefonul. Unde locuieşti?

– În centru. Pe Regeringsgatan.

– Ştii unde e Banérgatan?

– Nu.

– În Östermalm, la o stradă mai sus de Strandgatan, chiar lângă Karlaplan. Este un magazin alimentar ICA acolo. Vino mâine la douăsprezece! Te aştept afară. Dacă nu sunt, găseşti telefonul la casă. Întreabă personalul. În regulă?

– Perfect. Mulţumesc.

– Nu mai fi atât de stângaci data viitoare!

Apoi a închis. Linda, care se aşezase pe canapea cu o pătură de lână în braţe, m-a privit întrebătoare.

– Despre ce era vorba? Cine sună atât de târziu?

A râs când i-am povestit ce se întâmplase. Nu atât de păţania propriu-zisă, cât de suspiciunea pe care o provocasem. Dacă voiai să cunoşti o femeie căreia nu-i ştiai numărul de telefon, ce mod mai bun decât să-ţi laşi mobilul la ea în geantă şi apoi s-o suni?

– Am pus-o pe Vanja pe lista de aşteptare de la grădiniţă, a spus. I-am sunat astăzi.

– Serios? Ce bine!

– Nu sunt deloc convinsă, trebuie să recunosc. E atât de mică! Dar poate o lăsăm, pentru început, doar o jumătate de zi.

– Desigur.

– Micuţa Vanja!

M-am uitat la ea. Faţa îi părea obosită de somnul din care tocmai se trezise. Ochi înguşti, trăsături moi. Oare chiar ar fi putut să bea pe ascuns? Copleşită cum era de sentimentele faţă de Vanja şi atât de serioasă în rolul ei de mamă?

Nu, firește că nu. Cum putuse să-mi treacă prin cap așa ceva?

–Se întâmplă ceva misterios în dulapul din bucătărie, am spus. De fiecare dată când mă uit la sticlele de acolo, conținutul lor pare să scadă. Tu ai observat?

A zâmbit.

–Nu. Dar probabil că bem mai mult decât ne dăm seama.

–Așa se pare.

Mi-am sprijinit fruntea de a ei. Ochii Lindei, care priveau drept într-ai mei, mă umpleau de tot. În clipa aceasta scurtă erau tot ce vedeam, viaţa Lindei strălucea în ei așa cum o trăia ea pe dinăuntru.

–Mi-e dor de tine, a spus.

–Sunt aici. Ce este, mă vrei pe de-a-ntregul?

–Da, pe de-a-ntregul, a spus, mi-a luat mâinile şi m-a tras în jos pe canapea.

A doua zi dimineaţă, m-am trezit la patru şi jumătate, ca de obicei, până la şapte am lucrat la corectura volumului de nuvele traduse şi apoi am luat micul dejun cu Linda şi Vanja, fără un cuvânt. La opt a venit Ingrid s-o ia pe Vanja. Linda a plecat la şcoală, iar eu am stat şi am citit presa electronică vreo jumătate de oră, după care am început să răspund la e-mailurile care se adunaseră. Apoi am făcut duş, m-am îmbrăcat şi am ieşit. Cerul era albastru, soarele jos strălucea deasupra oraşului, şi, deşi aerul era încă rece, lumina dădea o senzaţie de primăvară, chiar şi pe strada umbroasă pe care o luasem în drum spre Stureplan. Cu siguranţă nu eram

singurul care simţea asta; dacă, în ziua precedentă, oamenii merseseră cu ochii plecaţi şi umerii aduşi, acum umblau cu capetele ridicate, iar în privirile aruncate împrejur se vedeau curiozitate şi bucurie. Era oare oraşul acesta deschis şi vesel acelaşi cu oraşul închis şi deprimat prin care umblaserăm ieri? În timp ce lumina ce răzbătuse cu greu prin nori păruse să unifice atunci toate culorile şi suprafeţele şi să micşoreze diferenţele dintre ele prin cenuşiul şi fragilitatea ei, lumina aceasta clară, directă le scotea în evidenţă. În jurul meu, oraşul exploda de culori. Nu culorile calde, biologice ale verii, ci culorile minerale ale iernii, reci şi sintetice. Cărămizi roşii, cărămizi galbene, capote verde-închis ale maşinilor, indicatoare albastre, o haină oranj, un fular violet, asfalt gri-închis, suprafeţe de metal verde-albăstrui şi de crom strălucitor. Ferestre scăpărând în lumină, ziduri sclipitoare şi burlane lucioase pe o latură a clădirii; geamuri negre, ziduri întunecate şi burlane discrete, aproape invizibile, pe cealaltă. Pe Birger Jarlsgatan, zăpada era adunată în grămezi de-a lungul bordurii, câteodată scânteietoare, câteodată gri şi mată, în funcţie de cum cădea lumina soarelui. Am luat-o înspre Stureplan şi m-am oprit la librăria Hedengrens, unde un tânăr descuia uşa când am ajuns. Am coborât la subsol, m-am plimbat printre rafturi şi am adunat un teanc de cărţi pe care m-am aşezat să-l frunzăresc. Am cumpărat o biografie a lui Ezra Pound pentru că eram interesat de teoria lui despre bani, care speram să fie pomenită în carte, un volum despre ştiinţa chineză între 1550 şi 1900, un altul despre istoria economică a lumii, scrisă de un anume Rondo Cameron, şi o carte despre băştinaşii americani, care descria toate triburile existente înainte de venirea europenilor, o lucrare minunată de şase sute de pagini. În plus, am găsit un volum despre Rousseau scris de Starobinski şi o carte despre Gerhard

Richter, *Doubt and Belief in Painting*, pe care le-am cumpărat. Nu știam nimic despre Pound, economie, știință, China sau Rousseau, nu știam nici dacă mă interesau, dar curând trebuia să încep un roman și aveam nevoie să pornesc de undeva. La indieni mă gândeam de mult. Cu câteva luni în urmă, văzusem o imagine cu niște indieni într-o canoe, traversau o apă, la proră stătea un bărbat îmbrăcat ca o pasăre, cu aripile întinse. Imaginea penetrase toate straturile de idei pe care le aveam despre indieni, tot ce citisem în cărți și benzi desenate și văzusem în filme, ajungând până la realitate: oamenii aceștia existaseră cu adevărat. Își duseseră cu adevărat viețile lor cu stâlpi totemici, cu sulițe, arcuri și săgeți, singuri pe un continent enorm, nebănuind că alte vieți, diferite de ale lor, nu numai că erau posibile, dar chiar existau. Era un gând extraordinar. Romantismul evocat de imaginea aceea, cu sălbăticia sa, omul-pasăre și natura neatinsă, țâșneau din realitate, și nu invers, cum se întâmpla în celelalte cazuri. Fusese cutremurător. Nu pot să descriu altcumva experiența aceea. Fusesem zguduit. Și știusem că trebuia să scriu despre asta. Nu despre imaginea în sine, ci despre conținutul ei. Apoi apăruseră toate contraargumentele. Sigur că indienii existaseră, dar acum nu mai existau, ei și întreaga lor cultură fuseseră de mult anihilați. Și atunci de ce să mai scriu despre asta? Nu mai exista și n-avea să mai existe vreodată. Dacă aș crea o lume nouă cu elemente din lumea lor, ea ar fi doar literatură, doar ceva imaginat și, de fapt, lipsit de valoare. Puteam totuși obiecta că Dante, de exemplu, scrisese numai ficțiune, Cervantes, numai ficțiune și Melville, numai ficțiune. Era irefutabil că a fi om n-ar mai fi însemnat același lucru fără operele lor. Așadar, de ce să nu scriem doar ficțiune? Adevărul nu se afla, bineînțeles, într-o relație univocă cu realitatea.

Argumente bune, dar care nu-mi erau de nici un folos, căci numai gândul ficţiunii, simpla idee a unui personaj inventat dintr-o intrigă inventată îmi făcea greaţă, reacţionam fizic la ea. Habar n-aveam de ce, dar aşa era. Prin urmare, indienii trebuiau să mai aştepte. Eram conştient că poate n-aveam să simt aşa mereu.

După ce am plătit cărţile, am coborât în Plattan, la magazinele de muzică şi film, de unde am cumpărat trei DVD-uri şi cinci CD-uri, apoi am urcat la Librăria Academiei, unde am găsit o teză despre Swedenborg publicată de editura Atlantis, pe care am cumpărat-o împreună cu nişte reviste. Abia dacă aveam să citesc câte ceva din toate astea, lucru care însă nu m-a împiedicat să mă simt bine. Am ajuns acasă, mi-am scos cumpărăturile din plase, am mâncat nişte sendvişuri stând în picioare lângă blatul din bucătărie, apoi am ieşit din nou, de data asta traversând Östermalm până la magazinul alimentar de pe Banérgatan, unde am ajuns la douăsprezece fix.

Nu era nimeni acolo. Mi-am aprins o ţigară şi m-am pus pe aşteptat. Cercetam privirile trecătorilor, dar nici unul nu se oprea, nici unul nu venea spre mine. După un sfert de oră am intrat în magazin şi am întrebat-o pe casieră dacă nu lăsase cineva un telefon mobil în cursul zilei. Ba da, era aici. Puteam să-l descriu?

I-am spus cum arăta, iar ea l-a scos dintr-un sertar de lângă casa de marcat şi mi l-a întins.

– Mulţumesc, am spus. Cine l-a lăsat aici, aveţi idee?

– Da. Adică, nu-i ştiu numele. Dar e un tip tânăr, lucrează la ambasada Israelului, uitaţi acolo.

– La ambasada *Israelului*?

– Da.

– A, bun. Mulţumesc încă o dată. La revedere!

– La revedere!

Am luat-o încet pe stradă zâmbind în sinea mea. Ambasada israeliană! Nu-i de mirare că tipul fusese

bănuitor! Telefonul trebuie să fi fost verificat şi răsverificat. Toate mesajele, toate numerele de telefon... He-he-he!

L-am pornit şi l-am sunat pe Geir.

–Alo, da?

–Ieri m-a sunat un tip în legătură cu mobilul. Era destul de bănuitor, dar, până la urmă, a acceptat să mi-l returneze. Şi acum l-am recuperat. L-a lăsat la casa unui supermarket. Am întrebat-o pe vânzătoare dacă ştie cine e individul. Şi ştii ce mi-a spus?

–Bineînţeles că nu.

–Că tipul lucrează la ambasada israeliană.

–Glumeşti?

–Nu. Când îmi pierd şi eu o dată telefonul, nu-l scap pe jos, ci într-o geantă. Şi, când îl pierd într-o geantă, nu e o geantă oarecare, ci a iubitei unuia care lucrează la ambasada Israelului. Nu-i ciudat?

–Povestea cu iubita cred că poţi s-o laşi baltă. E mult mai probabil ca tipa să lucreze la ambasadă şi să fi anunţat personalul când ţi-a găsit mobilul. Şi pe urmă au stat toţi şi s-au uitat la el, întrebându-se cine naiba îl plantase acolo. Şi ce era? O bombă? Un microfon?

–Şi care naiba putea să fie legătura cu Norvegia? Ceva cu apa grea? Răzbunare pentru Afacerea Lillehammer?

–E incredibil cum reuşeşti să intri în situaţii din astea! Prostituate rusoaice şi agenţi israelieni! Pe scriitoarea aia pe care ai invitat-o la cină şi care a cântărit toată mâncarea înainte s-o mănânce cum o chema?

–Maria. Apropo, şi ea avea legătură cu Rusia.

–Şi care a trebuit să sune pe cineva imediat după aceea şi să-i spună ce-a mâncat. Ha-ha-ha!

–Asta ce-are a face?

–Ştiu eu? Poate e tot unul dintre lucrurile ciudate care se întâmplă în jurul tău. Şi o altă prietenă a Lindei, îndrăgostită de un drogat a cărui soră locuieşte la voi în

bloc? Sau apartamentul pe care l-ai găsit în clădirea unde locuia Linda? Laptopul tău care păţeşte tot felul de nenorociri – îl plouă, îl scapi din tren pe şine – fără să aibă nimic? Un telefon pierdut care ajunge în geanta unei angajate a ambasadei israeliene se potriveşte perfect în peisaj.

– Sună foarte intens şi frumos, am spus. Dar adevărul despre viaţa mea este cu totul altul, după cum ştii.

– Ah, fii serios, nu ne putem şi noi preface o dată?

– Nu. Ce faci? am întrebat.

– Ce crezi că fac?

– Nu pari să fii în culise şi să-ţi faci de cap, în orice caz. Sigur scrii.

– Presupun că da. Tu?

– Sunt în drum către Casa Filmului. O să iau prânzul cu Linda. Vorbim mai târziu.

– Bine.

Am închis, am băgat telefonul în buzunar şi am iuţit pasul. Am trecut pe lângă fântâna secată din Karlaplan, prin centrul comercial Fältöversten şi apoi am luat-o pe bulevardul Valhallavägen până la Casa Filmului, care stătea la periferia acoperită de zăpadă a cartierului Gärdet şi strălucea în soare.

După prânz, am luat metroul până la Odenplan şi de acolo am mers la birou, în primul rând ca să am un loc unde să stau în pace. Ingrid avea cheia casei noastre şi sigur venise acolo cu Vanja. Nu eram în starea de spirit potrivită pentru cafenele, cu toţi necunoscuţii şi privirile lor nervoase. M-am aşezat la birou şi am încercat o vreme să lucrez la discursul pe care urma să-l ţin, dar n-am făcut decât să mă posomorăsc. M-am întins până la urmă pe canapea, unde am adormit. Când m-am trezit, strada din faţă era întunecată şi ora era patru şi zece. Jurnalistul de la *Aftenposten* trebuia să vină

la şase, aşa că era cazul să mă îmbrac şi să merg acasă, dacă voiam să le văd pe Vanja şi pe Linda în ziua aceea.

– E cineva aici? am întrebat când am deschis uşa.

Vanja s-a târât prin hol spre mine cu viteză maximă, râzând, iar eu am aruncat-o sus în aer de câteva ori, apoi am luat-o cu mine în bucătărie, unde Linda stătea şi amesteca într-o cratiţă.

– Tocană de năut, a spus. N-am găsit nimic mai bun.

– E în regulă, am spus. Cum a mers astăzi cu Vanja?

– Bine, cred. Şi-au petrecut toată după-amiaza la muzeul Junibacken. Mama tocmai a plecat. N-ai întâlnit-o?

– Nu, am spus.

Am dus-o pe Vanja până la pat, m-am jucat puţin cu ea până mi-a ajuns, am aşezat-o, roşie şi transpirată de râs, în scaunul de lângă masa din bucătărie şi am intrat în sufragerie să-mi verific e-mailul. După ce am citit mesajele primite, am oprit calculatorul şi m-am uitat peste drum, în apartamentul ce se afla cu un etaj mai jos de noi, unde lumina un alt ecran de computer. Odată surprinsesem un bărbat care se masturba în faţa lui, credea că nu-l vede nimeni, nu-i trecuse prin cap că era vizibil de aici. Era singur în cameră, dar nu în apartament; dincolo de perete se găsea bucătăria, unde stăteau o femeie şi un bărbat. Fusese straniu să văd cât de apropiate erau zonele private şi cele comune.

Acum camera era goală. Numai pixeli care ţopăiau pe ecran, lumina unei lămpi din colţ revărsându-se asupra unui scaun şi o masă îngustă cu o carte cu filele în sus.

– Masa e gata! a strigat Linda din bucătărie.

M-am ridicat şi m-am dus la ele. Era deja cinci şi un sfert.

– Când trebuie să vină? a întrebat Linda, observând probabil că mă uitasem la ceas.

– La şase. Dar plecăm imediat. Nu va fi nevoie să te arăţi. Bine, poţi să-i saluţi, dacă vrei, dar nu eşti obligată.

– Cred că am să rămân aici, ascunsă vederii. Eşti emoţionat?

– Nu, dar n-am nici un chef. Ştii cum e.

– Nu te mai gândi la asta! Stai de vorbă, spune-le ce vrei şi nu mai avea atâtea pretenţii de la tine însuţi! Ia-o mai uşor!

– Am vorbit cu Majgull Axelsson, scriitoarea aia, o ştii, care a fost la lecturile publice din Tvedestrand şi Göteborg. Atunci m-a luat puţin sub aripa ei în timpul turneului. Ea spunea că şi-a stabilit o regulă: să nu citească niciodată ce se scrie despre ea, să nu-şi vadă niciodată filmările la televizor şi să nu-şi asculte înregistrările la radio. Să le trateze ca pe nişte evenimente punctuale. Pur şi simplu să se concentreze asupra momentelor când se întâmplă. În cazul ăsta, întâlnirile cu oamenii ar fi fost ceva simplu şi frumos, nimic complicat. Mi s-a părut logic. Dar pe urmă a intervenit vanitatea mea, bineînţeles. Eram prezentat drept un mare idiot sau doar un idiot? Şi era vorba de reprezentarea mea sau de mine?

– Aş vrea să renunţi la toate astea, a spus Linda. Sunt atât de inutile! Îţi consumă atât de multă energie! Şi îţi ocupă tot timpul.

– Da, ştiu. Dar am să încetez. Am să refuz.

– Eşti un om minunat! Aş vrea doar să te vezi şi tu aşa.

– Sentimentul meu fundamental e exact opus. De fapt, impregnează totul. Şi te rog să nu-mi spui că ar trebui să merg la psiholog!

– Dar n-am spus nimic!

– Şi ţie ţi se întâmplă la fel, am spus. Singura diferenţă e că tu ai şi perioade când stima ta de sine e intactă, ca să vorbesc elegant.

– Măcar dacă Vanja ar fi scutită de aşa ceva! a spus Linda, privind-o.

Vanja ne-a zâmbit. Toată masa era acoperită cu orez, la fel şi podeaua de sub scaun. Buzele îi erau roşii de sos şi boabe albe îi rămăseseră lipite în jurul gurii.

– Dar nu va fi, am spus. E imposibil. Ori îl are în ea de la început, ori o să-l înveţe pe parcurs. E imposibil de ascuns. Dar s-ar putea să n-o afecteze. Nu e obligatoriu.

– Sper că nu, a spus Linda.

Ochii îi erau umezi.

– Tocăniţa a fost gustoasă, oricum, i-am spus şi m-am ridicat. O să spăl eu vasele. Ar trebui să termin înainte să vină jurnaliştii. M-am întors către Vanja. Cât de mare e Vanja?

Mândră, şi-a întins braţele deasupra capului.

– Uite cât de mare! am spus. Vino puţin să te spăl!

Am ridicat-o din scaun şi am dus-o la baie, unde am spălat-o pe mâini şi pe faţă. Am ţinut-o în faţa oglinzii şi mi-am lipit obrazul de al ei. A râs.

Apoi i-am schimbat scutecul în dormitor, am aşezat-o pe podea şi am intrat în bucătărie să strâng de pe masă. Când am terminat, iar maşina de spălat vase huruia sub blat, am deschis bufetul ca să verific dacă – puţin probabil – se întâmplase ceva cu sticlele.

Dar se întâmplase. De ieri până azi, cineva băuse din sticla de *grappa*, eram absolut convins, pentru că lichidul ajunsese în dreptul etichetei. Coniacul fusese aşezat în altă parte şi, deşi nu eram sută la sută sigur, părea că se băuse şi din el.

Ce naiba se întâmpla?

Refuzam să cred că Linda era de vină. Mai ales după ce discutaserăm problema în seara precedentă.

Dar nu mai venea nimeni aici.

N-aveam menajeră sau mai ştiu eu ce.

Ah, la naiba, nu!

Ingrid.

Ea fusese aici astăzi. Şi ieri. Ea trebuie să fi fost, era clar.

Dar oare bea când avea grijă de Vanja? Stătea aici şi lua la bord în timp ce nepoţica i se învârtea printre picioare?

Însemna că e alcoolică. Vanja era totul pentru ea. N-ar fi riscat nimic – numai de dragul Vanjei. Ca să ajungă să bea, viciul trebuie să fi fost mai puternic, trebuie să fi fost ceva pentru care era dispusă să rişte totul.

Ah, Dumnezeule mare, îndură-te!

Am auzit paşii Lindei apropiindu-se pe podeaua dormitorului, aşa că am închis bufetul, m-am dus la blat, am luat o cârpă şi am început să-l şterg. Era şase fără zece.

– Cobor să fumez o ţigară înainte să vină, e bine? am spus. Mai e câte ceva de făcut, dar...

– Sigur că da. Mergi liniştit! a spus Linda. Ia şi gunoiul cu tine, dacă tot te duci, da?

Exact în acel moment s-a auzit soneria. M-am dus să deschid. Un tânăr cu barbă şi cu o geantă de umăr stătea în prag şi zâmbea. În spatele lui era un alt bărbat, mai în vârstă, cu tenul oacheş, cu un toc mare de aparat foto pe umăr şi o cameră într-o mână.

– Bună! a spus tânărul şi mi-a întins mâna. Kjetil Østli.

– Karl Ove Knausgård, am spus.

– Încântat!

Am dat mâna şi cu fotograful şi i-am invitat înăuntru.

– Vreţi o cafea?

– Da, mulţumesc.

Am intrat în bucătărie, am luat termosul cu cafea şi trei căni. Când m-am întors, ei stăteau şi se uitau prin sufragerie.

– Aici poţi să te înzăpezeşti liniştit, a spus jurnalistul. Ai o colecţie întreagă de cărţi.

– Din care pe majoritatea nu le-am citit, am spus. Iar din cele pe care le-am citit nu-mi amintesc nimic.

Era mai tânăr decât crezusem, nu părea să aibă mai mult de douăzeci şi şase, douăzeci şi şapte de ani, în

ciuda bărbii. Dinții îi erau mari, ochii, veseli, iar atitudinea, relaxată și plăcută. Soiul nu-mi era străin, cunoscusem mai mulți oameni care îmi aminteau de el, însă doar în ultimii ani, niciodată când fusesem tânăr. Poate avea legătură cu clasa, geografia sau generația sau poate cu toate la un loc. Sud-estul Norvegiei, clasa mijlocie, am presupus, probabil părinți profesori la universitate. Bine-crescut, comportament încrezător în sine, minte ascuțită, abilități sociale. Cineva care încă nu fusese lovit de ghinion, asta era impresia pe care mi-a lăsat-o în primele câteva minute. Fotograful era suedez, drept care n-aveam nici o șansă să detectez nuanțele din modul în care se prezenta.

– De fapt, mă hotărâsem să refuz orice interviu pe viitor, am spus. Dar apoi cei de la editură au insistat că ești atât de bun, încât nu trebuie sub nici o formă să las să-mi scape ocazia. Sper că au avut dreptate.

Puțină flatare nu strică niciodată.

– Și eu sper, a spus jurnalistul.

Le-am turnat câte o cană cu cafea.

– Pot să fac câteva fotografii aici? a întrebat fotograful.

Am ezitat, dar m-a asigurat că vor fi numai cu mine, nimic din jur nu va fi cuprins în cadru.

Jurnalistul voise mai întâi să-mi ia interviul acasă, îl refuzasem, dar, când mă sunase să stabilim locul final, îi spusesem totuși că puteau urca până la mine, și urma să vedem de aici. Îl simțisem că era satisfăcut.

– În regulă, am spus acum. Aici?

Am stat în fața bibliotecii cu o cană de cafea în mână, și suedezul s-a plimbat în jur, fotografiindu-mă.

Ce porcărie!

– Poți să ridici puțin mâna?

– Nu arată cam teatral?

– Bine. O lăsăm așa.

În hol, am auzit-o pe Vanja târându-se spre noi. S-a așezat în fund în cadrul ușii, privindu-ne.

– Salut, Vanja! am spus. E plin de bărbați ciudați aici, nu? Dar pe mine mă cunoști...

Am ridicat-o în brațe. Chiar atunci a intrat Linda. Abia i-a salutat pe cei doi, a luat-o pe Vanja și s-a întors în bucătărie.

Tot ce nu voiam să se vadă se văzuse. Tot ce eram eu și ce era al meu devenea rigid și nenatural de îndată ce ajungea sub privirea altcuiva. Nu voiam să se întâmple așa. Fir-ar al naibii, nu voiam! Și, totuși, iată-mă stând și rânjind ca un idiot.

– Mai putem face câteva? a întrebat fotograful.

Am pozat iar.

– Un fotograf mi-a spus odată că, în cazul meu, era ca și cum ar fi fotografiat un lemn.

– Trebuie să fi fost un fotograf prost, a comentat suedezul.

– Dar înțelegi ce voia să spună?

S-a oprit, și-a luat aparatul din dreptul feței, a zâmbit, l-a pus înapoi și a continuat.

– Cred că ar trebui să mergem la Pelikan, m-am adresat jurnalistului. E localul meu obișnuit. Și nu cântă muzica. Ar trebui să fie în regulă.

– N-am nimic împotrivă.

– Să mai facem câteva poze afară, mai întâi. Apoi vă las să vă vedeți de treabă, a spus fotograful.

În momentul acela, telefonul jurnalistului a sunat. El a inspectat numărul.

– Va trebui să răspund, a spus.

Conversația, care n-a durat mai mult de un minut, maximum două, era despre o ninsoare, o mașină, orarul trenurilor, o cabană. Tipul a închis și s-a uitat în ochii mei.

– Merg la schi cu niște prieteni în weekend. Era șoferul nostru, care ne ia de la tren până la cabană. Un moș care ne-a ajutat întotdeauna.

– Sună frumos, am spus.

La cabană cu prietenii, niciodată nu făcusem așa ceva. Când eram în liceu și în primii ani de facultate, acesta fusese un punct dureros. Abia dacă aveam prieteni. Și puținii pe care-i aveam nu se cunoșteau între ei. Acum eram prea bătrân ca să-mi mai bat capul cu astfel de griji, dar oricum am simțit un junghi în inimă, în numele vechiului meu eu, cum ar veni.

Jurnalistul și-a vârât mobilul în buzunar și a lăsat cana pe masă. Fotograful și-a pus aparatul în geantă.

– Atunci plecăm? am întrebat.

A fost puțin neplăcut să ne îmbrăcăm toți odată, holul era atât de mic, ei erau atât de aproape, nimeni n-a zis nimic. I-am strigat la revedere Lindei, am coborât pe scări și am ieșit. Pe treptele din față mi-am aprins o țigară. Era un frig mușcător. Fotograful m-a dus pe treptele de pe cealaltă parte a străzii, unde am pozat câteva minute cu țigara ascunsă în palmă, până când el mi-a spus că i-ar fi plăcut s-o vadă în fotografie, dacă nu mă deranja. Am înțeles ce voia să spună, se schimba ceva în poză, așa că am rămas în picioare pe scări și am fumat în timp ce el țăcănea de zor în aparat, m-am mutat după indicațiile lui – totul înregistrat de numeroșii trecători din zonă –, am ajuns la intrarea în tunel, unde a mai continuat vreo cinci minute, până când a fost mulțumit. Apoi a dispărut, iar eu am luat-o în liniște cu jurnalistul peste deal până la stația de metrou de pe cealaltă parte. Un tren imediat a sosit la peron, ne-am urcat și ne-am așezat lângă geam, față-n față.

– Când iau metroul încă îmi amintesc de Cupa Norvegiei, am spus. Dacă simt mirosul acela aparte din coridoarele metroului, la asta mă gândesc. Pentru

oricine venea dintr-un oraş mic – nu-i aşa? –, metroul era cel mai neobişnuit lucru din lume. Şi Pepsi-Cola. Nici asta nu aveam.

– Ai jucat mult fotbal?

– Până la optsprezece ani. Dar niciodată n-am fost grozav. Am rămas tot timpul la un nivel destul de jos.

– Tot ce faci e la un nivel destul de jos? Nu ţi-ai citit cărţile, mi-ai spus. Şi, în interviurile pe care le-am văzut cu tine, vorbeşti deseori despre cât de slab calitativ e ceea ce scrii. Nu crezi că eşti puţin prea autocritic?

– Nu, nu cred. Depinde de cât ridici ştacheta, desigur. S-a uitat pe geam afară în timp ce trenul ieşea din tunel în staţia T-Central.

– Crezi că vei câştiga premiul? a întrebat.

– Cel al Consiliului Nordic?

– Da.

– Nu.

– Cine îl va câştiga, atunci?

– Monika Fagerholm.

– Pari sigur.

– E un roman foarte bun, autoarea e femeie, Finlanda n-a mai câştigat de mult premiul. E evident că ea îl va primi.

S-a lăsat iar tăcerea. Timpul dinainte şi de după interviu era întotdeauna neclar; jurnalistul, pe care nu-l cunoşteam, era aici pentru a extrage din mine cele mai intime gânduri, dar nu încă, situaţia încă nu se crease, rolurile nu erau încă împărţite, eram egali, dar nu aveam nici un punct de contact, şi cu toate acestea, trebuia să vorbim.

M-am gândit la Ingrid. Nu puteam spune nimic nimănui, nici măcar Lindei, până când nu eram absolut sigur că aveam dreptate. Trebuia pur şi simplu să însemn sticlele. Puteam să fac asta diseară, apoi să văd

mâine. Dacă nivelul scădea, trebuia să vedem ce facem pe mai departe.

Am ajuns la staţia Skanstull şi de acolo am mers fără să ne spunem nimic, prin oraşul strălucind în întunericul din jurul nostru, până la Pelikan, unde am găsit o masă în capătul localului. Acolo am stat şi am vorbit preţ de o oră şi jumătate despre mine şi ale mele, apoi eu m-am ridicat şi am plecat, în timp ce el, care nu avea să ia avionul înapoi spre Norvegia decât a doua zi, a mai rămas. Ca întotdeauna după interviurile lungi, mă simţeam gol, secat ca un canal. Ca întotdeauna, mă simţeam de parcă m-aş fi trădat pe mine însumi. Prin simplul fapt că stătusem acolo acceptasem premisa că romanele scrise de mine erau bune şi importante, iar eu, care le scrisesem, eram o persoană neobişnuită şi interesantă. Era punctul de plecare al conversaţiei; tot ce spuneam era important. Dacă nu spuneam ceva important, ei bine, atunci sigur ascundeam informaţii. Pentru că, în mod evident, ele trebuiau să fie pe undeva! Prin urmare, când povesteam ceva despre copilărie, de exemplu, vreo păţanie perfect normală, banală, trăită de toată lumea, ea devenea importantă pentru că eu eram cel care o spunea. Dezvăluia ceva despre mine, scriitorul a două cărţi bune şi importante. Iar eu nu numai că acceptam această abordare, care stătea la baza conversaţiei, dar o primeam cu mult entuziasm. Stăteam şi trăncăneam ca un papagal de la grădina zoologică, ştiind în tot acest timp care era situaţia reală. Cât de des se publica un roman semnificativ în Norvegia? La fiecare zece-douăzeci de ani. Ultimul roman norvegian bun fusese *Fyr og flamme* („Foc şi flăcări") de Kjartan Fløgstad, care ieşise în 1980, cu douăzeci şi cinci de ani în urmă. Înainte de acesta fusese *Fuglane* („Păsările") de Vesaas, apărut în 1957, cu alţi douăzeci şi trei de ani în urmă. Câte romane norvegiene nu se

publicaseră între timp? Cu miile! Da, cu miile! Câteva dintre ele, nu multe, fuseseră bune, ceva mai multe, bunicele, majoritatea, slabe. Așa stau lucrurile, nu e nimic senzațional în asta, toată lumea știe. Problema e ceea ce înconjoară aceste cărți, lingușeala în care se lăfăie scriitorii mediocri și tot ceea ce ei sunt încurajați să spună, pornind de la falsa lor imagine de sine, în ziare și la televizor.

Știu despre ce vorbesc, eu însumi sunt unul dintre ei.

Ah, aș fi putut să-mi tai capul de necaz și de rușine că mă lăsasem amăgit – nu o singură dată, ci de multe ori la rând! Dacă am învățat un lucru în acești ani, care îmi pare extrem de important, în special într-o epocă precum a noastră, inundată de mediocritate, acesta este următorul:

Să nu te crezi cineva!

Să nu cumva să-ți închipui că ești cineva!

Pentru că nu ești. Ești doar un mic rahat dichisit și mediocru.

Să nu te crezi cumva special! Să nu crezi că valorezi ceva – pentru că nu valorezi. Ești doar un răhățel.

Așa că lasă capul în jos și pune-te pe treabă, rahat mic ce ești! Așa, cel puțin, vei obține un rezultat. Taci din gură, lasă capul în jos, muncește și fii conștient că nu faci doi bani!

Asta era, mai mult sau mai puțin, ceea ce învățasem.

Asta era suma întregii mele experiențe.

Ăsta, naiba să mă ia, era singurul lucru adevărat pe care îl gândisem vreodată!

Și asta era o latură a problemei. A doua era faptul că mă preocupa, într-un grad neobișnuit de mare, să fiu plăcut, și mă preocupase întotdeauna, chiar de când eram mic. Încă de la șapte ani, dădusem mare importanță părerii pe care alți oameni o aveau despre mine. Când presa se arătase interesată de ce făceam și

cine eram, asta fusese, pe de o parte, o confirmare a faptului că eram plăcut, prin urmare, ceva ce o parte din mine accepta cu plăcere, pe de altă parte, devenise o problemă foarte dificil de gestionat, pentru că nu mai puteam controla ce credeau alți oameni despre mine, din simplul motiv că nu-i mai cunoșteam, nu-i mai vedeam. Așa că, de fiecare dată când dădeam un interviu, dacă în el era ceva ce nu spusesem sau ceea ce spusesem era prezentat într-o altă lumină, aș fi mutat munții din loc ca să-l schimb. Dacă nu reușeam, imaginea mea de sine ardea de rușine. Faptul că, în ciuda acestor lucruri, am continuat să dau interviuri și să stau iar și iar față în față cu câte un jurnalist într-un loc sau altul demonstra că dorința mea de a fi flatat era mai puternică decât atât teama de a părea un idiot, cât și orice ideal de calitate pe care îl aveam; și, în plus, conta, îmi dădeam seama, ca romanele mele să ajungă la public. Când scrisesem *En tid for alt*, îi spusesem lui Geir Gulliksen că nu voiam să mai dau interviuri, dar, după ce vorbisem cu el, mă hotărâsem să continui totuși, asta era influența pe care el o avea deseori asupra mea, și apoi justificasem schimbarea invocând scuza că datoram editurii măcar atât. Dar nu ajuta la nimic: eram scriitor, nu agent de vânzări sau prostituată.

Toată povestea asta se transformase într-o mare harababură. Mă plângeam deseori că eram prezentat în ziare ca un idiot, dar vina era numai și numai a mea, fiindcă vedeam cum erau prezentați alți autori – Kjartan Fløgstad, de exemplu – niciodată ca niște idioți. Fløgstad era un bărbat integru, stătea drept ca un copac indiferent ce se întâmpla în jurul lui și aparținea, bănuiam, rasei rare a oamenilor dintr-o bucată.

Și nu vorbea despre propria persoană.

Ce făcusem eu dacă nu exact asta și nimic altceva?

I-am dat biletul bărbatului de culoare din gheretă, a apăsat tare ştampila pe el şi mi l-a împins înapoi cu ochi inexpresivi, iar eu am luat-o pe scările rulante în jos, în subsol, prin tunel şi pe peronul îngust, unde, după ce am constatat că următorul tren venea peste şapte minute, m-am aşezat pe o bancă.

Toamna târziu, când apăruse *Ute av verden*, programul de ştiri TV2 al televiziunii norvegiene voise să-mi ia un interviu. Veniseră acasă la mine să mă ia, merseserăm cu maşina până la terminalul companiei de navigaţie Hurtigruten, unde avea să aibă loc interviul, şi, pe drum, în dreptul Centrului Tehnologic de la capătul parcului Nygård, jurnalistul se întorsese şi mă întrebase cine sunt.

–Cine eşti tu, de fapt?

–Ce vrei să spui?

–Păi, Erik Fosnes Hansen este înţeleptul, conservatorul, copilul-minune. Roy Jacobsen este scriitorul partidului socialist. Vigdis Hjorth este scriitoarea beţivă şi depravată. Tu cine eşti? Nu ştiu nimic despre tine.

Ridicasem din umeri. Soarele sclipea în zăpada de afară.

–Nu ştiu. Sunt un tip obişnuit.

–Haide! Trebuie să-mi dai ceva. Ceva ce ai făcut, poate?

–Am lucrat puţin. Am studiat puţin. Ştii tu...

Se întorsese la loc pe scaun. Mai târziu în ziua aceea, rezolvase problema arătând, în loc să povestească: către sfârşitul interviului, pusese la un loc o mulţime de pauze şi ezitări, care trebuiau să-mi reprezinte personalitatea, şi o suprapusese următoarei afirmaţii din fundal: „Ibsen a spus că oamenii puternici sunt şi cei mai singuri. Eu nu cred asta".

Mi-am ridicat mâinile în aer, stând acolo pe bancă, şi am respirat adânc, copleşit de amintirea acestor cuvinte.

Cum putusem spune una ca asta?

Chiar crezusem aşa ceva?

Da. Dar exprimam de fapt ideile mamei, ea era cea preocupată de relaţiile dintre oameni, cea care credea că acolo se află valoarea, nu eu. Deşi, pe atunci, ideea aceasta mă preocupa, o credeam. Dar nu în baza vreunei experienţe personale, era doar unul dintre lucrurile pe care le luam ca atare.

Ibsen avusese dreptate. Tot ce vedeam în jurul meu îl confirma. Relaţiile distrugeau individualitatea, încătuşau libertatea şi opreau ceea ce voia să iasă la suprafaţă. Mama nu se enerva niciodată atât de tare ca atunci când discutam despre conceptul de libertate. Când îi spuneam ce cred, ea pufnea şi-mi răspundea că era doar o idee americană lipsită de conţinut, goală şi mincinoasă. Suntem făcuţi pentru ceilalţi. Dar noţiunea aceasta era cea care stătea la temelia existenţei sistematizate pe care o duceam acum, în care imprevizibilitatea dispăruse complet şi puteai trece de la grădiniţă prin şcoală, prin universitate şi apoi în viaţa profesională ca printr-un tunel, convins că alegerile pe care le făcuseşi erau libere, în timp ce, în realitate, fuseseşi cernut ca firele de nisip din chiar prima zi de şcoală; unii erau trimişi în meserii practice, alţii în profesiuni teoretice, unii sus în vârf, alţii jos, în timp ce eram învăţaţi că toţi suntem egali. Acesta era modul de gândire care ne făcuse, cel puţin pe membrii generaţiei mele, să *aşteptăm* lucruri de la viaţă, să trăim cu credinţa că putem avea pretenţii, să avem cu adevărat pretenţii şi să învinuim toate circumstanţele posibile – orice în afară de noi înşine – dacă lucrurile nu ieşeau aşa cum ne închipuiserăm. Să învinovăţim statul când venea tsunamiul şi nu primeam ajutor imediat. Cât de jalnici puteam fi! Să ne acrim dacă nu obţineam slujba meritată. Iar gândirea aceasta anula posibilitatea căderii pentru oricine cu

excepţia celor mai slabi, pentru că întotdeauna puteai până la urmă să faci rost de bani, iar existenţa pură, cea în care te confruntai direct cu o suferinţă sau cu o primejdie ce îţi punea viaţa în pericol, fusese eliminată. Acesta era modul de a gândi care dăduse naştere unei culturi unde cele mai mari mediocrităţi, încălzite şi îndopate, îşi declamau platitudinile pretutindeni, făcând ca autori precum Lars Saabye Christensen sau oricare altul mai apărea să fie veneraţi de parcă Vergiliu însuşi stătea pe canapea, dezvăluindu-ne dacă folosise stilou, maşină de scris sau calculator ca să compună şi la ce ore din zi. Uram lucrurile astea, nu voiam să ştiu de ele. Şi totuşi cine discuta cu jurnaliştii despre cum îşi scrisese cărţile mediocre de parcă era vreun gigant al literaturii, un titan al cuvântului scris, dacă nu eu?

Cum să stai şi să accepţi aplauze când ştii că tot ce ai făcut nu e suficient de bun?

Aveam o *singură* şansă. Trebuia să rup orice legătură cu lumea linguşitoare şi profund coruptă a culturii, în care oricine, până şi cel mai mărunt parvenit, era de vânzare, să rup toate legăturile cu lumea găunoasă a televiziunii şi a presei, să stau într-o cameră şi să încep să citesc la modul cel mai serios – nu literatură contemporană, ci literatură de cea mai bună calitate – şi apoi să scriu de parcă de asta ar fi depins însăşi viaţa mea. Timp de douăzeci de ani, dacă era nevoie.

Eram o târfă. Acesta era singurul cuvânt adecvat.

Când, o jumătate de oră mai târziu, am închis uşa în spatele meu, acasă, din bucătărie se auzeau voci. Mi-am strecurat capul înăuntru şi am văzut-o pe Mikaela. Ea şi Linda stăteau ghemuite pe canapea, fiecare cu o cană cu ceai în mână. Pe masa din faţa lor stăteau un sfeşnic cu trei lumânări aprinse, o farfurie cu trei bucăţi de brânză pe ea şi un coş plin cu tot felul de biscuiţi.

– Bună, Karl Ove, cum a fost? m-a întrebat Linda.

Mi-au zâmbit.

–OK, am spus, ridicând din umeri. Nimic demn de menţionat, în orice caz.

–Vrei o cană cu ceai şi puţină brânză?

–Nu, mulţumesc.

Mi-am desfăcut fularul stând în picioare, l-am atârnat în garderobă împreună cu haina, mi-am dezlegat şireturile şi mi-am aşezat ghetele pe raftul de lângă perete. Podeaua era gri de nisip şi noroi. Ar trebui să mă duc la ele, să nu par neprietenos, m-am gândit şi am intrat în bucătărie.

Mikaela povestea despre o întâlnire pe care o avusese cu ministrul culturii, Leif Pagrotsky. Era un tip mărunt şi şezuse pe o canapea mare, cu o pernă imensă în poală, pe care o îmbrăţişa şi în care, după spusele ei, îşi înfigea dinţii. Dar ea îi purta cel mai mare respect. Pagrotsky avea o minte brici şi o enormă capacitate de muncă. Nu eram sigur ce atribute profesionale avea Mikaela, din moment ce o întâlnisem numai în contexte amicale, dar, indiferent care erau, în mod evident îi prindeau bine, căci, la abia treizeci de ani, trecea de la o funcţie de conducere la alta. Ca multe alte femei pe care le întâlnisem, era apropiată de tatăl ei, care cocheta într-un fel sau altul cu mediul literar. Cu mama ei, o doamnă pretenţioasă care locuia singură într-un apartament din Göteborg, avea, din câte înţelesesem, o relaţie mai complicată. Mikaela îşi schimba des iubiţii, şi, oricât de diferiţi erau, toţi aveau *un* lucru în comun: întotdeauna îi erau inferiori. Din tot ce spusese în cei trei ani de când o cunoşteam, un lucru anume îmi rămăsese întipărit în minte. Stăteam în barul de la Folkoperan, şi ea ne povestise despre un vis pe care îl avusese. Se făcea că era la o petrecere şi se dusese acolo fără pantaloni, goală de la brâu în jos, cam ca Donald Duck, să zicem. Se simţea puţin incomod, spusese, dar

asta nu era tot, treaba asta avea şi ceva ademenitor, apoi se întinsese pur şi simplu pe o masă, cu fundul gol ridicat în aer. Ce semnificaţie credeam noi că putea să aibă un asemenea vis?

Da, ce putea să însemne?

Ascultând-o, crezusem că nu era adevărat sau că oamenii din jurul mesei ştiau ceva ce eu nu ştiam, căci, în mod sigur, ceea ce spunea visul acela despre ea nu era ceva ce ea şi-ar fi dorit ca toată lumea să ştie, nu? De atunci, urma aceasta de naivitate, apărută atât de neaşteptat în purtările ei altfel sofisticate, mă făcuse s-o privesc cu simpatie şi cu uimire. Poate ăsta era sensul profund al visului? Oricum, o preţuia mult pe Linda şi apela din când în când la ea pentru sfaturi, fiindcă, la fel ca mine, îi cunoştea intuiţia şi gustul fără cusur. Faptul că în astfel de situaţii devenea puţin prea egocentrică nu mi se părea surprinzător şi putea fi iertat cu uşurinţă, în plus, poveştile ei despre viaţa din culisele puterii erau întotdeauna interesante, cel puţin pentru mine, care mă aflam atât de departe de ele. Dacă inversai perspectiva şi priveai din punctul ei de vedere, ea venea în vizită la o prietenă apropiată, dar fragilă, şi la soţul ei taciturn, şi ce putea să facă decât să ia iniţiativa şi să ofere familiei acesteia restrânse o parte din veselia şi energia ei? Era naşa Vanjei şi fusese la botez, unde îi făcuse o impresie atât de bună mamei mele, încât se întâmpla încă să întrebe de ea. Se arătase interesată de ce vorbea mama şi o ajutase la curăţenie când petrecerea se apropia de sfârşit, dovedind o înţelegere a situaţiei pe care Linda nu o manifestase niciodată – de unde şi fricţiunile obscure dintre ea şi mama. Pentru asta avem forme convenţionale, ele ne ajută să trăim împreună, sunt în sine semne de prietenie şi de bunăvoinţă, şi, avându-le, putem tolera divergenţe mai mari între oameni, mai multe idiosincrazii, fapt pe care, din

nefericire, indivizii idiosincratici nu-l înțeleg niciodată, din moment ce incapacitatea de a înțelege face parte din însăși esența idiosincraziei. Linda nu voia să servească pe nimeni, voia să fie ea servită, și, în consecință, nu era. În timp ce Mikaela servea, așa încât era ea însăși apoi servită. Era foarte simplu. Faptul că mama se atașase atât de ea mă întrista, de asemenea, pentru că ființa Lindei avea o cu totul altă bogăție și imprevizibilitate. Prăpăstii bruște, furtuni neașteptate, imense ziduri de rezistență. A face ca lucrurile să meargă ușor, a depune eforturi pentru a netezi orice rezistență, acestea sunt în antiteză cu esența artei, în antiteză cu înțelepciunea, care se întemeiază pe a limita sau a fi limitat. Așadar, întrebarea este ce alegi: mișcarea, care este înrudită cu viața, sau spațiul din afara mișcării, unde se găsesc arta, dar, într-un anumit sens, și moartea?

– Beau și eu puțin ceai, totuși, am spus.

– E ceai de plante, m-a avertizat Linda. Tu nu vrei așa ceva, nu? Dar apa în mod sigur mai e caldă.

– Nu, aș prefera altceva, am spus și m-am dus în bucătărie.

În timp ce așteptam să fiarbă apa, am luat un creion în mână, m-am așezat pe un scaun în fața dulapului și am însemnat toate sticlele. Doar un punctuleț pe etichete, atât de mic, încât trebuia să știi că era acolo ca să-l vezi.

Mă comportam ca un tată de adolescent și mă simțeam cam aiurea stând acolo, și totuși nu știam ce altceva aș fi putut face. Nu voiam ca femeia care avea grijă de fiica mea și persoana care avea cel mai mult de-a face cu ea în afară de mine și de Linda să bea alcool în tot acest timp.

Apoi am pus un pliculeț de ceai în cană și am turnat apă peste el. M-am uitat în jos la restaurantul Nalen, unde bucătarii tocmai spălau podeaua, iar mașinile de

spălat vase scoteau aburi. După cuvintele de despărțire venite dinspre sufragerie, am înțeles că Mikaela se pregătea să plece. Am ieșit în hol și am salutat-o. Apoi m-am așezat în fața calculatorului, am pornit internetul, am verificat e-mailul, nimic, am intrat pe câteva site-uri de presă și pe urmă m-am căutat pe mine pe Google. Erau puțin peste 29.000 de rezultate. Numărul creștea și scădea ca un fel de indice. Am parcurs cu ochii listele de pagini web și am ales câteva la întâmplare. Am evitat interviurile și cronicile, am deschis niște bloguri. Cineva scria că nu merita nici să te ștergi la fund cu romanele mele. Altundeva am găsit pagina unei edituri mici sau a unui ziar. Numele meu apărea dedesubtul unei poze a lui Ole Robert Sunde, care scria acolo cum voia el să spună tuturor cât de proastă era ultima carte a lui Knausgård. Apoi am dat peste documentele unei dispute de hotar între vecini, în care era în mod evident implicată o rudă a mea. Problema privea zidul unui garaj, care era cu câțiva metri prea lung sau prea scurt.

– Ce faci? a spus Linda în spatele meu.

– Mă caut pe Google. E o adevărată cutie a Pandorei. N-ai să crezi ce pot să scrie oamenii.

– N-ar trebui să faci asta. Vino și așază-te aici, mai bine!

– Vin imediat, am spus. Doar să verific câteva lucruri mai întâi.

A doua zi dimineață, am plecat la birou când Ingrid a venit s-o ia pe Vanja, pe la opt. Am rămas acolo până la trei și am lucrat la prelegere, la trei și jumătate eram din nou acasă. Linda era în cadă, mai târziu urma să iasă în oraș și să ia cina cu Christina. Am intrat în bucătărie și am verificat sticlele. În două dintre ele lichidul scăzuse.

Am intrat la Linda și m-am așezat pe vasul de toaletă.

– Bună! a spus ea şi mi-a zâmbit. Azi mi-am cumpărat o bilă efervescentă de baie.

Cada era plină de spumă. Linda şi-a ridicat o mână ca să se ridice, şi o fâşie de spumă îi atârna sub ea.

– Văd, am spus. Trebuie să discutăm ceva.

– A!

– E vorba de mama ta. Îţi aminteşti când ţi-am spus că nivelul băuturii din sticle a scăzut neaşteptat de mult în ultima vreme?

A dat din cap.

– Am însemnat sticlele ieri. Ca să pot verifica. Şi iar a băut cineva. Dacă nu eşti tu, trebuie să fie mama ta.

– Mama?

– Da. Bea când e aici cu Vanja. A făcut asta toată săptămâna, şi n-avem motive să credem că abia a început.

– Eşti sigur?

– Da. Mai mult decât sigur.

– Şi ce să facem?

– Îi spunem că ştim ce se petrece. Şi că nu putem accepta aşa ceva.

– Categoric!

A tăcut.

– Când se întorc? am întrebat după un timp.

Linda s-a uitat la mine.

– La cinci, a spus.

– Ce propui?

– O să trebuiască să-i spunem. Pur şi simplu, îi dăm un ultimatum. Dacă se mai repetă, nu mai are voie să stea singură cu Vanja.

– Da.

– În mod sigur e o chestie de mai mulţi ani, a spus Linda, adâncită în gânduri. Asta explică o mulţime de lucruri. A fost teribil de agitată de la o vreme, era aproape imposibil să stai de vorbă cu ea.

M-am ridicat.

– Poate că nu, am spus. E posibil să aibă legătură cu relația dintre ea și Vidar, poate a ajuns într-un impas. Și e nefericită.

– Nu te apuci de băut pentru că ești nefericit când ai trecut de șaizeci de ani. Trebuie să fie o metodă de a face față. Probabil că durează de mult timp.

– Se întorc cam într-o jumătate de oră, am spus. Lăsăm deocamdată lucrurile așa și punem problema mai târziu sau acționăm imediat? Și încheiem povestea?

– N-avem nici un motiv să așteptăm. Dar cum să-i spunem? Eu nu pot singură. O să nege și o să întoarcă problema asupra mea, într-un fel sau altul. Să-i spunem împreună?

– Ca o întrunire de familie?

Linda a ridicat din umeri și și-a desfăcut brațele în cada plină cu spumă.

– Nu știu, a spus.

– Devine prea complicat. Plus că așa vom fi doi împotriva unuia. Ca la tribunal. Pot să-i spun eu. Ieșim să facem câțiva pași și discut cu ea.

– Vrei să faci așa ceva?

– Dacă vreau? E ultimul lucru pe care aș vrea să-l fac pe lumea asta! E soacră-mea, pentru numele lui Dumnezeu! Nu vreau decât puțină decență, demnitate, liniște și pace.

– Mă bucur că ai să-i vorbești tu.

– Mi se pare că primești vestea destul de bine, am spus.

– S-ar putea spune că mă liniștesc total aproape numai când se întâmplă ceva neprevăzut, când intervine o criză sau ceva. E o sechelă din copilărie. Pe atunci, asta era normalitatea. Eram obișnuită. Dar sunt și furioasă, să știi. Acum e momentul când avem nevoie de ea. Trebuie să însemne ceva pentru copiii noștri. Aproape că n-au familie. Nu ne poate dezamăgi chiar acum. N-are voie, chiar dacă va trebui să mă asigur eu însămi de asta.

–Copiii? am spus. Ştii ceva ce eu nu ştiu?

A zâmbit şi a scuturat din cap.

–Nu, dar poate că simt ceva.

Am ieşit, am închis uşa în spatele meu şi m-am postat în faţa ferestrei din sufragerie. Am auzit apa scurgându-se din cadă, m-am uitat la torţa care se zbuciuma în vânt în faţa cafenelei de pe cealaltă parte a străzii înguste, la figurile întunecate, cu feţe ca nişte măşti albe, care treceau pe trotuar. La etajul de mai sus, un vecin cânta la chitară. Linda a venit în hol cu un prosop roşu înfăşurat în jurul capului ca un turban şi a dispărut după uşa deschisă a bufetului. M-am dus să-mi verific e-mailurile. Unul de la Tore, unul de la Gina Winje. Am început să-i scriu Ginei un răspuns, apoi l-am şters. M-am dus în bucătărie, am pornit cafetiera şi am băut un pahar cu apă. Linda stătea în faţa oglinzii din hol, machiindu-se.

–Când vine Christina? am întrebat.

–La şase. Dar mă pregătesc de acum, dacă tot suntem singuri. Cum a fost azi, apropo? Ai reuşit să faci ceva?

–Puţin. Trebuie să termin mâine seară şi vineri.

–Pleci sâmbătă? a întrebat, lăsându-se pe spate şi aplicându-şi puţin fard pe o pleoapă.

–Da.

În hol s-a auzit liftul pornind. Nu locuia multă lume în clădire, aşa că erau şanse mari să fie Ingrid cu Vanja. Într-adevăr. Ascensorul s-a oprit, uşa s-a deschis în afară, şi imediat s-a auzit sunetul cuiva trăgând un cărucior.

Ingrid a deschis uşa şi a intrat în hol, care s-a umplut imediat de prezenţa ei energică şi agitată.

–Vanja a adormit pe drum, a spus. Piticuţa era sleită, biata de ea! Dar a făcut atâtea astăzi! Am fost la muzeul de copii. Am cumpărat un abonament de sezon, ţineţi-l voi... ca să aveţi intrare liberă pentru tot restul anului...

A pus jos toate plasele pe care le căra, şi-a luat portmoneul din haină şi a scos un card galben, pe care i l-a întins Lindei.

–Şi am cumpărat şi o salopetă nouă, exact la fel cu cea veche, care îi rămăsese cam mică... Sper că e în regulă.

S-a uitat la mine. Am dat din cap.

–Şi o nouă pereche de mănuşi, dacă tot eram acolo. A căutat prin plase şi a scos o pereche de mănuşi roşii. Au nişte cârlige cu care le poţi prinde de mânecă. Sunt drăguţe, călduroase şi mari. S-a uitat la Linda. Ieşi în oraş? A, da, te duci cu Christina în seara asta. Apoi s-a uitat la mine. Deci tu şi Geir va trebui să vă găsiţi ceva de făcut. Dar nu vă reţin. Eu plec acum. S-a întors spre Vanja, care era întinsă în cărucior cu căciula pe ochi. Sigur mai doarme o oră. N-a dormit prea mult dimineaţă. S-o duc înăuntru?

–Mă ocup eu, am spus. Pleci acasă la Gnesta sau...?

Ea s-a uitat la mine, întrebătoare.

–Nu... Mă duc la teatru cu Barbro. Mă gândisem să-ţi mai folosesc biroul o noapte. Am crezut... I-am spus Lindei. Ai nevoie de el?

–Nu, nu, am spus. Mă întrebam doar. Aş vrea să stăm puţin de vorbă. Trebuie să-ţi spun ceva.

Ochii ei mari m-au cercetat cu nelinişte din spatele ochelarilor groşi.

–Crezi că am putea să facem câţiva paşi pe afară? am întrebat-o.

–Sigur că da.

–Atunci hai să mergem chiar acum! Nu durează mult.

Am slăbit piuliţele care ţineau uşa dublă, am scos şurubul care le fixa de podea, am deschis-o şi am împins căruciorul înăuntru. Între timp, Ingrid s-a dus la bucătărie să bea un pahar cu apă. Apoi m-am îmbrăcat, m-am postat la câţiva metri distanţă şi am aşteptat, pierdut în gânduri. Linda se dusese în sufragerie.

–Nu vă despărţiţi, nu? a spus Ingrid în timp ce închideam uşa după noi. Te rog să nu-mi spui că vă despărţiţi...

Faţa i se albise complet.

–Nu, nu! Doamne, sigur că nu! Despre altceva voiam să vorbim.

–Ah, mă simt uşurată!

Am ieşit în curtea din spate, apoi pe poartă şi pe strada David Bagares, pe care am luat-o până la Malmskillnadsgatan. N-am scos o vorbă, nu ştiam cum ar fi trebuit să formulez totul, să încep. Nici ea n-a zis nimic, s-a uitat de vreo două ori la mine, întrebătoare sau surprinsă.

–Nu prea ştiu cum să-ţi spun, am început în timp ce ne apropiam de intersecţie şi o luam înspre biserica Sfântul Ioan.

Pauză.

–Dar e... Poate e mai bine să vorbesc direct. Ştiu că ai băut azi în timp ce aveai grijă de Vanja. Şi că ai băut şi ieri. Şi aşa ceva... da, pur şi simplu nu pot accepta. Nu se poate. N-ai voie!

Ea s-a uitat atentă la mine tot timpul.

–Nu vreau să te controlez în vreun fel, am continuat. Din partea mea, poţi să procedezi cum doreşti, bineînţeles. Dar nu când ai grijă de Vanja. În privinţa asta sunt nevoit să impun o limită. Nu se poate! Înţelegi?

–Nu, a spus ea uimită. Nu ştiu despre ce vorbeşti. N-am băut niciodată cât am stat cu Vanja! Niciodată! Şi nici nu mi-ar trece prin minte. De unde ţi-a venit ideea asta?

Am simţit că mă prăbuşesc vertiginos. Ca întotdeauna în situaţii în care miza era mare, situaţii supărătoare, când mergeam – sau eram silit să merg – mai departe decât mi-aş fi dorit, vedeam totul în jur, inclusiv pe mine însumi, cu o claritate aparte, aproape suprareală.

Acoperişul verde de tablă de pe turnul bisericii din faţa noastră, copacii negri, desfrunziţi din cimitirul pe lângă care treceam, maşina de un albastru lucitor care gonea pe stradă, pe cealaltă parte. Mersul meu, cu corpul uşor aplecat, şi pasul mai energic al lui Ingrid alături. Felul cum se uita în sus la mine. Uimită, cu o umbră uşoară, aproape imperceptibilă, de mustrare pe chip.

–Am descoperit că băutura se împuţina în sticle. Ca să mă lămuresc, ieri am făcut câte un semn. Când am ajuns acasă, am văzut că cineva băuse din ele. Eu n-am făcut asta. Singurele persoane care au mai fost acolo ieri sunteţi tu şi Linda. Ştiu că n-a fost Linda. Asta înseamnă c-ai fost tu. Nu există altă explicaţie.

–Trebuie să existe, a spus ea. Pentru că n-am fost eu. Îmi pare rău, Karl Ove, dar n-am băut din sticlele tale.

–Uite ce este! am spus. Eşti soacra mea. Îţi doresc tot binele. Nu vreau să fac asta. În nici un caz! Ultimul lucru pe care mi-l doresc e să te acuz de ceva. Dar ce-ar trebui să fac, dacă *ştiu* cum stau lucrurile?

–Dar n-ai de unde să ştii! N-am băut eu.

Mă durea stomacul. Nimerisem într-un fel de iad.

–Trebuie să înţelegi, Ingrid, am spus. Indiferent ce spui, situaţia asta va avea consecinţe. Eşti o bunică excepţională. Faci mai mult pentru Vanja şi însemni mai mult pentru ea decât oricine altcineva. Şi mă bucur extraordinar de mult pentru asta. Aş vrea să fii aşa în continuare. N-avem mulţi oameni în jurul nostru, după cum ştii. Dar, dacă nu recunoşti, nu vom mai putem avea încredere în tine. Înţelegi? Nu că n-o să mai ai voie s-o vezi pe Vanja. Sigur c-o să ai, indiferent ce s-ar întâmpla. Dar, dacă nu recunoşti şi nu promiţi că nu se va mai întâmpla niciodată, atunci n-ai să mai poţi sta singură cu ea. N-o să mai ai voie să rămâi singură cu ea. Înţelegi ce vreau să spun?

–Da, înțeleg. E mare păcat. Dar foarte bine, să rămână așa. Nu pot să recunosc ceva ce n-am făcut. Chiar dacă mi-aș dori. Nu pot.

–Bine, am spus. Acum n-ajungem nicăieri. Propun să abandonăm subiectul o vreme, apoi să reluăm discuția și să vedem ce putem face.

–Foarte bine, a spus. Dar n-o să se schimbe nimic, să știi.

–În regulă.

Am coborât scările din fața școlii franceze și am mers pe Döbelnsgatan până în piațeta Johannesplan, mai departe, de-a lungul Malmskillnadsgatan și în jos pe strada David Bagares, fără să spunem un cuvânt tot drumul. Eu – aplecat, cu pași mari, ea – aproape alergând lângă mine. Nu trebuia să se întâmple așa, era soacra mea, nu exista nici un motiv pe lume s-o corectez sau s-o pedepsesc – în afară de acesta. Mi se părea nedemn. Și mult mai nedemn când ea negase totul.

Am vârât cheia în broască și i-am deschis poarta. Ea a zâmbit și a intrat.

Cum putea să reacționeze atât de calm și să-mi răspundă cu atâta siguranță?

Să fi fost, totuși, Linda?

Nu, ce naiba!

Mă înșelasem oare? Să fi însemnat greșit?

Nu.

Sau...?

Afară în curte, coafeza îmbrăcată în alb stătea și fuma. Am salutat-o, ea mi-a zâmbit. Ingrid s-a oprit în fața ușii de la intrare. Am descuiat-o.

–Atunci eu plec, a spus în timp ce urcam scările. Și putem discuta mai târziu, după cum ai propus. Poate până atunci vei afla ce s-a întâmplat.

Și-a luat cu ea geanta și două plase, mi-a zâmbit ca de obicei când își lua rămas-bun, dar nu m-a îmbrățișat.

Linda a venit în hol după ce plecase.

–Cum a mers? Ce-a spus?

–Că n-a băut niciodată cât a fost cu Vanja. Nici astăzi. Şi că nu poate înţelege cum a dispărut băutura din bufetul nostru.

–Dacă e alcoolică, e firesc să nege totul. Face parte din tablou.

–Posibil, am spus. Dar ce naiba să facem? O ţine una şi bună că nu, ea n-a făcut aşa ceva. Eu i-am spus ba da, ai făcut, şi ea a zis că nu. Nu pot *dovedi* nimic. Doar n-avem cameră de supraveghere în bucătărie.

–Câtă vreme *noi* ştim, asta contează prea puţin. Dacă vrea să joace teatru, n-are decât să suporte consecinţele.

–Care sunt?

–Păi... Că nu o putem lăsa singură cu Vanja.

–Ah, drăcia dracului! am spus. Ce idioţenie mai e şi asta? Să trebuiască să fac o plimbare cu soacră-mea şi să insist că femeia bea! Ce naiba mai e şi asta?

–Mă bucur că i-ai spus tu. Sigur o să recunoască, până la urmă.

–Eu nu cred.

Cât de repede prinde rădăcini noi o viaţă de om! Cât de repede trecem de la a fi străini într-un oraş la a ne lăsa absorbiţi în el! Cu trei ani în urmă, locuiam la Bergen, nu ştiam nimic despre Stockholm, nu cunoşteam pe nimeni aici. Apoi am venit în oraşul acesta – necunoscut, populat de străini – şi, treptat, zi după zi, dar insesizabil, am început să-mi împletesc viaţa cu a lor, până când acum deveniseră inseparabile. Dacă aş fi plecat la Londra, căci aş fi putut foarte bine să fac asta, acelaşi lucru s-ar fi întâmplat acolo, însă cu alţi oameni. Era atât de arbitrar şi atât de inevitabil!

Ingrid a sunat-o pe Linda a doua zi şi a recunoscut totul. A adăugat că ea însăşi nu considera că ar fi fost

ceva grav, dar, din moment ce noi credeam asta, avea să ia măsurile necesare încât să nu mai fie o problemă pentru nimeni. Avea deja o programare la un specialist în terapia alcoolismului și se hotărâse să-și acorde mai mult timp sieși și nevoilor ei, din moment ce asta era una din cauzele problemei, credea ea – presiunea enormă la care singură acceptase să se supună.

După discuția cu ea, Linda a fost foarte abătută, căci spunea, mama ei era atât de entuziastă și de optimistă, încât comunicarea devenea imposibilă, era de parcă pierduse contactul cu realitatea și trăia acum într-o lume viitoare fără griji și fără probleme.

– Nu pot *vorbi* cu ea! Nu pot stabili nici o legătură. Nu face decât să repete platitudini și vorbe goale, și cât de minunată e una sau alta. Tu, de exemplu, ai fost foarte lăudat pentru modul cum ai abordat situația. Eu sunt excepțională, și totul este nemaipomenit. Și asta la o zi după ce i-am spus că nu vrem să mai bea când are grijă de Vanja! Sunt serios îngrijorată, Karl Ove! E ca și cum suferă, dar ea însăși nu știe că suferă, dacă înțelegi ce vreau să spun. Reprimă *totul*. Merită o bătrânețe fericită. N-ar trebui să trăiască suferind, chinuindu-se și bând ca să-și înece amarul. Dar ce pot să fac? Nu vrea nici un ajutor. Nici măcar nu vrea să admită că are probleme.

– Dar ești fiica ei, am spus. E clar că nu vrea s-o ajuți. Sau să admită că lucrurile nu sunt cum ar trebui să fie. Tot sensul vieții ei e să-i ajute pe alții. Pe tine, pe fratele tău, pe tatăl vostru, pe vecinii ei. Dacă voi ați fi cei care s-o ajute, totul s-ar destrăma.

– Cu siguranță ai dreptate. Însă vreau doar să pot păstra contactul cu ea, înțelegi?

– Sigur.

Cinci zile mai târziu, am primit un e-mail cu interviul de la *Aftenposten*. N-am putut decât să mă întristez

citindu-l. Era deprimant. N-aveam pe cine să dau vina în afară de mine şi totuşi i-am scris un răspuns lung jurnalistului, încercând să detaliez viziunea mea asupra lucrurilor, adică să le confer măcar o fărâmă din seriozitatea pe care o aveau în mintea mea, ceea ce evident că m-a făcut să mă arăt şi mai jalnic. Jurnalistul m-a sunat imediat după, propunându-mi să adauge mesajul meu la interviul de pe website, sugestie pe care am refuzat-o, nu despre asta era vorba. Nu-mi rămânea decât să nu cumpăr ziarul din ziua aceea şi să nu mă mai gândesc la cât de prost ieşisem. Eram prost, trebuia să mi-o asum. Interviurile-portret includeau şi poze din viaţa personală a intervievatului, şi, din moment ce eu nu aveam nici una, o rugasem pe mama să-mi trimită câteva. Dar, pentru că nu sosiseră înainte de termenul-limită, iar jurnalistul mi le cerea, îl sunasem pe Yngve, care scanase o serie de fotografii şi le trimisese prin e-mail, în timp ce pozele mamei sosiseră o săptămână mai târziu, lipite cu grijă pe carton gros, cu informaţii detaliate dedesubt, în scrisul ei de mână. Înţelesesem cât de mândră era, şi disperarea crescuse în mine ca un zid. Îmi venea, mai mult ca orice, să dispar în adâncul unei păduri pe undeva, să-mi construiesc o cabană şi să rămân acolo, departe de civilizaţie, cu privirea aţintită într-un foc de tabără. Oameni, cine are nevoie de oameni?

„Un tânăr scriitor din sud, cu degete îngălbenite de nicotină şi dinţi uşor decoloraţi", scrisese jurnalistul; simţeam propoziţia aceasta ca pe un cui bătut în creier.

Dar primisem ce meritam. Nu scrisesem eu însumi, cu mulţi ani în urmă, un interviu cu Jan Kjærstad intitulat „Omul fără bărbie"? Şi asta fără să-mi dau seama ce insultător eram...

Ha-ha-ha!

Nu, la naiba, n-aveam de ce să-mi bat capul! Nu trebuia decât să refuz totul de acum înainte, să rezist ultimele luni de stat acasă cu Vanja, iar apoi să încep din nou să scriu, în aprilie. Din greu, metodic, şi căutând ceea ce-mi oferea bucurie, putere, lumină. Să mă ocup de ce aveam, uitând orice altceva.

Vanja s-a trezit chiar atunci în dormitor. Am luat-o în braţe, am strâns-o lângă mine şi m-am plimbat cu ea prin casă vreo câteva minute, până când s-a oprit din plâns şi a fost gata să mănânce puţin. Am încălzit un cartof şi nişte mazăre în cuptorul cu microunde, le-am pasat cu puţin unt, am căutat în frigider ceva cu carne, am găsit un bol cu două crochete de peşte, le-am încălzit şi pe ele şi i-am aşezat totul în faţă. Îi era foame, şi, din moment ce o puteam vedea din sufragerie, m-am dus acolo, mi-am verificat din nou e-mailurile şi am răspuns câtorva, cu urechea ciulită în tot acest timp, să aud dacă nu scotea vreun sunet de nemulţumire.

–Ai mâncat totul! am spus când m-am întors.

A zâmbit mulţumită şi a aruncat pe podea cana cu apă. Am luat-o în braţe, s-a agăţat de smocul scurt de păr de pe bărbia mea şi mi-a băgat degetul în gură. Am râs şi am aruncat-o în aer de câteva ori, am luat un scutec în baie şi am schimbat-o, am pus-o jos pe podea şi m-am dus să-l arunc pe cel folosit în coşul de gunoi de sub chiuveta din bucătărie. Când m-am întors, ea stătea în picioare în mijlocul podelei, clătinându-se. A păşit spre mine.

–Unu! Doi! Trei! Patru! Cinci! Şase! am numărat. Un nou record!

A observat şi singură că se întâmplase ceva extraordinar, fiindcă radia toată. Poate era copleşită de senzaţia formidabilă a mersului.

Am îmbrăcat-o în hainele de afară şi am dus-o în braţe până jos, la căruciorul din subsol. Chiar dacă

soarele nu strălucea, ziua era luminoasă şi primăvăratică. Asfaltul se uscase. I-am trimis un mesaj telefonic Lindei despre prima plimbare mai lungă a fiicei noastre. „Fenomenal!" mi-a răspuns. „Ajung la douăsprezece jumătate. Vă iubesc!"

Am coborât în supermarketul din staţia de metrou de la Stureplan, am cumpărat un pui la grătar, o salată verde, câteva roşii, un castravete, măsline negre, două cepe roşii şi o baghetă proaspătă, am intrat în librăria Hedengrens pe drumul înapoi şi am găsit o carte despre Germania nazistă, cele două volume din *Capitalul*, *1984* a lui Orwell, pe care nu reuşisem niciodată s-o citesc, o colecţie de eseuri de acelaşi autor, o carte despre Céline scrisă de Ekerwald, şi ultimul Don DeLillo, până când Vanja m-a împiedicat să mai continui şi a trebuit să merg să plătesc. De îndată ce am ieşit, am regretat că luasem cartea lui DeLillo, pentru că, deşi fusesem odată fanul lui, în special al romanelor *Names* („Nume") şi *Zgomotul alb*, nu reuşisem să citesc mai mult de jumătate din *Underworld*, şi, din moment ce următoarea carte fusese îngrozitoare, era evident că se afla în declin. Mă pregăteam să mă întorc şi să-l schimb, erau alte câteva cărţi pe care le văzusem şi care îmi plăceau, de exemplu, ultimul roman al lui Esterházy, *Harmonia caelestis*, despre tatăl lui. Dar preferam să nu citesc romane în suedeză, era prea apropiată de propria mea limbă, ameninţa tot timpul să se infiltreze şi s-o distrugă, prin urmare, dacă găseam un titlu în norvegiană, îl citeam în norvegiană, asta şi pentru că citeam prea puţin în limba maternă. În plus, nu stăteam prea bine cu timpul dacă voiam să apuc să pregătesc prânzul pentru Linda înainte să ajungă acasă. Iar Vanja părea în mod evident să se fi săturat de librărie.

Acasă, în bucătărie, am făcut o salată de pui, am tăiat pâinea şi am întins faţa de masă, în timp ce Vanja

stătea pe jos şi lovea cu un mic ciocan de lemn cele trei biluţe de lemn care coborau prin nişte găuri, apoi pe un tobogan şi cădeau pe podea.

Cinci minute mai târziu, a trebuit să se oprească, pentru că rusoaica începuse să bată în calorifer. Uram zgomotul acela, uram să stau şi să-l aştept, deşi reacţia ei nu era nejustificată acum, bocănitul Vanjei putea scoate pe oricine din minţi, aşa că i-am luat jucăria, am aşezat-o în schimb pe scaun, i-am legat o baveţică la gât şi i-am dat nişte pâine cu unt, chiar când Linda a intrat pe uşă.

–Bună! a spus ea, venind să mă îmbrăţişeze.

–Bună!

–Am fost la farmacie în dimineaţa asta, a continuat, uitându-se la mine cu o sclipire în ochi.

–Aşa, şi?

–Am cumpărat un test de sarcină.

–Bun, şi? Ce vrei să spui, de fapt?

–Vom avea un al doilea copil, Karl Ove!

–Serios?

Mi-au dat lacrimile.

Linda a încuviinţat din cap. Şi ea avea ochii umezi.

–Ce mult mă bucur! am spus.

–Da, n-am putut să vorbesc despre altceva la întâlnirea cu psihologul. Nu m-am gândit la nimic altceva toată ziua. E minunat!

–I-ai spus psihologului înainte să-mi spui mie?

–Da, de ce?

–Ce-i în capul tău? Crezi că e doar copilul tău? Nu poţi să spui altcuiva înainte să-mi spui mie! E ceva în neregulă cu tine?

–Ah, Karl Ove, îmi pare rău! Nu m-am gândit. Pur şi simplu eram copleşită. Dar nu asta am avut de gând. Te rog, nu lăsa supărarea să ne strice bucuria.

M-am uitat la ea.

– Nu, am spus. Nu-i atât de grav. În tabloul de ansamblu, vreau să spun.

În cursul nopții, m-a trezit plânsetul ei. Suspina cu atâta amar, cum numai ea ar fi putut s-o facă. Am atins-o pe gât.

– Ce e, Linda? am șoptit. De ce plângi?

Umerii îi tremurau.

S-a întors cu fața spre mine.

– Am fost doar conștiincioasă! a spus. Nimic altceva.

– Ce anume? Despre ce vorbești?

– Despre azi-dimineață. Am intrat în farmacie și am cumpărat testul pentru că eram prea curioasă, nu mai puteam să aștept! Și apoi, când am văzut rezultatul, trebuia oricum să merg la psiholog. Nici nu mi-a trecut prin minte că puteam pur și simplu să vin acasă! Am crezut că trebuie să mă duc! A început iar să plângă. Aș fi putut veni acasă să-ți dau vestea cea bună! Imediat! Nu era obligatoriu să mă duc la ședință!

Am mângâiat-o pe spate, pe păr.

– Dar, draga mea, chiar nu face nimic! am spus. Chiar nu contează! M-am enervat puțin pe loc, dar am înțeles. Singurul lucru important este că vom avea un copil, ce Dumnezeu!

S-a uitat la mine, zâmbind printre lacrimi.

– Vorbești serios? a spus.

Am sărutat-o.

Buzele ei aveau gust sărat.

De atunci și până în seara de noiembrie când stăteam în întuneric pe balconul apartamentului nostru din Malmö, după ce fusesem cu Vanja la petrecerea aniversară, trecuseră deja aproape doi ani. Copilul, care în momentul acela abia fusese conceput, nu numai că se născuse, dar ajunsese să aibă un an. O botezasem Heidi, era o fetiță blondă și veselă, mai rezistentă decât

sora ei în unele privinţe, la fel de sensibilă, în altele. În timpul botezului, când preotul se pregătea să toarne apă peste capul surorii ei, Vanja strigase „Nu! Nu! Nu!" atât de tare, încât răsunase prin biserică, şi fusese imposibil să nu râdem, era de parcă ar fi reacţionat fizic la apa sfinţită, ca un vampir sau un pui de diavol. Când Heidi avea nouă luni, ne mutaserăm la Malmö oarecum din impuls, nici unul dintre noi nu mai fusese acolo înainte şi nu cunoşteam pe nimeni, dar ne duseserăm să vedem un apartament şi ne hotărâserăm după ce stătuserăm în oraş vreo cinci ore cu totul: aici urma să locuim. Apartamentul se afla la ultimul etaj al unei clădiri, chiar în centru, era mare, o sută treizeci de metri pătraţi, şi, din moment ce se afla atât de sus, era inundat de lumină de dimineaţa până seara. Nimic nu ni se potrivea mai bine, existenţa în Stockholm devenise tot mai sumbră, până când nu mai găsiserăm altă soluţie decât să ne mutăm de-acolo. Departe de rusoaica nebună, cu care ajunseserăm într-un conflict irezolvabil şi care continuase să se plângă proprietarilor clădirii. Până la urmă, aceştia luaseră măsuri şi ne convocaseră la o întâlnire, fără vreun rezultat, pentru că, deşi în cele din urmă ne crezuseră, nu puteau face nimic. Luaserăm problema în mâinile noastre. După încă un incident când rusoaica venise sus la uşa noastră, iar eu, cu Vanja şi Heidi în braţe, o rugasem să stea departe de noi, la care ea îmi răspunsese că avea un bărbat jos în apartament, pe care îl trimitea sus să mă snopească, sunasem la poliţie şi o reclamasem pentru ameninţare şi hărţuire. Niciodată nu-mi închipuisem că voi merge atât de departe, dar o făcusem. Poliţia nu putea face nimic, dar nu asta contase în primul rând, ci faptul că trimisese agenţi de la serviciile sociale la ea acasă, doi angajaţi care veniseră să vadă în ce condiţii trăia, iar pentru ea nu putea exista umilinţă mai mare.

Ah, cum savurasem gândul! Dar asta nu îmbunătăţise cu nimic relaţiile noastre cu ea. Şi, cu doi copii în mijlocul unui oraş mare, unde singurele zone pietonale verzi erau parcurile, în care îi plimbam ca pe câini, întrebarea nu era dacă ar trebui să ne mutăm, ci când. Linda voia să mergem în Norvegia, eu nu, aşa că alegerea fusese între două oraşe din Suedia, Göteborg sau Malmö, şi, din moment ce Linda avea asociaţii negative cu primul pentru că trebuise să-şi întrerupă studiile de masterat în scriere creativă de la Universitatea din Göteborg după numai câteva săptămâni, atunci când se îmbolnăvise, treaba era clară: aveam să ne mutăm la Malmö, căci ne plăcuse sentimentul pe care ni-l lăsaseră orele petrecute acolo. Era un oraş deschis, cerul deasupra lui era înalt, aveam marea în apropiere, o plajă lungă se întindea la numai câteva minute de centru, Copenhaga era la patruzeci de minute distanţă, iar atmosfera din oraş era relaxată, de vacanţă, destul de diferită de ambianţa strictă, dură, carieristă a Stockholmului. Primele luni la Malmö fuseseră minunate, mergeam zilnic să înotăm, stăteam să mâncăm pe balcon după ce copiii se culcau, eram plini de optimism, mai apropiaţi decât fuseserăm în ultimii doi ani. Dar întunericul se strecurase şi aici, lent şi imperceptibil, îmi umpluse toate celelalte părţi ale vieţii, noutatea îşi pierduse strălucirea, şi lumea o luase în derivă, lăsând în urmă doar frustrare.

Ca în seara aceasta, când Linda şi Vanja stăteau în bucătărie şi mâncau, în timp ce Heidi îşi dormea somnul febril în pătuţul din dormitor, iar eu eram aproape sufocat de gândul curăţeniei – camerele arătau de parcă ar fi fost răscolite metodic, ca şi cum cineva ar fi răsturnat pe podea tot conţinutul sertarelor şi al dulapurilor –, de mizeria şi nisipul de peste tot şi de grămada de haine murdare din baie. De „romanul" pe care îl

scriam şi care nu ducea nicăieri. Irosisem doi ani pe nimic. De zăpuşeala traiului în apartament. De certurile noastre, care sporeau şi deveneau tot mai greu de controlat. De bucuria care dispăruse.

Supărarea mea era meschină, izbucnea din nimicuri; cui îi pasă cine şi ce a spălat când priveşti retrospectiv o viaţă, când rezumi o viaţă? Linda pendula între stările ei fluctuante, şi, când ajungea la fund, zăcea doar pe canapea sau în pat, şi ceea ce la începutul relaţiei îmi trezise grija acum nu făcea decât să mă scoată din sărite: trebuia să fac eu *totul*, în timp ce ea stătea şi lenevea? Puteam, dar nu fără condiţii. Dacă o făceam, aveam tot dreptul să fiu nervos, supărat, ironic, sarcastic, câteodată furios. Această lipsă de bucurie s-a răspândit dincolo de persoana mea, până în centrul vieţii noastre împreună. Linda spunea că nu cerea decât să fim o familie fericită. Asta voia, la asta visa, să fim o familie frumoasă şi fericită. Eu nu visam decât ca ea să împartă cu mine treburile casnice. Ea spunea că aşa făcea, şi iată-ne, cu acuzaţiile noastre, cu furia şi dorinţele noastre, în mijlocul vieţii – viaţa noastră, nu a altcuiva.

Cum se putea să-ţi iroseşti viaţa enervându-te din cauza îndatoririlor casnice? Cum era *posibil*?

Voiam cât mai mult timp pentru mine şi cât mai puţin deranj. Voiam ca Linda, care stătea deja acasă cu Heidi, să se ocupe de tot ce o privea pe Vanja, ca eu să pot lucra. Ea nu voia. Sau poate voia, dar nu făcea faţă. Toate conflictele şi certurile noastre gravitau într-un fel sau altul în jurul acestui lucru, dinamica. Dacă nu puteam scrie din cauza ei şi a pretenţiilor ei, aveam s-o părăsesc, era foarte simplu. Şi, pe undeva, ea îşi dădea seama. Îmi forţa limitele, în funcţie de nevoile din viaţa ei, dar niciodată într-atât încât să mă silească să pun punct. Şi totuşi, eram pe-aproape. Modul meu de a mă răzbuna era să-i dau tot ce pretindea, adică să am grijă

de copii, să frec podelele, să spăl hainele, să cumpăr mâncarea, să gătesc cina şi să câştig toţi banii, aşa încât nu avea nimic concret de care să se plângă când era vorba de mine şi de rolul meu în familie. Singurul lucru pe care nu i-l dădeam – şi era singurul pe care îl dorea – era iubirea mea. Aceasta mi-era răzbunarea. O puteam privi foarte rece cum ajungea la disperare, până când, în cele din urmă, nu mai putea şi urla la mine de nervi, frustrare şi dor. Care e problema? o întrebam atunci. Ţi se pare că nu fac destul? Eşti epuizată, aşa spui. Dar mâine am eu grijă de copii. O pot lăsa pe Vanja la grădiniţă şi apoi mă pot duce afară cu Heidi, cât timp tu dormi şi te odihneşti. Apoi o pot lua pe Vanja de la grădiniţă, după-masă, şi mă pot ocupa de ele în timpul serii. E bine, nu? Aşa ai să te poţi odihni, tu, care eşti atât de sleită. Până la urmă, când rămânea fără argumente, era în stare să arunce şi să spargă obiecte. Un pahar, o farfurie, orice avea la îndemână. Ea ar fi trebuit să facă toate astea pentru mine, ca eu să pot lucra, dar nu le făcea. Şi, din moment ce, pentru ea, problema nu era faptul că făcea prea multe, ci, dimpotrivă, că în bărbatul pe care îl iubea nu exista iubire, ci doar pică, acreală, frustrare şi nervi, lucru pe care nu ştia cum să-l formuleze, cea mai mare răzbunare pentru mine era să-i iau pretenţiile în serios. Ah, ce mă mai bucuram când o prindeam în capcană şi puteam să-i îndeplinesc toate cerinţele! După accesul inevitabil de furie care urma, după ce ne culcam, începea deseori să plângă şi voia să ne împăcăm. Aşa îmi dădea posibilitatea să-mi sporesc răzbunarea, fiindcă nu eram de acord.

Totuşi, o asemenea viaţă nu putea dura şi nici nu era ceea ce-mi doream, aşa că, atunci când furia, dură şi implacabilă, mi se domolea, şi nu-mi mai rămânea decât sufletul chinuit, de parcă tot ce aveam era pe cale să se facă fărâme, ne împăcam, ne apropiam şi trăiam

ca înainte. Apoi întreg procesul reîncepea, ciclic, la fel ca în natură.

Mi-am stins țigara, am dat pe gât ultima înghițitură de cola răsuflată, m-am ridicat ținându-mă de balustradă și am privit cerul, unde o lumină atârna nemișcată undeva în afara orașului – prea joasă ca să fie o stea, prea tăcută ca să fie un avion.

Ce Dumnezeu...?

Am urmărit-o cu privirea timp de câteva minute. Apoi a plonjat brusc în stânga, și mi-am dat seama că era un avion. Părea nemișcat pentru că venea drept spre mine, coborând peste strâmtoarea Öresund.

Cineva a bătut la geam. M-am întors. Era Vanja, care mi-a zâmbit și mi-a făcut cu mâna. Am deschis ușa.

– Te duci la culcare?

A dat din cap.

– Am vrut să-ți spun noapte bună, tata.

M-am aplecat și am sărutat-o pe obraz.

– Noapte bună. Somn ușor!

– Somn ușor!

A fugit prin hol în camera ei, plină de energie chiar și după o zi atât de lungă.

Mai bine mă apucam de afurisitele alea de vase.

Am aruncat resturile de mâncare la gunoi, am golit rămășițele de lapte și de apă din pahare, am scos cojile de mere și de morcovi, ambalajele de plastic și plicurile de ceai din chiuvete, pe care le-am spălat bine, am pus vasele pe picurător, am dat drumul la apă fierbinte, am stors detergent lichid pe burete, mi-am rezemat fruntea de bufet și am început să spăl, pahar după pahar, cană după cană, farfurie după farfurie. Le-am clătit. Apoi, când suportul s-a umplut, am început să le usuc ca să fac loc pentru altele. A urmat podeaua, care trebuia frecată unde stătuse Heidi. Am legat sacul de gunoi la gură, am luat liftul până la subsol, am mers pe culoarele

încălzite, labirintice, până la ghenă, a cărei podea era presărată cu gunoaie şi alunecoasă, unde ţevi atârnau din tavan ca nişte torpile, ornamentate cu porţiuni de adeziv şi cu bucăţi de bandă izolatoare desprinse, şi pe uşa căreia scria, cu un tipic eufemism suedez, *Miljørom*, „Încăperea eco", am aruncat sacii într-una dintre pubelele mari şi verzi, mi-am amintit brusc de Ingrid, care, la ultima vizită aici, găsise sute de bucăţele de pânză într-una şi le cărase sus în apartament, crezând că aveau să ne bucure şi pe noi la fel de mult cum o bucuraseră pe ea, în ideea că fetele puteau să aibă suficient material de pictat pentru mai mulţi ani înainte, am închis capacul şi m-am întors în casă, unde, chiar atunci, Linda ieşea tiptil din camera copiilor.

– A adormit? am întrebat-o.

A dat din cap.

– Ce harnic ai fost! a spus, oprindu-se în uşa bucătăriei. Vrei un pahar cu vin? Mai avem din sticla pe care a adus-o Sissel ultima dată.

Primul meu impuls a fost să răspund că nu, în nici un caz nu voiam vin. Dar, în mod ciudat, scurtul răstimp petrecut afară din apartament mă înmuiase, aşa că am acceptat.

– De ce nu? am spus.

Două săptămâni mai târziu, într-o după-amiază când Heidi şi Vanja îşi făceau de cap în jurul nostru, sărind pe canapea şi urlând, ne-am înghesuit unul în altul şi am cercetat, pentru a treia oară în viaţa noastră, copleşiţi de emoţie, o liniuţă albastră pe un beţişor alb. Era John, care îşi anunţa sosirea. S-a născut la sfârşitul verii următoare, blând şi răbdător din prima clipă, întotdeauna aproape râzând, chiar şi când în jurul lui se dezlănţuia furtuna. Deseori arăta de parcă ar fi fost târât printr-un hăţiş, din cauza zgârieturilor pe care i le

aplica Heidi, oricând prindea ocazia, de obicei sub pretextul unei îmbrățișări sau al unei mângâieri prietenoase pe obraz. Ceea ce cândva mă iritase, plimbatul Vanjei prin oraș cu căruciorul, era acum o poveste veche, uitată și complet străină, căci împingeam deja un cărucior ponosit cu trei copii la bord, bătând străzile, deseori cu două sau trei plase cu cumpărături bălăngănindu-mi-se într-o mână, cu riduri adânci crestându-mi fruntea și obrajii și cu ochii arzând de o sălbăticie golită de orice sens și cu care de multă vreme pierdusem orice contact. Nu-mi mai băteam capul cu potențiala efeminare a ceea ce făceam, acum prioritatea era să ajung cu copiii la destinație fără ca ei să se așeze pe jos, refuzând să meargă mai departe, sau fără orice le mai putea trece lor prin cap ca să-mi zădărnicească planul de a petrece o dimineață sau o după-amiază ușoară. Odată, un grup de turiști japonezi s-a oprit pe cealaltă parte a străzii, arătând cu degetul către mine de parcă aș fi fost conducătorul unei parade de acrobați sau așa ceva. M-au *arătat cu degetul*. Uitați un bărbat scandinav! Uitați-vă și povestiți-le nepoților voștri ce-ați văzut!

Eram foarte mândru de copii. Vanja era sălbatică și curajoasă, n-ai fi zis niciodată că trupul ei subțire putea adăposti un asemenea apetit pentru mișcare, că se putea implica atât de avid în lumea fizică din jur, cu copacii ei, cu barele de cățărat, cu piscinele și câmpurile ei deschise, iar timiditatea, care o ținuse în rezervă în primele luni la noua grădiniță, îi dispăruse complet, într-atât încât următoarea „discuție despre progresul copilului" avusese drept subiect exact fenomenul opus. Acum problema nu mai era că Vanja se ascundea, că nu voia să intre în contact cu adulții sau că niciodată nu conducea jocurile, ci, dimpotrivă, că uneori ocupa poate prea mult spațiu, după cum se exprimaseră ei, prudent, și era prea dornică să fie numărul unul. „Ca să fim

sinceri", spusese directorul grădiniței, „se întâmplă să-i agreseze pe unii copii. Partea bună", continuase el, „este că, pentru a face asta, trebuie să fie capabilă să înțeleagă situația și suficient de inteligentă ca s-o exploateze. Dar ne străduim s-o facem să priceapă că nu poate face așa ceva. Știți cumva de unde ar fi putut învăța rima asta: «naaa-na-na-na-naaa-na»? A văzut-o într-un film sau ceva? Dacă e cazul, putem să proiectăm filmul aici și să le explicăm ce înseamnă". După întâlnirea anterioară, la care ni se vorbise despre logoped, iar timiditatea Vanjei fusese considerată un defect sau o lipsă, nu putea decât să mă doară-n cot de ce credea personalul grădiniței despre ea. Abia împlinise patru ani, în câteva luni avea să scape de faza asta... Heidi nu era la fel de sălbatică, competența ei fizică era de altă natură, părea să fie prezentă în propriul corp într-un alt mod decât Vanja, care era complet absorbită de fantezie și pentru care ficțiunea era doar o variantă a realității. În timp ce Vanja se înfuria și își ieșea din fire de disperare dacă nu-i reușea ceva din prima secundă, Heidi se ofensa când o întrebam dacă are nevoie de ajutor și continua până reușea. Ce triumf pe fața ei atunci! Se cățărase înaintea Vanjei în vârful copacului celui înalt de la locul de joacă. Prima dată înconjurase cu brațele creanga din vârf. A doua oară, împinsă de orgoliul copilului mic, se cățărase până sus. Eram pe o bancă citind ziarul și o auzisem cum urlă: stătea la capătul crengii, fără să se țină de nimic, la șase metri deasupra pământului. O mișcare greșită, și ar fi putut să cadă. Mă suisem după ea și o apucasem, incapabil să mă opresc din râs, ce naiba căutai tu *acolo*? Deseori făcea câte un mic salt când mergea, care mie mi se părea un mic salt de fericire. Era singura din familia noastră care părea cu adevărat fericită sau care avea tendința de a fi astfel. Suporta orice în afară de mustrări. Atunci buza i se ridica,

tremurând, lacrimile îi țâșneau din ochi, și putea trece o oră până când se lăsa consolată. Era înnebunită să se joace cu Vanja, atunci accepta orice, și îi plăcea enorm să călărească. Când stătuse atunci călare pe măgar, în parcul de distracții unde fusesem în vară, fața îi strălucea de mândrie. Dar nici măcar când o văzuse astfel pe Heidi, părerea Vanjei nu se schimbase, nu voia să călărească, nu mai voia să călărească niciodată, își împinsese ochelarii sus pe nas, se aruncase din senin în fața lui John și scosese un urlet care îi făcuse pe toți cei din apropiere să se uite la noi. Dar lui John îi plăcuse, îi răspunsese tot cu un țipăt, și apoi râseseră împreună.

Soarele apunea deja deasupra pinilor din vest. Cerul avea aceeași culoare albastru-închis pe care mi-o aminteam din copilărie și care îmi plăcea nespus. Ceva s-a eliberat în mine, înălțându-se copleșitor, plutind. Dar nu-mi folosea la nimic. Trecutul nu însemna nimic.

Linda a ridicat-o pe Heidi de pe măgarul prostănac. Și-a luat rămas-bun de la el și de la femeia care vindea biletele.

– Bun, am spus. Acum, direct acasă.

Mașina noastră rămăsese aproape ultima în parcarea imensă, așternută cu pietriș. M-am așezat pe bordura din apropiere cu Heidi în brațe, ca să-i schimb scutecul. Apoi i-am pus lui John centura pe scaunul din față, în timp ce Linda le prindea pe fete în spate.

Închiriaserăm un Volkswagen mare, roșu. Mă suisem la volan abia a patra oară de când îmi luasem carnetul, așa că orice avea legătură cu condusul mă umplea de entuziasm. Pornitul, schimbatul vitezelor, accelerarea, mersul cu spatele, păstrarea direcției. Totul mă distra. Nu-mi închipuisem niciodată că voi conduce într-o zi, nu făcea parte din imaginea mea de sine, așa că bucuria mi-a fost cu atât mai mare când m-am văzut conducând

cu o sută cincizeci de kilometri pe oră pe autostradă, în drum spre casă, în ritmul acela lin, aproape leneş, care se statornicise treptat, semnalizând stânga, depăşind, semnalizând dreapta, într-un peisaj la început dominat de pădure, apoi, după o lungă pantă lină în susul unui deal enorm, dominat de lanuri de porumb cât vedeai cu ochii, cu construcţii joase pe câmp, cu crânguri şi păduricide foioase nespus de pitoreşti, cu graniţa albastră statornică a mării la vest.

—Ia uitaţi-vă! am spus când am ajuns în vârf, în timp ce peisajul tipic Scaniei se întindea sub noi. *Incredibil* de frumos!

Lanuri aurii de porumb, păduri verzi de fag, marea albastră. Totul mai viu şi aproape pâlpâitor în lumina apusului de soare.

Nici un răspuns.

Ştiam că John adormise. Dar oare şi în spate se dăduse stingerea?

Am întors capul să mă uit peste umăr.

Într-adevăr. Trei fete zăceau acolo cu gura deschisă şi ochii închişi.

Fericirea a explodat în mine.

A durat o secundă, două, poate trei. Apoi peste ea s-a aşternut umbra care vine mereu din urmă, alaiul ei întunecat.

Am bătut ritmul cu mâna pe volan şi am cântat odată cu muzica. Era ultimul album al formaţiei Coldplay, pe care nu-l puteam suferi, dar care mi se părea perfect în timp ce conduceam. Mai încercasem odată acest sentiment. Aveam şaisprezece ani, eram îndrăgostit, mergeam prin Danemarca într-o dimineaţă de vară, îndreptându-mă spre orăşelul Nykøbing, unde se ţinea un cantonament de fotbal, şi toată lumea din maşină, în afară de şofer şi de mine, care stăteam în faţă, dormea. Tipul pusese albumul *Brothers in Arms*

de Dire Straits, care apăruse în primăvara respectivă şi care, împreună cu *The Dream of a Blue Turtle* al lui Sting şi *It's My Life* de Talk Talk, formase fundalul sonor al tuturor experienţelor extraordinare pe care le avusesem în lunile de dinainte. Peisajul plat, răsăritul soarelui, nemişcarea de afară, pasagerii care dormeau – o tresărire de fericire atât de puternică, încât mi-o aminteam douăzeci şi cinci de ani mai târziu. Dar fericirea aceea nu avusese nici o umbră, fusese pură, neamestecată, nealterată. Atunci aveam viaţa la picioare. Orice se putea întâmpla. Orice era posibil. Acum nu mai era aşa. Se întâmplaseră multe, iar ceea ce se întâmplase punea bazele a ceea ce se mai putea întâmpla.

Nu doar că posibilităţile erau mai puţine. Emoţiile pe care le încercam erau mai palide, viaţa, mai puţin intensă. Şi ştiam că sunt la jumătatea drumului – poate mai mult de jumătate. Când John avea să fie de vârsta mea, eu urma să am optzeci de ani. Cu un picior în groapă, dacă nu cu amândouă. În zece ani, voi avea cincizeci. După alţi zece, şaizeci.

Era oare ciudat că o umbră plutea deasupra fericirii?

Am semnalizat şi am depăşit un camion. Nu aveam prea multă experienţă, aşa că mă încerca un sentiment neplăcut când maşina era clătinată de curenţii de aer formaţi. Dar nu-mi era teamă, o singură dată îmi fusese de când conduceam, şi asta în ziua examenului de conducere. Îl dădusem devreme într-o dimineaţă de iarnă, afară era beznă, iar eu nu condusesem niciodată pe întuneric. Ploua torenţial, nu condusesem niciodată pe ploaie torenţială. Iar examinatorul era un bărbat cu o înfăţişare neprietenoasă şi cu un aer neprietenos. Învăţasem, fireşte, pe dinafară verificările obligatorii dinainte de a porni motorul. Dar primul lucru pe care mi-l spusese tipul fusese că vom sări peste verificări. Trebuia doar să curăţ condensul de pe parbriz, şi-o să

spunem că e în regulă. Nu ştiam cum să fac asta în afara succesiunii prestabilite de acţiuni şi, când descoperisem în sfârşit, după două minute de bâjbâit la bord, uitasem că trebuia să vâr cheia în contact pentru ca dezaburitorul să funcţioneze, lucru care îl făcuse pe examinator să se uite la mine şi să mă întrebe: „Dar să conduci ştii, nu-i aşa?", în timp ce răsucea dezaprobator cheia în locul meu. După un început atât de incredibil de prost, nu-mi fusese deloc de ajutor faptul că nu-mi puteam controla picioarele, care tremurau şi se bâţâiau, iar abilităţile motorii fine îmi dispăruseră, aşa că mai mult ţâşnisem din loc decât intrasem fluid în trafic. Întuneric deplin. Trafic matinal de vârf. Ploaie torenţială. După o sută de metri, examinatorul mă întrebase cu ce mă ocupam în viaţa de zi cu zi. Îi spusesem că eram scriitor. Atunci devenise brusc interesat. El însuşi era artist, îmi dezvăluise. Avusese o expoziţie şi aşa mai departe. Mă întrebase ce scriam. Tocmai începusem să-i povestesc despre *En tid for alt*, când el rostise un nume de localitate. În faţa noastră era o uriaşă intersecţie rutieră. Nu văzusem indicatorul cu denumirea. El mă întrebase dacă îmi apăruse cartea în suedeză. Dădusem din cap. Acolo! Acolo era indicatorul. Dar pe banda cea mai îndepărtată! Virasem înspre ea şi accelerasem, dar el se repezise la frâne, oprind brusc maşina.

– Semaforul e roşu! spusese. N-ai văzut? Roşu!

Nici nu observasem vreun semafor.

– Deci asta a fost tot, nu-i aşa?

– Din păcate, da. Dacă trebuie să intervenim, ai picat. Asta e. Vrei să mai conduci puţin?

– Nu. Hai să ne întoarcem!

Tot examenul durase trei minute. Ajunsesem acasă la nouă şi jumătate, şi Linda se uitase la mine cu o privire încordată.

– Am picat, îi spusesem.

–O, nu! Bietul de tine! Ce s-a întâmplat?

–Am trecut pe roşu.

–Serios?

–Da, serios! Cine ar fi crezut, când m-am trezit azi-dimineaţă, că voi trece pe roşu la examenul de conducere? Dar nu-i nimic. Va fi mai bine data viitoare. Nu trec pe roşu la două examene, unul după altul.

Într-adevăr, nu era nimic grav. N-aveam maşină, nu conta dacă primeam carnetul în ianuarie sau în martie. Şi deja cheltuisem incredibil de mult pe orele de şoferie, încât o sumă în plus chiar nu mai avea importanţă. Singura problemă era că plănuiserăm o călătorie la sfârşit de lună. Eu acceptasem un angajament la Søgne, în sudul Norvegiei, gândindu-mă să mergem până acolo cu toţii şi la întoarcere să ne oprim pe insula Sandøya, în larg de Tvedestrand, şi să stăm la o casă de vacanţă vreo câteva zile, să vedem cum e. De fapt, fusesem pe Sandøya cu câţiva ani în urmă şi mi se păruse un loc perfect de locuit. O insulă cu vreo două sute de locuitori, cu grădiniţă şi şcoală cu primele trei clase. Peisajul semăna perfect cu cel în care crescusem şi căruia îi duceam atât de mult dorul, doar că nu era acelaşi, nu era Tromøya, sau Arendal, sau Kristiansand, unde nu m-aş fi întors pentru nimic în lume, ci altceva, ceva nou. Uneori mă gândeam că dorul de peisajul în care am crescut era biologic, cumva înrădăcinat în noi. Că instinctul care făcea o pisică să rătăcească sute de kilometri în căutarea locului de unde plecase funcţiona şi în noi, în animalul uman, la fel ca şi celelalte tendinţe profund arhaice din fiinţa noastră.

Uneori mă uitam pe internet la poze de pe Sandøya, iar dorinţa pe care mi-o stârnea vederea peisajului era atât de puternică, încât eclipsa complet natura singuratică şi izolată a unui posibil trai acolo. Nu şi pentru Linda, firește, ea era mai sceptică, dar nu respingea cu totul

ideea. O viață în pădure, la malul mării, ni s-ar fi potrivit cu mult mai bine decât să locuim la etajul al șaptelea, în mijlocul orașului. Așa că petreceam mult timp speculând, suficient cât să ne dorim să mergem acolo și să vedem cum e. Dar, cum nu-mi luasem carnetul, trebuia acum să merg singur la Søgne, ceea ce însemna că tot rostul angajamentului acceptat dispărea. Pentru ce să mă mai duc și despre ce să vorbesc?

Geir m-a sunat în noaptea aceea în timp ce făceam rezervarea zborului online. Vorbiserăm deja în cursul zilei, dar nu fusese în apele lui în ultimele săptămâni, dăduse rateuri în felul lui controlat de a fi, așa că nu mi s-a părut deloc ciudat că suna din nou. M-am așezat în fotoliu și mi-am pus picioarele pe birou. El mi-a povestit puțin despre biografia lui Montgomery Clift la care lucra, despre cum tipul căutase întotdeauna, în toate felurile, să trăiască viața cu intensitate. Singurele mele cunoștințe despre Montgomery Clift îmi fuseseră furnizate de formația The Clash, cu versul lor *Montgomery Clift, honey!* de pe albumul *London Calling*, și s-a dovedit că tot de acolo îl știa și Geir, deși într-un alt mod: în Irak, locuise la o stație de epurare a apei împreună cu Robin Banks, un toxicoman englez care fusese unul dintre cei mai buni prieteni ai formației, călătorise cu ei în turnee, îi fusese dedicat până și un cântec, și el îi povestise ce rol important jucase Montgomery Clift în viața trupei, stârnindu-l pe Geir să afle ce era cu el. Un alt motiv era că *Inadaptații* era unul dintre filmele lui preferate. Am vorbit puțin despre *Casa Buddenbrook* de Thomas Mann, pe care tocmai începusem s-o recitesc, despre cât de perfecte erau propozițiile, la cel mai înalt nivel, ceea ce mă făcea s-o savurez, să savurez cu adevărat fiecare pagină, lucru care altfel nu mi se întâmpla niciodată, și cum perfecțiunea aceasta, dar, apropo,

şi cadrul acţiunii şi forma aparţineau altei epoci decât a lui Thomas Mann, aşa încât era vorba mai degrabă despre o imitaţie, o reconstituire sau, cu alte cuvinte, o pastişă. Ce se întâmpla când pastişa depăşea originalul? *Putea* într-adevăr să-l depăşească? Era o problemă dintotdeauna, cu care încă Vergiliu se confruntase, probabil. Cât de strâns e legat un stil sau o formă de timpul şi cultura anume în care a apărut? Sunt ele distruse imediat ce s-au născut? În mâinile lui Thomas Mann forma nu era distrusă, nu acesta era cuvântul potrivit, mai degrabă „ambivalentă", nesfârşit de ambivalentă, de unde şi ironia – ironia care destabiliza totul. De aici, discuţia noastră a ajuns la cartea lui Stefan Zweig *Lumea de ieri*, la descrierea extraordinară a perioadei din jurul lui 1900, când la mare preţ erau vârsta şi gravitatea, nu tinereţea şi frumuseţea, şi când toţi tinerii încercau să pară de vârstă mijlocie, cu burţi, ceasuri cu lanţ, ţigări şi chelie. Totul, spulberat de Primul Război Mondial, care, urmat de al Doilea, crease o prăpastie între noi şi ei. Apoi Geir a vorbit iar despre Montgomery Clift, despre viaţa lui tumultuoasă, despre vitalismul lui ubicuu. Şi-a dat seama că toate biografiile pe care le citise în ultimul an aveau ceva în comun, erau despre vitalişti. Vitalişti nu în teorie, ci în practică, oameni care căutau cât mai multă viaţă. Jack London, André Malraux, Nordahl Grieg, Ernest Hemingway. Hunter S. Thompson. Maiakovski.

– Îl înţeleg foarte bine pe Sartre de ce lua amfetamină, a spus. Trăieşti la intensitate maximă, realizezi mai multe, arzi. Nu-i aşa? Dar cel mai consecvent dintre ei a fost Mishima. Întotdeauna revin la el. Avea patruzeci şi cinci de ani când şi-a luat viaţa. A fost consecvent, eroul trebuia să fie arătos. Nu putea fi bătrân. Şi Jünger, care a mers în direcţia cealaltă. În ziua când împlinea o sută de ani, bea coniac şi fuma

trabucuri, cu mintea brici. E vorba de forță. Singurul lucru care mă interesează. Forță, curaj, voință. Inteligență? Nu. Cred că inteligență poți să capeți dacă vrei. Nu e importantă, nu e interesantă. A fi crescut în anii '70 sau '80 e o glumă. O farsă. Noi nu facem nimic. Sau ce facem nu are nici un sens. Eu scriu ca să-mi recuperez gravitatea pierdută. Asta fac. Dar bineînțeles că nu ajută la nimic. Doar știi unde mă aflu. Știi ce fac. Viața mea e atât de măruntă! Și inamicii mei sunt atât de mărunți! Nu merită să-ți irosești energia pe ei. Dar nu există nimic altceva. Așa că stau aici în dormitor și mă zbat degeaba.

–Vitalism, deci, am spus. Există și un alt vitalism, știi, nu? Cel legat de pământ și de neam. Norvegia anilor '20.

–A, acela nu mă interesează! În vitalismul de care vorbesc nu există urmă de nazism. Nu că ar fi contat dacă ar fi existat, dar nu există. Eu vorbesc despre cultura antiliberală.

–Nici în vitalismul norvegian n-a existat vreo urmă de nazism. Clasa mijlocie a fost cea care a introdus în el nazismul, l-a transformat în ceva abstract, într-o idee, în ceva care nu există. Nostalgia după pământ, nostalgia după neam. Ceea ce îl face pe Hamsun atât de complicat e faptul că el, ca om, a fost total dezrădăcinat și detașat și, ca atare, modern, în sens american. Dar el a disprețuit America, umanitatea în masă, dezrădăcinarea. Se disprețuia pe el însuși. Ironia care rezultă de aici e infinit mai relevantă decât a lui Thomas Mann, pentru că nu e legată de stil, ci de existența elementară.

–Nu sunt scriitor, sunt agricultor, a spus Geir. Ha-ha-ha! Dar nu, poți să-ți păstrezi pământul! Pe mine mă interesează doar dimensiunea socială. Nimic altceva. Tu n-ai decât să-l citești pe Lucrețiu și să cânți aleluia, să vorbești despre pădurile din secolul al XVII-lea, dacă

vrei. Nu mă interesează nici cât negru sub unghie. Numai oamenii contează.

–Ai văzut tabloul lui Kiefer? O pădure, în care se văd doar copaci şi zăpadă, cu pete roşii pe alocuri, şi mai sunt nişte nume de poeţi germani scrise cu alb. Hölderlin, Rilke, Fichte, Kleist. E cea mai bună operă de artă de după război, poate din tot secolul trecut. Ce înfăţişează? O pădure. La ce se referă? Sigur, e vorba de Auschwitz. Unde e legătura? Ei bine, tabloul nu reprezintă idei, pătrunde în străfundurile culturii, şi ceea ce transmite nu poate fi exprimat prin idei.

–Ai văzut *Shoah*[1]?

–Nu.

–Pădure, pădure şi iar pădure. Şi feţe. Pădure, gaz şi feţe.

–Tabloul se numeşte *Varus*. Era un comandant de armată roman, din câte îmi amintesc. Care a pierdut o bătălie decisivă în Germania, parcă. Linia merge din anii '70 până la Tacit. O trasează Schama în *Landscape and Memory*, ştii tu, cartea pe care am citit-o. L-ar fi putut adăuga pe Odin, care s-a spânzurat de un copac. Poate că îl pomeneşte, nu-mi amintesc. Dar e tot pădure.

–Înţeleg unde baţi.

–Când îl citesc pe Lucreţiu, văd la el splendoarea lumii. Iar asta – splendoarea lumii – e, desigur, o idee barocă. S-a stins odată cu barocul. E vorba de obiecte. Dimensiunea fizică a obiectelor. A animalelor. A copacilor. A peştilor. Dacă tu regreţi dispariţia acţiunii, eu regret dispariţia lumii. A laturii ei fizice. Mai avem doar imaginile ei. La asta ne raportăm. Dar apocalipsa – ce mai înseamnă acum? Pădurile care dispar în America de Sud? Gheaţa care se topeşte, nivelul apei crescând? Dacă

[1] Documentar despre Holocaust cu o durată de peste nouă ore, realizat în 1985 de cineastul francez Claude Lanzmann (n.red.)

tu scrii pentru a-ţi recupera gravitatea, eu scriu pentru a recupera lumea. Da, nu lumea în care mă aflu. Şi în nici un caz dimensiunea socială. Ci colecţiile de raritãţi ale barocului. Cabinetele de curiozităţi. Şi lumea aceea din copacii lui Kiefer. Asta e artă. Nimic altceva.

– Un tablou?

– M-ai prins. Da, un tablou.

Cineva a bătut la uşă.

– Te sun mai târziu, am spus şi am închis. Intră!

Linda a deschis uşa.

– Eşti la telefon? Voiam doar să-ţi spun că mă duc să fac o baie. Poţi să fii puţin atent dacă se trezesc cei mici? Numai să nu stai cu căştile în urechi.

– Sigur. Vrei să te culci pe urmă?

A dat din cap.

– Vin şi eu.

– Bine, a spus şi a zâmbit, apoi a închis uşa.

L-am sunat iar pe Geir.

– Ce ştiu eu? am spus şi am oftat.

– Şi eu la fel.

– Şi ce-ai făcut în seara asta?

– Am ascultat blues. Azi am primit zece discuri noi cu poşta. Şi am mai comandat încă... treisprezece, paisprezece, *cincisprezece.*

– Eşti nebun.

– Nu, nu sunt... Astăzi a murit mama.

– Poftim?

– S-a stins. Teama ei a luat sfârşit. La ce i-a mai folosit atunci? te-ai putea întreba. Dar tata e devastat. Şi Odd Steinar, desigur. Ne ducem acolo peste câteva zile. Înmormântarea va fi într-o săptămână. Nu trebuia să pleci şi tu în sud cam tot pe atunci?

– Peste zece zile, am spus. Tocmai am rezervat bilete.

– Atunci poate ne vedem. Noi sigur rămânem câteva zile în plus.

A urmat o pauză.

–De ce nu mi-ai spus de la început? l-am întrebat. Doar am vorbit o jumătate de oră înainte. Voiai neapărat să arăţi că totul e ca de obicei?

–Nu. A, nu! Te înşeli. Nu, nu! Doar că nu vreau să mă duc acolo. Şi, când vorbesc cu tine, reuşesc să mă distanţez. Atâta tot. Nu e nimic de discutat. Sunt sigur că înţelegi. Nu foloseşte la nimic. La fel şi muzica blues. E un refugiu. Bine, nu că aş simţi prea mult. Dar presupun că e şi ăsta un sentiment.

–Este.

După ce am închis, m-am dus în holul dintre bucătărie şi sufragerie, am luat un măr şi am stat acolo mestecând în timp ce priveam bucătăria care fusese golită. Ipsos în locul blatului de lucru, scânduri lungi rezemate de pereţii goi, podeaua acoperită de praf, diverse unelte şi cabluri, nişte obiecte ambalate în plastic, care urma să fie montate în curând. Două săptămâni mai dura renovarea. De fapt, voiserăm numai o maşină de spălat vase, dar blatul nu era gândit pentru asta, şi era mai simplu, spusese meşterul, să schimbăm toată bucătăria. Deci asta şi făcuserăm. Plătea proprietarul apartamentului.

O voce m-a silit să întorc capul.

Venea din camera copiilor?

M-am dus să verific. Dormeau amândouă. Heidi în patul de sus, cu picioarele pe pernă şi cu capul pe plapuma adunată, Vanja dedesubt, şi ea peste plapumă, cu braţele şi picioarele întinse afară, aşa încât corpul ei luase formă de X. Îşi bălăngănea capul dintr-o parte în cealaltă.

–Mami mu, a spus.

Deschisese ochii.

–Eşti trează, Vanja? am întrebat.

Nici un răspuns.

Dormea dusă.

Uneori se întâmpla să se trezească noaptea târziu şi să plângă strident, dar era imposibil să vorbeşti cu ea, nu făcea decât să strige, părea captivă înăuntrul ei, de parcă noi n-am fi existat, şi ea ar fi fost complet singură cum stătea acolo. Dacă o luam în braţe şi o strângeam la piept, se opunea violent, dădea din mâini şi din picioare şi voia înapoi jos, unde era la fel de sălbatică şi de inabordabilă. Nu dormea, dar nici nu era trează. Era într-un fel de stare de mijloc. Ţi se rupea inima s-o vezi aşa. Dar, când se trezea a doua zi, era binedispusă. Mă întrebam dacă îşi amintea disperarea sau dacă ea aluneca departe, ca un vis.

În orice caz, i-ar fi plăcut să afle că rostise „mami mu" în somn, trebuia să-mi amintesc să-i spun.

Am închis uşa şi am intrat în baie, unde singura lumină era o lumânare mică pe marginea căzii, pâlpâind în curentul de la fereastră. Aburul era gros înăuntru. Linda stătea cu ochii închişi, cu capul pe jumătate scufundat sub apă. S-a ridicat lent când m-a observat.

–Aici eşti, în peştera ta, am spus.

–E frumos. Vrei să vii şi tu?

Am scuturat din cap.

–Mă gândeam eu, a spus ea. Apropo, cu cine ai vorbit?

–Cu Geir. Mama lui a murit azi.

–Ah, ce trist...! Şi el cum se simte?

–Bine.

Linda s-a lăsat din nou să alunece în cadă.

–Cred că suntem la vârsta potrivită, am spus. Tatăl Mikaelei a murit acum doar câteva luni. Mama ta a făcut infarct. Mama lui Geir a murit.

–Nu spune asta! m-a contrat Linda. Mama va mai trăi încă mulţi ani. Şi mama ta la fel.

–Poate. Dacă trec de şaizeci de ani, atunci pot ajunge până la adânci bătrâneţi. Cam aşa se întâmplă. Dar, oricum, nu mai e atât de mult până când noi vom fi cei bătrâni.

–Karl Ove! a spus ea. Nici n-ai împlinit patruzeci! Iar eu am treizeci şi cinci!

–Am vorbit odată cu Jeppe despre asta. El şi-a pierdut ambii părinţi. I-am spus că, pentru mine, cel mai rău ar fi să nu mai am pe nimeni care să fie martor al vieţii mele. N-a înţeles despre ce vorbeam. Şi nici eu nu ştiu dac-am vorbit serios. De fapt, nu vieţii mele vreau să-i fie cineva martor. Ci vieţii copiilor noştri. Vreau ca mama să vadă cum le merge, nu numai acum, când sunt mici, ci şi când vor creşte. Să-i cunoască în mod real. Înţelegi ce vreau să spun?

–Firește. Dar nu ştiu dacă vreau să vorbesc despre asta.

–Îţi aminteşti când ai intrat în cameră şi m-ai întrebat dacă ştiu unde e Heidi? Am venit cu tine să văd. Berit era aici, deschisese uşa balconului. Şi, când am văzut-o, uşa aceea deschisă, m-am speriat de moarte. Tot sângele mi s-a scurs din obraji. M-a luat cu leşin. Groaza, sau panica, sau frica, orice-o fi fost, a acţionat instantaneu. Am crezut că Heidi ieşise singură pe balcon. În secundele alea, am fost sigur că o pierduserăm. Sunt într-adevăr cele mai groaznice secunde din viaţa mea. Niciodată nu avusesem vreo senzaţie atât de puternică înainte. Ciudat e că nu mă gândisem niciodată până atunci la asta. Că s-ar putea întâmpla ceva, că le putem pierde cu adevărat. Într-un fel sau altul, crezusem că sunt nemuritoare. Dar da, exact despre asta nu trebuia să vorbim.

–Mulţumesc.

A zâmbit. Când avea părul prins aşa, iar faţa nemachiată, părea foarte tânără.

– În orice caz, nu arăți de treizeci și cinci de ani, am spus. Arăți de douăzeci și cinci.

– Serios?

Am dat din cap.

– De fapt, ultima dată când am fost la Systembolaget mi-au cerut un act de identitate. M-aș putea simți flatată. Dar, pe de altă parte, sunt oprită de toate organizațiile creștine din lume când mă plimb pe străzi. Întotdeauna pe mine mă agață. Când merg împreună cu alții, pe ei îi lasă în pace. Dar când mă văd pe mine, toți propovăduitorii vin în fugă. Trebuie să fie ceva legat de felul meu de a fi. Uite o ființă pe care o putem salva. Aia de acolo ar trebui salvată. Nu crezi?

Am ridicat din umeri.

– Poate fi și pentru că pari nevinovată.

– Ha! Și mai rău!

Și-a prins nasul cu două degete și și-a scufundat întreg corpul sub apă. Când a ieșit iar la suprafață, mai întâi a scuturat din cap. Apoi m-a privit zâmbind.

– Ce e? De ce te uiți așa la mine?

– Uite, asta, de exemplu, am spus. Faci asta în copilărie.

– Ce anume?

– Te scufunzi.

În dormitorul de dincolo de peretele băii, John a început să plângă.

– Îl poți mângâia puțin pe spate, și vin și eu peste un minut?

Am dat din cap și am intrat în dormitor. John stătea pe spate și flutura din brațe în timp ce plângea. L-am întors ca pe o țestoasă și am început să-l mângâi cu palma pe spate. Asta îi plăcea cel mai mult, întotdeauna se liniștea – dacă nu avusese suficient timp să se încingă la plâns.

I-am cântat cele cinci cântece de leagăn pe care le știam. Linda a venit, l-a luat și s-a întins cu el strâns

lângă ea în pat. Am ieşit în sufragerie, mi-am luat haina, un fular, o căciulă şi încălţările, care erau puse lângă uşă, şi am ieşit pe balcon. M-am aşezat pe scaunul din colţ, mi-am turnat puţină cafea, am aprins o ţigară. Vântul bătea dinspre est. Cerul era adânc şi înstelat. Lumini de avioane clipeau ici şi colo.

În vara când aveam douăzeci de ani, mama mă sunase într-o zi şi îmi spusese că avea o tumoare extinsă în stomac şi că trebuia să se interneze a doua zi ca să-i fie extirpată. Mi-a spus că nu ştia dacă era malignă sau benignă şi că nu se putea prevedea cum va decurge operaţia. Că era atât de mare, încât de multă vreme nu mai putea dormi pe burtă. Vocea îi era obosită şi firavă. Eram în Søm, aproape de Kristiansand, acasă la Hilde, o prietenă din liceu, unde cu câteva minute înainte stătusem afară pe alee, lângă maşină, şi o aşteptasem – voiam să mergem să facem baie. Ea m-a strigat de pe verandă, mama ta la telefon, Karl Ove! Am înţeles imediat gravitatea situaţiei, dar asta nu mi-a trezit nici o emoţie, am rămas complet rece. Am închis telefonul, m-am dus la Hilde, care intrase în maşină, am deschis uşa din dreapta, am urcat şi i-am spus că mama se operează şi că trebuia să merg a doua zi la Førde. Părea să fie un eveniment, ceva la care urma să particip în mod activ, un rol pe care puteam să-l joc – fiul care se întoarce acasă pentru a avea grijă de mama lui. Mi-am închipuit înmormântarea, toată lumea îmi exprima condoleanţe, le părea atât de rău de mine, şi m-am gândit la moştenirea pe care mama trebuia s-o lase. Apoi m-am gândit că, în sfârşit, aveam ceva semnificativ despre care să scriu. În tot timpul acesta, o altă voce, în paralel, părea să-mi spună că nu, treaba era serioasă, nu, ascultă aici, cea care moare e mama ta, înseamnă mult pentru tine, vrei să trăiască, asta vrei, Karl Ove! Faptul că îi putusem spune Hildei ce se întâmplase

părea un avantaj, presupuneam că importanţa mea va creşte în ochii ei. M-a dus la aeroport a doua zi, am aterizat la Bringelandsåsen, am luat autobuzul până în centrul oraşului Førde şi de acolo un altul până la spital, unde am primit cheile de la casa mamei. Tocmai se mutase, totul era în cutii, nu trebuia să-mi bat capul, doar să las lucrurile aşa cum sunt, mă ocup eu când mă întorc, mi-a spus ea. *Dacă* te întorci, m-am gândit. Am luat autobuzul în susul văii, prin peisajul verde strident, am stat singur în casă toată seara şi noaptea, am coborât la spital a doua zi, mama era ameţită şi slăbită după operaţie, care mersese bine. Când m-am întors la casă, aflată în capătul unei porţiuni de teren plat, cu nişte câmpuri şi păşuni ce urcau uşor înspre un munte, pe o parte, şi cu râul, pădurea şi un alt munte, pe cealaltă, am început să sortez cutiile, punându-le pe cele cu obiecte casnice în bucătărie şi aşa mai departe. S-a lăsat întunericul, maşinile de pe drum s-au împuţinat, susurul râului s-a amplificat, umbra trupului meu cutreiera de-a lungul pereţilor şi pe deasupra cutiilor. Cine eram? Un om singur. Tocmai începusem să mă împac cu ideea, adică să-i minimalizez semnificaţia, dar mai aveam multe de depăşit, aşa că, de fiecare dată când mă opream din lucru, simţeam un fior în cap, un rău îngheţat, şi uneori îmi puneam hainele de afară, o luam prin iarbă, ieşind pe poarta grădinii, trecând drumul până la râu, care curgea gri şi negru în întunericul verii, şi stăteam între mestecenii de un alb strălucitor privind apa, care într-un fel îmi alina sentimentele, se potrivea cu ele, cine ştie? Ceva special avea totuşi, căci asta făceam pe atunci, ieşeam afară în timpul nopţii în căutarea apei. Marea, râuri, lacuri, nu conta. Ah, eram atât de plin de mine însumi şi atât de măreţ, şi totodată un nimeni, ruşinos de singur şi fără prieteni, încărcat de gânduri despre ea, femeia – cu care nu ştiam ce-ar fi

trebuit să fac dacă aş fi găsit-o, pentru că încă nu mă culcasem cu nimeni. Pizda, pentru mine, exista doar în teorie. Niciodată n-aş fi visat să rostesc un asemenea cuvânt. Poală, sân, şezut, acestea erau cuvintele pe care le foloseam ca să-mi exprim dorinţa. Cochetam cu ideea sinuciderii, încă din copilărie, şi mă dispreţuiam din cauza asta, n-avea să se întâmple niciodată, erau prea multe de răzbunat, prea mulţi oameni de urât şi prea multe de recuperat. Mi-am aprins o ţigară şi, după ce am fumat-o, m-am întors în casa goală, plină de cutii de carton. Până la trei dimineaţa le-am pus pe toate la locul lor. Apoi am început să mut tablourile din hol în sufragerie. Când l-am lăsat jos pe unul dintre ele, din senin, o pasăre mi-a zburat direct în faţă. Ah, drace! Cred că am sărit un metru în spate. Nu era o pasăre, ci un liliac. S-a zbătut în toate părţile, prin sufragerie, cu mişcări sălbatice, bruşte. Eram speriat de moarte. Am fugit afară, am închis uşa după mine şi am urcat în dormitorul de la etaj, unde am rămas toată noaptea. Am adormit pe la şase şi m-am trezit a doua zi la trei, m-am îmbrăcat rapid şi am luat autobuzul până la spital. Mama era mai bine, dar încă puţin ameţită din pricina calmantelor. Am stat afară pe o terasă, ea, într-un scaun cu rotile, şi i-am povestit despre câteva dintre experienţele groaznice pe care le avusesem în vara aceea. Ideea că n-ar fi trebuit s-o îngrijorez atât de devreme după operaţie nu mi-a trecut prin cap decât câţiva ani mai târziu. Când m-am întors acasă, liliacul atârna pe perete. Am luat o căldare şi l-am acoperit cu ea. L-am auzit cum se zbătea înăuntru şi abia m-am abţinut să nu vărs de repulsie. Am tras găleata pe perete în jos şi am reuşit s-o cobor pe podea fără ca liliacul să scape. Era, în orice caz, prins, dacă nu mort. Am făcut ca în noaptea precedentă – am închis după mine uşa sufrageriei şi am urcat în dormitor. Am stat şi am citit Stendhal, *Roşu*

şi negru, până am adormit. A doua zi dimineaţă am găsit o cărămidă în magazie. Am ridicat cu grijă găleata, am găsit liliacul nemişcat, am ezitat o clipă. Puteam să-l scot cumva afară? Să-l răstorn într-o găleată, poate, iar apoi s-o acopăr cu un ziar sau ceva? Nu voiam să-l strivesc dacă nu era nevoie. Înainte să apuc să mă hotărăsc de-adevăratelea, l-am pocnit cu cărămida din toate puterile, strivindu-l de podea. Am apăsat-o şi am răsucit-o înainte şi înapoi, până am fost sigur că nu mai era pic de viaţă în liliacul de dedesubt. Senzaţia trupului moale lovit cu ceva tare mi-a rămas în corp timp de mai multe zile, ba chiar săptămâni. Am băgat un făraş sub el şi l-am aruncat în şanţul de lângă drum. Apoi am spălat meticulos locul unde îl strivisem şi am luat iar autobuzul până la spital. A doua zi, mama a venit acasă, iar eu am fost un fiu bun timp de două săptămâni. În mijlocul verdelui crud, sub cerul cenuşiu, am cărat mobila şi am despachetat cutiile, până când a venit timpul să încep cursurile la universitate, şi atunci am luat autobuzul spre Bergen.

Cât mai rămăsese acum în mine din băiatul acela de douăzeci de ani?

Nu mult, m-am gândit, stând pe balcon şi uitându-mă la stelele ce pâlpâiau deasupra oraşului. Aveam acelaşi sentiment de a fi eu. Cel care mă trezeam în fiecare dimineaţă şi adormeam în fiecare seară. Dar tremurul de panică dispăruse. La fel şi enorma concentrare asupra altora. Şi opusul ei, importanţa megalomană pe care mi-o atribuiam, se micşorase. Poate nu cu mult, dar se micşorase.

La douăzeci de ani, trecuseră numai zece ani de când avusesem zece. Tot ce ţinea de copilărie mi-era încă familiar. Mă raportam în continuare la ea, din perspectiva ei înţelegeam ideile şi lucrurile. Acum nu mai era aşa.

M-am ridicat şi am intrat în casă. În dormitor, Linda şi John dormeau unul lângă celălalt, în întuneric. John era mărunt ca o minge. M-am culcat lângă ei şi i-am privit o vreme, până am adormit şi eu.

Dimineaţa devreme, zece zile mai târziu, aterizam pe aeroportul Kjevik, lângă Kristiansand. Chiar dacă, de la treisprezece până la optsprezece ani, locuisem la ceva mai mult de zece kilometri depărtare de aici, iar peisajul era plin de amintirile mele, de data aceasta a trezit prea puţin sau chiar nimic în mine, poate pentru că nu trecuseră mai mult de doi ani de când fusesem acolo ultima oară, poate pentru că acum eram mai departe de el ca oricând. Am coborât scările din avion. Topdalsfjorden strălucea, la stânga, în lumina soarelui de februarie, iar la dreapta se vedea Ryensletta, unde, de un revelion, eu şi Jan Vidar ne târâserăm pe deal în jos printr-o furtună de zăpadă.

Am intrat în clădirea terminalului şi am luat-o pe lângă caruselul pentru bagaje până la un chioşc, de unde am cumpărat o cafea, cu care m-am dus apoi afară. Mi-am aprins o ţigară şi am privit oamenii care ieşeau din aeroport îndreptându-se spre autobuzul de oraş şi spre şirul de taxiuri, auzeam pretutindeni dialectul din sud, care îmi trezea o senzaţie ambivalentă. Era legat de aceste locuri, era tocmai însemnul apartenenţei, culturale şi geografice, şi auzeam încă îngâmfarea pe care o percepusem întotdeauna atât de clar în el, deşi probabil doar în închipuirea mea, pentru că eu nu făceam parte din aceste locuri şi nici nu le aparţinusem vreodată.

O viaţă e simplu de înţeles, factorii care o definesc sunt puţini. În a mea, erau doi: tatăl meu şi faptul că nu-mi găsisem locul nicăieri.

Nu era nimic mai complicat.

Am pornit telefonul mobil și m-am uitat la ceas. Zece și câteva minute. Prima prelegere din ziua respectivă urma s-o țin la noua universitate din Agder la ora unu, așa că aveam timp destul. Cealaltă era programată la Søgne, la câțiva kilometri în afara orașului, la șapte și jumătate seara. Mă hotărâsem să vorbesc fără notițe. Nu mai făcusem niciodată asta, așa că agitația și teama mă copleșeau cam la fiecare zece minute. Genunchii mi se înmuiaseră și mâna cu care țineam cana părea să tremure. Dar nu tremura, am constatat. Am stins țigara pe grătarul acoperit de cenușă de pe coșul de gunoi, am trecut prin ușile automate, înapoi la chioșc, de unde am cumpărat trei ziare, și m-am așezat pe unul dintre scaunele înalte de la bar să le citesc. Cu zece ani în urmă scrisesem despre încăperea asta, era locul unde protagonistul romanului *Ute av verden*, Henrik Vankel, se duce s-o întâlnească pe Miriam în ultima scenă a cărții. Fusesem să scriu sus în provincia Volda, pe coasta de vest a Norvegiei, unde priveliștea fiordului, feriboturile care veneau și plecau, luminile din port și de sub munții de pe cealaltă parte erau doar un fel de umbră în încăperile și peisajele despre care scriam, acel Kristiansand în care mă plimbasem odată, așa cum era și pe care acum îl revedeam în minte. Chiar dacă nu țineam minte ce-mi spuseseră oamenii, ce se întâmplase acolo pe vremea când locuiam în el, îmi aminteam în schimb, exact, cum arăta și în ce atmosferă era învăluit. Îmi aminteam toate încăperile în care fusesem și toate peisajele. Dacă închideam ochii, puteam să evoc toate detaliile casei în care crescusem și pe cele din casele vecinilor și din peisajul din jur, pe o rază de cel puțin doi kilometri. Școlile, bazinele de înot, sălile de sport, cluburile de agrement, benzinăriile, magazinele, casele rudelor. Același lucru era valabil și cu cărțile pe care le citeam. Subiectul îmi dispărea din minte după câteva săptămâni, în timp ce

locurile unde se desfăşura acţiunea dăinuiau cu anii, poate pentru totdeauna, cine ştie?

Am răsfoit *Dagbladet*, apoi *Aftenposten* şi *Fædrelandsvennen*, pe urmă am stat şi m-am uitat la oamenii care treceau prin dreptul barului. Ar fi trebuit să petrec ceva timp pregătindu-mă, nu făcusem decât să frunzăresc nişte hârtii mai vechi în seara precedentă şi să tipăresc textele pe care urma să le citesc. În avion, îmi notasem zece idei ca bază de discuţie. Mai mult de atât nu reuşisem să fac, căci gândul că aveam doar de vorbit, că mai simplu de atât nu se putea, era extrem de puternic şi de tentant. Trebuia să vorbesc despre cele două cărţi pe care le scrisesem. Nu puteam face asta, aşa că nu-mi rămânea decât să vorbesc despre cum fuseseră scrise, despre anii aceia sterpi până când ceva anume începuse să capete formă, ceva care încet, dar sigur preluase controlul, aşa încât, într-un final, totul venise de la sine. A scrie un roman însemna să-ţi stabileşti un scop şi apoi să te îndrepţi către el în somn, aşa spusese Lawrence Durrell odată, şi, într-adevăr, aşa era. Nu aveam acces doar la propriile noastre vieţi, ci şi la aproape toate celelalte vieţi din cercul nostru cultural, nu doar la propriile amintiri, ci şi la amintirile întregii şi blestematei noastre culturi, fiindcă eu sunt tu, şi tu eşti toţi, venim din acelaşi loc şi ne îndreptăm în aceeaşi direcţie şi pe parcurs auzim acelaşi lucru la radio, vedem aceleaşi lucruri la televizor, citim aceleaşi chestii în presă, şi interiorul nostru e populat cu aceeaşi faună de feţe şi zâmbete ale vedetelor. Chiar dacă tu stai într-o cameră minusculă, într-un oraş minuscul, la sute de kilometri de centrul lumii, şi nu întâlneşti pe nimeni, iadul celorlalţi oameni e şi al tău, raiul lor e şi al tău, trebuie să spargi balonul care e lumea şi să laşi tot ce e în ea să se reverse în afară.

Cam asta urma să spun.

Limbajul e comun, creştem înăuntrul lui, iar formele în care îl folosim sunt de asemenea comune, aşa că, indiferent cât de idiosincratic sunteţi tu şi noţiunile tale, în literatură nu te poţi îndepărta de ceilalţi. Dimpotrivă, literatura e cea care ne apropie. Prin limbaj, care nu aparţine nici unuia dintre noi şi pe care cu greu reuşim să-l influenţăm, şi prin formă, din care nimeni nu poate evada singur, iar, dacă o face, gestul lui are relevanţă numai dacă este imediat urmat de alţii. Forma te scoate din tine însuţi, te distanţează de tine însuţi, şi distanţa aceasta este premisa apropierii de alţii.

Voiam să-mi încep prelegerea cu o anecdotă despre Hauge, bătrânul morocănos şi bombănitor, atât de închis în sine, copleşitor de izolat timp de atâţia ani şi totuşi aflat mult mai aproape de centrul culturii şi al civilizaţiei decât practic oricine din timpul lui. Ce conversaţii purta el oare? În ce locuri ajunsese?

Am coborât de pe scaun şi m-am dus la tejghea ca să-mi umplu din nou cana. Am schimbat o bancnotă de cincizeci în monede, trebuia s-o sun pe Linda înainte să plec mai departe, iar pe mobil nu puteam apela din străinătate.

O să fie bine, m-am gândit, examinând cele două foi cu câteva idei. Nu era atât de important că erau vechi şi că nu mai credeam în ele. Cel mai important era să spun ceva.

În ultimii ani îmi pierdusem tot mai mult credinţa în literatură. Citeam şi mă gândeam, asta e ceva inventat de cineva. Poate fiindcă eram constant înconjuraţi de ficţiune şi povestiri. Se răspândiseră peste tot. Oriunde te uitai, vedeai numai ficţiune. Toate milioanele de ediţii broşate, copertate, de DVD-uri şi seriale de televiziune, toate erau despre oameni inventaţi, într-o lume inventată, deşi realistă. Iar ştirile din presă, de la televizor şi de la radio aveau şi ele exact aceeaşi formă,

documentarele aveau aceeaşi formă, erau tot poveşti, nici nu mai conta dacă evenimentele descrise se întâmplaseră sau nu. Era o criză, o simţeam cu tot corpul, ceva sătios mi se răspândea în conştiinţă ca o untură, mai ales fiindcă miezul ficţiunii, adevărate sau neadevărate, era asemănarea, şi distanţa ei faţă de realitate era constantă. Cu alte cuvinte, vedea acelaşi lucru. Această uniformitate, care era lumea noastră, era produsă în serie. Unicitatea despre care vorbea toată lumea fusese, prin urmare, anulată, nu exista, era o minciună. Să trăieşti aşa, ştiind că totul ar fi putut la fel de bine să fie altcumva, te ducea la disperare. Nu puteam scrie în asemenea condiţii, nu mergea, la fiecare propoziţie mă asalta gândul: dar nu faci decât să inventezi. N-are nici o valoare. Ficţiunea n-are nici o valoare, documentarul n-are nici o valoare. Singurele genuri în care vedeam valoare, care mai aveau sens, erau jurnalele şi eseurile, tipul de literatură care nu avea de-a face cu naraţiunea, care nu se referea la ceva anume, ci consta numai dintr-o voce, vocea propriei personalităţi, o viaţă, un chip, o privire pe care o puteai întâlni. Căci ce este o operă de artă dacă nu privirea altui om? Nu deasupra noastră, nici dedesubt, ci exact la aceeaşi înălţime cu propria noastră privire. Arta nu se poate recepta colectiv, nici orice altceva, arta e ceva cu care rămâi singur. Îi întâlneşti privirea singur.

Până aici îmi ajungea gândul – şi se izbea de un zid. Dacă ficţiunea era lipsită de valoare, atunci şi lumea noastră era la fel, pentru că la ora actuală noi o receptam prin intermediul ficţiunii.

Acum fireşte că puteam să relativizez şi asta. Puteam crede că ideea aceasta avea mai mare legătură cu starea mea mentală, cu psihologia mea personală, decât cu starea reală a lumii. Dacă vorbeam despre ea cu Espen sau cu Tore, care acum îmi erau cei mai vechi

prieteni și pe care îi cunoscusem cu mult înainte să debuteze și să devină scriitori, ei mi-ar fi respins categoric perspectiva. Fiecare în felul său. Espen era genul critic, dar, în același timp, ardea de curiozitate, avea un apetit vorace în fața lumii, și, când scria, toată energia lui se îndrepta spre exterior: politică, sport, muzică, filosofie, istoria bisericii, medicină, biologie, pictură, mari evenimente contemporane, mari evenimente din trecut, războaie și câmpuri de luptă, dar și propriile lui fiice, propriile vacanțe, mici evenimente la care asistase: scria despre toate și încerca să le înțeleagă, și cu ușurința aceea tipică a lui, pentru că nu era interesat de privirea interioară, de introspecție, unde critica lui, atât de fertilă în afară, ar fi putut distruge totul. Lui Espen îi plăcea tocmai această participare la lume și după ea tânjea. La început, când îl cunoscusem, era interiorizat și timid, închis în sine și nu tocmai fericit. Văzusem drumul lung pe care îl străbătuse până la viața pe care o trăia acum, când într-adevăr reușise să se debaraseze de tot ce-l trăgea în jos. Sfârșise bine, era fericit și, deși privea cu un ochi critic multe lucruri pe lume, n-o disprețuia. Ușurința lui Tore era de o cu totul altă natură, el iubea prezentul și îl cultiva, lucru care izvora poate din profunda lui fascinație față de muzica pop, față de anatomia topurilor de melodii, ce e pe primul loc într-o săptămână e înlocuit de altceva în săptămâna următoare, și toată estetica muzicii pop, ideea de a vinde mult, de a fi vizibil în mass-media, de a călători prin lume în turneu cu propriul spectacol, pe toate le transferase în literatură, lucru pentru care firește că fusese criticat, deși el continuase cu tipica lui statornicie. Dacă era ceva pe care să-l urască, acesta era modernismul – necomunicativ, inaccesibil, abscons și infinit de vanitos, fără a catadicsi să-și justifice vreodată poziția. Dar ce se putea spune pentru a-l face să șovăie

pe un om care le admirase, la vremea lui, pe Spice Girls? Care scrisese un eseu entuziast despre serialul *Prietenii tăi*? Îmi plăcea direcţia în care se îndrepta, înspre romanul premodern – Balzac, Flaubert, Zola, Dickens –, dar nu credeam, ca el, că îi putea prelua forma. Acesta era, de fapt, singurul lucru pe care îl critica la ceea ce scriam eu, forma, pe care o considera slabă. Îmi plăcea şi direcţia în care se îndrepta Espen, eseul erudit, dar digresiv, debordant şi atotcuprinzător, avea o tentă barocă, însă nu-mi plăcea poziţia pe care o adopta, în care raţionalismul, de pildă, era lăudat, iar romantismul, ridiculizat. Cu toate acestea, Espen şi Tore nu lucrau cu jumătăţi de măsură, lucru în care nu vedeam nimic rău, dimpotrivă. Asta trebuia să fac şi eu, să afirm viaţa, să afirm totul, în sens nietzschean, pentru că nu exista altceva. Asta era tot ce aveam, tot ce exista, şi ar fi trebuit oare să-i spunem nu?

Am scos mobilul şi l-am deschis. Poza cu Heidi şi Vanja mi s-a aprins în faţă. Heidi, cu faţa aproape lipită de ecran, toată numai zâmbet, Vanja, discretă, puţin mai în spate.

Era unsprezece fără un sfert.

M-am ridicat şi m-am îndreptat spre telefonul public, am introdus patruzeci de coroane şi am format numărul de mobil al Lindei.

– Cum aţi petrecut dimineaţa? am întrebat-o.

– Groaznic. A fost un haos total. Lucrurile mi-au scăpat de sub control. Heidi l-a zgâriat iar pe John. Ea şi Vanja s-au bătut. Iar Vanja a făcut un acces de furie pe stradă, când trebuia să plecăm.

– O, nu! am spus. Îmi pare rău!

– Şi apoi, când am ajuns la grădiniţă, Vanja mi-a spus: „Tu şi tata sunteţi tot timpul supăraţi. Tot timpul sunteţi supăraţi". M-am amărât îngrozitor. Îngrozitor!

– Înțeleg. E foarte rău. Trebuie să găsim o soluție, Linda. E imperativ. Trebuie neapărat să găsim o soluție. Nu e bine ce facem. O să mă adun. În mare parte e vina mea.

– Da, trebuie, a spus Linda. O să vorbim când te întorci acasă. Ce mă aduce la disperare e faptul că nu-mi doresc decât să le fie bine. E tot ce vreau. Și nu-mi reușește! Sunt o mamă jalnică! Nu sunt în stare nici măcar să stau singură cu propriii mei copii.

– Nu-i adevărat. Ești o mamă grozavă. Nu despre asta e vorba. Dar vom găsi o soluție. Ai să vezi.

– Da... Cum a fost drumul?

– Fără probleme. Sunt în Kristiansand acum. Curând plec spre universitate. Tremur ca o frunză. Mi se pare cel mai groaznic lucru din lume. Nu există nimic mai rău. Și uite că îl fac a nu știu câta oară.

– Dar întotdeauna iese bine, nu?

– Adevărat, însă nu întru totul. Uneori merge bine. Ei, dar n-aveam de gând să stau și să mă plâng. Va fi OK, sunt în regulă. Vorbim din nou diseară, bine? Dacă e ceva, poți să mă suni pe mobil. Când primesc apeluri nu e o problemă.

– OK.

– Ce faci acum?

– Mă plimb cu John prin Pildammsparken. Doarme. E frumos aici, de fapt, ar trebui să mă bucur. Dar... dimineața asta m-a terminat.

– O să treacă. Sigur o să petreceți o după-amiază frumoasă. Acum gata, trebuie s-o șterg. Vorbim!

– Vorbim. Și baftă!

Am închis, mi-am luat geanta și am ieșit să fumez o ultimă țigară.

FIR-AR AL NAIBII! FIR-AR AL NAIBII!

M-am sprijinit de perete și am privit spre pădure, la versanții gri de stâncă înconjurați de tot verdele și galbenul acela.

Îmi părea atât de rău pentru copii! Eram atât de nervos şi de iritat acasă, o certam pe Heidi pentru nimic, *urlam* pur şi simplu la ea. Şi Vanja, Vanja... Când avea crizele ei de revoltă şi nu numai că refuza orice, dar mai şi ţipa, urla şi lovea, strigam şi eu la ea, o scuturam şi o aruncam pe pat, pierzându-mi cu totul cumpătul. Apoi veneau regretele, încercam să fiu răbdător, amabil, atent, prietenos, bun. Bun. Şi asta îmi doream de fapt, tot ce-mi doream era să fiu un tată bun pentru cei trei copii ai mei.

Nu eram un tată bun?

NAIBA S-O IA DE VIAŢĂ!

Am aruncat ţigara într-o parte, mi-am luat geanta şi am plecat. Din moment ce nu ştiam unde se afla universitatea, care nu exista pe cremea când locuisem eu aici, am preferat să iau un taxi. Am ieşit din parcare, eu stăteam pe bancheta din spate, am mers pe şosea, întâi în lungul pistei de aterizare, apoi peste râu, pe lângă vechea mea şcoală, de care nu-mi păsa câtuşi de puţin, în sus şi în jos pe dealuri, pe lângă campingul Hamresanden, pe lângă plajă, pe lângă colina cu cartierul rezidenţial din spate, unde locuiseră cea mai mare parte a colegilor mei de clasă. Prin pădure şi apoi până la intersecţia Timenes, de unde am luat-o pe E18, spre Kristiansand.

Universitatea se afla în celălalt capăt al unui tunel, nu prea departe de liceul la care învăţasem, dar complet izolată de el, stătea în pădure ca o insuliţă de sine stătătoare. Clădiri mari, frumoase, noi. Fără îndoială, în Norvegia intraseră bani zdraveni de când locuisem eu aici. Oamenii erau îmbrăcaţi mai frumos, maşinile erau mai scumpe, şi peste tot se construia.

Un individ bărbos, ochelarist, cu un aer de lector, m-a întâmpinat la intrare. Ne-am salutat, mi-a arătat sala unde avea să aibă loc prelegerea şi şi-a văzut de

treabă. Am căutat cantina, am înfulecat o baghetă şi m-am aşezat afară la soare, bând cafea şi fumând. Pretutindeni era plin de studenţi, mai tineri decât îmi imaginasem că aveau să fie, arătau mai degrabă a liceeni. Brusc, m-am văzut pe mine însumi, un tip de vârstă mijlocie, cu ochii adânciţi în orbite şi cu o geantă, stând acolo de unul singur. Patruzeci, curând făceam patruzeci de ani. Nu căzusem, aproape, de pe scaun când Olli, amicul lui Hans, ne spusese odată că are patruzeci de ani? La început nu-mi venise să cred, dar apoi viaţa lui mi se înfăţişase într-o cu totul altă lumină, ce căuta boşorogul ăsta împreună cu noi?

Acum eu însumi eram aşa.

– Karl Ove!

Mi-am ridicat privirea. Nora Simonhjell stătea zâmbitoare în faţa mea.

– Bună, Nora! Ce faci aici? Aici lucrezi?

– Da. Am văzut că trebuia să vii. M-am gândit că te găsesc aici. Mă bucur mult să te văd!

M-am ridicat şi am îmbrăţişat-o.

– Ia loc! am spus.

– Ce bine arăţi! Povesteşte-mi! Care e viaţa ta?

I-am povestit pe scurt. Trei copii, patru ani în Stockholm, doi în Malmö. Totul bine. Pe ea o întâlnisem prima dată la o petrecere organizată de catedra de la Universitatea din Bergen, în seara aceea sărbătoreau încheierea ciclului de studii, şi apoi dădusem peste ea la Volda, unde preda şi unde eu îmi scriam primul roman, pe care ea îl citise şi fusese prima care să-l comenteze. Locuise o vreme la Oslo, lucrase la o librărie şi la *Morgenbladet,* îşi publicase al doilea volum de poezii şi se angajase aici. I-am spus că, pentru mine, Kristiansand era un oraş de coşmar. Dar probabil se schimbaseră multe în cei douăzeci de ani care trecuseră. Şi una era să mergi aici la liceu, alta, să fii angajat al universităţii.

Îi plăcea, a spus ea. Părea fericită. Abandonase scrisul, dar nu de tot, nu știai niciodată ce se poate întâmpla. A venit o prietenă de-a ei, o americancă, am vorbit puțin despre diferențele dintre fosta și actuala ei locuință, apoi ne-am dus în amfiteatru. Mai erau zece minute până la începere. Mă durea stomacul, de fapt, tot corpul, totul mă durea. Iar mâinile, care îmi tremuraseră subconștient toată ziua, acum tremurau de-adevăratelea. M-am așezat la catedră, am răsfoit puțin cărțile, am aruncat o privire spre ușa de la intrare. În sală erau două persoane. Plus eu și lectorul. Urma să fie o zi „din aceea"?

Prima dată citisem în public la Kristiansand la câteva săptămâni după publicarea primului roman. Avusesem patru auditori. Unul dintre ei, spre marea mea ușurare, era fostul meu profesor de istorie, acum rector, Rosenvold. După, mă dusesem să stau de vorbă cu el. Se dovedise că de abia își mai amintea de mine, dar venise să-l asculte și să-l întâlnească pe al doilea dintre cei trei debutanți ai serii, Bjarte Breiteig.

Cam atât apropo de întoarcerea acasă. Și de răzbunarea pe trecut.

– Da, cred că putem începe, nu? a spus lectorul.

M-am uitat în lungul șirurilor de scaune. Șapte persoane.

Când s-a terminat, o oră mai târziu, Nora mi-a spus că era impresionată. Am zâmbit și i-am mulțumit pentru cuvintele prietenești, dar mă uram pe mine și întreaga mea ființă, nu știam cum să plec mai repede. Din fericire, Geir a apărut cu douăzeci de minute înainte de ora stabilită, stătea în mijlocul marelui foaier când am coborât scările. Trecuse mai mult de un an de când îl văzusem ultima dată.

– Nu credeam că ai putea să chelești și mai tare, am spus. Dar m-am înșelat.

Am dat mâna.

– Ți s-au îngălbenit dinții atât de rău, că toți câinii din oraș o să se ia după tine, a replicat el. Au să te creadă regele lor. Cum a fost?

– Au venit șapte persoane.

– Ha-ha-ha!

– Nu contează. Altfel, a fost bine. Mergem? Ai mașina afară sau...?

– Da.

Pentru un om care își înmormântase mama cu o zi înainte, era surprinzător de bine-dispus.

– Ultima dată când am venit aici a fost la o repetiție cu cadeții Gărzilor Naționale, mi-a spus în timp ce traversam curtea. Ni s-a împărțit echipamentul undeva pe aici, în apropiere. Dar pe atunci nu exista nimic din toate astea, firește.

A apăsat pe telecomandă și, douăzeci de metri mai încolo, un Saab roșu a pâlpâit din faruri. În spate avea un scaun de copii pentru fiul lui, Njaal, care se născuse la o zi după Heidi și căruia îi eram naș.

– Vrei să conduci? m-a întrebat, zâmbind.

N-am putut găsi o replică rapidă, așa că am zâmbit. Am deschis ușa și am intrat, am împins scaunul în spate, mi-am pus centura și m-am uitat la el.

– Încotro?

– Spre oraș, nu? Mai e altceva de făcut pe-aici?

A răsucit cheia în contact, a dat cu spatele și a virat ca să iasă în șosea.

– Pari puțin abătut, a spus. N-a mers chiar așa de bine sau e altceva la mijloc?

– A fost bine. Și n-am să te deranjez cu ce nu merge în viața mea.

– De ce nu?

– Păi, știi tu... am spus. Sunt probleme mici și apoi sunt și probleme mari.

–Faptul că mama a fost înmormântată ieri nu intră în categoria „probleme". Ce s-a întâmplat s-a întâmplat. Haide! Ce te supără?

Am trecut prin tunelul scurt și am ieșit pe câmpia de lângă Kongsgård, care, inundată de lumina rece a iernii, părea aproape frumoasă.

–Am vorbit cu Linda mai devreme. A avut o dimineață grea... Ei, știi cum e. Crize de nervi și haos. Apoi Vanja i-a spus că noi doi suntem mereu nervoși. Și are perfectă dreptate! Îmi dau seama imediat ce plec de acolo. De fapt, în clipa asta nu-mi doresc decât să mă întorc acasă și să îndrept totul. Asta mă supără.

–Ca de obicei, deci.

–Da.

Am ajuns pe E8, ne-am oprit în fața stației de taxare, unde Geir a coborât geamul și a introdus monedele în aparatul gri de metal, și am trecut apoi pe lângă biserica Oddernes, în spatele căreia era capela unde fusese îngropat tata, și pe lângă Liceul Catedralei din Kristiansand, pe care îl frecventasem timp de trei ani.

–Locul ăsta e plin de semnificație pentru mine, am spus. Bunicii mei sunt îngropați aici. Și tata...

–Nu e într-un depozit pe aici pe undeva?

–Exact. Când mă gândesc că n-am fost în stare! Eh!

–Uneori, sângele se face apă. He-he-he!

–Ha-ha-ha! Dar, serios, o să mă ocup de asta curând. Să fie îngropat în pământ. Trebuie.

–Zece ani într-un depozit n-au stricat nimănui niciodată, a spus Geir.

–Ba da. Doar dacă n-a fost incinerat.

–Ha-ha-ha!

A urmat o tăcere. Am trecut pe lângă stația de pompieri și am intrat în tunel.

–Cum a fost înmormântarea ieri? l-am întrebat.

–A fost bine. A venit chiar multă lume. Biserica s-a umplut. Multe rude și prieteni de familie pe care nu-i văzusem de mulți ani, pe unii chiar din copilărie. A fost bine și frumos. Tata și Odd Steinar au plâns. Erau distruși.

–Și tu? am spus.

Mi-a aruncat o privire rapidă.

–N-am plâns. Tata și Odd Steinar s-au îmbrățișat. Eu am stat singur lângă ei.

–Te-a deranjat?

–Nu, de ce? Eu am sentimentele mele, ei, pe ale lor.

–Fă stânga aici!

–Stânga? Încolo?

–Da.

Am ajuns în centrul orașului și am luat-o în jos pe Festningsgaten.

–În curând o să fie o parcare supraetajată pe dreapta, am spus. Parcăm acolo?

–Da.

–Ce părere crezi că are tatăl tău despre asta?

–Că nu plâng?

–Da.

–Nu-și face probleme. „Așa e Geir", se gândește. Mereu a fost așa. Mereu m-a acceptat întru totul. Ți-am povestit când m-a luat odată de la o petrecere? Aveam șaisprezece ani. Mi-a venit să vomit, el a oprit mașina, eu am vărsat, și a plecat mai departe fără să spună un cuvânt. Încredere totală. În concluzie, faptul că nu plâng la înmormântarea mamei, că nu-l îmbrățișez nu înseamnă nimic pentru el. El simte ce simte, iar alții n-au decât să simtă ce-or simți.

–Pare un om cumsecade.

Geir m-a privit.

–Da, e un om cumsecade. Și un tată bun. Dar suntem fiecare pe planeta lui. Ăsta e locul de care vorbeai? Acolo?

– Da.

Am intrat în garajul subteran şi am parcat. Ne-am plimbat puţin prin oraş, Geir voia să intre în magazinele de muzică şi să caute discuri cu blues, noua lui obsesie, apoi am vizitat cele două librării mari şi am căutat un loc unde să mâncăm. Am ales restaurantul Peppes, lângă bibliotecă. Geir părea prea puţin afectat de ce se întâmplase în viaţa lui în ultima săptămână, şi, în timp ce stăteam acolo, mâncând şi vorbind amândoi, m-am întrebat dacă într-adevăr nu fusese afectat – iar în cazul acesta, de ce? – sau dacă încerca să ascundă ce simţea. La începutul şederii mele la Stockholm scrisese nişte povestiri scurte, le citisem, erau în primul rând caracterizate de o mare distanţare faţă de evenimentele descrise, şi mi-am amintit ce-i spusesem atunci: era de parcă o imensă corabie scufundată trebuia scoasă la suprafaţă. Scufundată adânc în conştiinţa lui. Nu-i mai păsa de ea, nu mai era importantă pentru el, lucru care, firește, nu însemna că era lipsită de semnificaţie. El n-o recunoştea şi trăia ca atare. Dar ce statut avea atunci această realitate? Era reprimată? Raţionalizată şi îndepărtată? Sau era, după cum spunea el, *yesterday's news*? Distanţa pe care o păstra faţă de familia lui avea legătură cu asta: îşi ţinea tot trecutul la un braţ distanţă. Viaţa rudelor lui, alcătuită dintr-un şir constant de evenimente cotidiene, după cum spunea el, în care momentele culminante erau excursiile la complexe comerciale din afara oraşului şi cina de duminică la un han oarecare, şi subiectele lor de discuţie, care rareori priveau altceva decât mâncarea şi vremea, îl scoteau din minţi şi-l făceau să nu-şi găsească astâmpărul, în parte şi pentru că, am presupus, ceea ce făcea el nu avea nici un loc în ele. Erau complet dezinteresaţi de preocupările lui, la fel cum el era complet dezinteresat de ale lor. Ca relaţia să funcţioneze, ar fi trebuit să se întâlnească

pe un teren comun, dar Geir nu voia asta. În același timp, se întâmpla deseori să le laude căldura, grija față de lucrurile apropiate, îmbrățișările, dar aproape întotdeauna făcea asta după ce vorbea despre ce nu poate suferi la ei, ca un fel de penitență, și nu fără o înțepătură la adresa mea, pentru că, în timp ce eu aveam tot ce el nu avusese în familie, curiozitate intelectuală și conversații constante, pe care el le numea valori ale clasei mijlocii, printre ai mei, nu existau căldura și apropierea aceea pe care el le considera atât de tipice pentru clasa muncitoare din care provenea, nici dorința de a trăi momente plăcute, atât de disprețuită în mediile academice, din moment ce gusturile prin care se exprima erau socotite modeste, chiar simple. Geir ura clasa de mijloc și valorile ei, dar era conștient că el însuși și le însușise, grație carierei universitare și la tot ce ținea de ea, și, undeva la mijloc, era prins ca o muscă într-o pânză de păianjen.

Se bucura să mă vadă, am remarcat, și poate simțea și o ușurare după moartea mamei lui, nu atât pentru sine, cât pentru ea. Unul dintre primele lucruri despre care mi-a vorbit a fost ce importanță mai avea acum pentru el angoasa ei. Nici una... dar asta era și ideea, eram la fel de captivi în ceilalți ca și în noi înșine, nu aveam scăpare, nu puteam să ne eliberăm, duceam viața pe care o duceam.

Am discutat despre Kristiansand. Pentru Geir, era un simplu oraș, pentru mine, un loc unde n-aș fi putut locui fără ca vechile sentimente să răbufnească. În mare măsură era vorba de ură, dar și de propriul meu sentiment de inadecvare, de impresia că nu mă puteam ridica la nivelul cerințelor care mi se impuseseră acolo. Geir credea că toate astea se leagă de locul unde ai crescut, că timpul îl colora într-un anumit fel, eu n-am fost de acord, era o mare diferență între Arendal

şi Kristiansand, până şi mentalitatea era diferită. Şi oraşele au caracter, psihologie, spirit, suflet, cum voiai să-l numeşti, pe care îl simţi imediat ce intri în ele şi care îşi pune amprenta asupra locuitorilor. Kristiansand era un oraş comercial, avea suflet de mercenar. Şi Bergen avea suflet de mercenar, dar, în plus, avea isteţime şi ironie, adică încorporase lumea din afară, ştia foarte bine că nu era singurul oraş care exista.

–Apropo, vara asta am recitit „Pământ nou", al lui Hamsun, am spus. Ai citit-o?

–Acum mult timp.

–Hamsun aduce în ea un omagiu omului de afaceri. E tânăr, dinamic, e viitorul lumii şi marele erou. Faţă de oamenii de cultură Hamsun n-a simţit decât dispreţ. Scriitorii, pictorii nu sunt nimic pentru el. Dar omul de afaceri! E amuzant. Îţi dai seama cât era de încăpăţânat!

–Hm, a spus Geir. E un moment în biografia lui când le loveşte pe nişte servitoare. Kolloen se ocupă destul de superficial de chestiunea asta sau pur şi simplu o tratează fără pic de înţelegere. Dar Hamsun provenea într-adevăr din pătura de jos. Asta se uită de obicei. Era un scriitor al clasei muncitoare. Provenea din cel mai sărac ţinut al sărăciei. Pentru el, servitoarele reprezentau un pas în sus pe scara socială! Nu poţi extrage nimic din Hamsun dacă nu înţelegi asta.

–Hamsun nu se uita înapoi, am spus. De parcă părinţii n-ar fi făcut parte din psihologia lui, dacă înţelegi ce vreau să spun. Mi-au creat cumva imaginea unor bătrâni cărunţi, lipiţi de perete undeva într-o cămăruţă din nordul Norvegiei, atât de bătrâni şi de cărunţi, încât abia îi mai deosebeşti de mobilă. Şi atât de străini de viaţa ulterioară a lui Hamsun, încât nu au nici un fel de relevanţă. Dar nu se poate să fi fost aşa.

–Nu se poate?

– Ba da, dar înţelegi ce vreau să spun, nu? Nu există nici o singură descriere a copilăriei la Hamsun, poate doar în „Cercul se închide". Şi nici a vreunor părinţi. Oamenii răsar de nicăieri în cărţile lui. Sunt lipsiţi de orice trecut. Oare pentru că trecutul nu are nici o semnificaţie sau pentru că semnificaţia lui a fost îndepărtată? Şi aşa se face că personajele lui devin primii oameni în masă, într-un fel, adică indivizi fără o origine a lor, predeterminantă. Sunt determinaţi de prezent.

Am desprins o felie de pizza, am tăiat firele lungi de caşcaval care atârnau din ea şi am luat o muşcătură.

– Gustă sosul! m-a îndemnat Geir. E bun.

– Poţi să-l mănânci tu.

– Când trebuie să fii acolo, apropo?

– La şapte. Întâlnirea începe la şapte şi jumătate.

– Deci avem suficient timp. Atunci nu vrei să ne mai plimbăm puţin cu maşina prin zonă? Ca să revezi câteva dintre vechile locuri. Şi eu am câteva în Kristiansand. Unchiul mamei şi familia lui au locuit la Lund. Aş vrea să-l revăd.

– Mai întâi luăm o cafea altundeva, apoi putem merge, bine?

– E o cafenea aici în apropiere, unde obişnuiam să mergem când eram eu mic. Putem vedea dacă mai există.

Am plătit şi am ieşit. Am mers agale până la hotel Caledonien, i-am povestit lui Geir despre incendiul de acolo, când stătusem în spatele barierelor, căscând ochii la faţada înnegrită, arsă toată. Ne-am plimbat pe lângă containerele din port până la staţia de autobuz, am urcat pe lângă bursă, am traversat strada Markens şi am intrat într-o cafenea cu un aer artistic, unde am stat afară, în ciuda frigului, ca eu să pot fuma. Apoi ne-am întors la maşină şi ne-am dus mai întâi până la casa de pe Elvegaten, unde locuisem în iarna când părinţii mei divorţaseră. Fusese vândută şi renovată.

Apoi ne-am îndreptat spre locuința bunicilor mei, unde murise tata. Am cotit în piața din fața portului de bărci, am oprit pe strada îngustă și ne-am uitat la casă. Acum era vopsită în alb. Mesele fuseseră înlocuite. Grădina era pusă la punct.

–Asta e? a spus Geir. Ce casă minunată! Frumoasă, burgheză, scumpă. N-aș fi crezut. Mi-o închipuiam altfel.

–Da, am spus. Asta era. Dar nu simt nimic pentru ea. E doar o casă. Nu mai înseamnă nimic. Acum îmi dau seama.

Două ore mai târziu, am parcat în fața școlii populare unde urma să țin o lectură publică. Se afla în mijlocul pădurii, la ieșirea din Søgne. Cerul era complet întunecat, stelele sclipeau peste tot, un râu susura în apropiere, și copacii din pădure fremătau. Sunetul ușii de mașină trântite a răsunat printre pereții clădirilor. Apoi, liniștea ne-a împresurat.

–Ești sigur că aici e? m-a întrebat Geir. În mijlocul pădurii? Cine naiba vine aici vineri seara să te asculte pe tine citind?

–Știu eu? am spus. Dar aici e. Frumos, nu?

–A, da. Are atmosferă.

Pașii noștri au trosnit pe pietrișul înghețat când ne-am îndreptat spre clădiri. Una dintre ele, o casă mare de lemn, vopsită în alb, care părea să fie de la începutul secolului trecut, era complet întunecată. În cealaltă, dispusă perpendicular, douăzeci de metri mai încolo, era lumină la trei dintre ferestre. Într-una se vedeau două siluete. Cântau la pian și la vioară. Mai era un hambar în dreapta, și el în întuneric, unde avea să se țină lectura.

Ne-am plimbat în jur câteva minute, am aruncat o privire prin ferestrele mohorâte, am văzut o bibliotecă și ceva ce semăna cu o sufragerie. Am mers mai departe pe alee, am ajuns lângă un pod de piatră, peste un râu

mărunt sau un pârâu. Apa neagră și pădurea ca un zid negru pe cealaltă parte.

– Trebuie să luăm o cafea sau ceva, a spus Geir. Îi întrebăm pe cei doi dinăuntru dacă au cheia?

– Nu, nu întrebăm pe nimeni nimic, am spus. Organizatorii o s-ajungă când o s-ajungă.

– Măcar să ne-ncălzim puțin. Sper că n-ai nimic împotrivă, nu?

– Nu.

Am intrat în casa îngustă, plină de notele celor doi muzicieni. Erau de șaisprezece-șaptesprezece ani. Ea avea o figură frumoasă și blândă, el, de aceeași vârstă, dar dizgrațios și crispat, nu părea bucuros să ne vadă.

– Aveți cumva o cheie de la clădirea cealaltă? Domnul a venit să țină o lectură publică. Am ajuns puțin cam devreme.

Fata a scuturat din cap. Dar puteam să luăm loc în camera de alături, și acolo se găsea o cafetieră. Așa am făcut.

– Mă simt ca în taberele școlare, a spus Geir. Lumina aici, înăuntru. Frigul și întunericul de afară. Și pădurea. Și faptul că nimeni nu știe unde sunt. Nimeni nu știe ce fac. Am un fel de sentiment de eliberare. Dar e în mare parte din cauza întunericului, a atmosferii pe care o creează.

– Înțeleg ce vrei să spui. Eu sunt doar nervos. Mă doare tot corpul.

– Din cauza asta? Pentru c-ai să vorbești aici? Relaxează-te, omule! Va fi bine.

Mi-am ridicat mâna în aer.

– Vezi? am spus.

Tremura ca a unui moșneag.

Cu o jumătate de oră înainte de începere, am fost condus în sala unde urma să aibă loc lectura. Din nou,

m-a luat în primire un bărbat bărbos, ochelarist, cu aer de lector, trecut bine de cincizeci de ani.

–Nu e frumos? mi-a spus când am intrat.

I-am dat dreptate. Era, într-adevăr. În interiorul hambarului fusese construit un amfiteatru mare – ca o capsulă pentru o acustică optimă –, cu vreo două sute de locuri. În rest, pe pereții tuturor încăperilor, opere de artă. Erau o mulțime de bani în țara asta la ora actuală, m-am gândit iar. Mi-am sprijinit geanta de pupitru, mi-am scos hârtiile și cărțile, am salutat câțiva oameni pe care trebuia să-i salut, printre altele, pe librarul care venise să vândă cărți după prelegere, și pe o femeie mai în vârstă, plăcută și energică, apoi am coborât afară să fac o plimbare prin întuneric, până la râu, unde am fumat două țigări. Am stat după aceea un sfert de oră la toaletă, cu capul în mâini. Când am urcat iar, publicul se înmulțise substanțial. Patruzeci, poate cincizeci de persoane. Era bine. Venise și o mică orchestră, care urma să interpreteze muzică barocă. Au cântat timp de o jumătate de oră în mijlocul pădurii, într-o seară de vineri, și apoi a venit rândul meu. M-am postat în picioare în centrul atenției, am băut apă, mi-am răsfoit puțin hârtiile, am început să vorbesc, ezitant, înghițeam cuvintele, vocea îmi tremura puțin, până când mi-am intrat în ritm și am putut să vorbesc pur și simplu. Ascultătorii erau receptivi, interesul lor se revărsa asupra mea, m-am relaxat tot mai mult, râdeau când era cazul, și m-a cuprins un sentiment de fericire, fiindcă puține lucruri sunt mai înălțătoare decât să vorbești în fața unei adunări care te urmărește, care nu numai că îți dorește binele, dar e și interesată de ceea ce spui. Se animaseră, îmi dădeam seama, și, când m-am așezat să dau autografe la sfârșit, toți voiau să discute despre ce vorbisem, atinsesem ceva din viața lor pe care voiau să mi-l împărtășească, plini de

entuziasm. Abia când m-am întors la mașină împreună cu Geir m-am prăbușit iar în starea mea obișnuită, în care mă năpădea disprețul. N-am spus nimic, m-am suit doar înăuntru, cu ochii ațintiți asupra șoselei care șerpuia prin peisajul întunecat.

–A fost bine, a spus Geir. Te pricepi cu adevărat. Nu înțeleg de ce te plângi. Chiar ai putea să mergi în turnee și să câștigi bani din asta.

–A mers bine, da. Dar asta pentru că le dau ceea ce vor, le spun ceea ce vor să audă. Mă prostituez în fața lor așa cum mă prostituez în fața a toți și a toate.

–În rândul dinaintea mea stătea o femeie, părea să fie profesoară. Când ai început să vorbești despre abuzurile la adresa copiilor, a înlemnit. Apoi ai rostit cuvântul eliberator: „infantilizare". Atunci a dat din cap. Era o noțiune la care se putea raporta. Asta a netezit totul. Dar, dacă n-ai fi pomenit-o, dacă n-ai fi intrat în amănunte, nu sunt sigur că toată lumea ar fi venit să-ți vorbească după aceea, chiar deloc. Și ce e pedofilia, dacă nu infantilă?

A râs. Eu am închis ochii.

–Și orchestra aia în mijlocul pădurii! Muzică barocă! Cine s-ar fi așteptat? Ha-ha-ha! A fost o seară frumoasă, Karl Ove, chiar a fost. Aproape magică. Întunericul, și stelele, și freamătul pădurii.

–Da, am spus.

Am trecut pe la periferia Kristiansandului, peste podul Varodd, pe lângă grădina zoologică, pe lângă Nørholm, Lillesand și Grimstad. Am povestit despre una, alta, am ajuns în Arendal, unde ne-am plimbat puțin pe peninsula Tyholmen, eu am băut o bere într-un local, nu eram în apele mele, fără vreun motiv anume. Faptul că eram aici, înconjurat de clădirile cunoscute din jurul micului golf Pollen; că pe cealaltă

parte se vedea silueta insulei Tromøya, că mă aflam într-o lume atât de înțesată de amintiri, mă făcea să mă simt bine, dar ciudat, cu atât mai mult cu cât eram cu Geir, pe care îl legam numai de perioada stockholmeză a vieții mele. Pe la douăsprezece am pornit spre insula Hisøya, el mi-a arătat niște locuri la care m-am uitat fără să-mi pot mobiliza un interes real, printre ele un dig la capătul insulei, unde el și tovarășii lui își petreceau timpul în adolescență, apoi ne-am îndreptat spre casa unde copilărise. A parcat în fața unui garaj, mi-am scos din portbagaj geanta și buchetul pe care îl primisem și l-am urmat până la casă, care semăna cu a noastră sau, în orice caz, cu casele construite în aceeași perioadă cu a noastră.

Holul era ticsit de flori și de coroane.

—Aici a fost o înmormântare, după cum vezi, a spus. Dacă vrei, îți poți pune buchetul într-una din vazele astea.

Așa am și făcut. Mi-a arătat camera unde aveam să dorm și care, de fapt, îi aparținea lui Odd Steinar, fratele lui, dar care acum fusese aranjată pentru mine. Am mâncat amândoi niște sendvișuri în bucătărie, apoi eu m-am plimbat puțin și am aruncat o privire în cele două sufragerii. El susținuse întotdeauna că părinții lui aparțineau generației anterioare generației părinților mei, și, când am văzut cum trăiau, am înțeles ce voia să spună. Fețe de masă, traverse, covoare, un aer vizibil de Norvegia anilor '50, la fel mobila și tablourile de pe pereți. O casă din anii '70 mobilată ca în anii '50, așa arăta. Multe poze de familie pe pereți, o colecție bogată de ornamente pe pervazuri.

Mai fusesem o dată într-o casă unde tocmai murise cineva. Acolo domnea un haos total. Aici totul părea neatins.

Am fumat o țigară pe gazonul din față. Apoi ne-am urat noapte bună, și eu m-am dus să mă culc. Nu voiam

să-mi închid ochii, nu voiam să întâlnesc ceea ce întâlneam în somn, dar trebuia, mi-am adunat toate puterile ca să mă gândesc la un subiect neutru şi am adormit după câteva minute.

A doua zi dimineaţă la ora şapte m-a trezit zgomotul din camerele de deasupra. Njaal, fiul lui Geir, şi Christina erau sus. Am făcut un duş, m-am schimbat şi am urcat la ei. Un bărbat mai în vârstă, de vreo şaptezeci de ani, cu figura blândă şi ochii prietenoşi, a ieşit din bucătărie şi m-a salutat. Era tatăl lui Geir. Am vorbit puţin despre cum eu crescusem în zonă şi despre cât de frumos era. El radia de cordialitate, dar nu în felul acela deschis, aproape vulnerabil al tatălui Lindei, nu, pe chipul acesta se citea şi fermitate. Nu duritate, nu tocmai, ci... caracter. Asta era. Apoi a intrat fratele lui Geir, Odd Steinar. Am dat mâna, el s-a aşezat pe canapea şi a început să vorbească despre una, alta; era şi el prietenos şi amabil, dar cu o sfială pe care n-o aveau nici tatăl lui şi cu siguranţă nici Geir. Tatăl a pus masa în sufragerie, ne-am aşezat, şi am fost conştient tot timpul că soţia şi mama lor fusese înmormântată ieri şi că era nepotrivit să mă aflu aici, deşi fusesem întâmpinat cu bunăvoinţă şi interes, prietenii lui Geir erau şi prietenii lor, casa le era deschisă.

Am tras totuşi adânc aer în piept după aceea, când am plecat.

Avionul decola după-amiază, plănuiserăm să mai călătorim puţin, printre altele, până pe insula Tromøya, unde eu nu mai fusesem de mult, şi apoi, în orice caz, la Tybakken, unde eu copilărisem, iar după aceea să mergem direct la aeroport, dar tatăl lui Geir insistase să ne întoarcem mai întâi pe la ei, era sâmbătă, el urma să cumpere creveţi de la piaţa de peşte, trebuia să-i gust

înainte să plec spre Malmö, acolo nu aveam asemenea creveți, nu-i așa?

Nu, trebuia neapărat să-i gustăm.

Ne-am urcat așadar în mașină și am luat-o spre Tromøya. Geir mi-a povestit despre locurile prin care treceam, istorioare legate de ele. O întreagă viață ieșea la iveală de aici. Apoi mi-a vorbit despre familia lui. Cum fusese mama, cum erau tatăl și fratele lui.

–A fost interesant să-i cunosc, i-am spus. Acum înțeleg mai bine ce mi-ai povestit. Tatăl și fratele tău nu au mai *nimic* în comun cu tine. Cu temperamentul tău. Cu furia și curiozitatea ta. Cu neastâmpărul tău. Tatăl și fratele tău sunt blândețea și bunătatea întruchipată. Deci unde e legătura? Cineva lipsește, în mod evident. Mama ta trebuie să fi fost ca tine, nu-i așa?

–Ba da, așa e. O înțelegeam. Dar tocmai din cauza asta a trebuit să mă îndepărtez. Păcat că n-ai cunoscut-o, apropo.

–Am venit după ce totul s-a sfârșit.

–Cea mai solidă legătură dintre cele trei generații e într-adevăr faptul că eu, Njaal și tata avem partea din spate a capului identică.

Am dat din cap. Am luat-o în sus pe dealurile dinainte de podul spre Tromøya. Munții fuseseră dinamitați, se construiseră drumuri, răsăriseră fabrici, ca peste tot în zonă.

Dedesubtul nostru am văzut insulița Gjerstadholmen, mai departe în spatele ei, golful Ubekilen. La stânga, casa lui Håvard. Stația de autobuz, pădurea de sub ea, prin care iarna tăiam pârtii de schi, iar vara coboram până jos pe malul stâncos, ca să înotăm.

–Acolo, am spus.

–Unde? La stânga? La naiba, *acolo* ai locuit?

Casa bătrânului Søren, cireșul sălbatic și apoi cartierul rezidențial. La marginea satului Nordåsen.

–Dumnezeule, cât era de mică!

–Acolo e. Acolo, drept în față.

–Acolo? Casa aia roșie?

–Da. Era maronie când locuiam noi în ea.

Geir a oprit mașina.

Ce mic era totul! Și urât.

–Nimic de văzut, am spus. Vino, hai mai sus! Aici, pe deal.

O femeie cu haină albă de fâș cobora la pas, cu un cărucior în față. În afară de ea, nici un semn de viață nicăieri.

Casa lui Olsen.

Muntele.

Noi îi spuneam munte, dar era doar un deal mai scund. În spatele lui, casa lui Siv. Casa lui Sverre și a altora.

Nici urmă de om. Ba da, erau o grămadă de copii.

–Ai amuțit? m-a întrebat Geir. Ești copleșit?

–Copleșit? Nu, câtuși de puțin. E atât de mic totul! Chiar nu e nimic aici. Nu mi-am dat seama până acum. Chiar nu e nimic. Și, cândva, a fost totul.

–Da, a spus el, zâmbind. Tot înainte?

–Hai să mergem pe coastă, nu vrei? Până la biserica Tromøy. În orice caz, e frumoasă. Din secolul al XIII-lea. Mai sunt niște pietre funerare grozave, din secolul al XVII-lea, cu cranii, clepsidre și șerpi. Am folosit o inscripție de pe una dintre ele în prima povestire decentă pe care am scris-o. Ca motto.

Toate locurile pe care le purtam în mine, pe care le rememorasem de un infinit de ori pe parcursul vieții, se perindeau prin fața geamului de mașină fără nici o aură, complet neutre, așa cum erau de fapt. Niște piscuri, un golfuleț, un dig plutitor dărăpănat, un țărm îngust, niște case vechi, în spate, câmpia care se prăvălea spre apă. Asta era tot.

Am ieşit din maşină şi ne-am îndreptat pe jos către cimitir. Am umblat prin el, am privit înspre mare, dar nici măcar asta, nici chiar vederea pinilor care creşteau până jos la plaja cu prundiş, tot mai mici pe măsură ce se apropiau de vântul aspru, n-a trezit nimic în mine.

–Hai să mergem! am spus.

Am văzut câmpurile unde lucrasem verile, drumul care ducea la apă, unde ne duceam să înotăm încă de la 17 mai. Golful Sandum. Casa profesoarei mele – cum o chema? Helga Torgersen? Se apropia probabil de şaizeci de ani. Satul Færvik, benzinăria, casa de pe cealaltă parte, unde fetele din clasă se entuziasmaseră atât de tare la o petrecere chiar înainte să mă mut, supermarketul, de care îmi aminteam când fusese construit.

Era nimic. Dar în casele acestea se trăiau în continuare vieţi, care încă însemnau totul pentru cei dinăuntrul lor. Oamenii se năşteau, mureau, făceau dragoste şi se certau, mâncau şi se uşurau, beau şi petreceau, citeau şi dormeau. Se uitau la televizor, visau, mâncau un măr privind peste acoperişuri, la vântul de toamnă care scutura pinii înalţi şi subţiri.

Mic şi urât, dar asta era tot ce era.

O oră mai târziu, stăteam singur la masa din sufragerie şi mâncam pe fugă creveţii serviţi de tatăl lui Geir, care nu mânca el însuşi, dar îşi dorise să am o experienţă culinară sudică înainte de a pleca. Am dat apoi mâna, le-am mulţumit pentru găzduire, am intrat în maşină lângă Geir şi am pornit spre aeroport. Am luat-o prin Birkeland, pentru că voiam să văd cum arăta acum cealaltă casă a copilăriei mele, cea din Tveit.

Geir a oprit în faţa casei. A râs.

–*Aici* ai locuit? În mijlocul pădurii? E complet izolat! Nu e nici ţipenie de om! Ce pustiu...! Un adevărat *Twin*

Peaks, am impresia. Sau *Pernille şi domnul Nelson*, dacă-ţi aminteşti. Mă speria de moarte când eram copil.

A continuat să râdă în timp ce eu îi arătam diverse locuri. Şi eu am fost nevoit să râd, pentru că le vedeam prin ochii lui. Toate locuinţele acestea vechi, dărăpănate, rablele din curte, camioanele parcate afară, distanţele mari dintre case: cât de sărăcăcioase păreau toate! Am încercat să-i explic cât de frumoasă fusese casa şi cât de bine fusese să locuiesc aici, că nu-mi lipsise nimic, că aici era totul, dar...

– Haide! a spus. Trebuie să fi fost o pedeapsă să trăieşti pe coclaurile astea.

Nu i-am răspuns, eram puţin iritat, simţeam nevoia să-mi apăr locul. Dar nu m-am mai obosit. Era la fel şi aici, experienţa interioară, care făcea ca totul să lumineze de sens, nu avea nici un echivalent în exterior.

Ne-am strâns mâna în parcare, el s-a întors la maşina lui, iar eu m-am îndreptat spre sala de plecări. Avionul ajungea la Oslo, acolo urma să schimb şi s-o iau spre Billund, în Danemarca, unde urma să schimb iar, spre Kastrup. Am ajuns acasă abia la zece seara. Linda m-a îmbrăţişat când am sosit, lung şi sincer, ne-am aşezat în sufragerie, făcuse mâncare, i-am povestit despre călătorie, ea a spus că-i mersese mai bine decât în ziua precedentă, dar că îşi dăduse seama că trebuia să facem ceva pentru a ieşi din cercul vicios în care ne aflam, am fost de acord, nu se mai putea, nu era în regulă, trebuia să găsim o soluţie şi o altă cale. La douăsprezece şi jumătate am intrat în dormitor şi am pornit laptopul, am deschis un nou fişier şi am început să scriu.

În fereastra din faţa mea văd vag reflexia propriului meu chip. În afară de ochi, care strălucesc, şi de porţiunea chiar de sub ei, care reflectă mai puţină lumină, întreaga mea parte stângă se află în umbră. Două brazde adânci

merg în jos pe frunte, un rid proeminent coboară de-a lungul fiecărui obraz, toate parcă pline de întuneric, iar când ochii se uită ficși și serioși, și colțurile gurii abia coboară, e imposibil să nu ghicești tristețea acestui chip.

Oare ce s-a întipărit în el?

A doua zi am continuat. Ideea era să mă apropii cât mai tare de propria mea viață, așa că am scris despre Linda și John care dormeau în camera alăturată, despre Vanja și Heidi care mergeau la grădiniță, despre priveliștea de pe fereastră, despe muzica pe care o ascultam. În ziua următoare m-am dus la casa de vacanță pe care o cumpăraserăm, am mai scris și acolo câteva pasaje ultramoderniste despre chipuri și despre tiparele care există în toate marile structuri, dunele de nisip, norii, economiile, traficul, din când în când ieșeam afară în grădină să fumez și să privesc păsările care zburau încoace și încolo pe cer, era februarie și nici picior de om în imensul cartier de case de vacanță, doar rânduri și rânduri de căsuțe ca de păpuși, bine întreținute, în grădini mici, atât de bine amenajate, încât semănau cu niște sufragerii. Pe înserat, un cârd imens de ciori a venit în zbor, trebuie să fi fost câteva sute, un nor întunecat de bătăi din aripi care a trecut și s-a îndepărtat. S-a lăsat noaptea, și, în afară de ceea ce devenea vizibil în lumina ce ieșea pe ușa deschisă din celălalt capăt al grădinii, totul în jurul meu era întunecat. Stăteam atât de nemișcat, că un arici a trecut tiptil la numai jumătate de metru de picioarele mele.

—Ce faci tu aici? am spus și l-am așteptat întâi să ajungă la gardul viu, apoi m-am ridicat și am mers înăuntru.

A doua zi am început să scriu despre primăvara când tata se mutase, lăsându-mă să locuiesc doar cu mama, și, chiar dacă uram fiecare propoziție, m-am hotărât să insist, trebuia să duc lucrurile până la capăt, să spun

povestea pe care încercam de mult s-o spun. Acasă am continuat cu câteva însemnări pe care le făcusem la optsprezece ani şi de care, cine ştie de ce, nu mă descotorosisem, scrisesem „plase cu bere în şanţ", era o aluzie la un revelion din tinereţe, o puteam folosi atâta timp cât nu-mi mai băteam prea tare capul şi renunţam la ideea de a atinge sublimul. Săptămânile s-au scurs, eu scriam, duceam sau luam copiii de la grădiniţă, mergeam după-amiaza cu ei într-unul din numeroasele parcuri din oraş, găteam cina, le citeam şi îi puneam la culcare, seara lucram la rapoartele de lectură şi la diverse alte proiecte. În fiecare duminică mergeam cu bicicleta la Limhamnsfältet şi jucam fotbal timp de două ore, aceasta era singura mea activitate de recreere, tot restul era legat fie de muncă, fie de copii. Limhamnsfältet era o enormă zonă verde aflată imediat la ieşirea din oraş, chiar lângă mare. De la sfârşitul anilor '60, o mulţime pestriţă de bărbaţi se adună acolo în fiecare duminică la zece şi un sfert. Cei mai tineri au şaisprezece sau şaptesprezece ani, cel mai bătrân, Kai, se apropie de optzeci – e extremă şi trebuie să primească mingea exact la picior, dar, dacă o primeşte, mai are destul fotbal în el ca să pătrundă în careu şi uneori chiar să dea câte un gol. Majoritatea însă au între treizeci şi patruzeci de ani, provin din toate straturile şi mediile sociale, şi singurul lucru pe care chiar îl au în comun este bucuria de a juca fotbal. În ultima duminică din februarie, Linda şi copiii au venit şi ei, Vanja şi Heidi au stat puţin să-mi facă galerie, după care s-au dus la terenul de joacă de lângă plajă, în timp ce eu am driblat mai departe. Terenul îngheţase, iarba, de regulă moale, era tare ca piatra, şi, când, după o jumătate de oră, am fost trântit la pământ într-un duel şi am aterizat direct pe un umăr, mi-am dat seama imediat că era ceva în neregulă. Am rămas pe jos, ceilalţi s-au adunat în jurul meu, eram ameţit de durere,

am șontâcăit, aplecat, până în spatele porții, toată lumea a înțeles că nu fusese doar o mică lovitură, iar meciul a fost anulat, oricum era unsprezece și jumătate.

Fredrik, un scriitor de vreo cincizeci de ani, adevărat golgheter, care încă marchează în liga suedeză de amatori, m-a dus la spital, iar Martin, un ditamai danezul de peste doi metri pe care îl cunoscusem la grădiniță, s-a angajat să-i anunțe pe Linda și pe copii ce se întâmplase. La camera de gardă era plin, am primit un bilet de ordine și m-am așezat să aștept, umărul îmi ardea și mă împungea de fiecare dată când îl mișcam, dar nu atât de rău încât să nu suport jumătatea de oră cât a durat până mi-a venit rândul. I-am explicat situația asistentei medicale de la recepție care a venit să-mi facă o examinare sumară, ea mi-a prins brațul și l-a mișcat încet într-o parte. Am urlat ca din gură de șarpe. AAAAAAA! Toată lumea s-a uitat la mine – un bărbat de aproape patruzeci de ani, îmbrăcat în tricoul națională argentiniene, cu adidași de fotbal în picioare și părul lung prins cu elastic în vârful capului într-un mănunchi în formă de ananas, care țipa de durere.

– Vino după mine! a spus asistenta. Ca să fii consultat ca lumea.

Am urmat-o într-o cameră alăturată, m-a rugat să aștept, câteva minute mai târziu a venit o altă asistentă, mi-a făcut aceeași mișcare cu brațul, am urlat din nou.

– Scuze, dar nu mă pot abține.

– E în regulă, a spus ea și mi-a scos cu atenție bluza de trening. Va trebui să-ți dăm jos și tricoul. Te descurci, ce părere ai?

A început să tragă de mânecă, eu am răcnit iar, ea s-a oprit și a încercat din nou. Apoi a făcut un pas în spate și s-a uitat la mine. Mă simțeam ca un copil prea mare.

– Va trebui să-l tăiem.

Acum era rândul meu să mă uit la ea. Să-mi taie tricoul meu cu Argentina?

S-a întors cu o foarfecă şi a tăiat mâneca, apoi, după ce mi-a dat jos tricoul, m-a rugat să mă aşez pe pat şi mi-a înfipt un ac în antebraţ, chiar deasupra încheieturii. Avea să-mi administreze puţină morfină, a spus. Când a terminat, fără ca eu să simt vreo diferenţă, m-a transportat cu scaunul pe rotile într-o altă încăpere, la vreo cincizeci de metri mai în adâncul clădirii labirintice, unde am rămas singur în aşteptarea radiografiei, nu fără un sentiment de groază, căci credeam că mi se dislocase umărul, şi, dacă aşa stăteau lucrurile, m-ar fi durut să fie pus la loc. Dar era fracturat, a constatat medicul, avea să dureze între opt şi douăsprezece săptămâni să se vindece. Mi-au dat nişte tablete analgezice, o reţetă ca să pot să mai iau ulterior, mi-au legat un bandaj în formă de opt pe deasupra şi pe dedesubtul umărului, mi-au atârnat pe mine bluza de trening şi m-au trimis acasă.

Când am deschis uşa apartamentului, Vanja şi Heidi au venit în fugă. Erau entuziasmate, tata fusese la spital, era o aventură. Le-am spus lor şi Lindei, care a venit cu John în braţe, că îmi rupsesem clavicula şi că aveam un bandaj, nu era nimic grav, dar nu puteam să ridic sau să car greutăţi şi nici să-mi folosesc braţul în următoarele două luni.

– Vorbeşti serios? a spus Linda. Două luni?

– Trei, în cel mai rău caz.

– Nu mai joci niciodată fotbal, asta e clar.

– A, da? am spus. De-acum tu decizi, nu?

– Eu trebuie să suport consecinţele. Cum o să am grijă de copii, singură, timp de două luni, dacă-mi dai voie să întreb?

– O să fie bine, am spus. Linişteşte-te! La urma urmei, mi-am fracturat clavicula. Mă doare, şi să ştii că n-am făcut-o intenţionat.

M-am dus în sufragerie ca să mă aşez pe canapea. Trebuia să execut fiecare mişcare lent, plănuind-o în avans, fiindcă până şi cea mai mică abatere de la cursul ei îmi trimitea în umăr săgeţi de durere. Ahh, uhh, ohh! am spus, aşezându-mă cu grijă. Vanja şi Heidi îmi urmăreau fiecare mişcare cu ochi mari.

Le-am zâmbit în timp ce încercam să-mi pun perna cea mare în spate. Au venit lângă mine, Heidi şi-a plimbat mâna pe pieptul meu, ca să-l examineze.

– Putem să ne uităm la bandaj? a întrebat Vanja.

– Mai târziu. Mă cam doare să mă dezbrac şi să mă îmbrac la loc, înţelegi?

– Masa e gata! a strigat Linda din bucătărie.

John stătea în scăunelul lui, izbind cuţitul şi furculiţa de masă. Vanja şi Heidi s-au holbat la mine şi la mişcările mele lente şi tărăgănate când m-am aşezat.

– Ce zi! a spus Linda. Martin nu ştia nimic, doar că te duseseră la urgenţă. Ne-a adus acasă, din fericire, dar, când să descui uşa, mi s-a rupt cheia. Dumnezeule! Mă şi gândeam că trebuie să rămânem la ei peste noapte. Dar apoi am mai verificat o dată în geantă, pentru siguranţă, şi aveam în ea cheia de la Berit. Noroc chior, n-o pusesem la locul ei. Şi pe urmă vii şi tu cu clavicula ruptă... S-a uitat la mine. Sunt atât de obosită!

– Îmi pare rău. Dar cu siguranţă n-o să pot face mai nimic doar în primele zile. Şi apoi, celălalt braţ e perfect în regulă.

După cină, m-a culcat pe canapea cu o pernă la spate şi m-am uitat la televizor la un meci italian. În cei patru ani de când aveam copii, mai făcusem ceva similar o singură dată. Atunci fusesem atât de bolnav, încât nu mă puteam mişca, zăcusem pe canapea o zi întreagă, văzusem zece minute din primul film cu Jason Bourne, dormisem puţin, mai văzusem zece minute, mai dormisem puţin, între timp vomasem, şi, chiar dacă mă durea

tot corpul şi mă simţeam pur şi simplu îngrozitor, tot savurasem fiecare secundă. Să stau pe canapea, uitându-mă la un film, în mijlocul zilei! Fără nici o obligaţie! Fără să spăl haine, fără să frec podele, fără să fac curat sau să-i supraveghez pe copii!

Acum mă simţeam la fel. *Nu* eram în stare să fac nimic. Indiferent cât de tare mă ardea, mă înţepa şi mă durea umărul, plăcerea de a putea zăcea în linişte deplină era mai mare.

Pentru Vanja şi Heidi era nemaipomenit, m-am gândit, faptul că din senin devenisem complet pasiv şi nemişcat. Era de parcă m-ar fi redescoperit.

Când s-a terminat meciul, m-am dus să fac o baie. N-aveam suport pentru capul de duş, trebuia ţinut în mână, lucru care acum era imposibil, aşa că nu mi-a rămas decât să dau drumul la apă şi să intru cu greu în cadă. Vanja şi Heidi m-au urmărit.

–Ai nevoie de ajutor să te speli, tata? m-a întrebat Vanja. Te putem spăla noi?

–Da, n-ar fi rău. Vedeţi bureţii ăia? Luaţi fiecare câte unul, înmuiaţi-l în apă şi frecaţi-l cu săpun!

Vanja mi-a urmat cu atenţie instrucţiunile, Heidi s-a luat după ea. Au stat aplecate peste marginea căzii şi m-au săpunit cu bureţii. Heidi râdea, Vanja era serioasă şi conştiincioasă. Mi-au spălat braţele, gâtul şi pieptul. Heidi s-a plictisit după câteva secunde şi a fugit în sufragerie, dar Vanja a mai rămas o vreme.

–A fost bine? m-a întrebat ea în cele din urmă.

Am zâmbit: eu obişnuiam să spun asta.

–Da, a fost foarte bine, am spus. Nu ştiu ce m-aş fi făcut fără tine!

S-a luminat la faţă şi apoi a fugit şi ea în sufragerie.

Am rămas în cadă până când apa s-a răcit de tot. Mai întâi un meci la televizor, apoi o baie lungă. Ce duminică!

Vanja a intrat de câteva ori să se uite la mine, probabil aştepta să-mi pun la loc bandajul. Vorbea suedeză, cu accent încă de Stockholm, dar, după ce stăteam cu ea o dimineaţă şi o după-amiază sau când se simţea apropiată de mine dintr-un motiv sau altul, în vorbirea ei începeau să apară mai frecvent cuvinte din dialectul meu norvegian. Deseori spunea *mæ* în loc de *mig*, „pe mine". *Lyft upp mæ*! „Ridică-mă!" striga, de pildă. Râdeam de fiecare dată.

–Poţi să te duci s-o aduci pe mama? am rugat-o.

A dat din cap şi a zbughit-o. Am ieşit cu grijă din cadă, şi mă uscasem deja când a intrat Linda.

–Ai putea să-mi pui bandajul?

–Sigur că da.

I-am explicat cum ar fi trebuit să stea şi i-am spus că trebuia să-l lege strâns, altfel era degeaba.

–Mai tare!

–Dar nu te doare?

–Puţin. Dar, cu cât e mai strâns, cu atât mă doare mai puţin când mă mişc.

–OK. Dacă zici tu, aşa să fie!

Şi l-a tras din spate.

–Aaaahh! am făcut.

–A fost prea tare?

–Nu, a fost bine.

M-am întors spre ea.

–Îmi pare rău că m-am enervat ieri, a spus Linda. Dar am avut o viziune îngrozitoare, să rămân singură cu toate mai multe luni de acum încolo.

–N-o să fie aşa, i-am spus. În câteva zile o să le pot duce şi lua pe fete ca de obicei, sunt sigur.

–Ştiu că te doare şi că nu e vina ta. Dar sunt sleită!

–Îmi dau seama. O să ne descurcăm. O să se rezolve.

Vineri, Linda era atât de obosită, încât m-am dus eu cu John să le iau pe fete de la grădiniță. Drumul într-acolo a decurs bine, am împins căruciorul cu mâna dreaptă, mergând cât mai atent în spatele lui. La întoarcere a fost mai problematic. Îl trăgeam pe John după mine cu brațul drept, ținându-mi mâna rănită strâns lipită de trup și împingându-le pe Heidi și Vanja în căruciorul dublu cu tot corpul, străbătut din când în când de valuri de durere, de care nu mă puteam apăra decât scoțând mici strigăte. Trebuie să fi fost o privelişte ciudată, și oamenii de pe stradă se uitau într-adevăr lung după noi pe unde treceam. Ciudată a fost și experiența acelor săptămâni. Faptul că nu puteam ridica sau căra nimic și că mi-era greu să mă așez și să mă ridic mă umplea de un sentiment de neputință care se întindea dincolo de limitele fizice. Din senin, nu mai aveam nici o autoritate, nici o putere, iar senzația că dețineam controlul, pe care până atunci o avusesem cumva subînțeles, a devenit deodată vizibilă. Stăteam liniștit, pasiv, și era de parcă aș fi pierdut orice stăpânire asupra a ceea ce mă înconjura. Simțisem deci întotdeauna că îmi controlam mediul și că aveam putere asupra lui? Da, se pare că da. Nu fusese nevoie să-mi folosesc această putere și capacitatea de a controla lucrurile, era suficient să știu că existau, asta își punea amprenta asupra a tot ce făceam și gândeam. Acum sentimentul dispăruse, și îl remarcam pentru prima dată. Încă mai ciudat era faptul că același lucru se aplica și scrisului. Chiar și asupra lui avusesem senzația de putere și control, care mi-a dispărut după ce mi-am rupt clavicula. Dintr-odată, eram *sub* text, dintr-odată, *el* era cel care avea putere *asupra mea*, și numai printr-un foarte mare efort de voință am reușit să scriu cele cinci pagini pe zi pe care mi le impusesem ca obiectiv. Dar am reușit, am reușit și asta. Uram

fiecare silabă, fiecare cuvânt, fiecare propoziţie, dar faptul că nu-mi plăcea ce făceam nu însemna că nu trebuia s-o fac. Încă un an, şi totul avea să se termine, apoi puteam scrie despre altceva. Paginile fugeau înainte, povestea a mers mai departe, şi într-o zi am ajuns la o altă însemnare din caietul păstrat în ultimii douăzeci de ani, despre o petrecere dată de tata pentru prieteni şi colegi în vara când eu aveam şaisprezece ani, o petrecere la care, în întunericul toamnei târzii, invitaţii păreau să se fi contopit cu uriaşa mea bucurie şi cu tata care plângea, fusese o seară incredibilă, atât de plină de emoţii, totul convergea în punctul acela, şi acum în sfârşit aveam să scriu despre ea! Odată ce terminam, restul urma să fie despre moartea tatei. Era o uşă greu de deschis, era greu de trecut dincolo de ea şi de stat acolo, dar am abordat lucrurile altfel: cinci pagini pe zi, fără nici o scuză. După aceea mă ridicam, opream calculatorul, luam gunoiul, îl duceam în subsol şi mă duceam să iau fetele de la grădiniţă. Oroarea care îmi umplea pieptul dispărea când le vedeam venind în fugă spre mine, traversând curtea. Făceau un fel de competiţie, să vadă cine putea să strige mai tare şi să mă îmbrăţişeze mai strâns. Dacă era şi John cu noi, stătea în cărucior, zâmbea şi striga, pentru el, surorile lui erau cel mai grozav lucru pe lume. Ele îşi împrăştiau viaţa în jurul lui, el stătea şi absorbea totul, imita tot ce putea, şi nici măcar Heidi, care era încă, uneori, atât de geloasă pe el, încât îl zgâria, îl lovea sau îl bătea dacă nu eram suficient de atenţi, nu-l mai speria, n-o mai privea niciodată cu frică. Oare uitase? Sau îi era atât de bine cu ele, încât tot restul nu mai conta?

Într-o zi de martie, a sunat telefonul în timp ce lucram, numărul mi-era necunoscut, dar, din moment ce nu era norvegian, ci suedez, am răspuns oricum. Era

o colegă de-a mamei, fuseseră la un seminar la Göteborg, mama leşinase din senin într-un magazin şi fusese dusă la spital, unde se afla acum la terapie intensivă. Am sunat acolo, făcuse infarct, acum era operată şi în afara oricărui pericol. Târziu în seara aceea a sunat ea însăşi. Se simţea că era slăbită şi poate uşor ameţită. Mi-a spus că o duruse atât de tare, încât ar fi preferat să moară decât să suporte durerea. Nu leşinase, doar se prăbuşise. Şi nu într-un magazin, ci afară pe stradă. Şi, în timp ce zăcea acolo, mi-a spus, convinsă că se terminase, se gândise că avusese o viaţă minunată. Auzind-o, am îngheţat.

Era ceva atât de bun în vorbele acestea!

Mi-a spus, de asemenea, că în special copilăria şi-o revăzuse cât timp rămăsese întinsă acolo, gata să moară, ca pe un fel de viziune neaşteptată: avusese o copilărie absolut extraordinară, fusese liberă şi fericită, fusese minunat. În zilele care au urmat, cuvintele ei mi-au tot revenit în minte. Într-un fel, eram şocat. Niciodată nu m-aş fi gândit la asta. Dacă eu m-aş fi prăbuşit şi aş fi avut câteva secunde, poate minute, de reflecţie înainte ca totul să se termine, aş fi gândit exact invers. Că nu realizasem nimic, că nu văzusem nimic, nu trăisem nimic. Vreau să trăiesc. Dar, atunci, de ce nu trăiesc? De ce, când sunt la bordul unui avion sau într-o maşină şi îmi imaginez că se va prăbuşi sau că se va ciocni, nu mi se pare că ar fi nimic atât de rău? Că nu prea contează? Că e totuna dacă mor sau trăiesc? Pentru că, de cele mai multe ori, aşa gândesc. Indiferenţa este unul dintre cele şapte păcate capitale, de fapt, cel mai mare dintre toate, pentru că e singurul care păcătuieşte împotriva vieţii.

Mai târziu în vara aceea, când mă apropiam de sfârşitul poveştii despre moartea tatei, cu zilele teribile din

casa din Kristiansand, mama ne-a făcut o vizită. Fusese la un alt seminar la Göteborg şi a trecut pe la noi după ce se terminase. Trecuseră două luni de când căzuse pe stradă în acelaşi oraş. Dacă s-ar fi întâmplat acasă, şansele să fi supravieţuit erau minime, ea locuia singură, şi, chiar dacă ar fi primit, contrar aşteptărilor, vreun ajutor, erau oricum patruzeci de minute de mers cu maşina până la spital. La Göteborg fusese văzută imediat şi nu durase mult până să ajungă pe masa de operaţie. Acum s-a dovedit că infarctul nu apăruse din senin. Avusese dureri, uneori foarte puternice, dar crezuse că de vină era stresul şi nu le luase în seamă, gândindu-se că va merge la medic când va ajunge acasă. Dar apoi cedase.

Într-o dimineaţă, stătea şi croşeta, în timp ce eu scriam, iar Linda era afară cu John, după ce lăsase fetele la grădiniţă. Când, după o vreme, am intrat să văd ce face, a început să-mi vorbească singură despre tata. Mi-a spus că întotdeauna se întrebase de ce stătuse cu el, de ce nu ne luase şi nu-l părăsise, oare pur şi simplu nu cutezase? Cu câteva săptămâni în urmă discutase cu o prietenă despre asta, mi-a spus, şi din senin se trezise spunând că îl iubise. Apoi s-a uitat la mine.

–Chiar l-am *iubit*, Karl Ove. L-am iubit.

Niciodată nu mai spusese asta înainte. Nici măcar pe departe. Da, nici nu-mi aminteam ca mama să fi folosit vreodată vreun cuvânt precum „a iubi".

A fost un şoc pentru mine.

Ce se întâmplă? m-am gândit. Ce se întâmplă? Fiindcă în jurul meu ceva se schimba. Oare se schimba în mine, încât acum vedeam ceva ce nu văzusem înainte? Sau pusesem eu ceva în mişcare? Pentru că vorbeam mult cu ea şi cu Yngve despre timpul petrecut cu tata, dintr-odată, l-am simţit din nou aproape.

Mi-a povestit în dimineaţa aceea mai departe despre prima lor întâlnire. Ea lucra la un hotel din Kristiansand

în vara când avea șaptesprezece ani și într-o zi era la o terasă într-un parc, la umbra unui copac, și o prietenă i-i prezentase pe iubitul ei și pe un amic de-al lui.

– Nu i-am reținut bine numele și multă vreme am crezut că îl chema Knudsen, mi-a spus mama. Și, la început, mi-a plăcut mai mult celălalt, știi? Dar apoi m-am îndrăgostit de tatăl tău... E o amintire atât de frumoasă! Soarele, iarba din parc, copacii, umbra, toți oamenii de acolo... Eram atât de tineri, înțelegi...? Da, era o aventură. Începutul unei aventuri. Așa am simțit.

În aceeași colecție
au apărut:

Alice Munro, *Prea multă fericire*
Mihail Bulgakov, *Maestrul și Margareta*
Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Gray*
Elizabeth Strout, *Olive Kitteridge*
James Joyce, *Portret al artistului la tinerețe*
Franz Kafka, *America*
Karen Joy Fowler,
Ne-am ieșit cu toții complet din minți
Alice Munro, *Fugara*
Donna Tartt, *Sticletele*
A.P. Cehov, *Doamna cu cățelul*
Graham Greene, *Al zecelea om*
Sinclair Lewis, *Babbitt*
Richard Flanagan,
O cale îngustă spre nordul îndepărtat
Virginia Woolf, *Noapte și zi*
George Bernard Shaw, *Pygmalion*
William Golding, *Moștenitorii*
Karl Ove Knausgård, *Lupta mea* (vol. I)
David Nicholls, *Noi*

Kurt Vonnegut, *Hocus Pocus*

W. Somerset Maugham, *Pe muchie de cuțit*

F. Scott Fitzgerald, *Petrecere până în zori*

Richard Flanagan,
Să bați din palme cu o singură mână

Svetlana Aleksievici, *Războiul nu are chip de femeie*

vor apărea:

Karl Ove Knausgård, *Lupta mea* (vol. III)

Svetlana Aleksievici, *Ultimii martori*

Svetlana Aleksievici, *Soldații de zinc*

Roman autobiografic de o forță literară neobișnuită, cartea a doua a seriei *Lupta mea* a dat naștere unei polemici virulente. După ce a abordat în primul volum tema doliului, Knausgård descrie cu aceeași vigoare și exactitate toate etapele sentimentului de iubire. Experiența de a fi tată dă peste cap totul în jurul lui și se reflectă în încercările cotidiene ale vieții de familie, în vacanțele care sfârșesc prost, în disputele cu vecinii, în tensiunile apărute cu ocazia aniversărilor copiilor... în acțiunea de a plimba un cărucior prin Stockholm când singurul lucru pe care dorește să-l facă este să scrie. Viața scriitorului-narator se desfășoară sub ochii siderați ai cititorului cu toată furia și sinceritatea ei frustă: un om cu o dorință de neoprit de a scrie, pentru care arta este o nevoie fizică, un om care oscilează permanent între energia vitală și impulsurile morbide. O capodoperă.

„Intens și vital... Irezistibil de la început până la sfârșit... Superb."

James Wood, *New Yorker*

„O capodoperă de o forță magnetică *și* hipnotizantă chiar *și în* momentele când pare plictisitoare."

Le Nouvel Observateur

„Cartea mea favorită de anul acesta... Knausgård știe să facă din micile detalii ale vieții sale o operă fascinantă."

William Leith, *Spectator*

* * *

Clasici contemporani Litera *pune laolaltă scriitori contemporani laureați sau nominalizați ai unor prestigioase premii literare, care le prefigurează statutul de „clasici". Ficțiunile cele mai noi, cele mai vândute, cele mai iubite din zilele noastre – cărți pe care abia aștepți să le citești.*

Află mai mult pe:
www.litera.ro
ISBN 978-606-33-0277-0
9 786063 302770
LITERA
eBook disponibil